



Петко Огюску

**ЗАПИСКИ
ЗА БЪЛГАРСКИТЕ
СТРАДАНИЯ**

1944 - 1989 г.

КНИГА ТРЕТА

**ТАЗИ КНИГА СЕ ИЗДАДЕ ПОД ПАТРОНАЖА И ОРГАНИЗИРАНОТО
ДАРИТЕЛСКО СПОМОЩЕСТВОВАНИЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПОМОЩЕН
КОМИТЕТ:**

**Нели Стефанова
Стефан Личев
Анастасия Д. Мозер
Радой Ралин
Тодор Кавалджиев
Иван Неврокопски
Петко Илиев
Йосиф Петров
Петър Дертлиев
Крум Хорозов**

Стефан Радославов

Цветана Джерманова

СПЕЦИАЛНА БЛАГОДАРНОСТ НА НАЙ-ЩЕДРИТЕ ДАРИТЕЛИ:

**ДИМИТЪР ЦЕКОВ БОЕВ
НЕОФИТ АНГЕЛОВ ОПРИКОВ**

© Петко Огойски

Jus autor, Sofia, 2000 © Издателство „Вулкан 4“

ISBN 954-488-054-2 (кн. 3)

Упътване

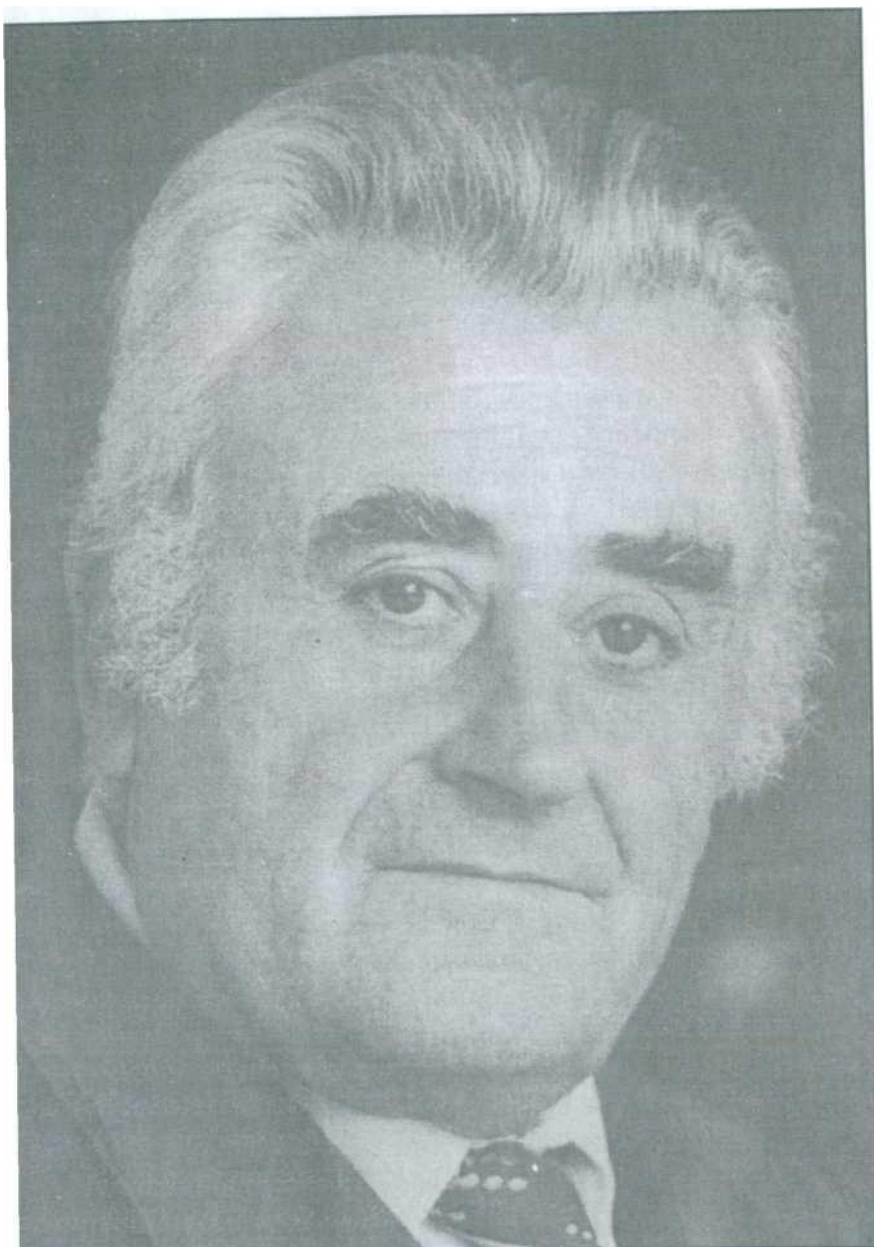
Пред Вас е КНИГА ТРЕТА и последна от трилогията „ЗАПИСКИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ СТРАДАНИЯ 1944-1989 г.“ Книга първа и Книга втора излязоха от печат 1995 г. и са изчерпани. От тогава минаха 5 години и малцина ще могат да си набавят комплект от трите, затова нека обясним:

КНИГА ПЪРВА съдържа изходни, биографични данни за автора и лично преживени и съпреживяни с другите страдания в арестите на Видинската и Ломската Държавна сигурност, както и в затворите: Ломския (1950-1951 г.), Плевенския (1951 г.), Шуменския (1951-1952 г.) и лагерите: Първи обект и Втори обект на беленския остров Персин (1952-1953 г.), при първото му осъждане. Втора част от Книга първа щрихира краткия период от „свободния“ живот на автора (1954-1962 г.) до последвалото му второ осъждане (1962-1963 г.) с преживяното в Централното следствено управление на ДС в София, а след това и в Софийския и Старозагорския затвори, съпреживяно с десетки съзатворници. Повествуването се води от първо лице.

КНИГА ВТОРА съдържа всичко от народните страдания след 1944 г., когато властта бе завладяна от сталинисткия тип комунисти, до което се е добрал авторът през четири десетилетия проучвания из цялата страна.

В Книга втора са и данните за репресиите над българите по народност, живущи в други страни.

КНИГА ТРЕТА, настоящата, съдържа **НОВОПРОУЧЕНИ ДАННИ ЗА РЕПРЕСИИТЕ**, които не бяха известни на автора за първите две книги. Също в настоящата Книга трета има специален раздел „КАКВО ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ“, отнасящ се за положението в обществото ни след разпадането на тоталитарната власт и продължилият вече 11 години **ПРЕХОД КЪМ ДЕМОКРАЦИЯ**. (За по-подробно виж съдържанието).



ПЕТКО ОГОЙСКИ

Въведение към Книга трета

Свърхдинамичното време в което живеем като стълбищен ескалатор сякаш ни изнася за по няколко мига на сцената на личния ни и обществен живот, за да ни сграбчи отново и смъкне в неznайното лоно на неbnитието. И тези няколко мига са всичкото време, през което можем да отбележим по някакъв начин своето пребиваване на белия свят, на земната повърхност.

Какво можем и не можем да направим през това време? .

Това зависи както от личностните заложби на отделния човек, така и от условията и обстоятелствата, в които се намира през този период човешката общност и конкретната държава и народ, към които му е съдено да принадлежи. Ако се роди в мрачините на един тираничен режим, въпреки заложбите си, дарбите си, а често и именно заради тях, той може да прекара живота си трагично и безизвeстно.

През тоталитарния режим у нас от 1944 до 1989 г. тъкмо такава бе съдбата на стотици хиляди българи. Колко младост, сили и талант бяха не само възпряни да отземат полагащите им се радости от живота и отдадат нещо на идните, но и самият им живот беше физически съкратен или отнет завинаги... Защото това беше един почти половинвековен период на опита по насилствен начин да се устрои обществото, съгласно принципите на една утопична идея- мечта за социализъм и комунизъм, витаеща в умовете на мислителите още от древността и средновековието до наши дни. Този опит, се оказа превърнал идеята само в прикритие за такива имперски амбиции на обожествявани вождове, за които хората от овладяните от тях държави станаха опитни животни.

В такъв период от историята на моята държава ми се падна да живея и аз, шестото от осемте деца на беден колибарски дом в гънките на Западна Стара планина. Жив, но в неbnитие за обществото ни до 60-годишната си възраст, поради двукратното ми осъждане по политически причини (1950 и 1962 г.). Изтърпял мъките си в 6 затвора и 2 лагера, аз вече над 10 години живея свободен, заедно с всички свои сънародници. Нещо повече: като член на висшето ръководство на една национална по идея и ръст политическа организация (БЗНС) и един от огласените нейни деятели, бях избран за народен представител в VII Велико народно Събрание, а по-късно работих като главен редактор на печатния орган вестник „Земеделско знаме“.

Но това ми положение съвсем не ме омая и прикова там. Може би защото дойде когато и за най-елементарните човешки радости от живота беше късно. Но никога не е късно за онова, над което всеки нормален човек мисли, тръпне и трепери до гроб. Това е грижата за настоящето на децата и внуците, на държавата и народа си. И реших, че мога и трябва да направя нещо, за да не преживеят и днешните поколения някакво подобие на трагичните дози от 60 робски към 10 свободни години, както в моя живот. Но какво може да бъде това „нещо“, когато поборниците за демокрацията и смазаните им и обезглавени от репресиите организации не можаха да оглавят уредбата на държавата ни? Личности от други среди се заеха с тази „уредба“, при която макар и напълно свободен, може да бъдеш и напълно безправен. Защото сегашният български превод на понятието „демокрация“ означава „пари“. Имащите пари са вездесъщи работодатели, вестникоиздатели, наемодатели, ТВ и радио рекламодатели, книгоиздатели и всичко. Парите са в края на краищата и избиратели, които винаги „избират“ своите притежатели...

А техни притежатели са ония, които трансформираха политическата тирания в икономическа и громко прогласената „ПРОМЯНА“ стана така: Отпаднаха правата на кучетата, но се овластиха вълците!

По тези причини и виновниците за 45-годишните народни страдания не бяха нито съдебно наказани, нито достатъчно морално разобличени, а репресираните - техните жертви, са отново пренебрегнати и потулявани...

Ето най-после нещото, към което реших че мога да дам свой принос, като писмено сумирам престъпленията на червената тирания с надеждата, че като се узнае образът на злото, ще се и осъзнае от народа ни какво му носи то, ако макар и под нова форма, име и цвят го оставим да урежда съдбините на отечеството ни. Още повече, че и лично

пострадах от злото, а след промяната пък цели 5 години също лично участвах в установяването на демократичните порядки, чрез обществените постове, които заемах.

През 1992 г. аз изоставих активната си политическа дейност и на основата на започнатите още в Шуменския затвор (1951 г.) записки, в последствие тайно изнесени от Белене през 1953 г., както и с данните от десетилетните си проучвания из цялата страна, с денонощен, до прималяване труд, написах първите два тома от настоящата трилогия. Книга първа и Книга втора бяха издадени през 1995 г. с дребните драговолни вноски на стотиците мои събратя по съдба, под заглавие „Записки за българските страдания - 1944-1989 г.“. Насоките и заглавието са по нарочно търсената реминисцентност със „Записки по българските въстания“ от Захари Стоянов, моят духовен покровител. Не като подражание, а като опит за продължение, защото това са страданията на същия този народ от потомци на априлските въстаници от 1876 г.

Двете книги бяха сравнително добре приети у нас и особено в чужбина. Почти всички централни и повечето местни вестници писаха добро за тях, с благодарствени писма ме поздравиха от Френската национална библиотека, от личната канцелария на папа Йоан Павел II и има вероятност да бъдат преиздадени на английски и немски език. Левите и десни наши управници едва промълвиха нещо за тях, докато театрално се сменят през 2-3 години на власт. Едните - защото са преки или косвени виновници за тези страдания, другите - защото не е техен този морален капитал... Но това не ме обезкуражава като зная, че всепризнатите сега „Записки“ на моя сърцеводец Захари Стоянов са имали далеч по-лоша съдба. Те са оценени по достойнство едва след 1928 г. - 36 години след издаването на последния (трети) том (1892 г.) и 39 години след смъртта на автора (1889 г.).

След издаването на двете книги, изчерпани твърде скоро, към мен се насочиха десетки страдалци и техни близки с нови и нови данни за уволнявани, изселвани, арестувани, бити, убивани, осъждани, откарвани в лагери или прогонвани в тежка чужбина български граждани, поради което се принудих да започна настоящата КНИГА ТРЕТА и последна от поредицата, макар и с 5 години разлика по време от първите две. Впуснах се отново из страната, та и лично да търся сведения, защото темата е неизчерпаема. Проникнах и в някои от архивите на МВР и съдебното ведомство. И както във вече издадените, пиша с еднакво внимание към всички, без оглед на политически убеждения, вяра, етнос, пол и възраст, стига да съм уверен, че са репресирани по политически причини. И ако въпреки това се забелязва голям превес на случаи от средите на моите съидейници, уверявам Ви, че не е резултат от пристрастие. Първо - такъв си е процента на съотношението между различните по цвят страдалци и второ - твърде оскъдни данни набрах, въпреки нарочните си усилия, от по-малобройните организации, чиито членове са участвали в съпротивата срещу болшевишката диктатура. Времето и демографските размествания са заличили следите на много наши братя страдалци, чиито духове ме търсят и будят дори в сън, но без знак за име и лобно място...

Неотстъпната ми цел е НАЦИОНАЛНА по обхват и политически безпристрастна да бъде тази книга. Но пък не може да не се пише за политическите убеждения на репресирания за дейност против властта, в името на които е рискувал да се бори. Това значи да се лишиш от мотивите му за борба, да го сведеш до положението на „господин Никой“. Но такъв и за нищо не би се борил...

И понеже, не по моя воля, към 80% от репресираните са земеделци, което както казахме вече, не може и не трябва да се укрива, то

общонационалният характер на книгата смятам за неоспорим.

* * *

Накрая и няколко пояснения по случилото се в процеса на създаване на КНИГА ТРЕТА, което предизвиква някои, макар и формални разлики с композицията и стила на първите две книги, както и по-трудното ѝ завършване.

1) Хронологията по време не можеше да се спазва, защото така произволно пристигаха данните, че аз десетки пъти пренареждах съдържанието, за да вмести новопристигналите на съответното място. От което най-после се отказах. По-важно е никой да не е забравен или изоставен, защото за повечето вписани в тази трилогия, ТОВА

Е ЕДИНСТВЕНИЯТ ЗНАК, ЧЕ СА СТРАДАЛИ ЗА КАУЗАТА НА СВОБОДАТА, А ЗА МНОЗИНА И ЕДИНСТВЕНИЯТ ЗНАК, ЧЕ ГИ Е ИМАЛО НА ТОЗИ СВЯТ (безследно изчезналите, починалите в чужда земя, загиналите или починали като ергени, без поколение, чийто род се е заселил другаде или пък измрял и други непредвидими случаи).

2) Приетият порядък отделните случаи на репресирани лица да се вписват съгласно родното си място по предишните, 9 на брой области е спазено, но твърде условно. Защото съдените по един и същ обвинителен акт (в Плевен например 8 души „заговорници срещу народната власт“ са от различни области). Тогава къде, ако не по областта дето са осъдени да бъдат вписани? ЗАТОВА ТЪРСЕЩИТЕ СВОЙ БЛИЗЪК ПО ИМЕ ЩЕ ГО НАМЕРЯТ САМО СЛЕД ЦЯЛОСТНИЯ ПРОЧИТ НА КНИГАТА!

3) Повечето от данните за страдалците са вписани без коментарна спойка, за разлика от първите две книги. Голяма част от тази Книга трета е като статистически регистър и само на отделни, по-фрапантни случаи е отделено повече място. Но не можеше иначе, защото обемът щеше да изисква и „Книга четвърта“, за която вече нито моите сили позволяват (боледувам и в момента), нито пари за издаване могат да се съберат.

Нека читателят я схваща като черковен АМВОН ЗА СПОМЕН на забравените от обществото ни и държавата страдалци.

ТАЗИ КНИГА НЕ Е ЧЕТИВО ЗА РАЗВЛЕЧЕНИЕ НА СКУЧАЕЩИ, А ПИСМЕНО РАЗРЕШЕНИЕ ЗА ВЕЧНО СВИЖДАНЕ НА НАРОДА НИ СЪС СВЯТИТЕ МЪЧЕНИЦИ НА ПРАВДАТА И СВОБОДАТА!

Тук е поместено и онова, което смятам, че отдавна дължа: КАКВО ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ?

Десетте години от време след рухването на тираничния режим са може би твърде къс исторически период, за да се даде верен и изчерпателен отговор на този въпрос. Но за третата и последна книга от „Записки за българските страдания - 1944-1989 г.“ този отговор се налага като логическа последица, поне за първите симптоми на това, което досега се очертава като резултат от тези страдания. Защото възрастта на мъчениците е такава, че друг отговор те не биха дочакали.

А всичко дотук, което вече половин век проучвах, събирах и вписвах в тези страници, беше поради надеждата, че ако чрез тях се опознае жестокото ни минало, то няма да бъде допуснато никога в бъдеще. А ХРАМЪТ НА ДЕМОКРАЦИЯТА И СВОБОДАТА НЕ МОЖЕ ДА БЪДЕ ТРАЙНО ПОСТРОЕН, АКО ТЕЗИ, КОИТО ВЛОЖИХА КОСТИТЕ СИ В НЕГОВИТЕ ОСНОВИ, ОСТАНАТ НЕЗНАЙНИ И НЕПРИЗНАТИ!...

*Авторът,
18 септември 2000 г., София*

ЧИТАТЕЛЮ,

Изпитвам неудобство, НЕ, нещо много повече от това, че Книга втора, а особено настоящата Книга трета от трилогията са в по-голямата си част нещо като ИМЕНЕН РЕГИСТЪР на пострадалите от болшевизма, чиито имена досадно изреждам. Колеги-писатели ме посъветваха да избира някои от най-известните случаи на по-огласени страдалци, да ги белетризирам по-интригуващо, както мога и книгата ще се чете с увлечение.

Не приех това! Ако съпротивата срещу тиранията се представяше само от десетина (или дори стотина) свалени или бореци се за власт лидери и тем подобни, сталинистките ни мъчители още да са над главите ни. Кой щеше да докаже тогава, че режимът им се отричаше всенародно?

Много мъка съм набрал за съдбата на хилядите обикновени хорица, които още там, в затвора и лагера нямаше кой да потърси и подкрепи с колет, писмо или свиждане. Които дори и сега живеят в горка самота или пък умряха без свец на гроба. Скръбните им духове ме молят като роден брат поне с имената им да ги възкреса за среща със сегашните и идващите им сънародници. А техен брат съм, защото и аз и моят род е също от „прости орачи и копачи“, както казва Отец Паусий, „затова и просто писах“, а „писахме да се знае“ ми звучи и от всички приписки от пожълтелите четвероевангелия...

И техен брат си останах, защото и сега, когато пиша тази книга, ме боде съзнанието, че нямам пари да си платя тока, въглицата, телефона и водата. Че колкото ноци се трудя над ръкописа, двойно повече ще ходя да се моля за пари за отпечатването, колкото и френолно да изглежда това, вписано в такава книга...

Прекланям се пред автора на „Задочни репортажи“, но не приемам писаното за него да превъзхожда четири пъти писаното за хилядите мъченици на тоталитаризма с далеч по-ясен, тежък и чист борчески път! Затова не изплетох пищен венец за пред мраморните гробници на знатните (без да съм ги забравил), а само с братска сълза и писмени знаци се навеждам да търся буренясалите гробове на забравените клетници!...

ЧИТАТЕЛЮ, прочети тази книга! Дори ако трябва да се насилиш за това! Изборът е твой. Или на книга да узнаеш какво означава диктатурата, за да я избегнеш, или да чакаш да зачерни и твоя живот!

АВТОРЪТ

16 октомври 2000 г. 1554 кв. Чепинци (София,
ул. „Надежда“ № 3 тел. 996 24 19

ГЛАВА ПЪРВА

Национален пантеон

на народните страдания

В настоящия раздел първи от КНИГА ТРЕТА на „Записки за българските страдания - 1944-1989 г.“ са данните за репресиите, извършени от червената тирания над такива институции, организации, групи и личности, чрез разгрома и смазването на които, бе покорена българската нация и обсебена държавната ѝ власт от най-свирепата и абсолютна еднопартийна диктатура в световната история. Тя бе така всестранна по замисъл и жестока по изпълнение по две основни причини: първо - поради набраната революционна ярост за жертвите на тази партия (БКП) през 50 годишната ѝ борба за власт и особено последните десетина месеца на въоръжен сблъсък с бившата власт, и второ - поради съзнанието за своята малочисленост и неприемливост на каузата ѝ от обществото ни.

Нахлулата тук нейна покровителка - Червената армия, е още един и то върховен стимул за безусловна разправа с всичко, което в момента и в бъдеще би спъвало или заплашило безсрочната ѝ власт. На пълно, методично и издъно преследване, а в много случаи унищожение са подложени: служителите от административната власт, интелектуалният елит, войската, политическите партии и организации, религиозните общности, както и националната идентичност на българите в Пиринския край, Вардарска и Егейска Македония и други.

Върховната и поместна администрация

Да се сменят хората от ключовите постове на държавната и административна власт при настъпването на друга партия на власт, е естествен и практикуван навсякъде процес. Но след деветосептемврийския преврат тук става не „смяна“ на държавно-административния апарат, но неговото физическо унищожение - във върха напълно и отчасти на много места из страната.

С умопомрачителна, отмъстителна стръвност са обявени „40-те безотговорни дни на революцията“, отнесли в неznайни гробове виновни и невинни, мъже и жени, млади и стари, само защото са заемали някакви длъжности в бившата власт. И това се върши едностранно, от Комунистическата партия¹, въпреки протестите и опитите за възпиране от страна на коалиралите се с нея в името на националното спасение партии, под името ОТЕЧЕСТВЕН ФРОНТ - БЗНС, БРСДП и НС „Звено“. Те са разочаровани, погнусени дори от настаналата кървава вакханалия. Но те не са революционни, нямат въоръжени сили, за да възпрат своеволията и единственото, което могат, е да настояват за съдебен ред, възможност за защита и за юридически състави при определяне на виновността или невинността на обвиняемите. Така се стига до т.н. НАРОДЕН СЪД, който има прецеденти както в нашата история, съгласно чл.47 от Търновската конституция, така и основание съгласно препоръките на мирните договори с победителите от Втората световна война. С Указ № 22 от 4 октомври 1944 г. на Регентите на България - Венелин Ганев, Цветко Бобошевски и Тодор Павлов, издаден по доклад на министър-председателя Кимон Георгиев се създава такъв Народен съд. Но той е напълно доминиран от комунистите и заседава във време на такава еуфория, че и привлечените безпартийни и от други партии съдии, съдебни заседатели и прокурори (народни обвинители), са завладени от такава пригажденска стихия, че се превръща в истинска касапница. От 11 122 подсъдими в 135 процеса из страната, на смърт са съдени една четвърт - 2740 души, което е чудовищно много, но ако беше и без този съд, едва ли щеше да остане жив някой от тези 11 122 човека!... Защото без съд и присъда, по мои изчисления и други данни, са избити още пет пъти по толкова... Това е унищожението на сваления от власт бивш управленски апарат: регенти, министри, народни представители от 25-то Народно събрание, царски съветници, дворцови чиновници, полицейски началници и служители, военни чиновници и редници от жандармерията и войската, съдии и прокурори, областни и околийски управители и служители, кметове, бирници и селски пъдари дори, както и много по-заможни граждани, за да им се присвои имуществото, дори за да остане вдовица хубавата жена на някого... В Книга втора на настоящата трилогия (с.20-43) обстойно са описани, както първият процес срещу регентите, министрите и народните представители, така и още много от парадоксално водените заседания и техните жертви. И казаното дотук доказва, че след 9 септември 1944 г. не е станала СМЯНА на управленските екипи, а УНИЩОЖЕНИЕ на падналите от власт бивши управници.

Страстта на много от изследователите на тези събития да правят сравнение по бройки между убитите преди тази дата и убитите след нея, считам за кощунство, макар че и аз в книга втора давам някои примери за това...

¹ Названието „Комунистическа партия“ и „комунисти“ употребявам по неволя, защото зад тази красива, но утопична идея се прикриваха хора с кръвожаден нрав. А нали не отрекохме християнството, заради инквизицията, извършвана някога в негово име?

Интелектуалците

Веднага и успоредно с унищожението на административно-управленския апарат върви и погрома над интелектуалците, които са служили за културните институции на бившата власт. Те са обвиняеми по наказателно дело № 6 по описа на делата на Народния съд в София от 12 до 31 март 1945 г. Съдът е в състав: председател Димитър Димитров, подпредседател на Софийски областен съд; Димитър Полянов, писател; Георги Костов, театрал и публицист; майор Веселин Георгиев, писател и журналист от София и Димитър Ананиев Георгиев, общественик и журналист от София. Народни обвинители са Никола Бронзов, Никола Ланков, Стефан Величков, Калин Цаков и Богомил Тодоров.

Пред мен е препис от присъдата на този съд, произнесена на 4 април 1945 г., в която „на основание чл.чл.1,6, 9 и 10 от Наредбата- закон за съдене на виновниците за въвличане на България в Световната война срещу Съюзените народи и за злодеянията, свързани с нея, съдът признава подсъдимите: Асен Цолов Цанков (брат на Ал. Цанков), бивш адвокат и публицист; проф. Асен Кантарджиев; о.з. генерал Никола Жеков; Петър Георгиев Атанасов от София, бивш редактор и уредник на в. „Дума“ и сп. „Илюстрирана политика“; Марко Василев Мехлемов, журналист; д-р Константин Овчаров, коментатор по радио „Донау“; Иван Д. Дочев от София; Климент Далкалъчев от София; Богомил Цветков от София; Матей Макаров Ейсев, бивш сътрудник на Дирекцията на националната пропаганда в София; Всеволод Левашев, журналист и бивш сътрудник на същата дирекция; д-р Димитър Вълчев, бивш уредник на телеграфната агенция „Велтпресе“ в София; инж. Димитър Климентов Кръстев от София; професор Любомир Владикин; о.з. полковник Александър Ганчев, публицист; Йордан Бадев, (журналист от София - ВСИЧКИ ПОНАСТОЯЩЕМ В НЕИЗВЕСТНОСТ, за ВИНОВНИ в това, че от 1 януари 1941 г. до 9 септември 1944 г. със своите действия, писания или слово са допринесли дейно и съществено за изпълнението и провеждането на посочените деяния“. Всички те са осъдени на смърт и да заплатят по три милиона лева глоба.

На доживотен строг тъмничен затвор са осъдени: Антони Минков Николов от София, журналист, бивш директор на в. „Вечер“, Д-р Александър Николов, бивш директор на печата, Христо Дамянов Огнянов, кореспондент на в. „Зора“ от Берлин, д-р Янко Янев, писател и публицист, Найденов Ст. Памукчиев, кореспондент- говорител на радио „Донау“, Никола Асенов Панчев, журналист от София-дотук всички в неизвестност, Стефан Дим. Танев, бивш редактор на в. „Утро“, Христо Бързицов, бивш редактор на в. „Днес“, Димитър Ат. Ризов, от гр. Велес, живущ в София, журналист, Панайот Костадинов Чинков от гр. Елена, живущ в София, публицист, понастоящем задържан в Софийския централен затвор, Йосиф Василев Робев, бивш председател на Съюза на запасните подофицери, сега задържан...

На 15 г. затвор са осъдени: Богдан Попов, журналист, бивш -сътрудник на в. „Днес“ и „Вечер“, д-р Атанас Кефсизов, сътрудник на радио „Донау“, Петър Бонев Лунгов, журналист, и тримата по настоящем в неизвестност.

На 10 г. затвор са осъдени: Матей Бончев-Бръшлян, журналист, Димитър Григоров Павлов, журналист, Лука Малеев Малеев, публицист, Атанас Фратев Дамянов, бивш директор-стопанин на вестниците „Утро“ и „Дневник“, Йордан Мечкаров, бивш директор на печата, Никола Конст. Коларов, бивш редактор-стопанин на в. „Целокупна България“, д-р Никола Христов, публицист, последните трима понастоящем в неизвестност.

На 7 г. затвор са осъдени: Георги Петров Генов, Стефан Ангелов Сокачев, публицист, Фани Попова Мутафова, 42 годишна писателка, проф. Стефан Консулов, Борис Дим. Ангелов, журналист, д-р Петър Спиридонов Джидров, адвокат-публицист.

На 5 г. затвор са осъдени: д-р Владимир Данчев, бивш съдия, Енчо Ив. Матеев, д-р Тодор С. Вълчев, бивш уредник на сп. „Труд и радост“, Борис Гр. Коцев, Васил Гр. Спространов, Тодор Пешев, о.з. полковник и сътрудник на вестниците „Зора“ и „Днес“, Борис Първанов Маковски, писател, д-р Захари К. Захариев, Константин Коцев Каменов, карикатурист, д-р Кирил Кирков, публицист, д-р Емил Цветанов Попов, бивш редактор във „Велтпресе“...

На 3 г. са осъдени: Васил К. Сеизов, Иван Н. Драгошинов и д-р Любен Диков.

Следващите: Богомил Шаренков, Есто Станоев Везенков, д-р Стефан Караджов,

Борислав П. Недков, Мико Рангелов, Александър Хр. Добринов, карикатурист, д-р Асен Богд. Божинов, Атанас Бобев, Асен Ив. Боев, Петър Константинов Боев и Евгени Филипов Генчев, са осъдени по на 2 г. затвор, докато: Светослав Нелчинов, челник на съюза „Отец Паисий“, Димитър Симидов, поет, Светозар Димитров-Змей Горянин, писател, Стефан Ат Дамянов, Борис Матеев Андреев, Коста Ат. Купенков, Михаил Лангов, Иван Манов, Йордан Бакалов-Стубел, Кръстю Д. Велянов, Георги Каназирски, Панталей Хранов. Анна Ив. Г. Вълканова, Александър Н. Божилов, Венцислав М. Студенов, Николай М. Николов, Никола Андреев, са осъдени по на 1 г. затвор. Седем души от обвиняемите са оправдани, а на признатите за починали: Данаил Крапчев, о.з. генерал Христо Луков, Райко Н. Алексиев се конфискуват всички движими и недвижими имущества, като се оставя по една къща за семейството им.

Изредихме така дословно, макар и отегчително за читателите, този пръв и най-масов процес изцяло срещу интелектуалци, който показва, че болшевишката власт няма да допуска свобода на мисълта, словото и печата. Впечатляващо е друго, обаче: всички осъдени на смърт са „понастоящем в неизвестност“. Това значи, че или са осъдени задочно и ги няма в България, или са предварително убити? Или пък има от двата вида, защото е известно, че Асен Цанков, професор Кантарджиев, Иван Дачев и други са избягали в Германия, а от друга страна в самата присъда е отразено, че Данаил Крапчев, генерал Христо Луков и Райко Алексиев са „починали“ и им се конфискуват имуществовата. Много от репресираните интелектуалци са обект на други процеси и улична разправа. Борис Руменов (Борю Зевзека) е убит от партизанина Ст. Вихров (Сивриев) в коридора на радио София, Крум Наумов (безследно изчезнал), Ненчо Илиев и други.

Отношението на комунистите към културните ценности и към творците, особено писателите, е ярко изразено и в доклада на Цола Драгойчева пред Политбюро на ЦК на БРП(к) на 24 януари 1946 г. Тогава още вилнее революционната ярост, та в този доклад, заедно със зверското си ожесточение срещу редица писатели, тя се осмелява да каже и няколко истини за своите, за „партийните“ писатели: Орлин Василев, Георги Караславов, Христо Радевски, нарича ги „ренегати“, „блюдолизци“, пригодили се в партията и писателския Съюз, без никаква борба срещу фашизма. Крум Кюлявков и Андрей Гуляшки са според Цола Драгойчева „пълни некадърници“, които заедно със „златорожците“ Никола Фурнаджиев и Георги Цачев, както и Орлин Василев са „откъснали от задачите на нашата това, сталинска епоха“ Писателския съюз. Но към другите, непартийните писатели е още по-заклеймяваща: Владимир Полянов е „от десницата на „Звено“, Илия Волен, Йордан Ковачев, Паун Генов, Трифон Кунев, Пею Гаджев са „николапетковисти“, Константин Гълъбов е „фашист“, Такива са и Стилиян Чилингиров, Ст. Попвасилев. Други, без конкретно определение, но смятани за „реакционери-опозиционери“ са: Константин Константинов, А. Вълчанов, Мирослав Минев, Петър Карапетров, Рачо Стоянов, Дамян Калфов, Ран Босилек, Малчо Николов, Иван Карановски и други. Всевайдна аксиома е, че за всяка диктатура писателят е винаги някаква загадъчна опасност.

Този сигнален доклад е за Политбюро на ЦК на БКП като програмна инструкция за репресии над писатели, журналисти, артисти и други интелектуалци. Репресиите са различни по вид и по съдържание: от лагер и затвор, до изселване, уволняване, премълчаване, недопускане до печата и до издаване на книги. В различно време пострадали от тези репресии са: Димитър Талев (премълчаван и лагерист), Георги Жечев, Димитър Шишманов, Асен Христофоров, Борис Йоцов (убит), Владимир Василев (сп. „Златорог“), Симеон Радев, Дамян Калфов, Матвей Вълев, Димитър Бабев, Звездалин Цонев, Трифон Кунев, Константин Гиндев, Константин Кацаров, Йордан Стратиев, Цвети Иванов (умрял в Белене), Чавдар Мутафов, Борис Кърджиев (умрял в следствие на побой в ДС), Паун Генов, Йосиф Петров, Пею Гаджев, Йордан Русков, Георги Марков (със „Задочни репортажи“, убит в Англия), Йордан Хаджиев, Александър Жендов (художник), Малчо Николов, Владимир Свинтила. Йордан Вълчев, Владимир Костов. Румяна Узунова - двамата са изгнаници, Константин Цанев, Георги Мицков, Делчо В. Демирев (анархист), Атанас Мочуров, Йордан Ковачев, Михаил Арнаудов. Славчо Красински, Коста

Църнушанов. Тодор Цонев (художник), Фани Попова Мутафова, Димитър Симилов, Атанас Далчев, Трифон Силяновски - музиколог, а какво да се каже за онези стотици будни и надарени личности, които са се раждали през тъмните 45 години тоталитаризъм? Ако не са се родили в „прогресивно семейство“, а са дамгосани като „неблагонадеждни“, каквато и дарба за някое от изкуствата да имат по рождение, не се допускат за никакви прояви. Те не могат да станат членове на съюзите на писателите, художниците, артистите, защото нямат творчески изяви, а нямат, защото не ги допускат до такива. И след смазването на всичко „вражеско“ от вече шо-годе огласените, част от които поименно посочихме, творческите съюзи са така рафинирани, така подбрани, че „единодушно и с ентузиазъм подкрепят всички мероприятия на народната власт“... (Не малко от тях и само с примирителното си мълчание).

Това „единодушие“, с което толкова парадирала властите пред света, беше резултат от този омагьосан, железен кръг: в България няма творци на културата и изкуството, които да са против „народната власт“, а няма, защото тези които са против, нямат възможност да се докажат като творци...

Известно е например, че съветски съд, като съдел Йосиф Бродски, обвинен в „отказ да полага общественно-полезен труд“ (пройдоха, тунеец), той заявил: „Та аз денонощно работя! Пиша стихове!“. „А кой те е признал за поет? - засекали го от съда“. Този, който ми е дал тази дарба и ме е родил сред човешката раса“ - отговорил Бродски. Решено е да бъде изгонен от СССР, по това време имаше и такова наказание, присъждано от съда. Както бяха изгонени Солженицин, Буковски, Максимов и други.

А в последствие, като живущ в Швейцария, мисля, той издаде книгите си и бе удостоен с Нобелова награда за поезията си. Така и тези, държани под камък „Неблагонадеждни“ личности, които се раждаха и растяха сред народа, пишеха, пееха, рисуваха, скулптурираха и музицираха тайно, в очакване на по-добри времена. Но Държавна сигурност проникваше чрез своя агентурен апарат и в укритията им и ги „приемаше на разработка“ като ОНД (Отчетно наблюдателно дело) или ЛАР (Лично активна разработка) и мнозина особено за литература, жестоко пострадаха за това.

„Ако продължаваш да говориш против народната власт, тука ще изгниеш, но ако продължаваш да пишеш, пишеш си некролога, да знаеш!“ - ми казваше Игнат Трайков Игнатов, политически директор на новия затвор в Шумен през 1951 г.

Именно поради поезията им убиха в Пазарджишкия затвор Георги Заркин от Самоков, Слави Бъчваров от с. Крива река, Хасковско, скъсиха живота чрез затвора на Герчо Р. Джембазов от с. Неново Провадийско, на Стефан Стамов от с. Златосел, Пловдивско, на Коста Георгиев-Босък от с. Трилистник, Пловдивско, на Веселин Батанов от с. Овчарово, Шуменско, Милош Г. Зяпков от Велинград, на Никола Бежански от с. Бежаново, Плевенско, на Илия Кехайов от София (анархист), на Васил Вл. Гьорев от с. Петърч, на Гео Вихренски (Георги Русанов) от с. Кулина вода, Свищовско, на Кръстьо Хаджииванов от с. Капантово, Петричко (разстрелян), на Велко Зидаря (анархист), на Пеньо Пенев от с. Добромирка, Севлиево (самоубил се), Блага Божинова от София (смазана от титовските лагери), на Георги Тахов от София, Марин Жечев от Търговище, цяла поредица от творци, предимно поети, белетристи и публицисти, платиха с части от живота си, от младостта си по лагери и затвори заради жаждата си за творчески, писмен израз на своите убеждения. С извинение пред читателите, просто се налага отново писменият им списък: Стефан Попстефанов от с. Рашково, Ботевградско, сега в Синеморец Бургаско, Дянко Марков от Плевен, сега в София, Пенко Керемидчиев от Панагюрище, Йордан Борисов от с. Руска Бела, сега във Враца, Димитър Баталов от с. Каравелово, Пловдивско, Иван Цолов, Атанас Райков, Иван Ганчевски, Илия Василев, Милчо Присадашки, Димитър Млечков, Лазар Дългърски, Димитър Х. Попов, Ячо Яблански, Методи Новев, Тодор Кавалджиев (вицепрезидент), Надежда Любенова, Боян Стоянов, Иван Селановски, Никола Гигов, Николай М. Пачев, Ангел Ников, Георги Божилов (анархист), Цветан Оприн, Цоньо Неделекин, Янко Димов, Костадин Събев от Чирпан (художник), Стефан Бочев, Константин Костов, Петър Букурещлиев, Георги Константинов, Николай Бакоев (анархист), Димитър Георгиев, Петко Огойски - пишещият тези редове, Руен Крумов, Стефан Чанев, д-р Георги Г. Марков, Живко Димитров (художник), Петър Манолов

(поет).

Творчеството на тези, някога млади хора е станало достойние на Държавна сигурност, вместо на читателите и са „приети“ в тайните списъци на „народните врагове“, вместо в тези на творческите съюзи. Рухването на тиранията, като утешителна награда на съдбата, им даде нелеката възможност, след унизителни увещания насити и доволни, да издадат по някоя и друга книжка. Но това за тях е по-скоро реквиемен упокой, отколкото истинско, пълнокръвно огласяване на изстраданото им творчество.

Друга част български интелектуалци, успели да преминат живи през граничните заграждения и автоматните откоси, успяха да докажат дарбите си за художествено слово (поезия и белетристика) в чужбина, предимно във Франция, Германия и САЩ. Макар и разделени по идеологически признак, те основаха там редица периодични издания, в които дадоха свой принос в културната съкровищница на отечеството. Това са: Тончо Карабулков, пишещ често и под името Антон Българенски (родом е от гр. Българово, Бургаско) освен свои стихове, пътеписи и разкази, печатани години в теченията на вестници и списания, издаде и няколко книги, които го очертават като професионален писател, Николай Левков от София, автор на романа „Земята плаче“ и стихове с такъв трогателен патриотизъм, каквито само изгнаника може да изплаче. (Той дълги години беше и директор на отдела за предавания за чужбина на Френското национално радио). В литературния сборник „Свободно творчество“ 1986 г., издание на сп. „Бъдеще“, излизащо в Париж, са представени, освен вече посочените Карабулков и Левков и някои автори с неоспорими творчески възможности: Димитър Инкьов (Велко Верин), писател сатирик, чиито 45 книги са издадени и в превод на много от световните езици, Красимир Чулков от Пловдив, Свежа Дачева от Нови Пазар, Светозар Маринов от София, Михаил Филипов от Русе (със съвсем открояващи се по сила стихове), Георги Бег, Христо Деведжиев от с. Голямо Ново, Поповско, Христо Бояджиев от Луковит, Георги Тодоров Елин от София и други.

С още по-особена жизнена и творческа съдба са и няколко творци на писменото слово, на които половината от живота преминава в болшевишките затвори, а половината като изгнаници на Запад: Григор Янев от с. Бистрица, живущ сега в САЩ, издал мемоарно-публицистичната книга „Персин-Белене - острова на смъртта“, Димитър Цанев от Русенско, живущ сега в Монреал Канада, издал една стихосбирка, Страхил Планинец от с. Митровци, Монтанско, поет, Георги Константинов, чудесен публицист, Васил Казашки от Видинско, Здравко Урумов от Хасковско (последните трима сега са в България).

Важна част от интелектуалния потенциал на родината са и политически дейци от разните наши изгнанически организации, за които писменото слово, публицистиката и журналистиката, са основното им средство за борба срещу тиранията, прогонила ги в тежка чужбина. Тук ще посочим най-изявените с публикувани статии, есета и етюди по обществено-политически, икономически, културни и исторически теми, разобличаващи нечовешкия характер на тиранията и проповядващи демократическите принципи: д-р Г. М. Димитров, главен редактор на в-к „Свободна и независима България“, Коста Тодоров, един енциклопедист по знания и творчество, професор Никола Долапчиев, Искър Шуманов, главен редактор на в-к „Народно земеделско знаме“ в изгнание и един твърде продуктивен журналист, Иван Д. Дочев, оглавявал изданията на БНФ в изгнание, издал е и книги, д-р Моллов, д-р Георги Паприков, редактор на списание „Борба“, Ценко В. Барев, главен редактор на списание „Бъдеще“, Стефан Табаков и Георги Петков, редактори и издатели на в-к „Свободен народ“, архитект Ст. Левордашки, Иван Ангелов, главен редактор на „Осведомителен бюлетин“, Недялко Гешев от с. Момина баня, Карловско, затворник и беглец-изгнаник, написал и издал в чужбина първата книга за „Белене - островът на забравените“, Благо Славенов, Александър Дърводелски, с много антиболшевишки публикации, Иван Барев, Емил Антонов, професор Спас Райкин.

Тяхната дейност е преобладаващо обществено-политическа и принадлежи на раздела „Изгнаниците“ в настоящата книга.

Не малко наши изгнаници, нецветени политически, но решително отричащи червената диктатура теоретически, от научно-философски позиции, успяха също на Запад

да издадат свои трудове.

Това са: Христо Огнянов, Цветан Тодоров, Асен Игнатов, д-р Стефан Маринов, Д. Бочев, Стефан Павлов Груев („Корона от тръни“), Христо Бояджиев (издава списание „Бългериан ревью“), Панайот Панайотов (юрист и публицист, установил се във Венецуела), Джеймс Велков.

Всички дейци на словото и мисълта, творили през време на 45 годишната тирания, които споменахме, са дошли по име до нас или по нелегален път, или след появата им след падането на болшевишката власт.

Но - към края на тунела, когато в СССР след разкултуването на Сталин, започнаха почти открити атаки срещу режима, дори чак когато в Полша, в т.н. Германска Демократична Република, в Унгария и другаде, започнаха дори публични протести, оказа се, че и у нас, сред така приласкаваната творческа интелигенция, имало трезво мислещи творци. Появиха се т.н. дисиденти. Под гаранцията на досегашното си одобрение на режима, или под крилото на демонстриращата свободомислие Людмила Живкова, която година по година „реабилитираше“ части от историята ни, се появиха редица книги, косвено отричащи режима и дори системата „Люти чушки“ на Радой Ралин, романа „Лице“ на Блага Димитрова, „Фашизмът“ на д-р Желю Желев и други. С последните остатъци от злост, част от тях бяха иззети, укрити или изгорени, но и немалка част се пръснаха между доверени читатели и станаха тайно разпространяващи се сензации.

Интригуващата популярност на тези книги и твърде вялите мерки на властта окуражиха и други, съблазни ги полулегалността на инакомислието (дисидентството), чрез което твореца вече твърде малко рискува, а голяма популярност си създава.

В статията си „Българският САМИЗДАТ“ от Блага Димитрова (в-к „Демокрация“ бр. 118/1995 г.) тя причислява за такива появилите се през 1989 г. неразрешени, но легално отпечатвани издания „Мост“, алманах за поезия с редактор Едвин Сугарев и „Глас“ списание тримесечник с редактор Владимир Левчев. Авторката на статията вероятно не е знаела, че за самиздатски издания се е лежало по затвори и търпяло в лагери през целия период на „социалистическото строителство“ от автори, чиито бащи съвсем не са били по върховете на властта, а са били често в съседни килии или карцери на дръзновените автори...

Но по-добре късно, отколкото никога. В „Мост“ сътрудничат Константин Павлов, Радой Ралин, Драгомир Петров, Биньо Иванов, Александър Косев, Михаил Неделчев, Александър Йорданов, Румен Леонидов, Ани Илкова, Димитър Коруджиев, Иван Радоев, Николай Кънчев и други. Излиза и библиотека „Мост“ с „Господи помилуй“ от Георги Величков (драма), „Смъртта на Тибалт“, поема от Георги Рупчев, „Васил Левски“ от Георги Башиянов (биогр.), „Византийски елегии“ от Драгомир Петров, „Камъкът, който не слуша реката“ от Виргиния Захариева (стихове), „Неродени спомени“ от Пенка Ватова (стихове), и други.

Сътрудници на „Глас“ са: Желю Желев, Миряна Башева, Елка Константинова, Христо Ганев, Деян Кюранов, Вероника Николова, Енчо Мутафов, Волен Сидеров, Боян Папазов, Даниела Стоянова (посмъртно), Миглена Николчина, Виктор Пасков, Владимир Трендафилов, Николай Колев-Босия, Борис Роканов, Иван Кръстев, Андрей Миронов, Добринка Корчева, Елисавета Мусакова и др.

Под редакцията на Владимир Левчев излиза от печат и книгата „Животът - капчица сълза“ с истинското име на автора Сабахатин Байрамов.

През есента на 1988 издателства и Кирил Кадийски, като през 1989 г. започва седмично да издава по стихосбирка. Алманахът „Мост“ и списание „Глас“ публикуват творби и от наши изгнаници, като Цветан Тодоров, Юлия Кръстева, Асен Игнатов, Атанас Славов и дори от Георги Марков...

Подобни полулегални издания се появяват и в провинцията, като списание „Промяна“ с редактор Георги Спасов в гр. Белово.

Процесът на постепенно отдръпване на редица творци от официалната „генерална линия на партията“ продължава и в дните след дворцовата промяна на 10 ноември 1989 г. Марин Георгиев, Марко Ганчев, Атанас Свиленов и др. успяха да превземат и преименуват официалния вестник на СБП „Литературен фронт“ в „Литературен форум“,

който и до днес е водещо литературно издание сред родната периодика.

В края на краищата и на литературното поприще стана това, което става и на общественополитическото: който бие камбаната, не присъства на тържеството (защото обикновено това е клисарят).

Току-що изброените, както и Иван Теофилов, Любен Дилов-Баща,

Александър Шурбанов, сетили се в следобед на 10 ноември 1989 г. за порочността на болшевишкия режим, се наложиха като водещи в разобличението му, докато репресираните творци, едвам по някаква тънка книжчица успяха да издадат и... нищо повече. Дипломата от университетските филологии са четворно по широкоформатни от „Служебните бележки“ от ТВО Белене за изтърпяните години мъка...

Войската, офицерството

Успоредно по време с погромите над българските интелектуалци, върви и ерозията на българската войска и превръщането ѝ от национално отбранителна сила, във въоръжен придатък на Комунистическата партия. А по-късно и в сякло оръдие на Кремълските господари и страж на интересите им на Балканите.

За тази цел, първата стъпка на властниците е назначаването на т.н. помощник-командири, партийни пълномощници, без военно, а често и каквото и да е образование, на които произволно се дават военни чинове. С подкрепата на образуванията по частите „Войнишки комитети“, те стават фактическите командири и тук, и на фронта при Страцин и Стражин, както и в Унгария в т.н. Отечествена война. Много, хиляди черни забрадки ни струват техните „ръководни права“ на фронта. Все под диктовката на тези „помощник-командири“, при завръщането от фронта на военните части, те бяха направо обезглавявани. Някъде с измама, някъде с помощта на вмъкнали се в казармите агенти на Държавна сигурност, офицерите са арестувани и в повечето случаи те или „изчезваха безследно“, или отиваха на подсъдимата скамейка по скалъпени обвинения. „Щастлив случай“ е ако ги постигне само откарване в лагер. А мнозина от тях бяха показали на фронта вещина и храброст срещу хитлеристките войски. Сталинистката жестокост на завзелите властта техни слуги тук, се оказва съвсем непозната и неочаквана. Тя се разпростира не само над в нищо невинните „царски офицери“, под каквото обвинение ги избребват, но и над тези, които извършиха преврата на 9 септември 1944 г.

В статията си „Как бе подготвен ударът“ (в-к „Демокрация“ от септември 1990 г.) инж. Владислав Кирилов Георгиев, син на полковник Кирил Георгиев, участник в преврата, пише:

„На 8 септември 1944 г. в дома ни на ул. „Оборище“ 91 се събират на тайно съвещание запасните офицери от Военния съюз Крум Лекарски, Кирил Станчев, Стоян Трендафилов, Владимир Стойчев, Кирил Георгиев, Петър Станев и действащите офицери Димитър Попов, Борис Матеев, Любен Банков, Георги Цинцарски, Димитър Томов, Марко Иванов и Борис Гергов. Ганчо Манчев е изпратен с превратаджийска мисия във Варненския гарнизон предния ден. На съвещанието са и Петър Вранчев, представител на БРП (к) (БКП) и Тодор Тошев и Петър Илиев от НОВА (партизански представители). Там те се споразумяват за действията и разпределят задачите по преврата. И го извършват успешно, тъй като Димитър Томов успял да се вреди да е дежурен в Министерството на войната през тази нощ“. В последствие - свидетелства инж. Вл. К. Георгиев - с изключение на двамата (Петър Илиев и Владимир Стойчев), станалите вече генерали превратаджии са репресирани. Нещо повече, и тук, както при московските процеси на Вишински, обвинителите стават обвиняеми, а техните обвинители, също стават обвиняеми. Когато съдят генерал Кирил Станчев в обвинението, че е шеф на нелегално създадения „Военен съюз“, Крум Лекарски и други свидетелстват против него, а после Крум Лекарски и другите си проклинат дните в Белене цели години. Водещите следствията генерал Петър Вранчев, началник на РО на войската, също е снет и репресиран, след него началникът на Следствения отдел на ДС Стефан Богданов се озовава в карцерите, а началникът на неговото следствие и на цялата ДС Георги Ганев също отива зад решетките... Най- заслужилият за преврата генерал Димитър Томов, през 1945 г. приет и за член на БКП, през 1948 г. е осъден на смърт и убит с още двама души, един от които полковник Цоньо А. Цонков. Такава е признателността на властващите към онези, които им поднесоха властта като на тепсия.

„Признателността е кучешка слабост!“ - казвал Сталин, но това не е било ясно тогава на „победителите“, станали жертва на своята победа. Отклонихме се да разкажем докрай този случай, защото той стига и до върха на превратаджийската пирамида - генерал Дамян Велчев, министър на отбраната на първото ОФ-правителство. Той, обаче успява да се измъкне в чужбина и да избегне гилотината.

Но как така, нашата храбра армия бива покорена така безпрепятствено от една идваща власт с 4-5 хиляди необучени партизани?

Психологическата обстановка, създадена се от нахлулата тук Съветска армия, от явното участие на толкова офицери в преврата, от това, че самият военен министър в последното

правителство (на Константин Муравиев) генерал Иван Маринов издава заповед войската да се „побратимява“ с партизаните, смазва порива за съпротива на идващото зло. Имало е отделни брожения тук и там по гарнизоните, но те са твърде локални и са сподавяни с все още никому неизвестни по бройка жертви. Известен е бунтът на т.н. Славейчета, при който повече от 300 души офицери и войници от IV Артилерийски полк в София, връщащи се от фронта, обграждат милиционерското комендантство на пл. „Славейков“ и искат освобождаването на внезапно арестувания техен капитан Стоян Праматаров. Докарват дори една гаубица и заплашват да сринат сградата. Но не успяват в начинанието си и по-късно 55 души офицери и войници от тях са съдени, мнозина на смърт... (случаят е по-подробно описан в „Записки за българските страдания“ книга втора, с. 383).

Физическото сломяване на армията и превръщането ѝ от гарант на националната ни независимост в гарант на необезпокоявано партийно властване, прераства в следващия етап - „морално-политическото разобличаване“ по съдебен път на тези масови чистки и безогледни репресии над офицерството. Защото, според архивните данни, изнесени в книгата „Тиранията“ от проф. Диньо Шарланов, издадена 1997 г., само от септември до края на октомври 1944 г. „стихийните чистки“ във войската, заедно с осъдените от Народния съд са засегнали 1282 души офицери, подофицери и войници (с. 72).

Зареждат се скалъпени чрез следствени изтезания процеси срещу измислените организации „Хан Крум“, „Военен съюз“, „Неутрален офицер“ и др. А на мястото на „прочистените“ военни командири след края на 1945 г. са въздигнати в чин генерал 41 души, дошли от емиграция в СССР...

И нещо още по-коварно: скалъпените процеси срещу групите от офицери от „Военен съюз“ и „Неутрален офицер“ си поставят за цел да „разобличат“ и в последствие и обвинят, осъдят и унищожат и излезлите вече в опозиция лидери от БЗНС, БРСДП и други, като „политически вдъхновители“ на „замислилите преврат“ офицери.

Разгром на политическата опозиция

След премахването на духовните си опоненти - интелигенцията от творческите среди, след превръщането и на войската в свое оръдие за вечно властване, идва ред и на допуснатата като от „кумова срама“ политическа опозиция.

Тя се състои от коалиционните партньори в ОФ - БЗНС и БРСДП (о), както и допуснатите до легална дейност безпартийни интелектуалци и Демократическата партия.

Поради това, че в Книга втора на трилогията „Записки за българските страдания - 1944-1989 г.“ този разгром е описан сравнително широко, тук ще го засегнем само като един важен, основен етап от арогантното настъпление срещу народните права на комунистите за безусловна, едностранна власт.

Всеизвестно е, че още на 23 септември 1944 г. в България се завръща от изгнание д-р Г. М. Димитров, посрещнат с всенародна радост и надежда за спасение от настъпващата диктатура. Той става главен секретар на БЗНС със стотици хиляди нейни членове, симпатизанти и поддръжници. Подпомогнати от съветския генерал Сергей Бирюзков, председател на Съветската контролна комисия в София, комунистите го принуждават за ново изгнание. Водач на излезлия от август 1945 г. в опозиция БЗНС става Никола Петков, като част от Съюза (по-малко от една трета от съставът му), начело с подставени лица остава във властта. Същата част-две трети от БРСДП(о), начело с Коста Лулчев се съюзява с БЗНС-Н. Петков и представляващи Обединената опозиция, при изборите за Шесто Велико народно събрание печелят (въпреки вилнеещия терор) 1 200 000 гласа и имат 101 народни представители. В предизборния терор загиват 28 души, всички от БЗНС. Преди това загиват Мара Рачева от БЗНС и Людмила Славова от БРСДП (о). Никола Петков е избран за председател на парламентарната група на опозицията и за няколко месечно пребиваване в Народното събрание той, и всички останали безстрашно разобличават домогванията за абсолютна власт на българските слуги на Кремъл от БРП(к) и сателитните им групи.

Това, обаче изпълва със злоба болшевиките-сталинисти, начело с дошлият на готова трапеза кремълски агент Георги Димитров и през юни-август 1947 г. те предприемат брутален погром над народните избраници от опозицията. Нейният водач Никола Петков е арестуван и обвинен в „заговор за военен преврат“, като за целта на обвинението в следствието и по време на съдебния процес са прибавени и група офицери от измисления „Военен съюз“. Арестувани преди повече от година и подложени на неописуеми изтезания, от тях са изтръгнати „признания“, че Никола Петков е техният „вдъхновител“ за подготвяне на преврат.

На 5 август 1947 г. започва съдебен процес срещу Никола Петков, Димитър Цв. Иванов (Децето), полковниците Марко В. Иванов и Борис Гергов и майор Атанас Хаджиатанасов.

Председател на съда е Найдено Райчев, членове Атанас Мулетаров и Константин Унджиев, секретар Петър Димитров, а прокурорите са двама Петко Петрински и Борис Минковски.

Никола Петков се държи безстрашно и достойно пред силещите се злостни обвинения и извлечените с кървав ужас „показания“ на съпроцесниците. Той е осъден на смърт и убит на 23 септември 1947 г., а останалите - на различни срокове затвор.

Успоредно с това, болшевишкото мнозинство във Великото народно събрание гласува Закон за забраната на БЗНС с водач Никола Петков и ЗМС със секретар Петър Сърбински, изгонва от ВНС всички депутати от Обединената опозиция, състояща се от 92 земеделци и 9 социалдемократи, като 1 от БЗНС (Петър Коев) е изключен и осъден предварително.

Искушавам се да поместя тук списък на тези народни представители, макар да са огласени в книга втора от настоящия труд. Част от тях са лидери на политически партии, избрани в парламента. Поради спирането на вестниците на техните организации „Народно земеделско знаме“ и „Свободен народ“ още през април 1947 г. те не са достатъчно огласени, а почти няма от тях никой, който да не е арестуван, бит, отпращан в лагер или затвор. Някои са се спасили чрез бягство в чужбина, а някои са убити.

Това са първомъчениците на българската демокрация, които понасят своите кръстове

към безбройните ѝ голгооти. Малцина от тях доживяха рухването на тиранията през 1989 г., като само двама от тях бяха още на крак да влезнат избрани и в Седмото Велико народно събрание през 1990 г. - Иван Гинчев (БЗНС-Н. Петков) и д-р Петър Дертлиев (БРСДП). Изброените народни представители, както вече се каза, са от БЗНС-Н.Петков и БРСДП(о) и един независим интелектуалец (проф. Петко Стоянов), избраник на земеделците.

Не по-друга е съдбата и на всички останали политически лидери на извънпарламентарната опозиция, показващи или не някаква противопоставеност на червената власт. Следват процеси срещу Димитър Гичев и други (от БЗНС), Коста Лулчев, Кръстьо Пастухов (удушен в Сливенския затвор), Петко Търпанов (загинал във Варненския затвор), Цвети Иванов (умрял в Белене), д-р Моско Москов (в лагер), Груди Панчев, Михаил Ив. Петков и много други (всичките от БРСДП).

От Демократическата партия: Александър Гиргинов, Борис Павлов и Иван Карадочев - загиват в лагери в Белене и Ловеч, Никола Мушанов (удушен в килиите на ДС), Кирил Лесов, осъден на смърт с група земеделци в Дупнишко, Стефан Савов, Димитър Диамандиев, Борис Кюркчиев, Никола Паница и много други, предимно лагеристи.

Интересно е, че опозиционните социалдемократи и демократите юридически не са забранявани, а са умъртвени като партии, като всичките им лидери са осъдени или откарани в лагер, а много - интернирани в отдалечени места с ежедневно разписване. Сред изселените е Атанас Буров - шеф на народняшката партия, в последствие осъден и загива в Пазарджишкия затвор.

ФАБ - Федерацията на анархистите в България, макар безвластническа организация, е гонена, бита и убивана и от буржоазните управници, откакто е създадена в България (1919 г.) до самия 9 септември 1944 г., а след тази дата болшевиките я подлагат на същински разгром. Няма и помен от признателност, че с властващите комунисти са делели теглото заедно, защото на първата си обща конференция (10 март 1945 г.) те са блокирани и масово откарани в лагерите Куциян и Богданов дол, а после и в Белене. (Да напомним ли отново изразът на Сталин, че „признателността е кучешка слабост.“) Най-активните анархисти цели години не излизат от лагерите и интернирванията: Христо Колев Йорданов, Манол Васев, Делчо Демирев, д-р Иван Балев, Георги Жечев (поет), братята-безвластници Кръстьо, Славейко и Радко Павлови, семейство Цеца и Любен Джерманови, Георги Божилов, Георги Константинов, Александър Наков и колко още, чиито по-подробен списък е поместен в книга втора на тази трилогия.

Никола Петков	Рачо Домузчиев	Камен Христов	Иван Копринков				
Асен Павлов	Александър Стоян Божков	Петър Братков	Къньо Георгиев				
Найденов	Ангел Тишевишки	Станьо Коев	Младен Големански	Михаил			
Борис Чанджиев	Господин Стефан Димитров	Ташков Недялко	Атанасов	Нино			
Димов	Георги Василев	Тодор Киров	Чакърски	Петко Арабаджиев			
Митьо Седев	х. Атанас Попов	Трифон Кунев	Петър Сърбински	Иван Костов			
Димо Гочев	Цветан Максимов	Коста Лулчев	Рангел Даскалов	Серги Златанов			
Елисавета	Попантонова	Асен Стамболийски	Светла Даскалова	Стефан Цанов			
Иван Дуков	Иван Пешев	Кирил Попов	Стоян Жеков	Тодор Драгаанов	Христо Г.		
Кирил Попов	Кочо Бонев	Георги Петков	Ангел Държански	Асен Паянтов			
Петър Анастасов	Крум Славов	Минчо Драндаревски	Минчо Панов	Борис Ненов			
Милан Данев	Никола Ковачев	Никола Ковачев	Петко Раджаков	Георги Йорданов	Георги		
Певтичев	Петко Раджаков	Петър Р. Пейчев	Петко Д. Петков	Кръстев	Димитър Стоянов	Дора Коева	
				Емил Антонов	Иван Гергов	Иван Гинчев	Йордан Русев
				Коста Шопов	Петко Търпанов		

Христо Пунев	Петър Дертлиев	Петър Божинов	Стратия Скерлев	Стоян Кърлов	
Любен Боянов	Марин Личев	Петко Франгов	Ради	Тодор Лазаров	Тончо Тенев
Марко Пенчев	Недко Ботев	Христов		Христо Стоянов	Христо Г.
Никола Алексиев	Петко Деков	Спас Найденов		Илиев	Петър Коев

Депутатите, изгонени от Великото народно събрание през 1947г.

СБНЛ - Съюз на Българските национални легиони е на прицела на властите веднага след 1944 г., защото направо е смятан за „фашистка организация“. Много от тях ги отнасят тъмните вълни на „40-те безотговорни дни на революцията“, други, предимно офицери, са осъдени от Народния съд, повечето на смърт. Не дават покой на властта, обаче и тези, които просто няма за какво да бъдат осъдени. На помощ идват завербованите агентурчици, каквито не липсват в никоя организация. Според архивни данни, някой си Георги (Генади) Попченев е разкрил връзките и намеренията на най-активните легионерски водачи, в резултат на което те са арестувани и 18 от тях, наречени Първи легионерски център, в края на 1946 г. са изправени пред съд. Това са: Илия Минев, Иван Долев, Петър Киров, Петър Вутов (от Девенци), Георги Боцов, д-р Калин Койчев, Иван Найденов-Байко (доведен от затвора по предишна присъда), Кирил Нинов, Борислав Дреновски и др. Илия Минев : осъден на доживот, а другите - на разни тежки срокове затвор.

След сложна и неясна игра на лоялност и конспиративност между началника на Разузнавателния отдел (РО) във войската генерал Петър Вранчев и група легионери, наречени Разузнавателна група X-11 се стига до нов процес срещу Втория легионерски център наричани от своите „мравките“) през 1948 г. Подсъдимите са вече >8 души, от които 13 осъдени на смърт, 6 действително и 7 задочно. Главни подсъдими са смъртните Илия Ив. Станев, Илия Попов, Васил Ив. Златаров, Драган А. Пеев, Борис Ц. Струнджев и Йосиф Л. Димитров. По-главните от другите са: д-р Н. Х. Грозев, Георги Муравиев Радев (баща на министър Муравей Радев), Христо Бъчев, Кирил Апостолов (Бачо Киро), Стефан Стоянов (баща на президента Петър Стоянов) и др.

След мъчително очакване, повече от две години, смъртните присъди са заменени с доживотен затвор и не са изпълнени.

След редица още съдебни процеси от окръжен мащаб във Варна, Пловдив (с. Белозем) и другаде, дейността на легионерите се проявява вече твърде спорадично.

ВМРО - Вътрешната Македонска революционна организация, основана от българските националреволюционери Гоце Делчев, Даме Груев, Христо Татарчев и др. за освобождението на Българска Македония и превърнала се по-късно в страшилище за обществото под ръководството на Тодор Александров и Иван (Ванче) Михайлов е също от най-първите пречки и опасности за абсолютната власт на комунистите. Нейното унищожение те вършат и като данък „преданост“ към Тито и скопските сърбомани Лазар Кулишевски, Михаил Апостолов, Лазар Мойсов, Киро Глигоров, Кръсте Цървенковски и др. В Пиринския край, основният район на дейност на ВМРО, сталинистките наемници от БКП пристъпват към буквалното изстребление на по-изявените деятели, а затвор и лагер - за членовете. Всичко българско сред това население трябва да се изтръгне из корен, всички трябва да се впишат като „македонци“, за да се угоди на Тито, та да не избяга от „лагера на мира и социализма“ и да се изгуби от този „лагер“ Югославия.

Още през октомври 1944 г. из Пиринския край са арестувани над 800 души, изявени или предполагаеми „михайловисти“, членове на ВМРО и на студентската корпорация „Шар“, основана през 1936 г. от младежи-бежанци от Македония в България. Самият Иван (Ванче) Михайлов, успява да избяга в Италия. Повечето от задържаните са изпратени в лагери и през 1945 г. голяма част са освободени. Но част от ръководните личности са укрити в тайни арести, в Пазарджишкия затвор, като дълго време за близките си са „безследно изчезнали“, а не малко и наистина избити без съд и присъда (включително и Кирил Борисов Дрангов)...

От август 1945 г. до към 1949 г. в различни съдебни процеси в София, Благоевград, Разлог и другаде са осъдени: Владо Куртев, Жоро Настев, Коста Ризов, Георги Бегъмов, Владимир Иванов, Славчо Попов, Кирил Стоянов, Славчо Николов Янев (баща му нелегален), Асен Рашев, Кръстьо Маташев (земеделец, когото насилвали да пише за взаимодействие на ВМРО с Никола Петков), Тома Димитров, Ангел Запрянов, Владо Ставрушев, Кирил Томов, Славчо Гайгуров, Христо Лагадинов, Тодор Шкуртов, Стефан Пържов, Асен Кацалиев, Наум Момчеджиков, Стоян Вардардски, Борис Бунов, Страхил Развигоров, Спас Тауша- нов, Кръстьо Пинзев, Михаил Карайорданов, Стоян Катошев, Борис Божков, Петър Гребенаров, Ефтим Орлето, Крум Сарджов, Гошо Гърчето, Георги

Хуклев и др. Показанията им са изтръгвани с ужасни мъчения и по израза на Руси Христов „които не бяха осъдени на смърт, измряха по затворите почти до един...“ Разкриха се и масови гробове в Добринище-Предела, в партизанската землянка на Иван Козарев, а масовото надигане против македонизацията в Светиврачко с четата на Герасим Тодоров от с. Власи довежда до десетки убити, вкарани в затвора и стотици в лагерите и изселени...²

² Повече данни по това - в раздела за престъпленията срещу националната идентичност и по областите.

Интернирания и изселвания

Дотук очертахме, макар и в най-едри щрихи, разправата на тоталитарната власт с ръководствата на политическите ѝ противници в лицето на тогава съществуващите партии, съюзи и организации. Но те са с многохилядна членска маса, сред която тук и там възникват нови и нови огнища на съпротива и за справянето с нея властите прибегват до „богатия съветски опит“. За тази цел, както е сравнително добре известно, служат учредените в различно време и на разни места 84 лагери (ТВО-та) и 26-те затвори.

Но те се оказват недостатъчни, за да поберат членската маса на противоболшевишките организации (многохилядна, както казахме), а какво да се прави и с хилядите, стотиците хиляди други граждани, които също „не одобряват мероприятията на народната власт“? Какво да се прави с тия, дето ден и нощ опитват да избягат от адския режим? Прибягва се до най-масовата репресия ИНТЕРНИРВАНИЯТА и ИЗСЕЛВАНИЯТА, със или без ежедневно разписване пред милиционерските органи по места. На основание на концепцията на Сталин, че „успоредно с успехите в строителството на социализма, класовата борба се засилва“, по предложение на Антон Югов през юли 1948 г. се създават т.н. Вътрешни или гранични войски, които да направят границите непристъпни, а крайграничното население е квалифицирано като „дезертъори или ятаци на дезертъори“ и започва неговото изселване. От Малкотърновско, Хасковско и Смолянско, до Петричко, Кюстендилско и Видинско потеглят влакови композиции с конски вагони към Русенско, Силистренско и Добричко с цели семейства нещастници, деца, жени и старци, оставили всичко свое на произвола на властниците в родните си гнезда. Тогава влиза в сила и Наредбата за „ограничаване на ЖИТЕЛСТВОТО В ГОЛЕМИТЕ ГРАДОВЕ“, което разбива живота на хиляди и хиляди семейства. В числото на изселените, лишени от жителство и „въдворените на ново местожителство“, освен лидерите на опозиционните партии и оклеветени от партията и ОФ граждани, попадат и личности, които в нормалните държави са почетни: българският Екзарх Стефан Първи е заточен до края на живота си в с. Баня, Карловско, проф. Венелин Ганев, бивш регент и то при ОФ-власт от 1944 г. до 8 септември 1946 г. е изселен в Дряново.

В цяла поредица от статии под надслов „Нежният геноцид“ във в. „Труд“ (1990 г.) журналистът Владимир Петков описва как кварталните организации на ОФ и БКП в София „спомогали на народната власт“ за решаването на жилищната криза и за да настанят някои „активни борци“ в неизтрудени жилища. Те съчиняват и изпращат до МВР предложения за изселването на някой „народен враг“, който „сее лъжи и омраза срещу народната власт“ и е видян „често да минава със съмнителна цел край американската легация“ или която и да е друга „империалистическа легация“...

Само след дни в дома му нахлуват милиционерите и нищо неподозиращият „народен враг“ до другия ден се озовава в някое далечно село, за което никога не е и чувал... И то със семейството си...

Престъпления срещу националността

„Комунизмът няма националност, народът на комуниста е работническата класа в света“ - заявява Цола Драгойчева на Балканска комунистическа конференция. Но изселванията на невинни граждани са ставали чак в друга държава. Невероятното, до пълна отвратителност угодничество на червените ни властници към СССР и към фактическия им заповедник тук - съветския генерал Сергей Бирюзов, убеждава последния, че може да поиска и най-неразумното, най-нелогичното.

Само след месеци, откакто у нас има т.н. ОФ-власт, Бирюзов, който тогава е само командир на съветските части, нахлули в България, отправя писмено искане да му бъдат предадени всички български граждани от немски произход, тъй като те „подлежат на „трудова мобилизация в СССР“. Министърът на вътрешните работи Петко Стайнов (звенар) е смутен, тъй като това са наши граждани, съпруги и съпрузи от смесени бракове, които нямат нищо общо с политиката на Германия. Но съветските власти са непреклонни и след размяна на редица писма, включително заплашващи от страна на СССР, оттук са изпратени неизвестно число мъже и жени, заедно с деца до 3 години, дори включително мъже с антифашистко държание преди това. Това става през февруари-март-април 1945 г. чрез старанието на МВР и някой си Найденов, представител на комисията по примирието на това ведомство.

Същата участ сполетява и намиращи се у нас унгарски, румънски и югославски граждани от немски произход. Съвсем трагична е и съдбата на над 3 хиляди таврийски българи, завърнали се в прародината си през време на последната немска окупация на Таврийския полуостров и заселили се в Добруджа. Успоредно с другите, и те са откарани в СССР, откъдето ги разселват към Сибир или Таджикистан, където числото им се губи до съвсем нищожни бройки, оцелели до днес. Неизвестната по характер „трудова мобилизация“ и за другите също е изглеждала гибелна...

* * *

В мъченическите коридори на НАЦИОНАЛНИЯ ПАНТЕОН на страдалците витаят и душите на българските бежанци от Егейска Македония. Необхватно за здравия разум е и националното предателство на болшевишката власт от 1944 до 1948 г. Насилствено изгонване или пък избиване на българите от Егейска (гръцка) Македония, главно от Кукушко, Воденско, Драмско и Серско. След Втората световна война ги отправяли към тяхната майка - България. Тук, обаче те научават, че не са българи, а македонци. И като следствие на това, българските сталинисти ги отправят през КПП Гюешево за Югославия. До септември 1944 г. за там са отправени повече от 5000 души. Те протестират и се бунтуват, като се обръщат с молби-протести до разни инстанции. Дори до Съюзническата контролна комисия в София, за което свидетелства острият протест на ген. Окслей от английска страна и отделно от американската част от комисията. Министърът на Външните работи Петко Стайнов ги уверява, че самите те искат да отидат там. От тези протести и бунтувания дори управниците на Титова Македония искали да се отърват, като ги „преизселват“ към по-вътрешните части на Югославия - град Сомбор, село Гаково и други в далечна Войводина. Там попадат под сърбизаторските репресии на четническия войвода В. Шешел, който иска да бъдат върнати отново във Вардарска Македония.

Разпънати на кръст, нашите егейски братя, в очакване на защита от своето Отечество, нелегално се връщат, някои по-смели от тях отново в България, а някои дори отново в Гърция. Не идва никаква помощ от това Отечество, защото и то самото е яхнато от безскрупулни безродници, които в същото това време сипят славословия за „великия водач на югославските народи маршал И. Б. Тито“...³

Уместно или не, но тук ще вмъкнем една, може би донесена от тези наши братя версия за Тито. Състои се в това, че той не е шлосерът от с. Кумровец в Хърватско, а някакъв, подменен от някакво разузнаване екземпляр, полски инженер, с който истинският Тито бил дълго време в една затворническа килия. За целите на това ра-

³ Архив на Министерството на Външните работи, ф. „КИСП“, оп.1, а.е.677, л.43

зузнаване, истинският бил погубен, а на негово място лансиран този самообучил се и дообучен да го замести като водач на партизанската борба. Това било констатирано от хърватин, с когото истинският Йосип Броз дълго работил заедно и при една трудова злополука му бил отрязан палеца на едната ръка. При ръкуване с него сега ръцете му били без дефекти...

* * *

Всеизвестното и цитирано вече от нас изказване на Цола Драгойчева, че „комунистът няма свой народ и нация, освен работническата класа в света“ е концентриран израз на убеждението, на основата на което стана ужасната гавра със съдбата на българите от областта Македония и най-вече в Пиринския край. В изпълнение на протитовското решение на Коминтерна за създаване на „македонска нация“, в Пиринския край не само са доведени хиляди емисари от скопския отдел на УДБ-а, като „учители“ по македонизъм, но на скопските сърбомани са предадени и костите на твърдия българин Гоце Делчев, препогребани в двора на църквата „Свети Спас“ в Скопие. А по поръчение на ПБ на БРП(к) през ноември 1946 г. се провежда дискусия на тема „Има ли македонска нация“ в Македонския научен институт в София.

Титовистите Михаил Сматракалев и Кирил Николов застъпват юготезата, че има такава нация, а срещу тях се възправя само Ангел Томов. Той е отстранен от дискусията и изключен от БРП(к), но успява да огласи своята теза и сигнализира пред Г. Димитров и В. Коларов, че тук става денационализаторска дискусия, но те не отговарят. През 1947 г. югопосланикът в София Манговски предава на Г. Димитров писмо-предложение от Лазар Колишевски, лидер на „Македонската“ компартия, да се закрие Македонския научен институт в София и имуществото му да се предаде на сърбоманите в Скопие.

С Решение № 76 на ПБ на БРП(к) се нарежда: „Не е целесъобразно съществуването на Македонски научен институт, а е по-добре да се организират македонски секции към Българо-югославските дружества. Да се прехвърли в Скопие института и Етнографския музей към него, библиотеката и всички имущества, да се закрият Македонските братства у нас, да се спрат в. „Македонско знаме“ и сп. „Македонска мисъл“, а да се подобри списването на в. „Пиринско дело“, който е вече македонистки по насока“. Ангел Томов изтъква, че в Македонския институт са работили световно известни наши учени като Йордан Иванов, Иширков, Милетич, Златарски, М. Арнаудов, Ал. Балабанов, Г. Баласчев и много други, но това не се взема под внимание.

Все пак, поради този и други протести, ЦК на БРП(к) „препоръчва“ закриването на МНИ да стане с вътрешно решение за „саморазтуряне“. На 30 юни 1947 г. Общото събрание на МНИ взема това решение с помощта на назначени от ЦК „редовни членове“ като Георги Кулишев, Георги Абаджиев, Георги Караславов, Димитър Влахов, Иван Харизанов, Кирил Николов, Михаил Сматракалев, Павел Делирадев, Петър (Перо) Шанданов, Тодор Павлов, Владимир Поптомов, Туше Влахов, Христо Калайджиев и др.

Изпратените за Югославия имущества са за над 28 милиона лева (богата библиотека, етнографска и нумизматична сбирка). Но вместо в Скопие, камионите с имуществото отиват в Белград, за да не ги видят „македонските учени“ и да се повлияят от безспорните данни, че са чисти българи. Това става през юли, 1947 г.⁴ Пълното бездушие на тоталитарната власт към Диаспората, към съдбата на българите по народност, живеещи в други държави е също от нейните най-долни престъпления, макар че и предишните ни властници за 66 години след Освобождението не направиха много нещо по този проблем. За комунистите той като че ли не съществува, тъй като националният им nihilизъм е част от идеологическата им доктрина. Това доведе до поощрение за насилствената асимилация на това население, чрез забраната за изучаване на майчиния език, история, вяра, нрави и обичаи. Нещо повече - съседните ни държави впрегнаха своите институции за пълното стопяване на българите и етническо присвояване. В Гърция, освен че в Егейска Македония наричат българите „славяногласни елини“, измислиха за българското население из Южните Родопи и Беломорието, че са „помашки етнос“. В Югославия (и най-вече в Сърбия) след опита да убедят македонските българи,

⁴Статия от Веселин Ангелов, к.и.н. във в. „Демокрация“ 20.ІІІ.1997 г.

че са „южни сърби“, измислиха също нация-посредник „македонци“ (Ст. Новакович, Милоевич), чрез която да ги сърбизират поетапно. За Западните български покрайнини (Вранско, Пиротско, Царибродско и Босилеградско) измислиха като етнически посредник определението „шопи“, което значело „старосърби“. В СССР, в областите от Молдова, Буковина, Бесарабия и Таврия, доста населени с българи, те бяха подложени на жестоки репресии под довода „за сътрудничество с немците“ и на пълна русификация чрез разселването на останалите живи след репресиите в Сибирската тайга и из Таджикистанските степи. В Турция, дотогава и през време на робството Истанбул е център на борбата за религиозна независимост (пък и национална), нашите братя бяха напълно занемарени от червените властници. Там немалобройната някога българска общност и Община, крепяща националното си съзнание около Църковните настоятелства при храма „Св. Стефан“ и други свои християнски светини, е изоставена, понеже се опива от този „опиум за народите“ - религията... Чак по време на т. н. „Възродителен процес“ Г. Джагаров заяви на Ботевите тържества на Околчица, че в Мала Азия са „безизвестно потънали милиони българи“ Сега българската общност в Истанбул е около 1000 души...

Стопяването на числото на българите и в други наши съседни Държави става и чрез различни видове манипулации, но най-често с насилие. Да се наречеш българин в Гърция (там дори и славянин) или в Югославия е смятано за престъпление цели десетилетия. Да не говорим за официалните статистики и данните от периодичните преброявания на населението. Според проучванията на етнологи и други източници, пресмятащи от начални данни и среден естествен прираст в Гърция (Егейска Македония и Беломорието) има около 180-200 хиляди българи, някои от тях се смятат и за „македонци“, докато според официалните гръцки данни от 1951 г. там имало 41 017 „славяноезични“ и 18 671 говорещи „помашки“, живеещи в Западна Тракия и Южните Родопи. Статистиките на Югославия от последните десетилетия по тези въпроси са същинска галиматия. От 60 хиляди българи след войната, която цифра се е признавала и от властите че са българи, сега там признават около 25 хиляди, вместо 100 хиляди с естествения прираст, както е нормално да са. А в Македония преброителните формуляри съдържат графи за разните народности като албанци, гърци, сърби, цигани, само не и българи. Защото, според някои, ако имаше такава графа, не би имало въобще „македонци“... А да не забравяме, че и в сърбоюгославската част на Банат има хиляди българи, напълно лишени от каквито и да е малцинствени права.

Положението на нашите сънародници в Румъния също не е по-различно. Интересно е, че в румънската част на Банат, с центрове в градовете Винга, Бешенов, Бречкя и други, българите винаги са имали свои училища и са с опазено народностно съзнание. Не е така с десетки български села из Влашката низина. А в Северна Добруджа, дотогава е първото българско гнездо на Балканския полуостров, Аспаруховия „Онгъл“ и дотогава, според преданието в с. Конгас Левски е получил своето юнашко прозвище и е роден Стефан Караджа (в Тулча), сега българите са насилствено прогонени или асимилирани.

Най-много, обаче са българите в бившия СССР, признавани като 360 хиляди, но със сигурност са двойно повече. Само че сега те са в три отделни държави - Молдова, Украйна (Украинска Бесарабия) и Русия.

И всичките тези към 3 милиона наши братя и сестри, търпели десетилетия и дори векове страдания и унижения заради свято за тях име българи, са срамно и непростимо забравяни от властите на майка България през повечето от годините след Освобождението от турско робство. Но най-трайно и цинично те са пренебрегвани от комунистическия режим, почти половин век.

И нека допълним картината от днешния ден, в дните на настъпилата демокрация. Опитите да се поправи този ни национален грях са сериозни. Но пък и кампанийни и често със стремеж да се извличат теснопартийни ползи в предизборни борби или в периоди на опозиция от определена партия. Радостно е и по-надеждно да се поправи срамното пренебрежение от активизирането на това отношение на нашите братя сред самите ни сънародници в чужбина. В Западните покрайнини се учреди Демократичния съюз на българите в Югославия (ДСБЮ), начело с д-р Марко Шукарев, героичната и енергична Зденка Тодорова, Тодор Петров, Иван Николов, Димитър Димитров, Иван

Григоров и др. Възрожденска е и мисията на отец Петър Гарена, посветил се на духовно сподвижничество там от няколко години. Събужда се и българското сред 1 250 000 македонизирани българи в Република Македония, а в Турция с патриотичните усилия на г-н Стефан Ковачев, председател на Църковното настоятелство в Истанбул и др. се защитават правата на Българската общност и нейните имоти там. В Румъния се подобрява положението чрез застъпничеството пред властите от избраните българи-депутати Карол Иванчов, Лука Велчов и на отец Василчин, учителят Викенти Романов и редица други, обединени в разните клонове на дружество „Братство“.

Много са вече и контактите с българите в Молдова, Украйна и Русия, където вече се възстановяват българските училища и от където мнозина идват и се заселват в своята прародина.

Засега само в Гърция булото на забраната за каквито и да е прояви от духовно-просветен характер на нашите братя е още неповдигнато. Не много отдавна там е осъден отец Никодим, архимандрит от православното вероизповедание, от който сан също е низвергнат, защото твърдял, че в Гърция има „славянско малцинство“. Наказан за същото е и Христо Сидеров (Христос Сидерис), като са наказани дори свидетели-гърци, които се опитали да го защитават. Гърция и Турция не компенсирала и до днес заграбените имоти на прогонените българи от Егейска Македония, Западна Тракия, от Одринско и Лозенградско след войните.

На фона на всичко това и крайно размекнатата наша демокрация трябва по-внимателно и балансирано да си проявява твърде показната толерантност към другите етноси у нас, като бди за тяхното интегриране в обществото ни, а не обособяване...

Погромът над българското село

След преврата на 9 септември 1944 г. овладяването на градовете и унищожението на разните категории хора, от които властта трябва да се презастрахова за безусловно властване, стана неочаквано бързо и бих го нарекъл лесно. Обявената ни война на 5 септември от СССР и нахлуването на Червената армия у нас свърши огромна работа, макар да не е известно тя да е водила някакви въоръжени схватки с бившите властници или с войската ни. Достатъчен се оказа шокът, че е тук и на страната на идващите.

Но - дойде ред и на селото, последната крепост на частнособственическа България. През 1948-1950 г. започна колективизацията на селското стопанство, наречена коопериране. Това дело нито е непознато, нито нежелано от селяните. И преди 1944 г. у нас е имало към 40 земеделски поземлени сдружения, 28 от които са и съдебно регистрирани. Задругата, общото обработване на земята, ни е наследство от стопанския бит на славяните. Но всичко това, на доброволно уговаряне, както го проповядва и пише и Ал. Стамболийски в своите „Принципи на БЗНС“. Но сега се готви нещо друго и то се приема след като Съюза (БЗНС-Н.Петков) е забранен и преследван. И ето ти сега - бръмчат джипове с агенти и партсекретари, които в тъмното нахлуват от село на село и с три реда на лист те карат да се откажеш от бащината и дядова земя. А утре извеждат кравата ти от двора, а вдругиден да наведеш гръб и чело над обезличената в блокове площ пред очите на надзирателя-звеновод, наглеждащият те бригадир и преминаващия от време-навреме председател или партиен секретар като господари над теб.

Зареждат се спонтанни протести и групови или единични схватки с несъгласните с това селяни. Има и убити. Повечето от селяните и тук-там и от властващите. Съпротивата е сломена, но не е сломено и унижено българското село.⁵ Всичко по-младо бяга към градовете, в индустрията и селата запустяват като от стогодишна чума, каквито са и днес.

Погромът над българското село в края на краищата е и основната причина за омаломощаването на цялата система и нейното рухване. Но 45 годишната агония на казармените ТКЗС-та направи възстановяването на земеделието толкова трудно, че 10-годишните усилия в това направление са все още като преливане от пусто в празно. Докато е в криза земеделието, ще е в криза и България.

⁵Описано по-подробно в книга втора

Горяните - въоръжената народна самозащита

Успоредно с пасивната съпротива на населението на настъпващата с убийства, грабежи и всякакви безчинства комунистическа власт из покрусените народни низини, предимно от селата, спонтанно възниква и стремеж към въоръжен отпор на насилията.

Първо това са единични случаи на спасили се в нелегалност смели хора, около които после се формират групи от поддръжници и последователи, достигащи до отряди с околийски и окръжен обхват на действие.

В излезлите от печат през 1995 г. книга първа и книга втора от настоящата трилогия „Записки за българските страдания - 1944-1989 г.“ те са подробно отразени по области, поради което тук ще ги шрихираме съвсем на едро, и то само най-значителните по състав, въоръжение и действия, подредени по хронологичен ред. (Новите ни данни за горянски чети и в настоящата Книга трета, са също вписани в разделите за съответните области.)

ПЪРВА ГОРЯНСКА ЧЕТА е образувана в Кюстендилско, още през пролетта на 1945 г. под името „Бригада д-р Г. М. Димитров“ и е действала около Кюстендил до към Гюешево, селата Слокощница, Полетинци, Граница, Раково и други села около Осоговската планина, в която е главното им укритие. Преминавала е и на Югославска територия. Основана от 3-4 души, четата достига до 27 действателни нелегални бойци и всява страх и въздържаност у властниците и окуражава населението, което тъкмо оттогава започва да ги нарича „горяни“, което название става и нарицателно за всички подобни из страната. Действията и агитациите им са в посока на сваляне на болшеvizма и правителство на БЗНС начело с Никола Петков, макар сред тях да има освен земеделци и от ВМРО, легионери и безпартийни. Организатори и водачи са Васил Ив. Златевски-Гебрецо, Иван Йорданов Лешников, Георги Стоичков-Раковеца, Богдан Димитров Ценов, Иван Георгиев Султанян.

Същите при разгрома на четата са осъдени на смърт, десетки - на години затвор и много от поддръжниците им са откарани в лагери или изселени. Мнозина не излизат живи от затвора.

Следващата по време е **СВЕТИВРАЧКАТА ЧЕТА**, или четата на Герасим Тодоров от с. Влахи, Светиврачко (сега Санданско), родно място на Яне Сандански. Тя е образувана през март 1947 г. в защита на населението от безобразията на властващите, непосилните налози и най-вече в защита на българщината в този, застрашен да бъде предаден на Тито Пирински край. Политически четата е общонародна по състав. Има членове на ВМРО, БЗНС, НС „Звено“ и безпартийни. Районът ѝ на дейност е поречието на р. Струма около гара Пирин (сега гр. Кресна) и селата Влахи, Сенокос, Плоски, Ощава, Горна и Долна Градешница, Езерец, Брежани и Пирин планина до към връх Вихрен. В дните на нейния погром четата наброява към 40-50 души, няколко от които загиват в сраженията, други от инквизициите при следствието, а самият водач Герасим се самоубива.

Арестувани са към 140 души и в един шумен процес със 87 подсъдими, издадени са 11 смъртни присъди, 8 от които изпълнени, осъдените на затвор в голямата си част не се завръщат живи, а стотици от поддръжниците са репресирани по разни начини.

АСЕНОВГРАДСКАТА КОНСПИРАЦИЯ, както я наричат властниците, е основана през 1947 г. и се нарича „Национален християнски кръст“. Тя действа в Асеновградските села Тополово, Куклен, Мулдава, Долнослав, Боянци, Леново, Дебър и горите на Родопите от Асеновградско до Смолянско. Целите, които си поставя организацията са: борба за сваляне на болшевишката власт с въоръжени средства, агитация - устна и чрез позиви към населението да се присъединява към тях, като се опитват да създадат около границата с Гърция „свободна територия“, на която да кацат и самолети с чуждестранна помощ в оръжие, радиопредавател и инструктори. Основана е от хора с различни убеждения: легионери, земеделци, безпартийни и дори комунисти. Един от тях - Димитър Сотиров Примов, изключен от БКП и членувал в БЗНС-Н.Петков, заедно с Ангел Стефанов Иванов, очертаващ се като главен инициатор, Христо Бузов, Никола Илиев, Милан Гошев, Атанас Праматаров, Йордан Дичев, Никола Дюлгерев и други, са нейното ръководство. Бойците-горяни до края на 1947 г. достигат към 40 души, без десетките, дори стотиците ятаци и поддръжници по селата, които не са се обявявали в нелегалност.

За разкриването и разбиването на „Национален християнски кръст“ са мобилизирани стотици милиционери и агенти на ДС, както и хиляди войници. В сраженията са убити: Христо Янчев Бузов, Никола Василев Дюлгеров, Йордан Атанасов Дичев, Георги П. Гошев и Ячо-Иван Калеев. Пред Пловдивския окръжен съд са изправени 79 души, като петте убити са обявени „в неизвестност“. На смърт чрез обесване са осъдени Ангел Стефанов Иванов, Димитър Атанасов Захов, Атанас Стоянов Праматаров, Димитър Сотиров Примов, Петко Тодоров Келевски, Керим Асанов Панджилов, Марин Лазаров Ангелов, Костадин Кръстев Ангелов, Никола Илиев Георгиев, Илия Александров Иванов, Костадин Петров Ангелов и Милан Иванов Гошев, общо 12 души. През май 1948 г. е вторият процес с 61 подсъдими, всичко 140 души.

„СЪЮЗ НА СВОБОДНИТЕ ВОИНИ“ е названието на горянското движение в Пазарджишко. Основано през пролетта на 1949 г. от Спас Асенов Иванов от с. Малко Белово, изключен младеж от РМС и станал член на Земеделския младежки съюз (ЗМС), съюза разгръща своята дейност за организирана въоръжена борба с властта в селата Малко Белово, Аканджиево, Бошуля, Симеоновец, Карабунар, Величково, Юнаците, Семчиново, Мененково, Сестримо, Габровци, гара Септември и горите наоколо. По архивни данни заедно с поддръжниците си из селата и град Пазарджик, около 280 Души се свързват със „Съюза на свободните воители“, като въоръжените нелегални четници са над 40 души. През цялата 1949 и 1950 г. властите съсредоточават сили в този район за унищожаването им, като са разкривани и залавяни на етапи, както и са съдени и осъждани. В края на 1950 г. се е състоял първият процес, при който на смърт са осъдени: Спас Асенов Иванов, Димитър Христов Мицков, Владимир Димитров Нонов, Васил Йорданов Василев, Георги К. Звездаров, Иван М. Попчев и Петър К. Пенчев. Следват присъди от „доживот“, 20, 15, 10 и т.н. години затвор. Осъжда ги Пловдивският окръжен съд, заседавал в Пазарджик.

Само след 3 дни същият съд, само че заседавал в Пловдив, осъжда второто поделение на „Съюза на свободните воители“, начело с Александър Георгиев Козарев с 22 подсъдими, като на смърт са осъдени: Александър Козарев (от с. Карабунар, живущ в Пазарджик), Борис Стефанов Бечев от Карабунар и Недялко Илиев Немски от Пазарджик. През юни следващата, 1951 г. пред съда е трето поделение на това горянско движение с още 21 подсъдими от което на смърт е осъден Георги Темелков Заяков от с. Алеко Константиново, а дейността на това поделение е обхващало и гр. Септември, селата Звъничево, Главиница, Кричим, Динката, Черногорово, Црънча, както и самия град Пазарджик. По политическа принадлежност почти всички са земеделци и безпартийни и за спасението на смъртно осъдените се е застъпвал д-р Г. М. Димитров от името на БНК в изгнание, пред президента на САЩ Хари Труман, но без резултат.

СЛЕДВАЩОТО (ПО ВРЕМЕ) ГОРЯНСКО ОГНИЩЕ Е В РУСЕНСКО. То е организирано по инициатива на създадения през 1950 г. „Областен земеделски нелегален център №1“ в дома на Димо Димов Лъвчиев в Русе. Той създава и свои районни комитети и местни организации в селата Костанденец, Сваленик, Борисово, Писанец, Ряхово, Ветово, Бъзън, Хлебарово, Червена вода и други. Групи от негови привърженици се създават и в община Завет, в Карнобатско, Разградска и Тутраканска околии. Целта е отбрана на селяните от отнемането на земята им при т.н. колективизация на селското стопанство и готовност за вземане на властта в случай на международен конфликт.

Нелегалните въоръжени четници-горяни достигат до 47 души, имат свой Устав, полагат клетва. Командир на четата е Цанко Иванов Цанев от с. Писанец и Цена (Ценка) Стефанова Георгиева от с. Червена вода, като негова героична помощничка, девойка, една от малкото горянки в България. След няколко сражения, отделни схватки, грешки и предателства, четата е разбита и Варненският (тогава Сталинският) окръжен съд осъжда на смърт Цветана (Цена, Ценка) Стефанова Георгиева. Никола Тодоров Засмянков. Димо Димов Лъвчиев, Тодор Ив. Кожухаров, Петър Антонов Петров, Георги Йоргов Пенев, Нено Ив. Цанев, Цвятко Недялков, Димитър Куманов, Недялко Русев Недялков, Марко Кьосев, Димитър Ковачев, Енчо Ненков Лазаров и други, докато безумно смелият Цанко Ив. Цанков - Мечето успява да избяга и е убит чак в гр. Хисар.

Десетки още са осъдените в отделни процеси, след дни и месеци, а стотици са

откарани в лагери...

„ОРГАНИЗАЦИЯ НА СЪПРОТИВИТЕЛНОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ - ГОРЯНИ“ (ОСДБ-Горяни) се формира в началото на 1951 г. от ученици от Пловдивската гимназия, която се подготвя за излизане в Балкана. Към тях се присъединяват двама войници трудоваци от под 55080 в Кърджали, които избягали с 6 автомата „Судаев“ и 600 патрона. Това са Георги Комитски от с. Шишманци и Петко Китиков от с. Тръстеник, Пловдивско. Те стават и командири на сформирана чета от 15 души. При първо сражение командирът на четата Петко Китиков е ранен, а друг четник - убит. Георги Комитски и Пенчо Бресковски от с. Розовец продължават набирането на хора и устройване на бази за снабдяване и укритие. Районът на дейност са селата Стряма, Златосел, Върбен, Мраченик, Дрангово, Свежен, Розовец, Свилен, Суходол и Турия, спадащи в Пловдивско, Карловско и Казанлъшко. Тяхната цел е да респектират комунистите в този край, заради тежките налози (наряди), заради насилственото правене на ТКЗС, а надеждата им е в скорошна война между СССР и западните държави и САЩ. Четата от горяни, разделяща се периодически по на две-три групи, е вече над 20 души. Но и тук, както и на другите места, внедрен провокатор ги подвежда да бъдат свързани с друг, действащ в Родопите отряд „Д-р Г. М. Димитров“ (описваният дотук отряд се нарекъл „Никола Петков“). Този агент-провокатор, Никола Христов от с. Турия, явяващ се уж като представител на някакъв Център на съпротивата, нагласява така работите, че 14 души от горяните се оказват почти с гръб и в редица пред измислените родопски горяни (преоблечени милиционери и агенти) и са разстреляни почти от упор, до един. това е станало на 1 октомври 1951 г. в землището на с. Турия, Казанлъшко. Убитите са: Пенчо Радков Брестовски. Филип Петров Георгиев. Стою Кръстев Николов, Сребрю Марков Паунов, Георги Ганев Георгиев, всичките от с. Златосел; Радню Минчев Тасев, Стою Ив. Узунов, Аврам Пенев Аврамов от с. Дрангово; Иван Петров Райчев от с. Свилен, Карловско; Видол Неделев Илиев (Рашков) от с. Суходол, Карловско; Христо Ив. Челебоков от с. Свежен, Карловско; Тодор Борисов Македонски от с. Дебравица; Ненчо Станев Ненчев от с. Осетеново, Казанлъшко и Павел Борисов Павлов от с. Ръжево Конаре. Почти всички са земеделци. Командирът Комитов, Минчо Михов и Христо Петров не били там в момента и са заловени по-късно, осъдени на смърт и убити. В случая тази чета горяни е избита до човек, с най-трагичен край от всички други...

СЛИВЕНСКО-ЯМБОЛСКИЯТ КРАЙ е неоспорим първенец във въоръжената съпротива срещу червените властници. Тук, в Балкана към Сините камъни, връх Българка, Змеюви дупки, местностите Нивища, Матейска калинка и други, над Сливен и над селата Сотиря, Калояново и Глушник последователно се формират и действат две горянски чети.

Първата, нарекла се Комитет на съпротивата, по същество нелегален земеделски комитет, започва дейност през пролетта на 1950 г. В нея участват към 28 горяни и съгласно архивите към 90 души ятаци и поддръжници от Сливенска, Новогагорска и Казанлъшка околии. Нейни водачи са Костадин Дейков Костадинов от Сливен и Пеньо Христов Михов от с. Недялково, но живущ в Сливен (анархист). При вътрешен конфликт Пеньо Христов е убит, а след това и цялата чета е разбита и заловена. След дълго следствие през юли 1951 г. в два последователни процеса с повече от 20 подсъдими на смърт са осъдени: Костадин Дейков от Сливен, Димитър Фърчанов и Михаил Инджов от с. Николаево, Казанлъшко, Косьо Ив. Загорчев и Семо Кузманов от с. Милево, Казанлъшко, Иван Комитов от с. Кокорево, Ямболско и Михаил Харизанов от махала Харизаните, Казанлъшко.

Втората чета в Сливенско с поделения (подразделения) е много по-силна, многочислена и с по-добра целенасоченост в идейно-политическо направление. Всички са членове и симпатизанти на БЗНС - Н. Петков и са селяни, които решават да дадат въоръжен отпор на вилнеещите комунисти, които им изземват земята и ги правят ратаи на шепа управници. Район на нелегална дейност е Сливенска, Котелска, Ямболска, Карнобатска, Новогагорска и други околии. Те са главно от селата Тополчане, Желю войвода, Блатец, Речица (сега квартал на Сливен), Панаретовци, гр. Кермен, Скобелево (Ямболско), Самуилово, Бояджик, Гълъбинци и др.

Основен инициатор и командир е Георги Маринов Търпанов, роден в с. Желю войвода, живущ в с. Тополчане, Сливенско. Увеличаваща се на етапи, четата достига 106 въоръжени горяни, за разгрома на които властите докарват от юг и север хиляди войници, милиция и цивилни служители на ДС, защото четата е в Балкана (Гребенец), около връх Синилка. Това е 1 и 2 юни (денят на Христо Ботев) 1951 г. (действието им е от началото на 1950 г.). Завързва се ожесточено сражение в което загиват, според властите, двама войници и един офицер от вътрешни войски и няколко от горяните. Те са разпръснати, но не и победени. Слизат из селата и търсят начин да се съберат отново.

Но и тук, побеждава предателството. Сравнително доверената им поддръжница, като жена на осъден вече техен другар Василка Димитрова и някой си Тодор Кавръков, бивш царски офицер, предал се в служба на властите, летят от село на село и ги подмамват с версията за „превеждане и свързване с родопския отряд“ и превозвайки ги със секретен камион, на групи ги предават на властта в с. Първенец, Пловдивско. Други са залавяни и арестувани седмици и месеци след това. На три последователни процеса, след ужасни инквизиции при следствието, на смърт чрез разстрел са осъдени Десетки горяни, други - на многогодишен затвор, а стотици са откарани в лагери и интернирани. В сраженията, в засадите и чрез осъждането убитите от тази втора Сливенска чета са 32 души. Следващите процеси срещу също заловените са: Карнобатската с 3 смъртни присъди, Ямболската, начело с Иван Стоянов Султанов, с 1 осъден на смърт (самия Султанов) от с. Бояджик, втора Ямболска, начело с Тоньо Стоянов Дичев от с. Миладиновци, също осъден на смърт, трета Ямболска, начело с Кольо Димитров Господинов (със същата участ), друга, около селата Горица, Обзор, Емирско, Страцин, Плазовец и други села, начело с Ради Дойчев и Никола Пеев, осъдени и убити...

И нека повторя казаното в началото на този раздел: описвам тези най-големи и горещи гнезда на горянското движение в Националния пантеон на народните страдания, защото в него трябва да е видно, че е имало и въоръжена борба, а не само търпение и подчинение на тиранията. Макар и спонтанно възникнали, без особена връзка помежду си и без някаква външна подкрепа, взети заедно, те са които доказват, че народът ни скъпо е заплатил свободата си. Тези, както и всички други подобни, са отразени в разделите по области.

Бягствата от ада на болшеvizма

От историята се знае, че притежателите на роби, робовладелците, прибягвали до слагане на букаи - окови на краката на своите роби, за да не могат да правят големи крачки и само след часове откривали бегълците си. Но, превръщайки цял народ в роби, този способ не помага. А бегълците са много. Някои да спасят живота си, застрашен от преследващите ги властници, други - за да избегнат от изпращане в лагер, трети - от опасението, че ще му инсценират съд за някаква проява и за да избегне затвора, четвърти, опознал вече някои от мъчилищата - от страх да не се повторят мъките му. Почти винаги с надеждата, че там, в „свободния свят“ ще има възможност да се завърши образование, до каквото тук не допускат, или да се допринесе с нещо за освобождението на родината от овладялата я вече тирания, като доказва пред свободните там хора каква опасност е надвиснала. Имало е, разбира се, и такива които за икономическа изгода са предпочели Запада.

От подобни мотиви за бягство се страхуваха властниците и хвърлиха небивало големи средства, за да направят границите непристъпни. Застава до застава с денонощно патрулиращи граничари, кучета и телени заграждения, контролно разорани ивици, изсечени гори и храсти през долове и баири. Гласуван беше закон със смъртно наказание за бягство. И най-тежкото - изселване от крайграничните зони на всички, смятани за „неблагонадеждни“ от местното население. Тези, с нищо невиновни хора са подхвърлени на неизброими нещастия. Сред писъците на жени и деца и проклятията на баби и старци, вой на кучета, мучене на животни, хората се прощават с всичко мило и родно тук и поемат, най-често в неизвестна посока, обикновено към добруджанския край, дето сред чужди търсят подслон и работа, дето сред чужди гробища оставят костите си...

Едно от поредните престъпления на тоталитарната власт, толкова малко огласявано и толкова тежко понасяно...

В книга втора има цял раздел „Изгнаниците“, в който на повече от 20 страници е изложено всичко, което тогава ни беше известно за нашите братя изгнаници. Поради това, че имаме още данни за тях, тук, в НАЦИОНАЛНИЯ ПАНТЕОН поместваме само обзорна бележка, като за пореден вид болшевишко престъпление срещу народа ни, срещу нова, многохилядна категория страдалци...

А конкретните случаи, станали ни известни след отпечатването на книга втора, отново вписваме в специален раздел „ИЗГНАНИЦИТЕ“.

Религиозните общности

Православното християнство е отечната опора на народа при тежки изпитни. То го е опазило да не бъде потурчен и асимилиран, да не бъде ислямизиран. Изключение от това правят българите от Родопите, дето ужасната брадва на поробителя е отсичала всяка глава, която не се е поклонила на Аллах. Но тя, православната християнска вяра е успяла да ни спаси преди това и от „християнската прегръдка“ на фанариотите, гръцките духовници, като е отгледала свои духовни водители. Под сянката на султанската власт гърците са искали да заличат името „българин“ от Балканския полуостров.

В стремежа си да подчини напълно страната, червеният болшевизъм не напразно вижда в православното християнство една от основните бариери в своя устрем към вечно и несмушавано властване. Обявявайки всяка религия за „опиум за народа“ в своите идеологически теории, тоталитарната власт проповядва атеизъм (безбожие). Но това не се оказва достатъчно, за да сломи народния дух и вяра. Поради това, както и във всички подобни случаи, комунисти те прибегват до основното свое средство - насилието. Още в първите дни след 9 септември 1944 г., заедно с полицаи, административни служители и др. започва и разправата с християнското православно духовенство. Стотици свещеници, особено от селата, са арестувани, бити и поругани, а не малка част от тях и безследно изчезнали, откарани в лагери или осъдени по скалпени съдебни процеси. Не се спират и пред висши клирици: самият Екзарх Стефан е заточен безсрочно (оказва се доживот!) в с. Баня, Карловско, няколкомесечен арест изтърпяват Митрополит Кирил Пловдивски и Паисий Врачански, убити са двамата архимандрити, протосингели на Софийския митрополит - Иринеи и Наум, убит е йеромонах Паладий, протосингел на Видинския владика Неофит. На затвор са осъдени архимандритите Йосиф, Николай и Стефан, заради свидетелстването им, че убитите в масовите гробове в Катинската гора и край с. Винаца в СССР са разстреляни от сталинистите, факт който чак по времето на Горбачов се оказва верен. Осъден на затвор е игуменът на Рилския манастир Калистрат. По свидетелството на видни богослови, репресирани са общо 217 свещеници и 21 монаси и монахини, като от тях 16 души са осъдени на смърт от Народния съд, 24 са безследно изчезнали. Твърде малко могат да бъдат назовани поименно и точно. Тук ще посочим някои от известните ни имена, без да определяме духовните им санове: Стефан Кривошиев от Севлиево, Петър Киселков от с. Енчовци, Дряновско, Петър Русев от с. Капиново, Великотърновско, Тодор Тумбев от с. Дебелец, Великотърновско, Рафаил Раев от гр. Стражица, Иван Калинов от с. Печиново, Еленско, Симеон Данкин от с. Герлово, Никола Милеков от с. Подгоре, Белоградчишко, Димитър Евтимов от с. Злогош, Кюстендилско, Георги Ив. Дънгъров от с. Гълъбник, Радомирско, Александър Стефанов от с. Горна Диканя, Радомирско, Кирил Манчев от Радомир, Евстати Владимиров Витошки от с. Бояна, Софийско, Петър П. Иванов от Саранци, Софийско, Исак Панайотов от Баня, Борис Цветков от с. Църква, Балчишко, поп Стамен от с. Негован, Софийско, Йордан Гаврилов (Дойчинов) от с. Чепинци, София, Георги Кирков от кв. Надежда, София, Георги П. Величков от гр. Бухово, Георги Камберов от с. Усоица, Софийско, Иван Хаджийски от Ихтиман, Михаил Лазаров от с. Пожарево, Димитър Пенковски от с. Дивля, Радомирско, Ангел Хубанчев от Разград, Цветан п. Кръстев от с. Крушовица, Монтанско, Стефан Георгиев от с. Попица, Белослатинско, Иван Вълков от с. Бреница, Белослатинско, Константин Бъчваров от с. Торос, Луковитско, Стефан Петров от с. Борован, Оряховско, Иван Тодоров от с. Тръстеник, Ловешко, Васил Вълков от с. Горни Дъбник, Плевенско, Николай Йотов от гр. Долни Дъбник, Плевенско, Иван Кабакчиев от с. Бръшляница, Плевенско, Христо Нонов от с. Галово, Оряховско, Васил Дочев от с. Злокучене, Шуменско, Никола Дим. Апостолов от Пловдив, Иван Русинов Киров от с. Белозем, Пловдивско * (Дотук данните са от д-р Борис Милушев, председател на Движението за обновяване на БПЦ, публикувани във в. „Персин“, бр. 12 от 4 май 1993 г.)

От същата статия и автор са данните за репресии на български монаси и монахини: монах Спиридон от манастира в с. Неделище, Годечко, монахините Агрипина от манастира „Св. Богородица“ в с. Арбанаси, Великотърновско, Екатерина от Велико Търново, йеродякон Антим Стоянов, йеромонасите Никифор от Дряновския манастир и

Серафим от Преображенския манастир, също и Прокопий; архимандритите: Киприан, игумен на манастира „Св. Неделя“ в Пловдив, Ермол, игумен на Добридолския манастир, Стефан Джаов, игумен на Драгалевския манастир, Инокентий, игумен на Черепишкия манастир, Климент Кьосев от Благоевград, Инокентий от „Аязмото“ в Стара Загора, Василий Трингов, протосингел на Русенския владика Михаил...

Личните ми проучвания, освен до част от посочените, откриха още имена на репресирани православни духовници: митрополит Борис Неврокопски (убит), Иван Илиев Джолев от с. Голешево, Санданско и Стефан Стоилов Комбитов от с. Сенокос, Санданско са осъдени на големия процес с горянската чета на Герасим Тодоров от с. Влахи, Васил Георгиев Шумарев от с. Ковачевица, Гоце Делчевско, Христо Константинов Джоков (убит при следствието), трима свещеници от Пловдив - Борис Трифонов Богоев, Димитър Попконстантинов и Васил Гаврилов Славчев, Хараламби (поп Ламбо) от с. Кортен, Новозагорско, Драгомир Янков Котев от с. Бистрица, Софийско, Лука Юруков от Панагюрище (Убит), Атанас Атанасов от с. Вировско, служител в гр. Криводол, Врачанско, Борислав Кръстев Фърشوгов от с. Гъмзово, Видинско, Григор Александров от Лом („лисансие“ по богословие), Никола Константинов от София, Александър Милушев (поп Важин) от Годеч, Иван Койчев Попкръстев от с. Мъдрец, Хасковско (убит), Стефан Никифоров от с. Гниляне (Нови Искър), Борис Николов Грамчев от с. Оборище, Панагюрско (сега в София), Иван Филев от с. Татарево, Хасковско, поп Никола от с. Скалица, Ямболско, поп Косан от Модерно предградие, София, Тодор Димитров Киров от с. Телиш, Царибродско, служител в с. Алдомировци, Софийско, Васил Маринов Велков, богослов от Русе, поп Кондю от Неврокоп (Гоце Делчев), Иван Ангелов Карапатов от с. Хотница, Великотърновско, Еремия Попхранков от Кюстендилско, служел в Бургаско, Миладин Стоянов от с. Гурмазово, Софийско, служел в с. Батулия, Софийско, Кръстьо Фаршотов от с. Гъмзово, Видинско, Григор Ив. Тодоров и Владимир Тодоров от гр. Лом, отец Николай от с. Антимово, Видинско.

Монахиня Симфороза (светско име Елена Мечева от Пловдив) е осъдена на 7 години затвор като поддръжница на сливенските горяни, игуменка на манастира „Св. Петка“ в с. Сотиря, Сливенско. Осъдена на затвор е и монахиня Касияна от манастира в с. Врачеш, Ботевградско, дала укритие на гонени от властта нелегални.

В първите месеци и години на „безбожническа ярост“ са поругани много храмове, параклиси и черковни и манастирски сгради, разграбена е църковна утвар и ценни икони, разрушени са паметници на православието и паметни места на духовници, изгаряни са богослужебни книги и ръкописни записки и приписки с историческо значение.

След 1954-1955 г. по времето на Тодор Живков и особено на Людмила Живкова, властите сменят тактиката и стратегията си по отношение на църквата. Те разбират, че като национално вероизповедание, православно християнство е нещо неизкоренимо и поучени от своите московски господари, решават да го превземат отвътре. Чрез своите партийни функционери в отдел „Вероизповедания“ към Министерството на Външните работи те постепенно поставят под своя диктовка дейността на духовенството. По-преданите към службата си отстраняват, други - пречупват, по-младите вербуват, а висшия клир пригаждат към политиката си, като го вземат на богато подхранване и... в съответствие с това и контрол...

* * *

Мохамеданството, исляма, мюсюлманството е следващото по численост вероизповедание в България. То е масово в смесените етнически райони в страната - Разградско, Кърджалийско, Бургаско и другаде. Но сломяването на противокмунистическата му насоченост се оказва много по-лесно. Висшите му служители, мюфтии и имами, винаги могат да бъдат обвинени и осъдени като „шпиони“ заради верското си сродство с „реакционна Турция“, а ходжите и редовите аллахови повереници са в повечето случаи на такова интелектуално равнище, че малко е допустимо да заплашват с нещо властта. Вкарването в затвор или лагер по един двама от определени региони стряска и прави пасивни хиляди. В своите митарства из затворите, само в Шуменския затвор помня един ходжа (Хасан от с. Цветино, Велинградско), и в Белене друг - Неджип Зекиров Солаков от гр. Исперих, завършил духовно училище в

Шумен.

За хилядите други, административните мерки, заплахи и притеснения са се оказвали сравнително подходящи, за да парират всяко противопоставяне на властта, но и липсата на информация за по-драстични случаи на репресии не означава, че ги е нямало...

Истинската трагедия на българите-мюсюлмани и българските турци е на първо време същата, която сполетява и всички българи: изземване на земята и вкарване на хората в ТКЗС, което ги превръща в наведени над земята роби, над които стоят дерибейте - председатели, партийни секретари, бригадири, звеноводи и други властващи. Това, както и в цяла България обезлюдява селата. Стотинковите надници прогонват по-младите по индустриалните градове и обрича по-старите на недоимък и самотна смърт...

Катастрофално спада и производството на селскостопански продукти, задъхва се и грандоманската индустрия и болшевишката власт, пред риска от социален взрив, дори от своите привърженици, прибегва до едно йезуитско решение. С цел да превърне социалното недоволство в някакъв национален порив, провъзгласява от към 1976 до 1986 г. всенародна акция по т.н. Възродителен процес. Започва насилствена смяна на имената, а оттам и религията на българските турци и българомохамеданите (помациите) със славянски имена. Историко-философския претекст на акцията е, че сред тях се „възражда българското национално съзнание“, тъй като те са насилствено ислямизирани и потурчени през петвековното робство. Доста вдъхновителен мотив, който насъсква едни срещу други части от българските граждани и обрича на страдания хиляди от тях.

Този въпрос е по-подробно разгледан в книга втора, поради което тук само го шрихираме, като един от болезнените епизоди от 45-годишната тирания.

Известната българска толерантност към чуждите етноси, поради която народът ни спаси българските евреи от унищожение в германските газови камери, не е нещо случайно. Той спаси и своите, български турци от страдание и унижение. Образуваният „Комитет член 273“ още през октомври 1990 г. отправя апел към първия демократичен президент (д-р Ж. Желев) за освобождаването на голяма група покръстени български турци, които без перфектно обвинение и в този момент се намират в Старозагорския затвор.

1	Еюб Исмаилов Ибрямов	Еню Искренов Соколов
2	Ниязи Мустафов Наимов	Недю Минев Наумов
3	Бехчет Еюбов Аджаров	Белчин Бенев Бенев
4	Тахир Ахмед Тахиров	Тихомир Алекс. Чудомиров
5	Шабан Еминов Неджипов	Марио Василев Николов
6	Фахри Алиев Салимов	Фидан Алдинов Гурджев
7	Фахри Алиев Аптиеv	Фидан Алипиев Алипиев
8	Саджит Ахмедов Алишев	Славчо Методиев Алишев
9	Хюсиен Бекиров Хасанов	Юлиян Бойков Хубанов
1	Салих Хюсеинов	Симеон Юлиянов Чавдаров
1	Раим Юмеров Юмеров	Райчо Георгиев Саров
1	Хюсню Хюсеинов Хасанов	Хубан Асенов Асенов
1	Емил Благоев Георгиев	
1	Мехмед Салиев Краманов	Желязко Спасов Кардамов
1	Айдън Хюсеинов Хасанов	Андон Асенов Илиев
1	Владимир Бориславов Игнатов	
1	Давуд Ахмедов Дишлиев	Давид Асенов Динев
1	Неджати Ибрямов Чираков	Найден Аврамов Симеонов
1	Бедри Алиев Касабов	Бисер Илиев Колев
2	Орхан Туранов Юмеров	Огнян Траянов Траянов
2	Тефик Наимов Насуфов	Владимир Радев Яворов
2	Межмед Мустафов	Милен Мутафов Евтимов
2	Осман Хамзов Халимов	Билян Харизанов Овчаров
2	Неджат Ахмедов Ибрямов	Николай Есенов Иванов
2	Иван Дяков Златанов	
2	Еюб Юсеинов Ферадов	Евтим Зафиров Филипов
2	Хасан Османов Османов	Христо Боянов Борисов
2	Хасан Адемов Алиев	Асен Илиев Косинов

8.

Освободените от Старозагорския затвор (1990 г.) политически затворници

Настояването за освобождаване като невинни се позовава на това, че те са осъдени без да видят обвинителните си актове, без адвокати и при закрити врати. (Обръщението е подписано от Любомир Собаджиев, по-късно председател на движението „Гражданска инициатива“)

Не остава незасегната и католическата религиозна християнска общност от напъните на властта да бъде елиминирана у нас, въпреки многовековното си съществуване в България. Първото въстание, регистрирано в историята ни, Чипровското, начело с Георги Пеячев, Петър Бакшич и възрожденските дейци Петър Парчевич, Филип Станиславов, Петър Богдан и др. са изконно доказателство за героичната родолюбивост на католиците в България още от 1688 г. Тази общност има свое паство и в Свищовско, Пловдивско и другаде. Да не говорим, че още при цар Калоян и други наши царе са се обръщали към

Рим с намерение да сключат Уния (съюз, договореност на верска основа).

За червените ни властници всяка религия се счита за техен враг, а още повече католическата, поради принадлежността ѝ към йерархията на Ватикана в Рим. Опитите да бъдат подчинени на властта католическите духовници и да се откъснат от папския понтификат не успяват, макар те най-стриктно да спазват българските закони. Тогава идва отново на помощ „богатият съветски опит“ - арести, жестоки следствия, изтръгване на „изобличителни самопризнания и разкаяния“ пред шумно огласени процеси, осъждане на смърт за най-висшите по ранг и влияние, за шпионаж и опити да организират „поддривна дейност“...

Поредицата от такива процеси започва през 1952 г. През януари е подсъдим отец Дамян Гюлов, през юни - отец Роберт Прустов и Стефан Цоков, същия месец отец Йосиф Тончев, през септември- октомври подсъдимите са 40 души, между които Никополският епископ Евгени Босилков, на 29 октомври подсъдим е епископ Иван Романов от Софийско-Пловдивския викариат, а през декември подсъдимите са 10 души. Обвиненията са от тежки по-тежки: шпионаж в полза на западните разузнавания, всяване на омраза чрез лъжи и клевети към „народната власт“, организиране на въоръжени групи срещу властта, стремеж за реставрация на капитализма.

През адските мъки на дългото следствие всички имат предвид спомена за първата жертва на българските католици Флавиан Манкин (свещеник, францисканец-капуцин), арестуван през октомври 1944 г. в с. Секирово, Пловдивско и намерен напълно обезобразен от мъчения, мъртъв във върбалаците край р. Стряма. Следствието на Дамян Гюлов е година и половина, а на Роберт Прустов две години. На съда близките им не могат да ги познаят, нито да се начудят на „искрените им самопризнания“ за извършваните от тях неща, съвсем непонятни. Дамян Гюлов е осъден на 12 години затвор, Роберт Прустов - на 20 години, а Стефан Цоков - на 10. Процесът на отец Йосиф Тончев е при закрити врати, осъден е на смърт и убит на 25 януари 1953 г. Тогава е осъден и отец Асен Чонков „за връзки с родопските горяни“ на дългогодишен затвор.

През септември 1952 г. започва върховият момент на антикатолическата акция на ДС - процесът срещу 40 подсъдими, като извън това число е загиналият от изтезанията при следствието Фортунат Бакалски. Подсъдимите са 27 свещеници, 1 монахиня и 12 цивилни лица.

Под ръководството на най-садистично жестоките инквизитори в ДС, подсъдимите са превърнати в непринадлежащи на себе си по мисъл и слово. Но това не стига на властниците. Из цялата страна се организират събрания, на които „трудещите се, възмутени от предателството на подсъдимите, искат суровото им наказание“. Прокурора П. Петрински крещи до изнемога срещу обречените жертви, срещу които няма никакви доказателства за шпионаж и подривна дейност, освен словесните обвинения. Те са само българската квота от противокатолическата акция, подета от всички страни, овладени от болшевишката тирания.

Камен Вичев Йонков
Петър Петров Сирийски
Петър Йозов Лавренов
еп. Евгени Лавиджов Босилков
отец Марислав Антонов Банчев
Антон Банков Вълчев
арх. Климент Паскалев Испиров
Христофор Ив. Драгов
Иван Петров х.Петров
отец Иван Павлов Станев
Георги Димитров Сарафов
Тодор Киряков Кирков
отец Льв Бонев Рончев
отец Самуил Йозов Рончев
отец Мариян Йозов Петков
отец Георги Петров Митов

Павел Йозов Джиджев
Йосафат Андреев Шишков
Никола Йорданов Барбов
отец Купен Михайлов Георгиев
Никола Димитров Сакъов
Георги Арнестов Георгиев
Стефан Николов Караджов
отец Лино Маринов Драганов
отец Методи Димитров Стратиев от Самуил
Серафимов Джувдрин
Стефан Андреев Коков
отец Рафаил Серафимов Станев
отец Йосиф (Тимотей)
Ив. Зайков
Лавренти Серафимов Стрехин
отец Антон Иванов Карагъзов
отец Стефан Иванов Гочев
отец Храбър (Гадей) Марков Иванов
Славчо Сотиров Николов
отец Тобия (Франц)Тобиев Нонов
сестра Свобода (Серафима) Димитрова Ангюшева
Надежда Христофорова Зафирова
отец Георги (Горазд) Костадинов Куртев
отец Георги (Евтим) Манолов Георгиев...

Подсъдимите от големия процес срещу католическите духовници от 1952 г.

И съдят добре „се вслушва в желанията на трудещите се“, като издава 4 смъртни присъди, мотивирайки се единствено на изтръгнатите с кървав ужас „самопризнания“ на подсъдимите. На смърт чрез разстрел са осъдени: Евгени Босилков, Камен Вичев, Павел Джиджев и Йосафат Шишков, като „ръководители на католическия заговор“, Петър Сирийски и Мирослав Банчев - по на 20 години затвор и всички други на 15,12,10 до 3 години...

И всичката тази ужасна процедура, за да се осигури и от тази страна пълна сигурност и трайност на тираничната власт.⁶

На 4 декември 1952 г. в Софийския окръжен съд започва вторият голям процес срещу католическите духовници в България по наказателно дело № 2292/1952 г. и председател на съда е жена - Екатерина Биолчева, а прокурор - Камбуров.

Обвиненията са стандартните за всички подобни процеси: „нелегална контрареволуционна дейност, която чрез бунт, преврат и други общественоопасни престъпления имала за цел да подрони, събори или отслаби народната власт“. Като „папска агентура“, обвиняемите са „извършвали шпионаж в полза на империалистическите разузнавания“.

Подсъдимите са 10 души и ужасите на следствието са ги смазали физически и психически така, че предпочитат да „признават“ несъществуващите престъпления, с надеждата за край на мъките. И тези „признания“, както и при другите процеси, има данни, че се дължат и на слагани в храната им химични, опиятни добавки, които разрушавали волята и под действието им човек преставал да има собствена воля и мисъл и повтаря внушенията на следствените органи. А това са и единствените „доказателства“ срещу напълно невинните отци, по които са осъдени: Доктор Петко Момчилов - на смърт, свещеник Гаврил Беловеадов -на 20 г. затвор, свещениците Игнат Христов Игнатов и Стефан Димитров Мешков - по на 15 г. затвор, свещениците Рафаил Арсенов Пеев и Йероним Луков Серафимов - по на 12 г. затвор, монасите Йосиф Петров Бозов и Константин Атанасов Патронов - по на 6 г. затвор, а Йосиф Янков Алексиев и синът му

⁶ Освен собствените проучвания на автора, част от данните за процеса са от книгата „Разпятието“ от Ж. Цветков, изд. 1994 г.)

Янко Й. Янков - по на 10 г. затвор. За всеки от осъдените се предвиждат конфискации на имущества и лишаване от права за повече от годините затвор. Върховният съд потвърждава присъдите и д-р Петко Момчилов е екзекутиран, а всички други понасят мъченическата си съдба по затвори и лагери.

С малко удовлетворение ще добавя, че през 1992-1993 г. след рухването на тиранията, „чрез преглед по реда на надзора“ Върховният съд призна всички осъдени по процесите срещу католическите духовници за НЕВИННИ, но малцина вече бяха живи да чуят това... А с решение на папския престол епископ Евгени Босилков е обявен за „блажен“, един от етапите за канонизирането му за СВЕТЕЦ!

Евангелските християнски общности

По-ранна по време, но не по-малко потресаваща е разправата с духовниците от ЕВАНГЕЛСКО-ПРОТЕСТАНТСКИТЕ християнски общности. Макар на пет крила - баптисти, методисти, конгрешани, петдесетници и евангелисти - общността им, Обединени евангелски църкви или Евангелските деноминации има в България свои миряни от много десетилетия. Те са честни и лоялни към държавата ни граждани, а техните духовници (пастори) са високообразовани и може би най-съвременни в Христовото вероизповедание и с твърде културни по форма ритуали. Може би тъкмо това ги прави и един от прицелите на атеистичната диктатура, защото акцията срещу тях започва някъде по средата на 1948 г. Арестувани са всички по-влиятелни техни духовни ръководители, включително председателя на Обединените евангелски църкви пастор Васил Зяпков. Мъчителното, не, ужасяващото следствие им се води от следователи, набрали опитност по инквизиторска жестокост от следствията на опозиционните деятели през 1945-1947 г. За цели 6 месеца физически и психически тормоз напълно невинните църковни служители са превърнати в глинени фигурки, които по сатанинската традиция на ДС правят своите „самопризнания“ за извършен „шпионаж, клевети срещу народната власт и подготовка за подривни действия“...

Както пише пастор Харалан Попов (с който лично се познаваме от Белене) в книгата си „Изтезаван заради вярата си“, издадена 1994 г. месец преди да ги изкарат на съд, безобразният им вид и състояние са поправени с по-усилена храна и медикаменти. А пастор Зяпков цели три години и след осъждането едва успява да се върне към нормално поведение.

Процесът се насрочва чак през пролетта на 1949 г., а присъдите им са произнесени на 8 март същата година. Пастор Васил Зяпков, неговият заместник пастор Янко Иванов, председателят на Обединените евангелски църкви Никола Михайлов и неговият заместник пастор Георги Чернев са осъдени на доживотен строг тъмничен затвор и конфискация на цялото им имущество. Пастор Харалан Попов и всички членове на Върховния съвет от Обединените евангелски църкви са осъдени по 15 години, пасторите Йончо Дрянов, Захари Райчев и Иван Ангелов - по 10 години и Ладин Попов и пастор Митко Матев - на 6 години затвор.

С това болшевишката власт е „защитена“ и от тези смирени божи благовестители. След това тя се заема да превземе отвътре и да опорочи тези деноминации. Въпрос е, доколко е успяла...

Немалко от евангелските пастори са репресирани и извън тези, все пак огласени процеси, чрез откарването им в лагери. Пастор Иван Игов от Варна още 1947-1949 г. е в лагера Куциян и в близкия до него Богданов дол, а след това и в Белене. Сцени и моменти на унижение и тормоз преживява и цялото му семейство, особено при едва допусканите свиждания с него в лагерите. (Данните за тези случаи са от синът му Божидар Игов, който сега живее във Варна и е неотстъпно във вярата на своя баща, който отдавна е покойник). Много години затвор изтърпява и Тимотей Михайлов, също пастор, син на Н. Михайлов, председател на Обединените евангелски църкви.

Твърде особен е и мъченическият път на пастор Тодор Енчев от с. Голец, Ловешко. След съденето му и изпращането на лагер за земеделска антикомунистическа конспирация през 1950 г. той според биографията му в книгата „От духовна смърт към вечен живот“ чува евангелието и приема Христос за свой спасител и водител. Изпълнен със светия дух, той дръзновено проповядва Христовото учение за мир и доброта. Към средата на шейсетте години става пастор във втора евангелска петдесетна църква в София. Неизповедими са и страданията на Кирил Шемков, адвентист съботянин, описани в книгата му „Вяра зад бодлива тел“.

Самоизяждането

След приключване в главни линии на разправата с „враговете“ - настоящи или потенциални - задвижената с пълна пара репресивна машина смотава в своите смъртоносни улеи и своите. Идва ред и на „врагът с партиен билет“, пълно подражание на сталинистките чистки през третото десетилетие в СССР.

Разривът с Тито през 1948 г. трябва да има някакъв осезаем израз във всички народнодемократични страни, наричани по-късно и социалистически. И се зареждат процеси срещу „вътрешни врагове, домогнали се до партийно членство и ръководства“. В затвора или на бесилото отиват Тибор Съони и др. в Унгария, Рудолф Слански, Щлинг и Швермова в Чехословакия, Владислав Гомулка и група в Полша, Анна Паукер и група в Румъния...

В стремежа си да са винаги първенец в усвояване на „челния съветски опит“, БКП и преди тази поредица е нанесла вече удар срещу лявото сектантство и Троцкизма в България, като е осъдила и изпратила в лагерите Димитър Гачев, д-р Минчо Телбизов, Пенка В. Радева и др. троцкисти-комунисти, представители на Четвъртия (Троцкистки) интернационал. Арестувани са и се подготвя процес срещу главния троцкистско-комунистически център: Стефан Манов, Петър Аврамов, Кръстьо Зуев и др. Но това са все пак само комунистически фракции. Нужен е по-голям курбан и той е намерен в лицето на Трайчо Костов Джунов, заместник генералния секретар на ЦК на БКП, дори генерален преди идването на Георги Димитров. Антисъветска дейност, шпионаж в полза на английското разузнаване и най-вече сговор с Тито за откъсване от СССР са обвиненията. А както си му е и редът, с него и цяла група от „прикрили се в партията врагове“ като Иван Стефанов (министър на финансите), Петко Кунин (министър на индустрията), Манол Секеларов, Никола Павлов - Комара (завеждащ кадри в ЦК), Иван Тутев, Иван Гевренов... В помощ на следствието са и „съветските другари“ Чернов и Трифонов, а после - Филатов, което довежда до смъртта на Трайчо Костов и многогодишен затвор за останалите. Следва поредица от разкрити „врагове“ като Иван Масларов (член на ЦК), Стефан Богданов (началник отдел следствен в ДС), Добри Терпешев, Кр. Добрев, Боян Българанов, генерал Иван Кинов, генерал Славчо Трънски, Денчо Знеполски, цяла сурия от заместник министри и висши директори... Всичко това от 1948 до 1953 г. и повечето от тях са „признали“, че са били агенти на полицията и на Никола Гешев. Същинска вакханалия си устройва вълчата глутница, която като не намира овце, започва зловещата игра на самоизяждането...

Показаха ми списък с 3 009 имена на репресирани комунисти, за противодействие на партийната линия, съставен от пострадалите, а по време на съденето на Трайчо Костов съветските съветници искали арест и съд за около 700 души, включително Югов и Цола Драгойчева.

Въздигнатата, не само като държавна политика, но и като професия за мнозина от сталинската порода комунисти „безпощадна борба срещу врага“ поражда и СПЕЦИФИЧНИ СЛУЧАИ НА ИЗДЕВАТЕЛСТВА И МАРОДЕРСТВА, съвсем непонятни за що-годе нормалния човешки разсъдък. Макар и съвсем за кратко, прилагаме ги в раздела „НАЦИОНАЛЕН ПАНТЕОН“ защото е въпрос за съвършено невинни жертви. В Книга втора са посочени и конкретни случаи (с. 264).

Някаква група от „безпределно предани на партията“ болшевишки изчадия адови от Добричко, се отдали на една чудовищна самодейност: вземайки позата на доброжелатели, тихомълком приканвали по-известните с отрицателно отношение към властта хора, да им „помогнат да се спасят чрез бягство през гръцката граница“, като за тази цел имали „сигурен канал“. Срещу едва събираната голяма сума пари, подмамените жертви били отправяни към определен участък от границата, дето командирът на заставата бил „сигурен човек“ и вече успешно е превел мнозина. Предизвестен, този „сигурен“ офицер така разполагал засадите, че ги избивал до човек... И той не само си вземал делът от парите, събрани от жертвите предварително, но и за „проявена извънредна и резултатна бдителност“, бил награждаван и въздиган в по-горен чин от министерството. Организаторът на това зверство към Добричко се казвал Димитър Белев.

* * *

Продължилата десетилетия кампания за „парирание на потенциалните врагове на партията“ приучила разни квартални, секционни и селски комитети и съвети на БКП и ОФ, чрез посочването на такива, да набавят квартира на някой активен борец, да отмъстят на някой поради завист, дори както вече споменахме, да удовлетворят мерака на някой другар, влюбен в хубавата жена на „народния враг“... Така подбираните хора били описвани като „много прикрити, но извънредно опасни“, понеже това са невинни нищо не извършили и нищо не подозиращи хора. На път за работа или обратно, на път за друг град или село, те са дискретно арестувани и събирани в тайни арести. Оттам по групи са откарвани на този или онзи пункт от границата, избивани и последният спомен за тях е в „съобщение на дирекцията по печата“ или на Гранични войски, за ликвидирана вражеска група при опит да наруши държавната граница, след ожесточена престрелка, в която има ранени и от граничарите. След разпознаването на самоличността им извикват дори близките им, които виждат около трупове и оръжията им.

- Какво му беше та да тръгне за границата? - питат се близките - И никому да не каже? - обвиняват убития вместо убийците.

* * *

От секретарка на началник, от отдел „Затвори и ТВО“, подслушан по дуплекс телефон, ми стана известен следният разговор:

- Другарю Хичев, толкова общи неща ни свързват, помагали сме си винаги, мога ли и сега да разчитам на правилото, че приятел в нужда се познава?

- Направо кажи какво те мъчи, другарю Игнев! Знаеш, че винаги съм насреща.

- Абе, имаше един тука, знаеш ли какъв гад е, враг и в червата, мамицата му мръсна, който сега е под ваше ведомство. Осъден е на 15 години. А има жена, да се ненагледаш. Парче и половина от всички страни. Ама пък пълна глупачка. Зарезах си дори партийната работа, да я обикалям. А тя - не, та не, „докато е жив Васко, ще си го чакам!“. При такава присъда и закона позволява да зареже тоя гад, ама тя...

- И какво предлагаш, драги? - пита началството.

- Ами-и-и, ... не може ли, някак да и пресушим куража с тоя тип? Така, да разбере, че няма кого да чака, тогава сигурно ще и дойде друг акъл... Хем да знаеш, много ще съм ти благодарен. А, онази, твоята работа, ще ускоря, веднага ще стане!...

- Ей, затрудняваш ме доста, ама... Я му кажи трите имена...

- Не, трябват четирите му (в затворите ни водеха с четири имена).

* * *

На 10 февруари 1953 г. болшевишкото народно събрание гласува допълнение към Закона за бягствата през граница, без „разрешение от надлежните власти“ с член 72а и 72б, като за бегълците се определя наказанието „смърт“, а за близките им - до 10 години затвор и изселване във вътрешността на страната. Такова наказание, освен в „челния съветски опит“ едва ли е съществувало някъде и някога. През робовладелския строй опита за бягство се е наказвал с определен брой удари с бич, но не и със смърт...

* * *

Поради спорадично пристигащи или в различно време открити информации за отделни случаи от безброя болшевишки престъпления, отново в нарушение на хронологията, тук ще напомним стряскащи епизоди от най-ужасния лагер „Слънчев бряг“ край Ловеч. В статията „Като Христос на Голгота“ във в. „Демокрация“ от 9 април 1990 г. пред авторката Марияна Костова разказват:

Александър Асенов Златарев: „поради нещастieto да завърша италианска гимназия ме арестуваха през 1958 г. и бях в Белене до следващата година. През 1960 г. ме откараха в Ловешкия лагер, за който и сега се чувствам безсилен да разкажа какво преживях, какви невероятни ужаси...“;

Разказва Христо Гьорчев: „Бях в този лагер една година. Името му и сега ме стряска. Бях и в Белене, но там не беше точно така. Тук трудът беше направо убийствен. Три жени, с вик и плач се хванаха за ръце и се хвърлиха от скалите и загинаха. По мое време тук бяха убити не по-малко от 500 души. Товарехме на камион чували с убити, на повечето от които мозъкът беше изтекъл от ударите с дърва и камъни. Аз излязох през

1962 г., а последният човек, който са освободили е бил Желю от Марица-Изток. Жадувам да видя един филм с неподправената истина за тук и тогава да умра. Тук убитите бяха по 3-4 души на ден, през лятото трупове, складиращи зад тоалетната, се разлагаха, миришеха и имаше рояци мухи...“;

Разказва Коста Любенов Костов: „В този лагер ме докараха през май 1961 г., като ме взеха както си работех на товарна кола в строителна организация, „за справка“. Никой и до днес не ми е казал защо съм изпратен там. Избити бяха повече от 500 човека. Шахо, циганина удушваше и нощем набелязаните жертви. Не един път съм ял хляб, омазан с човешка кръв, защото с един и същи камион откарвах трупове и докарвах хляба. Пред очите ми убиха Иван Хинков. 17 годишен, а също и Тошко от с. Мали Дреновец, докаран в лагера, защото казал „Сламата у нас, а житото в Кавказ“. На връщане от работа носехме на гръб камъни за строящата се вила на МВР и пак ни биеха, че сме вземали малки камъни. Началниците ни казваха: „Всеки от вас ни струва само 25 литра бензин до острова в Белене, дето ще откарат трупа ти.“ А в смъртните актове винаги пишеше „умрял от слънчев удар“...

Данни от Никола Иванов (Кольо Мунтата), надзирател от с. Пресеяка, Ловешко: В лагера в Ловеч освен майор Гогов и майор Газдов имало и един, наричан Червения майор, който бил най-злостния убиец, но после като че ли се побъркал от злостта си, та скитал с някаква раница на гърба из околните поляни, където и спял. С него бил и някой си капитан Баев...

Там, в Ловешкия лагер загива и Иван Карадочев (баща на певицата Богдана Карадочева), който бил известен благодетел на родния си град Троян. Откаран бил там заради възхвалата на футболния отбор „Левски“, смятан тогава за „фашистки“. Смята се, че той на шега нарекъл лагера „Слънчев бряг“ и така се знаел и до днес.

Известният из софийските бирарии обаятелен музикант, певец и смешник Александър Николов-Сашо Сладура, докаран тук, не издържал побоя, отрязал си китката на ръката и... го нямало вече.

Многоуважаваният земеделски народен представител от Пазарджик Любен Боянов е докаран тук заради политическия си авторитет „Искам тоя Боянов днеска да ми го утрепеш“ - казал една сутрин майор Никола Газдов на човекокучето Шабан Калеев Доков - Шахо Циганина. Вечерта Газдов му се скарал: „Убил си не тоя, бе глупак!“ Шахо се разтърчал, намерил го заспал от умора, удушил го и го извлякъл пред Газдов. „Браво! Така те искам!“ - похвалил го Газдов.

През ден-два, като се наберат няколко трупа камион Лч 19 30 откарва убитите към Беленския остров Магарец, дето с лодка ги откарвал свинаря Кривлев (Маймунката). Първо уж ги закопавал криво-ляво, но като видял, че и без това стадото от свине, отглеждани на острова ги изравят и оглозгват, той направо ги хвърлял пред муцуните им и те начаса ги изяждали. Само белеещите се кости от време на време събирал и хвърлял в Дунава...

Много и много данни има още за тези ужаси, но ме обхваща срам да ги пиша. Срам, заради човешката раса, заради това, че природата, съдбата ли, Бог ли, са допуснали да се раждат такива изчадия адови във формата на човеци, на този вид двукрако по планетата, какъвто вид имат и човеците от моя род и народ и всички хора по света. Имах омерзителния случай при второто ми осъждане (в края на 1962 г.) в Софийския централен затвор да видя убиеца Шахо. Нисък, набит, широкоплещест, с лъскава гола глава и някакво мазно, лъскаво лице. Малки, но изпъкнали очи и някак необичайно дълги ръце с длани и пръсти като лопати. Стоеше в коридора на първия етаж до някакво сандъче за лъскане на обувки. Сбутах колегите и го посочих, а няколко души му извикаха: „Ей, идиот, защо си още жив?“, „Дивак“, „Животно“... Но надзирателите, двама, сбутаха пък нас да вървим по-бързо и го отминахме... Научих после, чак в Старозагорския затвор като бях, че Шахо е така бит от съзатворниците си - криминални, че после умрял.

* * *

Висшето образование след 1944 г. е забранено за младежи от „вражески семейства“ и дори от неутрални семейства без прословутата „ОФ-бележка“, т.е. според преценка на властите. И това е част от прегарантирането на комунистите, че врагът няма да има вече

висшисти. За тези, обаче, които са вече в университета и другите висши училища настъпва същински просветен геноцид, масови чистки, особено в Политехниката. На 7 февруари 1949 г. със Заповед № 289 на основание чл. 40 и 41 от Закона за Висшето образование са изключени 300 студенти. В следващите дни и месеци са изключени още 500. За честта и човечността си ректорът Алекси Квартирников успява да върне и възстанови част от тях, тъй като е бил ректор цели 12 години и е бил безспорен авторитет. Другите поемат с цели влакови композиции за концлагера Богданов дол край Перник, а по-късно и в Белене. (Това са данни от лично засегнатия инж. Стефан Куномджиев в статия във в. „Анти“ от 13-19 май 1994 г.)

* * *

С извинение пред читателите за неспазената хронология (по обективни причини) нека отбележим и един също непонятен факт: В концлагера на остров Персин през 1949-1950 г. са докарани към 300 души гръцки партизани от армията на генерал Маркос Вафиядис. Без никаква връзка с близките си и при съвсем оскъдната и лоша храна, те са изпаднали в ужас от продължителния глад, като са яли всичко попаднало им подръка, включително червеи. А според описание на очевидци, дори изплаквали конски изпражнения и като имало зърна ечемик ги изяждали. Много от тях са измрели. Както казвали, те са били насилно мобилизирани от червените партизани на ЕЛАС, които тогава с наша, болшевишка помощ опитаха да свалят с оръжие властта в Гърция и тя да стане червена. След разбиването им и оттеглянето у нас, те искали да се върнат в родината си, поради което ги изпратили на това заколение.

* * *

Още едно аморално и античовешко деяние на комунистите досега е останало неогласено. „Ето ви Беломорието, гръцки другари!“ - се провикнал на площада в град Драма известният Добри Терпешев. (В последствие генерал и министър в ОФ-правителството) И заедно с това са предадени на гръцките власти групи наши висши служители в Беломорска Тракия. Между тях по име ми е известен само Стефан Клечков, бивш командир на „Бранник“ и тогава служител там. Има данни, макар непроверени и непроверими, че те са избити от гръцките власти (или червени партизани) по чудовищно мъчителен начин. Избождали им очите по примера на древния василевс Василий II Българоубиец, каквото сторил със Самуиловите войници. След това ги закопавали живи... (Данните са от пресата след 1989 г. и най-вече от г-н Петър Драгулев, деятел на Съюза на репресираните в София, чиято съпруга е дъщеря на Ст. Клечков)

* * *

Малко граждани и днес знаят за това, че и в затвора управниците (борещи се за равенство) ни бяха разделили, макар и всички да сме „врагове“, на категории и разряди, от които зависеха различните ни права - количеството храна и връзка с домашните:

Първа категория, първи разряд, (какъвто бях и аз) - 360 грама хляб, едно петминутно свиждане на три месеца и колет от 4 килограма също на три месеца и писмо до навън на три месеца, в размер две трети от листа за заявление от едната страна. Втори разряд същото - на два месеца, трети разряд - същото на един месец.

Втора категория бяха криминалните затворници, за които на практика всичко това беше неограничено...

Заповедите за наказания в повечето случаи гласяха: 14 денонощия карцер и двукратно лишаване от връзки с домашните. Това те прави неизвестен за домашните половин година, като в много случаи те потъвали в траур и устройвали панихиди...

При опит за стачка срещу тежкия труд, слабата храна и жестокостите на надзирателите, веднъж цялата ни бригада (4-а младежка) бяхме наказани „двукратно“ без свиждане и другите неща. Разтревожени майки се събрали пред щаба на милицията в Белене, който не беше на острова, а в селото Белене и искали да им разрешат да ни видят живи ли сме. Дошъл началникът Ст. Китов след часове чакане и възмутено заявил: „Абе, вие защо ги търсите? Май не знаете какви гадове сте отгледали? Колко пъти пращам да ги доведат, а те си играят футбол на острова и не искат да си прекратят мача...“ А ние през това време мъкнехме, едвам живи, дългите 12 метрови тополови трупи. Това безочие повтаря и Т. Живков в своите „Мемоари“ (изд. 1997 г.), като твърди, че видял как

лагеристите в Белене ловели риба и играели футбол...

* * *

Психиатриите - отдели на ДС

Брой и край нямат безчинствата и престъпленията на сталинистката порода комунисти в България, срещу поваления чрез всичко дотук наш народ. Но икономическите провалявания поради абсурдните форми на общественото устройство, започват да ги плашат.

Затова започват, особено след смъртта на Сталин да кокетират със Запада, та измислиха формулата „мирно съвместно съществуване на двете световни системи“, за да изкопчат оттам не само технологични съоръжения, но дори елементарно нужното - жито... За тази цел смекчиха репресиите, дадоха няколко привидни амнистии, закриха някои лагери. Но преобразеният в куче вълк не се отказва от нрава си. Будните духом, критикуващите, протестиращите, квалифицираха като луди. Вместо затвори и лагери, които бързо стават известни, мълчаливо вкарваха в психиатрични клиники и болници - лудници. Много са фактите за такива случаи на репресии, някои от които ще огласим и тук.

През юли, 1974 г. активният спортист инж. Георги Тодоров Илиев от Кърджали е откаран в психоклиниката на града по заповед на местния шеф на милицията генерал Мирчев, а партийния секретар на клиниката доктор Здравка Баева му слага диагноза „шизофрения“. Инжектират го с нещо три месеца, после още няколко пъти, та здравият човек става зависим от тези „лекарства“ без които се чувства разбит и психически и физически. И всичко това заради конфликт с директора на проектантската организация в града, който така е уредил да се отърве от него. Цели 12 години са били необходими, за да се възстанови този човек напълно. Според нотариално заверена декларация от доктор Васил Матев от същата клиника Георги Илиев е бил докаран напълно здрав и насила. Спомня си и друг такъв случай: Докарали здрав, воден насила от милиционери човек за психолечение. На протестът на лекаря, че е здрав обяснили, че скоро в града ще идва Т. Живков и има опасност този човек да прави протести и да излага властите.

Бочо Николаев Петков от село Боховица, Ловешко четири пъти е откарван в психиатрична болница, защото като работник дърводелец в завод „Т. Каблешков“ сигнализираше за кражби и нередности. Доктор Игнев „го лекувал“ с хлоразин и той едва оцелял, като скривал хапчетата в ръкава си. Ловешкият партиен първенец Петър Балеvски и директорът на завода Илия Найденоv го изолирали така, за да запушат устата му за истината.

Георги Станчев от Пловдив, роден 1946 г., два пъти осъждан за свободни изказвания против властта, след което, за да не е свободен го откарват в психиатрията в Курило. Софийско. Там в четири изолирани и охранявани килии държали хора, изключително заради политически протести срещу властта. Там е бил Никое, майор от гръцката партизанска армия и Али - български турчин, които „пред очите ми бяха докарани до полуда от престъпните експерименти на някоя си професор Атанасова. Тя беше като хитлеристка есесовка и от опитите си с нас правеше своите научни дисертации и трудове“ (както твърди Г. Станчев). Сега, на 15 март 1990 г. Г. Станчев откри в Пловдив първата си самостоятелна изложба на карикатури - съобщава местния вестник „Свобода“, бр. 2 от 21 март 1990 г. (Сведенията: първият случай - в „Анти“ бр. 24 от 1994, вторият - от в. „Труд“, а третият - от „Демокрация“ бр. 38 от 4 април 1990 г.)

Христо Цеков Палов от град Криводол, Врачанско след като Учителствал във Видинско три години по разпределение, се завърнал в Криводол. И понеже си позволявал да сочи престъпните деяния на властниците, той е арестуван през 1977 г. и с белезници на ръце е откаран в психиатричната болница в Лом. Там го подлагат на „лечение“ с неизвестни по съдържание лекарства, които в писмото си до мен той нарича „невролептици“, на електрошокове, което чувствал че му застрашава здравето. На същото били подлагани и други, докарани по същите причини, като Гюка и Иван Василчин от село Бърдарски геран, Иван Цингарски и Николай Кокъла от Враца и др. Лекарите се държали с тях като следователи с подследствени. Само един лекар, доктор Калчев съчувствено им казал: „Защо сте тук, като личи че сте здрави?“ Голяма част от докараните там като алкохолици също били жертва на амбициите и злобата на местните большевишки власти, които така се отървавали от тези, които ги критикуват открито. На

разни периоди от вкарване и напускане от психиатрията, Христо Цеков е „лекуван“ чак до 1983 г. (Данните са от писмо на пострадалия, подписано и от А. Костов, председател на Координационния съвет на СДС във Враца)

През 1973-1974 г. Димитър Витов Стойков от село Губислав, Софийско, под настроение в бюфета на гара Подуене речитира свои стихове, писани в затвора, където той изтърпя голяма присъда по процеса на Първи искърски отряд (1951 г.) от Свогенския район. Някой го халосва така, че от другия ден се намира в „Пирогов“, дето лично авторът разпитва лекарите как се е озовал там. Намерен полупребит и изхвърлен на улицата в квартал Враждебна. Говорих и с Витов и той си беше в пълно съзнание въпреки болките от побоя. След седмици, обаче беше изпратен в психиатрията в с. Карлуково, а още след седмица много от приятелите и съидейниците му бяха привикани в ДС за разпит по политическото му минало. Едва се съвзе след година и с повредено зрение и здраве е в пълно съзнание и разум и досега.

Интересно и показателно е, че в много от случаите когато насила докараните протестирали, че са здрави, някои от болшевишките лекари им казвали: „Как да не си луд, бе? Само луд човек може да се обяви против такава власт като нашата!“... А подобни случаи да се обезвреждат политически противници чрез психиатриите са много, посочените тук са само бледа илюстрация за това...

* * *

Кървавите нрави на сталинистите личат и в друго тяхно престъпление срещу българските граждани, потърсили убежище в СССР през различно време - от 1923 до 1934 г. По време на сталинистките чистки през 30-те и 40-те години на този век, вместо търсеното спасение от преследванията на буржоазните правителства у нас, намират в повечето случаи своята гибел или в най-добрия случай - дългогодишните мъчения в Съветските лагери и затвори. В „Работническо дело“ бр. 254 от 11 септември 1989 г. публикува на цели две страници имената на 416 души комунисти, земеделци и безпартийни, реабилитирани едва в Горбачово време от съответните съветски органи. С тази публикация те са реабилитирани и тук от властта на БКП, но кой ще върне на близките им загиналите? А колко са и нереабилитираните, загинали невинни из мъчилищата на безкрайна Русия? (твърде дълъг е списъкът, за да бъде преписан и тук).

В публикация на в. „Работническо дело“ бр. 89 от 1990 г. се съобщава за втори списък с реабилитирани български емигранти, репресиран в СССР през 30-те и 40-те години, много от тях - посмъртно. Политически реабилитирани, с отхвърлени предишни обвинения са 227 комунисти, 24 ремсисти и 73 безпартийни, както и генералите от запаса Иван Бъчваров (посмъртно) и Григор Григоров. Няма какво да се каже по това, освен че във вълча бърлога приют не трябва да се търси...

* * *

Нахлуването на войски на Варшавския договор в мирна Чехословакия през 1968 г., между които са и наши части, е също един опит с дружни сили да се задържат в подчинение народите на страните от социалистическия лагер. „Вината“ на чехословашките им другари беше опитът им да се установи „социализъм с човешки образ“. Освен че там загинаха някои наши войници (останали скрити от обществото), за пръв път в нашата най-нова история войската ни игра ролята на потисник над друг дружелюбен към нас народ.

* * *

Опитът за убийство на папа Йоан Павел II през 1981 г. е един твърде фрапиращ факт сред черните хроники на болшевишките разузнавателни служби. Не смятам и не признавам, че това е наша, българска, макар и комунистическа работа. Но кой е решил да се извърши това убийство нямам никакво съмнение. Дори по елементарната логика на Ленин в такива случаи „Кому бе изгодно, кой имаше нужда от това?“. За пръв път в историята начело на световновлиятелна, неравна с никоя друга духовна институция в света, като католическия понтификат в Рим, застана славянин - полският кардинал Карол Войтила. И то в момент, когато в самата Полша великото явление „Солидарност“ разклащаше вече основите на азиатския деспотизъм, идващ от Москва. И този, даден като че свише знак на надежда и вдъхновение, реално заплашваше да откъсне първо това

близо 40-милионно звено от робската верига над източна Европа - героична Полша. А после и следващите, което в края на краищата и стана. Ето, че самият Ленин ни показва кой задвижи ръката на професионалния убиец Ахмед Али Агджа да стреля в папата.

Тъмните, пълни с тайнственост процедури, за да бъде нает един мюсюлманин за тази работа, съвсем личи че са минали и през България. Арестуваните българи в Италия - Сергей Антонов, Айвазов и Василев, както и арестуваните по случая турци може и да не са били на наша служба. А може и да са жертви на погрешно дадена посока на разследването от аморфните италиански и въобще западни разузнавания и полиции. Известно е, че повече от 2 милиона са били съветските разузнавачи и агенти по света, докато американското ЦРУ е имало само около 16 000...

Парализиращ страх от съветската агентура е имало в много страни и още по-ужасяващ страх са имали тези агенти от всеможестата ръка на центъра им. Легенда или истина е, че съветското ГРУ и по-точно войсковото ГРУ (Главно разузнавателно управление) имало в практиката си да търси с години изменили му по някакъв начин агенти, където и да са по света. А самото наказание не е просто смърт, а смърт в ужас над ужасите. Изгаряне жив в някаква огнеустойчива стъклена камера-пещ, чиято прозрачност показва потресаващи конвулсии и продължителна агония на обречения, пред пълна зала с извикани за случая агенти от КГБ, ГРУ и подобни, на които са поставени или предстои да им поставят свръхотговорни задачи. Това имало за цел да ги прави прецизни до безумие в изпълнението. Не издържащите на гледката бивали уволнявани, ако психотравмата не ги инвалидизирала завинаги. Така бил екзекутиран според западни радиостанции, осъденият Олег Пенковски, който беше обвинен че е предал тайната на химичната формула на съветското гориво за ракетни двигатели чрез откритието на което СССР пръв изведе спътник и после космонавта Юрий Гагарин в Космоса.

Чудно ли е тогава, че западниците така и не разбраха, или се направиха че не разбират кой организира стрелбата срещу папа Йоан Павел II? Кой не би предпочел вечна присъда в западен затвор, отколкото източно наказание от своите?

Чудовищата в човешки образ

Неустановими и неизчислими са народните страдания под властта на т.н. Българска комунистическа партия (до 1953 г. Българска работническа партия - комунисти). Партия, уж българска по име и състав, но от времето на своята твърде афиширана „болшевизация“ (към 1919-1920 г.) тя е безотказно подчинена на ВКП (б) - Всесъюзната комунистическа партия (болшевики) в СССР, а по-късно КПСС - Комунистическа партия на Съветския съюз.

Във всички свои писания за нейните престъпления срещу българския народ, всички ние, търпелите описващи ги или изговарящи ги, я сочим като основна виновница. И това е юридически правилно, защото само в качеството си на организирана сила тя е могла и е извършила тези престъпления. Но в последния етап от своето властване тя беше близо милион по численост. Тоталната зависимост на хората от нейното благоволение беше привлякло хора под най-различни мотиви: за каква да е по-престижна, по-лека и по-добре платена служба, за жителство в големите градове, за възможност да се отиде на работа или учение в чужбина, за висше образование на дъщеря, син или внучета, за да не отпаднеш от работа в секретни сектори в стопанството и индустрията и какво ли още не, но едва ли като одобрение на тези насилия. Очевидно хиляди от тези пригодили се хора, макар да носят колективната вина на своята партия, фактически нямат лични престъпления, ако не са били на служба в репресивните органи на властта. Немалко хора, дори служещи в тези репресивни органи - МВР, ДС, съда и прокуратурата, разузнавателни отдели във войската, въпреки жестоките инструкции са съумявали да опазят човешкото в себе си.

Но приетият от тези органи сталински девиз „Целта оправдава средствата“ (идващ дори от Н. Макиавели) и подчиняващи се, макар и негласно на хитлеровата аксиома, „че справедливо е това, което е полезно за партията“ и извращавайки израза на М. Горки, че „Когато врагът не се предава го унищожават“, родиха със своите постановки същински людозверове. Хора, на които тоталитарната, тоталната диктатура даде простор да изявят своята садистична същност. Много от посочваните с недоказана достоверност лоши постъпки, останаха със „спестени“ имена, за да не очерням невинните им поколения. Но извергите в човешки образ, нанесли непонятни за човешкия разум страдания на други хора, трябва да бъдат назовани, издирени и наказани по съдебен ред. Но понеже 10 години вече това не стана поради редица дълги за обясняване, но известни на всички причини, то аз ще ги изредя, за да бъдат подложени поне на моралното наказание - вечно презрение и погнуся от самото им съществуване на белия свят и сред човешкото общечитие.



Това са: Антон Танев Югов, Руси Христовоз, Георги Цанков Веселинов - министри на

вътрешните работи от 1944 до 1962 г.; Мирчо Спасов Христов - зам. министър на МВР, Георги Ст. Ганев - началник на ДС, Никола Дворянов, Марин Гинев, Кирил Косев, Христо Боев, Димитър Нисимов Аврамов, Изидор Леви - Бачи Зеев, братя Игнатови, Краю Владов - следователи в ДС и РО-2 на войската; Лев Главинчев, Кръстьо Гершанов - началник в лагера Куциян и Богданов дол; Стефан Рангелов Китов - началник на лагера на остров Персин - Белене; Иван Тричков, Петър Гогов, Цвятко Горанов, Никола Симеонов Газдов, Юлия Ръжгева - началници на охраната и убийци в лагера в Ловеч; Кольо Захариев - Годжука - началник ДС в Чирпан, Весо Геров - началник ДС в Преслав, Велчо Чанков от ДС Бургас, Тодор Герев от ДС в Пловдив, Джамала - началник на милицията в Свиленград, Стефан Митев - началник отдел в ДС в София, Никола Коджаманов - главен надзирател в Старозагорския затвор, Никола Б. Лулов - подначалник на милицията в гр. Гоце Делчев, Топкаров - директор на Пазарджишкия затвор, Петко Петрински - прокурор, Радослав Радев - председател на Окръжния съд в Стара Загора, Никола Стефанов и Динко Пейчев - прокурори в Старозагорския окръжен съд, Бакърджиев - директор на Плевенския затвор, Чапаев (нелегално име) - директор на Варненския затвор, Екатерина Биолчева - председател на Софийския окръжен съд, Витко Иванов - Бако - партиен деятел във Видинско, Георги Давидов - Графа - началник ДС в Благоевград от Светиврачко (Санданско), Георги Богданов - началник на милицията в Сандански, скоро след 9 септември 1944 г., Радко Миланов - началник ДС в Бургас.

Предатели, агенти-доносници на ДС, обрекли на смърт най- много хора са Тодор Кавръков - бивш офицер от Нова Загора, Василка Димитрова от с. Голямо Шарково, Бургаско, живуща в Сливен - предали на смърт с измама десетки сливенски горяни 1951 г.; Никола Христов от с. Турия Казанлъшко, устроил избиването на горяните в Турийския Балкан, както и много други, но чиято предателска роля не е така ясно откроена.

Виновна е преди всичко системата, която по вертикалните си структури е заповядвала или търпяла като „необходимо“ всичко това. Но това са зверовете в човешки образ, чиито инициативи извън заповедите са я направили така чудовишна.

ПРЕЗРЕТЕ ГИ!...

Заклучение

Като всяко нещо на този свят и на червената тирания идва края, макар безпрецедентно свирепа и още по-безпрецедентно дълга по време. Възел от няколко необуздаеми фактора разклащат основите на Кремълското господство: ЗЕМЕДЕЛИЕТО насочва дулата на празните магазини в гръб на управниците. Макар да владее житницата на света - Украйна, СССР поголовно започна да внася жито от

САЩ, Аржентина. Бразилия. А само с хляб не се живее, какъвто роман излезе (Д. Дудинцев: „Не с хлиба единим“). Затъването до гуша в опита да се покори Афганистан, разбягването на германците от тяхната „Демократична република“, превземаният вече обществен живот „Солидарност“ в Полша, потомците на унгарските въстаници от 1956 г. са вече над 30 годишни и заедно с бащите си негласно установяват частно собственичество и почти плурализъм. От Кремълския трон падат като гнили круши престарелите генерални секретари Брежнев, Черненко, Андропов и малко по-младия М. Горбачов сяда на него, когато е твърде нагорещен. Китайският милиард е обявил москвичите за ревизионисти и той учтиво се кланя за помощ на довчерашия „западен империализъм“, като обявява „перестройка“, за да я получи (тогава се появи обобщението: В Москва перестройка, в Афганистан - перестрелка, а в България - переструвка). „Переструвката“ тук се изрази във вътрешнопартийния, „дворцов“ преврат на 10 ноември 1989 г. със замяната на Тодор Живков от Петър Младенов като генерален секретар на БКП, зад който като поборници за „демократичен социализъм“ застанаха ген. Добри Джурев, Андрей Луканов и др. Опитана се да го представят като нов „Априлски пленум“ и да продължат властването си, но беше вече ноември 1989 г. - края на годината и НАЧАЛОТО НА КРАЯ НА ТЯХНОТО ВЛАСТВАНЕ. Точно така го изтъква и народът ни и излезе на улиците. Натам всички знаем какво стана, но то е тема на друга част от настоящата книга. Длъжни сме само да отбележим, че окачествяваната като неразрушима сградата на комунистическото властване се оказа толкова пясъчна, така бързо се сгромоляса, че вече 10 години не можем да излезем изпод нейните отломки. Настаналата свобода, а повече свободия, даде възможност на партията-виновница за изредените престъпления да се свие като змията от библейската легенда и в подсторения от нея хаос ни увери, че сме вкусили вече от забранения досега плод от дървото на демокрацията. И пак както в библейската легенда нашият бог НАРОДЪТ изпъди нас, вкусилите от този плод репресирани и ни обрече да сме роби в труда си на змийското й потомство.

Репресиите по области⁷

Бургаска област

Димитър Славов Тодоров роден 1921 г. в с. Ново Паничерево, Бургаско, многократно бит и арестуван заради своята опозиционност като земеделец, а през 1946 г. заедно с Магриот Т. Димитров и Иван Я. Инджев от същото село след мъчително следствие е осъден по НОХ-дело 545/1946 г. След затвора той е откаран в лагера Росица, където е бил до разтурянето му. Сега живее в Несебър.

Христо Тодоров Сталев от с. Малка поляна, Айтоско е един от известните земеделски дейци в този край. След забраната на БЗНС-Н. Петков и убийството му, Христо Сталев и много други не се примиряват с това и по инструкция на Христо Подчийски от с. Трояново, Бургаско, студент в София, започват възстановяването на организацията си по нелегален път. Сталев, заедно с Тодор Георгиев Даутев от с. Караново, а по-късно и с Димитър Георгиев Стаматов от с. Малка поляна и Желю Елкинов от с.(гр.) Българово, започват дейност по възстановяване и консолидиране на земеделските сили в селата Малка поляна, Караново, Карагеоргиево, Поляново, Тополица и др. из Айтоско и Бургаско, като се свързват и със Злати Ангелов Бозаков и други от Карнобатската конспирация (разкрита по-късно). Когато разбират, че студентът Христо Подчийски, заедно с Васил Георгиев са избягали през границата, те решават да се обособят като областно ръководство на БЗНС и ЗМС в Бургаско, за да има център за възникващите групи наоколо. Наивното включване в работата (за писане на позиви с пишещата машина с която се снабдили) на Ангел Тодоров Топалов от с. Тополица, им коства разкриване и залавяне. Христо Сталев е арестуван само два дни след раждането на сина му Тодор, на когото не успял да се нарадва. На 13 юни 1951 г. е арестуван и след шестмесечно следствие в края на 1951 г. са осъдени: Димитър Стаматов - 20 г. затвор. Христо Сталев – 10 г., Желю Елкинов - 5 г. След мъки, глад и редица прекеждия във Варненския затвор, Беленския остров Персин (4 години) и Пазарджишкия затвор (3 години), Христо излиза чак през 1959 г. и заварения като 9-годишен син, който е оставил на 2 дена едва разбира, че това е баща му, когато и двамата, обляни в сълзи се прегръщат!...

В обширно писмо до мен д-р Камен Гърдев от Ямбол, след като сравнява моите две книги от „Записки за българските страдания“ с книгата „Съпротивата“ от Орлин Василев (после забранена), описва няколко случая на комунистическо варварство в дните около 9 септември 1944 г., разказани му от други, защото до тази дата той още не е роден:

1) През август 1944 г. партизани нападат чифлика на братя Пенчеви край с. Воденичане, Бургаско. Синът на Пенчев хвърля бомба и убива един от тях. На 10 септември 1944 г. го връзват за кон и го влачат към гара Стралджа толкова дълго, че той умира, като вътрешностите му се разпиляват по пътя и е оставен на перона 3 дни, та дори минаващи съветски войници се възмущавали от това. (Според Гърдев той е брат на поетесата Станка Пенчева)

2) Генерал Каров, командир на 8 дивизия в Елхово, е воден със скъсани пагони, бос с табелка „Убиец“ като мечка и убит пред строената дивизия и трупът му не е прибран 3 дни, като заминаващите за фронта войници били длъжни да го заплуют. Така е убит и адютантът му капитан Бояджиев, началник-щаба, двама щабни офицери и един подофицер. А партизани в онзи край не е имало поради струпаните гъсто войски там, заради опасност от Турция.

3) На 6 септември 1944 г. в гр. Дедеагач се разбунтували нашите войници от военноморската база в гарнизона. Образували войнишки комитет, начело с Иван Койнов и са избити всички офицери и подофицери, включително морските. Деянието е толкова без повод, че след 9 септември убийците са уж съдени, но Койнов е станал полковник от МВР.

4) През 1987 г. виден партиец от Ямбол разказал на д-р Гърдев, че видял как известните комунисти Писунката и Нанко Мечето избили много хора, бивши служещи, докарани с камионетка.

⁷ Деветте на брой, съгласно предишното административно деление.

5) През октомври 1944 г. безследно са изчезнали от картона известния Палячо и двамата му синове без съд и присъда. Обвинени са в предателството на партизанския командир Петър Момчилов.

Разумно е, пише д-р Камен Гърдев, костите на всички и от двете страни да се съберат в един Пантеон с надпис: „ЖЕРТВИ НА БРАТСКО БЕЗУМИЕ!“...

Живот преминал под знака на нещастия и мъки, под двойна черна забрадка е преживяла Марийка Владева Томова от с. Габър, община Созопол. През целия си живот, тя като съпруга на Тома Ламбов Томов и земеделската му фамилия, не само е негов помощник в борбите му за правда, но и на свой риск още от 1926 г. разнася позиви и бюлетини, укрива оръжие, тръпне в тревога, когато големият ѝ син донася и взривни материали с риск и за петте и деца, три от които още невръстни. Не закъсняват и нещастията. През 1945 г. след предателство, оръжието е иззето, един от фамилията откарват в затвора, друг - в Белене, а тормозът за неизпълнимите „наряди“ я изправят пред нови изпитания. Мъжът ѝ е бит в милицията и даден под съд за тези наряди, но умира от побоищата преди съда. Синът ѝ Влади Томов Ламбов, преплувал р. Грудовска, за да отнесе помощ на жената на Георги Кръстев, народен представител от БЗНС-Н. Петков, който е хвърлен в затвора. Но две седмици преди да се уволни като трудовак на 19 срещу 20 септември 1952 г. при „неизяснени обстоятелства“ е удавен. Намират го с обелени слепоочия и гръдният му кош - целият в синини. Болшевишките му началници го определили като самоотлъчка и всичко това се струпало на сърцето на Марийка, която от 1947 г. до 1990 г. укривала документи и печати на забранения съюз. Но изгрялото слънце на демокрацията не я огряло с лъчите си. Никой от увлечените в борба за ръководство съидейници не ѝ казал добра дума, когато предала укриваното, нито някой понечил да запише поне някъде това. През 1995 г. Марийка склопила завинаги изсъхналите си от плач очи... (със съкращения от „Народно земеделско знаме“ бр. 2/1999 г.)

Всички пътища за личностна реализация на художника Петър Йорданов Хаджигеоргиев от Ямбол били задънени, затова се решил на бягство през границата. Характеристиката, че е от „вражеско семейство“ го преследвала на всяка крачка. Но затова пък „реализирал“ за себе си 8 години по затвори и лагери, след като бил заловен.

Калчо Банов Николов от с. Първенец, Ямболско, роден 1912 арестуван през 1949 г. и изчезва безследно. Остава 6 деца: Бано, Иван, Стоянка, Марийка, Радка и Дочка (близначки по на 1 годинка). Жена му Тодорка е арестувана за неизпълнени наряди и откарана в Сливенския затвор, като месец и половина децата остават на милостта на комшии и роднини. Трагедията на това семейство не свършва дотук. Синът Бано е убит на границата. Иван е осъден на 3 г. затвор за съпротива при изземването на имота и стоката им. Въпреки това, през 1989 г. Стоянка съшива зеленото знаме на БЗНС.

Заради единственото „престъпление“, че са потомствени земеделци, братята Кръстьо (1912-1944 г.) и Неделчо (1914-1993 г.) Стоянови Петрови от с. Яркеч. Бургаско ги стига наказанието: Кръстьо е арестуван от Държавна сигурност и изчезва безследно, а Неделчо е дълги години в лагерите в Ножарево и Белене.

Тодор Киров Живаров от с. Генерал Инзово, Ямболско по амбиция на местните червени властници е „вдворяван“ на беленския остров Персин. Умира през 1994 г.

Кольо Йорданов Иванов от с. Роза, Ямболско е осъден през 1951 г. на 7 г. затвор, заедно с Андон Тотев Андонов от с. Кабиле, Ямболско. Андон Вълков Дяков от с. Видинци и Миню Христов Георгиев от с. Немялско, защото са наклеветени, че са подпомагали с оръжие сливенските горяни. (Данните са от дъщеря му Мила Колева Христова и съпругът ѝ Стоян Христов - деятел на БЗНС)

Желяз Костадинов Дренчев от Карнобат е осъден на 10 г. за възстановяване на забранения БЗНС през 1951 г. и до 1960 г. са го разкарвали по всички лагери и затвори. (Съобщава Тошка Желязкова от Бургас)

Добри Христов Маджаров от с. Екзарх Антимово, Карнобатско е непрекъснато арестуван, бит и уволняван през червения режим.

Гаврил Мундев, земеделец, партизанин от Смолян е осъден на 18 години затвор, защото тъкмо заради борческата му биография властите не могат да го търпят свободен. (Данни от Станой Николов).

През време на „възродителния процес“ през 1985 г. 14 души от с. Ябланово, Котленско са осъдени, а 19 души са откарани на остров Персин, между тях и Федаил Мустафов, инструктор на ГК на БКП, Хасан Берберов, партиен секретар в селото. Делото на осъдените н.о.х. под № 177/1985 г. сега е изчезнало...

Желязко Русев от с. Недялско, Ямболско. Митьо Милчев и Господин Дичев от същото село са осъдени през 1951 г. за борба срещу образуването на ТКЗС в селото им и заграбването на земята им. Присъдите си изтърпяват в Сливенския затвор. Недялко Желязков Русев бил експерт по електро и радио оборудване в пристанище Бургас, откъдето е изгонен заради „вражеска агитация“. Емигрирал в Германия, където живее и сега и преуспява в професията си.

От същото с. Недялско е и Атанас Узунов, многократно арестуван, заплашван и уволняван от властниците, заради постоянно отричане на политиката им.

Иван Янев Станев от с. Мамарчево, Ямболско два пъти е съден по политически причини. Той е бил в Старозагорския затвор по време на затворническия бунт през 1968 г. (Данните са от сина му Цаньо)

Стефан Чокобанеца от с. Чокоба, Сливенско е бил горянин през 1950-1951 г. и след залавянето и осъждането на горяните е изтърпял присъда във Варненския затвор.

Янаки Петров Кирилов от с. Кондолово, Малкотърновско е арестуван през 1946 г. след което избягва в емиграция, но през 1962 г. е арестуван в София като нелегален и е осъден на 8 г. затвор.

Куни Генчев Кунев, р. 1921 г. в с. Събрано, Новогагорско, заради дейността си като председател на ЗМС в селото си и рязкото противопоставяне на ТКЗС е подложен на преследвания от червените властници. На семейството му е отнета земята и земеделските машини и инвентар. Успоредно с това местните партийци уреждат да бъде отстранен от селото. Органите на ДС го арестуват и след 43 денонощия арест и разпити го изпращат на беленския остров Персин, където търпи големи мъчения и лишения цели три години. След 1989 г. е горещ радетел за обединението на земеделските сили. а през 1998 г. написва цяла книга с автентични изповеди за теглилата си под заглавие „Стенания от мрака“, която макар неиздадена е публикувана като приложение на в. „Народно земеделско знаме“. С удивителна памет в нея той огласява имената на повече от 500 страдалци-лагеристи от острова.

Стоян Георгиев Стоянов от с. Болярско, Ямболско е арестуван и в ДС в Стара Загора са били заедно с д-р Сиво Чапаров през 1951 г. и после в Белене. Но през 1951 г. го вземат властите оттам и е съден в Хасково, като главна свързка между горянските чети в Асеновградско, Пазарджишко и Сливенско.

По неизвестно чии данни той осъден на смърт и убит. По сведения на С. Чапаров в Белене, на остров Персин е бил и баща му Георги Стоянов. По най-нови данни сега почти няма жив от фамилията им.

Васил Иванов Златаров от Ямбол (виден легионерски деятел) в статия за в. „Демокрация“ бр. 207/1994 г. под надслов „Началото на всички злини“ пише: „Властта на 9 септември 1944 г. в Ямбол бе превзета от частите на III Противовъздушен артилерийски полк на полковник Станев, а след това партизанските водачи Димитър Димов и Стоян Сюлемезов започват най-безцеремонно да се разпореждат с хората. След месеци побоища и своеволни разстрели се състоял и Народен съд, осъдил бившия кмет на града Стоян Митев на смърт, както и още близо 100 души също на смърт, мнозина от които задочно, защото са избити предварително. Тези, които са осъдени като още живи, са разстреляни на 19 февруари 1945 г.

Вълю Пенев Вълев от с. Скалица, Ямболско е заловен при опит да избяга от непрекъснатия тормоз на властниците и е осъден на 3 г. затвор, които изтърпява в затворите в Сливен и Пазарджик, както и в Белене.

Репресирани от Твърдица са не по-малко, спрямо населението, но след изминалите десетилетия проучването ни беше затруднено и имаме сведения за следните страдалци: Христо Иванов Драганов, Георги Иванов Черкезов-Кортенеца, Петко Колев Текемов, Христо Александров Попов, Паскал Петров Чомаков, както и Георги Джалев от с. Шивачево. (Данните са от Денчо Иванов Колев от Твърдица).

Яни Стоянов Магриотов, търгувал на дребно с риба, излиза в нелегалност за да се спаси от преследванията на властта през 1950 г. Разклоненията на нелегалната му организация се разпрострели из селата на Бургаска област Горно Езеро, Черни връх, Ябълчево, Братово и други, като действала под името „Федерал“. Яни Магриотов всява голям страх в органите на МВР, особено след като успешно разрушава и руския паметник в Бургас, в близост до мъжката гимназия.

Лагеристи от Беленския остров Персин от Новозагорска община са: Нейчо Тотев Нейчев от с. Загорци, Игнат Танев Игнатов от с. Стоил Войвода, Гани Димитров, Диньо Даскалов, Пейо Бахаров и Иван Въжара - всички от с. Любенова махала, Диньо Митев от с. Бял кладенец, Иван Сандев от с. Пет могили, Стоян Динев, Диньо Калчев и Митко Шивача - всички от с. Макарево, Драган Душков от с. Пъдарево, Диньо Божилов Колев, Тодор Кадийски, Къни Бозуков - всички от с. Конево, Тоню Събев, Георги Майоров от с. Младово, Кирчо Попов от с. Съдиево, Влайчо Гледача, също от с. Конево, Куни Генчев Кунев, Радия Митев Дичков и Господин Митев Динев - всички от с. Събрано, Продан Петков от с. Овчарци, Колю Патронов и Георги Петров Патронов от с. Асеновец, поп Ламбо от Кортен, Димитър Фералиев от с. Биково, Стоян Петров от Питово, Ганчо Кръстев от с. Езеро, Станчо Пирлов от с. Радево, Димитър Хаджиев и Иван Христов Хаджиев от с. Детелина, Димитър Желязков от с. Новоселец, Мартин Димитров Мартинов от с. Едрево, Колю Динев Дочев от с. Крива круша, Кочо Бонев, Георги Чавгов и Коста Панов от гр. Нова Загора.

Често тези хора са и затворници с присъди, останалите са лагеристи без присъди. От Новозагорско има още стотици, ако не и хиляди репресирани до които не се добрахме. Цитираните са от списъка на Куни Г. Кунев от посочения ръкопис.

Лагеристи и затворници от Бургаска област, взети от същия източник (Куни Г. Кунев) са: д-р Борис Ненов, Панайот Султанов, Иван Търпанов - и тримата от Ямбол, Георги Ив. Докторов от с. Козарево, Динко Тодоров от с. Саранско, Христо Хитрев от с. Ханово, Минчо Белчев от с. Сламено, Петър Порязов от с. Межда, Атанас Ингилизов и синът му от с. Генерал Инзово, Димитър Петров Балчев от с. Драма, Иван Георгиев Тодоров от с. Езеро, Новозагорско, Кутю Кебеджиев от Сливен, братя Калови от Сливен, Рачо Цанев, виден комунист от Сливен, Иван Славов от с. Тополчане, Сливенско, Деню Георгиев от с. Самуилово, Сливенско, Колю Митев Василев от с. Чокоба, Стефан Шейретов, Симеон Матров и Тодор Якимов - всички от Бургас, Страти и Магриот Димитрови от с. Ново Паничери, Бургаско, Стойчо Трошанов от с. Харман, Желю Елкинов - Големия, Желю Елкинов - Малкия и Илия Петров-Чората, всички от гр. Българово, Вълко Митев Кавалджиев от Стралджа, Стефан Мъндев от Бургас (авиатор), д-р Хашнов от Бургас, Димитър Пенчев от Нова Загора, Стойко Белев от с. Безмер, Молдованов от Ямбол, Стоян Попов от с. Трапоклово, Пейо Петров Кесъев от с. Асеновец, Новозагорско.

Стефан Събев Стефанов от с. Блатец, Сливенско, още 18-годишен, след неколкократни арести заради дейността си в ЗМС през 1948 г. е откаран в лагера в Богданов дол, после в гара Батановци, а после в лагера Николаево, Казанлъшко, където едва е останал жив от срутвания в мината, при които е имало убити. Лагеристи заедно със Стефан са и Веселин Димитров Костов и Никола Петров Филипов и двамата от Сливен. Бил е във връзка с горяните и само тригодишната трудовашка служба го спасява от съденето, тъй като чичо му Тодор Стефанов Тенев е горянин, осъден на смърт и убит...

Убити от тоталитарната власт в различно време и място от Бургаска област са Тотю И. Марков от Елхово, Руси Т. Железчев от с. Недялско, Ямболско, Къню Вичев от с. Жеравна, Котленско (17-годишен ученик), Стоян Андонов от Ямбол, (данните са от проучванията на Дружеството за защита на правата на гражданите)

Злото зло предизвиква - това е отдавна установена истина. По време на т.н. „възродителен процес“ и смяната на имената на българските турци на много места се зараждат чувства и мисли за отпор. В Бургас тези чувства узряват в решения за терористични действия. До такова решение стигат трима млади хора, преименувани турци: Емин Мехмедали (Елин Маджаров), Абдула Чакър (Алцек Чакър) и Саафет Реджеб (Сава Георгиев). През 1985 г. със саморъчно направени взривни устройства те взривяват влака Бургас-София, аерогара Варна, една сладкарница в Сливен и чакалнята

на жп-гара Пловдив. Загиват няколко души, включително деца. Много са ранени, едно дете - Мустафа, ослепява с едното око завинаги. Не е пострадал нито един отговорен служител на властта от която чрез разни бележки и надписи те искат да се възвърнат турските имена.

Разкрити, заловени, осъдени и на 5 септември 1988 г. те са разстреляни в Софийския затвор. Утвърдената истина, че „Злото зло предизвиква“ е налице, но и това, че „Лошото с лошо не се поправя“ е показано в случая с твърде трагични последствия...

Горянското движение в Бургаска област, по-специално в Сливенско и Ямболско през 1949-1951 г. е най-масовият въоръжен отпор на народа ни срещу большевишката тирания. (В Книга първа и Книга втора от настоящата трилогия „Записки за българските страдания (1944— 1989 г.)“ за горяните от Сливенско и Ямболско съм отделил немалко страници (в Книга втора - 60 стр.), защото се набират почти 5 -десетилетия откакто се посветих на тази тема - темата за народните страдания. Не намирам никъде данни и в другите страни от т.н. социалистически лагер да е имало случай да се организира въоръжен отряд от 106 души за борба против комунистическата власт, каквато и колкото е била втората горянска чета „Бенковски“ на Георги Търпанов, сражавала се и разгромена през 1951 г. в Балкана над Сливен и селата на изток от града.

Събитията, разгоряли се в този бунтовен още от турско време край, трябва още и още да се проучват, описват и популяризират, защото те „строшават зъба“ на ония, които често и лековато подхвърлят, че народът ни бил „робски покорен“, че не е развихрил такива по-едри надигания като Пражката пролет през 1968 г., Унгарското народно въстание през 1956 г., Полските събития след 1979 г.- и създаденият профсъюз „Солидарност“.

Бунтът в Сливенско с двете последователно разгромени чети, предшестващите го в Благоевградско (1947-1948 г.), Асеновградско (1947_1948 г.) и в редица други места, далеч предшестват посочените в другите страни събития. Твърде ранното им организиране, сраженията, жертвите и масовото вкарване в затворите и лагерите на всичко свързано с тях още когато червената власт никъде не се е пропукала ярко опровергават намеците за „робската ни покорност“. Бедата е в това, че десет години откакто тираничната власт рухна тези наши достойнства не са проучени и огласени.

След още проучвания из Сливенско и Ямболско в тази Книга трета от трилогията ще се опитам да посоча поне имената на горяните и техните поддръжници, убити в сражения, самоубили се, арестувани, бити, осъждани или откарвани в затвори и лагери, а някои избягали и в чужбина, за които досега няма дори и приблизителен списък.

ПЪРВАТА ЧЕТА, започнала дейността си през 1949-1950 г., заловена и осъдена през 1951 г., е съдена най-малко в два процеса. С ПРИСЪДА № 626/12.VII. 1951 г. по н.о.х. дело № 734 са осъдени главните дейци, организаторите: Костадин Дейков Костадинов, Дейко Костадинов Дейков (син) и Кирил Петров Стефанов от Сливен, Семо Кузманов Попов и Косьо Иванов Загорчев от с. Милево, Казанлъшко на **СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ**, а Димитър Демирев Иванов от с. Скобелево, Ямболско и Петко Михалев Петков от с. Добри дял, Горнооряховско (седем души подсъдими) - на дълги срокове затвор.

С ПРИСЪДА № 632 по н.о.х. дело № 750/1951 г. са осъдени: Димитър Димитров Фърчанов и Михаил Василев Инджов от с. Николаево, Казанлъшко на **СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ**.

На различни срокове затвор са осъдени: Никола Стефанов Панов, Тодор Димитров Ченков, Стефан Костадинов Дейков, Иван Стефанов-Барабанчика, Никола Георгиев Кечкеджиев, Кирил Василев Мечков, Теофил Христов Теофилов, Стефан Сотиров Господинов и Иван Иванов Патев - всички от Сливен и Александър Василев Болградов, също от Сливен. Люба Димитрова Минова, родена в с. Джиново (Злати войвода), живуща в Сливен, вкарана в затвора, заедно с тригодишната си дъщеричка Юлия, Теньо Астров Вълков, също от с. Джиново, Стоян Николов Иванов, Дочо Маринов Николов от с. Бинкос, Никола Йорданов Николов, Петър Костадинов Кованджиев, Янко Костадинов Митев, Димо Тенев Димов - всички от с. Ковачите, Сливенско, Васил Добрев Стойчев от с. Речица (сега квартал на Сливен), Петър Славов Кавръков от с. Скобелево, Ямболско,

Атанас Пеев Петров от с. Гергевец, Сливенско, Тодор Добрев Стойков от с. Нейково, Котленско, Христо Илиев Пашов, Илия Христов Комитов – двамата от с. Тополчане. Димитър Янев Стоянов от с. Стефан Караджово, Елховско, Иван Георгиев Христов от с. Недялско, Ямболско, Паскал Динев Паскалев от с. Панаретово, Димитър Митев Недев от с. Крушаре. Фирко Банчев Фирков от с. Блатец, Жечо Стоянов Жеков от с.(гр.) Кермен, Георги Йорданов Фърчанов от с. Николаево, Казанлъшко, Тодор Стоянов Гарванов и Йордан Стоянов Гарванов от с. Сотиря, Сливенско...

Дотук от двата процеса против ПЪРВАТА ГОРЯНСКА ЧЕТА В СЛИВЕНСКО, 42 души осъдени от които СЕДЕМ НА СМЪРТ и 35 на строг тъмничен затвор (две от смъртните присъди са отменени - на Дейко К. Дейков е заменена на 20 г. затвор и той загина в Белене, а на Кирил П. Стефанов също е заменена.). Поради конфликт в ръководствата на четата е убит Пеньо Христов - анархист, родом от с. Недялско, но живущ в Сливен, който първоначално е бил втори по ръководни функции след Костадин Дейков. Много от участниците в горянската чета, за които не се е знаело, че са нелегални, са се върнали после по домовете си и не са осъдени. Десетки хора са изпратени в лагери, като косвени поддръжници.

ВТОРА ГОРЯНСКА ЧЕТА, започнала дейността си почти успоредно с първата (1950-1951 г.) е далеч по-многобройна и стабилна, водила сражения в Балкана и разбита на 2 юни 1951 г. (денят на Ботев), когато първата е вече пред съда. Тази ВТОРА ЧЕТА има по-широки разклонения към Ямболско и Карнобатско, залавяни и съдени в отделни съдебни процеси. Отделни хора, поради деянията си на различни места и с отделни групи са съдени по два пъти. Има и случаи с осъдени на смърт, но заменени присъди на затвор и починали в някой затвор, дето нямат познати, поради което проучващите тези въпроси ги пишат като убити по присъдата. Други с отменени смъртни присъди, изтърпяли затвора си и излезли живи, но затворени в себе си, изтерзани психически не се свързали с никого, също могат да бъдат смятани за убити, а да са живи. (Такива два случая имаме в Книга втора, за което автора пише на отделни страници в настоящата Книга трета).

Всички процеси са водени от Наказателната колегия на Старозагорския окръжен съд с председател Радослав П. Радев и прокурор Динко Пейчев и за първата чета, и за центъра и разклоненията на ВТОРАТА ГОРЯНСКА ЧЕТА.

С ПРИСЪДА № 834 по н.о.х. дело № 1003/1951 г. е осъдено командното ядро на четата, начело с командира Георги Маринов Търпанов, роден в с. Желю войвода и живущ в с. Тополчане (зет). В заседанието си от 29 септември до 6 октомври 1951 г. съдът ПРИЗНАВА подсъдимите: Георги Маринов Търпанов, Стефан Спасов Христов от с. Тополчане, Паскал Ив. Петров от с. Панаретово, Димо Банчев Фирков от с. Блатец, Борис Стефанов Рачев от същото село, Митьо Ганев Митев от гр. Кермен, Митю Славов Панайотов от с. Панаретово, Желю Господинов Желев от същото село, Петко Минков Иванов от с. Блатец, Колю Вълев Иванов от същото село, Диньо Иванов Динев от с. Самуилово, Сливенско за ВИНОВНИ, че през 1950 и 1951 г. в Сливенска околия и в Сливенския Балкан първите седем души били ръководители на бандитска група или организация на БЗНС-Н.Петков, която си е поставила за цел да събори, подрони или отслаби народнодемократическата власт в Народната република чрез преврат, бунт, метеж, терористични действия или други престъпления, а останалите четирима са станали членове на тази организация и минали в нелегалност въоръжени, в следствие на което и на основание чл. 70 ал. 1 от НЗ и във връзка с чл. 5 от Закона за разтуряни на БЗНС-Н.Петков... ГИ ОСЪЖДА НА СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ...

Тук цитираме само мотивите за осъждането: преврат, бунт, метеж и т.н., тъй като това стандартно обвинение се повтаря във всички процеси чл. 70 ал. 1 от НЗ и във връзка с чл. 5 от Закона за разтуряни на БЗНС-Н.Петков от 1947 г.

С ПРИСЪДА № 851/1951 г. по н.о.х. дело № 1015 на СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ са осъдени: Радко Иванов Радков и Цоньо Велев Танев от с. Тополчане и Георги Стоянов Русев от с. Желю войвода, като ръководители, а на различни срокове затвор са осъдени: Петър Минков Караманов, Желязко Тодоров Димов от с. Тополчане, Йордан Байчев Стойчев от с. Желю войвода, живущ в с. Тополчане, Марин Славов Панайотов от с. Панаретово, Йордан Митев Чаушев от с. Тополчане, Иван Куртев Митев, Иван Стоев

Антонов, Симо Димитров Петков, Петър Куртев Митев, Георги Стойнов Пейчев, Георги Атанасов Димитров - всички от с. Желю войвода, Александър Димитров Христов от с. Бял кладенец, Новозагорско, Диньо Тодоров Василев от с. Тополчане, Стефан Йорданов от с. Калояново, Костадин Тодоров Костадинов - Войника, Тодор Мирчев Тодоров, Атанас Радев Симеонов, Енчо Стоянов Пейчев, Стоян Люцканов Стоев, Антон Железчев Иванов, Курти Маринов Стоянов - всички от с. Желю войвода, Иван Радков Николов от с. Тополчане, Дамян Неделчев Добрев от с. Калояново, Атанас Стоянов Атанасов от с. Желю войвода, монахиня Симфороза (Елена Георгиева Мечкова) от Пловдив, живуща в манастира „Св. Петка“ в с. Сотиря, Колю Ив. Ганев от с. Желю войвода, Иван Паскалев Петров от с. Панаретово, Митю Желязков Димов от с. Тополчане, Желязко Атанасов Радев от с. Желю войвода, Трифон Митев Янков и Руси Радев Янков от с. Николаево, Казанлъшко, Димитър Тодоров Маринов и Иван Ганев Иванов от с. Желю войвода, Милан Митев Бърдаров от с. Тополчане, Янко Йорданов Желязков от с. Желю войвода и Иван Господинов Василев от с. Панаретово, Сливенско.

С ПРИСЪДА № 873 по н.о.х. дело № 1034/1951 г. са осъдени: Тодор Стефанов Танев от с. Блатец-НА СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ, а на затвор: Слави Ив. Славчев от с. Блатец, Куман Наков Начев от с. Пъдарево, Сливенско, Добри Ив. Нейков от с. Тополчане, Тодор Жечев Събев от с. Блатец, Димитър Йорданов Стефанов от с. Калояново, Тодор Стойков Качаров от с. Мечкарево, Куман Начев Димов от с. Пъдарево, Фирко Генов Фирков от с. Блатец, Кондьо Рашев Кондев от с. Трапоклово, Сливенско.

С ПРИСЪДА № 950 по н.о.х. дело № 1067/1951 г. са осъдени Иван Стоянов Султанов от с. Бояджик, Ямболско НА СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ, а на затвор: Петър Недев Димитров от с. Гълъбинци, Ямболско, Диньо Димитров Коняров от с. Палаузово, Ямболско, Димо Атанасов Стойков и Кънчо Велчев Кънчев и Двамата от гр. Стралджа, Иван Стойков Димов - Къшленски от с. Роза, Ямболско, Стоян Иванов Събев от с. Гълъбинци, Байо Данев Недков, също от Гълъбинци, Йордан Динев Стайков-Узунов от същото село, Андон Вълков Дяков от с. Видинци, Ямболско, Миньо Хр. Георгиев от с. Недялско, Кольо Йорданов Иванов от с. Роза, Господин Димитров Господинов от с. Бояджик, Димитър Кунев Димов от Стралджа, Андон Тотев Андонов от с. Кабиле, Ямболско, Кондьо Кръстев Парушев от с. Зимница, Ямболско, Кольо Димитров Петров от с. Гълъбинци, Симеон Михалев Тодоров от с. Изворово, Ямболско, Стоян Атанасов Кънев и Нико Данев Вълчев от с. Болярско, Ямболско, Иван Марчев Маринов от с. Зимница, Иван Георгиев Гайдаров от с. Ханово, Ямболско, Марко Димитров Дичев от с. Зимница.

С ПРИСЪДА № 963 по н.о.х. дело № 1052/1951 г. са осъдени: Тоню Стоянов Дичев от с. Миладиновци, Ямболско НА СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ, а на затвор: Димитър Петров Джеджев от с. Болярско, Господин Ив. Писарски и Ангел Петров Раднев от с. Миладиновци, Грозьо Георгиев Грозев от с. Любенова махала, Новозагорско, Стоян Георгиев Стоянов от с. Мъдрец, Тополовградско, Колю Динев Дочев от с. Крива круша, Новозагорско, Димитър Михалев Иванов от с. Генерал Тошево, Тополовградско, Димитър Господинов Пенчев от същото село и Колю Данев Колев от с. Прохорово, Новозагорско.

С ПРИСЪДА № 1125/14.XII. 1951 г. по н.о.х. дело № 1248 са осъдени: Христо Пенчев Подчийски от с. Трояново, Бургаско, Васил Георгиев Василев от същото село (двамата в неизвестност) и Димитър Господинов Стоянов от с. Хаджиите, Карнобатско НА СМЪРТ ЧРЕЗ РАЗСТРЕЛВАНЕ, а на разни срокове затвор: Станчо Тодоров Русев, Янчо Георгиев Георгиев от с. Искра, Карнобатско, Иван Стоев Тодоров, Димитър Стоянов Димов и Тоню Иванов Димов - тримата от с. Хаджиите, Злати Ангелов Бозаков, Ганчо Хр. Ганчев от с. Драгово, Желязко Костадинов Дренчев от Карнобат, Стефан Иванов Ненчев и брат му Ненчо от Сунгурларе, Руси Костадинов Чанев от с. Мъдрино, Карнобатско, Димо Вълев Боев от с. Огнен, Карнобатско, Атанас Ив. Горнаков от с. Деветак, Карнобатско. Първите двама осъдени на смърт успяват да емигрират, но третият, Димитър Г. Стоянов е убит.

През тази, твърде напрегната за властите и фатална за горянското движение 1951 година съпротивата е разгромена с голяма жестокост. Многото гнезда из цялата Бургаска

област показват всеобхватността на съпротивителното движение.

Следват подразделения на централните и най-големи групи в Сливенско, Айтоско, Карнобатско, Казанлъшко, Ямболско, Поморийско. Още същата, 1951 г. са разкрити в лицето на т.н. „Конспирации“ групи, готови да последват сливенци, а именно: на Бою Боев Минчев от с. Ботево, Ямболско (осъден на смърт, в последствие със заменена присъда) с още 9 души; групата на Тоню Славов Манолов от с. Войника с още 9 души от селата Овчи кладенец, Скалица, Зорница, Радецки и др.; На Кольо Димитров Господинов от с. Бояджик (убит) със свещеник Георги Коджабашев (убит при следствието), с баща и син Димитър и Енчо Баръмови от с. Съдийско поле и свещеник Ламбо от Кортен. В сражение край с. Драма, Елховско на една група Гичо (Дичо) Тодоров Танев оцелява едва, но са убити синът и зетят му, заловена е горянката Пенка Костова (ученичка) и др.

През следващата, 1952 г. също следва низ от разкрити групи, най-голяма от които е тази с център с. Горица, Бургаско, обхващаща селата Емирско, Обзор, Страцин, Гълъбец, Казичино, Плазовец. Водачите Ради Дойчев и Никола Пеев са осъдени и убити.

През следващата 1953 г. акциите на властите продължават, но и се появяват гнезда на горянски групи на много места. Разкрита е Звездецката конспирация, обхващаща селата Звездец, Стоилово, Бръшлян, Калово и др. Водачът Русин Стоев Христов от Звездец е осъден и убит, а други 8 души са осъдени на затвор. Разкрита е и такава група в с. Приселци, начело с братята Иван и Антон Керемидчиеви и още няколко други. Отбелязвам тези последните така мимоходом, защото в Книга втора са описани по-обстойно.

Налице са конкретни данни, че посредством срещите на Кольо Димитров Господинов от с. Бояджик, Ямболско със Спас Асенов Иванов от с. Малко Белово, Пазарджишко, командир на „Съюз на свободните войни“, се е целяло всички тези групи да се свържат в една стройна система от въоръжени ядра, действащи срещу властта и образуващи „коридор на свободна зона“ за турската граница.

Като неотделно звено от тази поредица борчески гнезда из Бургаска област и нейно продължение във времето е и Ямболската конспирация от нелегално действащи млади земеделци. Макар да е обстойно описана в Книги първа и втора на тази трилогия, тя и тук е нужно да бъде огласена, защото е разкрита и осъдена чак през 1961 г. Този факт доказва, че горещият пожар под краката на властниците в този борчески край не е загаснал цели десетилетия. Тя е доказателство и за това, че жестокостта на червените властници е също нестихваща, тъй като от шестте подсъдими една трета са осъдени на смърт! Те са: Жеко Соянов Иванов от с. Люлин, Ямболско и Димитър Георгиев Пенчев от с. Чарда, Ямболско. На 20 г. затвор са осъдени Петко Илиев Пенев от с. Староселец и Димитър Пенев Прасаджиев от с. Бояджик, Стоян Иванов Матев от с. Люлин (баща на Жеко) на 10 г. и Димо Стоянов Алдинов от с. Крумово на 6 г. затвор.

След мъчително, обтягащо нервите очакване, смъртните присъди са заменени с 20 г. затвор, но във връзка с този процес са репресирани цели разклонения от фамилиите им - братя, сестри, братовчеди, зетьове, както и свидетелите: Кънчо Велчев от Странджа, Атанас Ив. Железчев от с. Воденичане, Димитър Балчев от Ямбол, Васил Нанев и др.

Отраден факт е, че след сгромолясането на тиранията двамата смъртни - Жеко и Димитър, както и Петко Илиев са избрани за народни представители, а Атанас Железчев е подпредседател на 37-то Народно събрание.

Както се вижда, изложените дотук данни са документални, за разлика от личните свидетелствания, чрез които същите събития са описани в Книга втора от настоящата трилогия. Това дължа на Йордан Байчев Стойчев от с. Тополчане, Сливенско, един от малцината живи горяни, преминал през страховитите сражения и многогодишните мъки по затворите, който е днес в активно личностно състояние.

Като председател на Окръжното ръководство на Клуба на репресираните и деятел на БЗНС, в сътрудничество с директора на Историческия музей в Сливен, г-н Георги Кючуков и завеждащият отдел „Най-нова история“ към музея г-жа Веселина Янакиева, успяват да проникнат в недостъпните до днес архиви на Старозагорския Окръжен съд и тези на МВР, по следствията и делата на горяните. В резултат на това Байчев ми изпрати цял пакет ксерокопия на присъди и списъци от следствени дела, чрез които настоящият

СПИСЪК НА БОРЦИТЕ-СТРАДАЛЦИ считам за най-пълн.

ОТ ПЪРВА ЧЕТА:		
1	Пеньо Христов Михов	Сливен
2	Костадин Дейков	Сливен
3	Димитър М. Фърчалов	Николаево
4	Михаил Инджов	Николаево
5	Косьо Иванов Загорчев	Милево, Казанлъшко
6	Семо Кузманов Попов	Милево
7	Иван Комитов	Кокорево, Ямболско
ОТ ВТОРА ЧЕТА:		
1	Георги Маринов Търпанов-Бенковски	Тополчане
2	Иван Спасов Христов	Тополчане
3	Радко Иванов Радков	Тополчане
4	Величко Илиев Петров	Тополчане
5	Цоньо Велев Танев	Тополчане
6	Димо Банчев Фирков	Блатец
7	Борис Стефанов Рачев	Блатец
8	Тодор Стефанов Рачев	Блатец
9	Петко Минков Урумов	Блатец
1	Кольо Вълков Урумов	Блатец
1	Кольо Илиев Колев	Блатец
1	Христо Иванов Христов	Блатец
1	Васил Георгиев Василев	Речица (кв. на
1	Тодор Георгиев Василев	Речица
1	Нено Митев Костов	Речица
1	Таньо Василев Стоянов	Речица
1	Жельо Милев Желев	Речица
1	Митьо Славов Паскалев	Панаретовци
1	Паскал Иванов Паскалев	Панаретовци
2	Михо Начев Михов	Панаретовци
2	Желю Господинов Желев	Панаретовци
2	Георги Стоянов Русев	Желю войвода
2	Курти Иванов Карагенов	Желю войвода
2	Митьо Ганев Митев	Кермен
2	свещ. Георги Коджабашев	Кермен
2	Недьо Динков Митев	Скобелево
2	Иван Стоянов Султанов	Бояджик
2	Кольо Димитров Господинов	Бояджик
2	Иван Недялков Иванов	Бояджик
3	Илия Вичев	Безмер
3	Иван Георгиев Узунов	Гълъбинци
3	Диньо Иванов Караиванов	Самуилово

Убити участници в горянското движение в Сливенския край през 1950-1951 г.

Много са убитите от засада, арестуваните и безследно изчезналите, загинали от инквизициите на следствието, които не са достигнали до съд и не са осъдени, но чиито духове викат от неznайните си гробове към мен да ги извадя от забвение и възкреся поне на книга за пред рода им и народа ни...

Към осъдените от ПЪРВА ЧЕТА (на Г. Търпанов) трябва да се добавят: Христо Динев Дараджанов от с. Крумово градище, Карнобатско, Мони Великов Монеv от с. Скобелево, Ямболско, Тодор Ив. Станчев, Митю Тихов Митев, Стоян Иванов Станчев, Слав Стоянов Иванов - всичките от с. Бозаджии, Сливенско, Вълчо Митев Георгиев от с. Чокоба, Кондю Кондев Иванов от с. Чинтулово, Сливенско, Жеко Тенев Жеков от с. Пашино,

Карнобатско, Вълчо Димитров Вълчев от с. Малък Чочовен, Сливенско, Косю Стоянов Иванов от с. Бозаджии.

Настоящият списък вероятно не е съвсем точен, но вярвам че е най-близо до истината от изнесените досега. Дълга го, нека отново повтора, на ръководството на Съюза на репресираните от Сливенска област и най-вече на Йордан Байчев, който неуморно работи, за да не угасне в паметта на съвременниците спомена за тези, които загинаха за тяхната свобода. А убитите по политически причини от Бургаска област (по бившето териториално деление) съвсем не са толкова, но това е списъкът на тези, които са пряко свързани с дейността, възхода и погрома над двете сливенски горянски чети и техните най-непосредствени подразделения в Ямболско.

В издадената през 1995 г. Книга втора на стр. 227-228 посочвам имената на 80 души, убити от областта, следователно настоящият списък е само част от общото.

Засега толкова успяхме да проникнем през пласт от половин век от времето на тяхната гибел. Бог да ги прости! Вечна им памет!

Варненска област

Борис Тодоров Стоянов от с. Добрин, Добричко е осъден на смърт през 1950 г. и по-късно оставен на доживотна присъда. Дядо му Стоян, герой от Балканската война, с медал за храброст при превземането на Одрин, така е пребит, за това че не влиза в ТКЗС и че подтиква други, че след няколко дни умира...

Христо Данчев, Мавро и Марин от гара Невша са осъдени на дългогодишен затвор (Христо на 10 г.), но не преклонили глави от страданията. Христо след падането на большевишката власт дълги години е избран в ръководството на БЗНС във Варна.

Славчо Стоянов Савов от с. Могила, Шуменско през 1950 г. е осъден на 20 г. затвор, които е търпял в Шумен, Плевен, Стара Загора, Варна и София. Откаран в Беленския остров Персин, той прави опит за бягство през 1954 г., за което му присъждат още 12 г. затвор.

Атанас Михайлов от Варна, юрист, известен деятел на Земеделския съюз, нееднократно е арестуван и откарван в лагер. След 1989 г. е издигнат и избран за народен представител VII Велико народно събрание.

Атанас Савов Мочуров, роден на 12 май 1931 г. в с. Сломер, Великотърновско, е от стар утвърден земеделски род. През 1960 г. като студент по българска филология в СДУ е изключен за вражески прояви с опасност да бъде даден под съд. След редица митарства пред разни инстанции е възстановен и завършва учението си. С изявеният още от ученическите си години литературен талант и обичта си към селото и селяните, той създава произведения, които го утвърждават като един от най-четените автори, член на СБП и редактор на разни издателства. След промяната през 1989 г. е избран за народен представител в VII Велико народно събрание и е един от „бащите“ на последната ни конституция.

Неделчо Янев Неделчев от Провадийско, осъден през 1951 г. на затвор след митарства попада в Белене, където пред по-младите затворници показваше удивително знание и благодушно разказваше историята на БЗНС и неговите герои-мъченици. Често рецитираше стихотворения, в които те са възпети.

Младежка групировка от с. Суворово, Варненско и околните села е осъдена през 1960 г. и откарана в Старозагорския затвор заради нелегална земеделска дейност.

Иван Стоянов Лазаров от с. Хан Крум, Шуменско е откаран в лагер заради убежденията си на земеделец и най-вече като брат на известния лидер на БЗНС Тодор Ст. Лазаров, който е бил постоянен прицел на властите и преди и след 9 септември 1944 г.

Стоян Янев от с. (гр.) Дългопол, Варненско е бил постоянно преследван от тоталитарната власт. Изпращан е на лагер и осъждан на затвор, като най-мъчителна част от наказанията си е прекарал в Беленския остров Персин. Сега живее в гр. Банкя.

Йордан Бонев от с. Имренчево, Преславско, за откровено посочваните безобразия на властите е изпращан в лагер.

Васил Богомилов Тонков, р. 1942 г. във Варна е осъден през 1962 г. на 15 г. затвор за опит за бягство през границата. Изтърпял е 8 г. и 5 месеца, като е преминал през Старозагорския, Плевенския и Варненския затвори. На 12 септември 1969 г., заедно с Кольо Радков от с. Патреш, Плевенско изхвърлят всичко от килията в знак на протест срещу режима и Васил се хвърля от „колелото“, изпадайки в транс от злостта на надзирателите. Пада на въжената мрежа, от ушите му потича кръв и изпада в безсъзнание. С разрешение на управата при него се стекат затворниците Васил Йоцов от Плевенско и Панайот Баков от с. Патреш, като го изваждат и свестяват. Сега той е деятел на Съюза на репресираните във Варна, а политическите му убеждения са на анархоиндивидуалист.

Георги Бучков от гр. Вълчи дол, Варненско с група млади земсисти е осъден на нелегална дейност. По-късно като войник е осъден на смърт и убит през 1947 г.

Никола Чакъров от с. Средно село. Провадийско, дългогодишен деец и организатор на БЗНС е нетърпим за властниците и още през 1947 г. го откарват в лагера Куциян, а после и в Богданов дол край Перник, на остров Персин, та цели 8 години.

Калушка Дикова от с. Генерал Колево, Варненско е показала смелост, която се помни и днес, като една от организаторките на опозиционен митинг, на който говорила.

Комунистите докарали трактори, за да го разгонят, но тя легнала пред първия от тях. Тракторът не спрял и дори прегазил единия ѝ крак, заради което разярените земеделци набили шофьора.

Илия Загоров от гр. Провадия, като добър организатор на БЗНС в околията става твърде омразен за местните власти и затова през 1947-1948 г. го изпращат в лагера край Белене, където тежкия режим поврежда завинаги здравето му. (Данните за последните четирима са от Петър Дичев)

Хаджи Атанас Панайотов Попов от Варна, юрист, земеделски народен представител през 1938 г., а по-късно и в VI Велико народно събрание е преследван от участта на всички като него опозиционери и на няколко пъти е изпращан в лагерите Куциян, Богданов дол и на остров Персин.

Георги Йорданов Жечев от гр. Смядово, Шуменско е показал един тих, но многозначителен жест, като отказал да свидетелства против своя земляк Илия Василев Кабаджов (сега живущ във Варна) че е пхал жезла във вършачката, за което Илия е щял да бъде жестоко осъден от червените власти. Г. Жечев не само не подписал такъв донос, но и сега не обича да се пише за това му благородство. Днес живее в гр. Шумен.

Тодор Стоянов Лазаров, живущ сега във Варна е доайен на Земеделския съюз - 96-годишен е най-известният политически деец в Североизточна България. Неговият живот е история не само на БЗНС, на който той е почти връстник, но и на страната ни в този период, защото е преживял и съпреживял нейните възходи и нещастия в последния век. Той е роден през 1903 г. в с. Хан Крум, Преславско в почти бедно селско семейство, като твърде малък остава без майка. Петте деца, две момичета и три момчета живеят под грубите грижи на зла мащеха и гневлив баща. Но може би тъкмо тази потискаща атмосфера наслоява в него чувството за обич и жажда да се бори за доброто на всички бедни и страдащи, което в края на краищата го довежда в редиците на БЗНС. Като дар Божии, след много препятствия той има за свой верен спътник в живота милозливата Фернанда, напуснала от обич към него своята родина Естония. Идейната ерудираност и дълбоката преданост в битките го издигат до народен представител на БЗНС-Пладне през безпартийното време на 1938 г. Той, заедно с петимата си колеги Никола Петков, Димитър Мацанкиев, Кънчо Славов и Никола Николов стават най-забележителните народни защитници в 24-о Обикновено народно събрание. Затова и по-късно, под влияние на цар Борис III и неговите монархисти, всички те са „касиранни“, изгонени от парламента през декември същата година. Черната монархическа диктатура го изпраща в лагера „Еникъй“, близо до с. Кръсто поле, Драмско. а по-късно и в лагера „Тодоровци“ към гр. Царево село, Македония (септември, 1943 г.). Веднага след преврата на 9 септември 1944 г. народовластническата му съвест го довежда до отвращение от действията на разбеснелите се комунистически „тройки“, които тормозят и убиват наред. Става един от първите дейци на Обединената опозиция (БЗНС и БСП) в близко сътрудничество с д-р Г. М. Димитров и Н. Петков. На изборите за VI Велико народно събрание той отново е избран за народен представител в българския парламент. И тук, както и през 1938 г. той има по една реч, но достатъчно показателни за един твърд и непоколебим борец за народни правдини. По това време е и председател на Управителния съвет на БЗНС-Н.Петков. Но и „наградата“ му за това не закъснява. Отново неговата Фернанда и вече 8-годишната му дъщеря Аксела обикалят затворнически стени и концлагерски мрежи. След изгонването на опозицията от народното събрание и убийството на Никола Петков, той и всички видни лидери на БЗНС е откаран в лагера в Богданов дол, Куциян, Куфалджа и накрая в Белене. Най-тежкото, обаче е безспирният натиск от ДС да бъде пречупена волята му на борец срещу тиранията и „приобщен“ към поддръжниците на властта. За целта временно го освобождават от лагера, но след решителният му отказ и достойно държание, отново го връщат там.

Позволих си така подробно да очертая трагичната участ на Тодор Лазаров, защото тя е един еталон за отношението на властта към най-видните лидери на опозицията. С уникална памет и откровеност, Т. Лазаров намери сили и в преклонна възраст да опише всичко това в мемоарната си книга „Щрихи от моя живот“, издадена през 1991 г., а още по-уникално като случай, книгата в удвоен обем под заглавие „Капанът не щракна“ той

издаде на 96 годишна възраст!

Сега живее във Варна, надживял съпруга и дъщеря, още тръпнеш над съдбата на Съюза и родината, обграждан често от съидейници и почитатели.

Иван Маринов Аврамов от гр. Суворово, Варненско, роден 1938 г. с неугледен ръкопис, но с голяма искреност изповядва една типична селска трагедия. Баща му - Марин Марков Аврамов, като секретар на БЗНС в селото (тогава Новоградец), на три пъти по 6 месеца е откарван в лагер, а през 1949 г. е осъден на 1 г. затвор, задето участвал в събирането на помощи за политически затворници и семействата им.

Брат му - Марко Маринов Марков (р. 1932 г.), също заради земеделската си принадлежност никъде не може да учи и дори да работи. Избягва в Турция, след това в Италия, после във Франция, а през 1955 г. се обажда от германия. Съобщава, че учи, но изпраща снимка с военна униформа, сигурно като участник в ротата на изгнаниците в Германия. Оженва се за германка и има двама сина. Единият - Марин и досега живее в гр. Хесен, Германия.

Самият автор на писмото Иван Маринов Аврамов, също омразен за властниците, през 1988 г. преживява едно падане от високо, вследствие на което счува гръбначни прешлени и досега се движи с количка, защото краката му са атрофирани.

Фамилия Добчеви от с. Доброплодно, Варненско не са видели бял ден през болшевишко време. Стоян Василев Добчев, р. 1918 г. заедно с групата на Стоян Владимиров, Васил Христов Нацев и Васил Стоянов Добчев (баща на известния ни деец на БЗНС и Съюза на репресираните Николай Добчев) през 1950 г. са осъдени с още 6 души на затвор за конспиративна дейност срещу властта. Като Стоян В. Добчев и след затвора е откаран в лагера в Белене. (Данните са от сина на Стоян В. Добчев - Васил).

Стойчо Кънев от с. Кардам (не уточнено дали Поповско или Генералтошевско) през 1944 г. отбранил жена си от пиян съветски войник, който после бил разстрелян от началниците си, разбрали за случая. Местните комунисти така го пребили за този скучай, че отново се наложило руснаците да го спасяват да оживее. В последствие отново е бит, за да влезе в ТКЗС, защото бил влиятелен сред хората и така щели да влязат всички. Двамата му сина и сега със сълзи на очи казват, че от тези побоища наскоро и починал. Синовете му са писателят Кирил Стойчев, автор на „Села без памет“ и карикатуристът Иван Стойчев.

Трагичните събития в с. Янково, Шуменско (Смядовска община) през 1948 г. поставят това село в челните редици на борбата против червената диктатура. В обширно и интелигентно писмо до автора, Димитър Стоев Димитров, изтърпял 15 г. затвор допълва не само вече писаното в Книга втора (стр. 233) за голямата тамошна земеделска конспирация, но дава и данни за още много страдалци из шуменско и други краища на България. Самият Димитър Стоев и Маньо Колев са обвинени като водачи на организацията, която „чрез терор, метежи и други общоопасни действия се е подготвяла да сваля народната власт“. Останалите подсъдими са: Добри Стоев и Борис Стоев (братя на Димитър), Иван Кънчев, Цаню Иванов, Добри Гроздев, Димитър Денчев, Йордан Годоров, Кольо Ников, Белчо Пенев, Ангел Господинов, Кънчо Радков, Кънчо Илиев - всички от с. Янково, както и Надя Рачева, учителствала в с. Друмево и Янково, родена във Варна. На процеса прокурора Касчиев с пяна на уста „доказва“, че тук в лицето на тези 15 души са заловени най-страшните „врагове на народа“ и иска за първите двама смърт... Димитър Стоев и Маньо Колев са осъдени на доживот, останалите на различни срокове. А всъщност това не е някаква тайнствена организация (конспирация), а възстановената нелегално земеделска дружба и ЗМС.

Репресирани от Шуменска област са и братята Георги и Борис Панайотови от с. Струйно, Иванчо от Плиска, умъртвен в затвора, Иван Бонев, ученическата група от турското духовно училище, начело с учителя Осман Калъч, синът на мюфтията в Шумен Фикрет, Ембие Халилов от с. Тодор Икономово, Кольо Дянков от с. Мировци, Марин Желев от Смядово, Величко Пъшев от Шумен... (Данните са от Димитър Стоев, сега живущ във Варна)

Иван Георгиев Йорданов от Шумен е човек-еталон на честност, но и образец на страдалец през 45-годишния болшевишки режим. Отвратен от действията на режима,

през 1950 г., той още 20-годишен решава да избяга от страната заедно с Тодор Ангелов Георгиев от с. Струйно, Шуменско. Опитът им е неуспешен и в съдбата му се вписват условията на създадените от властите мъчилища - редица затвори и лагера в Белене. Особено мъчителен е режимът в затворническото общежитие в Димитровград. Там са подложени на систематични побоища от криминални престъпници, от които неговият съпроцесник Тодор Ангелов, бит постоянно в главата, се побърква умствено и до края на живота си е инвалид. Като особено сърдечен и впечатлителен, Иван Г. Йорданов е запомнил и редица нещастни случаи за свои съзатворници. През 1962 г. в Плевенския затвор (36-та килия) той е бил с някой си Димитър Иванов Буров, братов син на известния министър и banker Атанас Буров. Роден към 1904 г., Д. Буров му разказал за своята трагедия, както и на сестрите си Атанаска и другата (чието име не запомнил), художничка, но глухоняма. Самият Д. Буров бил арестуван съвсем невинен, но станал жертва на надмогвания в Политбюро на ЦК на БКП, като чрез него се целяло свалянето от власт и арестуването на Антон Югов и Стоян Караджов. Но на тях, по неизвестни причини, им се разминало и останало той да търпи мъките в затвора. Сега Иван Г. Йорданов, скътал в сърцето си постоянна мъка по рано починалия си в далечна Швейцария брат Йордан, живее във Варна, Евксиноград и домът му е като спасителен остров за всички страдалци от затвори и лагери. След редицата му избирания на ръководни места в БЗНС и Съюза на репресираните и преживял много разочарования от разбърканото ни общество, се е отдал именно на тази си хуманна мисия.

Стефан Смоков от с. Видно, Каварненско е несменният председател на Съюза на репресираните от Варненско, тъй като самият той е преживял години в большевишките затвори и има безследно изчезнал брат през червения режим. Живее във Варна и е двигател на много обществени прояви за утвърждаването на демокрацията в нашата страна, без да е облагодетелствал по някакъв начин себе си.

Дончо Генчев Дончев - Дончо Американец от с. Върбак, Шуменско има зад себе си най-мъчителния, най-особения, граничещ с легенда път сред репресираните от болшевиизма българи. Земеделската идейна подкваза, която получава от баща си и най-вече от дядо си чертае съдбата на Дончо в съвсем непредвидима посока. В началото на началата е непоносимостта му към комунистическия режим, наложен в България след Втората световна война. Още 20-годишен, през 1952 г. той прави неуспешен опит да избяга през границата с група свои приятели и съмишленици: Веселин Батанов, Христо Зотев, Стефан Панчев и Атанас Жеков, всичките от Шумен и Шуменско. Съдят ги в Хасково, където са осъдени - Дончо и Христо по на 4 г. затвор, а другите - по 3 г. От Хасковския затвор го откарват в Белене, където споделихме и лично мъките в „понтонът Ужас“ през януари, 1953 г. Излиза оттам, после е трудовак, студент по агрономия, но досието му на „народен враг“ върви по него. Изключен е и отново бягството се оказва единственият изход. Този път сам, през Кулата, Петричко се озовава в Гърция, а оттам в САЩ, където го приемат за „рейнджър“ - войник в армията на САЩ. След обучение във форт Джаксън, където е произведен в чин сержант, следва служба на Хавайските острови. И всичко това от 1959 до 1962 г., след което служи и в т.н. Червени барети“ изживявайки през всичкото това време суровите, понякога съвсем трудно поносими моменти от обучението. Но Дончо ги понася юнашки, защото има самочувствието на войник не на чужда държава, а воин на свободата и демокрацията, готвещ се за битка с оставената зад гърба си диктатура. Все с това си чувство и намерение той се среща и с д-р Г. М. Димитров, от който остава окуражен за бъдещето на България.

При всичките съблазни на великата държава, която обиква като своя втора родина, с България в сърцето, той използва дадената тук амнистия по леките „престъпления срещу народната власт“ и се завръща през 1983 г. Арестуван, после отново освободен, той заживява в своето село Върбак, под дебнещия поглед на властта. Рухването на режима, митингите и манифестациите на свободната народна воля издигат с вълните си Дончо на ръководните места и във възстановения БЗНС и като кмет на родното си село, и като политически шеф на СДС в Шумен, отразено от вестници и екрани. Но всичко това отново не може да го съблазни и той постепенно се оттегля от шумотевицата, за да седне и опише преживелиците си в книгата „Рейнджър“, която е вече в ръцете на читателите. И

развлекателна, и твърде поучителна...

Герчо Радев Джамбазов, роден в с. Неново, Провадийско, заедно с група младежи от с. Неново - Тодор Великов Тунчев, Георги Ив. Стойчев, Курти Панчев Добрев и Васил Димов Пенев, както и Никола Жеков Янев, Пеню и Богдан Георгиеви от с. Черково и Ангел Желязков от с. Черноок по инициатива на Иван Димов Костов от Варна (тогава Сталин) образували през 1948-1949 г. група за борба против властта, като набавяли и оръжие. Герчо по това време е студент българска филология, но земеделските му убеждения диктували, че борбата за свобода е необходима предпоставка за всичко друго на този свят. Открити и осъдени са през 1950 г. на различни срокове затвор, а по-късно и в лагера Белене, Герчо написва редица чудесни стихотворения, насочени срещу сталинистката тирания, поради което изтърпява много денонощия карцер и други наказания, които влошават завинаги здравето му. Излязал от затвора в това състояние, той едва доживява срутването на омразната власт и издаването на единствената му стихосбирка „Персинци“ (1994 г.) С последни сили и трепереща ръка в края на 1995 г. той ни остави и своя автонекролог:

АВТОНЕКРОЛОГ

На моя гроб не чакам почести и речи,
в неволя и тегла животът ми протече.
Разпъван кръстом бях от чужди и от свои -
затуй покой не чакам и в отвъдните покои.
От никой прошка аз не искам и не давам,
дори на оня свят - борбата продължава...

Доктор Петър Станчев Петров е роден през 1927 г. в Добрич. Още 8-годишен остава сирак, тъй като баща му - Станчо Петров Драганов е убит през 1935 г. от бандата на румънеца Георге Мургу (тогава Южна Добруджа е още в Румъния). След 1944 г., вече като 17-годишен гимназист, като деятел на ЗМС той е изключен от младежките прояви в училището, а по-късно като студент-медик през 1949 г. е изключен и изпратен трудовак като „вражески елемент“. Успява след години да завърши и става лекар, преместван от село на село. След 1989 г. е избран на важни политически постове в БЗНС, но и проявява своя талант на публицист по много важни въпроси на обществото в прехода. Статиите му, събрани в отделна книга, излизат от печат една година след смъртта му през 1998 г. (Данните са от Илия Благинов - негов съратник)

Илия Василев Кабаджов от гр. Смядово, Шуменско е един от ония тихи, но героични земеделци, чиято дейност остава като че ли скрита, но не по-малко значителна от някои други. Съпротивата му срещу отнемането на земята през 1958 г. довежда до жесток побой над баща му. Със своите протести до всички инстанции Илия така нажежава обстановката на властниците, че те се чудят как да го премахнат. Опитват да насилят негов приятел и съидейник земеделец да го изкарат саботьор при вършитбата, но той (Георги Йорданов Жечев) също се оказва твърд като характер и честен човек и те не успяват. Но за да избегне нещо по-лошо, Илия се преселва във Варна, където след 1989 г. е един от най-праволинейните дейци сред ръководствата на БЗНС в града.

В допълнителен списък на пряко репресирани в град Варна. предаден ми от председателя на Съюза Стефан Георгиев Смоков, непубликуван в първите две книги на настоящите „Записки“ има следните имена: Стефан Тодоров Колев, Жечо Захариев Генов, Атанас Недев Лазов, Стефан Христов Йорданов, Петър Петров Бакърджиев, Илия Кръстев Калов, Иван Христов Божилов.

Иван Ив. Амониянев, Ради Тодоров Паунов, Иван Тодоров Курдов, Георги Тодоров Стоянов - всички от Варна, Никита Гаврилов Феодоров от Ловеч, Тодор Николов Ковчазов от Попово, Неделчо Попконстантинов от с. Хаджидимово, Софийска област, Ангел Костадинов Ковачев от Тутракан, Михаил Ангелов Русанов от с. Горна Студена, Свищовско, Неделчо Атанасов Савов от гр. Белослав, Добри Атанасов Николов от с. Правдино, Ямболско. Ради Кръстев Кръстев от с. Капитан Радево, Варненско, Никола Ив. Николов от Каварна и Сава Киров Савов от Шумен.

Хората, чийто родни места не са от Варненско, са се заселили във Варна след отминаването на репресиите. Единствената жена в списъка е Елена Стефанова Иванова от

гр. Антоново, изтърпяла 12 месеца лагер.

Атанас Янков Атанасов от с. Приселци, Варненско през 1949 г. създава нелегална организация „Народен глас“, която има за цел да се бори срещу комунистическата власт. По политически състав е земеделска.

През есента на същата 1949 г. в добричка околия се появи нелегалния Иван Христов Попов, който успява, според справките на ДС да привлече общо 36 души членове на своята организация. Политически тя е разнородна, но повечето са земеделци, има звенари, безпартийни и дори трима изключени комунисти.

По други данни, включително от книгата „Горяните - кои са те?“ от Д. Шарланов, още през 1948 г. във Варна е създадена нелегалната „Националноосвободителна гвардия“ от излезлия в нелегалност Георги Теохаров Спиоров през 1947 г. Цяла година той обикаля селата Старо Оряхово, Ново Оряхово, Свети Иван, Горица, Бяла, Юнец, Равна гора и други, за да вербова горяни. Към него се присъединяват Мирю Петров Тодоров, о.з. офицер, земеделец, и Атанас Неделчев, Киряк Пенев, Костадин Неделчев Стоянов, Добри П. Тодоров и Димитър Г. Димитров. Последните четирима са заловени със засада и отведени на уговорена преди среща с командира им Георги Т. Спиоров, за да го заловят. Там те успели да му дадат знак да не идва и побягват, но са убити. Това става при Аладжа манастир, към Златни пясъци. По-късно Георги Т. Спиоров, Никола Янев и Желю Георгиев са заловени при опит да избягат в Турция. Успява да се измъкне само някой си Иван Коканов, който после отива в Добричката чета горяни. Крайната им съдба като чета, както и тази на Ат. Янков не е посочена.

Следващата горянска чета във варненско, Добричко и Балчишко е създадена от Петър Димитров Дойков от с. Ботево, Варненско. Пръв помощник му е Мирю Петров от същото село. Те основават в този край 34 нелегални групи, а горянската чета става 13 души с командир Дойков. Задачата им е да поддържат духа на населението в очакване на военен конфликт между двата световни лагера. Четата се движела в района на м. Батова гора към с. Оброчище и горите около селата Стефаново, и Прелом в Добричко. Четниците били въоръжени с един автомат, карабини, пистолети и бомби. При внезапна въоръжена схватка са убити Никола Манасиев, Желязко Радев Стоянов, Демир (Мильо) Иванов Демирев и Атанас Киров. Те са действали от началото на 1948 г., а краят им е в началото на 1949 г., когато е заловен и самият Петър Дойков. И тук оцелява само Иван Коканов, който е заловен чак през март 1949 г. На съд са предадени 40 души, а 60 са изпратени на лагер. Политически те са също повечето земеделци, но има и легионери и безпартийни.

Лазар А. Тошков от Добрич, Димитър Ичков от Варна, Захари Г. Попов от Добрич, Дантес Д. Дюкмеджиев от с. Горни Чифлик, Варненско, Иван Д. Иванов от с. Мировци, Новопазарско и Тодор Г. Атанасов от с. Арковна, Провадийско са убити в началото на 1945 г., без да се знаят подробности. (Данните са от списъка с проучвания на Дружеството за защита правата на човека, за болшевишките жестокости)

В гр. Варна през 1946 г. започва, а е приключен през 1947 г. съдебен процес срещу група легионери: Петър Петров, Войно Войнов, Панайот Сарайдаров, Найденов Евтимов, Иван Приматаров, Васил Иванов, Сашо Попов и др. (Данните са дадени от Иван Найденов-Байко, техен съидейник, а данни за присъдите не са запомнени).

1.	Марин Желев Йорданов	Смядово
2.	Румен Пенков	Злокучен, Шуменско
3.	Петко Биязов	Каолиново
4.	Стефан Скорчев	Варна
5.	Вълчан Тодоров Вълчанов	Шабла
6.	Поп Стефан Нинчев	Балчик
7.	Велико Тодоров Табаков	Каварна
8.	Михаил Тутов	Бдинци, Добричко
9.	Тутов (брат на Михаил)	Бдинци, Добричко
10.	Кольо Хаджиев	Провадия
11.	Марко Йорданов Марков	Плачи дол, Добричко
12.	Ангел Желязков	Черноок, Провадийско
13.	Хаджи Атанас Попов	Варна
14.	Нено Гергинов	Варна
15.	Иван Чернев	Ябълково, Варненско
16.	Геро Папазов	Провадия
17.	Енчо Цанев	Царев брод, Шуменско
18.	Васил Маринов Бърнев	Риш, Шуменско

Списък на лагеристи и затворници от Варненска област, били па остров Персин-Белене от 1949 до 1953 г. (по данни от спомени на Куни Генчев Кунев от с. Събрано, Новозагорско, намиращи се в ръкописа на книгата му „Стенания от мрака“)

Мъчителни репресии-затвори и лагери, са изтърпявали редица хора от Варненска област - цялата фамилия на Васил Маринов Бърнев, изхождаща от с. Риш, Шуменско, като синът му Марин Василев Бърнев е убит, защото е водач на ЗМС в Преслав, Тотю Василев Петков, окръжен земсов деятел, е убит 1955 г. във Варненския затвор, баща му - Васил Петков, умъртвен при арест, брат му- Илия е осъден на затвор, Петър Матев Коуклийски (р. в с. Белокопитово, Шуменско), съден и с процеса на Гемето през 1941 г. след 1944 г. е бил 7 г. в затвора и в много лагери, като е и изселван. Убит от побоя в ДС е и Дамян Стелиянов от с. Карapelит, Силистренско, а Иван Тончев от Добрич е изтърпявал години затвор. Мъченици за правдата са и Иван Тотев от Варна, Милко Демирев от с. Дебелец - убит в Белене, Иван Станев от с. Венчан, убит, с незнаен гроб, Христо Маринов Зотов от с. Пет могили, Шуменско е осъден на затвор... (По-подробно тези случаи са представени в Книга втора на настоящата трилогия).

Любен Станчев от Добрич, даровит писател и журналист, борец за освобождението на Добруджа, чиито строго националистически убеждения са нетърпими за болшевишката власт е осъден от Народния съд на смърт и убит през 1945 г.

Ловешка област

Голямата, трета по азбучен ред от бившите области, разделена сега на четири - Ловешка област е особено контрастна в историческата ни памет като народ. Ловеч е бунтовна столица на Левски, символ на ужасите със смъртния лагер „Слънчев бряг“, Плевен е централно име в Освободителната Руско-Турска война, а там е и един от най-мрачните затвори с убийствено жестокия си режим. Около него, на Гривишкия редут хиляди селяни през 1923 г. се сражават срещу деветоюнските превратаджии, а край Дунава насреща е и Белене с лагера-мъчилице остров Персин...



Свободно народно поклонение на остров Персин-Белене, Голготата на българската свобода

Да се засрамиш от името си ЧОВЕК и Българин, като осъзнаеш, че тези, които строят паметника на Апостола на свободата на Ловешкия Стратеш са и безбожни убийци и мъчители на неговите свободолюбиви и в и потомци!?... (из Книга втора)

Д-р Александър Антонов Франгя от Павликени, доктор по финансови науки, съратник на Райко Даскалов, емигрирал в Германия, защото е търсен да бъде убит във връзка с атентата в „Св. Неделя“ през 1925 г. И въпреки антифашисткото му минало, от 1951 г. до 1953 г. е лагерист в Белене. През 1956 г. (около въстанието в Унгария) е арестуван отново и след тежко следствие, макар и освободен през 1957 г. умира.

Георги Николов Ненов от с. Виноградец, Стражишка община е осъден на затвор през 1947 г. заедно с Иван Цв. Гинчев от с. Обнова, народен представител в VI Велико народно събрание, а после и в VII Велико народно събрание.

Пенчо Линов от с. Върбица, Плевенско, като земеделски деятел и труженик е обвинен, че е кулак и откаран в лагер. (Той е баща на писателя Пелин Пелинов - Пенчо Пенчев Линов)

Петър Георгиев Поппанайотов, роден в с. Самоводене, Великотърновско, кандидат за народен представител през 1946 г. е минал през лагери и затвори, починал 1994 г.

Никола Петров Бърнев, роден във Велико Търново е бил в лагера Куциян и Богданов дол, откъдето излиза с остро туберкулозно заболяване и през 1949 г. починал.

Христо Славчев Цурев, учител в с. Градище, Павликенско е преминал през почти всички лагери към Добруджа - Ножарево, Главиница, Заград, Босна, Тутраканско... сега покойник.

Атанас Недялков Атанасов-Мочуров от Павликенско, син на известния земеделски

водач Недялко Атанасов е бил лагерист и затворник дълго време. Починал през 1994 г.

Георги Русанов Лазаров от с. Кулина вода, Беленско е поет. пишеш под псевдонима Гео Вихренски твърде искрени стихове. Много пострадал от болшевишките репресии. Той е роден през 1922 г. и е починал през 1975 г. (данните са от статия за него във в- „Земеделско знаме“ бр. 158/17. VIII. 1995 г.)

Дончо Стоянов Дончев от с. Ново село, Великотърновско (родното на Матей Преображенски - Миткалото), живущ във Велико Търново и с. Мерданя, два пъти е осъждан за земеделска дейност, бивш депутат от VII ВНС по поръка на автора проучи и даде сведения за редица репресирани от Ловешка област: През 1950 г. Никола Стоянов Цапрев от с. Мерданя, подгласник в опозиционната листа през 1946 г., заедно с Никола Русев от с. Капиново са осъдени по политически причини и са били във Великотърновския затвор. Васил Стоянов Цапрев, брат на Н. Цапрев е лагерист в Белене през 1951-1952 г. Мишо Василев Цанев от с. Ново село е бил в лагера Ножарево и после в Белене. Рачо Йонков Домусчиев от с. Виноград, Великотърновско, народен представител от БЗНС в VI ВНС, а след 1947 г. - в лагера Куциян и Богданов дол, по-късно в Белене; Атанас Йорданов-Болярина, земеделец от с. Присово, бивш кандидат за народен представител през 1946 г. е цели 12 години по лагери и затвори. Александър Георгиев Найденов от с. Хотница, околийски секретар на БЗНС и народен представител през 1946 г. е пребивавал в лагера Куциян край Перник, Богданов дол и Белене; Коста Горбанов от с. Тодьовци, Еленско, също народен представител през 1946-1947 г., осъден по политически причини, умира от жестокостите в Шуменския затвор. Трифон Георгиев от с. Балван, депутат от времето на Народния блок (1931 г.) е бил в лагера Ножарево. Никола Шишков от с. Самоводене и Тодор Александров от с. Малък Чифлик са политически затворници.

Полковник Йончо Ганев Йоновски от с. Дебелец, летец, командир на Пети въздушен полк е лагерист. Никола Бакалов от с. Емен, по-късно живущ в София, след 9 септември 1944 г. е бил заместник началник на милицията, но по-късно лагерист.

Петко Нинов Найденов от с. Голям извор. Тетевенско, р. 1917 г. е убит от „народните партизани“ на 13 септември 1944 г. само защото бил полицаи, (акт за смърт № 38/1944 г. от Кметство с. Горски извор). ПРИСЪДА № :№_ от 28 август 1951 г. на Плевенския окръжен с председател Спиридон Илиев и прокурор Димитър Димитров ОСЪЖДА: Апостол Николов Георгиев от Плевен, Цоло Теодосиев Жерков от с. Оряховица, Плевенско, Георги Илиев Генов от Плевен, Любен Трифонов Лилов от Плевен, Бочо Георгиев Павлов от с. Оряховица, Петър Дангов Георгиев от с. Оряховица, Димитър Върбанов Бетов от с. Оряховица, за това, че „През есента на 1950 г. в гр. Плевен и с. Оряховица са създали и ръководили нелегална организация, която си поставила за цел да събори, отслаби или подрони устоите на народната власт чрез преврат, бунт и терористични действия“. Подсъдимите Апостол Николов Георгиев и Цоло Теодосиев Жерков са признати за ръководители и организатори, Апостол в Плевен, а Цоло в с. Оряховица и са осъдени - първият на 20 г. затвор, а вторият на 10 г., тъй като са имали намерение да издават и вестник „Кървава заря“, поръчали са клише за вестника и печат за организацията. Другите са признати само за членове и са осъдени по на 8 и 5 години, а Димитър В. Бетов - на 1 г. В мотивите на присъдата се сочи, че същите са търсили връзка с други подобни организации и са имали намерение да стават горяни, т.е. да излизат нелегални в Балкана, като са търсили и оръжие. Самите подсъдими твърдят, че образуваната група не е нищо друго, освен литературен кръжок, но съдът не е приел тази им версия. (Данните са от Даниела Жеркова Ризова, дъщеря на Жерков, която ми изпрати и негови стихове, които намирам за много добри).

Димитър Николов Пацов от с. Добревци, заради предполагаемите му връзки с нелегалния Дочо Нешев от с. Малка Желязна е откаран в лагера в с. Горник, където се е разболял и после е починал съвсем млад, на 40-годишна възраст. Христо Найденов, с полувисше образование, през 1949 г. е бил в лагера в Белене, където също се разболял и починал на 55 години. Никола Велев, роден в с. Добревци, адвокат в Тетевен, виден деятел на БЗНС - Н. Петков е измъчван в лагера Ножарево. Георги Кадийски от Манаселска река е убит на кариерата в Ловеч. Марин Димитров, активист на БЗНС - Н.

Петков е задържан в милицията в Тетевен, заедно с Георги Иков през 1947 г., където са поставени в килия с вода цели 45 дни от което Марин заболял от ТБЦ и починал. Кольо Ралчев от с. Златна Панега за активна дейност около изборите и по обвинение, че укрива Дочо Нешев, е откаран за две години в Белене. Марко Вутов от с. Добревци също е убит.

Преситената с убийства 1944 г. зачерня и домът на Иван Тодоров Василев от с. Добревци, Тетевенско. Той е убит пред общината от убицеца Васил Симеонов Матов от с. Беленци, Луковитско. Синовете на Иван: Вутко - на 13 години и Тошко на 7 години остават сираци, а майка им Мица на 37 години завинаги в черно...

В лаконично изложение само с имената, ръководствата на БЗНС и СДС в гр. Ябланица, Ловешко очертават само добре проучените жертви на тоталитарния режим, дадени от града и селата от община Ябланица, както следва:

Убити от гр. Ябланица: Христо Марков Гергов, Йордан Иванов Гатев, Йордан Иванов Найденов, Дако Петров Нинов, Иван Найденов Станев, Мето Лацин, Найденов Лаков Найденов - всичките през 1944 г. и Георги Добрев Генов през 1952 г.;

Убити от с. Батулци: Иван Петков Нинов, Цоло Генов Цолов, Найденов Георгиев Велев, Петър Цаков Петров, Никола Кирилов Панков;

Убити от село Брестница: Димитър Цанов Даскалов, Цано Стефанов Цанов;

Убити от с. Голяма Брестница: Марин Илиев Вълков, Петко Доков Тилов и Йото Недков Драганов;

Убити от с. Добревци: Иван Тодоров Василев, Сава Нинов Консулов, Радьо Тодоров Василев, Цолю Вълчев Димитров;

Убити от с. Златна Панега: Вутьо Велев Стоев, Йото Цаков Марков и Стоян Рангелов Панков;

Убити от с. Орешане: Константин Маков Йошков, Вълчо Танов Генов;

Осъдени по политически причини от гр. Ябланица:

за конспирации - Иван Якимов Найденов, Лазар Нейков Данковски, Марко Василев Иванов (съден с Никола Петков), Кръстьо Марков Иванов, Петко Михайлов Генов, Иван Пеев Иванов, Васил Петров Нинов, Иван Кръстев Велев, Димитър Иванов Глухаров, Найденов Димитров Найденов;

Осъдени от народния съд: Кирил Маринов, Дано Лазаров Цанов, Кольо Лазаров Цанов;

за бягство през границите: Златан Димитров Нейков, Найденов Цончев Найденов

за оскърбление на червено величие (пропаганда): Иван Марков Иванов;

за държавни доставки: Мико Иванов Марков, Кръстьо Иванов Марков, Мария Маркова Иванова, Димитър Минков Марков, Драган Петров Драганов;

минали през лагерите след 9 септември 1944 г. от Ябланица - Найденов Василев Радев (два пъти), Найденов Иванов Сълев, Георги Иванов Георгиев, Лазар Нейков Данковски, Иван Марков Иванов, Васил Христов Вълков, Михал Николов Данов (два пъти) Златан Цончев Станев, Лазар Цончев Станев, Иван Петков Милевски, Димитър Иванов Глухаров, Петко Даков Вутков, Дончо Петров Дончев, Цанка Микова Марковска;

Изселвани семейства: Петко Михайлов Генов с жена и две деца; Димитър Кръстев Братанов - също; Иван Марков Иванов - също с жена и две деца; Найденов Димитров Марков - също.

Съжалявам за досадното изреждане на имена, но нека читателят ме извини. Зад всяко от тях има цяла трагедия от страдания и кръв. Всички са заслужили и презаслужили нашето внимание, съчувствие към поколенията им, понесли техните тегла. Ще спестя изреждането на имена от приложения списък на изключени студенти (16 души) и на ученици от техникуми (5 души). И ВСИЧКО ТОВА СЕ ОТНАСЯ ЗА ЕДНА ОБЩИНА, А ПОСЛЕДНИТЕ - САМО ЗА ЕДНО СЕЛО, СЕГА МАЛЪК ГРАД. За да си представим колко са за над четирите хиляди села и над двестата града в България!

И не е само това за нещастната Ябланица и общината, както и за страната ни като цяло. В данните за Ябланица е приложен и един друг документ: Заповед № 102 от 27.XI. 1950 г. на Селския народен съвет, в която „По решение на БКП се обявяват за КУЛАЦИ И НАРОДНИ ВРАГОВЕ 11 семейства (по списък), които от този ден не могат да ползват никакви услуги и нищо от магазините, освен сол (!?) и неизпълнението на тази заповед от

длъжностните лица ще се наказва най-строго!“ - Председател: Иван Цанов Иванов. Коментарите, както се казва, са излишни!

Дончо Петров Дончев от с. Шумнене, сега квартал на гр. Ябланица, е изключен студент-правист, който през 1949 г. е откаран в лагера Богданов дол край Перник, после в Белене - Бяла вода, Тертер и Ножарево в Добруджа. В сведението си до мен прави голяма услуга за тази книга, като съобщава доста имена на страдалци до които нямаше да мога да се домогна.

Георги Денчев Тотев е роден в с. Калово (Дянково), Разградско, но след невероятни изпитания и заболяване от туберкулоза из лагерите Богданов дол, Ножарево, Главиница и др. се установява в Ф. Дряново, дето и днес продължава онова, за което е изстрадал толкова много борба за идеите на БЗНС.

Петър Едрев от Габрово, роден и израсъл в най-анархистичния край на Казанлъшко (гр. Шипка), освен честен и твърд анархист, е и много услужлив. И на мен за книгата, и на колегите си - лагеристи и затворници. Чрез него ми стана известна орисията на по-горе посоченият Георги Д. Тотев, но и на многострадалния Филю Колев, р. 1900 г. в с. Скалско, Дряновско, многократно арестуван, бит и стрелян при преследване от ДС, изпращан в лагера Ножарево през 1949 г. като активист на БЗНС. Според синът му Николай Филев той е починал през 1960 г.

Димитър Георгиев, роден 1954 г. в Ловеч, е една от най-младите жертви на тиранията. С чувствеността на поет (издал 4 стихосбирки) той е реагирал на золумите на властниците и през 1986 г. е арестуван за „вражеска агитация“ и осъден на две и половина години затвор. Излязъл болнав, той почина през 1999 г.

Цочо Топалов от с. Калейца, Троянско е изключен като студент заради дейността си в ЗМС в Троянско, а през 1949 г. и изселван заради брат си д-р Вълчо Топалов, член на БСДП, избягал на Запад през 1946 г., живял във Франция, издал е книги и е починал наскоро (2000 г.).

Цветан Цочев от с. Гложене, Тетевенско, като студент-медик е откаран в лагера Богданов дол през 1949 г., като в последствие е успял да завърши учението си и да стане лекар.

Костадин (Катю) Георгиев Аврамов от с. Батулци, община Ябланица е лагерист в Богданов дол през 1949 г. Лило Йотов от с. Равнище, Тетевенско, е бил лагерист в затвора Бяла вода, срещу Белене. Там е бил и Матю Метев от Габрово.

Според допълнително донесени сведения, които претендират да са автентични, Дочо Нешев от с. Малка Желязна. Марко Вутов от с. Добревци (живеещ в София) и Георги Иков от същото село през 1947 г. под влияние на Никола Велев от Тетевен решили да направят нещо за освобождаването на Никола Петков, който бил вече осъден на смърт. Планът им бил да предизвикат няколко диверсии в центъра на София, включително взривяването на Народния театър, като в същото време се спуснат из коридорите, къде го е затворен Никола Петков. Според Г. Иков, Марко се уплашил и не успял да заложи пригответените саморъчни бомби, но според други, по-вероятни данни, Марко Вутов е бил заподозрян от властите и при опит да бъде арестуван от двама униформени милиционери, оказал въоръжена съпротива и е убит.

По устни данни на Георги Иков Гергов, когато е бил в лагера при кариерата в Ловеч, чувал как отделни милиционери - отговорници на групи от лагеристи си разменяли един свой израз: „Давам ти 15, приемам 13 гадове!“

Георги Кадийски от с. Манаселска река, Софийска област, лагерист в Ловеч, една сутрин дал пръстенът си да го предадат на близките му, като предчувствал, че ще го убият. И това наистина се случило. А някой си д-р Мирчев от Перник оформил убийството като „починал от слънчев удар“!

Бочо Николов Петков от с. Баховица. Ловешко е каран 4 пъти в психиатрична болница, защото като работник-дърводелец в завод „Тодор Кацаров“ в Ловеч непрекъснато сигнализира за кражби и нередности. Д-р Игнев го лекувал с ХЛОРАЗИН, а ловешкият първенец Петър Балеvски и заводският директор Илия Найденоv го изолирали, за да не им пречи в золумите. Бочо едва оцелява, като криел даваните му хапчета в ръкава си.

Борислав Христов (сестрин син на литературния критик Йордан Бадев, убит от комунистите през 1944 г.) служител на гара Ясен бил поведен на разстрел и го накарали да си изкопае гроб. Той се съблякъл почти гол, уж да копае по-бързо, но внезапно се хвърлил в близка река и с плуване под и над водата се изплъзнал. Отишъл при някакъв свой познат мелничар, взел дрехи и в товарен вагон се добрал до София. Убийците били Марин Лашев, Иван Макаарски, Петър Табаков, Тодор Цветков и Петко Данчов Цонов. (Данни от в. Демокрация където не се съобщава за по-нататъшната му съдба)

Иван Карадочев от гр. Троян, баща на певицата Богдана, е убит на кариерата при лагера в Ловеч, като трупът му както и на други (Александър Николов - Сашо Сладура и Любен Боянов) е откаран в Белене с камион Лч 19-30 в чували. Там свинарят Кривлев-Маймунката с лодка откарвал труповете на остров Магарец и уж ги закопавал, но така мързеливо и плитко, че стадото прасета, които отглеждал, ги изравяли и оглозгвали. Някои трулове даже направо хвърлял на прасетата...

Васил Цветанов Маринов от с. Милковица, Ловешко, има нещастieto да носи съдбата на винаги преследван член на БЗНС. Жестоко репресиран и преди и след 9 септември. На затвор е осъждан и Марин Карабулев от същото село, с който на остров Белене делихме заедно теглото си.

Димитър и Недялко Нешкови от гр. Златарица, Ловешка област са изключвани от университета през 1949 г., защото са били земсисти, след което са подложени на преследвания, арести, трудоваци и така чак до пенсионна възраст.

Андрея Момерин, фабрикант от Габрово, а след преврата на 9 септември - индустриалец (значи враг) е лагерист в Ножарево и остров Персин, откъдето (по данни на в. Демокрация" от 28.XII.1991 г.) е изнесъл свои записки с важно съдържание.

Иван Малаков от гр. Елена, някогашен (през Блоково време) Кмет на Елена, на 84 години е откаран в лагера в Белене от 1956 до 1959 г. (Данни от Иван Балчев от с. Литаково)

Кольо Нешев Гачев от с. Малка Желязна, Троянско, става омразен на местните управници и те го предават на милицията за лагер. През 1951 г. го откарват в Ножарево. Клеймото от това ляга и върху сина му, известният сега поет-сатирик Петко Колев, който цели 10 години живее в София като полулегален, въпреки че чудесните му епиграми и афоризми се харесват и на литературните фараони, както и на всички редакции.

През 1949 г. в казармите на гр. Лом е арестувана група войници - Гено Гергов Цоньовски от гр. Койнаре, Стефан Христов Цветков от с. Ставерци и Стоян Китанов Кривачки от с. Дъбрава, Благоевградско, като са им предявени обвинения в „заговор да превземат казармата“, което води до смъртно наказание.

Поради упоритият отказ да признаят „вината“ си, те са осъдени по чл. 99в от Наказателния закон по на 6 г. и 8 м. затвор, които изтърпяват в различни затвори, лагера в Белене и дори Гено Г. Цоньовски е откаран в смъртоносния лагер край Ловеч, където едва оцелява и е освободен на 19 юли 1956 г. Сега живее в София и е деятел на Съюза на репресираните.

Петко Александров Конов, Петър Борисов Банев и Стефан Атанасов Колев от с. Летница, Ловешко, заедно с Васил Страхилев Стойчев и Димитър Петров Нешков от София, Пенко Славев Лазаров от с. Габра, Ихтиманско, Павел Георгиев Иванов от с. Нови хан, Софийско, Лазар Иванов Джоков от с. Ветрен, Пазарджишко, през 1948 г. са обвинени за „организиране на конспиративна група, поставила си за цел сваляне на народната власт“ и са осъдени на различни срокове затвор. Осъждането им е станало в София, но са изтърпели присъдите си в много от мъчилищата на червената тирания.

Тодор Петров Тумбев е убит след октомври 1944 г. в околностите на с. Дебелец и гр. Килифарево, а гробът му и до днес е неизвестен. (Сведение на Петър Цетерски, публикувано във в. „Анти от декември, 1998 г.)

Диньо Върбанов Цеков и Петко Бенев от с. Реселец, Ловешко са откарани в лагер през 1949 г. и са държани до 1951 г., тъй като са смятани за врагове на властта, поради фактът, че са били запалени иманяри. Диньо сега е покойник, починал самотен в голяма мизерия (Данните са от Петко Боев от същото село, сега деятел на БЗНС, живеещ в София)

Димитър Цеков Боев, роден през 1933 г. в гр. Долни Дъбник, Плевенско, през 1951 г. заедно с Иван Радювенски, Гето Петров Гетов от с. Петърница, Димитър Г. Иванов от с. Крушовица и други младежи, са арестувани и обвинени от болшевишките власти в „конспиративна дейност против народната власт“.

Всъщност те са възстановили по нелегален път в Долни Дъбник и някои околни села забраненият тогава Земеделски младежки съюз (ЗМС), под името „Сергей Румянцев“. Осъдени са на различни срокове затвор и за тях започват митарствата по различните болшевишки мъчилища из страната. След излизането си от затвора, по времето, когато са отпаднали т.н. ОФ-бележки за висше образование, Д. Боев успява да завърши икономика и да работи по специалността си в София. Голяма част от времето си посвещава отново на земеделска политическа дейност, особено след разпадането на тоталитарната власт след 10 ноември 1989 г. Заема се с много наболелия, но труден за решаване въпрос за единството на земеделските сили в България.

Като служител в ЦКС-София, командирован по служба, дискретно посещава седалището на земеделските изгнаници в Париж, начело с Ценко Барев, с когото разговаря по необходимите стъпки за осъществяването на единството на съюзните редици. В резултат на това, на 19 май 1991 г. Ценко Барев и близо 50 души земеделци, отдавна емигрирали на Запад се завръщат в България, приети като повод и фактор за помирение и обединение на противостоящите си тогава БЗНС и БЗНС-Н. Петков.

На това основание, Д. Боев става инициатор, заедно с новодошлите, за голяма Национална обединителна конференция, състояла се на 27 юли 1991 г. в зала „България“. В присъствието на почти равен брой делегати от БЗНС и БЗНС-Н. Петков и основната част от фракцията БЗНС-Врабча 1, там се провъзгласява БЗНС-единен.

Избран е единен Управителен съвет и Постоянно присъствие, като Димитър Боев е избран за организационен секретар на Съюза. Под негово ръководство започналият обединителен процес довежда до ОБЕДИНИТЕЛЕН КОНГРЕС на всички земеделски сили на 7 и 8 септември 1992 г. Там Д. Боев се оттегля от ръководството, но под влияние на груби вождистки стремежи и разни външни влияния, този най-сериозен опит за единен и силен БЗНС се проваля и пагубното му роене продължава и до днес...

Въпреки това Д. Боев и сега не остава равнодушен към земеделската кауза, като щедро дарява средства за издаване на книги, огласяващи идеите и историята на БЗНС, включително настоящата...

„Мила Гина, прощавай че те оставям тъй сама. Остани ми вярна. Идвай с милите ми дечица... прегръщайте и целувайте вместо мен кръст и букви на гроб студен... Иво! Съди тъй, както мен осъдиха подлите изменници. Смърт. Целувам ви всички, Иван, 1953 г.“. Това е надпис, избродиран тайно на кърпа, намерена в дрехите на осъдения на смърт и убит в Плевенския затвор Иван Ташев Манолов от с. Гиген, Никополско. По средата на този надпис, макар несръчно, е избродирана четирилистна детелина, а когато го изкарвали за разстрел, в околните килии се чувал викът му: „Другари, земеделец николапетковист съм, от село Гиген съм, умирам невинен! Оставям две малки деца. Ивенце-е, Красенце-е!“

За безстрашното му упорство да не се преклони пред властващите, той е изпращан преди това в лагерите Биримирци, Ножарево и Белене. Но на 2 юни 1952 г. милицията, в присъствието на партийците Гоце Лилев и Зане Гайдарски той е обискиран в дома си и арестуван. По скалъпен процес е обвинен като водач на други 16 души от Плевенско, с повечето от които не се и познават, и са осъдени за подривна дейност, като един от подсъдимите - Иван Калбуров, сломен от изтезанията, прави измислени „признания“, а партийният комитет в Гиген, начело със секретаря си Филка Стаменова, настоява за смъртна присъда. Такава присъда му издава съдът, а другите осъжда на разни срокове затвор. Цели 91 денонощия чака изпълнението на присъдата, като побелява въпреки че е на 31 години. Разстрелян е заедно с Иван Гочев, вероятно също от Гиген (последният макар и вече полудял) и двамата са хвърлени, както се разбрало, в общ гроб.

Голямо нападение на червените партизани в с. Махалата, Плевенско (в последствие град Пелово, сега гр. Искър), струва живота на 6 души. Трима от тях са полицаи, едно бедно момче ратайче, Пенчо Ниновски и Лазар Наумов, насила задължени да са караул

пред местното управление. Това става на 14 юни 1944 г., с което комунистите предварително показват какво носи една тяхна власт на хората. След като идват на власт там е убит младежа Минчо, само защото е легионер. (Данните са от сестрата на Минчо, Росица Манева във в. „Анти“ от 24. VI. 1994 г.)

Подполковник Иван Христов Латковски е роден в самите народни недра - в с. Садовец, Плевенско в многолюдно родолюбиво семейство. С голям труд и старание в учението, той достига до този висок чин, но деветосептемврийския преврат през 1944 г. брутално му отнема всичко и го прекарва през адските мъки и унижения на лагерите в Ножарево и Белене. Престъплението му се състои в това, че се застъпва българската армия да бъде държавна, а не партийна, дето се разпореждат полуграмотните, назначени от БКП „помощник командири“. Обявяването му за „народен враг“ тегне през целия живот и над децата му, както за образование, така и за работа.

В дадените данни за това от дъщеря му Александра, се огласява и жестоката съдба на негов приятел и колега, капитан Кочо Чукурлиев, убит от упор в Хасковския гарнизон, за който подполковник Латковски дълбоко скърбял. (Александра е активен деятел на Съюза на репресираните сега.)

Стефан Иванов Русалимов от с. Родина, Ловешко е осъден през 1951 г. на 11 г. затвор по чл. 70 и 165 от Наказателния закон, които изтърпява по разни затвори и последно в Белене.

Доктор Найден Стефанов от с. Брестовене, Ловешко е осъждан на смърт преди 1944 г. за земеделско-комунистическа дейност, но след 9 септемврийския преврат става един от организаторите на опозиционния БЗНС в Добрич. Бил голям оратор и това озлобявало и плашело комунистите. При опит да бъде арестуван, когато бил в с. Цани Гинчево, той брутално е убит - 1945 г. (Данните са от Христо Г. Маринов-Зотов от с. Пет могили, Шуменско)

Боян Петров Божиков, роден в с. Торос (Лазар Станево) Луковитско, заедно с Петко Петров Добрев от същото село, както и лесовъдния инженер Христо Пантулски от с. Лесидрен са изтърпяли доста мъки и в Белене, а Иван Славченски от Торос е убит (безследно изчезнал) при един от отвратителните случаи, до. казващи болшевишкото зверство. При акцията по вкарването на хората в ТКЗС, за да го сплашат и принудят да се запише, арестували дъщеря му Мария, с прякор Галето и я затворили в мазето на общината. Иван отишъл да види как да я освободи, но оттам се чули нейните викове. Блъснал той вратата и вътре се оказал милиционера Найден Ботев Найденов, а момичето било разчорлено и с явни данни за изнасилване. Изчервен от гняв, бащата грабнал намираща се наблизо брадва, с която общинарите сечели дърва и ударил насилника по главата, като последният скоро починал в болница. Иван Славченски се укривал известно време, но бил заловен и... изчезнал завинаги. (Данните са от Боян, чрез Григор Стефанов от Перник).

От Ловешка област има стотици, ако не и хиляди души прекарани през ада на лагерите. Ето част от имената им: Иван Кючуков, агроном от гр. Елена, Марко Пенчев от с. Страхилово, Свищовско, Димитър Калъпишев от с. Морава, Свищовско, Недялко Василев Попов от с. Алеково, Петко Дженкаров от с. Деков, Апостол Ангелов и синът му Ангелчо, Апостол Димитров - всички от с. Деков, Ячо Хлеббаров от Плевен, Кръстьо Стоев Есапов, също от Плевен, Иван Цв. Гичев от с. Обнова, народен представител в VI и VII Велико народно събрание, Юрдан Ганков от с. Българене, Нейко Иванов Гинев, Вуто Ив. Гинев, Петко Д. Петков, Банчо Петков Банчев - всички от с. Български извор, Тетевенско, Недялко Атанасов Мочуров от Павликенско, бивш министър при Ал. Стамболийски и много други.

Христо Колев Йорданов е роден през 1911 г. в с. Балван, Великотърновско в семейство на бедни селяни. Сиромашкото му и нерадостно детство отрано го свързва с анархизма, в което учение вижда единственият „спасител от недъзите на обществото“, както изповядва Ботев. Кооперативен и просветен деятел не само сред своите съидейници, но и сред своите съселяни, в близкия Тръмбеш и околията, той набира авторитет на умен и честен човек, но поради това се сблъсква и с омразата на властите. Съден и вкарван в затвора преди 1944 г. той е в постоянна конфронтация с

политзатворниците от болшевишки тип. След 9 септември 1944 г. при започналото още през 1945 г. преследване на анархистите (арестуването на участниците в Националната конференция на ФАКБ), неговият живот протича по лагери и затвори. Със своята идеологическа ерудиция и човешка честност и доброта, той е любимец на всички страдалци. Поетът Йосиф Петров го възпява в стихотворението си „Стоикът“, а сам Тодор Живков в едно свое изявление го сочи като „непоправим“. Доживял до рухването на сталинистката тирания, той се отдава на любимата си редакторска работа във в. „Свободна мисъл“. През 1995 г. почина, но и днес вестникът се издава под неговото почетно редакторство.

Марин Стефанов Буруджийски от с. Оряховица, Плевенско убит от червените властници през 1946 г. само защото бил много влиятелен пред хората като честен и последователен земеделец и ще ги настройва срещу ТКЗС... (Данните са от поета Христо Филчев)

Недялко Недялков от с. Леденик, Великотърновско (близо до Преображенския манастир) през 1952 г. е осъден на смърт като организатор и водач на Съюза „Синове на свободата“. Бил е в една килия с Георги Данаилов от с. Опицвет, Софийско, съден с Опицветската конспирация. Данаилов е възхитен от ума и честността на Н. Недялков, архитект, със свои творби. Недялков горещо препоръчал на Данаилов, ако излезе някога от затвора да намери децата му и само да им каже от негово име: „Обичам ви, обичах ви! Умирам прав и чист!“ Много опити правил Г. Данаилов да изпълни този скъп завет, но не успял. Дано поне тези редове достигнат някога до тях, вероятно вече те са зрели хора, и да изпълнят завета!

Кирил Петров Чунев от с. Българене, Свищовско е жестоко репресиран от тоталитарната власт, защото като земеделец е бил някога кмет на селото. Властниците искали да зачернят авторитета му и заслугите за благоустрояването на Българене. Той е бил в затвора, а после и в лагера Ножарево. На тормоз е подложено и семейството му, особено синът Димитър.

Село Хотница, Великотърновско също е дало своя дан от страдалци в съпротивата против болшевишкото завладяване на България. Съвсем малко преди да приключи настоящата Книга трета, в обширно изложение от Виктор Василев Ангелов ми станаха известни редица репресирани земеделци и анархисти, лагеристи и затворници от 1947 до 1960 г.: Александър Георгиев Найденов, с висше образование, народен представител в VI Велико народно събрание през 1946 г. от БЗНС е прекарал близо 12 г. по лагерите, Николай Атанасов Чуховски, с висше образование, 8 години в лагери, свещеник Иван Ангелов Карапарев, Теодоси Иванов Ангелов (анархист), Александър Петров Радев, бивш легионер - влезнал в ЗМС, Александър Аврамов Димитров, Георги Петров Дочев (анархист), Петър Ив. Величков, Нистор Костадинов Баталов, Кръстю Ангелов Жеков, Милчо Панталеев Василев, Веселин Димитров Нешев - всички откарвани в лагери, членове на БЗНС-Н. Петков, без съд и присъда, повечето от тях сега покойници.

Осъждани, изтърпявали присъдите си в затвори и лагери са: Виктор Василев Ангелов, Иван Димитров Цонев, Иван Тодоров Косев, Йордан Харалампиев Лефтеров, Илия Ананиев Костадинов, Захари Попгецов, Димитър Лефтеров Хаджидимитров (анархист), Иван Иларионов Кокорков (анархист), Надежда Александрова Николова, Трифон Стойнов Бакърджиев. Първоначално повечето от тях са били във Великотърновския затвор, а по-късно и във Варна, Шумен и остров Персин. Александър Тодоров Анжарков, инженер, е удавен от ДС във водите на р. Янтра. Асен Йорданов Попов, полковник, авиоконструктор (баща му е бил опълченец) е изселван, а Кръстю Асенов Витанов - мобилизиран като трудовак в урановите мини за 3 години. Костадин Ананиев Еминовски е починал в следствие на побой от властниците.

Всички са членове на БЗНС и паметта за тях, нека отново подчертаем, дължим на Виктор Василев Ангелов, роден през 1934 г. в Хотница, председател на местната Земеделска дружба от 1990 г. до днес.

Затворници от Ловешка област са също: Васил Петракиев Митов от с. Осъм, Никополско, Тинчо Йорданов и Върбан Дамянов от гр. Тръстеник, Плевенско, Иван Бейков Марков, Любен Архитонов, Илия Данов и Серафим Цончев от гр. Левски, Тодор

Ст. Филев от Велико Търново, Христо Серянов и Григор Вел. Ковачев от с. Първомайци, Горнооряховско, Величко Макавеев от В. Търново, Петър Пашов от с. Ресен, Петър Поппанайотов и Никола Шишков от с. Самоводене, Надежда Александрова Михневска от с. Хотница (почти с цяла година арест). Всички репресии са в периода от 1947 до 1960 г. (Данните са от Виктор Василев)

След преврата на 9 юни 1923 г. от Ловешко са арестувани, бити и съдени около 200 души земеделци. При една строга справка се оказва, че останалите живи от тогава почти всички са арестувани, бити и осъждани и след 9 септември 1944 г. като опозиционери - земеделци. Между тях да споменем: Петър Русинов, околийски управител през 1922-1923 г.; Никола Велев, адвокат от Тетевен, секретар на БЗНС през 1922-1925 г., осъден и през 1951 г. и други.

Това е неоспоримо свидетелство, че черната и червената диктатури си приличат като еднояйчни близнаци...

Семейството на Петър Хр. Джамбазов от с. Прелом, Ловешко е едно от най-репресираните в този край. Баща му Христо, дълбоко религиозен човек, е обвинен от властите, че влияе на хората. Затова го арестували и откарали при една дълбока яма. Вързали го и спускали на дъното няколко пъти и му викали: „Господ или ние ще те извадим оттатък?“. Синът му Петър, заедно с група земеделци се организирали да издават в. „Народен фронт“, чието мото било: ЗА ДЕМОКРАТИЧНОСТТА НА ЕДНО УПРАВЛЕНИЕ ВАЛИДНИ СА НЕ РАЗБИРАНИЯТА НА УПРАВЛЯВАЩИТЕ, А ВКУСЪТ КЪМ ДЕМОКРАЦИЯ НА УПРАВЛЯВАНИТЕ!“.

Заловени и осъдени заедно с него са: Боно Ив. Чинков от Староселци, Плевенско, Александър Омурски, Иван Димчев Семков (като ръководител), Иван Фалджийски, Найдено Станков, Иван Ангелов и Петър Кратунков от с. Лисец, Минко Гавазов, Марин Власковски и Милко Дудев от Ловеч, Ангел Шопа от с. Пресеяка и други.

Бай Христо, средно заможен селянин от с. Деветаци, Ловешко е арестуван и жестоко горен с желязо, за да каже на властниците къде е скрил златото си.

Димитър Ангелов от с. Староселци, Плевенско е осъден като войник за „вражеска агитация“ и прекарал в много затвори.

Георги Тодоров Йоргов от с. Драгаш войвода, Никополско, но живущ в София, е осъден през 1951 г. на 5 г. затвор, заедно с Любен Генков от София - осъден на 20 г., Стефан Скерлев от Горни Лозен - на 18, Деян Вучков Карабанов от с. Горубляне, на 8 г. (има син Стоил), Пуйо Цаков Джонков от с. Бойница, Кулско, Иван Янев Анимоянев от Варна, изселил се после в Гърция, а баща му умрял в лагера Ножарево. Общо осъдените били 15 души, съдени в София и по политически убеждения били земеделци и социалдемократи.

Известна в този район е НИКОПОЛСКАТА КОНСПИРАЦИЯ, състояща се от лесничей и горски пазачи, заловена и осъдена през март-май 1951 г. в Плевен. Тя обхваща долината на реките Вит и Сомовит, гара Ясен, Плевен и други населени места. Това са Исталиян Дренски от Плевен, Кирил Рашков от с. Новачене, Никополско, Гатю Паприков от с. Вълбел, Никополско, Кръстьо Василев Кръстев-Полковника и Божил Василев Кръстев, също от Вълбел, братя Цветан и Иван Дялови, Иван Кирицов, Георги Ив. Митов, всичките от с. Долни Вит, Марин Пасков Гаврилов и Иван Щуков от гр. Сомовит и др. Един от тях се самоубил, за да не издаде другарите си от мъки при следствието, но както често става, осъдените по 15, 10, 8 и т.н. години след теглилата по затворите не са му записали името...

По сведения от Георги Т. Йоргов, макар съвсем оскъдни, в този район са известни и други противоболшевишки нелегални групи, разкривани и осъждани все през 1950-1953 г. Гигенската конспирация от ученици, като Панталеймон Георгиев Моцев от с. Гиген (удаен в Белене 1953 г.), Пенко Минков, също от Гиген, Тошко Драмбозов от с. Вълбел и други...

Крушовската конспирация от Дъбован, Загражден, Крушовене, за които данните са у Митко Нитов, бивш народен представител от този край е проявил небрежност, поради която още ги нямаме.

Сомовитската ученическа конспирация начело с Иван Ницов, Костадин Папалезов от

с. Комарево, Михаил П. Михайлов от с. Подем и др. по политически състав е от земсисти.

Село Сломер, Павликенско и особено всеизвестната земеделска фамилия Мочурови са в постоянния прицел на ДС през време на тоталитарния режим. В лагери и затвори са били: Недялко Атанасов Мочуров, министър от кабинета на Ал. Стамболийски и виден опозиционен деятел през 1945-1947 г., Димитър Савов, Йордан Трифонов, Александър Трифонов, Никола Николов, Никола Симеонов, Александър Симеонов, Любен Н. Симеонов, Трифон Атанасов, Любен Тр. Атанасов, Атанас Нед. Атанасов, Любен Недялков, Еньо Благоев, Георги Благоев, Димитър Георгиев, Александър Георгиев, Иван Георгиев, Илия Ен. Благинов, Атанас Савов - всички дотук от фамилия Мочурови.

Репресирани от Сломер са също Чени Симеонов, Кольо Димитров и други. (Данните са от Илия Благинов, живущ в Добрич).

Област Монтана

Свещеноиконом отец Николай Цветков Василев от с. Антимово, Видинско е осъден през 1952 г. заради утехата в Бога, която давал на вярващите, квалифицирана от властите като „вражеска агитация“. С ужасната присъда от 20 г. затвор той преминава през мъчилищата на Врачанския и Шуменски затвори, остров Персин и Белене, Пазарджишкия затвор и кариерата в с. Огняново, Пазарджишко. Оставил дъщерите си малки деца, а заварил едната даже омъжена с дете... Сега отец Николай отново утешава пък близките на пострадалите или избити от болшевиките, като редовно проучва и описва във вестниците тяхната трагична съдба.

Марин Пачев от гр. Козлодуй, с присъда от 13 години затвор е излязъл едва жив от жестокостите на режима, сега покойник. Синът му Николай - историк и краевед, издал книгата „Козлодуйски бряг“, е виден общественик в този край и популяризира заветите на мъртвите и живи страдалци в борбите срещу тоталитаризма.

Мария Димитрова Вълкова от с. Оходен, Врачанско е била в лагера „Г. Димитров“ в Плевенско само защото е сестра на Георги Димитров Мицев (Гемето), който е осъден за „вражеска дейност“.

Петко Дичев Петков от гр. Мездра, симпатизант на СБНЛ, е дългогодишен затворник за дейност срещу червените властници. Автор на статията „Гроб между блатата“ във в. „Македония“, в която описва „колективизирането“ на земеделието в с. Бърдарски геран, Белослатинско. При общия протест срещу това насилие, властниците арестуват публично попа на селото, за да всеят страх у хората и го осъждат на 15 г. строг тъмничен затвор, заедно с по-активните селяни: Мато Босилков, Иван Гьоков и Стоян Недев осъдени по 10 г. Стоян Недев умира (1953 г.) на беленския остров Персин и според П. Дичев гробът му е сред блатата в източния край на острова. Синът на автора Данаил Петков също допринесъл с перото си на журналист за запознаването на обществото ни с тези издевателства.

Иван Милев от Червен бряг е тежко инквизиран, като е връзван да виси надолу с главата и после е осъден на 11 г. затвор. Приютен в дома си съюзния деятел от Ботевград Камен Генчев до смъртта му, като го и погребал. Сега Ив. Милев е покойник.

Димитър Тодоров Вацов, р. 1900 г. в с. Смоляновци, Монтанско, народен представител от БЗНС (1931 г.) е откаран в с. Нейчево, Карнобатско, където имало лагер. Успява по-късно да избяга в Турция. Синът му в стремежа си към научна кариера се съгласил пред властите да отиде до Турция, за да го върне. „Тебе ли избрах за мой палач?“ - само му казал баща му и останал там до смъртта си.

Никола Петков Колев от с. Галиче, Белослатинско е осъден на 12 г. затвор за създадена конспиративна група на южната граница. Преминал през много циментови килии, той се разболява и властите го дават на близките му като труп. Успяват да го позакрепят малко и заживял в с. Пожарево, Тутраканско, където умира само на 37 годишна възраст.

Марко Гергов Марков от с. Галиче, заедно с Цветан Тодоров Дамянов и Йордан Вълчев Николчев са осъдени за „конспирация“, както властите наричат нелегалното възстановяване на ЗМС, към което те се стремили. Марко е осъден като ръководител на групата, към която имало и други арестувани, но неосъдени. Затова е осъден на 8 г. затвор, а другите - по на 4 г. Впоследствие той заживява в с. Владо Тричков (спирка Ромча) с жена си Пенка и двете си момчета Иво и Евгени. Загива при нещастен случай, ударен от влак. По изрично негово желание е погребан в с. Галиче до неразделния си другар Никола Петков Колев.

Тодор Банов Тодоров от с. Лазарово (Струпец), Белослатинско, е осъден на 9 г. затвор заради активна земеделска дейност, която строго се преследва по това време (1951 г.) от властта.

Кирил Иванов Керемфийски от с. Малорад, Оряховско е откаран за 2 г. в Белене, като после непрекъснато са го дебнели да го убият мразещите го властници. През 1954 г. е докаран от военни в закован ковчег (Сведение от Гано Хр. Цоловски в „Земеделско знаме“).

Борис Петров от гр. Монтана е осъден на една година затвор без никакви други

причини, освен че се занимавал с проповед на земеделските идеи.

Камен Вълчев Трифонов от с. Чомаковци, Белослатинско е бил осъден на смърт по политически причини, но по-късно оставен с 20 г. присъда. Сега живее в Пазарджик. (По данни на поета Ячо Яблански, живущ в Плевен).

Григор Александров, свещеник от гр. Лом и ерудиран теоретик на християнската вяра, защитил степента „Лисансие по богословие“, е два пъти осъждан по политически причини. Първия път на юг за „вражеска агитация“, после е изпратен на лагер, след което е осъден на 12 г. затвор. Изтощен от всичко това умира през 1979 г. Написал е редица богословски трудове, като оставя ръкопис и на история на гр. Лом.

В с. Игнатица, Врачанско през 1947 г. имало над 500 отчетени членове на БЗНС и около 300 на ЗМС. Това им давало самочувствието, че са длъжни да подемат съпротива срещу настъпилата червена диктатура. След забраната на съюза, те продължили дейността си като нелегално действащи. През 1951 г. е арестуван Методи Николов Йорданов-Даскала, заедно с група земеделци: Димитър Иванов Цветанов, Михаил Цветанов (брат му), Ганчо Иванов Христов (сега живущ в Пазарджик), Аспарух Иванов Иванов, Ангел Христов Кръстев, всички от Игнатица и Стоян Радулов и Никола Петров от с. Люти дол. Никола Петров от Люти дол бил околийски организатор на БЗНС-Н. Петков във Врачанска и Мездренска околии. Арестуван е и Иван Тодоров Лещарски, който и под насилие е разкрил дейността им, тъй като следствието на Даскала е траяло 11 месеца, без да е разплетена мрежата на организацията. А те са имали намерение да организират Национална конференция на земеделската съпротива в Черепишкия манастир. В съда прокурорът искал смъртна присъда за Методи Даскала и за Никола Петров, но те, както и Стоян Радулов са осъдени на 20 г. затвор.

Цветан (Цеко) Николов Йорданов, брат на Даскала е осъден на 12 г. и след изтърпяване на наказанието им в Плевен, Белене и каменната кариера в с. Самоводене, успял да избяга през Югославия и сега живее в Ню Йорк, САЩ.

Около 13 души от с. Игнатица са изпращани на остров Персин в Белене поради клеветите на циганина Али Метов Скендеров и брат му Осман, които били довереници на властта. По-късно те избягали от селото.

Според съпротивителната група от с. Игнатица, в с. Бистрец, сега квартал на Враца, имало група, която подготвяла освобождаването на политическите затворници във Врачанския затвор. Тя била разкрита и 4 души от нея са осъдени на смърт. По неизвестни причини, само след 24 часа присъдите им били отменени. От тази група игнатичани знаят името само на един човек - Тодор Елисейски.

Земеделска група от т.н. конспирации е разкрита в с. Малорад. Оряховско през 1952 г. и са осъдени: Марко Велковски, Петко Йончев, Димитър Крачунов, Петко Веков, Борис Даковски, Димитър Тепесака и братята Гано и Цоло Цоловски. В Малорад се е състоял процес и срещу друга група, разклонение на първата, от която подсъдимите са: Иван Горанов, Христо Петърчовски, Кото Крачунов и Тончо Кожухарски (Данните са от Гано Цоловски).

Тодор Петров Цаков от с. Цар Петрово, Кулско е осъждан като войник, защото и в казармата се е проявявал със земсова агитация и от 1946 г. до 1950 г. бил в лагера Куциян, когато на мястото на Кр. Гершанов за началник дошъл Иван Тричков от с. Белина, тогава в лагера били вече 7 хиляди души.

Коста Николов Костов от с. Търняне, Видинско, офицер, ротен командир, е осъден през 1953 г. на 20 г. затвор по чл. 81., че разлагал армията. В Белене е определен I категория, I разряд, а в селото му комунистите разпространявали слухове, че в затвора му се носят само печени прасета.

Иван Цветков Младенов от Видин е осъден през 1952 г. на затвор, заедно с цяла група, чиито имена още не са ни станали известни. Сега той е деятел на Съюза на репресираните във Видински окръг.

Славчо Гечев от с. Златия. Ломско е осъждан на смърт, впоследствие заменена със затвор, заради политическите си убеждения против властта. Сега живее в гр. Несебър.

Виктор Павлов от с. Горно пещене, Врачанско е осъждан на 9 години затвор и е обиколил много от мъчилищата на тоталитарната власт.

Стоян Тошев от с. Воднянци, Видинско, който бил някъде на служба, като член на БКП, чак когато при някаква катастрофа, когато загинала жена му и внучето му с плач изповядал, че около 9 септември 1944 г. е убивал офицери (бил е и следовател). След всичко това се е парализирал и местните хора го сочат като наказан от съдбата.

Христо Илиев Киров от с. Гушанци (Замфирово) е осъждан на затвор и при пълната му бедност и липса на каквато и да е поддръжка от близките в Белене става известен, че е варил разни треви и картофи на едно тенеке и четири пирона дори по време на проверка.

Иван Медара (Иван Викторов) от с. Войници, Ломско (сега гр. Якимово) е съден през 1952 г. на 6 г. затвор, като член на подразделение на пернишките противоболшевишки групи на Иван Астатков, Фердо Савов, Станко Лашев, Илко Кованджийски и др. Групата, с която е съден Иван Викторов-Медара се състои от Ангел Донов от Плевен, Величко Янчев Радойчев от с. Долна Мелна, Трънско и др. Бащата на Медара, Виктор Антонов е откаран в лагера на остров Персин в Белене от 1951 до 1953 г. като набеден за кулак.

Борис Иванов Найденов-Боци от с. Войници, Ломско (гр. Якимово) е убит заедно с група земеделци, начело с Георги Милачков от с. Трекляно, Кюстендилско, където е бил войник. Той е син на Иван Тромия от с. Войници.

Йоло Велев Дамянов от с. Дреново, Ломско, кандидат за народен представител през 1945 г. е арестуван с цяла група други от с. Дреновец, обвинени във вражеска агитация и опит за бягство през границата с Югославия. Йоло е особено тежко инквизиран, защото му имал злоба служителят от ДС Витко Спасиковия. Обвинили го, че е искал да сложи релса на линията, за да се обърне влака. Осъден е на 20 г. като жена му Райна и дъщерите му Вера, Цветана, Радка и Надежда остават без всякаква издръжка. Насилили от управата на ТКЗС баща му Дядо Велю да сложи палец на заявлението за влизане в колектива.

Страданията на Флоро Николов Н. Томов и Петър Петров Павлов от с. Антимово, Видинско ми станаха известни чрез писанията за тяхното тегло на отец Николай Цв. Василев, за когото вече писахме и вероятно са негови съпроцесници. Обвинени в „образуване на контрареволуционна организация“, следствието им се води във Врачанската ДС от жестокия следовател Вълчо Янкулов от гр. Мизия, през 1952 г. След тежко следствие са изправени пред Окръжния съд, където ги осъждат: отец Николай на 20 г. строг тъмничен затвор, Флоро Николов - на 10 г. и Петър П. Павлов - на 8 г.

Присъдите си изтърпяват при много глад, студ и побоища в няколко затвора и лагера в Белене, а техните близки са на постоянен злостен прицел от местните власти.

Александър Ангелов Маринов (Пиперов) и Георги Пасков х. Маринов от с. Антимово, Видинско през 1950 г. са изселвани в с. Дражево, Ямболско за повече от три години, заради съпротива на комунистическите власти при образуване на ТКЗС. Там, с етикета „народни врагове“ те преживяват съвсем мизерно, а родните им домове и добитъка са разграбени. (Изселването става с целите семейства). (Данните са също от отец Николай).

Три дни след преврата на 9 септември 1944 г. цяла група партийци от с. Воднянци, Видинско, начело с Петър Вълв (Скореча) тръгва по селата Чорлево и Дреновец с каруци, като заплашва и шантажира отделни по-заможни хора за пари и скъпи предмети, които с каруците си откарват по домовете си. Те „проучват“ имената на хора, които по различно време преди са били избирани за кметове. Така те предали на съд Петър Вачов, Симеон Генов Пончов, Петко Тодоров и Лозан Попов, които са осъдени без никаква вина от 5 до 8 години затвор. Директор на Видинския затвор бил Борис Калчев от тяхното село и се държал много злостно и често ги наказвал с карцер. По-късно този директор е бил осъден на 3 г. затвор за рушветчийство и изнудване на семействата на затворниците.

Цветан Тошев и Стоян Ночков са били по 3 г. в Белене в обвинение „опит за бягство“. (Данните не уточняват от кои точно села са репресираните - Воднянци, Чорлево или Дреновец).

Гоцо Иванов Йорданов от с. Габровница, Монтанско е арестуван и бит от властите преди 9 септември 1944 г. заради своите земеделски и антифашистки убеждения. След тази дата е назначен за кмет на гара Бойчиновци, но това така разгневило местните комунисти, особено за подкрепата на Петър Беляшки, земеделец- партизанин, че решили да го премахнат. През март 1945 г. при голям сняг и студ, като бил на обиколка по селата в района, няколко души от партийците го нападнали и оставили полумъртъв. Само след

месец - на 5 април 1945 г. той умира в следствие на побоя.

Дъщеря му - Галунка Гоцева, първа председателка на местния ЗМС, въпреки ужасния случай, продължава активната си дейност като такава чак до пълната забрана на БЗНС през 1947 г. (Данните за баща ѝ са също от нея, изпратени чрез Георги Керимов).

Братята Мито и Младен Петров Цветков Банкерски, от с. Макреш, Видинско, още веднага след 9 септември стават омразни на властващите комунисти, заради своите земеделски убеждения и активност. Младен е изселван два пъти през 1953 г. в с. Косара, Тутраканско, докато Мито отрано разбира какво го чака в България и още като ученик във Видинската гимназия решава и минава границата с Югославия. Преминава през невъобразими трудности, докато успява да се добере до Италия, оттам до Фракция, където живее и днес. (За него - повече в раздела за изгнаниците).

След преврата през 1944 г. в Макреш, както и в цяла Видинска област вилнеят групата партизани от Макреш начело с командира Витко Иванов-Бако. Дори преди тази дата са убити Георги Цолов и Иван Панов, а след нея и Петко Нечев, Иван Трънков, Никола Каменов Козарски, Георги Игнатов, Рачо Попуданеца, Лило Гергов, Симеон Илиев, Нечо Димитров и синът му Мито, фелдшерът Чокоев - повечето осъдени чрез народния съд, а Нечо Петков и без съд. В пределите на с. Макреш е и зловещият Вълчешки дол, дето намират смъртта си хора и от други села наоколо (за което вече писахме в Книга втора, с. 268).

След тези погроми, комунистите от Макреш се насочват към ликвидиране на земеделската опозиция, която им пречела в золумите. Подло, с изстрел през прозореца е убит Игнат Харисков, водач на местните земеделци, като в същата нощ са убити още двама активни земеделци в селата Извор и Бойница (чиито имена все още не сме установили). При смъртта на Сталин през март 1953 г. е пребит от бой Петко Лилков Тошев - основател на БЗНС в Макреш.

Затворници и лагеристи от Макреш са: Камен Лалов, Георги Нешов, Антон Стефанов Илчов, Стефан Петков, Рачо Тополина, Иван Вельов, Васил Попуданеца, Илчо Антов, Петко Тодоров Маринов, Лило Йонкин, Васил Николов, Нино Петков, Стоян Гаврилов, Лило Митов Вълчев, Което Рачев Николчов, Георги Митов-Кръчмаря, Рачо Маринов и Тодор Илчев, върнат от Югославия.

Иван Антов Стефанов, р. 1924 г. в Макреш, недовършил науките си медик, е източник на интересни и често потресаващи данни за репресиите на болшевиките, защото той е бил ту в конфликт, ту в сговор с властниците. Съден е и откаран в лагер няколко пъти в София, Видин, Белене и Ловеч. През 1959-1962 г. в Ловеч той е видял как Иван Бързашки е бил вързан пред лагера и поливан с маркуч до замръзването му. Благой Ентов от гр. Костинброд е бит до смърт, но като по чудо останал жив. Като основни убийци там той сочи Благо Магарето от Пловдив, Цветков от Бургас и Тошко Македончето от Благоевград. Благодетелен спътник в теглата му е сестра му д-р Екатерина Градинарова, живуща в София, която често го е спасявала от опасности.

Цветко Николов Банкерски от с. Цар Петрово, Кулско е бил в лагер, а Петко Николов от същото село е убит само защото бил някога общински съветник.

Нестор Николов Маринов от с. Кутово е осъждан на 8 г. затвор за агитация срещу ТКЗС и заговорничене срещу властта. Любен Иванов Маринов от с. Гъмзово, Видинско, беглец в Югославия, върнат е осъден на затвор. Безумно смел, той заедно с Тодор Илчев от с. Макреш правили опит за бягство от Плевенския затвор и като не успели, той молил надзирателя Казака да го убие, но нямал това щастие. Любен и Тодор понесли всички страшни последствия от своята волност. Петко Вълчев Беговски от Видин емигрирал, но бил върнат и осъден (по данни от дъщеря му Иванка Петкова).

За нелегалната организация в с. Дреновец, Ломско, описана и в Книга втора (с. 276) на основание на устни спомени от участниците, се налага уточнение на имената и дейността им, понеже вече притежавам самият обвинителен акт и откривам разлики. Подсъдимите, участници в тази земеделска организация са: Никола Делчев Корабов, студент в София (бъдещ режисьор на филми), Йоло Велев Дамянов, Александър Петров Гаврилов, Петко Горанов- Качо, Камен Георгиев Каменов, Първан Лозанов Първанов, Лозан Костов Първанов, Славчо Младенов Живков и Дамян Попданкин. Макар да са окачествени като

кулаци и фашисти, вмъкнали се в БЗНС-Н. Петков, описва се една солидна подготовка за борба срещу властта, произнасяне на клетва в името на „Задграничното правителство, начело с Г. М. Димитров“ и подготвяне на канал за емигриране.

Марин Динчев, известният деятел на БЗНС от гр. Козлодуй в брошура описва устава с целите и задачите на неговата БИЗО - бойна интернационална земеделска организация и нейния РОК - Революционен организационен комитет, за което е съден, но никъде не споменава друго, освен своето име. Трудно е да се тълкува това положение...

Кирил Цветков Пенев, роден 1912 г. в с. Долна Бешовица, Врачанско на три цели машинописни страници описва теглата на фамилията им и на самия него. Брат му - Димитър Цветков, депутат от VI Велико народно събрание умира веднага след мъките си в Белене, той самият е бил в лагера „Росица“, бащата на жена му - Сотир Митов Войнов, родом от Самоков, е също лагерист. Всичко това се струпва на съдбата на децата му.

Асен Станков Лилов от с. Връв, Видинско е арестуван един ден след като си довел булка у дома и осъден на 15 г. затвор (1951 г.). Върнал се едва оцелял и след няколко години починал. Милан Георгиев Цветков от с. Гъмзово, Видинско става омразен на комунистите още през 1946 г., когато бил кандидат за народен представител от БЗНС-Н. Петков. За да избегне репресиите избягва през 1948 г. в Югославия и след някаква поредна амнистия се завръща у дома. Но още през 1950 г. по скалпени обвинения е осъден на 10 г. затвор, а семейството му с две малолетни деца е изселено в с. Радевци, Дряновско, като къщата им е разбита и ограбена, а земята - взета от ТКЗС. Излизайки от затвора, на 55-годишна възраст умира.

Григор Ванков Кайцанов от с. Ново село, Видинско взема участие в общоселския бунт срещу ТКЗС и както всички си взема насила взетото. Пристига милиция от Видин, начело с прокурора Руси Русинов и при оказана съпротива да не му вземат добитъка, Григор е разстрелян от упор. Синът му Йордан е арестуван, а семейството му е изселено чак в с. Тръстеник, Русенско, където е цели 3 години. При връщането си намират домът си ограбен, като съседите сочели милиционера Андрей Вишанов като виновник за това. (Данните за тези страдалци са отново от отец Николай, в които той сочи и имената на свещеник Никола Миленов Пешев от с. Подгоре, Видинско, убит от народния съд, свещеник Борислав Попкръстев от с. Гъмзово, дългогодишен затворник и Марин Томов Чушков, убит по присъда през 1950 г., но за тях е вече писано в Книга втора на настоящата трилогия).

Йончо Ангелов Петров от с. Антимово, Видинско е осъден през 1952 г. на 12 г. затвор, които изтърпява във Врачанския, Шуменския и Пазарджишки затвори.

Мато Стоянов Коритски е роден в с. Подгоре, Видинско през 1931 г. За своите земеделски убеждения той отрано се опълчва срещу тоталитарната власт, с участието си в т.н. Алфатарска конспирация, като е осъден заедно с Иван Лечев, Иван Желязков и Иван Жеков. От 1948 до 1951 г. той изтърпява присъдата си в Русенския затвор, в лагера в с. Пиргово, Русенско, където се запознава със Стоян Парашкевов, Милан Дренчев, Стефан Стамов и други свои съидейници. Освободен през март 1951 г. той още през септември същата година избягва в Югославия заедно с жена си Ванушка Анастасова от Силистра. (Пребивавал е женен и съден в Силистра, защото баща му е бил на работа там.) Заедно с него избягват баща му Стоян Коритски и съпроцесникът му Иван Желязков. Отива първо в Княжевац, после в Белград и Бечей, като в Бечей завършва гимназия. Участва в организацията на нашите емигранти в Югославия, заедно със Стефан Кафадаров, д-р Стамен Стаменов от Кула и Кирил Георгиев, който по-късно е личен секретар на цар Симеон II. През август 1954 г. той, както и много други наши емигранти биват пуснати в Италия (Триест) със сръбски паспорти. Това било вече новата политика на Титова Югославия към българите там, след като до тогава са върнати близо 5 000 души в България, където веднага са вкарвани в затвора. След Италия, Коритски се озовава в Париж, завършва висше образование в Швейцария, връща се отново в Париж, става член на БНК (по-късно БОД - Българско освободително движение), член на редакцията на списание „Бъдеще“. Връща се в България при насрочването на изборите за Велико народно събрание.

Кирил Дамянов Кирков от с. Мърчево, Монтанско е една от непълнолетните жертви

на болшевишката мнителност и бдителност. Обвинителен акт по следствено дело № 189/1948 г. по описа на Михайловградския съдия-следовател при Врачанската областна прокуратура са обвинени, „че през м. декември 1948 г. са образували група с намерение да преминат нелегално в Югославия, като по този начин са извършили престъпление по чл. 155 от НЗ и лицата Момчил Дамянов Цеков и Милорад Стоев Костадинов от с. Войници, Ломско; Никола Кръстев Илиев, Илия Кръстев Илиев и Замфир Младенов Първанов от с. Долно Церовене, Ломско, Петко Александров Качев, Иван Стоянов Иванов и Георги Гоцов Иванов от с. Габровница, Михайловградско; Кирил Дамянов Кирков от с. Мърчево, Михайловградско и Тодор Иванов Ангелов от с. Урвене, Врачанско. Всички те са по на 17-20 години, съдят ги за намерение, а не за извършване на деянието. Осъждат ги, Върховният съд отменя присъдата, но ако следваме само по описаната съдба на Кирил Дамянов следват нови изпитания в лагера Богданов дол, лагера при Никопол, после остров Персин и така до 1952 г., когато пък лагерът, наречен Трудова повинност зачерня с още две години живота му, за да продължи със следене и уволнения чак до разпадането на червената власт. Сега Кирил Дамянов е деятел на Съюза на репресираните в област Монтана. (Баща му, Дамян Кирков също е бил в лагера.)

И село Сумер от област Монтана е дало свой кървав данък на комунистическата диктатура. Около самия 9 септември 1944 г. изчезва безследно Георги Петров Хаджийски, а на 15 ноември 1951 г. са осъдени на смърт и убити: Петър Лазаров Сенков, Анастас Куманов Танчов, Петър Тодоров Кашанов и Александър Петров Ханджийски. (Данните са от издаден Възпоменателен лист)

Кръстьо Фаршотов от с. Гъмзово, учител, а после свещеник, вместо гордост и почитание за чудесните си и умни синове, търпи несравними нещастия. Трима от тях завършват Духовната семинария, двама и висше богословие, другите - Софийския университет. Най-големият - Борислав Попкръстев става свещеник, Никола е на военна служба, Серафим - църковен служител, а Йордан става висш математик. Но подир тях тръгва и черната сянка на завистта и злобата в лицето на партийния секретар Димитър Бакаров и инспектора от ДС Петко Шовов. За да завърши всичко с арест и обвинение от присъда № 412/1952 г. Борислав е осъден на смърт, Никола - на 20 г. затвор, Серафим и бащата, отец Кр. Фаршотов, макар освободени, едва оцеляват от ужасите при следствието. Смъртната присъда е заменена с 20 г. но свещеноиконом Борислав ослепява от мъките в затвора, Никола е убит през 1957 г. в Пазарджишкия затвор, майка им и сестра им скоропостижно умират в мъки и сълзи по тях... (Данните са от брат им Йордан и отец Николай)

С присъда по нак. дело № 818/1952 г. на Софийския окръжен съд с председател Радослав Дончев и зам. прокурора Стефан Ганчев се осъждат група млади хора от Северозападна България за това, че през 1951 г. и началото на 1952 г. са образували в гр. Бяла Слатина нелегална организация, „която си е поставила за цел да събори, подрони или отслаби народнодемократичната власт в България чрез преврат, метеж и терористични действия.“ На смърт чрез разстрелване са осъдени: Павел Стоянов Николов, 22 годишен от с. Сухатче, Белослатинско и Цветан Йорданов Попов, 25 годишен, от с. Хърлец, Оряховско (него задочно, защото бил нелегален) и на различни срокове затвор от 20 до 1 година лицата: Гото Тодоров Стоянов от с. Бели Мел, Михайловградско, Ангел Цветков Кюков и Вети Стойков Николов от с. Нивянин, Белослатинско, Антон Иванов Манчев от с. Бърдарски геран, Белослатинско, Михаил Божилов Димитров Боков от с. Хайредин, Оряховско, Павел Цветков Димитров от с. Рогозен, Оряховско, Димитър Петров Митев от гр. Димитрово (Перник), жител на гр. Кнежа, Цветко Христов Генов от с. Нивянин, Тома Янков Гетов от с. Сохатче, Цветко Георгиев Поибренски от Бяла Слатина, Иван Станев Наков от с. Хърлец, Михаил Димитров Каменчовски от с. Рогозен, Цветан Лилев Станкулов Къшин от с. Галиче, Оряховско, Нино Николов Нинов от Кнежа, Стефан Христов Нинов от с. Нивянин, Крум Михайлов Конов от Кнежа, Найденов Цолов Хитов от с. Буковец, Белослатинско, Никола Христов Пожарски от с. Сохатче, Васил Опров Ставров от Хърлец и Опро Стоянов Рошков от с. Хърлец.

Ксерокопие от тази присъда ми беше предадено от Тодор Славов Илиев-Македонски,

роден в с. Крояч, Разградско, живял в София, откъдето е изселен за „вражески прояви“, впоследствие арестуван за дейност в нелегална земеделска организация с центрове в София и Бяла Слатина. В ареста се разболял от ТБЦ и бил освободен... Същият ми предаде и някаква картосхема на оперативен работник от ДС, в която на широкоформатен лист има цял ребус от сини (конспиративни) и червени (провокациски) линии, свързващи гореизброените и още много други имена на участници в огромна организация, част от които са „внедрени“ от ДС. В центъра на всичко това, според картосхемата е именно Тодор Славов Македонски, в синьо, като чист и правоверен на конспирацията, пък освободен без да е съден, поради безнадеждното си заболяване... (Роден е 1926 г. и е жив и в момента- 5.1 V.2000 г. За пръв път срещам такъв парадокс!)

Село Галиче, Белослатинско, освен описаните вече, е дало още страдалци през тоталитарния режим: Петко Димитров Попов, земсист, е вкаран във Врачанския затвор през 1951 г., обвинен в образуването на конспиративни петорки. Там е и починал още същата година; Никола Димитров Пеняшки, р. 1907 г., земеделец, застъпник на опозицията през 1946 г. е осъден за неиздължени държавни доставки и за разпространение на слухове през 1951 г. като е починал в Шуменския затвор. Петко Николов Неделкин, р. 1932 г. е загинал през 1953 г. във Велико Търново като трудовак, на пост при бензинов склад, в запалването на който е обвинен посмъртно. Иван Михайлов Рогашки, макар и малолетен, е осъден през същата тази 1951 г. на 5 г. затвор за написване на антикомунистически лозунги на празника 1 май.

В затвор и лагер е бил и Моно (Цвятко Монов), бивш кандидат за народен представител на Обединената опозиция (1946 г.)

В затвор заради бунта си против ТКЗС през 1951 г. попадат: Йордан Станкулов Панов, Васил Т. Миляков, Недко Г. Дамяновски, Васил Ив. Радулов. В лагер са били: Тодор Цветков Миловски и Никола Ганъовски (Чиренеца). Изключени студенти от Галиче са Петър Н. Траянов, Йордан Л. Панов, Васил Г. Марков, Слав Г. Марков, Цветан Давидов Давидков и Георги Недков Дамянов.

През 1956 г. по повод Унгарското народно въстание е изключен и поета Цоньо Василев Неделкин (от когото са и данните за тези трагични неща в с. Галиче), а пръв лагерист от Галиче е Димитър Цеков Кожлин (Шпац).

Георги Борисов Канов от с. Якимово, област Монтана е роден в семейството на Борис Канов, в което жаждата за свобода изповядват и тримата му синове - Тодор, Георги и Христофор. Но жестокостите на болшевишката власт ги разпилява по света заради това, че не търпят тиранията. Георги още като ученик през 1948 г. успява да избяга в Югославия. През 1949 г. е върнат от Титовата власт, заловен и осъден на 4 г. затвор. Поради женитба заживява в Димитровград, където написва част от романа си „Жребий“ и втората му част „Прашинки“. За него и за разказа му „Грешка ли?“, оценени от властите като „вражески“ той е заловен и осъден на 2 г. затвор по време на пребиваване в Берковица. През 1979 г. отново за същата дейност е осъден пак на затвор. Баща му е съден за опит за бягство, а брат му Тодор успява да избяга на Запад и заживява в САЩ, като поддържа връзка с брат си. Едва след рухването на червената диктатура Тодор се връща у нас и подпомага всички антикомунистически действия, включително настоящото издание.

Минчо Рангелов Младенов от с. Крапчене, Монтанско е осъден през 1952 г. по политически причини на 10 г. затвор, в който изтърпява много от жестокостите на властниците. Брат му успява да избяга в чужбина.

Село Големаново, Кулско е дало своя кръвен данък на зловещата болшевишка власт в този крайграничен район. Според автентичните данни на Петко Йончев Драгойков, роден в Големаново, но живущ в Пловдив, изнесени в негова книга, убити без съд и присъда са: Иван Ценков Драгойков, Славка Вълкова Йотова, Пеко Георгиев Илиев и Илия Пеков Илиев, както и тези, осъдени за бунта срещу ТКЗС през 1951 г., когато селяните си разграбили собствения добитък и сечива: Генчо Стефанов Перчов и Илия (Игнат) Иванов Бечев. Имало е и много лагеристи, включително самият Петко Драгойков, многократно арестуван и бит, изключен от университета и разжалван като курсант в Школата за запасни офицери, защото е бивш легионер. Десетки са другите изключени студенти,

стотици са изселените към вътрешността на страната, заедно със семействата си, а мнозина са и избягалие през границата с Югославия, част от които преминали на Запад, от където и мнозина не са се върнали.

Във Видин и Видинско, бивша област Монтана, живеят цяла група едвам оцеляли от лагери и затвори страдалци, които, макар споменати в Книга втора, имат още много данни за своите и на други тегла от червения режим. Това са: Славчо Младенов Живков от с. Дреновец, сега във Видин, същински апостол - разпространител на страдалческата ни книжнина, Тодор Илчов Антов от с. Макреш, заселил се във Видин, Кольо Ангелов Плосканов от с. Градец, който и днес е подложен на тормоз от приспособили се към властта, Евлоги Маринов Заев от Брегово, живущ също във Видин, който освен от комунистите, сега носи тегло от самоубийствените раздори в БЗНС. От с. Градец, сега живущи във Видин, са и Цветан Оприн и Надежда Любенова, литературният талант на които и до днес не е намерил истинската си изява, почти както са държани в пренебрежение през тоталитаризма, заради политическите си несъгласия с властта.

От с. Бранковци, Видинско е смелата Гина Маринова, успяла да избяга през Югославия на Запад, а брат ѝ Цвети Маринов, за спасение от преследванията намира подслон чак в Шумен, където развива находчиво стопанска и литературна дейност, като директор-основател на в. „Корени“. От Видин произхожда и там намери края си и дългогодишният изгнаник Никола Маринов Николов, автор на сензационните книги „Световната конспирация“, „Новият ред“, „Тайните протоколи“ и др. Във Видин (к-с „Г. Милев“) живее и многострадалният син на изгнаника Георги Ив. Маринов, който е роден след като баща му е избягал на Запад и е кръстен на баща си Георги Георгиев Ив. Маринов. Баща му, като изгнаник в САЩ е художник и патриот, който при смъртта на Г. М. Димитров направил и дарил знаме-покров с лъв и надпис: „Свобода или смърт“ (Но за него - в раздела за изгнаниците.)

Поради близостта на границата с Югославия много хора, предимно младежи, около 1950 г. опитват късмета си с опити за бягство. Васил Несторов Илиев от с. Каниц, Кулско успява, но по-късно го връщат и изтърпява затвор (сега живее във Варна). Симеон Ценков Ангелов, също от Каниц и Виктор Ив. Брандушев от Раброво не успяват - и отново в затвора! По-късно те заживяват в квартал Чепинци (София). Сега и двамата са покойници.

Град Лом е втора по важност наша „врата към Европа“ на река Дунав след Русе. Може би затова и мисленето на хората не е „шаблонно“, по мярката на определена власт. За разлика от околията си, Лом е бил винаги противоболшевишки настроен. Около 9 септември 1944 г. голяма група хора, привърженици и служители на бившата власт са избити вдясно от шосето към Видин, след квартал Боруна. Мнозина и по-късно са се съпротивлявали на властта. В едно дълго изложение, ломчанинът Васил Вачев описва своите и на приятелите си теглила, главно в концентрационния лагер край с. Гиген, Никополско. През 1947 г. той получава т.н. „червено известие“, че е трудово мобилизиран за работа в ТВО в с. Гиген, където прекарва част от живота си в мъки и непосилен труд за правене на насип за дига край Дунав, в близост до старата римска крепост Улпия Ескос. Съобщава имената и на други ломчани, пребивавали в същия лагер: Цецко Логофетов, Пипко Николов Петров, капитан Иван Табаков, фелдфебел-школниците Ангел Ангелов, Васил Симов, Ангел Русинов, Дамян Вапурджиев, Георги Христов Евтимов, Кръстьо Йонов, земеделец от с. Орсоя, Илия Георгиев Илиев, който е бил затворник и лагерист и преди това, юристите Георги Клисурски, Цветан Табаков, Христо Маджаров, Борислав Пушкаров и др. Там са били и свещениците Григор, Тодор Ив. Григоров, Владимир Тодоров...

Георги Янков Ставрев, сега деятел на Съюза на репресираните, представя „справка“ за теглилата на семейството си. През 1950 г. те са грабнати от дома им в с. Камена Рикса, Михайловградско и изселени в с. Тенево, Ямболско. А семейството им е било от 9 члена: баща му Ставри Янков Ставрев, Майката Веселия и Георги, Тодора, Янко, Ставро, Йордан, Бранимир и Васил Ставреви.

Страхил и Георги Маркови от с. Митровци имат твърде драматична съдба. Твърде емоционално защитаващи своите земеделски идеи, те се сблъскват с цялата жестокост на

червения режим. Страхил, с несъмнената си поетична дарба, с псевдоним Планинец, още през 1950 г. попада в затвора, след което немил-недраг разнася своето вихрено слово, гонен на всяка крачка от властта, Докато през 1981 г. успява да избяга през Югославия на Запад, в Париж и последно в Германия, откъдето не се е завърнал. Георги има подобен път - след затвора бяга на Запад, по последни данни пребивава в САЩ.

Георги Любенов Ралчев, роден 1953 г. във Враца, произхождащ от с. Лиляче, е един от ония най-млади от репресираните, които проумяха цялата абсурдност на сталинската тирания и надигнаха глас за многопартийна система в страната ни. При едни от по-редните, спечелени с 99,99% от властта „избори“, той се опълчва срещу нелогичността да се „избира“ единствен кандидат, с което предизвиква срещу себе си злобата на управниците. Заплашванията и опитите да бъде арестуван вгорчават живота му, както и този на семейството му. И ако не беше настъпил вече явният упадък на режима, той щеше да прекара голяма част от живота си по килиите.

Сега той е не само благодетелен издател по общопатриотични подбуди, със собствено издателство „Рал-Колобър“, но и изявен творец на поетично слово - издал е стихосбирката „Бохемства“ (С. 2000 г.) А книгите, които вече 10 г. издава са предимно на години гонени и пренебрегвани автори.

Пешо Пардовски от гр. Бяла Слатина е бил лагерист, където поради омразата на властите към него е преживял много лоши моменти и непосилен труд.

Борис Петров Кръстев от гр. Монтана е съден за членството си в организирания там и другаде „Селско-работнически демократичен съюз“ на Юг. затвор през 1953 г., заедно с Васил Илиев Василев, осъден на 15 г., Никола Иванов от София - на 15 г., Славчо Доктора от Вършец – 10 г., Славейко Борисов Младенов от кв. Надежда, София — 15 г., Крум Любенов Стоянов от София – 10 г. и други... (Един случай - пример за такава разнопосочност на родните места на участниците, който ме затруднява в коя от областите да вменя.)

Село Старопатица, Кулско е от ония села в крайграничен район, за които бягството в Югославия е най-близката надежда за спасение от болшевишкото тегло. Десетки фамилии от селата Бойница, Бранковци, Подгоре, Киряево, Раковица, Старопатица, Извор махала, Шишенци, Каленик, Големаново, Цар Петрово, Раброво и други успяват да минат границата, която скоро след 9 септември 1944 г. до към 1950 г. не е охранявана много прецизно. Скъсването на отношенията на Тито с Москва им дава надеждата, че оттам ще могат да водят борба срещу режима в България. Макар твърде скоро, тази надежда да се оказва фалшива, на първо време много от по-младите по свое желание успяват да преминат по няколко пъти границата. Най-активни и безстрашни от Старопатица са Лало Петков и Цоло Тодоров. С тяхна помощ, оръжие и дори радиостанция, в селото се образува нелегална група за борба срещу вкарването на хората в ТКЗС, а чрез радиопредавателя и да призовават целия народ за борба с комунистическата власт. Но и властите засилват бдителността си.

На 11 април 1951 г. селото е блокирано и сред вой на кучета, крякане на кокошки и рев на добитък, се зачува и многогласният плач на жени и деца. Тайната младежка група е арестувана, а цели фамилии и семейства на избягалите в Югославия са изселени. Чак на 9 октомври 1951 г., след половин година следствие и инквизиции пред съда са изправени: Петко Конов, Петко Цветков, Илия Цанов, Рангел Иванов, Иван Андреев, Гачо Иванов, Лико Маринов, Марийка Коцова и други.

На смърт чрез разстрел са осъдени: Петко Конов, Петко Цветков, Илия Цанов и Иван Андреев, като присъдите им са изпълнени във Врачанския затвор. Останалите - на затвор от 10 до 20 години...

При едно от нелегалните си завръщания в страната, пада убит и Цоло Тодоров. Помни се, че последната дума на Петко Конов била: „Един ден и вие ще бъдете съдени от българския народ!“, казана пред кръвожадните съдии. Избягалите от Старопатица са 41 човека, заради които и толкова семейства са изселени към Добруджа. Между бегълците е и младежът Тодор Донов, на когото днес дължим всичко, което разбрахме и писахме за Старопатица.

Страдалческият му път през Югославия и цяла Европа най-после намира мирен кът в

далечна Австралия. Добре живее там, но болката за България е неизлечима. Чак през 1997 г. той свободно се завръща за месец-два в родината си, намирайки селото си, родният си дом в пълна пустош и близките си в далеч разпръснати гробове...

С мъжествен плач над родните страдания е пропита и книгата му „СТРАДАНИЯ И ИСТИНА“, издадена през 1998 г., от която ще черпим още данни.

В обширно изложение Иван Найденов-Байко, заклет легионер от с. Камено поле, Монтанско описва трагедията на своя съселянин Иван Милчев Василев (и с двамата авторът е бил в Белене и в негласния лагер „Трудова повинност“), който остава сирак, без майка още 3 годишен. Мъката го прави чувствителен към народните страдания и властите го осъждат на затвор за това. Безспирно тормозен и след излизането си от затвора, той се изселва заедно с брат си Банко в Калофер. През 1975 г. Иван е арестуван и откаран в Бургас, заедно с двама свои съзатворници. Чак след година брат му е повикан да разпознае три човешки трупа край брега на морето, тъй като са открити удавили се... Той разпознава брат си, обаче открива, че както той, така и останалите са умрели от намушкване с нож! Така завършваха тогава будните духом българи. Чест прави на Иван Найденов-Байко това съобщение, тъй като Иван и другите са земеделци, а той и до днес е твърд и неподкупен легионер, както и национално утвърдил се математик. Нещо повече - неговият син Тотко, въпреки свещеническия си сан, следва неотстъпно, макар в съвременен русл, бащиния си път.

Георги Йоаникиев Гърков, търговец от гр. Кнежа е изчезнал веднага след преврата на 9 септември 1944 г. и никой не знае къде е гроба му. (Съобщението е от Борис Гърков, живущ в София).

На остров Персин в Белене като лагеристи и затворници са били: Коста Йосифов Тонин от с. Чупрене, Белоградчишко, Георги Пунчев от с. Рабиша, Иван Илиев от Макреш, Колю Митев Спасов, Пенко Митев Спасов и Йордан Пенков Спасов - всички от с. Гюргич, Монтанско. От с. Грамада, Видинско са били там Мито Иванов Веяшки, Петко Димитров Донов, Димитър Петков Донов, Иван и Вътко, също от Грамада, Петър Миланов Кировски от с. Динково, Видинско, Дамян Кирков и Кирил Дамянов Кирков от с. Мърчево, Тома Филев Стоянов от с. Игнатица, Врачанско, Братко Ц. Братков от с. Извор махала, Видинско, Машон Петков, бивш кмет на Мездра (Данните са взети от неизлязлата от печат книга на Куни Г. Кунев „Степаниа от мрака“).

Йордан Георгиев Стоянов от с. Младеново (Голенци), Ломско е осъден през 1949 г. с голяма група млади и на средна възраст хора от същото село: Рафаил Борисов Койчев и Георги Младенов Сеферинов са осъдени на смърт, а по-късно оставени на доживот, Любен Илиев Буев, Аврам Йорданов, Виктор Кирилов Ангелов, Асен Дудов, Йордан Върбанов Александров (Данчо Тежкия) и Теофил Филчев Кирилов.

Йордан Георгиев или Данчо Лекия, както го наричахме, беше най-младият, най-веселият и приветлив сред тях. Не само защото ми беше съидейник, земеделец по убеждения, но той и физически беше хубав и състрадателен. При получаване на храна от къщи винаги раздаваше и на нас по нещо, а ние не бяхме от Ломско и рядко получавахме нещо от дома. След излизането си от затвора заживява в Лом и след 1989 г. съвсем апостолски се впусна да възстановява БЗНС -Н. Петков в града и околията. Сега е покойник, но дъщеря му инж. Маноела Георгиева, сега живуща в София, достойно продължава пътя му като видна съюзна деятелка и кмет на столичния район „Младост-3“...

Истатко Николов Луканов от с. Лехчево, област Монтана е арестуван през 1951 г. и откаран в лагера в Белене. След месец е откаран в Софийския централен затвор. След година, 1952 г. на семейството му са изпратени само дрехите. Освен че бил член на БЗНС не се знае дали е имал друга вина пред властите. (Съобщава синът му Васил Истатков Николов).

Георги Александров Кирков-Балев е прекарал голяма част от живота си в болшевишките мъчилища, защото като бунтовно чедо на село Лехчево избягва от казармата с автомат с намерение да организира горянска чета или да избяга през границата.

Първан Тодоров Първанов от с. Крапчене, Врачанско веднага след забраната на

БЗНС-Н. Петков се озовава в лагера при с. Борил, заедно с Милан Дренчев и други съидейници. През 1951 г. е осъден с голяма група съидейници по т.н. „конспирации“ на 15 г. затвор, като от групата има 4 смъртни присъди (описани на друго място).

Арсо Георгиев Тонов от с. Мърчево, Монтанска област през 1951 г. е осъден на 1 г. затвор, защото „е разгласил клеветнически твърдения, които са от естество да създадат недоверие към народната власт“. Във връзка с това е репресирана и дъщеря му Виргиния Арсова Георгиева, като е охулвана дори на страниците на вестник „Работническа дело“.

Кирил Петров Рапонски от с. Мърчево е преследван от властите за земеделската си опозиционна дейност. Поради това той организира група младежи за бягство през границата с Югославия. За да не влоши положението на брат си Борис Рапонски, който бил в лагер, Кирил се отказал от бягството, но другите - Костадин Беневски от Оряхово, Минко Кожухаров от Козлодуй и други успели да избягат.

С произволен протокол властите отнемат къщата и двора на баща му Петър Ив. Рапонски през 1949 г. и след много жалби и протести от страна на семейството им е върната чак през 1956 г.

Борис Минков от Михайловград (Монтана) е разкрит като шеф на „конспирация“ и дълго се укрива като нелегален. При опит да избяга в Югославия през 1951 г. води сражение с граничарите, в което пада убит.

Репресирани от с. Габровница, Монтанско са: Георги Коматов, учител, убит и хвърлен на ж.п. линията, Петър Цеков Беляшки, Генади Антов Бобанов, Данаил Тодоров Стайков, Емил Петров Беляшки, Андрей (Андър) Колев Мугаршки, Дичо Партов, Доно Партов и др.

Група ученици са осъдени при опит за бягство: Кръстьо Петков Говедарски, Иван Стоянов Бръчков, Георги Гоцов Кьосев, а други са изключени завинаги от гимназията. Твърде особен е случаят с изключването завинаги от училищата на Петко Истатков от Габровница, защото забил пирон в гърдите на бюста на Сталин, което предизвикало весело оживление сред съучениците му. (Този и горните няколко случая на репресии ни станаха известни чрез всеотдайната помощ на Петър Ангелов Петров - Лондон от с. Габровница, също изключван, сега живущ в София).

Пловдивска област

Въпреки писаното от мен в Книга втора на „Записки за българските страдания 1944-1989 г.“ за т.н. Асеновградска конспирация (с 286-288; с. 229) да е напълно вярно, поради това че не е пълно и тук ще изложа новопостъпили данни, поместени във в. „Анти“ от края на май 1995 г. от Светослав Дърваров.

Дейността на горянската чета всъщност води началото си от едно нелегално съвещание в имението на Ангел Стефанов Иванов, 30-годишен, от Асеновград, който е един от най-главните инициатори за започването на въоръжена борба против комунистическата власт (синът му Стефан Ангелов е запазил и Обвинителният акт).

След разбиването и залавянето на горяните, което става при блокада с помощта на войска, милиция и въоръжени партийци в местностите около с. Манастир, гр. Лъки, край връх Рожен и с. Райково, са се състояли 2 процеса с около 160 подсъдими. Издадени са 13 смъртни присъди, от които 3 задочно (за тримата убити в сражението при залавянето - Христо Бузов, командир на горянския отряд, Никола Дюлгеров от с. Тополово, куриер на горяните и Йордан Вичев (или Дичев по моите данни). По посочената публикация осъдените на смърт са: Ангел Стефанов Иванов, Димитър Примов, Димитър Захов, Петко Калевски, Никола Илиев (заместник командир), Атанас Праматаров, Георги Гошев от с. Куклен, Милан Гошев (звенар, заместник кмет на Асеновград) и Незим Керимов от с. Виево, Смолянско.

След цитираната публикация, която се оказва доста бедна да ни осведоми с нещо повече от писаното, съвсем наскоро излезе и книгата „Горяните - кои са те?“ от проф. Диньо Шарланов, издадена през 1999 г. Авторът се позовава на документи от архивите на ДС. Съставът на тези така избити и осъдени на много години затвор борци-горяни, там е очертан струва ми се най-пълно, затова се налага още веднъж да изредим участниците в „НАЦИОНАЛЕН ХРИСТИЯНСКИ КРЪСТ“, както се е именувала Асеновградската конспирация по книгата на проф. Шарланов: Стефан Ангелов Иванов, Никола Илиев Георгиев от Пловдив, Димитър Сотиров Примов, Борислав Тодоров Славов от Асеновград, Вълчо Начев Вълчев от с. Караджалово, Първомайско, Тоньо Ангелов Петев от същото село, Костадин Николов Игнатов, Иван Александров Иванов Юрдан Апостолов Веселинов, Георги Първанов Тошев, всички от с. Куклен, Асеновградско (Това според проф. Шарланов е първата чета). Втората, организирана след някакъв разрыв, е основана от посочения Димитър Примов в състав: Димитър Атанасов Захаров, Христо Янчев Бузов (избран за командир), Петър Георгиев Батинков, Борис Иванов Аргиров, Борис Янков Костадинов, Атанас Николов Пинтиев, Стефан Иванов Вълков, Гурко Иванов Арабаджиев, всички от Асеновград, Слави Павлов Кацаров, Георги Иванов Гавазов, Юрдан Колев Георгиев, Байрам Мехмедов Исмаилов (циганин) от с. Дебър, Първомайско, Боню Христов Киряков, Никола Василев Дюлгеров и Иван Янков Костадинов, всички от с. Тополово, Асеновградско. Към тях после се присъединяват: Юрдан Атанасов Дичев, Ангел Розев Димитров, Стефан Тенчев Димитров, всички от с. Тополово, Георги Стефанов Георгиев от с. Златовръх и Мехмед Салиев Кисъв от с. Мостово, Асеновградско. При първия процес осъдените на смърт са: Ангел Ст. Иванов, Димитър Ат. Захов, Атанас Стоянов Праматаров, Димитър С. Примов, Петко Тодоров Калевски, Керим Асанов Панджилов, Ячо (Иван) Христов Калеев, Марин Лазаров Ангелов, Костадин Кръстев Ангелов, Никола Илиев Георгиев, Илия Александров Иванов и Костадин Петров Ангелов - 12 души. При втория процес на смърт е осъден Милан Иванов Гошев.

Успелите да се спасят горяни са: Лазар Ангелов, Кръстю Ангелов Кръстев, Петър Йорданов Рачев и Стефан Тенчев Димитров, всички членове на БЗНС-Н. Петков. Те правят опит да създадат отново горянска група, като при тях идват Гурко Атанасов Примов и синът му Боян. Тази чета е разкрита и „унищожена“ през есента на 1950 г.

Макар да не е съвсем ясно как и напълно ли са избити, тази група доказва непримиримостта на българите от този край пред настъпването на червената диктатура.

Морския офицер, мичман I ранг Илия Константинов Сърлещов от кв. Чепино на Велинград, с корен от Банско, се самоубива през 1944 г. за да не попадне в ръцете на идващите на власт. Добре е познавал нравите им!

Виктор Михайлов влязъл в някакъв спор с властниците и след 1948 г. е като трън в очите им. Наклеветен за саботаж на язовир Тополница“, той се опитва да избяга от страната, но е заловен и осъден през 1952 г. на 8 г. затвор. През 1957 г. е откаран на едногодишно изпитание в лагер по донос на партийния секретар на кооперация „Приложение“, някоя си Вела...

Стефан и Стоян Пъкови от Панагюрище са осъждани на дългогодишен затвор заради членството си в БЗНС-Н. Петков. Те са не само съименници, но и наследници по род на известните поборници от Априлското въстание от 1876 г. Пъкови. (Сега Стоян е вече покойник).

Георги Димитров Кондов от с. Капитан Димитриево, Пловдивско е осъждан на 7 г. затвор по политически причини и ги е изтърпял в Пазарджик, Белене и Ловеч (сега покойник).

Васил Василев Шуманов от с. Славовица, Пазарджишко е арестуван през 1956 г., заедно с Пеню Рашев и други, за „вражеска дейност“. Макар и освободен поради липса на доказателства, той е бил твърде умен и влиятелен, за да го търпят властите жив и е убит посред бял ден...

Спас Запрянов Щерев от с. Долнослав, Асеновградско е изтърпял 17 години затвор за земеделска дейност.

Михаил Нейков Марков от с. Белозем, Пловдивско, като активен и виден земеделски деятел е толкова тормозен и заплашван от комунистите, че решава да избяга от страната през 1950 г. За Целта се сдружава със студента по архитектура Тенчо Благоев, негов съидейник от Хасковско, Сево Костов Ангелов от с. Динево, Хасковско, Иван Ставрев Карабашев, също от Хасковско и младежа Тодор В. Тодоров от Пловдив. В местността Картал тепе в Източните Родопи те са открити и в завързалата се престрелка Михаил Марков се самоубива, Иван Карабашев е убит, Тенчо Благоев е ранен, като доразкъсва с ръце раните си, за да умре. Но умира при страшни мъки чак на 28-я ден от раняването. Живи и осъдени остават само Сево Костов и момчето Тодор В. Тодоров, който единствен е жив и до днес.

Стою Спасов Витанов от с. Белозем, като ученик в Климатическата гимназия във Велинград бил често похваляван от учителката Елена Кантарджиева като най-добър, умен и честен ученик. А той бил земсист и това се зловидяло на разбойниците-ремсисти Кадъв, Кочо Ефендията, Наков и други през 1946 г. Стою изчезва без следа, вероятно отвлечен и убит от тях. Към тях е следата, защото същите тормозели и самата учителка, която е вдовица на убития член на ВМРО Чудомир Кантарджиев. А бащата на Стою е бил ятак на комунистическите партизани, а ето как са се отблагодарявали за това тяхните потомци...

Стоян Петков Диянов от с. Радиново, Пловдивско, заедно със сдружените земеделци Георги П. Дашев и Рангел Андонов Нихтиянов организирали през 1952 г. общоселски митинг, на който се решило разтурянето на ТКЗС-то. При опит да бъдат арестувани, те минават в нелегалност и образуват горянска чета, към която тайно се присъединили и други. Но от тях имало и внедрен доносник и те са заловени и осъдени. Стоян Петко Диянов на смърт, а другите - на многогодишен затвор. Присъдата му е изпълнена на 19 април 1952 г.

Христо Кирилов Кавалов от с. Белозем е агроном по образование и земеделец по убеждение, за което скъпо е заплатил. Преди 1944 г. е съден, а от 1947 до 1949 г. е все лагерист в Богданов дол и на остров Белене.

Гаврил Мундов, земеделец партизанин от Смолян е осъден на 18 г. затвор, за да премахнат авторитета му на антифашист.

Вълко Лалов Вълков от с. Московец, Карловско е осъждан на затвор.

Никола Гуров от с. Рожен, Смолянско е бил лагерист в Белене през 1958-1959 г. където е жестоко бит от Гогов и милиционера Радко.

Христо Генов Чолаков от с. Домлен, Карловско, анархист, за да се спаси от лагер и затвор, където са откарани повечето от съидейниците му през 1950 г. излиза в нелегалност, заедно с Ради от с. Дрангово и Минчо от с. Баня, Карловско. Цели три години, заедно с групата горяни в Турийския Балкан в Средна гора търпи глад и студ, но

предателска ръка присяга към тях и Христо я разпознава. Другите не му вярват и той, заедно с Ради и Минчо се откъсват от групата, която е предадена и избита до крак. Но предателството намира и тях. Христо и Минчо са убити, а Ради, при опит да се самоубие е заловен, осъден на смърт и оставен на до живот.

Неговият земляк, приятел и съидейник Христо Колев Велинов, също гонен и изпращан в лагери, е отделил достойно място за Христо Г. Чолаков в своята наскоро издадена книга „Живот срещу течението“ и е намерил средства за издигане на паметник в Домлен на трима най-заслужили домленци, включително Христо Чолаков, който ще бъде открит след месеци.

От с. Домлен е и легионерският деятел Дишко Ив. Кацаров, жестоко репресиран от властниците.

Георги Зяпков от гр. Ракитово, Пловдивско също е преследван като анархист и преди 1944 г., както и след това. Починал е през 1990 г., но месеци след това синът му Милош Г. Зяпков, водач на клуб „Демокрация“, на възникващата вече опозиция на тираничния режим, загива при „неизяснени обстоятелства“... По инициатива на брат му Костадин Г. Зяпков е издадена посмъртно стихосбирката му „Не исках да съм просто жив“, която е искрен вик за правда и обич към света.

Господин Тачев от Карлово е откарван в лагера Богданов дол по политически причини през 1949-1950 г.

Вълю Пенев Вълев от Пловдив дълги години е преследван и тормозен от властниците-болшевики.

Пеню Запрянов Горов от с. Белозем е бил лагерист в Белене, а след 1989 г. и заместник-кмет на селото.

На затвор са осъждани по политически причини и Иван Бахчевански, Георги Нихтиянов и Атанас, вуйчо на Нихтиянов, от с. Бенковски, Пловдивско.

В Книга втора на „Записки за българските страдания“ (с. 294- 295) е описано това, което до издаването ѝ се е знаело за голямата горянска групировка в Малкобеловския Балкан, но държа да допълня: През 1949-1950 г. Спас Асенов Иванов от с. Малко Белово, търсен да бъде арестуван за своята упорита съпротива на „мероприятията“ на комунистическата власт, излиза в нелегалност. Само след седмици към него се присъединяват редица други противници на властта и така се образува голяма горянска чета. По предложение на Спас Асенов тя е наименувана „СЪЮЗ НА СВОБОДНИТЕ ВОИНИ“, като изработва свой печат, набавя оръжие, разпределя задачи по респектиране на самозабравилите се болшевишки властници. От името на „Свободните воители“ е изпратено обръщение до ООН, ултимативно писмо до комунистите и милиционерите в Пазарджишко. В редиците на „Свободните воители“ влизат хора от селата Малко Белово, гара Белово, Мененкьово, Семчиново, Симеоновец, Бошуля, Алеко Константиново, Величково, Аканджиево, Карабунар, Голямо Конаре и др. Копани са скривалища, разпръсквани са позиви и обръщения към населението да се бори за земята си, което вече е усещало „Свободните воители“ като свои защитници и много хора ги търсели с разни оплаквания от безчинствата на властниците. Тръпнещи от страх, комунистите трескаво търсели начин за разгрома на горяните. (Особен страх изпитвали от излезлият в нелегалност веднага след 9 септември 1944 г. Петър Илиев Стойчев-Чобана от с. Юнаците, Пазарджишко.) И не може да се очаква друго в борбата срещу една власт, обсебила всички ресурси на държавата. Милиционерски отряди и въоръжени за целта партийци тръгват на денонощни атаки. След редица сражения с отделни групи, „Свободните воители“ се насочили към границата. Милицията и нейните сътрудници дават и доста жертви, докато един по един повечето от горяните са заловени, а някои, включително Чобана и убити във въоръжени схватки. Според писанията на Пазарджишкия окръжен вестник в търсене на връзка със Сливенските горяни, водачът на войните Спас Асенов, укриващ се в с. Септември и тръгнал с влак за Пловдив, е заловен в купето от оперативния работник Христо Кодуков и двама други, представящи се за пътници. С присъда № 381а от 15 декември 1950 г. на Пловдивския окръжен съд с председател Георги Гр. Тодоров и прокурор Васил Стояновски са произнесени присъди „смърт чрез обесване“ за Спас Асенов Иванов от с. Малко Белово, Димитър Христов

Мицков от гара Белово, Владо Д. Нонов от с. Мененкьово, Васил Йорданов Василев от с. Алеко Константиново, Георги К. Звездаров от с. Семчиново, Иван М. Попчев от с. Бошуля и Петър К. Пенчев от с. Карабунар. На „до живот“ са осъдени: Антон Н. Милев от с. Голямо Конаре, Петко Д. Кръстанов и Панайот Д. Благов от с. Симеоновец. На различни срокове затвор са осъдени: Иван Асенов Иванов (брат на Спас Асенов), Спас Д. Нонов от с. Мененкьово (брат на Владо Д. Нонов), Георги Ангелов Даскалов, Атанас Хр. Миладинов, Асен Ив. Генов, Димитър Георгиев Еленкин, Иван Кръстев Манчев, Спас Стойнов Николов (като непълнолетен), Любен Славеев Андонов, Стойно Димитров Шопов, Георги Николов Дурмишков, Стоян Малинов Кръстев, Благо Спасов Петров, Илия Николов Атанасов, Георги Димитров Кьосев (после убит), Никола Димитров Дургов от Аканджиево, Иван Благов Стоев от Ветрен дол и Петко Д. Кръстанов от Симеоновец.

Съдебният процес е траял от 11 до 15 декември 1950 г., както личи от ксерокопието на присъдата. Не е ясно защо там се сочат като „в неизвестност“ Спас Асенов, Васил Й. Василев, Георги Д. Кьосев, Петър К. Пандев, Иван Ас. Иванов и Кръстан Деянов Кръстанов. Според повечето хора, след ужасните инквизиции при следствието те са били в такова състояние, че не могли да бъдат показани на процеса. Впечатляващо е също и неудобството на властниците да посочат политическите убеждения на подсъдимите, защото повечето са земеделци или безпартийни, а БЗНС в този край е така силен, че назоваването на обвиняваните дори само като „николапетковисти“ както се прави в други процеси, тук е твърде обезпокояващо. (Данните са от присъдата, предоставена ми от Георги Козарев и Йордан Н. Дургов)

Едно голямо, решително и бойко поделение на „Съюза на сводните воини“, заловено и съдено само три дни след току-що описания процес, само че в Пловдив е това с водач и организатор Александър Георгиев Козарев, 40-годишен, от с. Карабунар, Пазарджишко. Изпитвам голямо неудобство, че не ми е станало известно за тези герои и страдалци още за първите две книги от настоящата трилогия.

Съгласно ПРИСЪДА № 1235 от 22 декември 1950 г. на Окръжния съд в Пловдив с председател Иван Димитров и прокурор Георги Андонов, процесът се е водил от 18 до 22 декември. И обвинението гласи: „Признава подсъдимите Александър Георгиев Козарев от с. Карабунар, Борис Стефанов Бечев от същото село, Недялко Илиев Немски от гр. Пазарджик и Райко Георгиев Генчев за виновни в това, че през пролетта и лятото на 1950 г. в Пазарджик, околията му, с. Голямо Конаре и другаде са образували и ръководили организация, която си поставила за цел събарянето на установената в държавата власт чрез терористични действия и други общи и опасни престъпления, вследствие на което съгласно чл. 98 ал. 1 и чл. 60 от Наказателния закон осъжда ПЪРВИТЕ ТРИМА НА СМЪРТ И ЛИШЕНИЕ ОТ ПРАВА ЗАВИНАГИ и конфискация по 100 000 лева, а Райко Георгиев Генчев - на доживотен строг тъмничен затвор...

Благодарение на дълбоката съпричастност към трагичния случай на Георги Александров Козарев (син на Ал. Козарев, живущ в Пазарджик) за този процес имам и МОТИВИТЕ към присъдите и негово лично изложение. В тези „мотиви“, след като окичват подсъдимите с „кулашки произход“ и „фашистки прояви“, се сочи най-вече организационната дейност на Александър Козарев, който след решението си да се бори срещу болшевишката власт отишъл при Никола Дургов от с. Аканджиево да го свърже с горянските групи в Беловския балкан. Дургов го завел при Спас Стойнов от с. Малко Белово, който дал машинописна инструкция за организиране по селата на групи за борба срещу властта. Оттук натам Козарев влиза в главната си роля на организатор. Предава бройки от инструкцията на Борис Бечев, Благо Комсийски от Карабунар, Петър Гюров от с. Калугерово, Георги Николов Лулчев от с. Щърково, Благо Солански от с. Динката, на Радой Генчев от с. Голямо Конаре. При нова среща на Козарев със Спас Стойнов, който му устройва среща с нелегален с псевдонима „Калин“ (а това е самият Спас Асенов - командира на „Съюза на свободните воини“) след което в групата бил приет и нелегалният от 3 години Петър Пендев от Карабунар, Антон Милев от с. Голямо Конаре, Минко Брънчев от с. Цар Асен, Панагюрско, Иван Пендев от с. Карабунар, Владо Султански, Илия Радев и други, вербовани от Ал. Козарев. Козарев при разпределението

на задачите е избран за връзка с нелегалните, Борис Бечев - за пазарджишки район, а Недялко Немски - за града. Набавяли са оръжие, опитвали са да организират бойни групи в Пловдив и София, да се свържат с чужди легации от свободния свят и други дейности. Но - да се върнем към процеса и присъдите.

След тримата смъртни - Козарев, Бечев и Немски и един до живот - Райко Гечев, следват присъди от 20 до 3 години затвор за: Борис П. Куртанов от Пазарджик, Стефан Н. Черваров от Пазарджик, Благо Комсийски от Карабунар, Минко Брънчев от с. Цар Асен, Панагюрско, Благо Н. Шуманов от Карабунар, Стилиян Ив. Николов от с. Черногорово, Георги Николов Лулчев от с. Щърково, Пазарджишко, Петър Ив. Гюров от с. Калугерово, Благо Савов Султанов от с. Динката, Димитър Спасов Шуманов от Карабунар (брат на Искър Шуманов), Георги Петков Балкански от Пазарджик, Стоян Н. Стоянов от с. Драгомир, Пазарджишко, Тодор Юрданов Папазов от с. Црънча, Илия Ат. Гълъбов от Црънча, Илия Г. Радев от Бошуля, Иван А. Хаджийски от Карабунар, Атанас Ив. Тасев от с. Малко Белово и Иван Димитров Пендев от Карабунар. По политическа принадлежност повечето са земеделци.

За всички 22 присъди има и парични глоби от 100 000 до 2000 лева и конфискации на имоти, ниви, лозя, градини, посочени в коя местност, колко декара и при кои съседни...

Така и с този процес приключва един героичен епизод от борбата срещу червената диктатура и започват неизмеримите страдания не само на останалите живи подсъдими, но и на семействата и Родствениците им дори. Нещо повече - преследванията и наказанията засягат и внуците. Пред мен е „Заповед на командира на Висшето военноморско училище „Н. Вапцаров“ във Варна от 1975 г., с която курсантът Александър Георгиев Козарев (внук на убития Козарев) „се отчислява от ВНВМУ по политическия си и социален произход по чл. 74 буква „д“ от Правилника за Висшите военни училища в БНА и се от командирова в режимно поделение, а той е роден 25 години след убийството на дядо му!

Георги Христов Мицков - поет и преводач от гара Белово, сега живущ в Сливница, лагерист в Богданов дол (1949 г.), в последствие като учител затварян във Враца.

Димитър Хр. Мицков от гара Белово (брат на Г. Мицков) е осъден на смърт и убит в Пазарджик, в парното на затвора. Някой, чиято килия била отгоре чул последните му думи: „Кажете ми момче или момиче е родила жена ми?“ „Не знаем“, казали палачите - „Но ти надени чувала на главата си!“ „Наденете си го вие, защото вършите срамно дело, а аз няма от какво да се срамувам!“ - и загинал с отворени очи...

Спас Иванов Асенов от с. Малко Белово, смъртен от същия процес (на „Свободните воители“) бил в една килия с пастор Васил Зяпков и казал, че е неверующ. Но като го изкарвали да го убиват казал: „Довиждане! Ще се видим горе, пред божиите врати!“

Тодор Димитров Божилов от с. Радко Димитриево, Пазарджишко е съден във войската, че бил във въздушни войски и разпръснал позиви от самолет, бил изкарван за разстрел, но се оказало, че това е само за сплашване.

През 1943-1944 г. са съдени с Никола Симеонов за нелегална земеделска дейност, та излиза на 9 септември 1944 г. От 1957 г. до 1963 г. го изселват от София, заедно със семейството.

Ангел Малиганов от с. Козарско, Пещерско (според Т. Божилов) при ареста му тръгнал смирено след милиционерите, но внезапно се обърнал и рекъл: „Ей, забравих да оставя ключа от дома“ и се върнал уж за момент, но дълго не излизал от къщата. Когато милиционерите го потърсили, се оказало, че през заден прозорец Ангел е изчезнал. Блокирали селото, но не го открили и не се знае къде се е укривал. В последствие се разбрало, че е преминал в Гърция, но попаднал на Марксови партизани, които (по непотвърдени данни) са го убили.

„Но борбата продължава!“ - както възкликва Георги Козарев, сега живущ в Пазарджик, предавайки ми преписи от присъдите на нова група горяни и техни сътрудници, поделение на „Съюза на свободните воители“, заловени и съдени вече през следващата 1951 г. Съди ги Пазарджишкото отделение на Пловдивския окръжен съд с председател Христофор Василев Йлков и прокурор Б. Манев, който в съдебно заседание на 28,29 и 30 юни 1951 г. осъжда на смърт чрез разстрелване“ Георги Темелков Заяков от

с. Алеко Константиново, Пазарджишко и на различни срокове затвор: Ангел Костадинов Чолаков, Станой Трайков Ралинов, Стефан Ангелов Георгиев (или Гергинов), Кирил Георгиев Табаков, Димитър Йорданов Стойчев, Щерю Славов Славков, Ангел Георгиев Гатев, Димитър Г. Ив. Вацев - всички от село (сега град) Септември, Пазарджишко, Ангел Йорданов Папазов от Пазарджик, Спас Ив. Ил. Танов, Димитър Петков Гатев, Никола Ангелов Гатев, Иван Василев Грозданов, Асен Петров Овчаров - всички от с. Алеко Константиново, Атанас Андреев Ангелов от с. Црънча, Георги Андонов Костадинов, родом от с. Звъничево, живущ в с. Момин проход, Ихтиманско, Славчо Томов Иванов от с. Мокрище, Пазарджишко, Ангел Стефанов Разпопов от с. Главиница, Благой Димитров Денев от с. Симеоновец, Васил Добрев Христов от с. Кричим, Пловдивско, Иван Димитров Коцев от гр. Септември.

Причините, поради които тези, иначе мирни и работливи хора са поели пътя на нелегално организиране срещу една така свирепа власт, са преди всичко насилственото заграбване на земята им от започналото учредяване на трудовите казарми, наричани ТКЗС, липсата на справедливост и равностойност на заменяните им земи, забраната за политическа дейност на традиционните им организации - БЗНС, БСДП и други, заплахите и побоищата, вършени от властниците за всяка по-правдива дума и изява.

Ново доказателство за отчаяната борба за собствената земя е и селският бунт в с. Миромир, Карловско, довел до сблъсък с властта:

ПРИСЪДА № 512 от 5 юли 1951 г. на Второ наказателно отделение на Пловдивския окръжен съд с председател Иван Фурнаджиев и прокурор Георги Антонов - ПРИСЪДИ: Признава подсъдимия Матей Йозов Саравански, 52-годишен от с. Миромир, Карловско за виновен в това, че за да затрудни продоволствието в страната и внесе смут в обществото... е разстроил земеделието на ТКЗС в с. Миромир чрез масово навлизане, заедно с други селяни в кооперативните блокове за самоволно обработване на бившите им ниви Признава същият подсъдим за виновен и в това, че по същото време на същото място е участвал в бунт срещу властта, заедно с останалата тълпа, която нападнала Селсъвета в с. Миромир, поради което и на основание чл. 71, чл. 85 и 35 от Наказателния закон го осъжда на 15 години затвор, като конфискува негови имоти в размер на 30 декара. Признава подсъдимия Йозо Франчешки Арабски (българин) за виновен в това, че е участвал в бунт с тълпата, нападнала Селсъвета в с. Миромир и извършил терористични действия като намушкал с нож и ударил с брадва обществен деятел (Партийния секретар на селото Бегов) като го осъжда на 15 г. затвор и конфискува нивите му в местността „Каратопрака“. За същото и за навлизането в бившите си ниви се осъжда и Петър Гайтанов Бадов на 10 г. лишение от свобода и му конфискува 20 декара ниви. Петър Йозов Арабаджийски от същото село и за същите деяния се осъжда на 5 г. лишаване от свобода. Петър Арабаджийски, който по време на съдебния процес е на 23 г. е осъден не толкова за участие в орането на нивите, но главно за активната си опозиционна дейност като деятел на БЗНС-Н.Петков не само в селото, но и в околните села.

Димитър Райчев Радев-Бочука, както го наричахме в Белене, е живо олицетворение на честност и доброта. Така ще го оцени всеки, който макар и за момент го срещне. И въпреки това е и показателен случай, че не чорбаджии и фабриканти се обявяваха като „класови врагове“ срещу „народната власт“. Син на семейство бежанци от Добруджа, намерило пристан в с. Найдено Герово, останал сирак още на 12 години, той трябва да се грижи и за двете си доста по-малки братчета. Успява с труд и воля да запише право в Софийския университет, а после завършва Духовна семинария. Но възмутен от насилническите методи на управление, през 1950 г. е осъден на 12 години затвор и понася сиромашките си черджета през Софийския, Сливенския, Шуменския затвори и концлагера в Белене с искрена вяра в земеделските принципи за народовластие и социална правда. Сега живее в Пловдив и работи за всеобщо единение на демокрацията срещу варварския тоталитаризъм.

Стоян Атанасов Чалъков от с. Калояново, Пловдивско, след многократни арести заради своята деятелност като социалдемократ, още преди 9 септември 1944 г. посреща голямата промяна заедно с надеждата за справедливост, но е погнусен от управлението на комунистите. След нови арести и привиквания, през 1950 г. е откаран в Беленския остров

Персин, където преживява много рискови премеждия.

Невинна жертва на болшевишките безчинства е и Павел Стоянов Авелов, роден в с. Розовец, Пловдивско, сега живущ в Карлово. На 6 октомври 1944 г. баща му, учителят Стоян Авелов, е повикан в местната управа за събрание и не се завръща вече никога в къщи. Чак в началото на 1994 г. след решение на съда получават за него смъртен акт. Не стига това, ами през 1951 г. като войник-трудовак е арестуван и Авел, синът, и заедно с Михаил Радков Бресковски от с. Розовец, Деню Грозев Хаджигрозев от с. Зелениково и Стамо Иванов Стамов от с. Златосел, също трудоваци на летището в Граф Игнатиево, са изправени пред военен съд. Обвиняват ги в някакъв саботаж за реактивните самолети там. Присъдите са страшни: Авел Стоянов Авелов е осъден на смърт чрез разстрел, другите - на дълги срокове затвор. След обжалване и сериозна защита на адвоката Грамчев и други, присъдата му остава на 20 г., за Михаил Бресковски - също 20 г., Деню Грозев - 15 г. и Стамо Иванов - Юг. Присъдата им е в София и оттам следват затвора в Шумен, Плевен, Белене, пак Плевен, откъдето Авел е освободен с остро заболяване от ТБЦ, констатирано от д-р П. Дертлиев в Белене. При едно виждане със съподсъдимия си Михаил, той научава, че неговият брат Пенчо Радков Бресковски и още 12 души са излезли в нелегалност горяни, но са открити и избити в местността „Белите камъни“, северозападно от връх Братан на Източна Средна гора. Сега Авел е активен деятел на Съюза на репресираните.

В прочувствено писмо до автора Иван Георгиев Томов от гр. Стамболийски описва мъченичеството и земеделската преданост на Димитър Сираков от Пловдив, който е прекарал 19 години зад решетки и телени мрежи в затвори и лагери, след което е емигрирал в Париж (Франция). Имал и нещо написано за своя живот, но в писмото не се цитира нищо. От същия град ми пише и Никола К. Гаджонов за своите патила през болшевишко време.

„Строго секретно! СПРАВКА относно редник Тихомир Тодоров Крайнин, обект на ОНД-38618“-така е озаглавен предаденият ми материал за този мъченик на правдата. След като се описва биографията му - роден 1931 г. в Смолян, живущ в с. Сребрино, Пазарджишко, баща му юрист, член на БСДП, въдворяван в ТВО, а самият Тихомир е осъждан за контрареволуционна конспирация на 10 г. затвор, защото членувал в ЗМС, но в затвора си останал враг, се сочи с кои дружи като трудов редник: Звезделин Райчев от Пазарджик, също съден, Спас Димитров Нонев от с. Мененково, негов съзатворник, Кирил Здравков, Стоян Благов, Георги Янев и Георги Даскалов - все вражески елементи. Накрая се ПРЕДЛАГА: „при усложнена обстановка да бъде задържан съгласно МЗ 155 от 1956 г. в Първа група“. Значи набелязаният за враг се увековечава като такъв!

Борис Тасев от Пловдивска област е тежко репресиран от червения режим, като е споделял в лагерите съдбата на видните земеделски дейци Стоил Стефанов, Любен Боянов и Владимир Балючев, както и на д-р Минчо Телбизов, отровен в лагера Ножарево, а Л. Боянов е убит в лагера „Слънчев бряг“ в Ловеч.

Любен Боянов, народен представител от БЗНС в VI Велико народно събрание е убит по смразяващ душите начин: Людозверът Н. Газдов, началник на режима в Ловешкия лагер заповядва на кучечовека Шахо (циганин) една сутрин: „Довечера искам Любен Боянов да ми го донесете в чувал!“. Вечерта наистина донасят убития в чувал, но като го отварят пред Газдов, той изръмжава: „Не е тоя, бе глупак!“ Шахо се разтърчава из лагера да търси истинския свой „обект“ и го намира заспал в бараката от умора. Удушил го и го извлякъл пред Газдов, който сега изрекъл: „Браво, така те искам!“.

Георги Ангелов Даскалов от Пловдив - е виден земеделски деец, за когото болшевиките прилагат редица начини да го УНИЩОЖАТ по затвори и лагери, но той оцелява чист и предан на идеите си.

Димитър М. Гачев, роден в Брацигово, но живял и работил в Пловдив и другаде. Секретар-представител на IV Интернационал с троцкистка насоченост, поради което както преди 9 септември е репресиран от буржоазната власт, така и след тази дата прекарва повечето от живота си в затвори и лагери. Особено тежък режим му е наложен с присъдата на военнополовия съд 1925 г., когато е осъден на смърт, заменена по-късно със затвор. Но, както пише в спомените си, това е несравнимо с преживяното по лагерите

след 9 септември из Добруджа. Бил е в лагерите Заград, Главиница, Башино, където е поставен при явно смъртоносни условия, физически и психически. В същото време е жестоко рапресирана и неговата съпруга Стоянка Ив. Ганева, която също понася с достойнство мъките си. (Данните за сем. Гачеви са от Лиляна Сп. Пиринчева, тяхна съидейница)

Д-р Минчо Телбизов, троцкист, съидейник на Д. Гачев, също е сполетян от подобна участ, понеже, заедно с Л. Пиринчиева, Петър Стоев и други създават троцкистки профсъюз на здравните работници, който действа като независим от властите в защита на хората от този отрасъл. Но след 9 септември 1944 г. сталинската власт не само го превърнала в казионен, но и подложила на преследване дейците му. Студентите-троцкисти Траян Марков, Кирил Кънев и др. са откарани в лагери, а юристката Пенка Радева е прекарала 12 години в затвора, защото и тя, и студентите били Деятели на този профсъюз и на троцкистките групировки. Самият Доктор Минчо Телбизов след изтърпяването на разни мъчения и побои по лагерите из Добруджа е загинал и гробът му не се знае. Според Л. Пиринчиева това е станало в лагера Главиница, според други - в Ножарево.

Лиляна Спасова Пиринчиева е била аптекарка в Пловдив и поради близките си отношения със семейство Гачеви ги е подпомагала в затворите и лагерите, споделяла е техните убеждения. За това властите я задържат и изпращат в лагера Босна в Добруджа, а по-късно и в Белене, като е преживяла много страдания.

Трудно се вкарва в няколко реда и съдбата на Георги Димитров Андонов и семейството му от гр. Ракитово, Пазарджишко.

Твърдите им земеделски убеждения отрано предопределят и битието им на гонени, бити и преследвани опозиционери. Още около изборите през 1946 г. Георги е арестуван и жестоко бит заради сътрудничеството си с Кръстьо Зарев, Ангел Пантев и брат си Стоян Андонов при разнасяне на позиви и бюлетини. През 1948 г. е откаран в лагера в с. Горник, Плевенско. След едногодишно мъченичество там, той се завръща в своя край и заедно с брат си стават горски работници с цел да проучат пътя за бягство през границата с Гърция. Това става през 1949 г., когато с риск да бъде убит от военна блокада на планината, Георги Андонов подпомага преминаването на границата на групата на Кръстьо Зарев, състояща се от брат му Стоян Андонов, Ангел Пандев и брат му Кръстьо Пандев и Стоян Даскала от с. Ивайло. По ирония на съдбата самият Георги остава в България на произвола на властниците. След 6 месеца следствие, дето и чергата му изгнила в ареста, той е откаран в Белене, на остров Персин. Там цели три години безчовечният режим суши младостта му. Следват години в казармата с бдителни копои подире му. През 1960 г. отново е арестуван и осъден на 3 г. затвор, които изтърпява в Пазарджик и Плевен. След разпадането на большевишката власт, Георги Д. Андонов е един от най-видните общественици в своя ракитовски край, като водач на сдружените земеделци и член на УС на БЗНС.

Четиридесетте „безотговорни дни на революцията“, прогласени от БКП след преврата на 9 септември 1944 г. имат своя кървав отпечатък и в с. Карабунар, Пазарджишко. С определението „безследно изчезнал“ там около тази дата са убити Борис Д. Гаджев, Георги Цонев, Димитър Ив. Цингаров, Борис Д. Мишев (изчезнал в Югославия), Димитър Грозданов, пребит в общинската сграда след страшни мъчения. По-късно по време на горянското движение е убит Стоимен Ангелов Гюров, а Петър Коцев Пендев е убит при преминаването на границата, Александър Г. Козарев и Борис Бечев са осъдени и убити като организатори на горяните (за което вече писахме), а Иван Бързаков е убит в лагера „Слънчев бряг“ в ловешката кариера. (Сумирал данните Георги Козарев)

Йордан Н. Д. Дургов от с. Аканджиево (син на осъдения Никола Дургов) дава данни за един забравен в писанията ни човек- Кузо Михайлов Кузов, който пръв се хванал за оръжието да брани земята си и е убит без съд и присъда (той е от с. Малко Белово). Й ДУРГОВ дава сведение за горянската акция за набавяне на оръдие в с. Аканджиево откъдето са взети 8 пушки и сандъци с патрони, както и за участието в борбата и осъждането на Ангел Георгиев Кинчев от Аканджиево.

Трифон Мирчев от Пловдив, юрист, известен обществен деятел и един от лидерите на

БЗНС-Н. Петков, както и всички други е сполетян от непрестанни арести, осъждания и въдворявания в ТВО. През 1956 г. на беленския остров Персин става поредното наводнение и част от затворниците и лагеристите са преместени на остров Щурчето. Там, по думите на Костадин Иванов Събев от Чирпан, бригадир им е бил един от най-известните доносници - Георги Д. Симеонов от с. Махалата, Плевенско (сега гр. Искър). Той ставал и дежурен по кухня и крадял от и без това малкото продукти. Затворниците вдигнали стачка и началникът, някой си капитан Михаил Събев, решил да назначи такъв избран от самите затворници, като се надявал, че и него ще намразят. Избран бил Трифон Мирчев, а той сложил за готвач Спас Щерев от с. Долнослав, Асеновградско и за помощник-готвач Георги Праматаров от Асеновград. Т. Мирчев така умело ръководил работата, че всички били доволни и очакванията на управата за брожение между затворниците не се оправдали. После бригадир бил и Иван Танев Недков от с. Ракитница, Старозагорско.

След рухването на червената власт, Т. Мирчев става един от възстановителите на БЗНС-Н. Петков и член на Управителния съвет. Почина скоропостижно и по-подробни данни за неговите теглила не се получиха.

Иван Бановски от с. Зелениково, Пловдивско и някой Дончо от с. Тюркмен избягват от казармата с политически цели и задачи Дончо се разколебава и се предава и тогава хващат Иван, като го осъждат на 20 г. затвор (1951 г.). За Дончо нищо не се казва повече. (Данните са от писмо на Авел Авелов.)

Дако Шарков от с. Овчеполци, Пазарджишко е бил свързан с нелегално действащи групи против властта, за което е изтърпял 6 месеца арест и следствие през 1948 г. По-късно, заради дейността си като земеделец лежи 3 години в Шуменския затвор и 3 г. в Белене. Като потомствен земевладелец, сега внукът му Трендафил Н. Шарков е избран за кмет на Овчеполци. (Из статия в „Народно земеделско знаме“.)

Стойко Юнаков и Доста Гушевалова (по-късно Юнакова) от Велинград са съдени и изтърпяли много затворничество и преди да станат съпрузи и след това, заради активната си борба срещу тираничния режим на БКП, под знамето на БЗНС-Н. Петков.

Димитър Иванов Димитров, наричан от всички Дядо Мраз от с. Куклен, Асеновградско, много беден, пасял селските шилета, но бил и голям себеотреченик в борбата срещу властта на червените. През 1950 г. уредил в лагера Богданов дол честване на паметта на Никола Петков (23 септември), за което бил жестоко наказан. Един месец преди излизането му от затвора, синът му е убит от прелитащ камион на мостчето до техния дом, което изглежда умишлено, с цел да съкруши борческата устременост на баща му.

В село Пашово, Велинградско джамията е била превърната в кръчма, а хората от селото са репресирани заради вярата си. Две жени - Сайда Мечкарова и Айша Кангьова са арестувани през 1958 г., като бунтуващи се против ТКЗС и откарани в Белене. При смяната на имената е арестуван учителят Хакия Марьоков и цели три години е бил по лагери и затвори.

Иван Любенов Кузев от с. Величково, Пазарджишко, с прясна, понеже е изстрадала, памет даде сведения за жертвите и репресираните от селото. Георги Димитров Кьосев, осъден с процеса на „Свободните воители“ на 20 г. задочно, като се укривал, но в последствие предаден от укривател и убит в гората между с. Величково и с. Юнаците. Баща му Димитър Г. Кьосев е откаран в лагер, братята Спас, Борис и Стоян Атанасови Кузеви и Илия Стоянов Бодуров са били с години в лагера в Белене. Спас Георгиев Ваклинов още като 17-годишен е изтърпял 1 година арест, а Петър Грозданов Шопов - 9 години лагер в Белене. Верни ятаци, поддържащи нелегалните от „Съюза на свободните воители“ са били Иван Любенов Кузев (баща му е бил кмет по земеделско време) и Манол Данаилов Чепилов и дъщерите му Мария и Теменужка, като в дома на Чипилови, в двора им е била тайната землянка на горяните.

Никола Маринов от с. Блатница, Пазарджишко е убит от властта без съд и присъда към 1948 г. без никаква вина. Просто защото го смятали за авторитетен човек, следователно и много опасен. (Данните са също от Ив. Кузев.)

Димитър Иванов Попчев, син на осъдения на смърт и убит Иван М. Попчев от с. Бошуля, Пазарджишко през 1951 г. в изложение до автора описва горката съдба на

семейството им след убийството на бащата, която ще просълзи и най-безчувствените. Дъщерята на Ив. Попчев получава стрес, побърква се и цели 15 години се мъчи до смъртта си. Самият Димитър Попчев е изпратен като трудовак в оловно-цинкова мина на 300 метра под земята, което го прави силикозно болен инвалид, и въпреки това с години гонен и уволняван...

Дело Чолов, роден в с. Сбор, Пазарджишко, сега живущ в Пазарджик е виден обществено-политически деятел от този край. Откаран е в лагер веднага след забраната на БЗНС-Н. Петков, където е изтърпял много тежки дни. Сега е в такава почетна възраст, на която може да завиди всеки. Той и жена му- Димитрия, са създали голямо поколение: син Кирил, дъщери Мария, Запринка и Василка, 10 внуци, 15 правнуци. Като древен библейски мъдрец казва: „Сега БЗНС е като кокал в гърлата на всички партии, особено на двете най-големи и нито могат да го преглътнат, нито могат да го повърнат. И още - „Сегашните ни управници са като оня, дето продавал по селата икони, навързани открито на едно магаре. Хората се кланяли и кръстели набожно където минел. Магарето помислило, че нему се кланят хората и така горделиво се разкачало, та потрошило иконите, та и тояги по гърба получило...“ Дело Чолов е известен като благодумен оратор, затова и първите свободни митинги след 10 ноември 1989 г. винаги започвали с него. „Защо във всички коалиции, в които влиза нашия съюз, той все е в ролята на женската страна? - пита риторично Чолов и днес.

Марин Минчев от с. Найдено Гергово, Пловдивско е арестуван през 1948 г. в арест на ДС в Пазарджик по политически причини и там е убит при изтезанията по време на следствието.

Рангел Стефанов Динков от с. Добровница, Пазарджишко е бил непрекъснато по арести и лагери. И преди, и след 1944 г.

Стойко Иванов Помаков от с. Мухово, заселил се по-късно в с. Добровница е бил арестуван в дома си сред хармана, та цели 3 месеца е в неизвестност за близките си. Първо е откаран в Белене, а по-късно в лагера в с. Ножарево, Силистренско.

Георги Стойчев Попов от с. Костиево, Пловдивско е въдворен в лагера в Белене само защото е частник и че изразил радост при смъртта на Георги Димитров. Старият земеделец с много мъки и молби е преместен в Ножарево, където се считало, че е по-леко.

Стоян Спасов-Дашето от с. Синитево, Пазарджишко, лагерист и затворник, а после депутат от VII Велико народно събрание, сега покойник, още за Книга втора ми е изпратил един кратък списък на известните му лагеристи от пазарджишкия край, който поради липса на място помествам чак сега: Любен Боянов, депутат от VI ВНС, убит в ловешкия лагер, Мирчо Боянов - негов брат, Петър Дъбов от с. Мало Конаре, умрял в Белене, Васил Сотиров от Велинград, починал в Белене, Димитър Перничев, Борис Шиков, Манчо Манчев, Дело Чолов - всичките от Пазарджик, Васил Божков от Мало Конаре, Петър Ташев от Радилово, Васил Рибников от с. Мененково, Христо Славов от Белово, Атанас Пешев от с. Пишигово, Георги Добрев от с. Динката, Георги Гълъбов от с. Ивайло, Тончо Тонов от с. Звъничево, Ангел Пандев от с. Дорково, Стойко Юнаков от Велинград, Георги Андонов от гр. Ракитово, Илия Петков от с. Бяга, Иван Янакиев от Бяга, Марин Илиев от Пазарджик, Ангел Керелов от Батак, Стоян Джонев от с. Карабунар, Иван Мартинов от с. Варвара, Кирил Дишков от с. Ветрен и Доста Гушевалева- Юнакова от Велинград, съпруга на Стойко Юнаков.

През юни 1951 г. органите на ДС арестуват пловдивските свещеници Димитър Попконстантинов, Васил Гаврилов Славчев и Борис Трифонов Богоев, които след месечен престой в ареста са откарани в концентрационния лагер на остров Персин край Белене. Отец Борис Богоев е баща на Велка, съпруга на известния поет и земеделски деятел, лагерист и затворник Стефан Стамов от с. Златосел, Пловдивско, сега покойник.

Петко Атанасов Димчев е роден в с. Градина, Първомайско. През 1952 г. е арестуван от ДС, заедно с още 7 души от същото село. Обвинени са в конспиративно възстановяване на забранения БЗНС, като седемте са осъдени на различни срокове затвор. Получените данни (които са от Петко А. Димчев) сочат само, че той е осъден на 7 г. затвор. Водачи на организацията са били Петко Василев Пухтев, осъден на 15 г. и

Таньо Димитров Балев - на 5 г. Липсват данни за другите подсъдими.

Развихрилата се след деветосептемврийския преврат кървава вакханалия не отминава и панагюрските села в Пловдивска област - Свобода, Попинци, Долно Левски и други.

На Цветан Иванов Карабойчев, родом от с. Попинци, а живущ в Пазарджик дължим възможността да възкресим жестоката истина. На 23 септември 1944 г. от с. Долно Левски са арестувани Ангел Ангелов Делов, Коста Генчев и Атанас Пеканов, които са откарани и избити в местността „Куруджи дере“ между селата Сбор и Априлци (По разказ на Ангел Делов, внук на Ангел Ангелов Делов.)

На 30 септември 1944 г. от черквата в с. Попинци са арестувани много хора по заповед на някакъв си шаб в Панагюрище, начело с някой си генерал Момеков. Това са Кръстьо Михов, Никола Загорски, Ангел Галчев, Петър Петкански и Иван Манчоров от с. Попинци и Филип Бекяров и Делчо Шилев от с. Свобода. Откарани с камион и избити в местността „Чилински дол“ между Попинци и с. Бъта, до шосето за Панагюрище. Това става късно вечерта и в суматохата Делчо Шилев успял да се развърже и избягва, като успял да разкаже на близки и познати какво е станало и кои са го извършили. След няколко дена е заловен и убит. Цветан Ив. Карабойчев също е автентичен свидетел на трагедията, защото макар и доста малък, към тази местност са имали сая (кошара) с баща си и лично чул писъка на близките, като прибирали убитите. Като извършители на тези злодеяния се знаят Рад Петкански, Георги Галчев, Петър Лютов, Петър Карабойчев и някой си бай Кольо Кискина, за който се знаело, че насила е заставен да участва. В случая убийците са дали и неволна жертва. Техният съучастник Георги Карабойчев припъзлял за нещо към убитите и се надигнал в тъмното, но бил разстрелян от своите, които после укрили грешката си като твърдели, че е бил на фронта и е докаран загинал „за отечеството“. Като участници в щаба на ген. Момеков, откъдето идва подбудителството за тези престъпления се сочат Троян Тодоринов от с. Долно Левски, Делчо Писков от с. Свобода, Никола Карабойчев и Н. Мелешков от с. Попинци. (Данните са получени със съдействието на Г. Козарев).

Село Каравелово, Пловдивско е една от емблемите на пострадали масово български села от болшевишките злодеяния. Повече от 40 души са репресираните по различни начини.

Но сред всички тях братята, баща и сестра Баталови изтърпяват такъв погром, подобен на седемте братя МАКАВЕИ и майка им от Библията (Стария завет). Атанас Иванов Баталов с идеализма на участник в антифашистката борба (като партизанин) разбира, че фашизмът и болшеvizмът са едно и също нещо, две макар и различни по цвят злини и образува горянска чета за борба срещу поробителите сталинисти, която излиза нелегално в Карловския балкан към Копривщица и Троянско в началото на 1951 г. В четата от 6-7 души е и брат му Иван Баталов, Петко Пенчев Желвов, Ненчо Ангелов Заков - всички от Каравелово и Ганчо Минчев Данчев от с. Иганово, Пловдивско. Връзките им с населението са много широки. При залавянето им са арестувани и повече от 35 души ятаци или помагачи. На смърт са осъдени Атанас и Иван Иванови Баталови, Петко П. Желвов, Нейко А. Заков и Ганчо М. Данчев, които са убити на 16 април 1952 г. в Пазарджишкия затвор. На различни срокове затвор са осъдени и 9 души от ятаците и помагачите им Иван Атанасов Баталов, бащата, Пею Пеев Туджаров, Пенчо Нешев Ситев, Томан Митев Керезов, Колю Митев Бакалов, Алекси Янов Алексиев, Пею М. Кривошиев, Илю Димитров Илев - всички от Каравелово, както и Иван Стоянов Иванов от с. Климент, Пловдивско. Дамян Ив. Домусчиев от с. Каравелово умира от инквизициите по време на следствието...

Не стига това, но почти по същото време, за нелегално възстановяване на забранения БЗНС-Н.Петков по дело № 526/1951 г. е осъден и третият от братята Баталови, Димитър, заедно с Матю Тодоров Мангъров, Матю Митев Мирев и Лило Иванов Алишев, всички от Каравелово, Стефан Петров Тараджиков, Васил Стефанов Копринков и Васил Костадинов, всички от Карлово, Христо Димитров Карабобев от с. Дебене, Пловдивско и Димитър Николов от с. Козловец. Други 25 души от Каравелово са изпращани в лагери, между които и сестрата на Баталови - Пенка Бумкина-Баталова. Пострадалите от двата процеса и повечето от другите са земеделци. (Данните са от книгата „Горяните - кои са

те? “ от проф. Д. Шарланов и от Димитър Ив. Баталов, след 1989 г. депутат от VII ВНС и основател на Съюза на репресираните в България).

Друга многострадална фамилия земеделци е тази на Нейко Марков - виден съюзен деятел и кандидат за народен представител за VI ВНС през 1946 г. от с. Белозем, Пловдивско. Той е роден 1888 г., поради което е арестуван и бит още през 1923 г. след деветоюнския преврат. През 1951 г. е откаран в лагера в Белене, заедно със сина си Иван Нейков Марков. Другият му син, Михаил Н. Марков (Мишо), областен организатор на ЗМС и в неговото Постоянно присъствие е гонен, арестуван и бит през 1941 г. с процеса на д-р Г. М. Димитров, съден и след 1944 г. с процеса на „Селска армия на свободата“. През 1949 г. изчезва безследно, като най-вероятно е убит на границата с Гърция (за случая е писано в Книга втора, както и в тази на друго място). В лагера в Белене и в Куфалджа е откаран и зетят на Нейко Марков - Румен Иванов Пенков през 1949 г. Третият син Матей също търпи последствията от разгрома на семейството и едва смогва да подкрепя близките си по арести, лагери и затвори.

Село Белозем е гореща прицелна точка за властите като отмъщение за спечелените от БЗНС-Н. Петков избори през 1946 г., поради което са пострадали и много други. Петко Стайков Келешев е убит три дни след изборите през 1946 г. А в лагер са били Спас Петров Гавазов, Таньо Рангелов Танев, Костадин (Диньо) Каушев, Костадин Тодоров Салабашев, Иван Динков Стоянов, свещеник Тимотей Заяков (католик), Трифон Костадинов Георгиев, Христо Кавалов, всички от с. Белозем. Иван Стоянов Коцев (вуйчо на Кавалов) е убит на 22 декември 1944 г., а Стою Спасов Витанов - на 26 юни 1946 г. отива да изпрати Кръстьо Зарев на гарата и изчезва без следа.

Петър Янков Спасов и Трифон Костадинов Георгиев от с. Чалъкови (съседно на Белозем), като съпричастни на белоземци са откарвани в лагера в Белене, където изтърпяват много страдания.

Иван Матев Шаламанов от с. Каравелово, Пловдивско, живущ в Пловдив, е останал по чудо жив от известния процес срещу нелегалното областно ръководство на БЗНС-Н. Петков през 1951 г., при който от тримата главни обвиняеми Димитър Н. Кънев от с. Голямо Конаре (сега гр. Съединение), Йордан х. Паунов и той, двама са осъдени на смърт, а Шаламанов - на 20 г. затвор. След мъките на затвора бай Иван си остава все така твърд в земеделските си убеждения. Нещо повече, синът му Васил успява да избяга на Запад и сега живее в Ню Йорк, САЩ и дейно участва във всички прояви на изгнаническата ни емиграция там.

Тихомир Тодоров Крайния от с. Калугерово, Пазарджишко въпреки описан в Книга втора на тези „Записки за българските страдания“, намирам в изложението на Георги Василев Велков от с. Юнаците, Пазарджишко, в което се описват поименно обвиняемите за възстановяването на ЗМС в гимназията още през 1948 г. Но те са заловени и осъдени през 1951 г. от Пловдивския окръжен съд, като присъдите им са: Ангел Козарев от с. Карабунар – на смърт, като присъдата му е изпълнена, Тихомир Тодоров Крайнин - на 12 г. затвор, Костадин Такев - на 15 г., Георги Василев Велков - на 8 г. и Звезделин Райчев на 2 г. затвор. Повече от странно е, почти съвпадението на имената на Ангел Козарев от този процес с Александър Козарев от с. Карабунар, Пазарджишко, осъден по дело № 1607 от 1950 г. на смърт, заедно с още двама смъртни и с

Повече от 10 подсъдими, докато делото със смъртно осъдения Ангел Козарев е под № 955 от 1951 г. (явно са отделни случаи). Колко ли още неизвестни крие темата за народните страдания за тези 45 години?!

Твърде ранна по време е съпротивата на хората срещу червената власт в с. Старосел, Пловдивско и наоколо. Там през 1947 г. се е образувала горянска чета под името „Първа средногорска зелена гвардия“. Участници са братята Рангел и Стоян Дребчеви и Иван П. Тасев от с. Старосел, Владимир Якимов, Даниел Камчев, Славчо Бонев и други. Разбита е през 1948 г. като Стоян Дребчев е убит в сражение, а Славчо Бонев Славчев, Даниел Ив. Камчев и Иван Пенчев Тасев са осъдени на смърт и убити.

Русенска (Разградска) област

Константин Енрико де Мео, осъден по политически причини и като затворник се разболява (1952 г.). Откарват го в единствената затворническа болница в Кюстендил. Там в него се влюбила една от лекарките и той се оженил за нея (фамилия де Мео са от смесен българоиталиански брак с много видни противоболшевишки деятели в Русе).

Стойчо Панев Войков от с. Кутловица, Силистренско е откаран през 1946 г. в лагер в Тервел, след това в ДС във Варна, откъдето се озовава в лагера „Росица“. Там преживява в общуване с д-р Петър Дертлиев, Георги Ст. Шиваров от Пловдивско, Георги Лалов от гара Роман, с Йордан Симеонов от с. Моравица и с Ячо Хлебаров, читалищен деятел и др. След освобождаването отива на работа в мините и сега живее в с. Драгичево, Пернишко.

Димитър Тодоров Ангелов от Русе избягва през 1956 г. в Гърция и работил към Шести Американски флот в Средиземно море. Връща се и го осъждат на 15 г. затвор, който изтърпява в София, Плевен, Белене и Стара Загора. Въпреки това никак не се е разкалял за политическото си противопоставяне на болшевишката власт.

Господин Йорданов Господинов от гр. Преслав, сега живущ в Русе, е осъден на 8 г. затвор, като е бил в Софийския и Пазарджишки затвори.

Божидар Славов Илиев от с. Крояч, Разградско още около 1948 г. е откаран в лагера Куциян край Перник, а след това е осъждан на затвор по политически причини.

Велико Петров Тодоров от с. Хотанца, Русенско, отрано подгонен от властниците, е прекарал голяма част от живота си по лагери и затвори, сега е покойник.

Петко Стоянов Тодоров от гр. Омуртаг е преживял многобройни преследвания от тоталитарния режим. Труден е бил и животът му извън тези репресии, затова закалката му е помогнала да ги преживее и е починал 1994 г. на 94-годишна възраст.

Руси Иванов Марков, роден 1928 г. в с. Крамолин, Ловешко, но сега живущ в Русе е съден през 1950 г. като войник по чл. 7л и 99 г, като присъдата си е изтърпявал във Варненския затвор и по-късно в Белене. Сега е активен деец на Съюза на репресираните в Русе.

Йордан Илиев Атанасов от с. Полско Косово, Русенско, заклет анархист и есперантист е гонен от властите преди 9 септември 1944 г. и особено след преврата. Държан под око от властта, често арестуван за сплашване, той като учител е местен от село на село без покой. Сега, 84-годишен е самотен и без средства за препитание...

Христо Тодоров Кожухаров от с. Табачка, Русенско е осъждан на затвор и е претърпял редица други репресии от властите, тъй като е син на убития от болшевишката власт като горянин Тодор Кожухаров (през 1951 г.).

Георги Шаламанов от с. Червена вода, Русенско е застъпник на БЗНС-Н. Петков в изборите през 1946 г., за което през 1948 г. го изпращат в лагер. Но това не го изплашва и през 1951 г. организира подпомагане на горяните към с. Бъзън и Писанец, след което и той отива при тях, за което отново получава тежка присъда.

Антон Петров Антонов от с. Писанец е осъден на затвор заради „помагачество“ на... баща си Петър Антонов, нелегален горянин, убит от комунистите около гр. Завет, заедно с Димитър Куманов и Димитър Ковачев. Помагачество на родител не е наказуемо от никой закон по света!

Същото става и със Стефан Георгиев Попкоев от с. Червена вода. За подкрепата на нелегалната му дъщеря Цветана (Ценка) той е изпращан в лагер. Впоследствие тя е заловена, осъдена на смърт и убита, заедно с голяма група горяни от Русенско и околията на гр. Бяла (отразено в Книга втора с. 323).

Трифон Казака от с. Червена вода. Русенско като кантонер с риск за службата и дори за живота си допускал в неговия кантон да стават нелегални срещи на горяните, да ги приема и им предава донесена от близките им храна.

Стоян Белелиев, роден в Сливенско, живущ в Русе, секретар на Окръжното ръководство на Съюза на репресираните след 9 септември 1944 г. дава допълнителен списък с новопроучени данни за убити горяни и техни помощници: Димитър Пенев Марков от с. Бъзън, Русенско, земсист, осъден на смърт като трудовак за нелегална дейност и убит през 1950 г. в Пазарджишкия затвор; Стефана Георгиева Кънева, родена през 1921 г. в с. Зафирово, Силистренско, симпатизантка на БЗНС е убита в сражение при

задържането на Петър Белчев, горянин от същото село през 1951 г.; Йордан Узунов от с. Пороище, Разградско, горянин, е завербуван от ДС и за изменничество е наказан със смърт от Цанко Мечето.

Кирил Чернев от гр. Попово и Цвятко Томов от с. Дриново, Поповско са осъждани на затвор и са преживяли жестокостите на болшевишкия режим, като са преследвани и близките им.

Иван Огнянов от с. Гагово, Поповско е умъртвен в Пазарджишкия затвор само дни преди да изтърпи присъдата си и излезе от затвора.

Братята Иван, Христо и Йордан Стоичкови от Търговишко са изтърпел и присъдите си от един общ процес в различни затвори из България. (Данните са от Димитър Стоев от с. Янково Шуменско)

Йордан Цонев Дрянзалията от гр. Исперих, земеделец, завършил инженерство в Германия е безследно изчезнал през 1945- 1947 г. (Сведение на Борис Минчев от фондация „Българска старина“).

Иван Колев Червеноводски е роден през 1896 г. в Ново село. Русенско. Още от юношество е убеден земеделец, през 1918 г. участва във войнишките бунтове, а след 9 юни 1923 г. е организиран група за отпор на преврата, за което е бит от полицията, а по блоково време е бил кмет на селото. След 9 септември 1944 г. като активен деятел на БЗНС-Н. Петков е изпращан в лагерите Куциян, Богданов дол и Ножарево. По-късно е бил и в Русенския затвор. През това време са му иззети земеделски машини и имоти заради „неиздължени държавни доставки“. От затвора излиза с разбито здраве. Сега е покойник. (Данните са от дъщерите му Елена и Маргарита).

Младен Милчев Милчев е роден 1929 г. в с. Ковачевец, Шуменско, сега живущ в кв. Чародейка в Русе. Той е арестуван през 1951 г. в Бургас, заедно със Стефан Йовчев, Михаил Алексиев, Петър Жеков и Димитър Видинлиев (месторождението им не е посочено) и е осъден на 20 г. затвор, които изтърпява за близо 10 години в Шумен, Сливен, Белене и Варна. Сега е ръководен деец на Съюза на репресираните в гр. Русе.

Станчо Неделчев Станчев, роден 1933 г. в гр. Вятково, Русенско е осъден през 1950 г. заедно с Петко Ангелов Станев, Велико Радев Пенев, Иван Симеонов Симеонов, Богомил Йорданов Пенков, Георги Иванов Райчев - всички от Вятково и Куни Иванов Йосифов, учител във Вятково, роден в с. Красен. Станчо е осъден на 6 г. затвор, но поради непълнолетие остава с 4 г. присъда. От всички пълнолетен е бил само Велико Радев, за който това осъждане е второ. Това е известната в този край Вятковска конспирация, както е наречена от властта, всъщност нелегално възстановена земеделска организация.

През 1949 г. в Русенско е заловена и осъдена голяма група земеделци, възстановили забранения БЗНС-Н. Петков с участници: Трифон Станев Гатев, Васил Наумов Попов, Драгия Вълчев, Петър Михайлов Балкански, Райко Иванов Каменаров, Васил Петков Къосев, Кольо Колев Енчев (доживот), Руси Панов Ганев (доживот), Иван Иванов Добрев, Димитър Иванов Цанев, Георги Йоргов Пенев (убит) и Стоян Стефанов Даскалов.

Петко Минчев Дечев от Разград е осъден с една от Русенските конспирации на 10 г. затвор, като е бил и голяма част от присъдата си на Беленския остров Персин.

Добри Велчев Добрев от с. Балкански, Разградско е преследван и тормозен от властите, като често е арестуван по подозрение и много месеци прекарва в килиите. Сега живее в Разград.

Иван Стойчев Минчев от с. Паламарца, Търговишко при някакво задържане от милицията насила е вербуван за агент през 1947 г., но той успява да не дава никакви сведения и в началото на 1951 г. при опасност да бъде арестуван, преминава в нелегалност. С присъединилият се към него Илия Ненов те обикалят околните села и вербуват нелегални групи, като само в с. Цар Асен, Поповско групата била от 16 души, които положили клетва за борба против сталинисткия болшеvizъм. След упорито търсене на оръжие, тук се създава горянска група от Добри Христов Чапуков, Стефан Христов Чапуков и Борис Русев Бужев, тримата от Паламарица, Димитър Митев Унгуров от с. Гагово, Поповско и Пенчо Тодоров Ганчев от с. Цар Асен. Горяните стават 15 души и се движат около селата Градище, Опака, Горско Абланово, Крепча, Любен, Паламарца,

Ковачевци и др. Във връзка са и с Русенските горяни, а най-важният им ятак е старият комунист Петър Христов Радков от Градище, Поповско. Горяните не предприемат фрапиращи акции, а с присъствието си окуражават населението и продължават да се въоръжават и окопават сред все повече свои ятаци в очакване на някакъв голям международен конфликт. Но това стряска властите и те след редица опити да вербуват и внедрят сред тях агент, се решават на „физически действия, чрез които да ги ликвидират“ и успяват да ги заловят. През 1952 г. са осъдени, заедно с голям кръг ятаци и поддръжници. По политически възгледи са земеделци. (Данните са от различни източници, но основната версия е от посочената книга на Д. Шарланов, в която присъдите не се цитират)

Нелегална организация се създава и в с. Ветрен, Русенско към края на 1948 г., която наброява повече от 15 души. Въоръжението на първо време е от 3 карабини и пистолети.

1.	Таню Славов Танев	Драгановец, Търговишко
2.	Асен Паянтов	Силистра
3.	Димитър Паянтов	Силистра
4.	Йордан Джабаров	Разград
5.	Миролюб Игнатов	Разград
6.	Петко Стоянов	Моравка, Омурташко
7.	Стефан Момчев	Исперих
8.	Антон Костов	Русе
9.	Ненко Гатев	Конево, Търговишко
10.	Петър Евтимов	Златари, Омурташко
11.	Райчо Стоянов Марков	Разград
12.	Боян Ненков Поплазаров	Лиляк, Търговишко
13.	Тодор Сапунджиев	Търговище
14.	поп Георги Б. Овчаров	Антоново

Списък на лагеристи и затворници от Русенска (Разградска) област, били на остров Персин-Белене в периода 1949-1953 г.⁸

Не са възнамерявали

да започват въоръжена борба с властта, докато не стане възможно да участват в свалянето на комунистите, когато това стане общонационална задача. Всички били земеделци, но в справката на ДС не се цитират имена.

Централна с областен обхват горянска чета, обаче е тази, организирана от т.н. Областен земеделски център № 1 през 1950 г. Нейното начало е поставено на тайно заседание в дома на Димо Димов Лъвчиев от Русе с присъствието на Иван Димитров Букев от с. Хлебарово, Разградско, Димитър Лазаров Мамулков от с. Сваленик, Русенско, Тодор Йорданов Терзиев и Жеко Жеков Стоев, също от Хлебарово, братята Иван и Любен Чобанови от Русе. По-късно към тази група се присъединяват Цанко Ив. Цанев-Мечето от Писанец, командир на четата, Цветанка Стефанова Георгиева- Чалъкова от с. Червена вода, Русенско, помощник-командир, Цвятко Недялков Недев и Бойко Братилков Бойков – и двамата от Паламарца, Търговишко и други.

Набират се повече от 40 души, които полагат клетва за вяност и твърдост в борбата. Строгостта и дисциплината в четата са били на голяма висота. Двама от четниците, заподозряни като агенти на ДС са осъдени и убити. Въпреки това, след въоръжени схватки с милицията и с помощта на предателство, четата е разгромена и в края на 1951 г. заловените живи са осъдени, като са издадени няколко смъртни присъди, включително и за Цветанка (Ценка) Георгиева, като присъдите са изпълнени. Предаваме това важно

⁸ Данните са от ръкописа на Куни Генчев Кунев (от с. Събрано, Новоагорско) „Стенания от мрака“ - неиздаден.

събитие твърде съкратено, тъй като в Книга втора на „ Записки за българските страдания 1944-1989 г. “ (с. 312- 314) то е отразено много по-широко.

Срещу золумите на тиранията в този край активно се борят и българските турци. Те неотклонно следват БЗНС-Н. Петков, организацията, която е традиционна за тях. За участия в различни форми на съпротива или пропаганда са репресирани Неджип Зекиров Солаков от Исперих, с ислямско духовно образование, Назми Е. Мустафов, също от Исперих, Емин Хамдиев от с. Лъвино, Мехмед Керимов, учител, потомствен земеделец от Исперих, Али Ибрямов от с. Китанчево, Хюсеин Ахмедов от с. Вазово, Осман Ахмедов Дервишев и Шабан Тефиков от Исперих, Зекир Исмаилов и други.

Тези и по-горните данни за трагичните събития сломили борческите напори срещу червената власт в Русенска (Разградска) област в основната си част са от Стоян Митев Белелиев, роден в с. Крушаре, Сливенско, съден за земеделска конспирация в своя роден край, изтърпял години затвор и заселил се по-късно в Русе. С несъмнения си авторитет завоюван там, той от години вече е секретар на Окръжното ръководство на Съюза на репресираните в България и ревностен проучвател на народните страдания там.

Крум Кънчев Хорозов от гр. Летница, Ловешко, също в Русе намерил спасение от преследванията на властите, след изтърпяна Дълга присъда. Десет години той има първенствуваша роля в обществения живот в града, откъдето стана депутат в VII ВНС. Гордо надживял страданията, той сега се труди да ги остави за поколенията и на книги.

Софийска област

Никола Стоилов Хайдутров, роден през 1889 г. в с. Старосел, Дупнишко е член на БЗНС от Балканската война. През 1938 г. е в концлагера „Св. Анастасия“. Учил в Сорбоната (Франция), заедно с Никола Петков, който дори през 1940 г. му кумува при женитбата му с Мария Попова от с. Дяково, Дупнишко, гореща привърженичка на неговите идеи. През 1941 г. е в концлагера в Асеновградско, заради своите земеделски убеждения. Хайдутров е фронтови офицер, по-късно водач на земеделците от Горноджумайско и техен народен представител. След 9 юни 1923 г. избягва в Чехия. След 9 септември 1944 г. въпреки работата си като деец на ОФ в Горноджумайско, той е възмутен от редицата убийства без съд и присъда воня край и пише писма с протести до разни ОФ-инстанции. Откаран е в лагера в Белене след жестоки инквизиции в ДС и там на 16 април 1952 г. е убит (според властите починал). („Земеделско знаме“, бр. 64/1990 г.)

Вестник „Персин“, бр. 34/1996 г. - в призив към читателите Стоян Белелиев от Русе търси приятелят си Петко Коруджиев от гр. Рила, Дупнишко, роден през 1928 г., с когото са учили заедно в Земеделското училище в с. Садово, Пловдивско, а после и в Образцов чифлик край Русе. Там Петко е бил изключен за земеделската си дейност и осъден. Втори път е осъден като трудовак през 1950 г. в Бургас, а семейството му било изселено в Ямбол. И до днес никой не знае жив ли е и къде е Петко Коруджиев...

Димитър Сотиров Миловански, юрист, от гр. Рила околийски секретар на БЗНС в Дупница е убит от трима злостни сталинисти, както си е бил в леглото и четял вестник. Майка му се хвърлила да го прегръща, окървавена от плискащата кръв.

Александър Антонов Манов (Лесето) от с. Стенско, Кюстендилско е бит и затварян и преди 9 септември 1944 г. от буржоазната власт, а след тази дата е охрана на д-р Г. М. Димитров, като е свързан и със семейството му и преди това, понеже през бомбардировките приютявал в дома си децата му Анастасия и Александър.

След емигрирането на Гемето, Ал. Манов е от 1946 до 1953 г. в лагерите Куциян, Богданов дол, Ножарево, Звездец и Белене. По време на Унгарското народно въстание (1956 г.) той отново е арестуван и още три години прекарва в лагер.

Йордан Рангелов Китов от гр. Сливница е репресиран от болшевишката власт, окачествяван като „народен враг“.

Борис Русинов Матов от с. Гинци, Годечко е многократно бит. арестуван и откарван в лагер след 1948 г., както и по-късно. през 1950 г. вследствие на което през 1954 г. скоропостижно починал.

Радко Мачиков от с. Коняво, Кюстендилско е бил в лагерите Куциян, Николаево, Казанлъшко и в Белене поради несъгласие с властимащите.

Иван Кирилов Котев от с. Елов дол, Радомирско, роден през 1922 г. и група на Бърдарски - Тихомир Димитров Александров от с. Сирищник, Димитър Гълъбов от Пчелинци и Гошо от Мурено са осъдени като конспирация през 1951 г., като във връзка с тяхната дейност са осъдени и Методи Новев, поет-земеделец и Тоне Василев Котов, анархист, и двамата от с. Житуша. За Иван К. Котов и Гошо от Мурено това е второ осъждане, поради което са осъдени на по 20 г. затвор.

Иван Гочев и Петър Гюров от Трънско са осъдени на затвор и в Белене. Гюров е бил помощник (фелдшер) на д-р Петър Дертлиев, но там го пребили милиционерите, та е хвърлен мъртъв в бараката.

Фердо Величков Савов от с. Долна Секирна, Брезнишко е съден по политически причини и е изтърпял присъдата си във Барна и Белене, като е изживял много унижения и премеждия.

Георги Цонев и Тодор Занков от с. Рилци, Благоевградско и Илия Механджийски от с. Обидим са изтърпяли многогодишни присъди за борба срещу властта и нейните „мероприятия“...

Димитър Хаджиев от гр. Гоце Делчев и родителите му са постоянно тормозени от властите, защото той бил деятел на опозиционния БЗНС и е конфискувано имуществото им, без някакво законно основание..

Георги Попстоилов от с. Поповяне. Самоковско, Мирчо Панайотов Шишков от с. Алино. Ангел Борисов Мутафчийски от с. Яребковица, Димитър Биволов от с. Крайници,

Дупнишко, Радой Загранярски от с. Ярлово, Самоковско, но живущи в Крайници през 1950 г. са осъдени на различни срокове затвор по обвинение в „конспирация срещу народната власт“ и са изгърпiali присъдите си в различни затвори из страната. (По данни на М. Шишков.)

Полковник Димитър Марков Младенов от гр. Банско, артилерист, с ордени от две войни, първият български командир, влизал в бой с немците по време на Муравиевото правителство, е арестуван през 1948 г. и „безследно изчезва“, както се определят убитите от сталинистите българи. (Вестник „Демокрация“, 1991 г.)

Васко от гр. Костенец и един човек от Ихтиман са убити през 1956 г. на остров Бързина срещу Белене, като милиционерите предварително са ги отделили от другите, после изгърмiali и казали, че тези двамата опитали да избягат. Причината, както се разбрало, било да овдолее жената на единия, която била много хубава, но не искала да тръгне с някой си от ДС, твърдейки: „Докато е жив Васко, аз ще го чакам честно!“ (Данни от Гено Гергов.)

Славчо Стойков Христов от с. Пасарел е откаран в лагера в Белене по амбицията на местните управници (на остров Персин). (Данните са от дъщеря му Мария Маркова, поетеса, автор на стихосбирката „Сълза в окоето“.)

Село Ярлово, Самоковско е дало не малко хора, предимно младежи, бунтуващи се срещу червената власт. Радой Масларски излиза нелегален, понеже е подгонен като земеделец-опозиционер и в последствие е убит от властите. Убит е също братът на учителя Георги Попстоилов от Ярлово (чието малко име не се установи). Динко Петров е осъждан за опит за бягство, а Янко Велев Орльов е включван от гимназията и дълго е държан в Софийския затвор, също по обвинение за бягство, а Димитър Масларски прави опит да организира антиболшевишка група в Бобов дол, но след разкриването му успява да избяга зад граница и сега живее в Лос Анжелис (САЩ). Имал 5 деца!

Евгени Байкушев от Перник през 1973 г. е осъден на 5 г. затвор по измислени мотиви, а всъщност защото продал собственото си място в квартал на града, без да се съобрази с искането на удобен за властите купувач.

Димитър Костадинов Недокланов от с. Мурсалево е осъден за „шпионаж“ в полза на Англия, само защото чрез ръкописна бележка, дадена на излизащ от легацията човек, искал да бъде приет от посланика, за да му се оплаче нещо. Човекът (от БОДК) я предал не на посланика, а на ДС. Но за това Недокланов изгърпява 12 г. затвор...

Манол Васев (анархист, с истинско име Йордан Сотиров- Бърлака) е роден в Кюстендил през 1898 г. Той е борец от голяма класа и срещу фашизма и срещу болшевиизма. Лагерист, после затворник през 1956 г. 45 дни преди да го освободят от Старозагорския затвор умира така внезапно, че съмнението да е отровен е почти явно.

Иван Дупаринов от с. Вакарел (живял в София), ветеринарен лекар, брат на Спас Дупаринов (министър при Стамболийски) е уволнен от работа и откаран в лагер само защото е бил в БЗНС-Н. Петков. (Данни от сина му Михаил.)

Тодор Иванов Балчовски от с. Литаково е непрестанно тормозен от властите, защото по време на легалната опозиция е оил земсов ръководител и кандидат за народен представител от Ботевградско. През 1946 г. е бил в лагера Куциян.

Неда Цветанова Балчева, съпруга на убития от комунистите Балчо Тошев и майка на жестоко репресирания Иван Балчев, арестувана и откарана в София, дете я карали да се качва по дървена стълба, а после събаряли стълбата за свой кеф. В нейното село Литаково, Ботевградско не й позволявали да ползва автобус дори, нито някъде да пасе овцете си, само защото мъжът и синът й са ОПОЗИЦИЯ.

Тошо Цолов Тошев от с. Трудовец, Ботевградско е откаран в Белене през 1951 г. защото е бил околийски секретар на ЗМС, като не му позволили да следва висше образование. (Данните са от Ив. Балчев.)

Стоян Миланов от с. Завала, Брезнишко бил готвач във войсковата жандармерия в Македония през 1943-1944 г. и като се върнал станал портиер-разпоредител в Съдебната палата в София след 9 септември 1944 г. Един ден чете на вратата на залата пред която пазел, че и неговото име е сред подсъдимите в някакъв насрочен процес и е подведен по смъртен член. Той си замълчава и седи в залата като слушател. Осъждат го на смърт...

После той обжалва присъдата без да се явява никъде. Намаляват я на 24 години затвор, но той бяга през границата заедно с Владимир Петров от същото село, който после е във Франция, Германия и сега се върна, но от Стоян Миланов няма следи.

Кирил Александров Луканов и Кирил Костадинов Луканов от с. Крайници, Дупнишко са осъдени по 10 г. затвор за политическа дейност срещу властта, Георги Василев Тренчев - на 4 г., а Велчо Павлов Загранярски, известно време нелегален, в последствие е заловен и осъден с групата от Ярлово на 15 г. затвор.

Първан Стоилов Бояджийски от с. Шатрово, Радомирско е изчезнал без следа, но се знаели убийците му, дори са съдени за успокоение на населението, а баща му Стоил Бояджийски е осъден на 9 г. затвор, защото е протестирал за сина си.

Димитър Иванов Петков от с. Бараково, Дупнишко е лагерист в Белене и Богданов дол. (През 1990 г. е кмет на селото при случая с „Временните управи“.)

Костадин Караделов от гр. Сандански като затворник в Беленския остров Персин е убит от охраната, понеже като смъртно гладен си откъснал стръкче коприва от къпинажа, през който ги конвоирали. Имал 6 деца и жена му не успявала да му праша колети, защото и децата едвам изхранвала.

Иван Цаков, Костадин Улевинов и други от Банско. Борис Табаков от Белица, Иван Сергиев от Якоруда (сега във Велинград) са непрекъснато тормозени от властта и след лагери и затвори младите продължили теглото си и в трудова повинност...

Костадин Хр. Коцелов от с. Склаве, Санданско е преследван от властите, лагерист, като за респект са го изкарвали на разстрел.

Стойчо Миленов - земеделец, партизанин от Трънско, въпреки антифашистката си дейност е преследван от сталинистите и откаран в лагер, защото придавал „прогресивност“ на опозицията, като бил земеделец.

Тримата братя анархисти от гр. Сандански - Славейко, Радко и Кръстьо (архитект) са изменили твърде труден, но за завиждане идеален път през цялото време на болшевишкото управление в България - по лагери и затвори заради своите идеи и идеали.

Елена Огнянова от с. Радуй, Брезнишко, писател-етнограф и краевед, цял живот е пренебрегвана и премълчавана, въпреки издадените си чудесни книги, защото от 1950 до 1953 г. цялото ѝ семейство е изселено в с. Тенево, Ямболско поради политическа неблагонадеждност. А то се състои от: баща ѝ Огнян, майка ѝ Иванка и 6 деца - Елена, Здравка, Ката, Олга, Неделка и Борислав - всички обявени за „прикрити врагове на народната власт“.

Западните български покрайнини (спадащи в Софийска област имат също безбройно много репресирани жители от титовите болшевики. Петър Михайлов Найденов е един от тези неизвестни наши братя, репресиран от сръбските власти заради своя българизъм от 1948 до 1988 г. Той е от с. Сенокос, Царибродско.

Станко Владимиров (или Георгиев) Пенчев от с.. Долни Романовци, Брезнишко е осъден на 10 г. затвор заедно с група, неизвестни на автора по име, като изтърпял присъдата си честно и мълчаливо. Сега е покойник.

Велко Стратев Георгиев от с. Завала, Брезнишко, често гонен от властта като бивш офицер, което достойно търпял. (Данните са от отгледаната от него внучка д-р Нели Георгиева, сега живее в София.)

Някой д-р Момов от Самоков бил толкова човечен и услужлив към всички, които са репресирани от властта, че това се разчуло по цялата околия. Пред кабинета му имало опашка от хора. (Данните са от Янко Орльов, също репресиран.)

Кирил Калайджиев от с. Добринище, Гоцеделчевско е изтърпял голям срок в лагерите заради своите земеделски убеждения, които сега са и убеждение на двете му дъщери. (Данните са от дъщеря му Мариана Апостолова).

Методи Стоянов и Стоил Антов от с. Габров дол, Радомирско са лагеристи, а Александър Станимиров Стоянов е убит от властниците. (Данните са от Стойне Станимиров.)

Асен Владимиров Стойчев и Цеца Раклина от Брезник, Иван Паунов и някой Стефан, двамата от с. Сопица, Брезнишко, са арестувани като нелегална горянска група през 1946 г. и откарани в Трън, където Асен е издъхнал от мъченията при следствието, а другите

остават живи и са осъдени на затвор. Сега Иван Паунов е свещеник на с. Сопица. (Данните са от Златан Боянов от Перник, сега живущ във Варна-Евксиноград.)

Любо Чилиеца от с. Мещица, Пернишко, е наречен така, защото през 1947-1948 г. успял да избяга в Югославия, после в Австрия и сетне чак в Чили в Южна Америка. Много настоявал в писма да го посети брат му. Когато брат му успял да отиде там, починал в ръцете на „Чилиеца“... (Данни от Златан Боянов от Перник.)

Младежка земеделска група в Кюстендил, начело с Никола Марков Марков (р. 1936 г.) заедно с Илия Груев и Виолета Груева от с. Злогош, Кюстендилско са заловени заради нелегалната им дейност през 1955 г. и осъдени на разни срокове затвор и чак през 1964 г. някои излезли. Предполагаемия предател, който ги е издал е син на бивш царски офицер, полковник. (Данните са от Георги Божков.)

В своите терористични действия комунистите претърпявали и комични положения: Кирил Дилов Тодоров от с. Осеновлак, Софийско бил застъпник на БЗНС-Н. Петков в изборите през 1946 г. и понеже спечелил мнозинство, после официално отнето, бил арестуван от дошлите с джип милиционери и покаран към Своге. Но към манастира „Седемте престола“ джипа се развалил и не могъл да продължи. Тяхкали се, вайкали се, па го пуснали да си върви, а те ударили пеша за гара Левице. (Данни от Кирил Колев от Осеновлак.)

Георги Николов Михов от с. Долно Камарци, Софийско, комунист, но крайно честен и с анархични уклони, поради което яростно критикувал линията на БКП. Затова през 1950 г. до 1952 г. е въдворен в ТВО в Белене на остров Персин. (Данните са от сина му Атила Георгиев.)

Илия Младенов Филипков от с. Искрец, Софийско, свързан с Бовската конспирация „Първи Балкански народоосвободителен батальон“, като разбрал за разкриването й излязъл в нелегалност, но е заловен, осъден на смърт и убит.

От с. Искрец е и Марко Григоров, мъченик от затвора, с когото се виждахме и там след това, попадна в някакви неизвестни контакти с властите и накрая научих, че бил намерен изгорен накрая на селото си...

В село Режанци, Брезнишко през 1951 г. е заловена горянска група с 20 души подсъдими от които 6 със смъртни присъди, като успоредно с техния процес се е състоял и друг процес с 8 подсъдими, които били подразделение на първите. От всички тях ми е казано само името на Никола Сергиев Димитров от Режанци, осъден на 16 г. затвор. (Данните са от лице, което като разбра защо разпитвам и кой съм, не каза нищо повече!?!...)

Теодоси Н. Минков от с. Завала, Брезнишко е затворник, когото лично познавам, много беден и още толкова честен, живущ сега в Перник.

Свещеник Васил Георгиев Шумарев от с. Ковачевица, Гоцеделчевско, секретар и архиерейски наместник на митрополит Борис Неврокопски, цели 10 години не е видял бял ден през управлението на комунистите. Още на 29 ноември 1944 г. е арестуван и затворен заради групата на княз Черкаски. През 1945 г. е в лагера „Росица“, а през 1950 г. е изселен със семейството си (съпругата и двете си деца на 3 и 7 години) в с. Каран Върбовка, Беленско до 1954 г. (Данните са от сина му д-р К. Шумарев.)

Яне Стойнев Найденски от с. Ваксево, Кюстендилско избягва от България през Югославия и Италия. След месеци се връща нелегално, за да изведе децата си и попада в Старозагорския затвор. Чрез протокола за разпит за дейността в затвора на Георги Заркин от Самоковско разбираме за неговите теглила, както и за изгнаника Иван Копаранов отс. Белчин, Самоковско, който преди да избяга в Италия е на два пъти осъждан и е лежал в затвора в Стара Загора. В чужбина същият е активен деятел на БНК с председател д-р Г. М. Димитров. Найденски, според показанията не познавал Георги Заркин. Бягството и връщането на Найденски става през 1972 г., а разпитът е воден през 1974 г. на 27 септември.

Тодор Тасков Гигов от с. Завала, Брезнишко е бил лагерист в Беленския остров Персин от 1949 до 1950 г. Стоян Тасев, зет на Тодор Тасков, до 1944 г. е бил кмет на село Завала. При съденето от Народния съд на площада в Брезник той викал някому да хвърли бомба, докато други му казвали да мълчи, а жена му си скубела косите. Стоян е убит още

през 1945 г. (Данните са от внуците на Т. Тасков - Антон и Пламен Анг. Тодорови.)

Христо Стойков Тодоров от с. Злокучене, голям приятел, близък на Евтим Арсов, е убит в Старозагорския затвор. (Данните не сочат как и за какво е станало това, нито дали село Злокучене е Самоковското или Пловдивското).

Милчо Стоилов Нацев от с. Извор, Радомирско е син и брат на жестоко пострадало семейство. Баща му и той са осъдени през 1950 г. по на 10 г. затвор, а брат му Драган Стоилов Нацев е осъден на смърт и убит заради земеделските си убеждения и дейност. Бащата бил председател на организацията на БЗНС в селото. Обвинени са за нелегална организация и дейност - разпръскване на позиви в Перник, заговор за бягство в Югославия и др. С тях са осъдени и Тодор Александров от с. Извор и Методи Иванов Асенов-Земенски от гр. Земен. Били са в различни затвори, като само Милчо е бил в Кюстендилския, Софийския, Плевенския, Пазарджишкия и в Белене, всичко 9 години, а баща му - 5 години. При завръщането си, баща му плащал наем за собствената си къща, защото била конфискувана, а имал две дъщери... (Данните са от Милчо Стоилов.)

Методи Новев от с. Житуша (сега Колош), Радомирско е осъден на затвор също във връзка с конспирацията в посочените села, а баща му Иван е бил в лагер. Самият Методи Новев е със значителни постижения в поезията, като през 1999 г. издаде стихосбирката „Зад телените мрежи“ със стихове, предимно писани в затвора и в Белене.

През най-горещата година от съпротивата срещу болшеvizма - 1951 г., са осъдени т.н. „конспирации“ в Перник и Пернишко.

По данни на Иван Астатков Петров, роден през 1927 г. в с. Витановци, Пернишко, там в края на 1949 г. и началото на 1950 г. се образува „Комитет на борците за свобода и справедливост“ (всъщност възстановена младежка секция на БЗНС-Н. Петков). Имали собствен печат, пистолети, разпръсквали позиви, писани с откраднати от печатница букви и възнамерявали да издават и вестник „Свободна мисъл“, набавяли оръжие, предимно пистолети и действително успели да се снабдяват. Този комитет имал за цел да създаде свои разклонения в Дупнишко, Кюстендилско, и Софийско, като им служи за единен център. (За това е писано отчасти в Книга втора.) През 1951 г. са разкрити и осъдени в няколко процеса, в първия от които са осъдени:

- 4) Иван Астатков Петров – Витановци -15 г.;
- 5) Фердо Величков Савов – Долна Секирна, Брезнишко -12 г.;
- 6) Радой Павлов Георгиев – Ярлово, Самоковско – 12 г.;
- 7) Владимир Петров Евтимов – Мурено, Радомирско – 10 г.;
- 8) Стойко Иванов Лашов – Ярлово, Самоковско – 10 г.;
- 9) Иван Димитров Христов – Мурено, Радомирско – 8 г.;
- 10) Марин Василев Чивийски – Неделкова грашница, Кюстендилско;
- 11) Ангел ? – Платиково, Кюстендилско;
- 12) Осъдените по процеса на „Комитет на борците за свобода и справедливост“ (1951 г.)

Ангел от Палатиково, Кюстендилско е убит една седмица преди сватбата си и сложен на ж.п. линия с отрязана глава.

Макар и да повторим писаното в Книга втора, трябва да отбележим, че разклоненията на този център са и в лицето на следните убивани и съдени от този край като: Петър Драганов Петров от Перник, излязъл в нелегалност, но заловен и убит; Кирил Лесов от с. Крайници, Дупнишко, сполетяла го същата съдба; Цинцарски от Дупнишко е убит при престрелка; Чиянов и Ваташки от Самоковско, както и едно момче от с. Гюргево, Петричко са убити; Тодор Вяички от с. Новоселяне, Бобовдолско е осъден по повод на тези събития.

Като отглас от дейността на този център в Перник са арестувани и съдени Димитър Бивлев от Крайници (осъден на 20 г.), Генчо Тренчев, Пене Каримов, Асен Йорданов Славков - всички от с. Крайници, Ерменчо Алексиев Стоименов-Брато от с. Витановци, Кирил Симеонов Дражев от с. Кленовик, Радомирско, Боян Петров Марков, околийски секретар на ЗМС в Перник, убит за организационна дейност и съпротива на властта.

Кръстьо Хаджииванов от с. Капатово, Благоевградско, поет, който още в ученическата си тетрадка е написал стихове, родеещи се по емоционалност с най-добрите

в литературата ни, е убит от властта през 1952 г. заради своите свободолюбиви чувства и идеи и борбата си срещу тиранията. В издадената му посмъртно стихосбирка „Еделвайс на кръста“ (1996 г.), както и в рецензиите за нея личат имената на дарители за издаването ѝ като Георги Хаджииванов от Австралия, Златко и Борис Златковни от САЩ, Владимир Шатев от гр. Кресна, както и техническата редакция от Илия Балджиев (също репресиран лагерист). А брат му Иван Хаджииванов пише: „Убийци, прощавам ви причинените от вас трагедии на семейството ни - убийството на брат ми, Кръстьо, побоят над сестра ми Веска в МВР и аборта ѝ от това, подлудяването и, косвеното убийство на баща ми, изселването на цялото ни семейство, концлагерите в Бухово, Белене, Богданов дол, Бобов дол, Губислав, безработицата, моя затвор... Всичко бих ви простил и не бих го разказал на децата си, ако това не беше съдбата на целия ни народ!...“ (По инициатива на анархистите от Петричкия край в памет на техния „Кръцо“ е издигнат паметник.)

Димитър Петров Тафров от с. Жостово, Гоцеделчевско е осъден за опит за бягство през границата (чл. 155), заедно с Тодор Шалев, както и с Георги Кумбаров, Иван Солаков и Георги Варадев, които са успяли да избягат, като Г. Варадев е в Торонто, Канада. Осъдени са и Иван Лагунов и Илия Спасов.

Костадин Агъдов и баща му Димитър Агъдов от Жостово са съдени, а другият син на Димитър - Георги Д. Агъдов е убит на границата. (Според някои от данните Агъдови са от с. Хаджидимово.)

От Жостово е убит и синът на попа Димитър Поптрифонов при опит за бягство. Избягал е някой си Игнев.

В тукашната поредица от репресии са пострадали и братята Траханарови и баща им, братята Владимир, Кирил и Димитър Пейчеви, Васил Бараков в неочаквано сътрудничество между земеделци и ВМРО. Осъдени на затвор са и Агушеви от с. Слащен, а Борис Чанджиев - народен представител от БЗНС-Н. Петков в VI ВНС, семейството му и застъпниците му Тетимови са откарани в лагер. (Данните са от Димитър Петров Тафров.)

Тодор Алексиев Иванов (или Александров) е роден през 1921 г. в гр. Кочериново, Дупнишко в семейство на стар борчески род. Прадядо му е убит от турците като комита. Още 14-годишен, заедно с баща си чува от белогвардейци, работещи във фабрика „Балабанов“ (после „Вапцаров“) истината за комунизма, какъвто е в Русия и когато и тук идват на власт комунистите, през есента на 1948 г. става инициатор на създаден в с. Стоб Комитет за борба с комунизма. В него, по данни на Тодор, имало представители и от Цариброд, Скопие и дори от Димотика (Гърция). Разпръсквали позиви и набавяли оръжие. След залавянето им, лично той поради заболяване е откаран в някаква болница, дето загубва зрението си. Според него това е предизвикано с някакви лекарства, използвани от ДС, но той и днес едвам ходи, воден от жена си... (Данните са от същия Т. А. Иванов, предадени ми на касета.)

Илко Кованджийски от Перник (роден в с. Друган, Радомирско) е пример на мъченик и светец на делото в което вярва - идеите на БЗНС и Александър Стамболийски. Осъден на затвор за тази си вяра, той търпи всичко с несравнима устойчивост и честност. Но в летописа на борбата срещу болшевизма той се вписва, за разлика от всички други, най-рече чрез страданията си след явното рухване на тиранията. Месеци преди смяната на Тодор Живков и месеци след нея той най-първ от първите тръгва апостолски из страната да буди и организира посещения преди четири десетилетия БЗНС. Но и злият юмрук на червените фанатици е по петите му. На 18 срещу 19 февруари 1990 г. след панихидата за деня на обесването на Васил Левски в града той е намерен пребит до смърт от патрулна милиционерска кола в кв. Мошино с почти обезобразено лице и с изтекло дясно око, в безсъзнание. В писмо от дъщеря му Нели и приятеля му Кръстан Христов от Перник (също репресиран) се описват петгодишните му мъки в това състояние до 1995 г.), които довеждат до смъртта му. Без да се открият убийците...

Станой Николов Ангелов от с. Драгойчинци, Кюстендилско, Тодор Стоичков Иванчев (студенти) и Сенто Николов Ангелов са осъдени през 1952 г. за организация против властта по чл. 70 ал. и чл. 92 и 314, като Станой и Тодор по на 15 г. затвор, а Сенто - на 12 г. Успоредно с тях съдят задочно и Драган Стефанов Величков, защото е бил вече избягал

в Югославия. На същия дават смъртна присъда, но той се връща, продължава следването си и става инспектор по просветата и редактор във „Фокус“ на мястото на Радой Ралин под името Марамски, което ги навежда на мисълта за нещо инсценирано и провокационно. Станой е преминал през затворите в София, Варна, Белене, Плевен и кариерата в с. Самоводене, като на тези места е бил с Петър Джамбазов-от Ловеч, Тома Малечков от с. Лъки, Благоевградско, бай Цеко от Плевенско, Марин Чивийски от Кюстендил, Мишо Михайлов от с. Подем, Плевенско и много други.

По данни на Станой в Кюстендил и околията му през 1950— 1951 г. е била организирана група „Антиболшевишки съюз“ във връзка с която Крум Кодуцки и брат му Иван, Асен Милев Тасков, Евтим, баджанак на Крум, някой си бай Сотир, Никола В. Бозаджийски, Гошо, Иван, Христо Ромбев, някои от тях от с. Богослов, Кюстендилско, общо 15 души, са въоръжени с оръжие, изнесено от казармата. Това е една от най-големите групи, водила сражение с властниците на границата...

Конспирацията, организирана в с. Опицвет, Софийско, както властниците наричаха възстановените нелегално земеделски групи, макар отчасти описана в Книга втора от настоящия труд (с. 343-344) си остана неогласена в пълния си състав. А тя се оказва една от най-големите в Софийска област. Допълнителни данни за нея имам наскоро от участниците Димитър Никифоров Ташков и Георги Данаилов от Опицвет, живущи сега в София. Подсъдими и осъдени са и следните участници: Димитър Крумов Йорданов от Опицвет, осъден на 15 г.; Иван Леков Гьорев - на 8 г.; Владимир Христов - на 12 г.; Стойчо Найденов - 6 г.; Петър Борисов Веселинов — 15 г.; Станимир Тасков - на смърт, после останал на 20 г.; Иван Данев Мишев - на 20 г.; Каменов, мандраджия, зет в Опицвет- на 15 г.; Павел Георгиев Ортаков-Чекмеджето - на 5 г. (дал един автомат за групата). Дотук всички са от Опицвет. Коста Христов от Безден - осъден на 20 г.; Златко Йорданов Христов от с. Белидие хан - 6 г.; Донко от Алдомировци - Юг.; Калчев от София, словослагател, дал буквите за печатане на позиви - по непотвърдени данни осъден на смърт; Здравко Антов Гьошев, нелегален, убит на границата; Евстати Крумов Младенов, успял да избяга през границата и сега е в Южна Африка.

Опицветската конспирация върши основната си нелегална дейност срещу тоталитарната власт през 1951 г., когато е най-горещо под краката ѝ. Данни за нейните разклонения намираме в Ботевградско чрез Димитър Минков Марков и Иван Атанасов (летец), а в с. Бистрица чрез Йордан Ноев. Като добавим Пеньо и Иван Кирчеви. студенти от Каспичан, Никола Върбанов от Панчарево, избягал в Гърция, Белослатинските и Пазарджишки групи, нелегалните от Искърския пролом, Бов, Лакатник и Черепишкия манастир и т.н. виждаме огромния обхват на съпротивителното движение.

Според твърдения на участници, някои от сбирките на групите ставали в Духовната академия (на втория етаж), понеже някои от членовете са студенти-богослови като Иван Кирчев от Каспичан, а някакво участие в дейността имал и Радко Поптодоров, сега висш духовник и професор по богословие. Всички те са съдени през 1952 г.

Аврам Георгиев Хаджииванов от с. Капатово, Гоцеделчевско, е син на жестоко пострадало семейство. Бащата е изселен, брат му Благой е изпратен в лагер, Кръстю (поет) е убит, Иван е в затвора, сестрата Веска е подлудена от бой в МВР, което описахме в друг абзац на тази книга. Аврам си е направил труда да събере данни за убитите от Петричко през време на управлението на комунистите. От с. Ключ: Андон Пельов, безследно изчезнал, 1944 г., Панде Илиев Панделиев и Георги Кирилов Гецев, убити през 1965 г. От с. Белтово: Георги Андонов Мисароков, изчезнал в Белене. От с. Рупите: Григор Атанасов Хаджигаяев, осъден на смърт през 1951 г. От с. Беласица: братята Петър и Илия Димитрови Кимови, убити 1965 г. От с. Капатово: Кръстю Георгиев Хаджииванов, убит 1952 г. От с. Коларово: Васил Салмов, Лазар Василев Ангов и Кирил Мицков, безследно изчезнали през 1944 г., а Иван Джобков - убит в затвора през 1952 г. От с. Старчево: Иван Сотиров Чаушев, убит 1944 г. От с. Яворица: Георги Илиев Новоселов, изгорен с бензин в милицията в Петрич през 1944 г., а Тодор Костадинов Стоименов - изчезнал безследно. От с. Гега: Стефан Попгеоргиев Попстоянов, изчезнал през 1944 г. От с. Дрангово: КРУМ Атанасов Чакалов, изчезнал 1951 г. От с. Габрене: Тодор Костадинов, безследно изчезнал. От с. Кулата: Андрея Вангелов Бърдаров, убит в

Белене през 1951 г. От гр. Петрич: Илия Чаушев, Вельо Илиев, взети от нивите си и убити в Беласица, Димчо Николов Стоянов и Спиро Томов Илиев са изчезнали безследно, а Вангел Митов Агликин загива в престрелка с милицията в Беласица. Георги Николов Богоев пък е убит през 1948 г. (Данните са събрани от Аврам Г. Хаджииванов.)

Семейството на Иван Димитров Ръхов от с. Горно Драглище, Разложко е изтърпяло същински погром от червените властници в този край. Самият Иван и съпругата му с малкия си син Христо са изселени в с. Дрента, Еленско. Големият син Георги, за да спаси живота си избягва в Югославия, вторият - Никола заради своите и на баща си земеделски убеждения попада в затвора. Дъщерята на Иван Ръхов - Рада остава вдовица, тъй като мъжът и е обвинен в конспирация и осъден на смърт.

1.	Христо Костадинов Пандев
2.	Славчо Тодоров Попов
3.	Евлоги Църнелов
4.	Славчо Тодоров Дурев
5.	Иван Г. Ръхов
6.	Асен Г. Котев
7.	Георги Иванов Падарев
8.	Асен Томов Дурев

Осъдените от Драглищката конспирация

Бащата на Георги Падарев - Иван Падарев е убит преди това. Асен Дурев е осъден на смърт и убит, а другите са осъдени на затвор със срок от 5 до 15 години. Георги Иванов Ръхов е осъден задочно на смърт. Процесът се е състоял през 1952 г. (Данните са от Никола Ръхов чрез Коста Б. Стоянчев, координатор на БЗНС в Разлог.)

Пострадалите от болшевишкия режим от с. Баня, Разложко са описани в изпратената ми справка от Никола Ив. Николов, която гласи: Осъдени за инсценирана конспирация през 1951 г. са Петър Г. Маляков, Георги Н. Дърдалов, Георги Хр. Бояджиев, Стоян Мих. Димитров - всички от БЗНС, Борис Дългарадин (от ВМРО) и Тинка Сим. Бояджијева, лежала 1 г. в затвора. Обвинени са за диверсионни намерения и за бягство през границата.

За опит за бягство и осъществено бягство, но върнати от Югославските власти са Никола Ив. Николов, Александър Д. Рачев, Иван Н. Драговчев, Костадин Ф. Бояджиев, Станко Г. Илиев, Иван Г. Солаков, Иван Н. Харизанов, Иван Кр. Бергов и Иван Кр. Андриов.

Лагеристи в мина Перник (Куциян) са Георги К. Кюркчиев, Христо Г. Цеклоев, Симеон Хр. Балджиев, Христо Ив. Ковачев, Цайден К. Кюркчиев, Александър Кр. Бояджиев и Стоян Мих. Димитров.

Костадин Г. Маляков е многократно арестуван и е бил лагерист в Белене.

Изселвани са Никола Ив. Николов (изключен студент), Виктория Ив. Николова и Магда Тр. Николова.

Славчо Благоев Даскалов от гр. Разлог е уволнен полковник от войската след връщането му от фронта през 1946 г., но през 1948 г. е обявен за фашист, отнета му е пенсията и е изселен от София, където е живял и отива в Разлог. С него живее и синът му Иван и учи в разложката гимназия. През 1953 г. о.з. полковник Славчо Даскалов е обвинен в опит за бягство и осъден на 10 г. затвор, заедно с него и Асен Илиев Елчинов - също осъден на 10 г. затвор, Атанас Захов - на 5 г., Иван Иванов Христов - на 3 г. и Александър Ив. Коев - на 3 месеца. При обиск къщата му е разграбена, а синът му две години преди това е изключен завинаги от всички училища в България, заедно с още 8

ученика, всичките обвинени във вражески прояви и обидни изказвания за В. Червенков и Сталин. Воден Ат. Бояджиев, Атанас Аршинков, Костадин П. Карпачев, Михаил Н. Шопов, Иван Сугарев, Борис Си. Келешов и Йордан Стойчев съгласно протокола от 14 май 1951 г. се изключват, повечето завинаги от училище. Това е все тази правно осъдителна практика, за предварително провокиране и в следствие ликвидирани на политически противници. (Данните са от Иван Сл. Даскалов.)

Чрез драговолното сътрудничество на Григор Стефанов Атанасов, роден в с. Браковци, Годечко и живущ в гр. Перник, получих много данни за репресирани в онзи край, до които не бих могъл да се домогна без неговото перфектно сътрудничество. Той е сдружен земеделец и тези среди му са познати добре. Някои от тези Репресирани хора той е подтикнал сами да пишат.

Така постъпи Георги Йосифов Божилов, роден в Годеч, който въпреки че е имал към 40 декара земя е набеден за кулак. Баща Йосиф Божилов е арестуван и бит за да влезе в ТКЗС, а самият

Георги през 1958 г. е откаран в ТВО в Белене на остров Персин, където преживява много премеждия и уморителен труд.

Арестувани, откарвани в лагерите край Перник и Белене са Тодор Стоянов Тасев, живущ в Перник, Александър Тодоров от с. Комошица, Григор Пейчев от Лопушна (и двете села в Годечко) Асен Владимиров от Годеч, Симеон Войнов от Годеч, Игнат Делчев от с. Губеш, Серги Георгиев от Годеч, наричан Дисивалията - интерниран, Спас Момчилов от с. Гинци, Годечко, Стоил Митов Гълъбов от с. Браковци, Годечко, Иван Павлов от Годеч и други.

Спас Момчилов Петров от с. Гинци, Годечко, който споменахме и в предишния абзац, има и по-особена съдба. Отивайки в София да кара курсове за шофьор и живеейки на квартира у Тодор Димитров Филипов (родом от Драгоманските села) често се събирал с приятели и съидейници-земеделци като коментирали против властта. Приели като свой и един дисциплинарно уволнен милиционер, който започнал да им говори напътстващо и организиращо против болшевишките управници. След време всички били арестувани и под името Първа Годечка конспирация (1946-1947 г.) след дълго следствие осъдени, а милиционерът, вместо обвиняем се явил като свидетел на обвинението. Осъдените са Славейко Борисов Славков от с. Несла, Драгоманско - на 10 г. затвор, Тодор Д. Филипов - 10 г., Спас Момчилов - 5 г., Кирил Никифоров от Гинци, също на 5 г. затвор, Нешо и Лалчо от с. Неделище (или Несла) са осъдени на по 4 г. (Данните са от ръкописа на Момчилов.)

Издевателствата на комунистите над населението и тук, в тези западни спрямо София околии и области са не по-малко жестоки, както и навсякъде. Както е проучил моят сътрудник по набавяне на данни Григор Стефанов, между с. Конска и гр. Брезник има масов гроб на избити след 1944 г. хора. Разни кости и черепи забелязвали над повърхността на това място след всяко изораване или дъждовни бури.

Краткотраен, но изпълнен със страдания е животът на Яне Спасов Стоянов от с. Браковци, Годечко. Още от 1921 г. баща му Спас Ст. Джунов е основател на БЗНС в селото им, поради което и Яне, като потомствен земеделец още от 1945-1948 г. заради Дейността си е затворен в Софийския затвор и само брат му Драгомир (член на БКП) е успял да го посещава. След излизането си оттам, обаче Яне е намерен разстрелян на Горнобански път в София. Според Григор Ст. Атанасов, на когото дължа и този случай, имало слухове, че Яне е бил замесен и в дейността на ВМРО, като разстрелът му е станал в кв. „Надежда“ в София.

В дълго свое емоционално изложение, в което дори показва белетристичен дар, Тодор Стоянов Тасев от с. Завала, Брезнишко, живущ в Перник, разказва за многогодишните мъки, глад и студ на интернираните семейства от Завала и други места.

Самият той е и без това белязан, защото баща му Стоян Тасев е осъден на смърт от Народния съд в Брезник и е убит, но интернирането засяга и много други семейства. През август 1950 г. от с. Завала са изселени: Велко Стратиев с 5-членно семейство. Американ Михайлов с 6-членно, Асен Иванов, самотен инвалид (родителите на който са избягали в Югославия, както и братът на Тодор Тасев), семейство от с. Режанци, от с. Забел,

Трънско и др. Откарват ги в с. Тенево, Ямболско. Местните жители им съчувствали и подкрепяли, особено една вдовица Златка Динева, а някой си Митко Киров Костов от с. Стрезимировци, Трънско, буден и добър младеж, ги призовал към взаимопомощ и намирал къде да работят. Там е бил и Алекси Тодоров от с. Комошица, комуто освен петте деца там се родило шесто. Сред изселените са Александър Календеров от с. Милославци, Трънско, адвокат, земеделец, Борис Ахчийски, началник на пощата в Трън, Средко Николов от с. Зелени град, Борис Байкушев, данъчен инспектор и други. От Брезник там са били Стоичко Жотев, ветеринарен лекар, Петко Тодоров от с. Режанци, Рангел Мазников от Брезнишко, който и там бил арестуван и осъден за разкрита конспирация и изтърпял 10 г. затвор. Драган Иванов от с. Филиповци, който бил в Белене, Георги Васев от с. Забел, който също е бил в Белене, семействата на дядо Първан, Борис и Горян от с. Горни Романовци, Илия Атанасов от с. Станянци, двамата му сина учители, също там.

Много е изстрадал и свещеник Александър Иванов Милушев, виден деятел на БЗНС и кандидат за народен представител, неизбран за 30 гласа. С уважение за добрината му е бил наричан „поп Важин“, но това е допринесло да прекара много години в лагери.

Ценко Величков Барев и брат му Иван Барев, родени в с. Докьовци, Трънско, са прекарвали живот-страдание заради убежденията си на земеделци. И през време на черната и през време на червената тирании, особено след 1944 г. братята прекарват по-голяма част от живота си в изгнание. (Основно за тях - в раздела за изгнаниците.)

Братята Илия и Никола Иванови Балджиеви от с. Кромидово, Петричко, анархисти, въпреки и уважавани от властта заради антифашистката им настроеност, още през юли 1949 г. са откарани в лагера Богданов дол, а по-късно и в Белене. Същата участ има и Илия Георгиев Чиков от Кромидово.

Захари Иванов Захариев от гр. Гоце Делчев през 1947 г. отказва да се пише македонец и макар, че е член на още легалната тогава БРСДП (о) е откаран в лагера Богданов дол край Перник, заедно с брат си, фотограф и художник. Уплашен, че заради македонщината може да бъде убит, както станало с много други, успява да избяга в Гърция. Там разбира, че 15 годишният му син Иван е починал, като майка му смята, че е отровен и решава да се върне през 1951 г., като се предава на властите. Съвсем отмъстително проскурорът Кирил Николов и съдията Михаил Сматракалев, македонисти, го осъждат на смърт. Семейството му е изселено в с. Черни вит, Тетевенско и обречено на глад и мизерия. След мъчително очакване се съобщава на семейството, че е починал, но по-късно им става известно, че е обесен в Сливенския затвор от един криминален престъпник по внушение на властите.

Серги Златанов от с. Трекляно, Кюстендилско, осъждан на смърт и през 1941 г. с процеса на д-р Г. М. Димитров, след 1944 г. дори е заемал поста член на Върховния народен съд, е преминал през лагери и арести дълги години. Същата съдба има и Стойчо Миленков от Трънско, който е бил партизанин, но понеже е земеделец и не се съгласява да служи на диктатурата, лагерите сломяват телесната му сила, но не пречупват свободолюбивия му дух.

През 1948 и 1949 г. в с. Огоя, Софийско (Община Своге) се образува нелегална група от местни жители, смятащи себе си като възстановители на забранения БЗНС-Н. Петков с участници: Димитър Ангелов Шишков, Петко Георгиев Заешки (Огойски), Петко Трайков Ничов, Марин Стоянов Суровянски, Борис Николов Кръстев, Димитър Пешин, Славчо Николов Богданов, Григор Николов Кръстев, Георги Кръстанов Рушковски, Стоил Гьошев (бивш председател на забранения БЗНС) и Кола Еврейски. Те на своите тайни срещи се уговарят да събират оръжие, земеделски книги и да поддържат връзка със съседните села и София. По това време е излязъл в нелегалност Байо Василев Владимиров и той обещава връзка с нелегален център в София. Установяват връзка с Григор Тодоров Григоров от с. Брезов дол, с Илия Райнов от с. Ябланица, а в срещите им участва и Иван Врачовски от с. Литаково, Ботевградско, който ги свързва и с Тодор Моновски и някой си Балчовски от същото село. Пишещият тези редове е изпратен и в съседното село Осеновлак, където чрез своя съученик Асен Мирчев Гатев се свързва и със съществуващата в селата Бов и Лакатник организация. Планира се Общобалкански

нелегален конгрес на връх Чукава. Когато Петко Огойски е вече войник във Видин, заловен с друга група и осъден на 5 г. затвор, научава за състояла се конференция не на Чукава, а на връх Издримец, за залавянето на Бовската конспирация и нейното осъждане (1952 г.)

Петко Иванов Петков Нюарски от с. Ябланица, Софийско като войник бил изпратен в гранична застава (на гръцката граница), където е обвинен с много други свои колеги в намерение да избяга в Гърция и е осъден на затвор. (Данните са от Иван Стаменов от с. Ябланица, живущ в кв. Гниляне.)

От същия източник научаваме, че Стамен Борисов Стаменов от с. Ябланица е избягал през 1950 г. Обаждал се известно време с писма. „Жив съм, здрав съм!“ и толкова. И от тогава до днес не се знае какво е станало с него, защото не се е обадил вече, нито някой друг е съобщил нещо за него.

Никола Стоянов Антов от фамилията Коняците в с. Ябланица, Софийско, но живущ в Кремиковци, също е бил в лагер, заради земеделските си убеждения. Сега е покойник.

Димитър Търнянов от с. Гърмен, Гоцеделчевско (Неврокопско) е даден под съд с група други обвиняеми след 9 септември 1944 г. Като виждат, че в папките няма нищо за него, съдията Кръстьо Андонов го пита: „Ти бай Димитре, фашист ли си?“. „Е па-а, щом за такива ни съдите, фашист съм.“ Тогава съдията Иван Гудев пита: „А какво разбираш под думата фашист?“. „Е па, преди не съм я знаел, ама сега гледам, че фашисти са тия, дека са добри и работливи стопани, а комунисти са тия, дека не им се работи, пиянстват и с грабено сакат да живеят, та викат „Смърт на фашизма“.

„Смърт! Смърт за това куче!“ - пиян и разярен вика обвинителят Атанас Стойков. „Смърт, смърт!“ - вика и агитката от залата и той, заедно с още 8 души са осъдени на смърт. Избити са с кирки и лопати и изгорени във варниците на подначалника на милицията в Гоце Делчев Никола Б. Лулов от с. Делчево, злият демон на околията по онова време. (Сведението е от Никола Шайков, избягал и живущ в Торонто, Канада, публикувано във вестник „Демокрация“, бр. 121 от 1991 г.)

Лагеристи в Белене от Софийска област са Никола Хр. Стрин ски от с. Долна баня, Ихтиманско, Михаил Найденов Белев от с. Извор Беренде, Софийско, Станислав Богданцалиев, Любен Монеv, Христо Колев Йорданов (анархист, интербригадист), Димитър Шишков (авиатор), Иван Йондев (убит в Белене), всичките от Кюстендил, Стойчо Бегов от с. Лешко, Благоевградско, Петър и Асен Сърбински от с. Скриняно, Кюстендилско, Иван Балчев Тошев от с. Литаково, Ботевградско, Асен Голев от гр. Банско, Иван Седлоев от Якоруда, Бойчо Огнянов от с. Хераково, Софийско, Борислав Георгиев Менков от Кюстендил, Георги Панайотов от с. Белопопци, Елинпелинско, Йордан Кокуров от с. Таваличево, Кюстендилско и много други. (Данните са от неиздадената книга „Стенания от мрака“ от Куни Генчев Кунев.)

Ибрям Рамаданов Рунтов от с. Корница, Гоцеделчевско е изселван по време на „възродителния“ процес, а баща му Рамадан Рунтов е бил в лагер. Според Ибрям през 1973 г. в родното му село са убити 4 души, 60 са ранени, 90 семейства са изселени и 12 човека са били осъдени. Казва, че в с. Тодор Икономово е убит един човек и двама от ранените са починали. От 1987 г. Ибрям става деятел на Дружеството за защита правата на човека, основано от Илия Минев от гр. Септември. Сътрудничил на дейците Едуард Генов, Благой Топузлиев, Лазар Цветков, Сватовски и др. По-късно, с брат си Ферхад през 1989 г. са и в Хасково в помощ на Х. Гагалов, Б. Лъвчиев, К. Тренчев, Николай Колев-Босия, Д. Запрянов, Христофор Събев и др. През май 1989 г. Ибрям, баща му и други са изгонени от България.

Кирил Милев, партизанин от отряда „Чавдар“, чрез в. „Демокрация“, цитиран от Ненчо Ненчев, разказва за трагедията след 1944 г. в Трънско и Радомирско. На 4 октомври 1944 г. група арестувани са докарани в местността „Секирица“ край с. Врача и там са избити: Драгоман Такев Пеев, Стоян Гогин, Драгомир Йосифов Тодоров, Кирил Хр. Андонов и Тодор Таманджиев. На другия ден, камион, каран от Сава Симов от с. Ездимирици спира в местността „Букова падина“, където са убити Борис Васев Стефанов, юрист и Рангел Васев Стефанов, шофьор. На 6 октомври същият камион с шофьор Сава Симов от Ездимирици откарва за избиване Тодор Радев-Ружен, Александър Геров Попов,

Тодор Божков Пеев, летец, Славчо Рангелов Митев, 22-годишен, Кирил Христов Попантов и Стоил Китанов-Китин.

Това знае тогавашният началник на милицията Иван Йорданов Митев (следовател по делото на Трайчо Костов и после секретар на посолството ни в Брюксел), сега живущ в София. Знае и Георги Григоров-Боцко, тогава околийски началник, сега е в гр. Трън.

На 13 октомври са убити: Борис Ангелов Златков, Кръстьо Господинов Кръстев, Александър Попстоянов Попгеоргиев, Иван Момчилов Стоянов и Александър Паскалев Стоянов - всички от с. Лява река, Трънско, избити в местността „Полеганица“, край с. Докьовци.

Никола Тодоров Георгиев от с. Глоговица е осъден от Народния съд на смърт и заедно с други осъдени са разстреляни край Шойлев чифлик. Лично той е само ранен и успява да се укрие няколко години в тайник у дома си. Откриват го и го убиват.

През септември и октомври 1944 г. от мазето на Радомирския участък на милицията са изкарвани и разстрелвани около 20 души между които: Борис Симеонов от гара Земен, притежател на дъскорезница, братя Пенкъовски - единият търговец, а другият свещеник в с. Дивля, Михаил Попов, кмет на Земен, Иван Мотикаров Кирил Георгиев Спиоров от София и други... Акцията ръководи лично генерал Славчо Радомирски. Убитите падали в дерето между гара Батановци и Радомир и после д-р Дойнов (зъболекар) от Перник казвал, че през зимата хората му носели протези и златни коронки, намерени в тази местност. (Данните са от К. Милев.)

В Радомирско са избити без съд и присъда стотици хора и са хвърлени в кладенеца край с. Върба, в шахтата „Света Ана“ и в бомбените ями край с. Извор. В тях е краят на Максим Милев, народен представител, Малин Николов, кмет и синът му, Михаил Пенчев, герой от войните и двамата му синове - Стойне и Никола Пенчеви, Коце, търговец от Перник, Тачо Пеев, председател на кооперация „Съгласие“, Кирил Миланов, учител и много други.

При работа на язовир край с. Извор са открити купища от кости и някой съобщил на генерал Сл. Радомирски. Той дошъл веднага и заповядал да се натоварят на един камион. Откарани са в неизвестна посока. (И тези данни са от Кирш Милев.)

Христо Ангов Стойчев от с. Драгуш, Благоевградско, както и Кочо от с. Чуричене през 1950 г. са осъдени за конспирация. Преди арестуването им опитали да избягат през границата с Гърция, като водили дори престрелка с милицията към границата. Поради това Христо е осъден на 12 г. затвор. От разните затвори и страданията в Белене се разболява от ТБЦ, но там грижите на д-р Дертлиев го спасили. Много пострадал от тормоза на властите е и Стефан Петров Назъров от с. Драгуш, баща на писателя Кирил Ст. Назъров.

Георги Атанасов Плачков от с. Голешево, Петричко е особено много пострадал от болшевишката власт - 14 г. и 6 м. затвор. Той е осъден като трудовак във Велико Търново, обвинен за експлозия на бензиностанция. При следствието е толкова бит, че загубва едното си око. След излизането си от затвора е живял в Петрич.

Христо Цинцаров от с. Горна Диканя, Радомирско и като трудовак проявявал своите земсови убеждения, поради което е осъден на затвор и изтърпял много страдания.

Манол Хаджиев и синът му, както и цялото му семейство е изселено от родното им село Мусомище, Гоцеделчевско през 1950 г. чак в с. Мечка, Русенско, без да им се каже какви са причините. Те сами си гадаят. През 1946-1947 г. Манол е отказал да запише семейството си като „македонци“, като заявил, че заради българщината си е бил заточен в Диарбекир през 1913 г. Отказал е и като учител с авторитет да агитира за влизане в ТКЗС. „Така си и отиде през 1978 г., като чист българин.“ - пише дъщеря му Гълъбица Манолова.

Горянското движение в Софийска област има своето първенство пред всички области чрез първата антиболшевишка чета в Осоговската планина още през 1945 г., наречена Бригада „Д-р Г. М. Димитров“. Това е и първият случай и повод народът да изрече думата „горяни“ - въоръжени групи, борещи се срещу комунистическата власт, чието основно укритие е гората. (За разлика от „шумкаджии“, както народа наричаше партизаните преди 9 септември 1944 г.) Но тази чета поради присъствието в нея и на

някои бивши полицаи и служители на бившата власт с екстремистки настроения и действия, които я злепоставят пред населението в Кюстендилско, скоро е разгромена, като 5 души са осъдени на смърт. (По-обширно описание за това е на стр. 68-70 в Книга втора на „Записки за българските страдания“)

Втората по време (1947 г.) горянска чета в Софийска област е първа по сила и значение. Това е горянската чета на Герасим Тодоров от с. Влахи, Санданско (тогава Светиврачко), която се създава за отпор срещу противобългарските действия на комунистите в Пиринския край. Въпреки че дейността ѝ, съставът ѝ и нейният погром, както и поименно осъдените участници са широко описани в Книга втора от тези мои „Записки за българските страдания 1944- 1989 г.“ (стр. 328-332), и фактът, че лично посетих тези места през 1994 г., има още какво да се допълни. Особено за Герасим Тодоров. Роден в селото на Яне Сандански, той още като младеж заживява не само със спомените за комити и войводи, бранили с пушка, револвер и кама българщината в този край, но и живее сред още живите от тях. Брат му, Захари Тодоров е бил районен войвода а домът им - убежище на дейците от ВМРО, от Гоце Делчев и Даме Груев, до Яне Сандански, Тодор Александров и Иван Михайлов. Затова, когато червената тирания завзема властта в България, в Пиринския край тя извършва нещо, дето не е познато никъде по света: българската власт, с български средства и сили да насилва българите в този край да стават не българи, а „македонци“... Никой човек, никой българин, а най-малко Герасим Тодоров може да гледа това със скръстени ръце. Въпреки голямото му семейство от трима синове (Йордан, Кирил и Владимир) и дъщеря (Василка), той решава и излиза в нелегалност през март 1947 г., като за късо време четата му нараства до десетки души въоръжени и стотици ятаци, помагачи и съчувственици, като дори синът му Йордан е включен в една от тайните ядки. Политически горяните са предимно привърженици на ВМРО, често преименуващи се тук като звенари, земеделци и безпартийни. Районът на дейност им е около гара Пирин (сега гр. Кресна) и селата Влахи, Сенокос, Езерец, Ошава, Долна Градешница, Плоски, Клетиче, Брежани и други.

Към тази чета, може би като отделно поделение, са и четите на братя Йордан и Никола Руйчеви от с. Плоски. Разгромът на всички настъпва през 1948 г., като подсъдимите по процеса са 78 души от които 11 души са осъдени на смърт, а 8 от смъртните присъди са изпълнени. В това число не влизат убитите при Сраженията и засадите, както и самият Герасим Тодоров, самоубил се в махала Вьчковци в с. Влахи, а 6 души са убити при сраженията.

По данни на сина му Владимир, тогава малолетен, сега живуш в София, с ужас видял убития си баща, изложен на видно място на гара Пирин със забит до него надпис: „Който жали за него, ще го постигне същото!“ В това време милиционери и агенти правят щателен обиск в дома им, а всъщност грабят всичко по-ценно. Събличали баба му, майката на Герасим, 81-годишна, за да търсят у нея жълтици, понеже имали данни, че крие 6 жълтици. Но тя успяла да ги пусне в една делвичка с петмез и не могли да ги намерят. А с това спасила от гладна смърт семейството - овдовялата си снаха и четирите ѝ деца.

Много още тегло претеглят синовете на Герасим като деца на убит „народен враг“, но с бащината си упоритост и буйна българска кръв доживяват живи и здрави до рухването на диктатурата и днес с всички сили подкрепят развитието на България по пътя на демократичните промени.

В село Стъргел, Пирдопско, Софийска област, през 1947 г. се сформира тайна организация по инициатива на Стойчо Христов Караджов от същото село, който по начало бил в нелегалност. Офицерите поручик Никола Мойсеев Кацаров и брат му Цветко, о.з. поручик, о.з. капитан Иван Георгиев Диловски и поручиците Ганчо Ганчев, Петко Еманойлов и Кирил Ангелов, ковчезникът на МНО Борис Харалампиев Петрунов и други се присъединили към Стойчо Хр. Караджов. На тайни събрания те проектират създаването на въоръжена горянска чета, събират оръжие и разширяват съставът си до 24 души. В края на 1948 г. те са разкрити и арестувани. Съдят ги през януари 1949 г. Подсъдимите са 21 души, като на смърт са осъдени Никола Мойсеев Кацаров и брат му Цветко, Димитър Ив. Георгиев, а в неизвестност се посочва Иван Георгиев Диловски

(вероятно умрял по време на следствието). Смъртните присъди са изпълнени на 7 август 1949 г. в Софийския затвор. (Данните са от книгата „Горяните - кои са те?“ от Д. Шарланов.)

И в Самоковско кипи народното недоволство от „мероприятията на народната власт“ и отеква най-много в редовете на младежите.

През 1950 г. се заражда тайна организация, предимно от земеделски младежки среди. На първо време това са Кирил Христов Лесов, Атанас Борисов Баташки и Васил Мишев (или Машев), които се свързват със свои съидейници в София и се мъчат да проправят канал за евентуално бягство към Турция. Конспиративни тройки се създават в Самоковските села Ковачевци, Поповяне, Ярлово, Алино и други, както и в с. Крайници, Дупнишко. Нелегалните членове достигат до 68 души в стремежът да се създаде „мощна сила, годна да се бори с оръжие в ръка за свалянето на властта“, както е заявил Ат. Баташки в съда. Те събират оръжие и правят землянки в района на с. Рила. Заловени и съдени са през октомври 1951 г. от Софийския окръжен съд, като Атанас Б. Баташки,

Кирил Хр. Лесов, Йордан Станков Чиянов и Петър Драганов Петров са осъдени на разстрел...

През 1951 г. и в гр. Сапарева баня, Дупнишко се създава нелегална горянска чета от Петър Драганов Петров от Перник (командир), Петър Стефанов Цинцарски от с. Сапарево, Велчо Свиленов от Ярлово, Йордан Иванов и Ангел Борисов от с. Яребковица Самоковско. Те целят организирането на съпротива срещу болшеvizма в Самоковско, но са разкрити и пред съда са изправени 9 души.

Прояви на нелегална дейност и опити за въоръжена съпротива срещу властта има и в Трънско. Никола Георгиев Йорданов-Гуджо от с. Глоговица, Трънско минава в нелегалност и разбунва духовете на хората в Трънска и Годечка околии, където формира тайни групи от бивши офицери, легионери и съдени от Народния съд хора. Той дълго време е неуловим и се шушукат цели легенди за смелостта му.

В Благоевградско броди Стоян Вампиров, към Петричко и Кулата. Той също умело се изплъзва от ръцете на милицията и граничарите.

Методи Янев Гиргинов от с. Ковачевци, Самоковско, бивш милиционер и член на РМС тръгва въоръжен против властта, като често преминава в Югославия и се завръща, като образува групи от помагачи, отвлечени от вида социализъм, който се установява у нас.

В близост до Рилския манастир, гр. Рила и с. Пастра се разиграват важни събития от съпротивата срещу комунистическата власт. Избягалият от България в Югославия Петър Нанков Петров от с. Сенник, Севлиево през 1944 г. се завръща в гр. Рила, Дупнишко и се свързва с братята Никола и Александър Панайотови. Посредством тях, той се свързва пък с Борис Димитров Симеонов- Боро, Серафим Войнов и Райна Теодосиева - всичките от с. Пастра. Всички те образуват бойна горянска група, нелегално действаща из района. Тя окуражавала хората и респектирала властниците. Нейни ятаци и уквиватели стават Лазар Ив. Паджийски, Димитър Захариев Бабаружин и Никола Ганчев, също от с. Пастра. Боро показва изумителна смелост, като по чудо се измъква от устройваните им засади. В една престрелка загива милиционерският офицер Любен Димитров и властите организират масови хайки за залавяне на горяните. Последните, обаче разширяват района на своята дейност и в с. Стоб и през 1948 г. техни поддръжници от Стоб са Никола Протестантски, Костадин Протестантски и синовете му Георги и Иван, Величко Бухов, Добрин Гълъбарскн и други. С помощта на внедрен агент-провокактор властите арестуват голяма част от поддръжниците на въоръжената нелегална група и тя решава да се оттегли и премине границата с Югославия. На границата Борис Д. Симеонов, Райна Теодосиева и другите, които са били с тях след ожесточено сражение загиват.

Манол Ценев Петров от с. Вакарел, Софийско прекарва по-голяма част от живота си по лагери и затвори, заради убежденията си на земеделец от опозицията. Във връзка с него е репресирана и обширната му фамилия, голяма част от която е сега в София.

Атанас Стоянов Тусов е роден в с. Ляхово, Демирхисарско (Гърция) и има сложна и нещастна съдба, както и хилядите българи от Егейска Македония. При повикването им за войници в гръцката армия на него и неговите набори българи не им дават оръжие и не

служат с другите войници, а ги държали в лагера Макронисос, нещо почти като казарма, почти концентрационен лагер. Заедно с Годор Таушанов и Сотир Манолчев, също българи от с. Ляхово, те идват в България през 1951 г. заедно със семействата си, жени и деца, тъй като са се оженили още в Гърция, но през българско време (1942-1943 г.) когато селото им е под българско управление.

Жените и децата им са оставени в с. Катунци, Санданско, а мъжете ДС откарва в Софийския затвор, след това в Плевенския затвор и по-късно ги освобождават, но при условие да не напускат Плевен и те били принудени да започнат работа там. Чак през 1954 г. се връщат при семействата си. (Данни налично познатия ми бай Атанас Тусов, живущ сега в Катунци и синът му Щерю Атанасов Тусов, живущ в София).

Цанко Георгиев Станоев, роден 1909 г. в с. Костуринци, Трънско е от ония, честни до наивност и безрезервно предани на приетите веднъж завинаги идеи хора. За него още от младини това са идеите на БЗНС. За тях той е преследван и преди 1944 г., но след 9 септември животът му е низ от страдания. Заради пословичната му честност и авторитет пред селячеството, комунистите се опитват да го привлекат на своя страна, като ОФ-земеделец. Затова и с голямо озлобление посрещат това, че той е издигнат от опозиционния Съюз (БЗНС-Н. Петков) за кандидат за народен представител в VI ВНС през 1946 г. Макар и с малък недостиг на гласове, поради фалшификациите на властта, той не влязъл в Парламента, но влязъл в списъците на ДС. Веднага го сполетява съдбата на народните представители от опозицията, които след убийството на Никола Петков са изгонени от Народното събрание и откарани в лагери. Ужасният режим на лагерите в Куциян и Богданов дол край Перник не сломяват вярата му в демокрацията и след излизането му оттам веднага е изселен от София, където е живеел и е откаран в с. Костуринци. Считаки това за недостатъчно, МВР дава нареждане да бъде изселен с цялото си семейство в с. Хърсово, Исперихско.

Някой си Паунов от VI районно управление на МВР сграбчва двете му дъщери, първолачетата Румяна и Боряна от училищната стая и въпреки горките им крясъци ги повлича за изселване. Намира се, обаче някакъв голям партиец, който за добрината на бай Цанко опитва да спре това беззаконие.

„Оставяме ги тук заради този другар - казали от МВР - а не заради тези вражески деца!“, но по-късно за следване на висше образование не ги допускат. До самия край на червената власт за Цанко Станоев се допуска само тежка и ниско платена работа. След 1989 г. той се отдава само на благородната цел да се обедини БЗНС и да могат народните му идеи да спасят България от разрухата. Начело на преобладаващата част от деятелите на БЗНС-Врабча 1, той полага всички усилия за това като член на Управителния съвет на БЗНС-единен и във всички други начинания в тази посока. Вождизъм и взаимни войни между съидейниците му оставят усилията му напразни...

Уморен и разстроен от всичко това, на 13 април 2000 г. той склопи завинаги очи с една бележка на възглавницата на смъртния си одър: „НЕ ЗНАЯ КОГА ТОЧНО ЩЕ СКЛОПЯ ОЧИ, НО ДА СЕ ЗНАЕ - МОЯТА МОЛИТВА ВСЯКОГА И СЕГА Е ОБЕДИНЕНИЕ НА БЗНС!“...

За негова чест и скърбящите му дъщери Боряна, Румяна и Рая са твърдо поели неговия път.

Янко Борисов Граховски от с. Бураново, Дупнишко, заедно с деен Борисов Райнов и брат му Георги, Кирил Георгиев Крумов, Крум Борисов Попов, Димитър Александров Попов, Никола Славеев, Йордан Веселински, Кирил Димитров Хаджнйски и непълнолетния Кирил Захариев Хаджийски през 1949 г. създават група за борба срещу властта под името „Българско освободително движение“ (БОД). Всички са земеделци по убеждение и единни в действията си, в намиране на оръжие, разпръскване на позиви и разширение на състава си.

Към тях се присъединяват, обаче някои си Веселин Миланов от София и Янко Димитров Граховски, братовчед на Янко Борисов Граховски и не след дълго групата е разкрита и осъдена. Съмнение, че са предадени има към В. Миланов, но и към Янко Димитров Граховски. В Книга втора на тази трилогия е станала непростима грешка, като поради сходството на имената е вписан като провокатор невинния Янко Борисов, който

честно и достойно е изтърпял наложената му присъда и днес е един от уважаваните дейци на БЗНС в Благоевград.

И в Балканските села на Искърския пролом през 1949-1950 г. редица младежи-земеделци се организират за борба срещу настъпващата тирания, под името „Първи балкански народоосвободителен отряд“. При разкриването им, въпреки жестоките инквизиции, те успяват да стеснят разкритото до участието и съденето на следните подсъдими: Асен Георгиев Петров Кардашки, ръководител, осъден на смърт и убит, Илия Георгиев Пашов, издъхнал в ареста от инквизициите преди съда, Георги Николов Гелов и Петър Иванов Пашов, двамата осъдени на затвор (всички дотук от с. Бов), Борис Милев Кутов (от с. Лакатник), Асен Илиев Кафеджийски, Илия Д. Грънчарски, Асен Мирчев Гатев (тримата от с. Осеновлак) и Никола Стоичков Коцев от с. Лесков дол, Софийско.

Поделение на същата организация, под името „Първи искърски отряд“ е също разкрит и по него са осъдени: Димитър Витов Стойков от с. Губислав, братята Славчо и Николай Борисови Гуцеви от с. Зимевица, Кирил Лозанов Славков от с. Губислав, Христо Тодоров Динчев от с. Заногe и Иван Христов Дулички от с. Граница, Кюстендилско, но живущ в София.

Емил (Милчо) Цветков Петков от с. Бов е бил в лагер, като нарочен от властите и зорко следен, тъй като баща му - Цветко Петков е бил народен представител и е осъден от Народния съд както и за проявена дейност в младежката земеделска опозиция.

Крум Спасов Неврокопски от с. Крупник, Благоевградско още 18-годишен е откаран в лагера в Богданов дол, а след това на Беленския остров Персин. Тогава е бил студент-правист първи курс. Там е сред видните водачи на БЗНС ииж. Стоян Божков, Страти Димитров, д-р Емил Краев, Атанас Лерински, Спас Найденов, Григор Гурковски и други. В края на 1953 г. излиза от лагера, работи при изселените си родители в с. Бяла Черква, Павликенско, опитва да учи дори в Семинарията в Черепиш, но по застъпничеството на „приобшили се“ към ОФ земеделци е приет отново в Университета. Самоподготвял се дълго, той взема изпитите, но по време на Унгарското народно въстание през 1956 г. отново е арестуван и след 4 месечно следствие отново е откаран в Белене. Там е в четата на „обречените“: Христо Стоянов, Никола Бронзов, Слави Попигнатов, известния майор Иван Страхинов, заедно с които търпи ужасните издевателства на началниците - изкарване посред нощ на изкопи и т.н. Оцелява едва при опит да бъде застрелян, кара три пъти по 14 денонощия карцер, откъдето е изнесен полужив, след като е обявил гладна стачка... Затрогнат от тези му страдания, поетът Йосиф Петров, също там по това време, му посвещава едно хубаво стихотворение. Освободен е чак през 1959 г.

Цветко Захариев Георгиев от с. Потоп, Софийско има зад себе си твърде трогателна биография. По време на вкарването на хората в ТКЗС, вместо всеобщия селски плач избира борческата съпротива. Заедно с Никола Петков и Милко Василев Милков от с. Негушево и други младежи образуват младежка бойна група за селска самозащита от червените грабители. Дори влизат в бойна схватка с властите, при което секретарят на БКП в с. Негушево пада убит. По този повод към 15 души младежи са арестувани, но са дадени под съд само тримата. Никола Петков и Милко В. Милков са осъдени на смърт, като е убит само Никола, а Милко, като непълнолетен е оставен на 20 г. затвор (описани в Книга втора), а Цветко е осъден на 12 г.

След мъките по затворите, той си остава младежки весел и всеотдаен към земеделските убеждения. Рухването на болшевизма го подрежда сред най-умелите апостоли по възстановяването на БЗНС-Н. Петков в качеството му на помощник на главния секретар Милан Дренчев, а по-късно и активен деятел на Съюза на репресираните. Като живущ в Елин Пелин и собственик на станция за течни горива, всеобщият от всички Цецо е и щедър дарител за всички нуждаещи се.

Кирил Арсов Илиев от с. Мрамор, Трънско е „черната овца“ сред своя род от комунисти, защото е единственият убеден земеделец, привърженик на опозиционния БЗНС и въпреки непрестанния тормоз от властващите си остава такъв до ден днешен, като щедро подпомага парично организацията си.

Известното със съпротивата си срещу болшевизма с. Влахи, Санданско с въоръжената чета на Герасим Тодоров има своите скъпи жертви и преди тези, известни вече събития.

Около 9 септември 1944 г. са убити без съд и присъда Благо Вишанов, Вангел Шатов, Павле Тинчов и още един, чието име не е уточнено.

И прозорливата жертвоготовност на с. Влахи е напълно оправдана, защото от живо и многолюдно в началото на большевишкото управление село, сега то е запустяло като след стогодишна чума. Има 17 жители(!)... всички над 70-годишни. И едва през юли 2000 г. един от потомците на Яне Сандански и Герасим Тодоров, от фамилията на Ризовци - Любомир Ризов (юрист) показва възрожденската си нагласа. С лични средства и организационни усилия, траяли години, грижата му за пътната връзка с Кресна, за водоснабдяването, ремонта на черквата и други неща, завърши с издигането на паметник на четата на Герасим Тодоров, до самия паметник на Яне Сандански, който лично авторът на тази книга беше поканен да открие на 22 юли 2000 г.

Георги Божилов Неделков, роден през 1927 г. в с. Росоман, Софийско е от тези себеотреченци-анархисти, за които правдата и свободата са над всичко в живота им. Три пъти осъждан от большевишката власт, той набира политико-философска и литературна ерудиция, на която може благородно да се завижда, но и зловижда. Защото след поредно излизане от затвора, заради романа му „Животът на миньорите в България“, оценен от ст.н.с. Деян Павлов като вражески, той е предложен от МВР за изселване в с. Бистра, Силистренско през 1975 г. Там престоява цели 2 години. НепокOLEбим в правотата на своите безвластнически убеждения, той днес има най-оригиналното поведение сред своите съидейници и всички репресирани - селски труженик и животновъд, отговорен редактор на в. „Свободна мисъл“, орган на ФАБ (федерацията на анархистите в България), който се списва много добре.

Ташко Богданов Пенев, роден в с. Огоя, Софийско като виден земеделски деятел и юрист е изтърпял през живота си преследванията и на черната и на червената диктатури. През 1949 г. е откаран на Беленския остров Персин, откъдето прави опит за бягство, поради което е осъден на затвор, който изтърпява в Шуменския нов затвор.

Александър Методиев Наков, роден в с. Косаче, Радомирско е по съдба работник, по идеи - анархист, което го обрича през целия му живот на преследвания от властниците и богаташите. Преди 1944 г. заради борбата му срещу фашизма, след 1944 г. заради борбата му срещу большевишкия сталинизъм. Като анархист той се проявява още от 1937 г., но в затвора попада през 1941 г. и излиза през 1944 г. През тоталитарната власт той е оценен като опасен и привлекателен организатор из Пернишко и Радомирско, поради което още от 1948 г. е въдворяван и превъдворяван от органите на МВР в Перник (тогава Димитрово), където живее и работи, а в последствие привикван и предупреждаван да спре дейността си. Той, обаче остава непоколебим, което и днес го поставя сред най-уважаваните дейци на ФАБ, на която продължава да отдава своите сили и средства.

Борис Николов Бумбаров от с. Дивотино, Пернишко е бил в затвора по политически причини, където е изтърпял с достойнство всички страдания, които са му налагани. (Той е племенник на известния Борис Бумбаров, министър през 1945 г.)

Желязко Петров Желязков е роден през 1923 г. в с. Каравелово, Бургаско, но от 1951 г. живее в гр. Копривщица, Софийска област. Жизнената му съдба е съвсем сходна с тази на хилядите безвластници-анархисти, за които „всяка власт е заговор, съзаклятие против свободата на народа!“ (Ботев). Още 19-годишен потъва в килиите на Сливенския затвор през 1942 г. Тоталитарният режим също не му прощава за свободололюбивите идеи, които изповядва. Няколко пъти е откарван в Дупница, Перник, както и в Софийския централен затвор. Самобитен творец на сувенири и резбени платна, поет, чиято стихосбирка „За да има обич“ (изд. 1994 г.) доказва литературните му дарби.

Саве Стоименов Алексов (Малчов) от гр. Елин Пелин е бил затворник 3 г. по политически причини.

Димитър Николов Панов-Чекански от с. Чеканчево, Софийско е осъден през 1950 г. като студент от Философския факултет на СДУ „Кл. Охридски“ като възглавяващ група, наричана „неокантианци“, за философски обосновано отричане на сталинистката система на социализма. И с личното му обвинение за „нечувана обида на др. Сталин“ той е осъден на 6 г. затвор, който изтърпява в различни затвори, включително остров Персин в Белене.

Стоян Иванов Михалков от с. Врабча, Трънско е изселен от 1949 до 1951 г. заедно със

семейството сив Търговище, а баща му и майка му в - Шумен, докато братята му успяват да избягат и заживяват в Торонто (Канада).

След едно арестуване и 6 месеца следствие в ДС той се връща у дома, повърнал кръв и починал. (Той е баща на Негрета Вълчева. счетоводителка на БЗНС, която и се е родила в Търговище).

Георги Николов Говедаров от гр. Банско през 1945 г. избягва и заживява в с. Гиген и с. Борил, Никополско, страхувайки се от властта, понеже е работил в американския сектор на Съюзническата контролна комисия. Но и там е арестуван и 3 месеца е бил в ДС в Плевен, където преживял тежки страдания.

О.з. подполковник Стоян Илиев от с. Радово, Трънско е изтърпял 6 месеца арест в ДС, смятан за активно действащ противник на болшевишката власт, където е подложен на големи изпитания и тежък режим. Синът му д-р Николай Илиев, ветеринарен-лекар, също е бил подложен на преследвания по политически причини.

Хасковска област

Тодор Колев Костов-Кавалджиев е роден през 1934 г. в с. Главан, Старозагорско. Вдъхновен от идеите и героичното минало на БЗНС и неговия идеолог Александър Стамболийски, той още от ученическата скамейка започва борба срещу червената диктатура. Като инициатор и организатор на нелегална „Младежка оранжева гвардия“ в родното си село и околния район, той и част от групите са разкрити и осъдени на различни срокове затвор. Лично той изтърпява повече от 10 г. по затворите в България. Мъките и желязната му воля за честно отстояване и изучаване на идеите на БЗНС го закаляват и подготвят за изключително високата му мисия, която съдбата му определя след рухването на тиранията: депутат от VII Велико народно събрание, член и секретар по идеологическите въпроси на ПП на Съюза, а днес и **ВИЦЕПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**.

От всичките ми проучвания се оказва, че Хасковска, Бургаска и Пловдивска области са дали най-много жертви - убити и затваряни през време на червения режим. Убитите от Хасковско след 9 септември 1944 г. са: архитект Тенчо Благоев Петров от Хасково, убит при опит за бягство през 1951 г., Георги Митев от с. Стамболийски, Тоньо Петров и Иван Петров от с. Константиновец, Стою Вълчев от с. Звиница, Кирчо Тодев Чолаков от с. Орлово, Марин Митев от с. Болярско, Слави Бъчваров от с. Криво поле, Гого Йорданов от с. Болярско, Динко Парчевски от с. Добрич, Христо Ив. Гошев от с. Динево, Георги Колев Георгиев, умрял в Отвора при съмнителни обстоятелства, Иван Жеков Владков от с. Остър камък, Вълко Ив. Ставрев от с. Турско поле. Всички до тук са земеделци и данните са взети от книгата на Делчо Камов от с. Корен, живущ в с. Добрич под заглавие „Земеделската голгота - издадена през 1994 г. в Хасково.

Някои от тези имена се намират и в други текстове в настоящата книга, някои и в издадените вече две книги от „Записките“.

Не са само тези убитите през тоталитаризма, и тях ще ги намерите на други места в книгата.

1.	Димитър Стоянов	Хасково
2.	Никола Запрянов	Хасково
3.	Вълчо Генов	Хасково
4.	Янчо Георгиев	Хасково
5.	Добри Желев	Хасково
6.	Къньо Къналиев	Хасково
7.	Иван Гоговски	Хасково
8.	Георги Араклиев	Хасково
9.	Петър Иванов	Хасково
10.	Стефан Митев	Брягово
11.	Делчо Кирев	Брягово
12.	Петьо Желев	Брягово
13.	Митю Ст. Попов	Подкрепа
14.	Иван Г. Христозов	Подкрепа
15.	Атанас Господинов Колев	Подкрепа
16.	Мирчо Делчев Янков	Подкрепа
17.	Стайко Г. Георгиев	Подкрепа
18.	Делчо Несторов	Динево
19.	Кольо Г. Илиев	Динево
20.	Стоян Йорданов Корсалиев	Динево
21.	Сево Костов	Динево
22.	Христо Ив. Гошев	Динево
23.	Стоян М. Стоянов	Динево
24.	Георги Узунов	Криво поле
25.	Минко Михайлов	Криво поле
26.	Михаил Минков	Криво поле
27.	Йордан Камов	Корен
28.	Атанас Кузев	Корен
29.	Делчо Камов	Корен
30.	Железан Живаков	Корен
31.	Латю Костов	Корен
32.	Тодор Пашов	Голям извор
33.	Марчо Тенев	Тънково
34.	Делчо Лахинов	Златоустово
35.	Стайко Стайков	Книжовник
36.	Нико Илчев	Малево
37.	Георги Пинчев	Малево
38.	Генко Йорданов	Малево
39.	Тако Караиванов	Малево
40.	Мильо Тенев	Малево
41.	Марко Марков	Малево

Обобщен списък на репресирани от Хасковско (само по данните на Д. Камов)

Лагеристи в Белене са 14 души. Десетки семейства от селата Главанак, Българин, Жълти бряг, и други са интернирани, предимно в Свищовско. (По данни от Делчо Камов в., „Земеделската голгота“.)

Трима анархисти от гр. Шипка, Казанлъшко са загинали от репресиите на червения режим: Руси Христов Аджаров, съвсем очевидно по поръчка прегазен от военна кола, Пенчо Тончев Герджиков, морски офицер, предаден на майка му, осиротяла вдовица в капсулован ковчег, уж загинал при мотокатастрофа, а открили куршумна рана в тила и Ангел Петков Стойков, работник, умрял от скоротечна туберкулоза след ужасен побой в милицията.

Заслужава да се отбележи и смъртният риск на Ганчо Лазаров Дамянов, който чрез добре усвоен език Есперанто е държал другарите си и всички опозиционни сили в Шипка в течение на събитията по света. (По данни на Петър Едрев, живущ в Габрово.)

Доктор Сиво Иванов Чапаров, роден в с. Арнаутито, Старозагорско е започнал да страда по политически причини от 1936 г. когато като студент по ветеринарна медицина в Италия е изключван от властта на Мусолини, заради доказаната там принадлежност на Чапаров към БЗНС, антифашистка организация в България. За тази си принадлежност и ръководните места, заемани в БЗНС-Н. Петков след 9 септември 1944 г. е осъден още през 1948 г. на една година затвор. От 1951 до 1954 г. той е в лагера в Белене и в арестите на ДС в Стара Загора. Избухването на Унгарското народно въстание през 1956 г. отново е повод Чапаров да е на остров Персин чак до 1959 г., а по-късно е изселван за разпространяване на земеделските идеи. Д-р Сиво Чапаров е и от първите инициатори още през февруари 1989 г. на искането пред живковият Държавен съвет за реабилитация на Никола Петков и забранения през 1947 г. БЗНС. (Другите участници са Никодим Попов, Железан Райков и Михаил Михайлов-Пожаревски.) А след 10 ноември 1989 г. е член на първото негласно ПП на БЗНС-Н. Петков от 5 души, а от 1990 г. и депутат в VII ВНС.

Село Узунджово, Хасковско е столица на важни събития още преди Освобождението от турско робство, но и Голгота за всички, които се обявиха против тоталитарната власт. То е преди всичко земеделско гнездо, дето дори през болшевишко БЗНС има 157 членове. Но зверствата на властите не отминават неговите активисти - Данчо Грудев, Петко Ванчев, Петко Митев, Митьо Славов и др. Те са неизменно по арести, лагери и затвори. Данчо Грудев е подлаган на такива инквизиции, че след излизането си от следствието е умопомрачен и се самоубива. Други успяват да избягат през границата, като инж. Тончо Тенев и брат му Жечо Тенев в САЩ Вълчо Ванчев във Франция (става говорител в радио), Недялко Гьобеклиев също във Франция. Важна диря в живота на земеделците в Узунджово оставят Вълчо Ванчев, Митьо Петков, Петко Ванчев, Митьо Славчев, Добри Митов, но особено авторитетен е бил Иван Латев, комуто дори комунистите сваляли шапка, който е допринесъл много за селото. Рухването на болшевизма той превръща в многодневен празник, а след смъртта му Петко Ванчев и заселилият се тук от с. Опан Добри Василев Иванов продължават делото на своята организация, като на най-измъчения Данчо Грудев поставят паметник пред родната къща.

И в с. Стамболийски, Хасковско привържениците на Стамболийски са пострадали. Георги Вълков Митев е намразен от властите, защото имал каменна кариера дето сам си копаел, но бил независим от тях. Като видял опасност за живота си, заедно с двамата братя Иван и Тоньо от с. Константин, правят опит да избягат през границата, но там някъде към с. Малево ги посреща приготвена през деня засада и той е покосен на място. (В данните от дъщеря му Тянка не става ясно другите дали са убити, но съмнение за предателство има за третия човек от с. Константин.)

Марко Марков Топалов от с. Смирненци, Харманлийско има дълга поредица от теглила. Още от войната в Унгария, дето нашите части отказват да воюват за чужди интереси, той е заплашен със смъртно наказание. В борбата си срещу образуване на ТКЗС търпи арести и побоища, поради което заедно с Манол Зографов и Стойко Белев избягват в Турция. Оттам, обаче ги връщат и тук са осъдени на по 12 г. затвор, от които той изтърпява почти 9 години в разни затвори, където се и разболява.

Митьо (Тодор) Ал. Механджиев от Димитровград е изселен в Кърджали през 1969 г., като там са били заедно с Митьо Вълчанов Лозев от гара Раковски (днес квартал на Димитровград), който дълги години беше в затвора. Те събирали помощи за политическите затворници и техните семейства, но през 1973 г. Митьо В. Лозев е намерен мъртъв в някаква кола. Властите прогласили, че е починал от задушаване, но при погребението му се установило, че е със счупена челна кост. Червените властници никога не прощават на умен противник, какъвто беше Митьо.

Йордан Ангелов Киришев е първият лагерист от с. Лозен, Хасковско изтърпял цели две години. Синът му Георги Й. Киришев е изпратен на Дунав при Белене в дисциплинарно ядро като трудовак и там, въпреки ужасния режим, е написал стихосбирката си „Зад желязната завеса“. От същото село е и Христо Славов Христов, кандидат за народен представител от БЗНС през 1946 г., неизбран само за 4 гласа, но после още на другия ден изчезва по лагери за цели 9 години. Лагеристи и затворници от

с. Лозен са също Петър Бонев Атанасов и синът му Георги, Иван Георгиев Кавалджиев, Димитър Бахаров-Киркилиша, Лозю Димитров и синът му Слави (студент), докато Христо Димитров Манев пък успява да избяга и сега е в Швейцария като инженер-химик.

Изселени от с. Лозен са Слави Христов и синовете му Христо, Георги и Димитър, Димитър Манев и Димитър Драгиев. (Данните са от писателя Георги Киришев.)

Митьо Пенев Русев от гр. Харманли е бит та пребит от властите и с фрактура на черепа го съдят за имуществото му. След много съдебни разправи от семейството му е реабилитиран, но кой ще го върне сред живите? (Данните са от дъщеря му.)

Антон Бонев Петров от Казанлък на 9 септември 1944 г. е студент, но става секретар на ЗМС, като бил много умен и даровит със слово. След събрание в с. Александрово изчезва и след седмица е намерен в гората с 33 прободни рани и затрупан с камъни, което значи, че завиждащите на таланта му ремсисти са го измъчвали най-ужасно преди да го убият. Много народ се струпал на погребението му, дето Кръстьо Зарев произнесъл една от най-ярките си заклеимителни речи срещу сталинистите.

По уедрени данни от Тодор Кавалджиев най-известните съдебни процеси в Хасковско са тези с подсъдими Железан Райков, Велко Вакрилов, Желязко Турлаков, Иван Толев, Кольо Динчев, Петър Петров от гр. Марица, а Къньо Господинов е убит.. Осъждан на затвор е и бащата на Железан, Райко Железанов от с. Голям извор.

Вълчо Иванов Филев от с. Татарево, Хасковско, Пенчо Филипов Пенев, Николай Филипов от Хасково и Димитър Желязков от с. Стамболийски се опитали да възстановят своя ЗМС през 1948 г., като с тях бил и Васил Баев от Хасково, но внедрен при тях провокатор от с. Подкрепа става причина да бъдат заловени и съдени, като Вълчо излиза от затвора през 1953 г. Баща му, свещеник Иван Филев също е откаран в лагер. (Данните са от Вълчо, живущ сега в Шипково, Троянско.)

Затворници и лагеристи по време на болшевишкия режим от с. Езерово, Хасковско са Коста Дичев, Иван Чобанов, Иван Дичев, Петко Хубенов, Слави Кокошков, Паню Чилев, Атанас Христов, Иван Тилев, Христо Михайлов и Нико Дичев. От казармата направо в затвора по политически причини попадат Петър Братанов и Димитър Кокошков.

От град Мерицлери, Хасковско за „въоръжена подготовка за сваляне на народната власт, чрез бунтове и обществено опасни деяния“ са осъдени на смърт чрез разстрел по чл. 70 ал. 1 Кольо Панев Георгиев и Гочо Колев Гочев. Присъдата им е изпълнена на 7 март 1952 г. в Хасковския затвор.

Осъждани на затвор от Мерицлери са Кънчо Славов Леков (земеделец, партизанин), Йордан Димитров Стоилов, Леко Иванов Леков, Дечо Йорданов Дечев, Никола Ив. Леков и Паню Янев Желязков.

Без съд и присъда от Мерицлери са откарвани и изгърпали много мъки Съби Демирев Събев, Велю Стоилов Панев, Васил

Пеев Василев, Стоил Панев Запрянов, Христо Атанасов Петков, Георги Филев Проданов, Вълко Ганев Дончев, Тодор Колев Банзаров, Петко Митев Радев, Делчо Нейков Милев и Станка Кънчева Славова...

Твърде важен факт от съпротивата срещу тиранията е и процесът срещу група младежи, обвинени през 1951 г. че са членове на нелегално възстановеното Окръжно ръководство на БЗНС и ЗМС в Старозагорска област. Това са Христо Монева Христов от с. Богомилово, Желю Динев Желев от с. Землен. Вълчо Русев Ковачев от с. Странско, Константин Пътников и Иван Косев от с. Николаево, Казанлъшко, Железан Райков и баща му от с. Голям извор, Хасковско, Нейчо Тончев от с. Малка Верея, Димитър Баръмов от с. Съдийско поле и други. Заради дръзкото им държание пред съда, предизвикали го на идеологически спор за защита на идеите си, те са осъдени на дългогодишни срокове затвор. (За повече данни виж Книга втора.)

Село Черна гора, Хасковско е дало скъпи жертви през време на тоталитарния режим. Въпреки и описани в Книга втора (с. 370 и 446), дължим да повторим някои факти, защото поради неправилно подредени данни имената на концлагеристите са дадени приблизително. Те са: Иван Славов (Славей), погрешно вписан като Иван Славков (Славел), Тенчо Дешков е погрешно вписан като Пенчо Дешков, Минко Христов Илиманов, грешно вписан като Минко Христов Лимонов. Особено неприятно е, убитите

без съд и присъда да бъдат с неправилно изписани имена: Кольо Христов Илиманов е вписан като Кольо Христов Лиманов, а Митьо Петков Дойчев е неправилно вписан като Димитър Вичев Стойчев. В Книга втора е грешно вписано и самото име на селото като с. Нова Черна гора - вместо само Черна гора. (Поправките са по сигнал на Пенка Н. Манева от Пловдив, дъщеря на Кольо Хр. Илиманов.)

Единични случаи на страдалци от Хасковска област имаме в лицето на Дечко Стефанов Драгиев от Казанлък, полиглот, знаещ 4 чужди езика, два пъти осъждан като е изтърпял присъда от 12 г. от 1951 до 1963 г.

Господин Монеv от Стара Загора е изтърпял много години затвор заради опозиционните си земеделски убеждения.

Дончо Атанасов от с. Върбица (Филево) е бил в лагера в Белене след продължително и мъчително следствие.

Желю Динев Желеv от с. Сърнево, Старозагорско изтърпява присъда от 10 г., а през 1956 г. е отново в лагер в Белене.

Никола Петков Димов от Стара Загора, кандидат за народен представител през 1946 г. е преживял редица репресии от властите, които докарват и до ранната му смърт.

Стоян Киров Семерджиев от с. Звеница, Кърджалийско е осъждан и е изтърпял 6 години затвор.

Славчо Бъчваров от с. Криво поле, Хасковско, роден 1924 г. е убит в Пазарджишкия затвор през 1952 г. Той е бил и талантлив поет, чието творчество и до днес не е открито и проучено.

Петко Павлов Петков, макар роден в с. Осенари, Великотърновско е дълги години лагерист и затворник, след което е живял и починал в Казанлък.

Господин Вълчев Христанов от с. Вългарово, Хасковско е бил лагерист в Белене, дето е преживял много мъки и несгоди.

Слави Славов Радев от Димитровград също е бил лагерист в черно Белене, а семейството му е непрекъснато тормозено.

Нейчо Христов Кърпачев от Казанлък, от видния род Кърпачеви, които са били земеделци и преди 9 септември 1944 г. е арестуван по време на Унгарското народно въстание през 1956 г. и след няколко дена докаран мъртъв с твърдението от властите, че е убит при пиянска свада, после че е прегазен от камион и не допуснали никой да го види в ковчега. (Данни от сродника му Константин Цанков.)

По данни на Петър Д. Едрев от гр. Шипка, Казанлъшко, но живущ в Габрово, анархист, преминал през много лагери и затвори, пише в писмо до автора за теглилата в концлагера Персин на редица анархисти от Казанлъшко и другаде, това са прочутият с добрината си доктор Иван Балеv от с. Павел баня, Стефан Петров, доктор от Бургас, Любен Михайлов Попов от с. Скобелево, Казанлъшко, Калю Лингуров от с. Павел баня и Бончо Няголов от гр. Шипка. С последните двама лично авторът е бил в лагера на острова, като сега Калю Лингуров е покойник, Бончо Няголов също, но е живял и починал след затвора във Варна. Сведенията от Петър Едрев уточняват, че Иван Генчев Кацаров от Шипка, Дечко Минчев Кавръков и Денъ Добрев Парцунев са били не само в лагера в Белене, но някои от тях и в Куциян и в с. Николаево, Казанлъшко. (За последните двама родното място не е посочено.)

Тодор Ганев Делиганев от с. Търничени, Казанлъшко, анархист, е прекарал много дни и нощи в карцера с прочутия със смелостта си майор Иван Страхинов в лагера Богданов дол. Там са били и земеделците Пенъ Манафов от гр. Българово, Бургаско, бай Сребрю от с. Щит, Свиленградско, Петко Банов Раев от с. Енина, Казанлъшко, Христо Димитров Сандев, също от Търничени, както и Димитър Василев-Кице и Александър Наков - лагеристи, като за последните двама не е отбелязано родно място.

Мильо Иванов, анархист, е убит заедно със съидейника си Христо Несторов край село Турия, Казанлъшко през 1954 г. (Данните са от в., Свободна мисъл “ бр. 12/1991 г.)

Лагеристи в Богданов дол са и анархистите Видин Шалварков, Христо Колев-Малкия и Славчо Иванов Бошев. (Данните са от в., Свободна мисъл “ бр. 6/1991 г.)

Масовите изселвания на жителите от крайграничните села в Тополовградска,

Елховска и Малкотърновска околии през 1949-1950 г. по общия стрес и писъци са приличали на потурчванията в Родопите от кръвожадния Мехмед Кюпрюлю. В пълно с мъка изложение Георги Аргиров от с. Светлина, Тбполовградско (сега живущ в Стара Загора) съобщава за изселването на най-влиятелните семейства в селото: на Желю Аргиров Желев, Аргир Желев Николов, Боньо Вълков Господинов и Трифон Маджаров. Къщите им са блокирани още в тъмно от местните партийци Кольо Желев и Борис Дичев, начело с най-виновният за изселването им Георги Панайотов. Заедно с много други те са откарани във Врачанско, предимно от селата Кулата и Галатин. Там местните жители им съчувствали, защото и сами носели теглото и насилията за влизане в ТКЗС.

В село Галатин са около 30 семейства от Тополовградско и Елховско: Кера Янева, Янка Христова, Тонка, Станка, все от с. Малко Шарково, Еленка Борисова от с. Устрем, Златка Аргирова от с. Светлина, Кольо Даскала от с. Странджа, Станка Дичева от с. Хлябово - повечето жени, защото част от мъжете са вече в лагер или избягали през границата с Турция. Георги Трифонов Маджаров, както и Георги Аргиров, двамата от с. Светлина, дават цял списък на местни хора, земеделци, които ги приели като братя и съидейници.

Марко Бъчваров от с. Долно Мъдреци, Казанлъшко, беден селянин, но образцов стопанин, заради борбата си срещу вкарването на хората в ТКЗС е откаран в лагера „Росица“ през 1950 г. откъдето се завръща болен и така достигнал до преждевременната си смърт. (Данните са от учителя Койчо Цанев от Казанлък.)

Николай Бакоев от с. Ветрен, Казанлъшко е преминал много от мъчилищата на болшевиизма. Поет, от чиито стихове сега ще цитирам:

„Гърми и бушувай ти, кръв анархистична,
във нашите млади, младежки тела,
дарявай ни сила, жар, воля челична
и нашия устрем обвихрай с крила!...“

Стою Стоев Стоев от с. Воденичарово, Старозагорско е бил затворник от 1964 до 1966 г. и втори път за бягство до 1969 г.

От същото село е и Иван Танев-Даскала, лагерист.

Народното въстание в Унгария през 1956 г. за пръв път показва, че т.н. „социалистически лагер“ вече се пропука. Това окуражило група младежи, вече преминали през затвори и лагери и по инициатива на Иван Георгиев Йорданов от Шумен, работещ като миньор в Димитровград след затвора, в съдружие с Христо Иванов Запрянов от с. Езерово, Първомайско, също работещ в Димитровград, Стоян Маринов Стоянов от с. Динево, Хасковско и Аврам Стратиев Аврамов от с. Поляново, Харманлийско, също работещи в Димитровград, свикали същинско опозиционно събрание в ресторант „Сталинград“ в града. Желанието им било когато по улиците на Будапеща се вее знамето на свободата, да покажат на властващите, че и тук има будни, че не са ги смазали страданията. Събрали се към 50-60 техни събрата по съдба. Почерпили се, вдигнали тостове за победата на унгарците, за здравето на своите съидейници, които са още по затворите, а около тях се въртели разни тъмни личности, включително фотографии. И те дръзко ги поканили да ги снимат групово. Свободно се разотишли оттам, но след седмица били арестувани Христо Ив. Запрянов, Грозю Грозев и Тончо Димитров от с. Филево, като снимките били конфискувани. Първите двама били изпратени в лагер, а десетки други - арестувани, разпитвани и все пак освободени след някой друг ден.

През 1951 г. на тайно събрание в Казанлък от 22 души мъже и жени е образувана „Организация на съпротивителното движение в България (ОСДБ) - „Горяни“. За председател е избран Васил Тимов, за секретар - Димитър Цветков и за касиер Тончо Найденов. Избират и контролна комисия в състав Неделчо Шопов, Генчо Тодоров и Димитър Неделчев. По-късно ОСДБ-Горяни достига до 46 души. Двама войника, избягали с оръжието си от казармите в Кърджали - Петко Маринов Китиков от с. Трилистник, Пловдивско и Георги Ив. Комитов от с. Шишманци, Пловдивско, се свързват с тази организация и образуват горянска чета от 9 души. Командир става Петко Китиков, а комендант Георги Комитов. На 8 август в престрелка с милицията е убит четникът Паун Иванов Фитнев, а Китиков е ранен, укривал се, но е предаден от някакъв

агент „Пирин“ от с. Златосел, Пловдивско. Другите се свързват с хора от Пловдивските села около река Стряма и стават 15 души с командир Георги Комитов, политически командир Пенчо Бресковски и членове на шаба Минчо Ив. Михов и Стою Кръстев Николов. Те са и като съд на четата. Почти всички са Членове на БЗНС-Н. Петков. Имат мрежа и ятаци в Турия, Златосел, Вежен, Розовец, Бабек, Падарско, Отец Кирилово и други села. Разделят се на две чети - едната с командир Георги Комитов, другата начело с Минчо Ив. Михов. По съмнение в предателство е убит четникът Пенчо Хр. Атанасов, който обаче както се изяснило не бил виновен. Чрез арестувания Димитър Неделчев Димитров властите влизат в дирите на горяните и при престрелка е убит Стоян Стойнов Енев. Наброяващи вече 16 души, горяните са измани от агент на ДС да се срещнат с друга, измислена чета „Г. М. Димитров“ и най-безогледно са избити: Пенчо Радков Брестовски от с. Розовец, Филип Петров Георгиев, Стою Кръстев Николов, Сребрю Марков Паунов, Георги Ганев Георгиев - всички от Златосел, Раню Минчев Тасев, Стою Ив. Узунов, Аврам Пенев Аврамов - всички от с. Дрангово, Иван Петров Райчев от с. Свилен, Карловско, Видол Неделев Илиев-Рашков от с. Суходол Карловско, Христо Ив. Челебоков от с. Свежен, Карловско, Тодор Борисов Македонски от с. Дебращица, Пазарджишко, Ненчо Станев Ненчев от с. Осетеново, Казанлъшко и Павел Борисов Павлов от с. Ръжево Конаре.

Командирът Георги Комитов, Минчо Михов и Христо Петров не са били с четата при избиването ѝ, и са заловени по-късно, пак чрез измама, осъдени са и са убити.

Описаното дотук е отчасти взето от книгата „Горяните - кои са те?“ от проф. Диньо Шарланов, издадена 1999 г. (с. 127), а авторът се позовава на разсекретените архиви на ДС. Същият случай е описан и от мен в Книга втора от „Записки за българските страдания 1944-1989 г.“, издадена 1995 г. Поради голямата трагичност на събитията и някои фактологически разлики, си позволих да преповтаря разказа си. Убийството е станало на 1 октомври 1951 г. в землището на с. Турия, Казанлъшко. В моя текст то е посочено на стр. 304 и е в рамките на Пловдивска област.

Нова поредица от имена на лагеристи и затворници в Белене узнаваме също от неиздания ръкопис на Куни Генчев Кунев от с. Събрано, Новоагорско, под заглавие „Стенания от мрака“: Иван Михайлов, Жорж Бернаби Кейн, Тончо Петков Тончев, инж. Радулов - всички от Казанлък, Иван Бонев Войводов от с. Овощник, Казанлъшко, Ради Христов (учител), Маньо Генов Манев, Христо Илиев Генов, брат му Янко, Станчо Петров, Петър Колачев, Коста Събев и братята Йовчо и Манол - всички от Чирпан.

„След 50 години тирания малцина са хората у нас, които могат да се гордеят с живота си“ - пише в писмо до мен Куман Бинев от с. Меричлери, Хасковско. „Но живота на Христо Запрянов от с. Езерово, Хасковско е гордост за всички, които го познават“ - допълва Бинев. За активната му и твърде успешна земска дейност още от 1945 г. при забраната на БЗНС-Н. Петков през 1947 г. усеща реална опасност да бъде убит, както и някои от най-активните му съидейници. Затова на 28 август 1947 г. Хр. Запрянов превежда групата през гръцката граница, но след две седмици те са върнати обратно, заловени от ДС и осъдени. Освен самият Хр. Запрянов, в затвора отиват и Стою Тачев, Георги Коларов, Никола Гаджев, Димитър Джагов, Андрей Юруков, Димитър Хаджиев и Георги Митев - всичките от Езерово. Техният съучастник Христо Желязков, който не успял да мине границата е потърсен от ДС да бъде арестуван, както бил на нивата. Побягнал в близката гора и оттогава нищо не се знае за него. След доста години в тази местност е намерен неузнаваем човешки скелет. Вероятно неговият...

Но - теглата на Хр. Запрянов не свършват. След изтърпяването на присъдата и двете години трудовак (отново като в лагер) той е само на тежка физическа работа. За приятелската съзатворническа сбирка в Димитровград (която описахме), за него след 7 месеца следствие отново следва лагера в Белене за 3 години. Не стига това, но после е изселен в с. Бодрово, Хасковско за 7 години.

И въпреки това, преселил се вече в Димитровград, той е един от първите, дето месеци преди 10 ноември 1989 г. подписват в Стамболийската Славовица Обръщение за реабилитация на БЗНС- Н. Петков, излъчено по радио „Свободна Европа“.

По проучванията на автора, подобна е и съдбата на Куман Бинев Вълков от гр.

Меричлери, който се възхищава от Хр. Запрянов, но за себе си нищо не казва. Заради младежката си опозиционно-земеделска дейност през 1949 г. е изключен от всички училища в България и откаран в концлагера Богданов дол край Перник, после на Беленския остров Персин, та чак до 1953 г. Следващото изпитание е трудовак 2 години, подземен миньор в Мадан и 3 месеца арест по време на Унгарските събития през 1956 г. А след всичко това, установил се в Димитровград сменя 14 работни места (съвсем не доброволно) все в посока на „трите му трудови присъди“ - тухлар, каруцар и общ работник...

През 1949 г. в Хасковска област започва да действа и горянска група от навлезли през гръцката граница наши емигранти, начело с о.з. майор Никола Мутафчиев и о.з. поручик Маньо Коев Попов. Н. Мутафчиев е роден в гр. Малко Търново, командир на полк, осъден след 9 септември 1944 г. и избягал от затвора, успял да премине в Гърция, където в лагера „Лаврион“ създава Български противоболшевишки легион за борба срещу комунистите. Маньо Коев Попов, поручик от авиацията, е роден в с. Радоево, Дряновско, също беглец от затвора в Гърция. От Гърция в България ги превежда Атанас Янев-Гърчето от с. Орешец, Харманлийско, българин, политически емигрант в Гърция. В много села из Хасковска област те образуват свои ядра и действат за създаване на горянско движение в цяла Южна България. Но след две-три години всичко свършва със смъртта на Мутафчиев в една Солунска болница, където е отровен от българското разузнаване. (Данните са от книгата „Горяните - кои са те?“ от Д. Шарланов.)

Друга група, начело със Ставри Георгиев от с. Мала църква, Хасковско, през 1950 г. също действа из този район, следваща, появила се в Ивайловградско е начело с Тодор Вълчев Джеджев от с. Званица, друга - на Манол Хр. Манолов от Ивайловград, на Атанас Янев Костадинов от махала Градище, Свиленградско, всички идващи от Гърция и далеч по-малко от Турция. Повечето от тях са или залавяни, или отново минали в Гърция. (Данните са от книгата „Горяните - кои са те?“ от Д. Шарланов.)

Георги Пинчев Иванов, Генко Йорданов Генков, Тако Караиванов, Бойчо Димитров Бойдев, Янко Георгиев Янакиев, Марко Таков Марков и други от с. Малево, Хасковско са непримиримата група земсисти, два пъти (през 1951 г. и по-късно) осъждани на затвор за нелегалното възстановяване на своя съюз. Достигнали несломени до рухването на червената власт, те и до днес са видни деятели на БЗНС, като Георги Пинчев е вече втори път и главен секретар. (По-подробни данни за тях в Книга втора.)

Христо Генов Илиев от Чирпан е народен представител от VI ВНС (1946 г.) от БЗНС-Н. Петков, след което е откаран в лагера Богданов дол, а после в Ножарево, където умира на 22 февруари 1949 г.

Христо Илиев Генов от Чирпан, братов син на Хр. Генов е бил в затвора и преди 1944 г. заради земеделска и антифашистка дейност.

През 1948 г. е откаран в лагера Богданов дол, а после в Белене.

Янко Илиев Генов, брат на Хр. Ил. Генов също е изпращан в лагера в Белене. Сега е покойник.

Недко Стефанов Недков от Чирпан заради земеделските му убеждения е преследван от властите, поради което той с група съидейници решават да избягат през границата през 1950 г., където на 22 юни е убит към Смолян, а другите са заловени и осъдени.

Димитър Танев Арабаджиев от с. Стоян Заимово, земеделски младежки деец и член на областното ръководство е бил през 1946 г. в лагера Росица, после студент-правист, деец на академичния ЗМС, но изключен. Оженва се и месец преди да се роди синът му през 1955 г. е убит край Чирпан. Днес синът му, кръстен на него, е доктор на лесовъдните науки и деятел на БЗНС.

Александър Тотев Александров от с. Димитриево, Чирпанско, като активен земсист избягва от трудовата казарма за през границата, но е заловен и осъден на 7 г. затвор. Излиза от затвора през 1955 г. и работи като миньор в Марбас. Умира през 1981 г. (Данните са от Коста Събев от Чирпан.)

Тоньо Калчев Тонев от с. Партизанин, Чирпанско е осъден през 1957 г. на две години затвор, заедно с Христо Ат. Христов от с. Черна гора и Иван Ив. Минев от с. Свобода, Чирпанско за дейност против властта. Втори път е осъден през 1964 г. този път на 3 г.,

заедно с Видьо Манолов Видев и Пеньо Тенев Пенев и двамата от с. Партизани.

Йовчо Николов Костадинов от Чирпан, като че ли е рекордьор по броя на лагерите в които е бил: Богданов дол през 1949 г., в Ножарево и Заград, в Белене 1951 г. и т.н.

Жеко Тонев Кавръков от с. Ценово, Чирпанско, кандидат за народен представител от Обединената опозиция през 1946 г. (БЗНС) е тормозен всеотстранно от тираничната власт.

Атанас Иванов Нанев от с. Димитриево, Чирпанско, при опит да избяга от адските условия на живот в България е заловен, осъден и изтърпял присъда за затвор от 1947 до 1959 г.

Хубен Колев Лалев, роден през 1928 г. в с. Бисер, Хасковско (възпято от П. Славейков), живущ сега в Пазарджик, е съхранил в паметта си народните страдания под тиранията на комунистите в този край и любезно ни предостави имена на репресираните: Павел Стоев, затворник и лагерист, Петър Атанасов, с писателски дарби, лагерист, Янко Петров Христанов, лагерист - всичките от Бисер. Мнозина са успели да емигрират в изгнание: Добри Павлов (в Германия), Атанас Георгиев (в Германия), където е убит от агенти на ДС. В Германия са и Драгия Петров, Филип Андреев Христов, Добри Атанасов (изпраща парични помощи оттам). Вълко Стоев, Стоян Михайлов, Митьо Марков и Тончо Лалев са и активни местни водачи на групи за бягство (каналджи) и сега са в САЩ, докато Сава Манолов е чак в Аржентина.

Изгнаници в САЩ, минали през Гърция и Италия са и Павел Игнатов, син на свещеника в с. Бисер и Гроздан Маринов. (Данни на Хубен Лалев.)

Семействата на осъдените и избягалите без изключения са подлагани на интернирания, уволнения, изключвания от учебни заведения, чести арести, разпити и т.н.

Митьо Седев, роден през 1897 г. в с. Знаменосец (някога Караборун), Старозагорско, е имал нелеката съдба да бъде честен и ученолюбив (той е висшист, учител по география), но и обществено-политически деятел, заради чиито земеделски убеждения е жестоко репресиран и от червената диктатура. Като депутат от VI ВНС през 1946-1947 г. от Обединената опозиция - БЗНС-Н. Петков и БРСДП(о) - той е сполетян от съдбата на всички други, като е изпратен в лагерите Богданов дол и Белене чак до 1952 г., след освобождението си е тежкофизически работник. Посветил се на историко-изследователска дейност, в резултат на която написва мемоарно-документални и краеведчески книги и оригиналната „Историческа стенна карта на борбите за освобождение и обединение на българския народ“, преведена на френски и английски езици. А неговият син, д-р Велизарий М. Седев не само споделя убежденията му, но и тежката му съдба.

Мрачна е съдбата и на две фамилии от с. Хухла, Ивайловградско, чиито корени са от град Кавала, Гърция, но доведени и заживяли в това село от ферментите на българската си кръв.

Илчо Аданов Илчев, роден през 1898 г. в Кавала, откъдето избягва през 1912 г. и със съпругата си Яна имат четирима сина: Адан, Димитър, Васил и Георги, както и една дъщеря Султана. Като дейци на Обединената опозиция през 1946 г. и забранения БЗНС-Н. Петков през 1947 г. властите ги подлагат на непрекъснат терор. Особено, когато най-активният син Васил, след два престоя в лагер успява да избяга на Запад. Тогава, 1951 г. цялото семейство е интернирано в с. Каменяк, Варненско. Там при много тежки условия престояват до 1965 г., като Илчо и съпругата му Яна и съпругата на Адан Тодора умират и са погребани там, а завърналите се в Хухла от фамилията не намират къде да живеят, защото къщата им и всички потреби са заграбени от местните власти. Разпръсват се по разни места, като Янка, дъщеря на Адан Илчов се омъжва и заживява в Пловдив, вече с фамилия Кафалиева и продължава да работи активно като потомствена земеделка и деятелка на Съюза на репресираните. Има дъщеря - Теодора, която е магистър-филолог. (Данните за трагедията на фамилията дължим на Янка А. Кафалиева.)

Втората фамилия по сродна съдба е тази на Илчо Димитров Илчев, роден през 1890 г. в гр. Кавала, Гърция, братовчед на Илчо Аданов, който също в с. Хухла със съпругата си Султана се сдобиват с голямо семейство с четирима синове: Димитър, Пенко, Христо и Георги. Събитията се повтарят. Най-активният като деятел на БЗНС и ЗМС Пенко, тормозен и заплашван с убийство, успявала избяга и през 1951 г. всички останали са интернирани в с. Каменяк, Варненска област. Там от тежкия живот свършват дните на

Илчо и Султана и синът им Димитър. Сега, отново чрез Янка А. Кафалиева ни стана известно, че Годорка, съпругата на Христо Илчев живее в с. Хухла и е пенсионерка, дъщерите ѝ Таня и Златка също живеят там, като Златка е в момента кмет на селата Хухла и Ламбух, Ивайловградска община.

Както виждаме, жестока разправа, почти унищожила двете многолюдни български фамилии без никаква вина. А като знаем, че така стана с десетки хиляди, стигна се до непоправим погром на българското село, а оттам и на съдбата на България.

Костадин Иванов Събев от Чирпан е осъден през 1951 г. на 7 години затвор с цяла група младежи заради възстановяването по нелегален път на Младежкия земеделски съюз. Своите мъки по затворите и в лагера на остров Персин той превръща в своя духовна победа.

С искрата Божия на дарбата си и желязна воля за знания усвоява изобразителното изкуство до степен да се родее със своите, предимно портретни рисунки, с най-добрите образци на нашите художници.

Изтърпял с чест наказанието си, той сега е известен художник не само сред чирпанската общественост, но и далеч из страната. И при всичко това не забравя идейната си принадлежност към БЗНС, на който е виден деятел и член на Управителния съвет, но и председател на Съюза на репресираните в града.

Никола Данчев Николов от с. Горски извор, Хасковско не вижда бял ден след забраната на БЗНС-Н. Петков през 1947 г. Откарван е в лагер, където е изтърпял с чест ужасния режим, но е останал верен на своята организация, в чиито редове е и днес чрез своето изстрадано право на активен и уважаван деятел.

Град София

Да се описват репресиите на тоталитарната власт в София е все едно да потънеш в гъста джунгла и там да търсиш и броиш прегазените от нечии ботуши цветя.

За нашите, българските склонности към организация и обществен ред, София е твърде голям, непосилен за обхващане обект. Особено днес, 10 години след като е премахната наредбата за ограничаване на жителството в големите градове. Още повече, с присъединените към града десетки околни села, които по замисъл и административна структура са част от града.

Много от репресираните граждани или близки на убитите или починали след лагери и затвори, се преселиха тук при свои близки и никъде не са регистрирани. Още по-малко от тях са обхванати от Съюза на репресираните след 9 септември 1944 г.

Но, както е прието да се казва, и си е чиста истина, и малкото е повече от нищото. Затова и аз се заемам с това, което може да се открие и опише, с пълното съзнание, че то ще е една нищожна частица от неуловимото цяло.

Всъщност тук, в София, е върховният израз на репресиите над цяла България с арестуването и осъждането на регентите, министрите, народните представители от 25-то Народно събрание, царските съветници и дворцови служители, убити през 1945 г., описани в Книга втора. Тук започва и разправата с интелектуалците, вписани в раздела „Национален пантеон“.

Затова София-град, като една от областите, съгласно предишното административно деление на страната на 9 области, започваме с персоналното вписване на хора и групи, станали ни известни чрез нови проучвания и взети от архивите на Съюза на репресираните.

Никола Чолака, с поетичен псевдоним Красноселски, роден в София, е осъден с група земеделски дейци: Дончо Ст. Дончев от Великотърновско, Милан Дренчев от Михайловградско, Първан Бончев от Габрово, Петър Антонов от Ловешко и Петко Толев от с. Крумово, Асеновградско. Красноселски е постоянен придружител на поета Трифон Кунев и главното му обвинение е било „злостни вражески стихове срещу народната власт“.

Добри Колев от кв. „Орландовци“ е многократно репресиран като „враг на народната власт“ и семейството му е торможено и пренебрегвано във всичко поради неговите деяния.

Велизар Митев Седев, лекар, роден в с. Знаменосец, Старозагорско но живущ в София, като син на видния земеделски деятел и депутат от VI ВНС Митьо Седев, отрано се впуска в земеделска младежка дейност, за което още през 1949 г. е изключен от Медицинския факултет на СДУ. Изпратен е в ТВО с. Чомаковци, в последствие и в Белене. След смъртта на Сталин през 1953 г. е възстановен като студент и завършва образованието си. Преместен е като лекар в разни села и градове, а последно работи и в Софийските поликлиники. Проявява се успешно като журналист и публицист, но интересът му към идейно-теоретичните проблеми на БЗНС го издига до такава ерудираност, че написаната от него книга „Въведение към аграризма“ го поставя сред най-изтъкнатите идеолози на БЗНС в най-ново време.

Никола Ангелов Димитров, роден в с. Смочан, Ловешко, но живял в София е убит през 1966 г. от фанатичните сталинисти, защото знаели, че е техен заклет враг. (Данните са от сина му Петър.)

Евтим Симеонов Карталски от с. Големо село, Дупнишко, но живущ в София е непрекъснато преследван от комунистическата власт поради активната си анархистическа дейност на братята му Атанас, Владо и Георги, които при това са и избягали на Запад.

Семейство Радка и Вениамин Джогови, произхождащи от към Червен бряг, но живущи в София са осъдени на продължителен затвор за знанието им на чужди езици и вражеско настроение срещу властта. Вениамин е вече покойник, а душевното състояние на Радка е твърде напрегнато и тя не се отзовава с повече данни.

Иван Савов Томов, самодееен писател, живущ в село (квартал) Ботунец е многократно арестуван, бит и изселван от властите заради особената си свободолюбивост. След 10 ноември 1989 г. издаде няколко броя от свой вестник „Днешно време“.

Доктор Борис Пашев, виден деец и теоретик по проблемите на БЗНС и развитието на страната, след 1947 г. е откаран в лагер, след който е изселен от София, в следствие на което умира от инфаркт. Синът му Людмил е твърдо в руслото на бащините си завети, (Данни от К. Цанев, сродник и Добри Добрев, журналист.)

Капитан Стоян Василев Праматаров е от ония български офицери, които по повеля на дълга към родината се биха и срещу германците при Пехчево, разбиха ги и се връщаха доволни, при все, че преди това са били съюзници с тях. Но току-що взелите властта комунисти се страхуват от всеки, който е родолюбив и храбър, но не е червен. И при връщането, вместо посрещане, му устройват арестуване. Неразформованата му военна част се разбунтувала и обградила комендантството с оръжие в ръка: „Върнете ни капитан Праматаров или ще стреляме!“ - заявили те. Излъгали ги, че е освободен. И те си тръгнали, но 83-ма от тях били арестувани в последствие. (В Книга втора това е описано.) Праматаров е осъден на доживот, само за един шамар на „един народен син“ (неподчиняващ се циганин). Той все пак жив изтърпява затвора, след който е изпратен в лагера Куциян. Измъчен от всичко това, той умира през 1986 г.

Георги Константинов или Гошо Анархията, както е известен, е от онези смелчаци, твърде късно станали известни, който заедно с другарите си Васил Зефирков, Петър Пеев и други през март 1953 г. взривиха статуята на божеството Сталин, издигната пред входа на Борисовата градина в София. Осъден е на 20 г. затвор, избягвайки смъртната присъда само защото успешно симулирал психоотклонения. Далеч по-късно той успява да избяга във Франция, откъдето се завърна след падането на болшевиизма.

Червената секира на терора в София е засягала и много от присъединените села. Веднага след 9 септември 1944 г. без съд и присъда от с. Локорско са изчезнали безследно Цветан Тодоров Къойбашин, Геко Киров Пърпов, Цветан Гундеров, Илия Белев Тошанов, Гаро Ачов и Борис Христов Михайлов. (Данните са от Вили Гундерова от кв. Малашевци.)

От Чепинци са убити Траян Гърков, Станой Косийски, Горчо Л. Тарушков и Стоян Иванов Кинов, без да се знаят гробовете им, а още по-малко вината им!

Кирил Миланов или Киро Фурната, както е известен сред приятелите си гальовно, от кв. „Надежда“, е съден с цяла група земеделци и е прекарал години в затвора. Сега е покойник.

От село (квартал) Сеславци освен Петър Костадинов, за който писахме в Книга втора, убити са и Спас Загубенов и т.нар. Белката. През 1951 г. в същото село Сеславци е заловена група, опитала се да възстанови Земеделския младежки съюз, за което са осъдени на затвор Серафим Атанасов от Сеславци, Ангел Витков, Георги Сталиянов и Крум Порезанов от Кремиковци.

Трифон Силяновски от София, музикант и музиколог е изпращан в лагерите Куциян, Богданов дол и Белене от 1949 до 1951 г. и заради „вражеска дейност против властта“, дори и заради приятелството си с Недко Ботев, земеделски народен представител, също прекарал голяма част от живота си по лагерите.

Георги Стоянов Миндовски от село (квартал) Чепинци е откарван в лагера в Бобов дол през 1945 г. като земеделец-николапетковист за цели 3 години, където е пребиван от бой. По-късно работил и живеел в София. (Данните са от Ани Георгиева Цветанова)

През 1949 г. група младежи от София, ученици от II Софийска мъжка гимназия, попадат в Софийския централен затвор за опит за бягство през Турция. Според обширното писмено сведение от Христо Парашкевов Кънчев, в затвора те образували „Българско национално освободително движение“ в което се включили младежи от ЗМС, ССМ (Социалдемократическа младеж) и безпартийни, сред които и бивши бранници. Излезли от затвора през 1950 г. и започнали отново нелегалната си дейност - събиране на оръжие, печатане и разпръскване на позиви против червената диктатура, като разширили членския си състав с образуване на отделни конспиративни групи и от други окръзи, свързани само с центъра, без да се знаят помежду си. Набавяли и взривни вещества. Главното ръководство били Благой Благоев Златански, роден в с. Калояново, Пловдивско (но живущ в София), Петър Груев Пейчев, роден 1929 г. в Копривщица, Борислав Асенов Йорданов, роден през 1931 г. в София. Установили връзка и с горянски отряд, действащ в

Дупнишко от 11 души, за които научили по-късно, че при сражение са загинали напълно. През 1952 г. Пейчев и Борислав отишли трудоваци и за попълване на ръководството Пейчев приел някой си негов съученик Хари Драгов, син на съден по пасторския процес. На него отдават „заслугата“, че през юни 1952 г. са разкрити и арестувани, а оръжието и взривните материали намерени.

По наказателно от общ характер Дело № А-62/1952 г. те са осъдени от военен съд, като Благой Благоев Златански, Петър Груев Пейчев и Борислав Асенов Йорданов - на смърт и са убити на 27 март 1953 г. в Софийския затвор. Боян Павлов Белчев и Петко Петров Доладжаков - по на 20 г. затвор, Христо Парашкевов Кънчев и Любомир Пенков - по на 15 г., Любомир Минчев и Георги Грозев - по на 12 г., а Георги Попов, Михаил Германов, Павел Солошенко, Иван Янев, Николай Пиперов, Атанас Брайков и Никола Христов - по 10 г. затвор. Започват теглата им по безбройните мъчилища, устроени от большевишката власт из страната. Но не се свършва с това. След затвора Петко Доладжаков е убит от един униформен милиционер пред дома си в кв. „Ив. Вазов“ посред нощ. Убит е и Михаил Германов, „случайно“, както си вървял по улицата. Николай Христов и Иван Томов Янев успели да избягат на Запад, като първият е във Франция, а другият в Германия. От останалите сега са живи само 6 души, сред тях Христо Кънчев, на който дължа тази информация. Историята на конспиративната организация и процесът са описани в брошурата „Нашата борба против болшеvizма“ (С. 1998 г.) от техния съидейник д-р Николай Илиев, живущ в София.

Град Баня, курортно-лечебния център край София не остава незасегнат от кървавата коситба около 9 септември 1944 г. Тук зловещият отличник по убийствата Мирчо Спасов, дясна, пък и лява ръка на установения с щаба си в Славянска беседа Т. Живков и братя Владимир и Иван Боневи, развихря цялата си кръвожадност. Избити без съд и присъда са Сотир Благоев Митов и синът му Димитър, Исак Панайотов (свещеник), Мирчо Ив. Петров (фурнаджия), Чочо Ив. Петров (също фурнаджия), Стефан Петров Йорданов, Янаки Велев Илиев, Атанас Митров Калчев и зет му Иван Василев Мирянов, Димитър Цанов Мутафчиев, Григор Костов Малинов (кмет), Видин Николов Ангелов (убит през 1948 г.) а синът му Евтим Видинов е изпратен в концентрационния лагер край с. Гиген. (Данните са от Н. Виденов, председател на Съюза на репресираните в Баня.)

Спас Найденов, роден 1900 г. в с. Сеславци от съвсем бедно селянче с вродена честност и жажда за знания става виден юрист и народен представител в VI ВНС. Преследван от черната тирания, не закъснява да го сграбчи и червената. Заедно с повечето от депутатите на Обединената опозиция той е непрекъснато по лагери и затвори, поради което не дочака рухването на тиранията, дочакано с много радост и надежди от дъщеря му Вера Найденова.

Никола Алтънков от София, според личните му данни е арестуван и съден с групата младежи от София, образували „Българска федерална партия на свободата“ (БФПС) през 1950-1951 г. Владимир Никифоров, Димитър Харалампиев Попов и други (описани в Книга втора), след което се озовава последователно в лагера в Белене, в трудова повинност и след редица сложни перипетии и в чужбина, като деец на БНФ, за което пишем в друг раздел.

Милан Лазаров Дренчев е роден през 1917 г. в с. Винище, Михайловградска (сега Монтанска) област в средно селско семейство. Още като гимназист заживява с името и идеите на БЗНС, а като студент в София през 1941 г. е съден и осъден на доживотен затвор за участие в дейността на Г. М. Димитров против влизането на България в Тристранния пакт. Излязъл от затвора на 8 септември 1944 г., той е привлечен за активна организаторска Дейност в БЗНС, а след разцеплението през 1945 г. на опозиционния БЗНС-Н. Петков. Затова още през август 1946 г. е откаран в лагер Куциян край Перник и в съседния лагер Богдонов дол. През 1951 г. е преместен в Белене, откъдето е освободен през септември 1953 г. Но още през 1955 г. отново е уличен в конспиративни намерения за организиране на Земеделски опозиционен център. И е осъден на 10 г. затвор, като присъдата си изтърпява в разни затвори, в които е подложен на много страдания. Освободен е през 1962 г., след което е бил на тежка физическа работа до самото рухване на червената тирания през 1989 г. След това той е избран за главен секретар на

възстановения БЗНС-Н. Петков от 1990 до 1992 г. и е депутат в VII ВНС.

Борис Гаврилов от София, е роден в с. Белица, Охридско през 1929 г. в семейство и род на участници в Илиндивското въстание, в което дядо му Гаврил Велянов взема дейно участие.

След разгрома на въстанието баща му се преселва в София, когато Борис е на 5 години. През 1949 г. с групата на Емил Нотев, опитала се да възстанови забранения ЗМС, той е осъден на Юг. затвор, които с много мъки изтърпява в Софийския, Пазарджишкия, Плевенския и Варненски затвори и в лагера на остров Персин, срещу гр. Белене.

Евангелският пастор Здравко Безлов е осъждан на затвор от промосковските власти, а също и Никола Беловеадов, ратник от София (вероятно брат или сродник на пастор Гаврил Беловеждов от процесите срещу евангелистите) е също затворник.

Четиринадесет години затвори и лагери е изтърпял и Тимотей Николов Михайлов от София, син на пастор Никола Михайлов, осъден на 20 г. затвор през 1949 г. Самият Тимотей има сан пастор и дар на литератор, като е издал книги на нравствено-етични и религиозни теми. Сега е уважаван член на Съюза на независимите български писатели.

Никола Георгиев Николов, живущ в ЖК „Люлин“ е изселен заедно с жена си от София през 1970 г. в с. Дебнево, Ловешко само за това, че активно участвал в панахидата за загиналите футболисти Гунди (Георги Аспарухов) и Никола Котков. Бил е там цели 5 години.

Извлечение на данни за репресирани лица от различни краища на страната, живущи сега или имащи близки в София, взети от архива на Съюза на репресираните от ОБЩИНА „КРАСНО СЕЛО“ с председател Петко Ал. Конов (с приложени документи за репресията им).

Тодор Димитров Каменов от София - като деятел на ЗМС в опозиция е въдворяван в лагера Богданов дол през 1949 г.

Катя Йорданова Казакова от София - била е в лагера в Белене през 1958-1959 г.

Иван Дончев Стоянов от София - изключен от университета (катедрата по архитектура), заради своята опозиционна дейност през 1949 г. със заповед на ректора съгласно чл. 40 и 42 от закона за висшето образование.

Николай Йорданов Пиперов от София - през 1952 г. е осъден на 3 г. затвор по чл. 70 ал. 2 с лишаване от военна чест (вероятно е имал военен чин), защото е осъден от Софийски областен военен съд. За Пиперов това е второ осъждане, като първото му е от 1949 г. за бягство, заедно с Манчо Цанев Иванов и Петко Матеев Петков Дерменджиев от Карлово, живущ в София, когато е осъден на 1 г. затвор, както и другите, поради непълнолетие.

Момчил Момчилов Момчев от гр. Провадия, живеещ в София - изтърпял е продължителен арест в ДС след което е откаран в ТВО в Перник през 1947-1948 г. (Данните са документирани от Веселина Симеонова Момчилова, живуща в ЖК „Борово“ в София).

Цялото семейство на Владимир Стоименов Леков от София (жена му Екатерина Драгоманова Лекова и синът им Кирил Вл. Стоименов) са изселени от София в гр. Плевен от 1948 до 1963 г.

Петър Георгиев Ковачев е два пъти лагерист - първият през 1948-1949 г. в Богданов дол, вторият път 1951-1952 г. в Белене. (Според документите, представени от дъщеря му Теофана П. Захариева.)

Калина и Крум Христови Тричкови са изселени от София от 1948 до 1953 г., като през това време Крум е въдворяван и в Белене от 1951 до 1952 г.

Саво Петров Савов от София, изселван в с. Чомаковци, откъдето е роден и заедно със съпругата си Неда и синът си Петър са живели там от 1957 до 1963 г.

Кирил Цветков Пенев от София през 1946 г. е откаран в концлагера Росица до закриването на лагера.

Марин Йорданов Маринов от София е бил в ТВО Перник през 1949 г.

Иван Александров Кадийски от Пазарджишко, живущ в с. Лесново, Софийско е осъден през 1953 г. на три години затвор и е освободен през 1955 г.

Димитър Иванов Лукарски е бил в Белене през 1958-1959 г.

Христо Райчев Иванов от с. Васил Левски, Карловско е изчезнал безследно през октомври 1944 г. (Данните са от дъщеря му Цветана Христова Бънкова, живуща в София.)

Петър Васев Джурджов, роден в с. Владиславци, Годечко, но живял в София, в кв. „Захарна фабрика“, е извикан от дома си през нощта на 24 декември 1944 г. от милицията и изчезва безследно. (Данните са от изложение на сина му Васил Петров Васев и от Съдебно определение „безследно изчезнал“ от съда по искане на съпругата му Цветана Васева през 1947 г.)

Заре Наков Стоичков от с. Раненци, Кюстендилско е осъден на 10 г. затвор по чл. 98 за конспирация и търпял от 1948 до 1956 г. в Пазарджишкия и други затвори.

Илия Иванов Дражев от София е бил затворник по политически причини.

Сокол Алексиев Антонов от София е изчезнал безследно (убит от болшевиките) около 4 октомври 1944 г., като и съдът по искане на съпругата му Траяна и дъщеря му Роза Соколова Бояджиева определя тази дата за вероятна. Той е бил откаран в III Милиционерски участък и оттам изчезва.

Георги Атанасов Кюмюрот от Сливен, главен касиер на БНБ в Сливен е арестуван на 15 септември 1944 г. и на другия ден трупът му е предаден на близките със следи от удушаване. Това е стряскало изложение на Валентин Георгиев Атанасов и Виргиния Георгиева Друмева от Красно село-София, деца на убития. Същите твърдят, че на 8 май 1945 г. е убита майка им, а на 17 май 1945 г. и брат им - действаш офицер. Сестрата и братът живеят в София.

Димитър Янков Русинов от София е политически затворник.

Димитър Кръстев Кънев е безследно изчезнал според съдели Протокол от 1947 г., като това става огласено в наши дни от дъщеря му Донка Димитрова Алексиева, живуща в София.

Борис Киров Панов от София е безследно изчезнал около 3 октомври 1944 г. Това е констатирано и от съдебен протокол, поискан от семейството на Йордан Борисов Киров, вероятно негов син.

Мария Николова Танева от Красно село (София) е изселвана за дълги години от София, а баща и е убит през 1945 г.

Христо Димитров Кибаров от Ботевград е безследно изчезнал след арестуването му от дома на 7 октомври 1944 г. и както сочи в изложение до прокурора съпругата му Севастия Хр. Кибарова, живуща в София, заедно с него са арестувани Димитър Тодоров Диловски, търговец от София и Иван Стоилов Шопов, старши стражар, също от Ботевград, които също са безследно изчезнали.

Петър Николов Петров от София и Димо Иванов Димов от с. Факия, Бургаско са осъдени за опит за бягство през 1977 г. и са изтърпели в затвора в Стара Загора до 1983 г.

Коста Иванов Станоев от София е безследно изчезнал след задържане от властите след 9 септември 1944 г.

Петър Стоянов Петров от София е затворник по политически причини от 1958 г. в Старозагорския затвор.

Кирил Цветков Пенев от София е лагерист в „Росица“, съобщава дъщеря му Росица.

Траян Илиев Роглев от с. Бистрица - затворник с 10 годишна присъда по чл. 70 през 1951 г. е бил в разни затвори и в Белене.

Семейството на Божко Драгов Божков е изселено от София.

Павел Константинов Пашинов е изключван от училище и изселван.

Николай Владимиров Попов със съпругата си Стефанка и синът си Николай са изселвани от Варна в Генерал Тошево. Сега живеят в София.

Любомир Димитров Кожухаров е трудово мобилизиран в лагер.

Семейството на Богдан Костадинов Витанов (съпруга Цветанка и син Николай) е изселено от София в Перущица.

Мария Веселинова Тодорова и Цена Петрова Тодорова са изселвани от София в Самоков.

Лазар Хаджииванов Тодоров от гр. Гоце Делчев е изселен в с. Янтра, Ловешко, като е преминал и през лагера „Росица“ и ТВО Перник.

Семейството на Марийка Ангелова Николова в състав: Роза, Веска, Мончо, Станка Александрови са изселени по политически причини в с. Коневец, Ямболско през 1951 г.

Стефка Д. Пинтева Добруджалиева, заедно със съпругът си са изселвани от София в Кърджали.

Генчо Нинков Стефанов също е изселван.

Петър Стоянов Павлов е изселван от София в гара Белово.

Крум Стоянов Стрезов е бил лагерист.

Андрей Владимиров Миланов е изселван, заедно със съпругата си Гюргя, дъщерите си Павлина, Доцка и синът Итко през 1951 г.

Николина Аврамова Воденичарова е лагеристка.

Игнат Маринов Томов е лагерист.

Обретен Белев Папазов е трудово мобилизиран в лагер.

Михаил Николов Костадинов от с. Каменец, Плевенско, но живущ в София е затворник по политически причини.

Евгени Ватев Пощакот от София е затворник.

Аспарух Янев Панайотов е политзатворник.

Александър Стоянов Кабранов от София е изселен заедно със съпругата си Надежда, дъщеря си Капка, 6-годишна и синът си Румен, на годинка и половина.

Изключени от висшето учебно заведение, в което са били студенти по чл. 40,41 и 42 от Закона за висшето образование са: Тотка Василева Рашкова, Маринчо Ангелов Деков, Йордан Александров Кралев, Цветанка Ветова Василева, Стефан Господинов Георгиев, Благой Борисов Петров, Иван Николов Йотов, Пенка Москова Гайдова, Емил Христов Московски.

Голяма група видни политически деятели от различни краища на страната, но живущи в София са били в островния концентрационен лагер в Белене през 1957 г., като някои от тях са докарвани от Куциян и Богданов дол. Йосиф Петров Лалов, поет (през 1990 г. и Доайен на VII ВНС), Марин Илиев Жечев, доцент химик от с. Вълбел, Търговишко, Петър Димитров, Иван Делийски, Манол Журналов, Христо Стоянов (министър от кабинета на Стамболийски), Петко Стоянов, професор финансист, бивш министър от 1945 г., Константин Муравиев, бивш министър-председател и други.

Най-особен е случаят с М. Жечев, оставил такъв спомен за хората около себе си, че макар от 10 г. покойник, неговата землянка Даниела Ал. Начева, асистент във Варненския университет, написа и издаде чудесната книга „Роден за друг свят“ (изд. „Звезди“, София 1999 г.) в която тя по невероятно прецизен начин и с лично преклонение описва живота му на учен, земеделец, поет, публицист и човек бивши, а някои и настоящи дейци на БЗНС са и всички останали.

Петър Каменов Торньов от с. Гложене, област Михайловградска е бил арестуван и откаран в селското управление, откъдето не се завърнал никога. Осъден на затвор е и синът му Петър Петров Каменов, а клеймото „врагове“ са носили до самия 10 ноември 1989 г. и дъщеря му Надежда и внуците му. Според съдебно определение вероятната дата на убийството му е 25 декември 1944 г.

Георги Иванов Колчев от София е бил задържан от МВР (ДС) на 21 януари 1945 г., а на 2 февруари е правен обиск у дома му според документ от МВР, поискан от синът му Здравко Г. Колчев. По признание в същия документ в края на месец февруари 1945 г. Георги Ив. Колчев е бил убит в ареста. Можем да си представим какви ужаси е преживял там...

Илия Наумов Йотов от София е изчезнал безследно през септември 1944 г., както гласи определение на Софийски областен съд, сезиран от дъщерята на убития Мария Илиева Наумова.

Дълги години затвор с глад, мъки и студ, както и преследване на семействата им са изтърпяли следните, заселили се по-късно в кв. „Красно село“ в София българи: Борислав Стоянов Димитров, Кирил Георгиев Томов, Аспарух Янакиев Айдемирски) Мирчо Велинов Велев (р. в с. Дивотино, Пернишко) и синът му Борислав Мирчев Велинов (живущ в София), Петко Стефанов Петков (р. в с. Горско Абланово, Поповско), Александър Александров Цухлев, Владимир Методиев Кусев, Васил Методиев Георгиев,

Борис Георгиев Тонев (р. в Благоевград, живущ в София), Петко Александров Конов (р. в с. Летница, Ловешко, 17-годишен е осъден за конспиративна подготовка за сваляне на властта)- Ганчо Савов Ганчев, Евлоги Тодоров Желязков (от с. Медковец, Ломско), Михаил Петров Милев (с жестоко разбито от властта семейство), Борис Митов Димитров (р. в с. Рани луг, Трънско, освен затвор е изтърпял няколко пъти лагери), Петко Нанов Вълков (съден като старшина във войската), Костадин Богданов Витанов, Тодор Стайков Сепетлиев (изселник от Беломорието, живял в с. Кобилино, Ивайловградско, арестуван през 1949 г. и след три дни предаден убит от ареста по данни на Иванка Т. Друмева от София).

Изселвани жители и заселили се в община „Красно село“ в София са: Петър Тодоров Марков със семейството си - съпруга Катерина, деца Елисавета и Милка; Тодор Славов Илиев Македонски, Тодор Петков Иванов (със семейството си) Васил Константинов Илиев, Никола Стефанов Балиев, Асен Данев Кръстев (р. в с. Елов дол, Радомирско) със семейството си, Борис Георгиев Недев, Елисавета Недялкова Деливанова, съпругът ѝ Иван Милков Деливанов и децата им Неделчо и Райна, Надежда Петкова Белчева, Димитър Цветков Захариев със съпругата си Елена и децата Александър и Георги, Димитър Николов Костевски, Наталия Наумова Гигова с дъщерите си Мария, Юлия и Мая, Надежда Борисова Димитрова Икономова с дъщерите си Дочка и Мариета, Иван Димитров Карадаков, заедно със съпругата си Параскева и дъщерите Надежда и Маргарита, Динчо Иванов Цицелков, Христо Стоянов Никифоров, заедно със съпругата си Рени и сина Пламен, Христина Димитрова Московска, Виолета Александрова Димитрова, Марин Димитров Тоджарски, Видо Михайлов Коцев със съпругата си Нора, Йосиф Антонов Разсуканов, заедно с баща му Антон, майка му Йордана и сестра му Лиляна, Димитър Найденов Иванов и съпругата му Йонка, Борис Атанасов Брайков, журналист, освен изселван е и затворник.

Лагеристи от община Красно село са били: Кирил Любомиров Лолов (ТВО Перник), Вера Евгениева Янкова и Георги Милушев Янков, Васил Стойчев Жабарски, Рачо Савов Попстефанов, Стамен Петров Угринов, Иван Венедишев Диханов (многократно в лагер и затвор), Георги Христов Трнев, Цанко Георгиев Станоев- лагерист изселван дълги години, Снежанка Иванова Пулиева

Пиперкова, насилствено трудово мобилизирана, Николай Хаджииваиов Николов, Любен Борисов Крапчев, Васил Теодосиев Тасев, Захари Радев Гигов (изселван със семейството си), Сотир Митов Войнов (р. в Самоков), Петър Христов Мишев, Иван Марков Суланов, Методи Дамянов Илиев, Витка Иванова Черкезова (р. в Ловеч, трудово мобилизирана), Славка Стефанова Бучакова (била в лагерите Заград, Босна и Дулово).

Изключвани студенти и ученици: Кирил Димитров Матов, Венец Евтимов Захариев, Иван Станиславов Гърчев, Кръстю Христов Узунов, Белчо Иванов Белчев, Николай Филев Дудуленски.

Георги Попстефанов от с. Рашково, Ботевградско е един показателен пример на борец за народни правдини, преследван от черната и червената диктатури в България. След 1944 г. като заслужил деятел на БЗНС е назначен за началник на ж.п.-милиция в София, като не е допуснал никакви репресии над някого по политически причини. Но след излизането на Съюза в опозиция през 1946 г. напуска поста си и болшевишката власт му налага живот по лагерите. Синът му Стефан Г. Попстефанов (поет) е също осъден като деец на САС - Селска армия на свободата на 10 г. затвор, а сегашен продължител на земеделската му фамилия е внучката му Снежана Богомилова Коларова, също живуща в София, секретар на Градското ръководство на БЗНС.

Софка Димитър Петкова Мурдарова, сестра на Никола Петков, през 1948 г. е интернирана в Свищов, заедно със съпруга си Тома Мурдаров, заради грижите, които полагала за брат си и заради жалбата си за него след убийството му и просто защото е последната останала от саможертвената фамилия Петкови. А Софка е наистина достойно разклонение на фамилията, защото нейният единствен син Димитър е сред българските изгнаници-земеделци в чужбина. Нещо повече, след смъртта на д-р Г. М. Димитров през 1972 г. той е избран на мястото му като председател на Българския национален комитет.

Христофор Дамянов от Лом е убит в София като противник на болшевишката власт, а

брат му (и двамата юристи) е бил кмет на Лом преди 1944 г., поради което е изкарал много време по лагерите. (Данни от внука Валентин Стамов.)

Страдалци от КВ. „МОДЕРНО ПРЕДГРАДИЕ“, членове на земеделската дружба са:

Христо Томов Неврокопски, началник на отдел „Чистота“ в СГО, осъден и лежал 11 години затвор, а после изселен в Севлиево, сега покойник;

Нейко Стамболийски, член на ръководството на БЗНС, лагерист в Куциян, Богданов дол, Николаево и Белене;

Ангел Димитров, активист на БЗНС, после лагерист в Куциян, Богданов дол, Николаево и Белене;

Стоил Узунов, земеделец, заловен от властите след едно посещение при Владо Георгиев и пребит от бой, защото не е казал какво са си говорили;

Стойчо Миленков, домакин на в. „Народно земеделско знаме“, бит в редакцията, заедно с Трифон Кунев, после обходил всички лагери;

Тодор Владимиров Петров, секретар на ЗМС, бит неколккратно, лагерист, а когато починал земеделците му устроили такова погребение, че после ги арестували, заедно с попа Косан и ги откарали в лагери.

Репресирани, живущи сега или имащи близки в ЖК „ЛЮЛИН“:

Костадин Аначков Дамянов е въдворен в ТВО Белене през 1958-1959 г. за вражески изказвания срещу властта, по данни на МВР, изискани по-късно от дъщеря му Евдокия Костадинова Данова;

Семейството на Тинка Гочева Янкова е изселвано по политически причини в с. Острица, Беленско, като самата тя се е родила в това село по време на изселването;

Аделина Стоянова Раковска е била лагеристка в ТВО Ножарево по политически причини (1948-1950 г.), докато мъжът ѝ Георги Димитров Раковски е бил в ТВО Перник (Куциян) през 1948— 1949 г. (Данните са от синовете им Румен и Ивайло.);

Милчо Симеонов Присадашки от с. Угърчин е осъден през 1953 г. на 6 г. затвор от Плевенски окръжен съд и е изтърпял 3 г. и 3 дни от работа, като е излязъл след указ;

Искра Кънчева Панчева е задържана цели месеци за следствие по чл. 70 и е била освободена, но са задържани Кънчо Хр. Илиев Мурджев и Любомир Иванов Панчев по същото дело. В последствие Кънчо Хр. Илиев е бил откаран в Психоневрологичния институт в София на принудително лечение, Любомир не се знае кога е освободен. Те са от гр. Белово, Пловдивско;

Никола Василев Бозаджийски от с. Лозно, Кюстендилско е осъден през 1957 г. на две години и шест месеца затвор за агитация срещу властта и незаконно оръжие (2 пистолета);

Цветан Павлов Димитров от с. Голеш, Софийско е осъждан на 20 г. затвор през 1951 г. по политически причини;

Димитър Балчев Вълков от с. Драма, Елховско, живущ в ЖК „Люлин“ е бил в лагер и в затвор;

Трифон Николов Нешев от с. Хайредин, Оряховско през 1950 г. е осъден на 5 г. затвор за „вражеска агитация“ и 300 000 лв. глоба;

Наум Антонов Атанасов, бивш фелдфебел от Оранжевата гвардия е бил лагерист в Перник от 1947 до 1949 г.;

Алеко Боянов Несторов е бил в лагер по политически причини;

Асен Стефанов Царичков от Пазарджик е бил в затвора в Пазарджик и после в Белене. Двата му братя Крум и Георги са убити без съд и присъда след 1944 г. Сега Асен живее в ЖК „Люлин“;

Захари Иванов Палакоев от с. Винарово, Видинско е арестуван за дълго време заради позиви срещу БКП, а като ученик в гимназията е изключен завинаги;

Петър Симеонов Костов от Видин също е арестуван с Палакоев и са осъдени условно, тъй като са били непълнолетни;

Иван Георгиев Н. Палакоев (баща на Захари) е бил в затвора в Бургас, както и 7 негови братовчеди (По сведение и документи от дъщеря му Снежана Иванова.)

Иван Алексиев Бояджиев от гр. Вършец е изселван за период от 4 години от 1950 до 1954 г. по данни на дъщеря му Елисавета, живуща в ЖК „Люлин“.

Стефан Николов Добрев от София е три пъти осъждан от властта за вражеска агитация и опит за бягство през 1958 г. и 1974 г., сега живее в бл. 904 на „Люлин“;

Янаки Петров Кирязов е подложен на много преследвания. Той е роден в с. Кондолово, Бургаско и като студент по филология е осъден на 4 г. затвор. Семейството му е от изселници от с. Магалево, Лозенградско и е потомствен земеделец;

Софроний Господинов Канов е изселван от София в с. Якимово, Ломско през 1964-1967 г., за което съобщава дъщеря му Римка Софрониева Байкушева, живуща в „Люлин“;

Крум Иванов Траянов от Благоевград е осъден за опит за бягство на 6 г. затвор от 1949 до 1953 г.;

Георги Симеонов Георгиев от София е лагерист в Белене от 7 април 1950 г. до 18 юни 1951 г. по политически причини;

Нецо Йорданов Салков от с. Сухатче, Белослатинско е съден от Народния съд в Бяла Слатина и осъден на 3 г. затвор като същият съд го е реабилитирал като невинен с право да учителства;

Христо Маринов Радев от София е лагерист в Белене от 1951 до 1953 г.

Бойко Георгиев Босилков от София, р. 1942 г. е въдворен в лагера в Ловеч на 12 юли 1961 г. и още на 14 юли е убит по най- зверски начин от копоите на Газдов (съобщава Ангел Босилков Георгиев, а в смъртния му акт пише, че е починал от слънчев удар);

Борис Николов Андреев кандидатства финанси в Университета и от приложеният въпросник личи, че макар и безпартийно, семейството му няма „правилно отношение към народната власт“ поради което от местния народен съвет резолират, че „няма право да продължи образованието си“;

Евлоги Христов Йочев, р. 1919 г. в Плевен, е осъден на 5 г. затвор по чл. 1 ал. 1 от ЗЗНВ за периода от 1948 до 1952 г.;

Венелин Савов Кадемов и съпругата му Виола Ананиева Кадемова и цялото им семейство са изселени от София в Пирдоп от 1948 до 1950 г., като опасни за народната власт;

Григор Димитров Рангелов е арестуван и откаран в лагера Белене от 23 юни 1951 г. до 28 декември 1953 г.;

Иван Александров Момчилов е лагерист по политически причини през 1948-1949 г. след което, заедно със семейството си - син Петър, дъщеря Луиза и племенница Агафия са изселени в гр. Левски, а после и самият син Петър Иванов Момчилов е изселен в с. Врани кон, Търговишко;

Владимир Александров Тенев от София е задържан и следен и като не намерили за какво да го осъдят (точно така пише в издадения документ) с предложение от 3 юли 1951 г. е въдворен в лагер. Документът е издаден по искане на съпругата му Мумра Стоичкова Маринкова;

Владимир Иванов Бояджиев от София е обявен за безследно изчезнал около 19 септември 1944 г. с Протокол от 25 март 1946 г на Софийския областен съд, Първо гражданско отделение по искане на близките му;

Цоло Донков Петров от с. Малорад, Белослатинско е два пъти осъждан за дейност против властта, като първият път - 1950 г. е бил в Ножарево, а вторият път 1952-1953 г. е бил в затвора в София;

Веселин Методиев Гедов от Сливен е осъден през 1952 г. на 1,5 г. затвор по чл. 70 ал. 2. Същият е деятел на СРБ и е починал през 1996 г.;

Петко Митев Стоянов Гердемски от с. Безмер, Ямболско е осъден от военен съд на 12 г. затвор през 1951 г. и цели 10 г. е изтърпял по затворите до 1961 г.;

Анета Георгиева Трайкова от София е изселена в с. Веселиново, Разградско от 5 април 1951 г. до 12 март 1954 г. заедно с трима сина - Иван, Димитър и Георги и две дъщери - Роза и Велика. (Това личи от удостоверение, издадено на името на Иван Пирков Трайков от ЖК „Люлин“);

Стою Димитров Татаров от гр. Омуртаг е бил осъден на до живот през 1945 г. и е изтърпял до 1951 г. присъда в разни затвори из страната;

Иван Младенов Конински е бил лагерист в Куциян в Перник и на остров Персин в Белене от 1949 до 1953 г. (Данните са от удостоверение на МВР в което не пише от къде

е, но е издадено по искане на Сашко Ив. Конински, вероятно син, живущ в ЖК „Люлин“);

Тодор Стефанов Танев е осъден на смърт по чл. 70 ал. 1 през 1951 г. (най-кървавата година от болшевишкото властване) и на 13 февруари 1952 г. присъдата му е била изпълнена в Старозагорския затвор. Това е видно от Удостоверението от затвора по искане на дъщеря му Виолетка Вълкова Петрова, а те са от с. Блатец, Сливенско;

Христо Василев Пандуров от София заедно със съпругата си Тодорка и синът им Христо са изселени в Карлово от 1948 до 1956 г.;

Стоянчо Лазаров Николов от с. Дивля, община Земен, Софийска област е убит без съд и присъда на 18 октомври 1944 г. заедно с група други хора, арестувани с него. Това се установява от съда в Радомир по искане на дъщеря му Баска Стоянчова;

Христо Стоянов Николов, заедно със съпругата си Рени и сина си Пламен е бил изселен от София в с. Якимово, Ломско през 1949 до 1962 г.;

Грюю Славчев Груев от София през 1948 г. е осъден на смърт по чл. 112 ал. 1 от НЗ от Софийския окръжен съд, заменена в последствие на 20 г. затвор и до 1956 г. е изтърпял присъдата си в разни затвори;

Димитър Иванов Господинов от с. Кормянско, Севлиево е осъден за конспирация срещу властта на 10 г. затвор. Данните са взети от Румяна Димитрова Станчева, живуща в ЖК „Люлин“

Ганчо Пенчев Тюлюмбаков, роден в Габрово, но живял в София, по решение на Софийския народен съд е признато, че той е убит на 4 ноември 1944 г. Данните са събрани от Верка Ганчева Тюлюмбакова, живуща в ЖК „Люлин“.

Александър Димитров Хаджиев е лагерист през 1948-1949 г. в ТВО Куциян край Перник и в с. Николаево, Казанлъшко.

Иван Тодоров Вачов от с. Долна Рикса, Михайловградско е осъден през 1950 г. на затвор за дейност против властта, като през 1951 г. е освободен от затвора във Враца. Данните са от дъщеря му Славка Бачова Тодорова;

Петър Младенов Георгиев от с. Буковец, Ломско многократно е арестуван, бит и заплашван, сега живее в „Люлин“ в София;

И СЕЛО МИРОВЯНЕ ОТ РАЙОН НОВИ ИСКЪР в София с многото свои репресирани жители също доказва отношението на Шопите към казарменото текезесарство, което властите насила им налагат. Стефан Борисов Николов е изтърпял 4 г. присъда, Евлоги Найденов Ангелов е политзатворник, Веселин Александров Николов е бил 3 г. в лагер, Иванка Танова Толева е била 3 месеца в затвор, Иван Стефанов Михайлов е лагерист, Благой Павлов и Иван Илиев Попов (адвокат) също, Борис Толев Паунов е преследван и унижаван, както и много от другите с надписи на портите му: „Тук живее кулак - народен враг!“ (Данните са от Васил Тр. Венков от Мирояне.)

СЕЛО (КВ.) ТРЕБИЧ също има своите пострадали по политически причини жители: Тодор (Тонкин) Стайков Донев - три години в лагера в Белене, Станимир Лозанов Николов - също три години в Белене (той е от махала Погледец). (Сведенията са взети също от Васил Тр. Венков от Мирояне.)

Лагеристи и затворници от Беленския остров Персин от София са: Никола Ковачев (адвокат), Евгени Албошкин, Георги Димчев и Слави Чапата (двамата от ВМРО), Младен Ахчийски, Крум Славейков Василев, Александър Барон Гендович, Павел Рогев, Панайот Георгиев Дунев от Горна баня, Стоил Карагъзов от Княжево, Георги Шарков, Добри Палатовски, Никола Пенджуров, Жоро Тоджаров, Руси Русев, Христо Мирчев, Кирил Дудов, Величко Цветанов Величков (ЖК „Металург“), Атанас Захариев Ценев (лагера „Росица“), Иван Масларов, Иван Влайков (о.з. полковник), Тодор Корфов, Петър Божинов Букурещлиев, Стойне Мънгов (кв. „Слатина“), Христо Георгиев (от Орландовци), Цвятко Груйкин, Латин Петров Божилов от кв. Гниляне, Григор Николов Данов от с. Мрамор, Боян Николов от с. Житен, умрял в лагера, Димитър Георгиев Илчев, Методи Пачеджиев, Тодор Кънев Лалчев (адвокат), Новокирски, Кирил Йосифов Попов (адвокат), Нено Шумков, Ванко Бояджиев (зет на Ал. Стамболийски).

Моля читателите за извинение за може би доста досадното изреждане на имена, но това е само нищожна частица от хилядите.

Репресирани от разни места, живущи или имащи близки в ОБЩИНА ПОДУЯНЕ:

Стоян Николов Кюркчийски и Васил Николов Кюркчийски от с. Долни Лозен са безследно изчезнали около 10 октомври 1944 г. убити от вилнеещите червени шайки. Това е документирано чрез съдебно определение през 1946 г. по искане на Надежда Стоянова от София, дъщеря на Стоян Кюркчийски;

Александър Иванов Хр. Грънчаров е осъден през 1950 г. и заедно с група съидейници за нелегално възстановяване на ЗМС на 7 г. затвор, които изтърпява в различни затвори и лагери при много мъчителни изпитания.

Георги Апостолов Примов от Асеновград е убит без съд и присъда на 24 октомври 1944 г., а синът му - Веселин Г. Примов, Юрист, е осъждан на затвор. Данните са документираны от дъщерята на Георги А. Примов Ангелина, живуща сега в „Подуяне“ чрез Съюза на репресираните.

Никола Марков Ценов от София, роден в с. Григорово, е арестуван на 28 септември 1948 г. и откаран в IX Участък на МВР в София и оттам е безследно изчезнал и до днес не се знае нищо за него. Това е документирано от дъщеря му Ангелина Н. Еврова.

Любомир Александров Падежки от Благоевград е изселван заедно с жена си Руска и сина си Александър от Благоевград в Луковит за периода 1949-1954 г. по политически причини. Данните са взети от сина Александър, живущ сега в „Подуене“.

Атанас Димитров Атанасов е осъден през 1949 г. на 3 г. затвор за бягство в Югославия, откъдето го върнали.

Афродита Атанасова Янкова е изключена от Университета (френска филология) през 1949 г. по чл. 40 и 41 от Закона за висшето образование.

Цветан Величков Тотев е бил в лагера „Росица“ през 1947 г. Документирано е от дъщеря му Иринка.

Ангел Георгиев Герасков е осъждан на 12 г. затвор по чл. 70 от НЗ. Той самият е роден в с. Бистрец, Врачанско, но страданието му е документирано от синът му Бойко, живущ сега в „Подуяне“.

Любен Цветков Марински е бил в лагера „Росица“ през 1945 г. Съобщението е от дъщеря му Ваня.

Георги Веселинов Колев е изтърпял 2 г. присъда по чл.155 за бягство за периода от 1949 до 1951 г.

По писмени данни на Гергина Иванова от София през 1950 г. Илия Недков Илиев е бил затворник в Софийския, Пазарджишкия и Шуменския затвори и лагера в Белене. Гергина е негова съпруга.

Гено Гергов Цоньовски от с. Койнаре, Плевенско, сега живущ в община „Подуяне“ е арестуван през 1949 г., а осъден през 1950 г. на 8 г. затвор за действия против властта в казармата в Лом, заедно с други съучастници. Присъдата той изтърпява твърде мъчително в Ломския и Шуменския затвори, в лагера на остров Персин в лагера в Ловешката кариера. Сега живее в София в „Подуяне“ и активен деятел на Съюза на репресираните.

Димитър Витов Стойков, живущ в кв. „Металург“, роден в с. Губислав, Софийско е осъден през 1952 г. на строг тъмничен затвор като организатор на група поставила си за цел „да подрони отслаби или събори властта“ из Искърския пролом. Присъдата си изтърпява в различни затвори и лагери. През 1974 г. той отново е арестуван и принудително откаран в психиатричната болница в Карлуково, откъдето излиза със съвсем разбито здраве.

Евгения Маринова Тошева е изключена от гимназията и от всички училища в страната заради „изказване и закана против отечественофронтговската власт“ през 1950 г.

Иван Митов Горчев, роден в с. Вукан, Трънско, но живущ в „Подуяне“ е осъден през 1952 г. на 8 г. затвор за участие като член на въоръжена група, имаща за цел да сваля болшевишката власт. Петър Атанасов Гюров и Иван Тодоров Филипов, като ръководители на групата са осъдени по на 15 г. затвор, а Недко (или Радко) Александров Иванов и Георги Лозанов Стоилов, също по на 8 г.

Златан Димитров Златанов през 1952 и 1953 г. е в ареста и в Белене.

Борис Цеков Минински, Цветана, Зорка и Георги от семейството му са изселвани през

1957 г. по политически причини.

Коста Ангелов Цветанов е бил в лагера Богданов дол и в Белене през 1949-1950 г.

Стефан Ячов Вълчев от Михайловградско (Монтанско) е безследно изчезнал, убит от властите на 10 септември 1944 г. Това е документирано от внукът му Иван Ив. Драгомиров, живущ сега в „Подуяне“.

Божко Иванов Божков е въдворяван в ТВО Дупница и „Росица“ през 1945 г. Данните са взети от синовете му Иван и Радослав.

Стефан Ангелов Пандурски, жена му Параскева и дъщерите Йоана и Лиляна са изселвани през 1949 г.

По данни на Коя и Кристиан, деца на Найденов Христов писмено твърдят, че той е осъждан на 20 г. затвор по политически причини.

Кунка Трифонова Бачийска е осъдена през 1947 г. на 1 г. затвор защото знаела и не издала нелегална организация. Това е организацията „Селска армия на свободата“, състояща се от студенти-земеделци от академичния ЗМС.

Кирил Иванов Бакърджиев е въдворяван два пъти в лагерите „Росица“, „Куциян“ и Белене през 1945-1946 и 1950-1953 г. по политически причини, като противник на властващите.

Кръстьо Енев Чалъков е осъждан по чл. 104 от НЗ на 15 г. затвор през 1954 г. като е освободен през 1962 г.

Красимир Методиев Панов е осъден през 1949 г. на една година затвор по чл. 155а от НЗ за бягство по политически причини.

Владимир Христов Николов е осъждан на 7 г. затвор по чл. 70 от НЗ през 1951 г. Той е роден и живущ в Перник, но данните са от дъщеря му Людмила, сега живуща в „Подуяне“.

Лило Цолов Лилов от с. Брусен, Врачанско, живущ сега в „Подуяне“ е изпращан в ТВО през 1949 г. от месец май до ноември по политически причини.

Лиляна Русинова Рашкова е изселвана от София в гр. Свищов от 1949 до 1963 г. по политически причини.

Лазар Давидков Манов, живущ в кв. „Хаджи Димитър“ в София, роден в с. Липница е уволнен през 1947 г. като учител в прогимназията в с. Калотина завинаги, поради отрицателно отношение към болшевишката власт.

Георги Алексиев Добрев от с. Огняново, Софийско е осъждан за членство в противокомунистическа организация на 12 г. затвор през 1951 г. Съобщава Мадлена Георгиева, вероятно дъщеря, живуща в София.

Найденов Христов Найденов от с. Ново село, Русенско е осъждан на 20 г. затвор за действия против властта. Данните са взети от съпругата му Милана.

Михаил Иванов Стойчев, живущ на ул. „Суша река“ в София е преживял 18 месеца като лагерист в ТВО Перник през 1947 г.

Никола Илиев Цветков е осъден през 1951 г. на 1 г. и 6 м. лишаване от свобода, а Игнат Илиев Вълчев е бил в лагера „Росица“ през 1945 г.

Никола Йосифов Стоименов е бил в лагера в Белене през 1950-1951 г.

Никола Недков Колев е бил в ТВО Перник през 1946 г.

Райко Димов Дребов е изключен от Университета през 1949 г. като студент по педагогика по чл. 40 и 41 - по политически причини.

Стоян Колев Раковски е осъждан на 6 г. затвор за членство в антитоталитарна организация. (Чл. 70 от НЗ). Съобщава синът му Николай.

Петър Велков Калчев от кв. „Хаджи Димитър“ е бил в лагерите в ТВО Дупница и „Росица“ през 1945-1946 г. по политически причини.

Костадин Ив. Пачев от с. Злокучене, Плевенско е изтърпял 5 г. присъда по чл. 155а, за бягство по политически причини. Данните са взети от Стойна Велинова Панева от „Подуяне“.

Спиро Николов Стоянов е бил осъден на 3 г. затвор по политически причини през 1957 г.

Страхил Величков Младенов от с. Желява, живущ в София е бил в болшевишките лагери в Перник и Белене през 1949-1950 г.

Димитър Стефанов Бойков от гр. Дупница е разстрелян от червените властници през 1945 г. Документирано е от синът му Стефан, живущ в „Подуяне“.

Ангел Цветков Димитров -Кюков от Бяла Слатина е изпращан в лагера „Борил“ през 1948 г., а през 1952 г. е осъден на 15 г. затвор по политически причини и е изтърпял много мъки. Документирано е от дъщеря му Снежана.

Кирил Костакиев Лукарски от София е изтърпял близо година арест през 1944-1945 г. Данните са от синът му Стойне.

Сестрите Тонка и Станка Михови Тодорови през 1950 г. са изселени от София до 1954 г. без никакви причини, освен като отмъщение за това, че баща им Михо Тодоров Стойков успял да избяга на Запад.

Тодор Савков Антонов от с. Долно Церовене, Ломско, но живял в София е осъден през 1946 г. на 10 г. строг тъмничен затвор по политически причини.

Филип Велев Маринов от „Подуяне“, роден в с. Джурово, е изключен от Софийския университет през 1949 г. по чл. 40 и 41 от Закона за висшето образование.

Стоян Христов Янински е изтърпял 3 години и 4 месеца затвор по политически причини през 1949 г. Документирано е от синът му Христо.

Георги Петров Марков от с. Дъбован, Никополско е осъден на 3 г. затвор по политически причини през 1952 г. Данните са от дъщеря му Цветанка.

Симеон Стоянов Камбуров от с. Долни Богров също е репресиран от болшевишките властници по политически причини.

Богдан Милков Балджийски, роден през 1929 г. в София е осъден през 1952 г. за дейност против властта, заедно с Боян Георгиев Тасев и Борислав Димитров също от София. С групата им е осъден и Божидар Душанов Младенов, българин от Западните покрайнини, който е обвинен, че е доставял оръжие за подготвяща се за борба срещу властта на БКП група.

Александър Витков Недялков - Сандо Бибаро - и други от гр. Бухово са откарани в лагера Богданов дол, а после и в Белене. Витков е бил и кметски наместник на Бухово преди 1944 г. Данните са взети от Д. Марангозов, краевед.

„Селска армия на свободата“ е може би най-качествената по състав от т.нар. „конспирации“, които режимът залови и осъди през 1948 г. Защото тя се състои предимно от студенти, опитали да възстановят по нелегален път Българския академичен земеделски младежки съюз, забранен през 1947 г., заедно с БЗНС-Н. Петков и неговите поделения и секции.

Много са догадките за провокативното ѝ създаване, по стария и изпитан метод на всички диктатури: предизвикай и унищожи врага си, когато си във възможност за това, вместо да те нападне, когато си в тежко положение. Може в случая да има част от тази отрицателна истина, но истина е и това, че тогава покрусата от забраната на Съюза и убийството на Никола Петков предизвиква един повсеместен порив към нелегалното му възстановяване. А повечето от тези младежи са потомствени земеделци, пълни с душевна непримиримост към настъпващата тирания и жаждата им за борба срещу нея е нещо твърде естествено. Макар и от различни села и градове от страната, те са съдени в София в следния състав от обвиняеми: Койчо Димов Коев, бивш командир на партизански отряд, Асен Драгомиров, Марин Радков Ангелов, Стефан Георгиев Попстефанов от с. Рашково, Ботевградско, Стефан Стефанов Стамов от с. Златосел, Пловдивско, Никола Николов Пурганов, Ташо Митев Цветков, Александър Асенов Михайлов, Петко Николов Йончев, Атанас Цонев Тодоров, Васил Лазаров Иванов, Любомир Василев Кънчев, Кольо Николов Колев, Димо Коев Димов, Владимир Митов Варадинов, Михаил Асенов Михайлов от с. Пожарево, Софийско, Никола Димов Николов, Кунка Трифонова Бачийска, Тодор Иванов Павлов, Михаил Нейков Марков от с. Белозем, Пловдивско и Вълчо Матеев Кънчев - общо 22 души. Не се добрах до родните им места, нито до размера на присъдите им, но те са от 1 до 20 г. затвор и с много от тях делихме теглото си из килиите и карцерите, дето вече всички бяхме от безбройната „Армия на свободата“...

Николай Филипов Филев е роден в Хасково и през 1949 г. е осъден по чл. 98 (заговор срещу властта) на 6 г. и 8 м. затвор, който изтърпява в Хасковския, Софийския, Варненския и Старозагорския затвори и островния лагер в Белене. По време на

Унгарското народно въстание 1956 г. той е отново в Белене до закриването на лагера на остров Персин. Строителен инженер е и активен деятел на Съюза на репресираните след 1944 г. български граждани.

Иван Кирилов Николов, р. 1936 г. в София е подлаган на преследване от тоталитарните власти, не само защото е син на околийския управител на Дупнишка (или Радомирска) околия по земеделско време, но и защото лично той открито показвал отрицателно отношение към властта. Многократно е арестуван и бит, а вместо войник го изпращат трудовак в дисциплинарно-наказателното поделение в с. Чернево, Варненско през 1956 г.

Панайот Георгиев Дунев от Горна баня е прекарал големи премеждия, глад, студ и непосилен, унищожителен труд в концентрационния лагер на беленския остров Персин през 1950 г. заради земеделска опозиционна дейност. И след 1989 г. той активно продължава тази си дейност, доказвайки, че не е сломен душевно.

Кирил Динев Иванов, р. 1928 г. в София, е арестуван от казармата през септември 1949 г., обвинен в подготовка с оръжие за бягство през границата. Осъден е на 4 г. затвор, които изтърпява във Варненския затвор и в Белене.

На 12 май 1948 г. е арестуван току-що завършилият медик д-р Русчо Лазаров Иконописов. Вината му е, че преди медицината е завършил Американския колеж, а съпругата му също, а тя е и еврейка протестантка. Концентрационният лагер, наричан ТВО „Куциян“ смалвява живота му. Макар след време да става голям специалист по дерматология и клинична имунотерапия на пигментните тумори, д-р Иконописов умира на 57 години...

Доктор Атанас Кралевски от София е арестуван през 1949 г. в килиите на РО на ъгъла на ул. „Оборище“ и „Клемент Готвалд“, а после и осъден от военен съд за „клевети срещу Георги Димитров“. Осъден е на 3 г. затвор и лишаване от практика за 7 г. А той е първият, въвел в България хирургичния метод „якобеус“, за белодробно лечение на плеврални сраствания, още през 1936 г.

Иван Асен Георгиев е първият дипломат от болшевишко време, който е арестуван и публично осъден за „измяна на родината“ през 1963 г. Развълнуваното по случая общество не можа да чуе последната му дума, защото при закрити врати неговите последни думи не могат да станат достояние. А той казал: „Аз не съм шпионин за никаква изгода, защото никъде по света не дават на своите дипломати такива заплати и привилегии, както вие тук. Аз се опитах да служа на лагера на свободата!“. Той е осъден на смърт и убит. Във връзка с този случай вероятно е и смъртта на Иван Башев, тогава министър на външните работи, според слуховете, не случайна (той загина сред преспите на Витоша).

Петър Илиев Евтимов, юрист, роден в с. Златица, Омурташко, но живущ в София, заради своите честно отстоявани земеделски убеждения, след многократни арестувания и разпити, през 1950 г. е откаран в беленския остров Персин. Там, както и след това, той преживява много мъки и притеснения от властта. Сега той свободно адвокатства и е най-вече безкористен консултант за всички репресирани по правни въпроси, за земята, обезщетенията и от всякакъв род други.

Бети Майер от София е един от малцината евреи в България, Изтърпял много мъки в болшевишките затвори и лагери. И сега живее в София и е активен деятел на Съюза на репресираните след 44 г. български граждани.

Георги Василев Гълъбинов от Подуяне (София) е изключен от комунистическите просветни органи от факултета по селскостопански машини, а през 1950 г. е арестуван и откаран за цели 3 г. на остров Персин край Белене.

Георги Маринов Няголов, роден 1938 г. в гр. Алфатар, Силистренско, сега живущ в София, е арестуван през 1971 г. във Велико Търново за конфликт със съветски граждани. След продължителен арест бил освободен, поради неудобството, че баща му е бил деятел на ВДРО (Вътрешно Добруджанска революционна организация) и убит от румънците през 1941 г. Но по-късно е осъден на 1 г. и 6 месеца затвор, които изтърпява сред политическите затворници в Старозагорския затвор. По това време там става едно прокопаване на тунел под стените на затвора, през който успяват да избягат 5 души,

начело с Димитър Влайчев. Застигнати и обградени, Димитър и един български турчин Нивзат са убити, а другите заловени и преосъдени. Г. Няголов е талантлив поет, който едва сега успява да издава свои книги.

Иван Петров Андреев от с. Митровци, Монтанско е съден и осъден през 1975 г. за опит за бягство от страната по политически причини на 3 г. затвор. Петър Андреев Иванов, бащата на Иван, също е осъден на затвор за неиздължени доставки (наряди), а през 1960 г. след като от години живеел в София, е изселван за две години заедно със сина си Иван и с жена си. Сега той е ревностен деятел на Съюза на репресираните след 9 септември 1944 г. български граждани.

Поручик Георги Тодоров Граматиков е роден в с. Бара, Севлиево. Като заместник-командир на полк от казармите в Радомир, той и още 7 други офицери по нареждане на партизанския командир Славчо Радомирски са арестувани на 12 септември 1944 г., а през нощта на 14 срещу 15 септември, заедно с още двама адвокати и кмета на града са изкарани с камионетка и избити без съд и присъда югоизточно от Радомир на една могила, до малка река и заровени в общ гроб. (Данните за това се съдържат в молба от брат му Христо Т. Граматиков до президента на републиката от 12 януари 2000 г., живущ сега в кв. Подуяне, София, като имената на другите убити не са посочени.)

Благой Рачов Петров, син на известния царски генерал, губернатор на българска Македония и бивш министър-председател Рачо Петров (съпруг на Султана Рачо Петрова, наложница на цар Фердинанд) се оказал арестант в Софийската ДС, заедно с анархистите Иван Недялков и Георги Сираков. Макар по царски намусен, от дългите общи страдания проговорил пред тях за своето положение. Майка му, прословутата Султана, била интернирана от болшевиките в Бачковския манастир, заради дъщеря си (сестрата на Благой) Влада Карастоянова, говорителка на БНК от Лондон срещу комунистическата власт. Благой не посмял да я посети нито един път. Другата му сестра, жена на индустриалеца Балабанов, е била в затвора заради легионерска конспирация. Самият той бил арестуван за това, че дал на д-р Владо Вампирски 200 000 лева, за да купи гумена лодка, за да избягат по Черно море в Турция, но го разкрили. Жена му, двадесетгодишна (а Благой е на 62 г.) не се интересувала от него, била с комунистите и жадувала той да умре, та да му вземе имотите. А те били: къща на 3 етажа, в която била Шведската легация, няколко апартамента, печатница, книговезница и хартиен склад „Мадара“, 60 декара места из Боянските ливади, 30 декара дворни места в Банкя, други парцели в разни кварта ли на София, чифлик от 200 декара до гара Белово с разкошна вила в двора на която бил гроба на баща му... Не се знае по-натам съдбата на Благой Рачов Петров, но пиша това, за да се види, че класата на царедворците и с тези си, неприлични по размери богатства, тласна не малко хора в редиците на комунистите... (Данните са от в. „Свободна мисъл“, орган на ФАБ бр. 8/1999 г.)

Евстати Владимиров Витошки, свещеник от Бояна, по сведение на дъщеря му Лидия Е. Ценова е изчезнал безследно и до ден-днешен не се знае лобното му място, където близките му да изразяват своята почит към него, поне посмъртно.

Стефан Стоянов Бочев е роден през 1910 г. в София в протестантско семейство, завършил висшето си образование в Швейцария по право и висши международни науки, кореспондент на в. „Мир“ („Слово“ и „Вашингтон пост“ (САЩ) през 1934-1935 г. Дипломатически чиновник в Министерството на външните работи и разни столици на Европа. Уволнен през 1947 г. заради близостта си с Никола Петков и БЗНС. През 1949 до 1953 г. е откаран в лагера Богданов дол, по-късно в Белене. Изселван в Добруджа. Поради преследванията бил физически работник и хамалин, бетонджия и каруцар.

Непоколебим в своя антиболшевизъм, илюстриран не само чрез лагерите, но и в написаните книги: „Сказание за Белене“, „Големият бунт“ и много статии. Живее в София, фамилията му е разпръсната из цяла Европа.

Генерал о.з. Коста Николов е арестуван на 29 септември 1944 г. и е изчезнал безследно, според акта на Софийски градски съд от 1946 г. (Сведенията са на Борис Николов, негов внук.)

Димитър Христов Мянков е изчезнал безследно, с неизвестно лобно място. Петко Христов Семерджиев е починал (или убит) в концлагера Белене. (Сведенията са от Румен

Борисов Панков от София.)

Димитър Любомиров Гичев, като един от оспорваните, но неоспоримо важните водачи на БЗНС, също жестоко пострада след налагането в страната ни на просъветската власт. По начало, той е осъден от Народния съд заради участието си в правителството на Константин Муравиев, но след месеци освободен. Освобождават го с надеждата да се създаде разкол в Съюза поради противоречията му с Никола Петков. Но, тъкмо обратното става, те се обединяват на 10 ноември 1946 г. Затова два месеца след убийството на Н. Петков, Гичев е също арестуван и подведен под подобни обвинения - подтикване към заговори за свалянето на властта и на саботажни действия на земеделците. Съдят го заедно с Димитър Аргиров Иванов, Катя Борисова Стефанова, Йордан Стоянов Лазов и Димитър Кочев Малковски. Димитър Гичев е осъден на доживотен затвор, Аргиров - на 15 г. и другите на по-малък срок, защото се изявяват като негови обвинители. Затвора си изкарва при умъртвителен режим - 8 години в единична килия!

Крум Наумов, журналист от вестниците „Утро“, „Заря“, „Дневник“, издавани преди 1944 г. е арестуван и откаран в „Славянска беседа“ дето е бил щабът на новообразуваната се милиция, устройван от Т. Живков, Иван Бонев, Мирчо Спасов и други. От ареста, какъвто имало там, Кр. Наумов, както и много други са „изчезнали безследно“. (Данни на дъщеря му Лили Аладжова-Наумова.)

Иван Морелов от София, директор на банка, след 1944 г. е уволнен и на два пъти е откарван на остров Персин край Белене. Сега е покойник.

Околоръстна София, като централен шопски район, не приема нахлуващия социализъм, както не е приемал да отрони и турска дума по време на робството. Но и тук властите са показали своите методи: Захари Венков, опозиционен земеделец от с. Мирвяне е убит от шайка ремсисти, Григор Данов и Антоний Спасов от с. Мрамор са политически затворници.

Голяма е т.н. Бистришка конспирация с 18 души осъдени: Никола и Григор Яневи, Йордан Ф. Станиславов, Димитър Гьорев, Стефан Попов, Траян Роглев, Гюров, Григор Карчев, Здравко и други.

Неделко Михайлов Балийски от Чепинци е бит и арестуван с месеци. Михаил Ас. Михайлов от Пожарево, Александър Борисов от Банкя, Михаил Петров от с. Вердикал и редица други са изтърпяли с години по разни затвори. Найден Венков Атанасов от с. Негован е убит по много жесток начин в смъртоносния лагер в Ловеч.

Свилен Велев Тренев от с. Плана (сега в чертите на София-град) роден през 1923 г. от земеделско семейство, като баща му е често арестуван за неизпълнени доставки (наряди). Тази неблагоприятност на семейството прави пътят на Свилен затворен за по-друго бъдеще, освен земеделието. Желанието му да учи за фелдшер във войската е невъзможно, поради лошата му характеристика.

Лизелот Бъклова, германка с особена съдба, свързана семейно с България и живуща в София, е била в съветски лагер за „контрареволуционери и врагове“, откъдето има кошмарни спомени.

Любмил Козаров е о.з. поручик, родът му е от Сливенско. ротен командир в Ксанти през 1943 г., а след 1944 г. участва в т.н. Отечествена война и през 1946 г. е уволнен. От 1953 г. натам животът му се помрачава от присъда за конспирация а после цели години е из болшевишките лагери.

Иван Спасов Неврокопски е име, което вече 10 г. се появява в медиите, като политически деятел от висшето ръководство на БЗНС. В този период той е два пъти народен представител, а от години вече и председател на Съюза на репресираните в България. Но сигурно малко хора знаят мъченическия път, по който той, както и брат му Крум Сп. Неврокопски са достигнали това си положение. Роден е в семейството на Спас Неврокопски от с. Крупник, Благоевградско, в семейство с четири сина: Любен (починал), Борис, Иван и Крум. Първото запознанство на Иван с арестите на ДС става при опитът му за бягство през границата, за което в края на 1949 и началото на 1950 г. изтърпява 11 месеца в Софийското коменданство. Като студент правист след това, заедно с Емил Радославов Нотев, от висшето ръководство на ЗМС, организират събиране на помощи за лагеристи и затворници-земеделци, като на дарителите дават марки,

отпечатани на циклостил. Дарителите са мнозина и това ги убеждава, че забранените БЗНС и ЗМС могат да бъдат възстановени. За тази цел подготвят и издаването на вестник „Пладне“, като привличат в своята група Стефан Борисов Михайлов, също студент-юрист от София, Борис Бонков от с. Долна Малина, Софийско, Иван Тодоров Попов от ЕМОС (Единен младежки общоученически съюз), а братът на Иван - Борис Неврокопски е натоварен да направи печат на възстановения ЗМС. Бившата земсова деятелка Дафинка Манова ги свързва и с друга група земсисти от София - Любомир Ив. Тошев, Никола Милков-Кайчо, Александър Грънчаров, Иван Велинов, Тона Радивоева, майка на Кайчо, Борис Гаврилов, Борис Брайков, Бойчо Благоев Антоу от с. Ботунец и др. Впечатлява ги активността и най-щедротото дарителство на Иван Т. Попов, но на него отдават и разкриването им с последвалото осъждане през 1950 г.

Сред подсъдимите са и 7 души от с. Крупник: Емил Нотев, Иван Неврокопски, обвинени като водачи и подведени по смъртен член от НЗ (осъдени са по 15 г. тъмничен затвор), а другите - на разни срокове. Брат му Борис е осъден на 2 години, като подсъдимите са към 30 души, с част от които не се и познават. За десетте години, прекарани в затвора, Иван е в Сливенския, Шуменския, Плевенския и Пазарджишки затвори, каменната кариера в с. Огняново и Белене...

Освободен е през 1961 г., като през това време родителите му са изселени в Павлиkenско, брат му Крум до 1954 г. е в лагера в Белене. Земеделие на село, строително бояджийство и билкарство са занаятите за препитаването му, като през 1965 г. той и жена му Елена са изселени от София и семейството се приютява при брат си Борис във Владая...

Георги и Дянко Георгиеви Т. Маркови от Плевен са изключителен случай за победа на борческото начало у човека, да оцелее с достойнство при най-тежки обстоятелства. Баща им, доктор по право и адвокат, загива от ръцете на вилнеещите червени банди почти веднага след 9 септември 1944 г. „Вината“ му е, че своето родолюбие е изповядвал като член и един от водачите на Съюза на българските национални легиони в Плевенския край. Като синове на „ликвидиран народен враг“, те е трябвало с непонятна воля и логика да се проврат през иглените уши на болшевишката бдителност, не само за да оцелеят физически, но и да успеят да завършат образование. Извън параметрите на тази книга е да се преразказва мъчителният, пълен с напрежение от бдителността път, за да не влезеш в клопките, които се поставят пред теб. Важен е изходът!

Двамата братя успяват да се съхранят като верни продължители на бащиния си път с достойнство и чест.

След рухването на тиранията те положиха всички възможни усилия да огласят истината. Не само за своята лична и семейна трагедия, но и тази на народа си. От страниците на в. „Истина“ и книгите „Заклучени слова“ и „Пътищата са затворени“, Дянко зове към народната съвест и обществено мнение за осъзнаване на 45 години скрилата драма на народните страдания, белязани с безследно изчезналите, с жестоката пародия на „Народния съд“. А своя и на съидейниците си „Легион“, осъвременен като Български демократичен форум те вляха като принос в демократичното развитие на България.

Дянко, два пъти вече депутат, вдъхновено воюва за българско начало и същност на всички преобразования и реформи в прехода от тирания към демокрация, а Георги, вече доктор и професор, прави свои теоретични разработки за най-прекия път към демократичното бъдеще за България.

Владимир Георгиев Иванов е роден в с. Хераково, Софийско, но отдавна живее в София. Честен до наивност, любознателен с неосъществен литературен талант, той не е могъл да не предизвика комунистите, защото е и активен опозиционен земеделец в кв. „Модерно предградие“ на София. Като секретар на кварталната дружба, той още веднага след забраната на съюза се озовава в лагера Куциян и после в Богданов дол край Перник, в Николаево, Казанлъшко и в разни затвори. Десет години след настъпването на демокрацията всеобщият бай Владо, подпомаган от благоверната си съпруга Костадинка, със своята откровеност и морална устойчивост показва какъв е бил някога и какъв трябва да бъде и днес истинският земеделец и политически деятел.

СОФИЯ, КАТО СТОЛИЦА НА БЪЛГАРИЯ, е пълна както се знае, с институции, ведомства, учреждения и какви ли не обществени органи от национален, градски и квартален мащаб. Обсебилата го комунистическа власт на първо време не можеше да запълни всички отговорни и ръководни, а камо ли редови места със свои привърженици, макар че във време на големи промени пригожденците са винаги много. Поради това тук се практикуват, така да ги наречем, „тихи репресии“, изразяващи се в пренебрежение и оставяне в пълна анонимност работата на лица, без които тук и там просто не може да се върши работа, хора, които не са свои, но са полезни.

Типичен е случаят с големия етнограф ст. н. с. I ст. Васил Маринов. Един от онези прецизни изследователи на народния бит и култура, получил дори международно признание по своята специалност. Той по необходимост е включван в групи за научни изследвания, но приносът му в работата се присвоява от ръководителите, защото те са „наши“, докато „грехът“ на В. Маринов е, че е бил преподавател в Скопския университет през 1941-1943 г. Цели десетилетия той е експлоатиран по този начин и едва през последните години на тоталитарната власт издаде книгата си „Народната култура“ в Софийско“ (С. БАН, 1984 г.), а трудът му за Авренското плато си остава неиздаден. Покойник е от 10 години.

Радой Пеев е също случай от тези „тихи репресии“. Краезнанието беше неговото призвание, където с рядко срещана съвестност изследва факти, събития, археологически и археографически обекти и предмети, публикувайки тук и там в нискоразрядни вестници и списания своите резултати. С чисто родолюбие той се вреше в архивни опрашени папки да издири имена, дейност и творби на съвсем забравени, но вложили своя дан във времето на Възраждането личности. И никога не получи никаква държавна закрила, признание или заплащане, или обществен показ на своите заслуги. От година той не е вече между живите и само една фотоофсетно и самиздатски отпечатана селищна монография за Бухово се появи сред тесния кръг негови приятели от Обществото на краеведите. Техен дълг е да съберат и издадат в един сборник разпръснатите в печата негови статии и биографични данни за откритите от него наши заслужили, но забравени поборници за българщината.

Подобен, макар и твърде по-локален е случаят с Любен Кафеджиев, роден в София син на семейство бежанци, македонски българи от гр. Прилеп. За отличникът във всички класове на училището до завършване на гимназията Любен Кафеджиев, университетът е затворен поради всеизвестната „ОФ-бележка“, която отказват да му издадат от кварталната организация. Не му я издава тъкмо този земляк от родна Македония, който след 9 септември е вече „македонец“, а Любен Кафеджиев останал македонски българин, което тогава значело шовинист, почти равно на фашист...

Този факт го преследва през целия му живот. Дори като машинописец във Военна академия са го обявявали за съмнителен и нежелан...

Тодор Хаджиниколов от София, художник, ученик и последовател на стила на най-видните ни художници, но толстоист, а това значи „чужд, почти вражески елемент“. За да не рискуват сигурността на държавата, го отправят на превъзпитание в Белене.

Братята Борис и Методи Деянови от София са съдени и осъдени с групата на Георги Д. Беловски от Княжево, като са прекарвали много изпитания в различни затвори, а след това следени и тормозени през целия си живот.

Йордан Крумов Найденов, служител в БТА е изчезнал без следа след 9 септември 1944 г. и никой никъде не го е видял. (Данните са от Вихър, заслужаващ доверие)

Нелегалната организация с център село Гниляне (сега квартал на гр. Нови Искър), разкрита и осъдена през 1952 г., макар описана в Книга втора от настоящата трилогия (с. 394), е с непълни данни относно участвалите лица. Допълнението направи Спас Веселинов от Гниляне, един от главните участници. Това са Васил Тодоров Велков, Никола Василев Зарев, Иван Трайков Стойнов, Славе Стоименов Виденов, Бранко Петров Паунов, а свещеникът е Стефан Никифоров, вместо погрешно записаният преди това Стоян Младенов. Това е допълнението към досега описаните 17 души осъдени, което показва че и шопско е била будно и е реагирало решително срещу болшевишката диктатура у нас.

Бойко Кръстанов Георгиев от с. Негован, от присъединената към София община Нови Искър, е откаран в лагера в Белене през 1956-1958 г., само защото брат му Костадин (Коце, Дине) е осъден за вражеска дейност и бягство.

Наказан за съпротива срещу властта е и Неделчо Иванов Щаков от шопското село Челопечене, община Кремиковци, като е откарван в лагер.

Георги Тодев, роден в Банско, е потомък на буден български род, домашното гнездо на който - Тодевата къща е днес една от забележителностите на града. Не склонил глава пред червената диктатура, както родът му не е склонявал глава пред турци и македонисти, е преминал през много от ужасите на репресиите, като деятел на истински българското ВМРО. Днес той дава остатъкът от силите си за успеха на Съюза на репресираните в България.

Цоньо Георгиев Данев от с. Търхово, Севлиево, живущ в София е адвокат, но и земеделец-опозиционер, поради което още млад е трябвало да преодолява много препятствия: временно изключване от университета, а след завършването - и мъките на лагерите в Богданов дол и Белене от 1957 до 1959 г., изселване от София до 1963 г. Днес макар и пенсионер, като доктор по конституционно право е любезен и драговолен съветник на всеки, който се нуждае от помощта му.

Захарчук, дошъл в София от Цариград като беглец от Октомврийската революция още през 1926 г. е роден в Украйна. Заради извънредните му качества и оперативност е назначен за началник на противопожарната служба в София. Там е запомнен с някои полезни нововъведения, но като видял, че тези, заради които е напуснал своята родина са дошли на власт и тук се самоубива на 9 септември 1944 г.

Стефан Чакърров от гр. Летница, Ловешко, поради неотстъпно отстояване на земеделските си убеждения е изтърпял мъките на болшевишките затвори и лагери. С несъмнения си белетристичен дар той опитва да огласява своите и на запомнени свои състрадалци трагични преживявания в отделни публикации и подготвени, но още в ръкопис, книги. От години живее в София.

„Похищения над смеха“ е озаглавена статия на писателя Георги Тахов (в. „Демокрация“ бр. 300 от 18 декември 1991 г.), в която посочва един от многото случаи на литературна кражба (плагиатство) при която фаворизираният от комунистите актьор Никола Анастасов, титулуван „народен деятел на културата“ издава книгата „Смехът на шопата“ (Издавателство „Хр. Г. Данов“ Пловдив 1985 г.) изцяло с преписани от вестници, списания и книги хумористични Разкази, публикувани от други автори. Всички опити на тези автори да потърсят съдебна отговорност от този галеник на властта остават безуспешни, защото част от тях като Стоян Чакърров, Милчо Станимиров, Спас Антонов, Григор Рашов, Николай Ликов - са далеч от обществения и партиен ранг на народния артист, а Петко Огойски и Делчо Чапразов са направо политически неблагоприятни. Нещо повече - Петко Огойски е „поканен“ с официална призовка от майор Иван Ангелов от ДС и му е заявено: „Престани да ровиш по въпроса, защото знаеш къде си бил и какво може още да те очаква! Не може заради такива като вас да излагаме другаря Анастасов. Лично другарят Живков нареди да се спре кампанията срещу него.“ Ето колко равни са хората в „безкласовото“ общество на комунистите след четири десетилетия „народна власт“...

Кирил Ганев е роден в Севлиево, но отдавна живее в София Осъден е на две години строг тъмничен затвор с т.н. Втори легионерски център, начело с Илия Станев, Илия Попов, Васил Златаров и Георги Муравиев Радев (баща на министъра на финансите днес Муравей Радев). Интересното в случая е че с тях е подсъдим и Стефан Стоянов, бащата на президента Петър Стоянов. Според К. Ганев, бащата на президента, роден в с. Манастир, Смолянско нямал голяма вина в тази легионерска конспирация и е бил осъден условно, но още от вратата на съда е грабнат от милиционерите и откаран в лагер.

В листовка под заглавието „Жертви на комунистическия терор“ Дружеството за защита на правата на човека и гражданина огласява много имена на убити хора, веднага след 9 септември 1944 г. От София са следните: Никола Хр. Янакиев, Владимир И. Иванов, Иван Мазников, Велизар Хр. Багаров, д-р Петър Бърдаров, както и министър Дочо Христов и журналистът Райко Алексиев, които са вписани на друго място в книгата.

Руен Крумов, социалдемократ и журналист е прекарал дълго време в лагера на остров Персин край Белене. Своите, както и на други тегла той описва в отделна книга, но в статията си „Защо Кимон Георгиев стана министър-председател? и с подзаглавие „Една разузнавателна мрежа, за която нищо не е писано“ (в „Демокрация“ бр. 76 от 22май 1990 г.), той разкрива нещо много важно. В разговор с генерал Тодор Тошев през 1953 г. в Белене, той узнава, че далеч преди 1944 г. съветското разузнаване е имало сътрудничеството на редица офицери от Военния съюз около Кимон Георгиев, чието собствено разузнаване и собствена радиовръзка с центъра в Москва, нямали нищо общо с БКП.

Ясно е, че не гонените тогава комунисти, а офицерите могат да дадат полезни сведения за нашата и немската армии на Балканите. Същите офицери „Звенари“ и републиканци, извършват преврата на 9 септември 1944 г. като екип на Кимон Георгиев по внушение и под покровителството на Москва. Ето защо Кимон Георгиев стана първият ОФ министър-председател и завърши дните си след 3 преврата, като два пъти герой на социалистическия труд с 5 ордена „Г. Димитров“ и назована на негово име улица...

Христо Родопски - журналист, въпреки че е син на известния и лоялен към властта земеделец-партизанин Петър Родопски, заради своите изказвания и „вражески прояви“ е изтърпял редица репресии от органите на МВР, като е арестуван в Търговище и осъден на затвор.

На 10 март 1945 г. заседаващата Национална конференция на Федерацията на анархистите в България в дома на Валтер Ликурдо Адриани в София е блокирана от милицията. Оттам са изведени и арестувани Стефан К. Танов от Перушица, Данаил Т. Владков от с. Иванча, Иван Р. Иванов от с. Павел баня, Трухчо Николов от София, Петър Минев от Княжево, Манол Васев от Хасково, Димитър Стоянов от Перник, Христо Колев Йорданов от София (р. в село Балван), Илия Д. Петканов от гр. Стамболийски, Кръстю Енчев от с. Петрово, Благоевградско и др.

Откарват ги в Дома на слепите в София, който служел тогава за затвор-арест. Там е бил и прочутият сега Леваневски, партизанин от Пловдивско, дълго време изчезнал от страната и появил се сега, след 10 ноември 1989 г. като завръщаш се от СССР.

Там имало и 42 души полски анархисти и социалисти, тръгнали да бягат през България за Гърция, но арестувани. Комендант на ареста бил Стефан Р. Китов, който после беше началник на лагера в Белене. Конвоирани от милиционери с началник Николай Задгорски, син на троцкиста Спас Задгорски, откарват всички в първото ТВО край река Джерман в Дупнишко. Връзка с външния свят им станал Петър Букурещлиев, съратник на Васил Попов-Героя, който като железничар в Дупница успешно вършел това. По-късно Петър Букурещлиев е бил 3 години в Белене, а Николай Задгорски е осъден на 12 г. затвор...

Допълнително сведение за анархистите, които тогава били ФАК (Федерация на анархокомунистите) доказва, че арестуваните на конференцията били 86 делегати, 46 от които били откарани да товарят чакъл на ж.п. линията Дупница - мини Бобошево и там е бил работният им обект. Управител е бил Йордан Нешев-Данчо, комендант е бил Кръстю Гершанов и подуправител Стоян Кобрата. Ужасен надзирател е бил Бомбаджията, който носел винаги зареден автомат и тояга с надпис „Троши глави като вашите!“ Като се разбрало, че през октомври 1945 г. предстои освобождаване на лагеристите, при тях нахлуват Стоян Кобрата, Перушана и Гърбицата (милиционери-садисти) и започват да бият, ритат, трошат ръце и крака, скубят коси и блъскат глави в стената... Според ширещи се сред лагеристите слухове имало заговор от другите милиционери да вържат тези инквизитори и да ги предадат на лагеристите за наказание, пък после да избягат заедно с тях.

През 1956 г. студентите от ВИИ „К. Маркс“ в София оказали първата съпротива на властта. Те се разбунтували срещу решението на ръководството на института и на ДКМС да бъде изключен студентът Иван Петров-Иванич заради „прояви на неблагонадеждност“. Срещу изключването се обявяват: Стойчо Парламов, Борис Генчев, Цветан Марков, Георги Димитров, Иван Митев и др. от специалността „Вътрешна търговия“.

Подкрепят ги и други специалности и особено членовете на литературния кръжок „Иван Нивянин“, които се събирали често в дома на Емилия Милушева. А те са: Димитър Александров, Никола Петков, Петър Делян, Боян и др. Така обединени, те отстояли упорито ширещите се вече сред студентите демократични убеждения и чувство за човешка чест и спасили своя колега.

Михаил Иванов Геренски от София през 1985 г. е набеден, че има „вражески прояви“ и е заставен да подпише обещание за сътрудничество на МВР по издирването на „неизвестен извършител“. Касаело се за нападателят над постовия пред противопожарната служба в София на улица „Екзарх Йосиф“, който отнел автомата му. Като не успял да им „услужи“ за него се зареждат наказания- първото от които е откарването му на беленския остров Персин.

Тогава там имало 380 български турци и само 7 българи: Димитър Р. Пенчев от с. Чарда, Ямболско (два пъти съден по политически причини), Горан Мечев, Иван Котровски и др. Котровски обявил гладна стачка заради незаконното му въдворяване, но го вкарали в карцера. Там той стигнал почти до смърт, когато по нечия заповед седмината били освободени, но после въдворени в мини Бобовдол.

През 1949 г. група младежи от София, главно възпитаници на френските колежи в страната, поради познаването на френски език и поради настроеността си срещу болшевишката власт, която и без това гледа на тях като на потенциални врагове, решават да се свържат и да сътрудничат на БНК - Българския национален комитет във Франция. Това са: Стефан Хаджиниколов, Нейко Стоянов Нейков, Янко Христов Фали, Георги (Юри) Костадинов Венглевски и Захари Цветков Игнатов, както и юристът Васил Спиrow Манов.

Чрез Жерар Кючукян, техен съучастник, който имал чуждестранен паспорт, при заминаването му в Париж, те установяват добра нелегална връзка с комитета. Оттам искали да ги държат в течение на положението и събитията в България, за да бъдат огласявани пред Западния свят. Адрес за получаване на инструкции от БНК бил този на девойката Зафира Дабовска, като най-неподозирана, а тя била годеница на Ст. Хаджиниколов.

На 9 април 1949 г. групата изпраща до БНК „Открито писмо“, в което изразява горещата радост на българската общественост от образуването на Националния комитет „Свободна и независима България - лъч надежда, грейнала в сърцата на българите зад железната завеса, че свободните българи работят за тяхното освобождение. Писмото е публикувано в бр. 7 от 20 юли 1949 г. във вестника на БНК „Свободна и независима България“. Не след дълго групата е разкрита и арестувана, включително и Зафира (Зорка) Дабовска. Следват мъчителни месеци на карцери и следствия, като всички са осъдени на затвор от 15 г. за Ст. Хаджиниколов, 8 за Нейко, по 6 г. за Янко Г. Венглевски и Захари и 12 г. за Васил Сп. Манов. Зафира Дабовска също е осъдена на 3 г. затвор и сключва брак със Стефан в Старозагорския затвор. Бащата на Стефан е откаран в лагер, като „укривател на сина си“, което е юридически недопустимо.

Зареждат се за всички мъките по затвори и лагери с догадката „кой ни предаде?“. Жерар Кючукян е също осъден, макар и задочно на 15 г. затвор. Чак при прочитане на досиетата си сега Георги К. Венглевски (Юри) открива, че в пощенския клон, където на адреса на З. Дабовска са получавали писмата от БНК някой си внедрен там секретен сътрудник „Момчил“ обърнал внимание на ДС върху писмо с подозрителен текст до З. Дабовска и така са били разкрити. След затвора за всички тях е най-черната и неплатена работа из каналите и строежите, по два пъти са изселвани от София...

Всичко това не ги сломява. Разочарова ги оценката след 1989 г. Къде бяхте вие, дисидентите - питат в едно писмо те — вие иначе мислещите, когато бяха съсипвани борците за демокрация? Защо това „иначе“ ви дойде наум едва когато болшевиизмът явно падеше?

Изгнаниците

Тоталитарните властници ги наричаха „предатели“, „изменници на родината“, „агенти на империалистите“ и в най-добрия случай „бегълци“. Но от тези властници и не може да се очаква друго. Та с бягството си те са лишили робовладелеца от своя робски труд. И най-лошото, отишли са при империалистите, отдето могат да злословят срещу „народната власт“, да разясняват пред външния свят какво става тук и с това да вредят на социализма, като докажат на все още свободните хора какво ги очаква ако сталинския социализъм споходи и тях.

Останалият народ почти завистливо го наричаше „емигранти“, изпитваше уважение към тях и смътно очакваше те рано или късно да се върнат като носители на нещо хубаво, привзето от „свободния свят“. А те са юридически и физически ИЗГНАНИЦИ! Те не са напуснали, защото предпочитат по-сносният живот в чуждите страни, а за да се спасят от ада и да направят нещо за премахването му в родината си. Това са мъжествени хора, защото самото преминаване на линията от телени заграждения, дулата на автоматите и зъбите на граничните кучета е един подвиг, на който се решаваха наистина едни от най-смелите.

Нека обаче от общи разсъждения преминем към резултатите от техните намерения и нашите очаквания, защото 10 години вече изтекоха откакто прогонилият ги режим рухна и те свободно си идват и остават тук или отново се връщат там, при семействата си.

Както всяко очакване на нещо много хубаво, то никога не се сбъдва в дългоочаквания вид, което се отнася и в случая. Или с други Думи, прекалено хубаво беше това, което ние останалите тук и те - отишлите там очаквахме, за да е възможно да се сбъдне. А то беше: победа на Западните демокрации, рухването на кулата с кървавочервена петолъчка и заедно с прииждащите воители на свободата, ликувалият народ посреща и кичи с цветя и своите братя изгнаници, заедно с които за година-две устройва мирна, демократична и благоденстваща България. Не стана така! По много независещи и зависещи от нас причини. Болшевизмът държа властта твърде дълго, толкова дълго, че и ние тук, преминали лагери и затвори и изгнаниците ни там бяхме вече притихващи старци. Комунистическата система бе победена не военно, а икономически. Атомното оръжие направи военната победа невъзможна. Тоталитарният режим беше отгледал в недрата си свои собствени, различни от нас „противници“, той ги подпомогна да го „свалят“, „разобличат“ и „реформират“. Това превърна всички нас от водители или поне от участници в промяната в безгласни свидетели. Нашите изгнаници се завръщаха поединично или на групи, посрещани само със сълзите или прегръдките на своите, също престарели роднини и близки. Само един случай имаше на огласено тържествено посрещане. Това стана на 19 май 1991 г. с водената от Ценко Барев група от 40-50 изгнаници - земеделци, анархисти и безпартийни, организирано посрещнати с митинг от 5 хиляди души на Кулата, 15 хиляди в Благоевград и 100 хиляди на площад „Св. Александър Невски“ в София, на които аз бях водещ. Но всичко заглъхна след месеци и отражението му не можа да потвърди очакванията, защото като демократично мислещи, нашите изгнаници в чужбина (както и ние тук) са носили теглото си в отделни партийни лагери, комитети, издания и дейности - БНК, БНФ... Нещо повече, разделени на крила и в самите партии. За единно ръководство по национален, а не по партиен признак, нямам данни да е имало поне един опит. Не родиха и свой летописец. Всичките им издания - вестници, списания, книги, бюлетини, носят тяснопартийна насоченост, макар да има и някои ценни и ценностни издания, абстрахиращи се от злобата на деня. Ето защо аз, заел се с огласяването на народните страдания под игото на сталинския тип социализъм и комунизъм още в Книга втора от настоящата трилогия в няколко страници (409-428) се опитах що-годе да запълня тази празнина. Но сепаратизмът продължава да спъва моето твърдо намерение трилогията да има общонационален, а не тяснопартиен обхват и дух. Всеки дава данни само за себе си и за своите, а като запитам за „другите“ дори се разгневява: „Остави ги ония, не знаеш ли, че те са...“ и изстрелва своята част от всеобщия ни синдром на взаимоотношането. Общо взето нашите политически емигранти и изгнаници в чужбина, главно във Франция, САЩ и Германия са се сгруппирвали в два основни полуса: Български национален комитет (БНК) - земеделци, социалдемократи,

демократи, анархисти и безпартийни и Български национален фронт (БНФ) - легионери, бранници, ратници, цанковисти, офицери от бившата монархическа армия и някои безпартийни с монархически убеждения (докато БНК са републиканци). БНФ е с дясна, а БНК с лява ориентация. Въпреки че в Книга втора е направен опит да се очертаят в общи линии водещите личности в тези два полюса, нека и тук ги шрихираме в най-общ план.

Председател на БНК е д-р Г. М. Димитров (Гемето) до смъртта му през 1972 г., след което за такъв е избран Дими Краварев, сестрин син на Никола Петков. След оттеглянето му поради болест и възраст председател става Искър Шуманов, родом от с. Карабунар. Пазарджишко. Те са и главни редактори на печатния орган на БНК в „Свободна и независима България“, започнал да излиза през 1949 г. Впоследствие и отделните партии в БНК издават свои вестници: „Народно земеделско знаме“ с главен редактор Искър Шуманов, „Свободен народ“ с редактори Георги Петков и Стефан Табаков, на БСДП (о) в. „Освобождение“ до 1960 г., в. „Младежка борба“ (орган на младежката секция на БЗНС), сп. „Наш път“ на анархистите и др. БНК има свои подкомитети в Германия, Италия, Канада, Турция и дори Аржентина и Бразилия. Докато в САЩ и Франция е същинското му седалище. През 1963 г. група изгнаници от ръководството на БНК образуват Българско освободително движение (БОД) със самостоятелна дейност и започват издаването на списание „Бъдеще“, начело с Ценко Барев. То има и клон в Германия.

Българският национален фронт (БНФ), начело с Иван Дочев, водач на Съюза на българските национални легиони (СБНЛ) установява свое седалище в САЩ и започва издаване на списание »Борба“ с редактор д-р Георги Паприков. БНФ също има свои клонове в разни страни на Запад, макар и с по един-двама души, тъй като БНФ е твърде по-малочислен от БНК.

Понеже в издадената през 1995 г. Книга втора от настоящата трилогия ръководните личности и издания на БНК са по-подробно описани, а целта ми беше равностойното внимание и към двата комитета ще си позволя чак сега да оглася и ръководните личности и Деятели на БНФ и то взети от данните на последния му XXVI конгрес, състоял се през 1998 г. в Чикаго (САЩ), отразен в бр. 3 от 1998 г. на сп. „Борба“. А правя това по няколко причини. Първо, защото Даваните ми устни сведения на БНФ бяха доста противоречиви, визиращи противопоставяния между Иван Дочев, Георги Паприков, Христо Статев и други, а преди месеци дори разбрах, че и тук, в България е регистриран БНФ с председател д-р Никола Алтънков, основан 1947 г., а тук с регистрационен № 112 / 1992 г при Софийски градски съд по Закона за политическите партии. Второ, защото сп. „Борба“ е дългогодишен централен орган на БНФ и изнесеното в него за конгреса смятам за най-вярното. Трето, защото на конгреса освен сега водещите (а те са и от десетилетия същите) е направено възпоменание на всички бивши членове на Централния управителен съвет на БНФ, сега покойници. Вместо ЦУС, БНФ има Президиум в който влизат: инж. Александър Дърводелски, д-р Ангел Тодоров и Марин Маринов. Секретар е Йордан Танчовски, касиер Крум Радев, съветници Цоньо Градинаров, Миро Гергов, Тодор Тодоров, Валери Павлов и Драгомир Задгорски (представител от България), Контролна комисия: Никола Янакиев и Петър Николов, избран е и Борд на директорите - Георги Лазаров (Германия), Енрико дел Бело (Италия), Пано Сарайдаров (Австралия), Емил Атанасов, Михаил Михайлов, Георги Атанасов и Борислав Барисов (САЩ), Александра Аделбум (Швеция), Лиса Лисева (Южна Африка), д-р Иван Добрев, Димитър Николов и Иван Витанов (Канада), Тодор Х. Иванов и Петър Петров-Аделаида (Австралия). Бивши дейци, имена от възпоменанието: Георги Паприков, Серано Сяров, Ангел Гъндерски, свещ. Тома Кобаков, Иван Чортов, Борис Ганчев, Стефан Кашев, Атанас Георгиев, Величко Велев, Никола Стоянов, Иван Иванов, Стефан Арнаудов, Асен Дърводелски... Почетен председател си остава д-р Иван Дочев, който е на преклонна възраст и сега живее в България в Шумен.

Основна насока на борбата на БНФ е възстановяването на монархията в България под скиптъра на Симеон II на основата на Търновската конституция, възвръщане на порядките в страната ни такива, каквито са били преди 1944 г., които те смятат за много добри. Като демонстрация на тези си убеждения те списват своите издания по стария

правопис, заедно с изхвърлените букви „Ъ“ в края на думите, двойно „Е“ и др. Същото прави и Българският демократически форум, формацията представляваща ги сега в България с представител на БДФ в БНФ и обратно, господин Гошо Спасов, който заедно с Драгомир Задгорски и Александър Дърводелски сега слисат и самото списание „Борба“. Повечето от нашите изгнаници, действали в западните страни по неизбежност са преминали първо през съседните ни страни Турция, Гърция и Югославия. С извинение за многократното напомняне отново ще отбележа, че в Книга втора трудностите и направо казано страданията на нашите изгнаници в емигрантските разстановки в тези страни са описани с всичко което ни е известно и не можем да добавим много нови неща. От тези ми определения известно изключение прави Турция. Там, като един от етапите за отиване на Запад, нашите изгнаници са значително по-добре посрещани и настанявани, постоянно седалище там е имал подкомитет на БНК с председател Стратия Скерлев, народен представител от БЗНС-Н. Петков в VI ВНС през 1946 г. В Гърция са настанявани главно в лагера „Лаврион“ край Атина, остров Сириус и др. В „Лаврион“ през 1951 г. въпреки лошия режим нашите изгнаници сформирали Български демократичен антиболшевишки блок, оглавяван от Дико Адамов Диков с помощник Иван Христанов. Но за този случай спомените не са от най-добрите. В Югославия нашите хора направо се натъкнали на режим, подобен на този от който бягат. Имало е и там комитет на българите-емигранти, но назначаван от УДБ (Югославската ДС) и ролята му е да ги разпределя на работа из мини и строежи. Те е трябвало с нови рискове да бягат през границата за Италия, откъдето с много физически и душевни терзания се добират До Франция или Германия. Нека още сега уточня, че не зная случай на наш изгнаник в Югославия, който да е останал там до край и да се е върнал у нас след 1989 г.

Има, обаче и цяла категория наши изгнаници, които не са се присъединили към никой от очертаните два полюса-БНК или БНФ. Те не са някаква ТРЕТА КАТЕГОРИЯ, защото това звучи като качествено определение. Напротив, това са хора с индивидуални мотиви за бягство, а не поради принадлежността си към определена идейно-политическа формация, чиято дейност в страната е преследвана от властите. Това са или интелектуалци, чиято личностна реализация при диктаторския режим е невъзможна, или пък стремящи се към по-високо образование в такъв профил, който тук им е отказан, а често пъти и за да могат свободно да издадат книгите си, Третиращи въпроси и защитаващи тези, противни на червената власт.

Към този контингент емигранти-изгнаници са т.н. невъзвращенци допуснати да отидат на Запад по някакъв повод - екскурзия, по служба или на гости, на спортно състезание и не са се завърнали „в определения им срок“, за което тук веднага са обявени за „предатели“ и „народни врагове“ и обикновено осъждани задочно. Пример на подобни са Георги Марков, убит в Лондон през 1978 г., Румяна Узунова, Владимир и Наталия Костови, Петър Доков, Асен Игнатов, Цветан Тодоров, Димитър Бочев, Никола Левков, семейство Мария Атанасова и Борислав Петков, Никола Маринов Николов (автор на „Световната конспирация“), д-р Стефан Маринов, писателят Димитър Инкьов (Велко Верин), Христо Бояджиев (издавал списание „Български ревю“), Панайот Панайотов (публицист, установил се чак във Венецуела), Джеймс Велков и т.н.

Към тази плеяда от неоцветени партийно интелектуалци спадат и „невъзвръщенците“ от наши дипломати и служители в посолствата ни в чужбина, които 9 септември заваря там. Такъв е Стефан Павлов Груев (автор на книгата „Корона от тръни“), д-р Никола Мирев, дипломат в Италия, д-р Д. Моллов, проф. Долапчиев и редица други, които в повечето случаи са сигурно покойници, а архивни данни за броя и имената им нямаме.

Много от нашите изгнаници, неприятели се политически или писмовно, нямащи приятели или близки да ги огласят по някакъв начин, живи или спящи под чуждата земя, просто няма как да ни станат известни... Със сълзи на очи констатирам този факт на мое-то безсилие да ги възкреса поне по име. Защото основната ми цел в този труд е да открия именно и предимно такива, мълчаливите, непретенциозните и скромни човеци, които дори само с рискът си да избягат от сатанинския ад към божията светлина на свободата, са достойни синове на България. И тя трябва да знае поне имената им.

Защото 10 години вече и държавно-институтска заинтересуваност няма в това

направление, а избирателната заинтересуваност на медии и книгописци, натрупаха за отделни, по-пикантни случаи цели грамади от писания и предавания, докато хилядите по-стандартни случаи си остават незнани и нечути... Но не сензационните единици, а хилядите от общата множественост на нашите изгнаници ни представиха пред света като народ, непримирил се с робството.

* * *

Като продължение (а в някои случаи и като повторение) на приетият в Книга втора начин на изложение на персонално известните ни досега случаи сред изгнаниците, ще ги оглася съвсем без предпочитание по убеждение, вяра, етнос, пол и възраст. Дълго проучвах по книги, вестници и списания, следих телевизионни и радиопредавания, срещях се със завърнали се, или идващи и отиващи си изгнаници и въпреки усилията ми, твърде недостатъчно е това, което ще прочете читателят. Защото сред изгнаниците ни не се оказва някой ревностен летописец на живота и дейностите им, нито поне статистически да ги фиксира по имена и числа. Ако за отделно лице съм си позволил да пиша по-подробно, то се дължи или на специфичността на случая или спомага за опознаване на общата битност на изгнаниците

Атанас Симеонов Карталски, анархист, от с. Голямо село, Дупнишко, с риск за живота си успява да избяга от концлагера в Белене с един свой приятел от Русе. Отива нелегално в дома си и заедно с двама от братята си - Георги и Владо, през Югославия се озовават във Франция. Сега Атанас живее в Испания, Владо е в Париж, а Георги чак в Австралия. Четвъртият им брат Евтим си останал на село и сега взаимно се посещават, вършейки анархистична дейност.

Петър Петров е един от нашите изгнаници, установили се в Австрия. Знаел и търсел да се довери някому за убити от властниците хора в Свищовско, откъдето вероятно е и той, но до днес не успяхме да се срещнем с този човек.

Любен Чилиецът, както го знаят вече, е от с. Мещица, Пернишко (според други данни от с. Гинци, Годечко). Избягва в Югославия, после в Австрия и най-сетне се установява в далечно Чили. Едвам пуснали брат му да го посети и там умрял в ръцете на брат си „Чилиец“.

Тодор Стоев Вутов от кв. „Х. Димитър“ в София през много препятствия успял да избяга и сега живее в Германия.

Сред изгнаниците в чужбина, особено във Франция, в Париж постепенно се набира значителна и дейна група анархисти. Особено активен от тях е Георги Григоров Хаджиев, голям публицист историк и летописец на анархистичното движение в България (написал е книгите „История на безвластническото движение в България“, „Моят път“, „Вчерашни и днешни проблеми“ и др.).

Важен творец сред Задграничния съюз на българските безвластници е Георги Константинов, написал книгите „Антиистория Славянобългарска“, „Край на държавата и капитала“, „Държавна сигурност и досиетата“ (брошура) и др. Този задграничен съюз е издавал „Информационен бюлетин“, а по-късно и списанието „Наш път“, което може би се издава и днес. Около този център са гравитирали в различно време, макар и живеещи на разни места анархистите: архитект Кръстьо Павлов от Благоевград, братята Карталски поетът Стефан Досев-Степан, Диньо Чакъров, бивш редактор на „Работническа мисъл“, роден в с. Крива круша, Новоагорско, Митьо Петров Митев, също от Новоагорско, Христо Несторов, Дончо Караиванов, Мильо Иванов и др.

Изключителен е случаят с отвличането на български самолет на 30 юни 1948 г., пренасочен да кацне с насилие в Турция от полковник Страшимир Колев Михалакиев и група изгнаници: адвокатът Димитър Грънчаров и жена му Беатриче, братовият син на Грънчаров Никола Бушанов, търговец от София, Михаил Балсамов, адвокат с жена си Берта, Панайот Попов, адвокат от София, професор Георги Петков, социалдемократ, депутат от VI ВНС... При въоръжена схватка в самолета, който е от вътрешните линии, са убити пилотът и телеграфистът. Много голям шум се вдига тогава, но турците не връщат хората, защото престъплението не е извършено над българска територия.

Игнат Канев, българин изгнанник в Америка и Канада, за личността на когото не знаем почти нищо, по данни от сегашни източници можем да кажем, че се е наложил негласно

като представляващ средите на българската емиграция.

Георги Саръиванов от Сливен, но живял в София, осъден през 1954 г. на смърт, останал на 20 г. и изтърпял близо 10 г. в затвора. През 1972 г. успял да избяга заедно с жена си Милка и двете си деца- Милка е внучка на Ал. Стамболийски от дъщеря му Надежда и зет му Ванко (Иван) Бояджиев, син на Григор Бояджиев, които сега живеят в Германия.

Илия Данчев, земеделски деятел от Свишовско, след своето успешно преминаване на Запад, успял да завърши медицина и сега живее в САЩ.

Александър Петров Горанов от с. Осен, Врачанско е осъден за земеделска опозиционна дейност на 20 г. затвор. След излизането си през 1967 г. избягва през Югославия, после през Франция в САЩ и там заживява в гр. Милуоки. След 1989 г. той си дойде, щедро подпомогна БЗНС и други нововъзстановени организации и започна някаква търговска дейност с доставки на стоки от САЩ в България. Около 1995-1996 г. изчезна и никой и до днес не знае къде е. (Носят се слухове за открит труп с неговото описание в района на с. Клисурица, Монтанско.)

Петко Вълчев Беговски от Видин е избягал на Запад, по данни на дъщеря му Иванка Петкова Дикова, живуща във Видин.

Тодор Илиев Станков от с. Ново село, Видинско също е един от нашите изгнаници на Запад.

Георги Тодоров Марков от с. Митровци, Монтанско и Дочо Христов от с. Бойница, Кулско, след изтърпяване на тежки присъди по политически причини, избягват през Югославия и днес се намират в САЩ.

**

Страхил Марков Тодоров с поетичен псевдоним СТРАХИЛ ПЛАНИНЕЦ от с. Митровци, Монтанско (брат на Георги) също след изтърпяване на тежка присъда и след продължителна безработица след това, на издръжка на приятели, чак през 1982 г. успява също през Югославия да достигне до Париж. Фриволният му характер не го споява с групите наши изгнаници и той се установява в някакъв малък град в Германия, почти самотен. Макар и с много душевни комплекси, той е надарен с Ботевски поетичен заряд. Ето едно негово творение:

РОДОЛЮБИЕ

В ръцете ми е земното кълбо!

В душата ми - вселената хайдушка.

Сърцето ми сред океан се люшка,
но пази мойта българска любов!

В кръвта ми чиста българския дух,
И в спомена неопетнен!

И в тая съдбовна мисъл из безкрая...

Аз горд потомък съм на Аспарух!

(Из сборника „Гласове из мрака“ - 1991 г.)

Христофор Пейчев (Христофор Пейч) от Айтос е син на преследвано семейство, баща му е бил в лагер. По непроверени данни самият той имал тук смъртна присъда, но успява да отиде в САЩ и е известно, че много е забогатял. При свои завръщания тук правел щедри дарителства на нуждаещи се и на обществени обекти.

Димитър Лозев и Христо Манев от с. Лозен, Свиленградско са наши изгнаници, живущи сега в Германия. Там имало и един Димитър Дойкин, известен като шивач. (Данните са от Недко Русев, също изгнаник)

Евтим Йорданов Риковски от с. Габровница, Монтанско е наш изгнаник, обитавал щата Флорида в САЩ, откъдето следите му се губят. (Това ни стана известно чрез молбата на Емил П. Беляшки, който чрез в. „Земеделско знаме“ пита за него).

Марин Христов Василев отправя поздрав до УС на БЗНС при заседанието му на 29 януари 1994 г. от което разбираме, че говори в качеството си на председател на БЗНС в Торонто (Канада) и разбира се и в качеството на изгнаник.

Александър Ив. Илиев от с. Гайтанци, Ломско е избягал заедно с баща си Иван,

установил се в гр. Торонто, провинция Онтарио в Канада. Твърди, че в Общинското управление в Торонто има регистър на живите и починали наши изгнаници. От живите сочи поименно: Здравко Таков, Стойчо Иванов (починал наскоро), Марин Василев, Асен Станоев, Желязко Ангелов, Живко Мирчев от Елхово, Тодор Цанев от Русенско, свещеник Тодор Грозданов от гр. Костинброд. Всички те са щедри дарители на „Земеделско знаме и БЗНС.

Лозю Хаджидимитров от с. Динево, Хасковско, член на ръководството на БНК в изгнание е починал през 1972 г. в гр. Гермерсхайм, Германия.

Димитър Желязков Бургазов от с. Боздуганово, Старозагорско е бил изгнаник в Австралия и е починал през 1992 г.

Атанас Иванов-Томата е българин изгнаник в САЩ, председател на БНК и БЗНС в Ню Йорк.

Изгнаници са Велко Вълков, д-р Янко Гочев, Христо Граматиков, Борис Пенев, Иван Беленски и Иван Тонев. (В даденото сведение не са посочени родните им места, нито къде са били изгнаници.)

Доктор Шаул Романо, роден в Пловдив през 1899 г., юрист по държавно право, през 1949 г. му е забранено да адвокатства. Емигрира в Израел, в Тел Авив, където през 1954 г. д-р Г. М. Димитров го привлича като вицепрезидент на БНК за Средния изток.

Атанас Иванов от с. Мамарчево, Бургаско през много рискове и премеждия е изгнаник, установил се в САЩ.

Роман Шаранков от София, музиковед, се е установил сега в и бил много богат, но и болен за България.

Николай Сарафов, художник, избягал в Германия през 1970 г. и там станал професор, основал в Мюнхен Институт по богоналистика (наука за индиректна яснота, четене между редовете, например).

Авиер Калев, български евреин, живущ сега в Англия, огласява за нежеланото, насилствено изселване на 42 000 евреи от България за Израел през 1948-1950 г., подгонени от условието да са членове на БКП или най-малко на ОФ. (Статия на Жан Соломон във в. „Демокрация“).

Доктор Никола Мирев от с. Енина, Казанлъшко, кмет на селото, а по-късно дипломат в Италия, „невъзвръщенец“ след 1944 г., отишъл в САЩ. Там бил член на БНК. Дъщеря му Богомила (художничка) успяла да го посети там и се омъжила. (Данни от статията на Христо Камбуров от Енина).

Георги, син на свещеника от с. Чеканчево, Софийско с особено умение успял да избяга на Запад и след нови трудности се установява в САЩ и живее в Чикаго. (Данни от Веселин Д. Панов от Чеканчево.)

Стефан Павлов Груев от София, син на убития от Народния съд Павел Груев, началник на канцеларията на цар Борис III е заварен на 9 септември 1944 г. на дипломатическа служба и учение в Швейцария, както и брат му и остава там като „невъзвръщенец“. През 1978 г. написва книгата „Корона от тръни“, възхваляваща политиката на царя по време на управлението му.

Димитър Масларски от с. Ярлово, Самоковско е подгонен от властите за опита му да основе противоболшевишка организация в мини Бобов дол, Дупнишко. Успява да избяга на Запад. Сега живее в гр. Лос Анжелис, САЩ и има 5 деца. (Данните са от Янко Орлъов от Ярлово, живущ в кв. Чепинци, София)

Иван Асенов Иванов от с. Малко Белово, Пазарджишко, брат на водача на горяните „Съюз на свободните воини“ и осъден на смърт, е успял да избяга и заживял в Торонто, Канада. С паспорт на канадски гражданин си идвал веднъж в родното си село с кола „Ролс Ройс“, спрял на улицата пред родната си къща и видял, че баща му сече дърва, но не посмял да се обади, защото коли на милицията били по петите му.

Георги Сотиров и Георги Маринов са изгнаници, като Маринов се завърнал в България с голямата група на Ценко Барев през 1991 г.

Недко Желязков Русев от с. Неделско, Ямболско е уволнен за вражеска агитация от службата си на експерт по електро и радио оборудване на корабите в бургаското пристанище. През 1982 г. успява да емигрира в Германия, където живее и до сега в гр.

Висбаден. Баща му е съден и осъждан за съпротива срещу ТКЗС.

Александър Дърводелски, дипломиран инженер, родом от с. Клисурца, Монтанско, е изтърпял много мъки и гонения от болшевишките властници, поради което избягва на Запад, където като легионер се включва и става виден деятел на БНФ, както и брат му д-р Асен Дърводелски. В днешно време достига до върха на БНФ - член на неговия Президиум и един от редакторите на сп. „Борба“.

Васил Иванов Матев Шаламанов от с. Каравелово, Пловдивско, син на видния земеделски деятел, лагерист и затворник Иван Шаламанов, е един от особено видните български изгнаници в САЩ. Израснал в семейство на гонени и следени земеделци, той се закалява да живее в оскъдица и тежък физически труд. Затова като изгнаник, установил се в Ню Йорк, не само бързо преуспява с труда си и подпомага своите братя по съдба, но и е избран в ръководствата на политическите дейности. Не забравя и всички нуждаещи се от помощ в родината си - БЗНС, „Земеделско знаме“, включително и настоящата книга.

Минко Кръстев Кожухаров, роден 1928 г. в гр. Козлодуй, гонен от властите и изключван, избягва в Югославия през 1948 г., дето изкарва 2 г. затвор за опита си да премине в Италия. Той го изтърпява в Иваница до Белград, после в Титово Ужице и Сремска Митровица. Все пак успял после да премине в Триест и след 6 месеца с гръцки параход за 33 дни през 1952 г. пристига в Австралия. Там имало военен лагер за бегълци-изгнаници в Бонегила. Заживял в Аделаида и от 20 г. е в Мелбърн, щат Виктория. Там имало българи и се събирали в черква с руски поп и хор. Ходел и в щата Куинсланд, дето се срещал с Мито от Видинско, Манчо Манчев, с дядо Цоко и фамилията му, с Ненчо и Цвета, със синът им Митко и други българи...

Тодор Илчев Антов от с. Макреш, Видинско е преживял голяма трагична одисея след като през 1948 г. избягва в Югославия заедно с група ученици и ученички от Кулската гимназия. Това са Ценко Николов Жиков, Еленка Нинова и Янка Стоянова от с. Цар Петрово, Кулско, Вера Методиева Ценкова от с. Извор махала, Кулско и др., все подгонени заради членството си в опозиционния ЗМС. Отиват в с. Вратарица към гр. Зайчар и УДБ при разпита ги заплашва с връщане, защото според тях са „фашисти“ и „кулаци“. Някой Радко, футболист, ги научил да поправят показанията си и ги откарват в някакъв лагер край Ниш, Кралево, дето ученичките работели в „Шумско предузече ГОЧ“. В лагера били 70-80 души и издигнали искане: „Запад или смърт!“ и стачкували. Връщат ги с влак през Цариброд, заедно с група, между които и студентът Петко Пердакиков от с. Ново село, Видинско, към 60 души. Сред върнатите са: Милан Цветков от Гъмзово, кандидат за народен представител от опозицията през 1946 г., Начко Пахарков, офицер, земеделец от гр. Грамада, братя Муратови от с. Костаперчево (Седерци), Кулско, Доно Вълчев от Бранковци, Кулско, Петко Донов от Грамада, Тодор Таренгов от с. Славяново, Плевенско, Вергил Вл. Амиджннов от Кюстендил и др. Съдят ги в София през 1950 г. в шумен процес като ги групират със заловени югославски разузнавачи: Бранко Звиерац, Сибирац, Даринка Йосип Кръстич, Илич и някой си Иван Баялцалиев. Известният прокурор Петко Петрински ги обвинявал като „шпионско-диверсанта група“, нахлула от титофашистка Югославия и ги осъждат на многогодишен затвор.

Други бегълци от Макреш са: Нино Антов, Васил Нинов Антов, Иван Монов, който в Югославия е бил председател на емигрантския комитет, Иван Кулин, Цеко Рачев Папуданеца, Цветко Николов Козарски, Нино Пешев Дилашков, Цветко Рачев Дзетдзалов, Васил Джонов, Рачо Драганов и баща му Васил и Васил Илиев. На всички избягали семействата са изселени към Добруджа.

Много са убитите на границата при бягствата, а също и при нелегално връщане за „акции на терен“, при каквито случаи са убити от Макреш: Васил Нинов, Иван Кулин и Цеко Папуданеца.

Доктор Васил Илчов Аданев от с. Хухла, Ивайловградско през 1951 г. поема пътя на изгнаничеството на Запад, след два пъти лагер заради опозиционната си дейност като земеделец през 1946 г.

Пенко Илчов Димитров, също от с. Хухла и родственик на Васил приема бягството от родината като спасение от репресиите на властите и се установява в Германия. И двамата

са от фамилии на бегълци от Кавала, Гърция, откъдето ги гонят, защото са българи, а тук ги гонят, че са земеделци, а не са комунисти. Семействата им са изселени в с. Каменяк, Варненско, където по-старите умират.

От с. Бисер, Хасковско (селото с „Извора на Белоногата“) под въздействието на комунистическия терор са приели изгнанието в чужбина Добри Павлов, Атанас Георгиев (и двамата в Германия). Атанас е издирен там от агенти на ДС и убит. В Германия са и Драгия Петров, Филип Андреев Христов и Добри Атанасов (изпраща много помощи оттам). А Стоян Михайлов, Митьо Марков, Вълко Стоев и Тончо Лалев умело са извеждали хората през границата (каналджии) и сега са в САЩ, докато Сава Манолов е чак в Аржентина. (Данните са от Хубан К. Лалев от с. Бисер, живущ в Пазарджик).

Димитър Тончев Терзиев от с. Иглика, Бургаско (община Болярово), като син на семейство с 5 деца: брат Георги, сестри Стояна, Марина и Петра, не виждал начин да се живее в България при тежките налози и терор, макар да се бил оженил още на 17 години. Той потърсил убежище в Турция през 1949 г. Цялото семейство на баща му (като земеделец с избягал син) е изселено с камион само за 2 часа, с каквото са могли да вземат за това време. В конските вагони за към Мездра овцете им измрели, а хората едвам оживели. Самият Димитър попада в ареста в с. Лала паша в казармата. Там е бил и някой Карастоянов от Елхово, монархист, и Христо Пискюллиев, който после се озовал в Австралия. Оттам Димитър е вкаран в Одрин (Едирне), където го разпитвали за нашите бункери по границата, но той лъгал и не издал нищо. В ареста турски войници са правили опити за сексуални издевателства над някои бегълци от с. Лалково и Устрем. Оттам в Истанбул, заедно с дядо Вълчо от капитан Андреево и Ангел Николов от Свиленград (после емигрант в Канада) и отново разпити в „Бириджи шубе“ (турската ДС) Там един Пею от с. Срем се загубва, убит от турците, а друг от същото село - Димитър Сулев, сега е в Германия. Под покровителството на Панайот Попов, представител на ИРО - организация за помощ на бежанците, Димитър Терзиев се озовава в гр. Бари (Италия) и под егидата на БНК и в Оксфорт, Франция през 1950 г., където имало лагер за земеделски работници. Наемали ги разни чорбаджии за работа след безцеремонно опипване на мускулите и фигурата им, все едно че купували добитък. Работели по 16 часа на ден, та Ангел Пандев и Милка Геннадиева от БНК идвали да ги защитават и успокояват. Потиска го и пълната неизвестност за дома, за оставената там съпруга Марина Георгиева Атанасова и невръстната Дяна, за родителите, брат и сестри. От 1951 г. Димитър Терзиев е приет в т.н. Българска рота от земеделци-изгнаници, която се съставила в Германия за охрана на складове на НАТО. Статута и дейността на ротата е описана в Книга втора. Тя наброява около 250 души офицери и войници. През 1957 г. Д. Терзиев напуска ротата (която съществува до 1963 г.) и отива в САЩ, първо в гр. Омаха, щат Небраска, после в Чикаго, та цели 37 години там работи във фабрика „Електрик къмпани“. Бил все под егидата на подкомитета на БНК и в българската общност около черквата „Св. София“, българи, обединени за взаимопомощ при скръб и веселба. Д. Терзиев се завръща тук с голямата група, водена от Ценко Барев на 19 май 1991 г. и на периоди от по няколко месеца живее в Пазарджик, където е дъщеря му Дяна, вече майка на син и дъщеря и дори баба на внуче, а после отново във втората си родина САЩ. Жена му Марина става жертва на репресиите и е отдавна покойница.

Мария Атанасова и съпругът ѝ Борислав Петков от София стават „белязани“ за властта единствено по причина на това, че бащата на Мария е репресиран като член на ВМРО-В. Михайлов. Тя е уволнявана от работа от 8 места за това. През 1968 г. успяват да заминат и да се установят в Германия, където се ражда и дъщеря им Миа.

Георги Маринов от с. Косово, Видинско, художник и горещ патриот, избягва на Запад и става активен член на БНК и Задграничния БЗНС. При смъртта на д-р Г. М. Димитров през 1972 г. той направил знаме с български лъв и девиза: „Свобода или смърт!“, което послужило за погребален покров на Гемето. Написал е и текст за песен с много важно съдържание, която сега е у синът му, живущ във Видин, защото самият Георги Маринов е починал през 1995 г. в Чикаго.

Българските изгнаници в Чикаго през 1956 г. са много, като заедно с преди заселилите се и от Македония преди 1944 г. били над 5000 души. Обединявали се чрез общите

молитви в черквата „Св. София“, и представлявали българска община, основана през 1920 г. от Иван Тонов, стар заселник, гарантьор на всички българи, живял 105 години. Гръбнак на общината била и г-жа Георгиева. Имало и подкомитет на БНК с председател д-р Денчев, подпредседател Цанко Цанков от Кулско, касиер Георги Ройдов от с. Голямо Шарково, Бургаско и член на ръководството Георги Миралаев от с. Раздел, Бургаско. Шеф донякога е бил и Христо Зайцаров от гр. Любимец, който развивал сред изгнаниците културно-просветна дейност и художествена самодейност при чествания, устройвали вечеринки и пикници. Много активни били братята Илия и Георги Спахиеви от Неврокоп, Георги Георгиев от Хасковско, Ангел Абрашев от Гъмзово, Видинско, Димитър Аврамов Тика-тов от гр. Брегово, Видинско, Йордан Тодоров Попов от с. Лалково, Димитър Тончев Терзиев от с. Иглика...

През 1957 г. шеф на Подкомитета на БНК става Йордан Пиналски от Пловдив, виден земеделски деятел. Там образували и младежка секция към Подкомитета, начело с Георги Миралев от с. Раздел, Георги Панделиев от Странджа, Бургаско, Георги Пуев от с. Бойница, Кулско. При важни случаи тук поканвали и съвсем квалифицираната фолклорна трупа на Неофит Оприков от гр. Брегово, Видинско, която от името на младежката секция към Подкомитета на БНК в гр. Питсбург посещавала всички места, дето имало повече изгнаници да ги развеселява.

Около тази българска църковна община „Света София“ дошли и изгнаници от БНФ като д-р Георги Паприков и Станка Паприкова, Александър Дърводелски, д-р Мухлев, Димитър Евтимов и други. Хората от БНК и тези от БНФ имали и противоречия, но Й. Пиналски заявил: „Хайде всички да извадим змийчето от джоба си и да вървим единни!“ Г-жа Георгиева и дъщеря ѝ Елена също примирявали двата полюса и от 1959 г. председател на църковната общ. на става Христо Иванов от Свиленград, съпруг на Елена, а касиер - Димитър Тикатов. Хр. Иванов и Тикатов намерили и закупили една стара къща и я пригостили за черква и салон за сбирки. Художникът Георги Маринов, изгнаник от с. Косово, Видинско я е направил повече от половината. (Осветена е от свещ. Енев, пратеник на патриарх Максим.) Там, в чикагското гнездо на нашите изгнаници имало (твърдят, че още го има) и училище на български език с учителка г-жа Бунева от София, родственица на известната Мара Бунева, на която е наименуван и квартал към Орландовци.

Съдбата на нашите бегълци-изгнаници в Югославия е винаги по-трагична от тази в другите наши съседни страни. По данни на споменатия вече Александър Ив. Илиев от с. Гайтанци (Смирненски), Ломско, като водели заловените за бягство от Югославия за Гърция, титовските милиционери ги вкарвали в скопските арести и им казвали: „Вие, бугарете, сте ги творили, сега лежете у него (в тях)“. През 1950 г. край Ниш имало лагер със 700 български изгнаници. Там били генерал Тинчовски, генерал Банковски (сега е в Лас Вегас, написал е книга), Асен Славов, Дими Мурдаров-Краварев, сестриният син на Никола Петков (от Софка Петкова) и други. Самият Александър, баща му Иван, Иван Тодоров Първанов и Иван Иванов (сега в Австралия) от с. Грамада, Видинско успяват през Кралево, Марибор да преминат в Австрия в гр. Клагенфурт, после в Грац, където имало общешитие за емигранти. Борис Митев от Лом, като представител на БНК и Игнат Канев, градинар от Врачанско, но мултимилionер, ги приютили и хранили добре. Същите ги препоръчали на ИРО (Интернешънъл рефюжи организейшън) и през Париж, с повече от 40 души ги изпращат в Канада. Там работят, устройват се и се женят, създават семейства. Александър Ив. Илиев се оженва за българката от Македония Мери в Канада, има син Борис и дъщеря Даяна и живее в Едмонтон, щат Алберта, но е повече в Торонто, често идва в родното си село, а баща му се е завърнал завинаги.

Христо Игнатов от Плевен, студент-правист от 1945 г., но впоследствие изключен като „злостен опозиционер николапетковист“ (както сам пише в бр. 11 на в. „Демокрация“ от 14 януари 1991 г.) през 1948 г. избягва от България. В Рим взема участие в дейността на създадения от Иван Барев (брат на Ценко Барев) Подкомитет към БНК, а в последствие е и говорител на българската емисия на Радио Рим цели 10 години. Там взема докторат по правни науки на тема „Европейски съединени щати и България“. Разочарован от ненамесата на Запада в защита на Унгарското народно въстание през 1956

г. заминава за Австралия, дето изпърво работи дори като мияч на чинии. После е във Вашингтон, дето чрез близостта си с д-р Г. М. Димитров отваря ресторант на 14-та улица, близо до Белия дом и до седалището на Българския национален комитет. Този ресторант става важно средище на българските хъшове, пръснати из цяла Америка. Според Христо Игнатов (Крис Игнатоф) в САЩ живеят над 50 хиляди българи от които 15 хиляди в Чикаго, 12 хиляди в Лос Анджелис, 10 хиляди в Ню Йорк и т.н., като някои от тях са доста преуспели. Франк Попов от София е главен директор на химкорпорацията „Доу Кемикъл“, на който годишната заплата е по-голяма от тази на президента на САЩ (тогава Джордж Буш).

„Капитализмът далеч не е идеална система, но все пак добре функционира, докато комунизмът като идея е най-възвишената форма на човешко развитие, но хората никак не са съвършени и затова тя е чиста утопия!“ - заявява Хр. Игнатов в писмо до „Демокрация“ от Сан Диего (САЩ) от ноември 1990 г.

В рубриката „Писма отдалече“ и под заглавие „С кални ботуши в човешката душа“ (в „Демокрация“, бр. 11/1991 г.) нашите изгнаници Хари Христов, живущ в Сан Франциско (САЩ) и Петър Ценов, живущ в Канада, се възмущават, че дори сега, през 1990 г. им се отварят писма и колети, пращани от България, дори икона на Св. Богородица е изкъртена и Х. Христов получил само празната рамка.

Стоян Димитров Андонов от с. Ракиново, като и брат му Георги, заедно с по-старите сдружени земеделци, основатели на БЗНС Георги Петров Пелев, Георги Стоянов Терзиев и Ангел Димитров Дарелов, след забраната на БЗНС-Н. Петков през 1947 г. са подложени на небивали преследвания и репресии от властите на БКП. Затова се решават на бягство през границата, заедно с Кръстьо Зарев и Ангел Пандев от с. Дорково. Но Георги Д. Андонов е откаран в лагера в с. Горник, Плевенско и трябва да го изчакаат. Стоян, дори веднага след завръщането на брат му, става с него горски работник, като целта им е да проучат терена за бягство. Кръстьо и Ангел довеждат още хора, готови за бягство. Получава се разминаване из шубраците на Родопите и Георги Андонов е заловен и откаран в Белене, а успелите да преминат в Гърция са: Кръстьо Зарев, виден деятел на ЗМС, Ангел Пандев - бивш председател на Академичния ЗМС, двамата от с. Дорково, Пазарджишко, Кръстьо Пандев, брат на Ангел, също от Дорково, Стоян Стайков-Даскала, студент от с. Ивайло, Пазарджишко и най-вече проучилият пътя Стоян Д. Андонов от Ракиново. Стоян Андонов след много трудности се установява в Париж и е важен деятел на БНК и Задграничния БЗНС. След падането на болшевиизма подпомага парично БЗНС и в-к „Земеделско знаме“, както и общинското БЗНС в Ракиново. След дълбоките преживявания при последното му посещение в България, връщайки се в Париж, на 10 август 2000 г. склапя завинаги очи...

Доктор Стефан Маринов е от българите в САЩ, който твърде много е допринесъл за изясняването на опасността, която представлява за света сталинисткия тип комунизъм. Чрез конгресмена Лари Мак Доналд, голям приятел на България и съветник на президента Роналд Рейгън, д-р Ст. Маринов успява да направи това достойние на самия президент. И както видяхме, Рейгън поведе политика, която доведе до размразяване и рухване на червената Бастилия.

Доктор Никола Алтънков от София през март 1963 г. прави един много успешен скок на Запад, като взема оттук виза за Финландия, но минавайки през СССР се озовава в Американското посолство в Хелзинки. Следва Швеция и оттам - в САЩ, където вече се установява задълго. (През 1949-1950 г. е съден за конспирация та „Федерал“ в София и е бил пратен в затвора в Белене). На Запад е деятел на БНФ, но изглежда от някакво крило, защото през 1990 г. тук, пред Софийски градски съд е регистрирал тукашен БНФ-

Александър Димитров от с. Младиново, Свиленградско решава и през 1949 г. заедно с група земеделци, съидейници през Сакар преминава в Турция. Другите са: Вълкан и Господин Скерлеви, Кръстьо Стоянов Димитров, Желю Рожков, Тодор Льондов и Георги Гюмюрджинов от Младиново и Пею Джинев и Стоян Калайджиев от с. Костур, Свиленградско. Оттам - в Италия, Бари, Ези, Неапол, заедно със сто души мъже и една жена - Софийка от Свиленград. После през Франция отива в Германия, дето от 1951 г. е бил в Българската въоръжена рота, за която вече писахме. Също с него са били Христо

Желязков и Господин Русев Пеев от Младиново. Завършва медицина в гр. Майнц и започва да практикува частно, а по-късно е на медицинска служба до 1997 г. Женен е за германка-Карин, имат три деца: син Марк, дъщеря Миша и син Лери. Живее в гр. Висбаден, периодично идва в България, която никак не забравя, както и своя БЗНС, които подпомага парично. Дарител е за написването и издаването и на настоящата книга.

Николай Ненчев Колев от с. Кукорево, Ямболско, като активен земеделски младежки деятел и секретар на ЗМС в гимназията и горещ агитатор за опозицията през 1946 г. е сполетян от безброй арести, побой и натиск за деклариране на отказ от БЗНС. Пред всичко това той избира бягство през границата през 1947 г. Неуспешно. Зареждат се килиите на Сливенския и Великотърновския затвори, кариерата Самоводене, Дебелт, Бургаско, след което през 1950 г. вече успешно минава в Турция. Оттам, както мнозина други, служи в Българската рота - 4093 в Западна Германия до 1956 г., когато постъпва в редовната американска армия. САЩ, Япония, Южна Корея, отново Германия под егидата на НАТО, това е пътят му до Уволнението през 1964 г. Заживява в гр. Бъфало, САЩ, където е секретар-касиер на Подкомитета на БНК до разтурянето му през 1990 г. Сега е пенсионер и живее с постоянна мисъл за България. (Той е чичо на Николай Ненчев, началник на канцеларията на вицепрезидента).

Иван Виденов Захариев от с. Лешниковци, Трънско, роден 30 г. също поради непрекъснат тормоз и натиск за декларация за отказ от БЗНС-Н. Петков е принуден да избяга през 1950 г. в Югославия и оттам през гр. Горица в Италия. Оттам по линия на ИРО е прехвърлен в Германия и участва в Българската рота от 1951 до 1956 г., на която всички наши изгнаници възлагат надежди да бъде ядрото на бъдещата демократична армия на България. Преминава в гр. Детройт, САЩ, след което се установява завинаги в гр. Бъфало, щат Ню Йорк, където е деен сътрудник на подкомитета на БНК. Оженва се и по имената на децата му личи, че не е предал българският си корен и род: син Виден, дъщеря Марийка (учителка).

Искър Шуманов е роден 1919 г. в с. Карабунар, Пазарджишко. Следвал педагогика в СДУ, но вместо учител става журналист. Репортер във в. „Политика“, спрян през 1945 г., след това зам. редактор в „Младежко знаме“, но след месеци също спрян като орган на „Геметовщината“, а през май 1945 г. емигрира в Гърция. След повече от 4 години в гръцки изгнанически лагери, той е откаран в Италия, откъдето нелегално отива в Париж. Там за кратко време работи в сп. „Освобождение“, издание на Българския национален комитет (БНК). Не след дълго време д-р Г. М. Димитров, председател на БНК и главен секретар на БЗНС го изтегля в Ню Йорк за свой помощник в двуседмичника „Свободна и независима България“, орган на БНК. През 1975 г. БНК го избира за редактор на вестника, на мястото на починалия през 1972 г. д-р Г. М. Димитров. Под негова редакция през 1982 г. започва да излиза и в. „Народно земеделско знаме“, като двата вестника излизат до края на 1989 г., когато пренасят дейността си в България, в полза на БЗНС-Н. Петков.

Окръжното настоятелство на БЗНС в Ямбол издига И. Шуманов за народен представител в VII ВНС през 1990 г. от Елховско-Боляровския район, поради което след 45 години и 10 дни изгнаничество той се завръща в страната. През юли 1990 г. той е избран за главен редактор на започналият да излиза тук в. „Народно земеделско знаме“, член на Управителния съвет и на Постоянното присъствие на БЗНС-Н. Петков. При завръщането си той е в качеството си на Председател на БНК и главен секретар на Международния селски съюз (Зеления интернационал) и политически секретар на извънграничния състав на ПП на БЗНС. Твърде продуктивен като журналист, част от публикациите си Шуманов подписва с псевдонима Младоселски. Автор е на книгата с разкази и фейлетони „Днес и утре“, съставител е на сборник за Никола Петков, издал е и книга със статии и есета от поредицата „Стъпки във времето“. Сега той е член на ПП на БЗНС и главен редактор на „Земеделско знаме“, винаги с актуални статии върху животрептущи проблеми.

След като вече отбелязахме имената и дейността на изгнаниците ни в гр. Бъфало, щат Ню Йорк в САЩ, Николай Колев и Иван Захариев, оттам пристигна едно писмено изложение-декларация за програмните цели на българските изгнаници, намерили се там след бягството си от болшевишкия ад, организирани в Подкомитет на БНК:

□ Да участват или сами да организират дейности в САЩ и другите страни от Свободния свят към освобождението на страните от Югоизточна Европа от комунистическото робство.

□ Да обясняват и разясняват чрез семинари, срещи с лекции, резолюции и доклади тежкото политическо, икономическо и морално състояние на България под безбожния червен режим.

□ Да популяризират богатото българско историческо и културно наследство, традиции, народно творчество и природни красоти на своето отечество България.

Списъкът на подписалите се е: Аврам Джапанджиев от с. Ждребиново, Елховско, Ангел Узунов от с. Голям Дервен, Елховско, Благо Обицаров от гр. Банско, Георги Терзиев от с. Мелница, Елховско, Димитър Велиев от с. Бродилово, Малкотърновско, Димитър Г. Дичев от с. Мелница, Елховско, Димитър Петров от гр. Любимец, Свиленградско, Жеко Жеков от с. Доброселец, Тополовградско, Иван Захариев, Йордан Леваков от с. Белополяне, Ивайловградско, Киро Васев от с. Мазачево, Кюстендилско, Васил Пивчев от с. Кости, Малкотърновско, Кольо К. Динчев от с. Мелница, Елховско, Николай Н. Колев, Тодор Стоянов от с. Драбиша, Ивайловградско.

„И днес, макар и болезнено разочаровани от действителността в България, ние продължаваме дейността си по третата точка от програмните си цели и подпомагаме с каквото можем България, чрез подкрепата си на най-коренно народната организация БЗНС“ - пишат в заключение нашите родолюбиви изгнаници.

Инженер Тончо Тенев, народен представител в VI ВНС от 1946 г. и брат му Жечо (Жак) от с. Узунджово, Хасковско, след мъчителни месеци в лагера Куциян и Богданов дол край Перник успяват да избягат на Запад, като в крайна сметка се установяват в САЩ. За отбелязване е, че Т. Тенев, заедно със Спас Т. Райкин, тук семинарист, станал професор по история в САЩ, Христо Коновски и Калин Койчев са се опитвали да бъдат признати за ТРЕТИ ИЗГНАНИЧЕСКИ ЦЕНТЪР под името „БЪЛГАРСКИ НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ“. Издавали са сп. „Свободно земеделско знаме“ от името на БЗНС-Д. Гичев с дискуссионна насока към БНК. Главен факт от дейността им е една провокативно съчинена реч на Петър Танчев пред Политбюро на ЦК на БКП, в която той „защитил“ чисто земеделска позиция. Тази презумптивна „позиция на Петър Танчев“, тогава шеф на казионния БЗНС в България е доста изкусно изваяна и успешно внушава онова, което той би трябвало да каже пред болшевишките асимилатори на Съюза, но откъде толкова здрави гащи у Петър Танчев?

Но нападките, отправяни срещу Гемето и БНК, начело с Искър Шуманов са един познат синдром, който под името на Д. Гичев не само там не се чу, но не можа да се пренесе и тук после, защото тази фракция, макар и регистрирана от сина му Страхил Гичев тук, нямаше и няма никакви привърженици.

Марко Маринов Марков от гр. Суворово, Варненско е от семейство, чийто баща три пъти е откарван в лагер след забраната на БЗНС през 1947 г., а после осъден на затвор. Това му предполага бъдеще само в черни краски и той избягва в Турция, след това в Италия и най-после се обажда от Германия. Женен е за германка и имат двама сина, като е известно само, че един от тях, Марин, сега живее в гр. Хесен.

Неизчислим е броят на бегълците-изгнаници от селата и градовете по цялото протежение на нашата граница с Югославия, откакто Тито беше анатемосан от Москва като непослушен и конкуриращ Сталин по диктаторство и личен култ. Нашата и съветската пропаганда го разобличиха като „агент на Запада“, поради което мнозина потърсиха спасение през тази граница. Най-обилни данни за това имаме от Кулско и Видинско, от селата Бойница, Бранковци, Подгоре, Макреш, Киряево, Раковица, Извор махала, Шишенци, Чичил, Цар Петрово, Раброво и др. Само от с. Старопатица, Кулско са избягали 41 човека, от Големаново десетки души са преминавали, но част от тях са връщани, особено младежи под 18 години. Стоянка Стефанова Гергова например избягва 15-годишна, намира там баща си Стефан Гергов Гоцев и преминават на Запад. Но 18 души, от които освен Стоянка още две ученички и една жена, не са се завърнали и до днес. Те са Пена и Гаца Въткови Георгиеви и Динка Нинкова Вълчева. От Старопатица също има жени и девойки: Марийка Тодорова, Станка Петрова, Неделя Еремиева, Станка

и Тодорка Пантелееви, Станка Начова и Верка Пантелеева. (Данните са от книгата на Тодор Донов „Страдания и истина“, за който ще пишем по-нататък).

От с. Градец бегълците са 36 души, описани по фамилии от Кольо Ангелов Плосканов, защото сред тях е и брат му Борис Плосканов, починал после в Холандия. А колко са пък неуспешните бягства, заловените на границата или наклеветени, че искат да бягат е невъзможно да се изчисли. Симеон Ценков Ангелов от с. Каниц е изтърпял присъда именно за опит. А семействата им без изключение са изселвани.

Ценко Величков Барев и брат му Иван Барев от с. Докьовци, Трънско поради последователното отстояване на своите земеделски идеи са изкарали повече от две трети от живота си сред преследвания, затвори и тежко, многогодишно изгнание.

Ценко Барев е осъден още през 1941 г. на 15 г. затвор с известния процес срещу д-р Г. М. Димитров, откъдето излиза чрез амнистията на правителството на К. Муравиев на 8 септември 1944 г. През май 1945 г. като председател на Академичния ЗМС милицията прави опит да го арестува, но той успява да се изплъзне и минава в нелегалност, а после избягва в Гърция. Задочно е осъден и по следдеветосептемврийски процес срещу д-р Г. М. Димитров през 1946 г. От 1948 г. вече е във Франция, където взема дейно участие във всички организационни и печатни изяви на нашата изгнаническа емиграция, като член на БНК, ръководството на БЗНС в чужбина и на Международния селски съюз (Зеления интернационал).

Акредитиран е като български представител в Европейския съюз и други подобни организации и институции. През 1973 г. основава в Париж Българско освободително движение (БОД) с клонове във Франция и Германия и издава списание „Бъдеще“. Като публицист има много публикации в разни български и чужди периодични издания.

През май 1991 г. начело на около 40 души българи-изгнаници той се завърна в България, посрещнат тържествено и с надежда за обединител на БЗНС, което по много причини не се постигна.

Иван Барев се завърна след също голяма организационна и публицистична дейност в чужбина, но наскоро след това почина. Голяма ерудиция по историко-политически въпроси показва в книгата си „История на древната демокрация“, издадена в чужбина. Книги с интересно съдържание издаде тук и Ценко Барев.

Многострадални наши изгнаници са и Цеко Йорданов-Даскала от с. Игнатица, Врачанско и Владимир Петров от с. Завала, Брезнишко, който е бил офицер в Българската рота в Гермерсхайм, Германия, където по това време (1958-1963 г.) се основава нещо като българска колония. Там и до днес пребивават или се срещат наши изгнаници, които останаха да живеят в чужбина, като Здравко Първанов и други. Самият-Владимир Петров се завърна и живее в София.

Милка Геннадиева-Бъов е несравнима с никоя друга жена от нашите изгнаници по своята култура и влияние дори сред френските политически среди. Видна деятелка на БНК и висш служител във Френското радио, където успява да се настани като говорители и други наши изгнаници, предимно земеделци. Макар живееща в Париж, тя се е интересувала и подпомагала всички нуждаещи се от изгнаниците.

Неофит Ангелов Оприков, роден 1930 г. в гр. Брегово, Видинско е от средите на ония твърди мъже от Брегово, които още през 1950 г. организирано се противопоставиха на заграбването на земята от червените властници и вкарването на хората в трудовите казарми, наричани ТКЗС. Това е всъщност нелегално възстановена земеделска организация, наричана от властниците „конспирация“, на която Оприков се е посветил от ранна възраст. При разкриването ѝ започват арестите на Евлоги Заев, Крум Йонелов, Панталей и Борис Тодорчеви, Лиляна Гуйкова Димитрова и др. Неофит Оприков и Димитър Тикатов (също от Брегово) изпреварват арестуването си и успяват да избягат в Югославия на 3 април 1951 г.

Но и там режимът се оказва такъв, от какъвто бягат. Два месеца в лагер край Ниш, трудовото стопанство „Братство-Единство“ във Войводина, стачки и протести за отиване на Запад, опит за бягство през Триест за Италия, залавяне и три месеца арест, вдворяване в концлагера Есеница в Словения, останал от времето на Хитлер...

И там, сред повече от 500 български емигранти, Н. Оприков с група по-смели момчета

рисковано преплуват заобикалящата лагера река и се озовават в Австрия през декември 1951 г. Мъчителен и свързан с объркване на посоката преход през Алпите ги довежда до гр. Лутефбург, след това в Грац. Там ги намира д-р Г. М. Димитров председател на БНК, който знае за подвига им и ги кани да се включат в сформиранията в Германия българска военна рота, схващана като първа военна единица на бъдещата демократична армия на България. Н. Оприков веднага се съгласява. Там са 250 души, въоръжени, обучавани, винаги в бойна готовност да помогнат на свободното човечество за освобождението на родината си. Но през 1961-1962 г. ротата е разформирана и с благородната помощ на семейство Дора и Иван Георгиеви, родом от Прилеп, Македония, но живущи в гр. Питсбург, щат Пенсилвания в САЩ, Оприков се установява там, като техен роден син. Остава да гори в сърцето му мъката по роден дом и семейство. В Брегово остават на произвола на властите жена му Тинка и синът му Милко.

В Питсбург той става член на секцията на БНК и заедно с Генади Спатаров и Георги Недялков сформират ЗМС „Сергей Румянцев“ и често посещават д-р Г. М. Димитров във Вашингтон, който за тях е учител и приятел. Не след дълго Оприков създава българска фолклорна трупа чрез опита си, натрупан още в ротата в Германия, където участва в известния Европейски фестивал в гр. Фулга. Трупата му в Питсбург става известна и канена на всички тържества в Чикаго и други центрове на нашите изгнаници. Изучава и балетно майсторство, като играе в „Кармен“, „Риголето“ и други, преподава „Обноски и поведение в обществото“ в модни подиуми.

През 1961 г. Оприков се премества в Маями Бийч, щат Флорида, привлечен от чудесния климат, където продължава кариерата си на балетен танцьор, открива козметичен салон и магазин, а по-късно и ресторант. В личен план той неотстъпно духом принадлежи на останеното в България семейство, жена му Тинка Пантелеева Оприкова и синът Милко, останал без баща си на една годинка. Цели десетилетия сведенията му за тях са оскъдни, като научава, че Милко е вече женен, че има снаха Мария, а по-късно и внучета Нели и Людмила. През 1982 г. го попарва вестта, че синът му е починал и той с денонощни усилия и безброй трудности успява да подпомага парично осиротялото му семейство, а сега и своя БЗНС.

Спрях се по-подробно на този случай, твърде показателен за това, как един наш изгнаник с желязна воля и дарбата си преуспява в страната на свободата, заплатил това с мъка по род и родина.

Димитър Аврамов Тикатов е роден през 1930 г. в гр. Брегово, Видинско. Има същата съдба на изгнаник, като заедно с Н. Оприков избягва от арестуване заради участието си в нелегална антикомунистическа организация в своя град, на 3 април 1951 г. Същите са и драматичните му преживявания в концлагерите в Югославия, където пътищата им временно се разделят, защото Д. Тикатов успява да избяга в Триест, Италия през ноември 1951 г. Събират се отново в българската въоръжена рота в Германия, дето той остава до 1956 г. след което заминава за САЩ и се установява в Чикаго, където започва работа. Но, както и при всички наши изгнаници, щом уредят жизнените си проблеми, наляга ги пък мъката по роден дом и семейство и носталгията по родината. А Димитър Тикатов е оставил жена си Маргарита със син на 13 месеца, родители и брат. Започва постъпки да бъдат пуснати да отидат при него в САЩ, а те след бягството му са били изселени за цели 3 и половина години в с. Бенковски, Добричко.

Чак през 1977 г. след 26-годишна раздяла в Чикаго идва само жена му, а синът му, вече със свое семейство живее и днес във Видин. Димитър Тикатов заживява сред своите събратя изгнаници под егидата на отдавна съществуващата Българска църковна община „Света София“, където е дълги години касиер на Настоятелството.

Със събрани парични вноски измежду изгнаниците там, успяват да закупят една двуетажна сграда, която преустройват в черква и салон за земляшки сбирки, пикници и вечеринки. Сега Димитър е пенсионер и с още събрани пари са закупили 5 декара площ за нова черква, първата копка на която е била на 17 септември 2000 г. - на празника на Света София и дъщерите ѝ Вяра, Надежда и Любов...

Желязко Стоянов Тюфекчиев е роден 1921 г. в с. Горска поляна, Елховско, в семейството на селски учител, земеделец. През 1944 г. Желязко постъпва в Школата за

запасни офицери в София. Дипломира се като фелдфебел-школник и като отличник е оставен да обучава курсанти. Уволнява се по свое желание през 1945 г. с намерение да учи в университета, но не му дават „ОФ-бележка“ и става първоначален учител в с. Долно Ябълково, Средецка община, Бургаска област. В последствие успява да стане студент във Висшето училище по физкултура (ВИФ), откъдето през 1948 г. е арестуван за „вражеска дейност“ и изпратен в Централния затвор в София. На съд след 6 месеца е оправдан, но и изключен от ученето Белязан по този начин, той е на постоянен прицел от властите, тормозен, арестуван, разпитван и заплашван, от което намира изход само в бягство през границата. И през март 1950 г. се озовава в Турция, в Истанбул. Повече от 2 години оттам изпраща статии и дописки до в. „Свободна и независима България“, орган на БНК. От август 1952 г. е вече офицер в Българската рота в Германия, като взведен командир. Там, заедно с Н. Оприков и други правят танцова трупа за народни хора и песни, която участва във фестивалите на Европейската младеж във Фулда и Пасау през 1954 и 1955 г. и спечелва горещите овации на публиката. От 1955 до 1961 г. служи в редовната американска армия, след което работи в Българската секция на радио „Гласът на Америка“ като преводач, говорител и журналист. Пенсионира се през 1988 г. като шеф на Радиослужбата и заживява в слънчева Флорида, с неувяхваща обич към България.

Иван Младенов от Благоевградско е от тези българи, които още в началото на комунистическото управление в България се опълчиха с всички сили срещу него. Лагерът в Куциян и този в Богданов дол край Персин оставят дълбока следа в живота и здравето му. Но това не сломява духа му на човек и земеделец. Той търси изход през границата и смело го намира. Дълъг и драматичен е пътят му към свободата, докато се установява в гр. Сан Франциско в САЩ, където живее и до днес, като уважаван гражданин, избран за участник в съдебно жури. Не забравя и родината си и своя БЗНС, които подкрепя с каквото може.

Костадин Георгиев Кръстанов от с. Негован (София-град) също отрано разбира, че свободен живот в България под комунистическо управление не може да има, затова прави 5 опита да избяга. Осъждан е и изтърпява присъдите си в почти всички наши затвори, но най-после успява.

Установява се в Чикаго, САЩ, откъдето се завръща чак през 1992 г. С пенсията си, макар и скромна за условията в чужбина, тук той усеща възможност да подпомага и своята организация - БЗНС и нейният вестник „Земеделско знаме“, както и издаването на книги, касаещи важни страници от историята му.

Никола Кортуклиев от София, като син на дворцовия генерал Кортуклиев, изтърпява две присъди за неуспешни опити за бягство. Но отново опитва и най-после успява, като се установява в Австрия и Германия. Упоритият му стремеж към бягство, заплатен и с много мъки по затвори и лагери е мотивиран с това, че като семейство от най-приближени до цар Фердинанд, той му бил завещал някакви Сакскобургготски имоти и имущества в Австрия, които Н. Кортуклиев иска да владее и използва. И вероятно е успял, защото след 1989 г. се завърна с възможности да издава в-к „Земеделско единство“ и да крепи някаква политическа фракция, състояща се от него, Йордан Дупаринов, Георги Андреев (бивш министър от казионния БЗНС), Садовски и други, останали обаче незабелязани на политическата сцена в България.

Изложението ни за изгнаниците-българи на Запад ще бъде много непълно ако не отбележим, поне само по име (защото са вписани и в Книга втора) и следните, важни като личности и политически деятели хора: Кръстьо Зарев, Ангел и Кръстьо Пандеви от с. Дорково, Пазарджишко, Иван Ангелов, Благо Славенов от Пловдивско, Димитър Георгиев Пенчев от с. Чарда, Ямболско (заедно с жена му Минка и дъщеря му Недка), Петър Бояджиев (завърнал се и предлаган за министър-председател през 1993 г.), Иван Мелин от Пловдив, Апостол Матакиев, Емил Антонов, Коста Шопов, Георги Колев Шанкалията, Йордан Райчев, Слави Нейков, Лозю Х. Димитров, Стратия Скерлев, Стоян Радичков, Драгия Карабоюков, Руси Дончев, Димитър Кръстев, Вълчо Вангелов, Борислав Байчев (командир на българската рота в Германия), Здравко Първанов, Гено Иванов, Найдено Георгиев, Гено Троев, Васил Белчев, Христо Лимберов, Васил Пивчев-Странджата, Христо Чурелов, Сава Севов, Митко и Вене Рангелови и много други, някои

от които днес не знаем дали са живи или покойници, дали са се върнали тук или са останали в чужбина.

Иван Бейков Марков от гр. Левски, Плевенско, след изтърпяването на дълга присъда тук през 1970 г. поради заплахата отново да бъде арестуван избягва в чужбина и се установява в Сан Франциско, САЩ, където след много трудности става уважаван член на обществото. Завръща се след 1989 г. и взема участие в политическите борби като земеделец и деятел на ОДС.

Въпреки че много от изгнаниците, които ще изредим по-долу са покойници, както вече казахме, родината трябва да знае своите синове, макар и населили до смъртта си чужда земя.

Данните за изгнаниците в Германия са от Михо (Михаил) Христов Михов, а за тези от САЩ - на Н. Оприков.

Георги Георгиев Чобанов от с. Лисово, Велинградско избягал през Истанбул в САЩ и като военен участвал в Корейската война, във Виетнам, починал през 1996 г. на Хавайските острови. Съпругата му Уши живее в САЩ и имат три деца, отдадени на политически и военни кариери. Чобанов достигнал до чин полковник от армията на САЩ.

Георги Кехайов, наш изгнаник, живущ сега в Германия, в Мюнхен, е бил говорител в радио „Свободна Европа“. Петър Кехайов живее в Страсбург, Франция, Димитър Казаков - в Германия, Ангел Узунов - в САЩ, Райко Станчев - в Германия, Христо Гелов - във Флорида, Стефан Левордашки - в Париж, Игнат Колев - във Вирджиния (САЩ). (Данните са от Димитър Терзиев).

Георги Стоянов Божков, роден през 1934 г. в с. Църварица, Кюстендилско е арестуван от властите през 1950 г. още като ученик за подготовка за бягство, заедно със Сокол Ал. Соколов от София, Тодор Илиев Денкин и Асен Йорданов за строшаване на бюста на Сталин. През 1951 г. също е арестуван на два пъти за „вражески прояви“, като втория път е откаран в Белене, заедно със сокол и Денкин. През 1952 г. Сокол Ал. Соколов е убит на брега на Дунав, а Божков и Денкин след много премеждия се добират до Югославия. Драчево до Скопие, Едине до Белград и Йесеница в Хърватско са мъчилищата, през които минават с Денкин докато през 1953 г. през Битоля се озовават в лагера „Леврион“ в Гърция.

Есента на 1953 г. Божков е вече в Триест (Италия) при Благо Славенов, та до 1966 г., когато заминава за Австралия. Безумно смел и непримирим с болшевишката власт, Божков не намира покой където и да го е отправяла съдбата по света. Америка, Франция, Германия са все етапи от неспокойното му битие на изгнаник и земеделец по идеи. Достига и до въоръжено преминаване в България, при което само всевиждащият Бог знае как е оцелял. Последното му пристанище е като живущ и жител на кв. Горубляне в София. След разпадането на червената власт той е избран редовно в Управителния съвет на БЗНС, но най-важното от дейността му е, че като деятел на Съюза на репресираните и човек със замах в делата си устрои известната „ОТМОРНИЦА“ (клуб-ресторант) на пл. „Славейков“ № 4 в София. И там, в ролята на „Странджата“ от „Немили-Недраги“ на Ив. Вазов, той любезно и щедро приютава и нахранва всеки от съвременните хъшове, все победните репресирани събратя по съдба за сърдечна размисълка при срещите им, за което идват от всички краища на страната.

Евдоким Петракиев от с. Покрайна, Видинско е от тези български изгнаници, за които бягството през границата е истинско спасение. Лишен от възможност да учи тук, той с риск на живота си след много препятствия се установява в Германия, където започнал отначало достига до инженерно образование. Женен е за германка и има три деца. Сега само спорадично посещава България и своята обичана Покрайна.

Сложен и труден за описване е и животът на Стоян Михайлов от гр. Любимец, Свиленградско, който също както и брат му Михаил предприемат риска на бягството в чужбина. В крайна сметка Стоян се установява в Лос Анжелос (САЩ), а брат му Михаил - в Австралия. Поради семейните си задължения остават там и до сега.

Мато Стоянов Коритски е роден в с. Подгоре, Кулско. Съдбата му е съвсем сходна с много други наши изгнаници на Запад. Защото и той успява да се добере дотам след

изтърпяна присъда за политически дейности. Бягството му е през Югославия, дето твърде дълго е сред нашите емигранти, но после пребивава във Франция и Германия. Завършва висше образование (инженер) и взема участие в дейността на средите на БНК, тъй като е земеделец. След завръщането си тук заживява в Пловдив, където щедро подпомага и организира издаването на книги на тема за репресиите и обединението на БЗНС.

Доктор Вълво Топалов от с. Калеица, Троянско е един от видните български изгнаници, озовал се в Германия, а после и във Франция. Издал е книги на тема положението в България, които още не са проникнали в България, но по съобщение на брат му, Цочо Топанов, той от месеци е вече покойник. (Данните относно книгите му са от Тончо Карабулков, живущ във Франция).

Мито Петров Цветков (Банкерски) от с. Макреш, Видинско избягва като ученик-абитуриент във Видинската гимназия. С чистият порив на селски младеж той жадува за политическа дейност в полза на своя ЗМС, но бягството му в Югославия го разочарова, защото го използват само за труд в селското стопанство „Братство- Единство“ в гр. Стари Бачей във Войводина. В крайна сметка преминава на Запад и става един от активните дейци на младежката секция „Мара Рачева“ към БНК. Сътрудничи на изданията му и с мъка следи репресиите над семейството му, което е изселено от властите. След кратки завръщания след 1989 г. в България, той остава да живее в гр. Сент Оуен, Франция, където старателно е опазил архивите за дейността си.

Дончо Генчев Дончев от с. Върбак, Шуменско, освен че повтаря също съдбата на стотиците, с изтърпяната присъда в България има и особена съдба в чужбина. Пет години служи в армията на САЩ, като изпитва най-суровите методи на обучение из джунглите на Хавайските острови. След рухването на тоталитаризма, той със същинско писателско майсторство описва живота си в книгата „Рейнджър“, а от наша страна битието му е описано в раздела „Варненска област“.

Тончо Атанасов Карабулков от гр. Българово, Бургаско съвсем млад избягва в Турция, оттам в Италия и след много мъчителни опити се добира до Франция, Париж, където живее и днес (в сателитния град Коломб). Макар никому непознат дотогава („без пагон от България“ - негов израз) с денонощна упоритост за натрупване на знания, той става един от видните дейци на БНК, а после и на БОД (Българско освободително движение с водач Ценко Барев) и редактор на периодични издания. Той е и най-плодовит литературен творец сред нашите изгнаници, чиито творби са вече популярни и в България: „От Черно море до Париж“ - записки на един изгнаник; „Песни за Никола Петков“, „Аз няма да бъда жив, но България ще бъде свободна“ - пиеса за Никола Петков, „Драйфусовата афера“, „За да не изчезне нашият свят с нас“ - спомени за видни изгнаници, както и 4 книги, издадени на френски език. Активно сътрудничи сега и на издаваните тук вестници „Литературен форум“, „Народно земеделско знаме“ и други.

Стойне Стоянов от с. Габров дол, Радомирско успява да избяга на Запад, но е един от малцината, установили се на Север, в Швеция. Специалист по хранително-вкусовата промишленост, той нито миг не изоставя и обществено-политическата насока на своите деяния. Участва в неправителствени организации и фондации, за което посещава Белгия и Холандия, а сега живее в гр. Банкя и е твърдо съпричастен към съдбата на отечеството си.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА: По понятни причини (политическа родственоост) повечето от персонално посочените дотук изгнаници са от средите на БНК - земеделци, анархисти, социалдемократи, звенари и безпартийни, тъй като те с по-голяма готовност ми предоставяха данни за себе си и колегите си.

Но въпреки по-слабата отзивчивост на хората от БНФ, макар и с повече усилия, позволявам си да оглася и някои изгнаници от тези среди, до които по свой път се добрах.

Желязко Гочев е един от най-отдавна спасилите се с бягство на Запад български изгнаници. Преминал през арести, карцери и съден от народния съд, той с риск на живота си се озовава в Гърция, където след дълго пребиваване в лагера „Лаврион“ се добира до Италия, а после се установява в Ню Йорк, САЩ. Годишите на изгнание не са го отчуждили от родината и в едно свое изявление той мечтае „под звуците на „Шуми

Марица“ да бъде сринат комунизма и да се възстанови Търновската конституция“...

Димитър П. Нойков-Попето от София, заедно с брат си Владимир и тричленното семейство на Милко Мушмов през 1955 г. намират политическо убежище в Гърция. Като legioneri и горещи привърженици на Българския национален фронт, те успяват да отидат на Запад и да се предоставят в негово разположение. Д. Нойков служи 5 години в Американската армия, става сержант и е в частите в Германия, САЩ и Виетнам. След пенсионирането си заживява в Джорджия, САЩ, където умира през 1998 г.

Миро Горанов Кривошийски, роден в с. Добралево, Врачанско, след много заплахи и преследвания мъжествено прекрива граници и меридиани и намира свое гнездо в гр. Бъфало, щат Ню Йорк в САЩ. Но си остава не само деен сътрудник на БНФ, но и дълбоко съпричастен към днешната и утрешна съдба на България.

Клонът на БНФ в гр. Чикаго, САЩ е един от местата, дето дивеят, веселят се и празнуват българските национални празници много от българските изгнаници, които по семейни и други причини не са се завърнали в България след падането на болшевиизма.

Председател на клона на БНФ там е Борислав Борисов, секретар Иван Тодоров, сред най-активните са поетесата Мария Матинчева, Тодор Пенев, Христо Христов, Здравко Данаилов, Нина Георгиева, голямата фамилия на Иван Гашков (сега покойник), Трайчо Стефанов, Крум Радев, Димитър Драгойчев и други.

Важно средище за нашите изгнаници, както от БНК, за който писахме, така и за БНФ е гр. Бъфало, щат Ню Йорк, САЩ. Председател на клона на БНФ там е Миро Г. Кривошийски, който заедно с д-р Русева организира беседи, чествания и веселия, особено след черкуване в Американската православна църква „Свети Георги“. Там са вършили дейността си, както и в Чикаго и видните дейци на БНФ д-р Георги Паприков, бивш председател на БНФ, сега покойник и инж. Ангел Гъндерски, също покойник.

Георги Тодоров Петров, роден в с. Сива река, Свиленградско, след интернирането на семейството му и явната заплаха да бъде убит или осъден, избягва през 1956 г. в Гърция. Следващата година започва служба в Американската армия, като не престава да бъде активен деятел на БНФ. Дълги години живее в гр. Дансинг, щат Илинойс, САЩ, където и свършва земният му път през 1997 г.

Изгнаници от средите на БНФ са и Ивелин Илиев - в Аахен, Германия, Тодор Рангелов в Брисбън, Австралия, Пенчо Георгиев във Винтербах, Германия, Иван Трайков - във Виена, Георги Антонов - във Финикс, САЩ, Любен Ангелов в Монреал, Канада, Валери Павлов в САЩ, Петър Захаров в Швеция, Васил Неделчев в Торонто, Канада, Иван Гаджев в Детройт, САЩ и др.

Генчо Нанков, българин-изгнаник, живущ в гр. Рочестер, САЩ отдавна е избягал от червения ад. Като привърженик на БНФ, той наскоро е гостувал в България, но си заминал разгневен от това, че тук в разни учреждения и заведения го таксували все още като чужденец. Но най-показателното е, че се е „чувствал повече българин от тукашните българи“, защото си казва „довиждане“ и „благодаря“, вместо тукашните „мерси“ и „чао“...

Наши изгнаници след дълги мъки по родината, спящи под чужда земя са: Петър Банков (Монреал, Канада), Георги А. Петров (Кливланд, САЩ), Недялко Ат. Недялков (Торонто, Канада). Търсят се данни за Тодор (Тода) Цветков Александров от с. Шишманово, Видинско, избягал през 1971 г. в САЩ и от 1975 г. е в неизвестност. Търси го племенникът му Александър;

Петър Любенов Стойчев от София, избягал от Белене през 1974 г. в Австрия и после в САЩ, но оттам неизвестен. Търси го сестра му Миряна Василева;

Димитър Кръстев Стоянов от с. Долно Кутуре, Леринско, търси го Христо Антонов Кръстев от Варна. (Данните са от сп. „Борба“, издание на БНФ-Инк.)

Австралия, макар далечна, е приютила много от нашите бегълци-изгнаници, спасяващи се от сталинисткия терор у нас.

Тодор Ив. Донов, роден през 1927 г. в с. Старопатица, Кулско в многолюдно семейство със здрави християнски традиции и морал, каквито са били и почти всички други в двехилядното село. Ужасът от „мероприятията“ на властниците по отнемане на земята и вкарването на селяните в ТКЗС го принуждава да избяга в Югославия и през

цяла Европа с редица трудности се заселва в Австралия, заедно със съпругата си Динка Николова Вълчова от с. Големаново. В Австралия той намира повече от 300 наши изгнаници, пазещи българските традиции, език и имена. Завръща се в България едва през 1997 г. след 46 години изгнание, в резултат на което е и книгата му „Страдание и истина“, издадена 1998 г. в Мелбърн, Австралия. Признавам, че със сълзи на очи прочетох в нея за пълната разруха на родното село и родната къща, както ги е заварил, за буренясалите гробове на родители и близки, за гроба на дядо му чак в с. Балканци, Добричко, където е било изселено цялото му семейство.

Освен от книгата на Тодор Донов, твърде малко други източници на сведения за нашите изгнаници в петия континент имаме. И там те са в клоновете на БНФ и БНК, от чиито централи получавали вестници, списания и кореспонденция. Имало е (а може би още го има?) и изгнанически печатен орган „Завет“, с редактори Димитър Вацов, Д-р Ахпапов, Пано Сарайдаров и други, от клона на БНФ.

Самият Тодор Донов заживява в Мелбърн, втория по големина град в Австралия (3 милиона жители), заедно със съпругата си Динка, дъщеря си Анита и зет си Греъм (австралиец). В Сидни (4 милиона жители) живее Младен Тодоров, също от с. Старопатица, а в Бризбейн са Мито Данов от с. Раковица, Кулско, Илия Илиев от с. Панчарево (София-град) и други. Около черквата „Свети Иван Рилски“ в Мелбърн, източно-православна, също както в Чикаго и другаде съществува Българска църковна община, където се срещат за разговорка и взаимопомощ при скръб и веселие много от нашите изгнаници и предишни изселници-българи. Така те опазват и продължават своя език и традиции, там споделят болката си по Отечеството. Наши изгнаници живеят и в Аделаида, а има и друга източноправославна църква в Сидни, струва ми се „Св. св. Кирил и Методий“, която е под управлението на Максимовия Св. Синод. Чрез изпращаните там свещеници, както и чрез Славянския комитет в България, червените власти са опитвали да разединяват и привличат към себе си изгнаниците, но без успех. Но това никак не значи, че последните са отчуждени от България.

Веднага след рухването на тоталитаризма, мнозина от тях се отправят да я посетят, а по-късно и откликват на призивите за помощ, особено осезателна за фондация „Бъдеще за България“.

От църковната община „Св. Иван Рилски“ миряните-изгнаници събират и изпращат 20 000 долара, от гр. Сидни - 7000 долара, от Аделаида - 10 000 долара. Списък с дарителите имам за Мелбърн, който, и макар само с фамилните имена ще ги цитирам: Н. Цанов, А. Христова, Л. и Н. Христови, Е. Байрактарова, Тодор и Динка Донови, Т. Гачов, Г. Галчин, Гешеви, Г. Костов, Х. и Б. Камбурови, Фили и В. Леджмен, Ф. и К. Милтенови, Н. Нешков, М. Петров, М. Радева, М. и К. Станчеви, Т. Вълков, Людмила и Станислав Георгиеви, Маргарита и Илия Димитрови, Лиза и Асен Тодорови, Илия Атанасов, Димитър Димитров, Георги Грозев и двама-трима анонимно, само с инициалите си, от които „Д. К.“ е дал 5 000 долара.

Поради много оскъдните данни за нашите изгнаници в Австралия, нейната отдалеченост от родината ни, нека ме извини читателят, че се изкушавам в умилението си да цитирам и известните ми вече имена на 60 души наши родни братя-изгнаници, спящи в далечната земя на Зеления континент.

Някои от тези скъпи покойници са и от предишните, преди 1944 г. наши заселници в Австралия, които сърдечно са приели и са подпомагали нашите изгнаници.

Бог да ги прости! Бог да прости и нас, че толкова малко направихме и толкова малко знаем за чедата български в Австралия!

Диверсантите - вѳоръжените рѳце на изгнаническа България

Преминалите с риск за живота си страховито пазените граници от сталинистите в България са предимно действени и смели личности. Много от тях са разочаровани от това, което намират в така наречената чужбина, в „Свободния свят“. Обществата в западните демокрации са заети само със себе си, с битието си и служебното устройване, без да проявяват особена загриженост за пѳшкащите под робство страни от „Социалистическия лагер“. Изгнаническите средища развиват дейност с политически групирания и прегрупирания, с печатни издания, насочени повече към „самоубеждаване“ и „самозадоволяване“, отколкото за прехвърляне в България, с повечето вражди помежду си, отколкото с общия потисник и враг...

Политиката и пропагандата на западните демокрации е повече съглашателска с „Империята на злото“ - СССР, отколкото конфронтационна и съветва потиснатите народи към компромисно изчакване „за да не се дават излишни жертви“. Това положение за много от изгнаниците е повече от убийствено. И те решават да хванат оръжието, да се върнат в родината си и да воюват! Рисковано и излишно - съветват ги благоразумните. „Априлското въстание не освободи България, но предизвика Освобождението!“ - това е твърдението на смелите и дейните.

Не може да се отчете кои са първите групи от наши изгнаници, приели визиращото ги като престѳпници прозвище „ДИВЕРСАНТИ“, както ги наричат властващите и като каквито ги преследват.

Най-осезателно разтревожила властта е групата на майор Никола Мутафчиев, прехвърлена от Гърция в България през пролетта на 1949 г. Мутафчиев е майор от запаса, осѳден от народния съд и избягал от Врачанския затвор през 1946 г. в Гърция, където в лагера „Лаврион“ образува Български противоболшевишки фронт и под негово представителство се връща в Хасковско с цел да създаде вътрешно съпротивително движение. Освен него участват: Марин Митев Христов, Кою Гѳонев Коев, Маню Попов, Васил Янчев, Димитър Бахаров и Илия Пенев, повечето легионери офицери. (Данните са от книгата на Д. Шарланов „Горяните - кои са те?“). Групата установява свои бази и поддръжници в разни села в Хасковско, Свиленградско и Харманлийско. Връща се в Гърция и идва много пѳти със същият или подновен състав.

Вѳоръжени групи и то още от края на 1948 г. от наши изгнаници идват и от Югославия, след скѳсването ѳ с Москва. Лично моите приятели и съзатворници Коста Петров Ценов от с. Луковица, Ломско, земеделец и Димитър Българиев от Лом, легионер, които избягаха от Ломския затвор през 1950 г. и се добрали до Югославия, при едно от връщанията си „на терен“, както го наричали там, са убити. Това става през 1950 г. към белоградчишките села.

В началото на 1951 г. също в Югославия група бегълци от с. Големаново, Кулско успяват чрез бившия офицер Иван Диловски да влязат във връзка с Българския национален комитет в Париж и да изискат от властите да ги пуснат вѳоръжени „на терен“. Четата се води от Цанко Геров и в нея влизат: Жико Тилков, Стефан Гергов (Кравайчето), Вѳтко Пеков (Мачето), Цоко Стефанов Цоков и Цанко Иванов Ценков (Жълтурката). Нейната цел е поддръжане буден духа на населението, сплашване на местните властници и установяване на бази с твърди поддръжници с оглед на бъдещи вѳоръжени действия в полза на освобождението от болшевизма. Цели две години четата периодично е преминавала границата и поради това партийни секретари са назначавани от други краища, местните не смеели да стават такива.

Много от данните за „нахлули от чужбина диверсанти и шпиони“ в официалната преса са заблуждаващи относно истината. Често пѳти и процеси се провеждат в съда срещу върнати, или върнали се доброволно наши изгнаници, заловени по единично, но сгруппирани в един процес. В съобщение на в. „Работническо дело“ от 4 септември 1951 г. за процес срещу нахлули „шпиони и диверсанти от монархо-фашистка Гърция“ се цитират имената на Рангел Ат. Николов от с. Кадиево, Пловдивско, Петър Хр. Златев от Свиленградско, Кръстьо Киряков от с. Чучулига, Ивайловградско, Никола Рѳждов от

Свиленград, Тенчо Стоев от Хасковско и Костадин Д. Попов от с. Игралище, Санданско, които били подготвени и дошли от лагера „Лаврион“.

Само след два дена от същия източник се съобщава за нов процес срещу „изпратени от американското и гръцкото разузнавания шпиони и бандити“: Васил Таралежков от Шумен, от процеса „Неутрален офицер“, Петко В. Аргиров от Демирхисарско - ВМРО Георги Пармеилиев от ЗМС, Александър Илиев Великов от Русе Борислав Арх. Илиев от София, Груди Панчев, роден в Дедеагач живял в София от БСДП, Георги Александров Добрев от Елинпелинско и Константин Йосиф Шерцел от София. Техни съподсъдими като местни привърженици са: Иван Ал. Карагъзов от Пловдив, Соня и Елена Таралежкови от Шумен, живущи в София, Димитър Фердинандов от с. Сгледници, Елинпелинско и Кирил Сотерийски от кв. Казичене (София-град). Трима са осъдени на смърт, а останалите - на разни срокове затвор.

В края на 1953 г. (или началото на 1954 г.) някъде към с. Габарево, Казанлъшко със самолет от Франция са спуснати група анархисти: Христо Несторов (с конспиративно име Богдан Стефанов) от с.(гр.) Павел баня, Дончо Караиванов с жена си Емилия и Мильо Иванов. Христо Несторов добре познава тук района, защото той е първият партизанин преди 9 септември 1944 г.

Той намира и възстановява връзките си със старите ятаци и открива старите земянки. Решени да се бият до смърт с червената тирания, те се укриват в местността „Патарещница“ в Стара планина, а после и в Средна гора, в района на Павел баня. Но поради предателство, което произлизло не от България, те са открити и обградени от милиция и войска. Христо Несторов е ранен при завързалото се сражение, но не се предава, а се самоубива. Мильо е тежко ранен и в безсъзнание е заловен, осъден и после убит. Успяват да се измъкнат посред сражението само Дончо Караиванов и съпругата му, чиято съдба после е неизвестна.

Учудващо е какъв и на кого е самолетът, с който са спуснати, защото западните държави никак не са помагали на нашите изгнаници за такива действия, за да не си развалят дипломатическите отношения с т.н. социалистически страни и СССР. (Данните са от Цветана Джерманова, представителка на ФАБ в Съюза на репресираните в България)

Под надслов „Процес срещу титовска диверсионна банда“ в. работническо дело“ от 3 януари 1952 г. съобщава присъдите на осъдените през декември 1951 г. „бандити“: Христо Кацарски, Венцеслав Петров, Стою Хр. Узунов, Димитър Н. Спасов и Иван Календерски от Благоевградско, членове на ВМРО и земеделци, всичките осъдени на смърт, а Таско Д. Колев, Стойна Манчева и още четирима души - на тежки срокове затвор от по 10, 15 и 20 г.

Въоръжена група от наши изгнаници в Югославия, родом от с. Макреш, Видинско в състав: Васил Нинов, Иван Кулин, Цеко Папуданеца и двама-трима други се връща у нас в района на Кула, Грамада и Макреш с цел да респектира местните властници да прекратят терора и тежките налози с т.н. наряди чрез разпръскване на позиви и лични предупреждения. Но попада на засада от граничари, милиционери и въоръжени партийци от БКП и тримата загиват. Другите успяват да се върнат и затова не са ни известни по име. Това става през 1950 г.

Твърде по-късно по време (не установихме точно годината) група наши изгнаници, всичките земеделци, са изпратени с разузнавателна и окуражаваща цел от БНК от Париж в България. Тя е в състав: Стефан Тутеков от с. Врабево, Троянско, Васил Енчев от с. Асеновци, Ловешко, Асен Трифонов (Тишков) от Тутракан и Иван Чираков, чието месторождение не е посочено. Нейната дейност, обаче е твърде малка, защото бързо са заловени и осъдени. Това става повод за много догадки и взаимни обвинения сред ръководството на БНК.

На 11 август 1950 г. въоръжена група от 4 души с водач Ставри Георгиев от с. Мала църква, Хасковско преминава границата от Гърция в България за пробуждане на населението за съпротива на властта. В Ивайловградско идва от Гърция и четата на Тодор Вълчев Фкеджев от с. Звиница, Харманлийско, която е в състав от 5 души. През 1951 г. малки въоръжени чети от наши изгнаници в Гърция периодично преминават границата,

водени от Манол Хр. Манолов от Ивайловград, Атанас Янев Костадинов от махала Градище, Свиленградско, о.з. полковник Райчо И. Райчев от Пловдив и др.

И в Пиринския край идват не малко чети от нашите изгнаници в лагерите „Лаврион“ и „Хаджи Кирякос“ край гр. Пирея, Гърция. Те са съставени в повечето случаи от членове на ВМРО, но има доста земеделци, което не само учудва властите, но и тревожи, защото личи, че известното противопоставяне в миналото на двете организации е преодоляно в името на общата им борба срещу комунистическата власт.

В края на 1948 г. Борислав Иванов Атанасов, офицер от запаса, студент-юрист и бивш водач на младежка организация към ВМРО-Ванче Михайлов, с още трима души идва в България от лагера „Х. Кирякос“ в Гърция. Действат из Неврокопска (Гоцелдечевска) околия и основават НОМО - Нова освободителна македонска организация в разни места из околията, след което се връщат в Гърция. Следващата година Б. Атанасов идва с 5 души, а тук те набъбват до 11 човека, като действат из Разложко, Неврокопско и Светиврачко (Санданско). (Сведенията са от посочената книга на Ц. Шарланов).

От територията на Гърция идва и четата на Борис Димитров Симеонов от Българското освободително движение (БОД), със седалище в Париж, повечето земеделци, които под същото име я организират в Дупнишко в селата Пастра, Стоб, Подава, гр. Рила и наоколо, дори с център в с. Бураново (описано в Софийска област). При разкриването ѝ са арестувани 28 души, а други избягали в Югославия.

Въоръжени групи от Гърция са пристигали от май до септември 1949 г., водени от Спас Белухов, убит в последствие от засада, от Георги Мигдалов, Антон П. Николов, Асен Траханаров, Спиро Тилев, като повечето от участниците са от ВМРО-Ванче Михайлов, които при разкриването им са се оттегляли в Гърция, но има и заловени и убити.

Въоръжена съпротива на властта оказват и селата с българомохамеданско население. От репресиите на властите избягват в Гърция десетки души с цели семейства от селата Слашен, Годешево, Абланица, Неврокопско, от Чавдарци, Доспатско, Буйново, Девинско и чак до Асеновградско и Смолянско. Много от тях са настанени в с. Белотин, Драмско в Гърция, откъдето се организират чети от 5 до 10 души за дейност в България. Известни са четите на Файк Алиев и Риза Халипов Чаушов от с. Абланица, Неврокопско, на Сюлейман Адемов Павлов-Парчо и Сали Хасанов Кеналиев от с. Годешево, на Али Риза Кехайов от с. Чавдарци, на братя Чинови от Буйново. Местното население ги подкрепя, окуражено от тяхното присъствие, поради което властите започват масови изселвания към вътрешността на страната.

Под формата на „Съобщение на Дирекцията по печата“ от 1946 г. до към 1952 г. вестниците са пълни с данни за такива „шпиони и диверсанти“ ту от „монархо-фашистка Гърция“, ту от „реакционна Турция“ или от „титофашистка Югославия“. Вестник „Отечествен фронт“ от 20 януари 1950 г. под заглавие „Нова група Титовски диверсанти заловени на българска територия“ се изреждат именатг на Бранко Симеуна-Звиерац, роден в с. Върбишко, околия Босанско градище, Миодраг Милошевич-Сибирец, от Търновоц Заглавска околия, Зайчарска област, Боголюб Чедомир Илич от с. Роглево, Неготинска околия, Любен Хр. Костадинов от с. Груинци, Босилеградско, идващ за да отведе в Югославия шпионката Даринка Стойкова. След всички изредени дотук следват имената на 22 души българи, които начело с тези, явно югославски разузнавачи, са дошли за диверсионни действия у нас.

След шумния процес срещу всички тях, като ги докараха в затвора в Шумен, те разкриха, че нито са се виждали някога помежду си, нито са заговорничели за деверсии. Нашите, между които и мои приятели и земляци (Михаил Петров Михайлов от гара Реброво например) са просто върнати от Югославските власти, защото са от „Земльорадничка странка“ (БЗНС), а не титовисти и са искали да ги пуснат на Запад. Но не са ги предали директно на властите, поради което при опита им да избягат пък в Гърция са залавяли поединично и сгрупирани в процес. Целта на българските властници с тези процеси е двояка: да стреснат за бдителност своите, но и да заплашат противниците си, доказвайки колко всевиждаща и строго наказваща е властта.

Що се отнася до югославските граждани, които наистина са или служители на КОС (Контрабавешайне службе), УДБ (Управа държавне безбидности) или на ОЗНА

(Организацията защита народа) са, или отвлечени от крайграничната зона или пленени при тайните схватки между разузнаванията. Цяла година бях в една килия с един от тях през 1951-1952 г. в новия затвор в Шумен - Атанас Пушов Костов-Янакиевич от с. Балтали, Щипско, куцовлах който наши агенти хванали и отвлекли от 300 м. в югославска територия (По-подробно за това е отразено в Книга първа, с. 174-175 от настоящата трилогия).

Много, хиляди са може би върнатите наши бегълци до 1948 г. от Турция, в по-редки случаи от Гърция, а от Югославия до 1954 г., когато като жест към възглавявания от д-р Г. М. Димитров Български национален комитет и въобще към Запада, Титовци започнаха да пускат нашите бегълци да отиват по нормален или полулегален начин на Запад. До тогава, обаче хиляди от тях са върнати и заловени и изтърпяват много години затвор и лагер и излезнаха с разбито здраве или останаха под земята на Дунавските острови.

Малцина имаха щастието да не бъдат заловени и да преминат в Гърция или Турция. Такъв е случаят с Ангел Ив. Пандев и брат му Кръстьо от с. Дорково, Пазарджишко, Кръстьо Зарев от същото село, Стоян Стойков-Даскала от с. Ивайло, Пазарджишко, върнати от Югославия и направо, заедно със Стоян Д. Андонов от гр. Ракитово успешно преминали в Гърция, а после в Италия и Франция (за което вече писах).

В заключение може да се каже, че шумотевицата за тези „диверсионно-шпионски групи и бандити“, освен двояката дел на властниците имаха и друг, обратен на тези цели резултат. Окуражаваха ни, както нас в затворите и лагерите, така и целия народ, че някъде в „Свободния свят“ има наши братя по идеи и съдба, мислещи за нашата и на отечеството ни свобода и ден и нощ подготвящи освобождението ни, чрез рискованите набези на тези смели патриоти, наричани „диверсанти“, „шпиони“ и „бандити“.

Радио зов към поробена България

Хиляди са българите, които с дълбок душевен трепет са слушали сред бумтежа на заглушвателите бодрия призивен глас на радиостанция „ГОРЯНИН“, но малцина знаят нещо за тия, които пълнеха душите с надежда за правда и свобода, за край на робските мъки и унижения. И аз, който още в 5 часа вечер изпрашах жена ми да бди на портата цели часове, докато със сълзи на очи изслушам звуците на марша „Един завет“ и с неистов марш на място привърша слушането с покъртителната „Шуми Марица“, също не знаех и не знам нещо повече за „ГОРЯНИН“...

В моите „Записки за българските страдания - 1944-1989 г. чиито два тома излязоха от печат през 1995 г., макар с хиляда страници, споменавам „ГОРЯНИН“ съвсем мимоходом от неудобството, че нямам никакви данни за такъв върховен факт и фактор от антиболшевишката съпротива.

С най-топла благодарност към проф. Диньо Шарланов, автор на книгата „Горяните - кои са те?“, изд. 1999 г., чак сега запълвам тези отдавна търсени сведения. А такава благодарност му дължат и хилядите негови, а сега и мои читатели, които също са били обнадеждавани от този зов в ефира на България.

Радиостанция „Горянин“ започва да излъчва своите предавания от април 1951 г. до октомври 1962 г. (Почти от когато аз си излизам от затвора при първото ми осъждане и свършва предаванията когато повторно, на 3 октомври 1962 г. ме арестуват за второто ми осъждане). Тя излъчва емисиите си на български език ежедневно от 6,30 до 12 часа и от 17,30 до 22,30 часа с два предавателя едновременно. Първият от 6000 до 6400 килохерца и вторият от 6600 до 6800 килохерца. Започва с марша „Един завет“ и завършва с химна „Шуми Марица“. Започва така:

„Внимание! Внимание! Тук е радио „Горянин“ - гласът на българската съпротива! Радио „Горянин“ приветства българската съпротива! Братя българи, радио „Горянин“ зове всички истински българи!

Да се готвим непрестънно, братя да се готвим за деня на свободата и от болшевишко робство да освободим земята свята.

Братя българи, бъдещето е наше, свободата ще изгрее! Смърт на варварския комунизъм! Да живее България!“

Властниците са раздразнени и разгневени. Дълго умуват съответните отдели на ДС откъде предава, защото радиостанцията твърди, че предава от „гордите български планини“. А всички знаем, че по радиолокаторен начин това много бързо се открива. Но те дълго време не я откриват!

Радиостанцията гърми с гласа на истината, разобличава всяка престъпна проява на червената тирания и зове към съпротива и борба. Тя осведомява слушателите си за събитията по света, за живота на свободните народи, за политиката на правителствата им, за военната им сила, за непремения крах на всяка диктатура и най-вече на кърваочервената, погълнала една шеста от света...

Натоварени с откриването ѝ са стотици специалисти от структурите на МВР и войската, от техническите институти. Предполага се, че се излъчва от кораб и оглеждат морските граници, че се предава от подвижно возило, от затънтени горски усои...

А тя импровизирано предава инструкции към „своите куриери“, към „горянин В“, който трябва да премине някъде, „но без да влизаш във връзка с тамошните членове на братството“, „повтарям Асен... Водата е много студена. Кучето още не лае. Пенка се обади на Мишо. Край.“ И много още такива, които вгорчават живота дори на министъра на вътрешните работи, който някъде слага такава резолюция: „Др. Боев, що за техника имаме ние и какви са нашите специалисти, за да не сме в състояние до сега да разшифроваме тези вражески указания? Др. Кумбилиев, десетки куриери досега сме заловили. Що за следствие им се води, че да не открием досега този шифър?“

А народът, най-обикновените хора, помня как още в 5 часа вечер, подсмиввайки си казваха: „Ей, хайде да се прибираме дома, стъмни се вече“, макар че е светло, дори още 4 часа през лятото. Прибираха се, за да слушат радиоапаратите за гласът на „Горянин“, защото „Свободна Европа“, „Гласът на Америка“ и „Дойче веле предаваха по-късно.

Властите внедряват редица агенти сред „вражеските среди, като „Страхил“, „Шопов“,

агент „Ана“ от Варна решават да изпратят в Париж, откъдето да „посети после и Солун“ и т.н.

А „Горянин“ инструктира: Братя българи, не вярвайте на агент провокатора Атанас Петров Трендафилов от Петрич! Рила! Рила! Избягвайте връзки с изпечения провокатор Кирил Благоев Камишлиански от Дяково, Дупнишко! Пазете се от Никола Лазаров Кисьов“ и т.н.

Най-после IV Управление на ДС по технически път все пак стига до заключението, че радиостанция „Горянин“ действа от гръцка територия в околностите на Атина. А II Управление на ДС добива сведенията, че от 1952 г. в „Горянин“ работели „изменниците на родината“ Димитър Станчев Бахаров от с. Любенова махала, Новозагорско, избягал в Гърция през 1950 г., Златка Асенова Влайчева от София, Емануил Георгиев Кожухаров, родом от Бургас, живял в София, Иван Христов Митев, родом от с. Българово, Бургаско.

По-късно I Управление на ДС, съвместно с IV Управление с помощта на оперативна техника и лични наблюдения открива точно мястото, откъдето предава радиостанция „Горянин“ - 20 километра източно от Атина в подножието на планината Парнас, между летището Татой и атинския квартал Кифисия.

Допълнително е засечено, че пък в радиостанция „Свободна Европа“ работят: Вакрил Янев, Владимир Паскалев, Годор Жеков и др. За там това не беше трудно за откриване, защото „Свободна Европа“, както и „Гласът на Америка“ и „Дойче веле“ са открито фаворизирани под егидата на определени държави.

Радиостанция „Горянин“ има национална българска идентичност (в юридическия смисъл), която горещо заявява: „ние се борим за една нова, свободна България, против правителството, наложено отвън, против съветизацията на страната, в защита на българщината“.

Кои още са работили там, защо прекратява предаванията си „Горянин“, къде са сега тези хора, живи ли са или не, дори в писаното за пръв път от проф. Д. Шарланов по това, което съкратено перефразирам, не стана ясно.

Но ние ТРЯБВА ДА ГИ ОТКРИЕМ! Тях или техни близки и земляци, за да ги обдарим със своите благодарности и посочим като пример за беззаветна служба на род и родина в най-тежките години на терор и преследвания.

ПОКЛОН ПРЕД ТЯХНОТО БЪЛГАРОЛЮБИЕ!

ГЛАВА ВТОРА

Какво извоюваха народните страдания -

1944-1989

Невъобразимо трудно е да се отговори на този въпрос, макар че 11 години вече обществото ни мъчително моделира отговора. Още повече когато един единствен човек засега се е заел с това.

Но това съм аз, длъжният този отговор поради фактът, че дръзнах от десетилетия, на цели 1300 страници да описвам тези страдания (по съвпадение точно толкова, колкото са годините на нашето съществуване като народ и държава).

А НЕ МОЖЕ ДА СЕ ПИШЕ ЗА ДНИТЕ НА ПРОБЛЯСНАЛОТО НОВО БЪДЕЩЕ НА ТРИНАДЕСЕТВЕКОВНА БЪЛГАРИЯ, АКО НЕ СЕ ОЧЕРТАЕ, ПОНЕ В НАЙ-ЕДРИ ЩРИХИ ИСТОРИЧЕСКАТА КАНАВА, ВЪРХУ КОЯТО ПРОТИЧА И ЩЕ ПРОТИЧА ТОВА НОВО БЪДЕЩЕ...

* * * .

България е една от най-първите славянски държави, трайно установила се на своя, твърдо отстоявана територия. Сравнително малка по размер и население, **ТЯ Е ВЕЛИКА ПО СВОЯТА ИСТОРИЯ!**

Защото се е установила на такъв земен кръстопът, през който са прелетели вълните на най-бурните исторически пороци и не са успели да я заличат от картата на света. Няма географска посока, откъдето да не е връхлитана от врагове, които са отричали самото ѝ право на съществуване. От 13 века минало, 7 века са робско унижение.

ТОВА Е ЕДИН ПЛАНЕТАРЕН УНИКУМ!

Народът ѝ - приказно търпелив, безкрайно издържлив, преживял и най-непонятни изпитания: четиринадесет хиляди ослепени воители през смъртно съкрушения цар Самуил и живо-кръвният данък - отнемане на деца за еничари. Но и легендарно бурелив и величав в моменти на върховно изпитание: саможертвен в Панагюрище, Батак и Перуцица, лъвски героичен на Шипка, Сливница и Драгоман и устремно всепобедителен при Одрин и Тутракан...

От VII век, когато вихрените аспарухови войни са прекопитили равна Мизия и по войнствеността, но и ПРЕМЪДРОСТТА ХАНАСПАРУХОВА, ХАНТЕРВЕЛОВА И ХАНКРУМОВА са се слели със синеокото славянско море, до христоверието при княз Борис-Михаил и Златния век при цар Симеон Велики, народът български е сътворил и опазил свой език, нрави, обичаи и култура, в които е посветил и други народи...

Превратностите на съдбата разсичат държавността ни на ТРИ НЕРАВНИ ПЕРИОДИ:

ПЪРВА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА - Ханство и Царство (681-1018 г.)

ХАН АСПАРУХ	681-700	ХАНМАЛАМИР	831-836
ХАН ТЕРВЕЛ	700-721	ХАН ПРЕСИЯН	836-852
ХАН КОРМЕСИЙ	721-738	КНЯЗ БОРИС-МИХАИЛ	852-889
ХАН СЕВАР	738-753	СВЕТИТЕ ПЪРВОУЧИТЕЛИ	
ХАН КОРМИСОШ	753-756	КИРИЛ, МЕТОДИЙ,	
ХАН ВИНЕХ	756-762	КЛИМЕНТ, НАУМ - ТВОРЦИ	
ХАН ТЕЛЕЦ	762-765	НА ПИСМЕНОСТТА НИ	
ХАН САБИН	765-766	КНЯЗ ВЛАДИМИР	889-893
ХАН УМОР	766	ЦАР СИМЕОН	893-927
ХАН ТОКТУ	766-767	ЦАР ПЕТЪР	927-970
ХАН ПАГАН	767-768	ЦАР БОРИС ВТОРИ	970-971
ХАН ТЕЛЕРИГ	768-777	ЦАР РОМАН	977-991
ХАН КАРДАМ	777-802	ЦАР САМУИЛ	991-1014
ХАН КРУМ	802-814	ЦАР ГАВРИЛ-РАДОМИР	1014-1015
ХАН ОМУРТАГ	814-831	ЦАР ИВАН ВЛАДИСЛАВ	1015-1018

РОБСТВО ПОД ВИЗАНТИЙСКА ВЛАСТ- 1018-1186 г.. Народни водители в борбата за независимост: ЕЛЕМАГ (1019 г.), ПЕТЪР ДЕЛЯН (1040-1041 г.), обявен за български цар, БОРИЛ И РОМАН ВОИЛА (1052-1081 г.), КОНСТАНТИН БОДИН (1072 г.), АРОН и ТЕОДОР АРОН (1107-1108 г.) и други.

ВТОРА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА - Царство (1186-1396 г.)

ЦАР ПЕТЪР	1186-1197
цар ИВАН-АСЕН ПЪРВИ	1190-1197
цар КАЛОЯН	1197-1207
ЦАР БОРИЛ	1207-1218
ЦАР ИВАН-АСЕН ВТОРИ	1218-1241
ЦАР АСЕН-КОЛОМАН	1241-1246
ЦАР АСЕН-МИХАИЛ	1246-1256
ЦАР АСЕН-КОЛОМАН ВТОРИ	1256
ЦАР АСЕН МИЦО	1256-1257
ЦАР КОНСТАНТИН-АСЕН	1257-1277
ЦАР ИВАЙЛО	1277-1280
ЦАР ИВАН-АСЕН ТРЕТИ	1280
ЦАР ГЕОРГИ ТЕРТЕР	1280-1292
ЦАР СМИЛЕЦ	1292-1298
ЦАР ТОДОР-СВЕТОСЛАВ	1300-1321
ЦАР ГЕОРГИ ТЕРТЕР ВТОРИ	1321-1323
ЦАР МИХАИЛ ШИШМАН	1323-1330
ЦАР ИВАН-СТЕФАН	1330-1331
ЦАР ИВАН-АЛЕКСАНДЪР	1331-1371
ЦАР ИВАН ШИШМАН	1371-1395
ЦАР ИВАН СРАЦИМИР	1356-1396

РОБСТВО ПОД ТУРСКА ВЛАСТ - 1396-1878 Г.

Народни будители, водители и въстания за независимост: КНЯЗ КОНСТАНТИН и КНЯЗ ФРУЖИН (1404-1413 г.), СЕВЕРОЗАПАДНИ БЪЛГАРСКИ ВЪСТАНИЯ (1408-1415 г.), ПЪРВО ТЪРНОВСКО ВЪСТАНИЕ (1598 г.), ВТОРО ТЪРНОВСКО ВЪСТАНИЕ (1686 г.), ЧИПРОВСКО ВЪСТАНИЕ (1688 г.), водители ГЕОРГИ ПЕЯЧЕВИЧ и БОГДАН МАРИНОВ, КАРПОШОВО ВЪСТАНИЕ (1690 г.), ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ - „ИСТОРИЯ СЛАВЯНОБЪЛГАРСКА“ (1762 г.), СОФРОНИЙ ВРАЧАНСКИ, НЕОФИТ РИЛСКИ, ПЕТЪР БЕРОН, БРАТЯ МИЛАДИНОВИ, ВЕЛЧОВА ЗАВЕРА (1835 г.), ГЕОРГИ С. РАКОВСКИ, ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ, ВАСИЛ ЛЕВСКИ, ХРИСТО БОТЕВ, БЪЛГАРСКА ЕКЗАРХИЯ (1872 г.) с ЕКЗАРХ АНТИМ ПЪРВИ, ДОБРИ ЧИНТУЛОВ, ПЕТКО Р. СЛАВЕЙКОВ, ИВАН ВАЗОВ, АПРИЛСКО ВЪСТАНИЕ (1876 г.) с ГЕОРГИ БЕНКОВСКИ, ПАНАЙОТ ВОЛОВ, ЗАХАРИ СТОЯНОВ, ОСВОБОДИТЕЛНА РУСКО-ТУРСКА ВОЙНА С БЪЛГАРСКО ОПЪЛЧЕНИЕ...

ТРЕТА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА - Княжество, Царство, Република - 1878 г.

ВЛАДЕТЕЛИ:

КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР БАТЕМБЕРГ	1879-1886
ЦАР ФЕРДИНАНД САКС КОБУРГГОТСКИ	1918-1886
ЦАР БОРИС ТРЕТИ	1918-1943
РЕГЕНТСТВО	1943-1946

ДЪРЖАВНИ РЪКОВОДИТЕЛИ:

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ	1946-1949
ВАСИЛ КОЛАРОВ	1949-1950
ВЪЛКО ЧЕРВЕНКОВ	1950-1956
ТОДОР ЖИВКОВ	1956-1989

ПРЕЗИДЕНТИ:

ПЕТЪР МЛАДЕНОВ	1990
ЖЕЛЮ ЖЕЛЕВ	1990-1997
ПЕТЪР СТОЯНОВ	1997-

ВЕЛИКИТЕ НАРОДНИ СЪБРАНИЯ НА БЪЛГАРИЯ:

НЕЛЕГАЛНО ВНС (МЕСТНОСТТА „ОБОРИЩЕ“) 1876	
ПЪРВО ВНС (ВЕЛИКО ТЪРНОВО)	1879
ВТОРО ВНС (СВИЦОВ)	1881
ТРЕТО ВНС (ВЕЛИКО ТЪРНОВО)	1886-1887
ЧЕТВЪРТО ВНС ВЕЛИКО ТЪРНОВО	1893
ПЕТО ВНС (ВЕЛИКО ТЪРНОВО)	1911
ШЕСТО ВНС (СОФИЯ)	1946-1947
СЕДМО ВНС (СОФИЯ)	1990-1991

СТОЛИЦИТЕ НА БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА:

ОНГЪЛА (В ДЕЛТАТА НА ДУНАВ)
ПЛИСКА
ПРЕСЛАВ
ОХРИД
ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ВИДИН
СОФИЯ И ПЛОВДИВ
СОФИЯ

ВЛАДЕТЕЛИ, БРАНИТЕЛИ, БУДИТЕЛИ, ВОДИТЕЛИ ВЪСТАНИЦИ,

ИЗГНАНИЦИ, ИЗБРАНИЦИ - това е звездната армада от железни мъже, които племето ни роди, за да го пренесат през тринадесетте страшни века...

Божие наказание или закаляващо изпитание за някаква велика жизнена мисия е съдбата ти, народе български?

Та гръмки победи и тежки поражения, ползотворни подеми И многовечни робства бележат пътя ти дотук на ТРИ СВЕТЛИ ВЪЗКРЕСЕНИЯ от мъртвилото на ДВЕ ЧЕРНИ СЪКРУШЕНИЯ!

Току-що отмина и ТРЕТОТО, ПОЛОВИНВЕКОВНО ИЗПИТАНИЕ - червената чума на ХХ век - СТАЛИНИСТКАТА ТИРАНИЯ..

* * *

Тази тирания, наричаща се социализъм и комунизъм е един безпрецедентен и незаличим период от нашия и световния живот траял у нас 45 години, а в Русия и страните от бившия Съветски съюз - 75 години. С почуда, но и трезвен анализ ние сме длъжни да анализираме и изясним причинете за възникването, агресивната устремност, победата и изворите на нейната дълготрайност, ако искаме да предотвратим появата на нейни подобия в бъдеще. Защото за разлика от познатите ни други диктатури в историята на света, тази диктатура се запази цели десетилетия без сериозни сътресения на екипна основа във върха, нито изпадна в идейно-политическо многопътие.

Личностните надмогвания за власт оставаха скрити от обществото, до което достигаха само резултатите - обявяването на победения за „изменник на партията и народа“, „агент на империализма“, след което беше осъждан, а не рядко и убиван. Но основното ядро от водачите на тази партия (комунистическата) останаха на върха от нелегалността до рухването ѝ при старческата им немощ.

ТОНОВЕ ОТ ТОМОВЕ СЕ ИЗПИСАХА ПРЕЗ ЕДИНАДЕСЕТТЕ ГОДИНИ ОТ ЗАЛЕЗА И, А ВСИЧКИ СОЧАТ САМО НАСИЛИЕТО, РЕПРЕСИИТЕ НАД НАРОДА КАТО ЕДИНСТВЕНА

ПРИЧИНА ДА СЕ ЗАДЪРЖИ ТОЛКОВА ДЪЛГО. НО ТОВА Е СЪВСЕМ ЕЛЕМЕНТАРНО, ЗАЩОТО ЗА НАСИЛИЕТО НАД ЦЕЛИ НАРОДИ СА НУЖНИ ХИЛЯДИ НАСИЛНИЦИ. А ЗА ДА ГО ВЪРШАТ, ТЕ ИЛИ СЪЩО ТРЯБВА ДА БЪДАТ НАСИЛВАНИ ИЛИ ДА БЪДАТ УБЕДЕНИ, ЧЕ ТРЯБВА ДА ГО ВЪРШАТ.

А откъде биха се намерили някакви изначални, нулеви квоти от насилници над насилниците? Валидно е второто: УБЕДЕНИ БЯХА!

Обществото е многостранен организъм и ако прякото насилие е ефикасно над работниците, селяните и други от нисшия обществен слой, то едва ли би стреснало за творчество и дейност научните, писателските, журналистическите, актьорските и други подобни среди, за да сътворят (както и сътвориха) неща, които и днес никой не може да отрече (проза, поезия, филми, театрални постановки, достижения в медицината, техниката, музиката, строителството...).

* * *

Но защо умувам върху всичко това в раздела „Какво извоюваха народните страдания - 1944-1989 г.“ след 11 години свобода (1989-2000 г.)?

Отговарям: ЗАЩОТО ТРЯБВА ПЪРВО ДА СИ ИЗЯСНИМ СРЕЩУ КОГО ВОЮВАХА 45 ГОДИНИ БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ, КОЕТО Е ПРЕДПОСТАВКА ЗА ХАРАКТЕРА НА ТОВА, КОЕТО ДОСЕГА (и за сега) СА ИЗВОЮВАЛИ.

В трите книги на трилогията се изнасят безброй факти на терор и насилие и за народния отпор на това насилие. Но както се вижда от датирането на отделните случаи на репресии, макар и масови, те бяха преки и брутални през първите 15 години (1944-1960) от властването на комунистите. А защо това властване продължи така почти безбурно още цели 30 години?

Точно това е фаталната предпоставка за повечето от причините, поради които сега страната ни е в такова лошо и неясно състояние. Залезът на тоталитаризма чак през 1989 г. завари първите, най-жестоко репресирани българи все над 60-годишни старци, с твърде ограничени възможности да влияят на обществената уредба. А точно те бяха носители на традиционните за България демократични идеи за устройство на обществото (БЗНС, БРСДП, ДП и други) които изключват социализма и комунизма като алтернатива.

И нека отново повторя: ТАЗИ ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА РЕЖИМА биологично, поради възраст, неутрализира ИСТИНСКИТЕ БОРЦИ ЗА ДЕМОКРАЦИЯ, но и болшевишката пропаганда и нейните „мероприятия“ станаха привичка, влезнаха в бита на хората. Те вече без нечий контрол и заповед правеха букет и с празнично настроение отиваха на Първи май и Девети септември на манифестация, гласуваха на събранията съвсем механично за каквото се предложи от бюрото, гласуваха резолюции за „разобличаване“ или „смърт на народните врагове“ при огласяваните някога процеси срещу „народни врагове и шпиони“, отиваха за разтуха на „трудови бригади“ и т.н. ТАЗИ ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ВЛАСТВАНЕТО НА ЧЕРВЕНИТЕ ТИРАНИ ДЕПОЛИТИЗИРА И ДЕИДЕОЛОГИЗИРА И МЛАДЕЖТА, на която вкиснаха баналните „мероприятия“ в казионния Комсомол... Ние бяхме вклетени в смъртната хватка на една, колкото свирепа и безпощадна, толкова и перфектно обоснована историко-философски, икономически и все странно власт. А тя беше само отдел, секция на едно многомилionoнno геополитическо учение и движение за един съвсем НОВ И НЕБИВАЛ В ИСТОРИЯТА СТРОЙ, КОМУНИСТИЧЕСКИЯ.

Опияняваща, наркотична идея, чрез която овчарят Петър Чемишанов от Хасковско, зидарят Фердо Стоименов от Пернишко полевъдката Пешка Рангелова от Ломско, тъкачката Найда Манчева, шофьорът Тодор Петров, та чак до беловласи професори и академици, поетесите Елисавета Багряна и Дора Габе се изживяваха (или само изявяваха) като мисионери на НОВА ЕПОХА ЗА ЧОВЕЧЕСТВОТО. А служителите от разните отдели на МВР и ДС, „поразяващият меч на революцията“ разчистваха съвсем вдъхновено с бич и куршум „пътя на прогреса“ от нас, „жалките оръдия на империалистите, дръзнали да слагат прът в колелото на историята“. Не малко учени глави и известни творци и от Запад убедено пригласяха на тиранията, че тя е бъдещето на света. И тя стана така тоталитарна (всестранна), че от гражданския ритуал при раждането, до стандартното слово при погребението на хората не оставаше нищо лично, независимо от властниците.

Българската комунистическа партия набъбна по численост на близо милион членски състав. Всяка дума и дори жест срещу БКП или „братския Съветски съюз“ се преследваше и наказваше. Хиляди и хиляди считаха за свой дълг и своя чест, за „антифашистка дейност“ да чуят и донесат на властите за такъв случай. Тук вече не насилието, а инерцията, привичката, рутината тикаха хората към клеветничество и доносничество дори срещу съвсем близки роднини. Желязното „единство на партията“ и на „партията и народа“ „изборните победи“ с 99,99% всяваше убеденост и у смъртно мразещите властта, че тя е несваляема.

Излизайки от затворите и лагерите и ние целесъобразно се смълчавахме и пазехме. За да приемат това „бабешко“ или „страхливско“ поведение, както се взаимопреквахме, за някои от нас (включително за мен) се оказа нужно втори път да бъдем вкарвани в затвора...

Ние бяхме окачествявани като „рецидивисти-контрареволуционери“ и най-нископлатеният и тежък физически труд беше неизменната ни съдба. Замълчавахме и ние, поради което и репресиите стихнаха и срещу режима останаха да въздействат естествените условности на времето. Бичът на революционната ярост на бащите, изживяващи се като мисионери на НОВ СВЯТ постепенно премина в по-меките длани на синовете. Враговете вече бяха сломени и те по-спокойно можеха да ползват богатата на властта. А тя е така дългосрочна, че идва и поколението внуци и полученото съвсем наготово състояние на правоимащи никак не го трогва. Пък когато и „западните империалисти“ се съгласяват на „мирно съвместно съществуване на двете противостоящи системи“, внуците само консумират правото си без умиление към извоювалата го партия... Образование и престижни служби те са получавали безпроблемно, обходили и огледали са всичко из „социалистическия лагер“, затова скучното им вече битие ги насочва към Запад, главно из Европа. Характеристиката „от прогресивно антифашистко семейство“ прави и отиването им безпрепятствено.

И какво виждат там? Напук на писаното в „Наръчник на агитатора“ за гнилата буржоазия и експлоатираните работници, там всичко блести и кипи дори нощем с джаз,

поп, рок, ролинг, хеви метъл, пънк и каква ли не Бог знае как различавана една от друга музика и мода. Самият Христос е свален до кълчеща се по подиуми „рок звезда“, а сексът се афишира (и практикува!) от всички гънки и отвори на анатомията. Пълните джобове не само ги допускат като съучастници на всичко това, но и в непроверяемите си куфари те донасят лъскави списания със смайващи секспози с портрети и биографии на „би“, „хомо“ и нашумели травестити, НЛЮ-сензации и сектански мистификации... Всичко това, както и личният им захлас по Запада плъзва из връстниците им в семействата на правоимашите, под самите носове на бащите и правещите се още на пуритани дядовци.

И настава нещо подобно на станалото с Османската империя, след като пашите и бейовете изпращали синовете си на Запад да учат, а те си идвали вече с дрехи „а ла франга“ и не искали да погледнат чалмите и фесовете, а не ли да запашат ятаган... Така и нашите проевропейци станаха „инакомислещи“ (дисиденти), изживявайки се като опозиция на режима.

Междувременно недостатъчната вече квота „вътрешни врагове“, както и „външна опасност“, разхлабиха и бащите-революционери. Дори бавните обороти на репресивната машина я доведоха до ръждясване, заедно с всички части на режима. Административните и партийни шефове по заводи и фабрики, по ТКЗС-та и АПК-та надуваха данните за „преизпълнени планове“, а продукцията я нямаше. Започна внос на месо, картофи, дори боб, а за вземаните доларови заеми, които сега и правнуците ни ще плащат, научавахме само от „Свободна Европа“. Ненаказуемите кражби и разхищения станаха масово явление...

* * *

През целите три години - 1987, 1988 и 1989 се създаде едно положение, при което ние, репресираните и всички българи вече съвсем одобрително се отнасяхме към ставащото в СССР, за разлика от управниците, които го посрещаха с нескрито ръмжене. Деликатно и небивало положение. 45 години същите тези, които ни дождаха да хвалят и сочат за пример всичко, идващо от „великия братски Съветски съюз“, сега заеха нашите предишни позиции, а ние - техните.

А там Хрущов разобличи Сталин, Брежнев разкритикува Гошчов, Черненко седна болен на трона на болната държава, Андропов опита да я лекува, но падна по-болен от нея, Горбачов почука отгук-оттам и потърси западни лекари за болестта и обяви „перестройка“. Появи се каламбурът: „В СССР - перестройка, в Афганистан - перестрелка, а в България - переструквка!“. Празните магазини зееха като зинали за проклетие уста, намираха се само гнили домати и развалени яйца, с които костюмът на Горбачов бе обсипан в Красноярск, дори с участието на местни партийни секретари. Войниците бяха върнати от Афганистан с влакови композиции, след като с години се връщаха в ковчези. Кожухът на „голямата сибирска мечка“ беше вече продран, както и „желязната завеса“, през чиито дрипи се озоваваха на Запад Солженицин, Буковски, Максимов и други, а въпреки заточението, гласът на академик Сахаров се чуваше...

В България ние се тълпяхме през будките сутрин за списание „Огоньок“, вестниците „Неделя“, „Советская Россия“, дори за „Правда“ и „Известия“, въпреки предишната ни ирония, че „в „Правда“ никакие известия, а в „Известия“ никакая правда“...

Какво да ни правят тукашните червени кърсердари, като не от другаде, а от „великия Съветски съюз“ цитираме аргументите си против социализма, а не от „злостните империалистически централи“ за което ни арестуваха, биеха и съдеха преди това.

Разкъсваше се стоманената верига, вързала милиони хора от Владивосток до Берлин. Подрънкваше, откачено вече от нея и тукашното й звено с вопиещия глас на Генералния: „Какво стана бе, другари? Как стана така, че рискувал живота си в Балкана за идеите на партията, сега високоотговорен деятел, да не може без няколко апартамента и за внуците си дори, без вили на море и планина, без няколко коли и любовници?“.

Успешно оцелял при четири генерални секретари в Москва, сега той пълнеше медиите със своите „Изложения“, „Съображения“, „Трансформации“ и „Преквалификации“ на управленски структури и собственост, разместваше длъжности и личности, дори примирително съветваше: „Да се приземим, другари! Приземяване трябва, докато мине бурята!“. Но „бурята“ не минаваше, а се усилваше. В Полша със

„Солидарност“, „Харта 77“ в Чехословакия, група „Мемориал“ в Москва, група „Памет“ в Ленинград, „Народен фронт РУХ“, в Украйна, немците „гласуват с краката си“ против своята ГДР, като със стотици хиляди се юрнаха на Запад през почти плуралистична вече Унгария...

* * *

А КЪДЕ БЯХ АЗ И КАКВО ПРАВЕХ ПО ТОВА ВРЕМЕ?

Практически изразено, разкъсвах се от заетост с лични домоустройствени и семейни задачи и ТРЪПНЕХ ОТ СЪПРИЧАСТНОСТ към всичко ставашо в България и по света.

По-конкретно: работех в тежък и оцапващ сектор на труда - строителен бояджия, а после и в склад за бои и инструменти в Държавното предприятие за услуги ДПУ „Багра“ в София. Строях (и вече достроявах) дома си, учеха и вече встъпвах в брак под моя грижа децата ми, раждаха се вече и внучета... Прехождах до родното си село Огоя в помощ на едва преживяващите ми близки, поддържах връзка и приютявах в дома си мнозина от изпадналите в беда мои съзатворници.

И СЛЕД ВСИЧКО ТОВА И НАД ВСИЧКО ТОВА, СЪС ЗАТАЕН ДЪХ СЛУШАХ РАДИО И ГЛЕДАХ ТЕЛЕВИЗИЯ, ЧЕТЯХ ВЕСТНИЦИ И РАЗГОВАРЯХ ПО ПОЛИТИЧЕСКОТО ПОЛОЖЕНИЕ С КЪДЕ КОГОТО СРЕЩНА. (По този повод Димитър Чекански ми казваше: „Вместо вечер да си затваряш портата, затваряй си сутрин до вечер устата, за да не те затворят трети път!“).

А за ОСНОВНОТО НЕЩО в душевните ми мисли и стремежи, за сърбящата ме като краста жажда ДА ПИША И ЗАПИСВАМ БЛИКАЩОТО МИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ВСИЧКО, КОЕТО ЧЕТЯХ, ВИЖДАХ ИЛИ СЛУШАХ, ИЗПОЛЗВАХ НОЩИТЕ!

Не съдържах се и денем да драсна нещо на цигарена кутия, на края на вестник или дори на трамваен билет за всичко, което ме е развълнувало или впечатлило, **НО ОТКРАЙ ВРЕМЕ МИСЪЛТА МИ Е ТРЕТА (НОЩНА) СМЯНА!**

Така почти всяка нощ се заседях в таванската си стаичка и си записвах по-важното в една тетрадка, специално отредена за тази работа и озаглавена „ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО“.

Нещо като дневник, но не съвсем, защото някога по цяла седмица се налагаше да не впиша нищо. А друг път така ми бликнат мислите, че ако се роди цяла статия, разказ или цяло стихотворение, прибягвам до „отговорната за съответния отдел“ друга тетрадка, която не е за „всичко“.

Защото „ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО“ е толкова произволно равнотемна и разнопосочна, че като разглеждам сега набралите се вече над 30 на брой, за всяка година по една, там на страницата за убийството на Джон Кенеди е записано и колко зелки сме турили в кацата за зимата. При мислите ми за пиянството на Л. И. Брежнев е вписано, че съм купил и тенджерата за варене под налягане (херметична) и три тона въглища смес...

А за цитираните вече 1987, 1988 и 1989 години, когато съветската „Перестройка“ на М. Горбачов разбуни духовете в цяла Югоизточна Европа (дори и в България!), „ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО“ стана вече като мой КАЛЕЙДОСКОП на вижданията и СЕИЗМОГРАФ на чувствата към заобикалящия ме и по-далечен свят. Поради това се изкушавам да споделя с читателите по-важните откъси от записаното.

Защото те са и моят АТЕСТАТ ЗА ОЦЕНЪЧНИТЕ МИ ВЪЗМОЖНОСТИ, тъй като чрез всичко това вървим към отговора на въпроса:

КАКВО ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ - 1944-1989 г. СЛЕД 11 ГОДИНИ СВОБОДА 1989-2000 г.?

ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО НА ПЕТКО ОГОЙСКИ ЗА 1987 Г.

Мои мисли, изказани или написани в „предварително бъдеще време“ от мъдречи, които дори не са подозирали ДАЛИ, КОГА И КАТО КАКЪВ ЩЕ СЕ РОДЯ:

„Никоя добродетел не изкупува пороците“ - Ювенал;

„Социалдемократията е болногледач на капитализма“ - К. Маркс;

„ Когато един тиранин умре, царуването му свършва. Когато един мъченик за правда умре, победата му тепърва започва!“ - С. Киркегор;

„ Страшна, непрестанна борба води посредствеността с онези, които я превъзхождат!“ - Оноре дьо Балзак;

„ В политиката никой не е по-мъдър от силния! “ – Метерлинк

11 януари 1987 г. Сватбата на Христо и Ани стана грандиозна за нашите мащаби - 306 души гости! Владиката Дометиан, в съслужение с отците Л. Коларски и Б. Грамчев ги венча и благослови.

„ Едно очакване ме топли с длани, да съм щастлив да се науча, че нашата прекрасна Ани ще ме дари със мъжко внуче “

14 февруари 1987 г. Странно, но факт! В СССР се допускат вече три недопустими досега неща: Огласената от пресата смяна на ръководството в Казахстан, последвано от улични демонстрации и критики по адрес на времеуправлението на Л. И. Брежнев; Освобождение на „дисиденти и демонстриращи групи евреи в Москва, като се признават злоупотреби с властта на видни личности; Признание, че в СССР има наркомани...

Нов курс ли, или новата-стара тактика?

19 февруари 1987 г. Сделката „секретно“ продадено оръжие от САЩ на ултравражеския им Иран, докара до нов пристъп на жаждата за самоопозоряването им като държава. Та САЩ ми прилича вече на лека жена, при това пиана която неуморно показва срамните си части!

20 февруари 1987 г. Няколко седмици вече откакто палестинският лагер за бежанци в Ливан „Бурж ал Бражне“ е обграден от фанатичните ислямисти „Амал“ и е настанала масова смърт на жени и деца от глад и жажда. И целият „цивилизован свят“ знае, вижда и не се намесва!... Ах, че идиотско безразличие и тъпо бездушие! Няма да ми е жал, ако някаква сила порази цялото човечество за тази и други такива глобални бездушия. Включително мен!

28 февруари 1987 г. Болестта СПИН - придобита имунна недостатъчност (беззащитност) настъпва с бързи крачки по света. Изпитвам, нека си призная, злорадство от това. Защото тя поражда перверзниците, тинята на обществото. Тези, които за свое удоволствие извращават естеството на човешката природа, анатомия и психика. Наказание „свише“, очистващо загнилата част от човешката общност!

20 март 1987 г. Сега нашата култура се води и ръководи от естрадни глезльовци, чийто жизнен път е: 3 г. гимназия, 4-5 г. СДУ и след месеци - на бюрото. Твърде къса пътека но изглежда достатъчна, за да забравят, че ядат, пият и дишат БЪЛГАРСКИ хляб, вода и въздух. Те явно презират всичко родно, но не знаят добре и нищо чуждо, та увисват в ничие състояние. И строгата към всички други власт ги търпи и им плаща за това?! Нали са нейни издънки!

23 март 1987 г. „СТРАХ!“ Това чувство ме обладава в минутите на лично САМОНАБЛЮДЕНИЕ и САМОАНАЛИЗ, защото установих, че три четвърти от времето ми отива за домашно битово устройване. Кога най-после ще се съсредоточа върху ЛИТЕРАТУРАТА, моето основно призвание? А от това основно, пък НАЙ-ОСНОВНОТО, хрониките за НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ, кога ще довърша, като скоро ще отида в ЕДНОПОСОЧНИЯ СИ ПЪТ?

И преследва ме този черен страх,

с чувството ужасно: закъснях, закъснях!

28 март 1987 г. Бразилският филм „РОБИНЯТА ИЗАУРА“ развълнува всички. Но мен, като всяко подобно нещо, нарани до смърт! Самоотерзанията са ми в това, че ДОБРОТО в света е винаги наивно до бездънност, а злото - хладно пресметливо до прецизност. Добре, че и автора на произведението Бернардо Гимараес също е виждал това.

8 април 1987 г. Каква витална целесъобразност. Наш шоп казва за сина си: „Не ме е страх, ако го е страх дека е страшно. Ама ме е страх, че него ич не го е страх!“.

8 април 1987 г. Диктатурите тържествуват над по-голямата част от планетата. Но и СВОБОДАТА И ДЕМОКРАЦИЯТА НЕ СЕ ПРЕДАВАТ. И те са като ХРИСТИЯНСТВОТО, внедряват се чрез страданието на вярващите в тях, чрез примера на своето мъченичество. На Запад те са така презряли, че имат симптоми на отрицателност дори. Но ето, че и на Изток, под името „ПРЕУСТРОЙСТВО И ГЛАСНОСТ“ те бавно, но сигурно поникват, въпреки че толкова време почвата е бетонирана!

30 май 1987 г. Ханс Дитрих Геншер - ГеФеРентския министър на външните работи доказва, че и сивият цвят доста се набива в очи, когато има нахалноактивен носител. А да да беше само той и само там!

6 юни 1987 г. Преди няколко дни, на 28 май 1987 г. спортен самолет от ГФР, пилотиран от младежа Матиас Руст прелетя 800 км. и кацна несмушаван на Червения площад в Москва! Учудващо, смешно и тъжно! Но и страшно! Защото 70 години беше дълга метаморфозата, за да превърне железния гигант в глинен... Милиони си отидоха без да дочакат да стане това. Аз съм от дочакалите. От щастливците!

16 юни 1987 г. Аз, Ангел Петков и Минков, кметът на с. Огоя отидохме при проф. Делчо Порязов, зам. министър на финансите с писмено искане за сумата от 80 000 лева за преасфалтиране на пътя от гара Реброво до нашето село. Беше на път да ни откаже по липса на пари, когато се вгледа в мен и възкликна:

- Но Вие не сте ли от Чепинци, дето сте направили зъбчатата кула? Аз нали идвах да я видя?

- Той и в Огоя е направил такава - заувярявах го спътниците ми.

- Много забележително, много патриотично! Хайде тогава едни 50 000 за сега ще отклоня за там, пък после ще видим...

Просълзих се. И от радост, и от гордост, че все пак има кой да оцени сизифовския ми труд и то от властниците, които три пъти идваха да я разрушават и два пъти ме глобяваха за кулата.

16,17,18 юли Поддадох се и аз на всеобщата автомания. С Христо и 1987 г. Ани купихме стар „Москвич-412“. Съобразих, че и те са от „общия човечески безброй“ и не искат да са настрана от увлеченията му. Но съм и вдъхновен от едно очакване. Ани е бременна и може би вече под сърцето си носи моя дълго чакан МЪЖ-ВНУК от син, какъвто досега не ми даде Бог. Един вероятен Петко Христов Огойски би продължил името, както и дните ми!...

11 август 1987 г. Настана време на зашеметяваща производителност на официални документи от официалните органи. Изборност на стопански ръководства, шум за самоуправление, Декларация за социалистическа собственост на колективите (?!), държавно приемане на продукцията. И всички знаят, че това са халосни патрони.

23 август ГОСПОДИ, СЕГА УСЕТИХ, ЧЕ СИ НАД МЕН! Ношес, на 22 август 1987 г. СЕ РОДИ НОВ ПЕТКО (Христов) ОГОЙСКИ! Ако е мир, ще има в България българин ПЕТКО ОГОЙСКИ И ПРЕЗ XXI ВЕК!

30 август 1987 г. Ах, каква лоша, нелогична посока взема развитието си транспорта. Автопороят по улиците ме задушава с шума и пушека си! Хиляди леки коли с по един човек вътре? Какво толкова важно ще извърши днес той, та отива някъде с един тон машинария и пушеца тръба отдолу? Ако имах право, бих забранил това, а средствата ще отправя към обществения транспорт, трамвай, автобуси и тролейбуси да има през 3 минути!

1 септември 1987 г. Нашенецът Христо Явашев се подвизава като „художник“ на Запад. И то как? Опаковал в плат мост над Сена в Париж, правел кули от варели, от торти... Сред удивляващата се публика имало и професори-изкуствоведи! Загубено човечество! Чуди се как да прахоса времето и средствата си. Ако не беше с такава търговска мисъл този „художник“ и започнеше да строи домове за сираци и инвалиди, дали щеше да има кой да се удивлява така шумно от това?

октомври 1987 г. Приказките за „преустройство“ са може би за някои искрено

желание, но за други необходим блъф. Според мен, това е връщане към бабешкото баене там, дето е нужна хирургическа намеса. Само силен вятър събаря гнилите круши!

14 ноември 1987 г. „Стресни се племе, закъсняло!“ трябва по Вазовски да извикаме и сега. Защо и сега не се „учим от СССР“? Там подновиха темата за култа към Сталин (Разколников, М. Кольцов, „Дети Арбата“, Волкогонов), а тук само Евтим Евтимов поиска „Въздух за гласността“ в „Литературен фронт“, а другите се спотайват. Една птичка пролет не прави, но добре че я има!

ноември 1987 г. Браво, бе! В Полша правителството призна, че е бито по избран път на референдума. Нещо небивало! Най-после се разбра, че глаголът „избирам“ значи да предпочетеш едната, най-малко от две възможности. А досега „избирахме“ избраните! Виде-шем този, полският път дали води по нататък!

19 ноември 1987 г. Сръбската народна песен и музика ме прехласва! Като я слушам, цяло сърдечно ликуване си устройвам. И ми е топло на сърцето, че го има този народ, ведно с нашия, близо до земята ни. Жалко, че у нас сега, като „сръбска“ пускат магнетоленти с циганизирани сурогати, лишени от родната славяногласност и руйност на тоновата симетрия и ни отблъскват и от истинската.

8 декември 1987 г. Президентът Р. Рейгън и М. Горбачов подписаха във Вашингтон договор за унищожение на ядрените ракети със среден и малък обseg на действие. Малко като процент от натрупаната смърт, но велико като начален факт. Те се хванаха за ръце и това бе така хубаво, че се просълзих. Нека децата ни вече спят по-спокойно!

декември 1987 г. Случайно и едвам хванах ТВ-Белград. Ловци убили вълк и също като в мойто село го разнасят по къщите за дарба и пеят: „Дай вуку вуница, да не фати юница, дай вуку сланина, да си оди в планина“, абсолютно като у нас! И се питам: В КОЕ ДЪНО НА ВЕКОВЕТЕ НИЕ СЪС СЪРБИТЕ СМЕ СЕ РАЗДЕЛИЛИ В ДВЕ ДЪРЖАВИ? КАТО СМЕ ЕДИН И СЪЩ НАРОД? ТА ПОСЛЕ РЕКИ ОТ КРЪВ СМЕ ПРОЛЯЛИ ПОМЕЖДУ СИ! Не зная тяхната, но в нашата история никъде не пише за това!

ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО НА ПЕТКО ОГОЙСКИ ЗА 1988 Г.

Мои мисли, изказани или написани в „предварително бъдеще време“ от мъдрци, които дори не са подозирали ДАЛИ, КОГА И КАТО КАКЪВ ЩЕ СЕ РОДЯ:

„ Няма беда, от която що-годе умният да не извлече полза и няма късмет, от който глупавият да не си навлече беля!“

„ Началото на реформи към по-добро от едно лошо правителство е начало на неговия залез!“ - граф Ватерлоо;

„Сатирата е най-нужна там, където е невъзможна!“ - Светлозар Игов;

„Пиша просто. Да се пише сложно е много лесно...“ ~ Ан. Рибакон;

„Оня, който говори смело за нещо, рано или късно ще започне и да го върши“ - Наполеон;

„Който се е отказал от излишества, той се е избавил от лишения“ - Ем. Кант;

„Човек е това, което искат да му отнемат“ - Андре Малро;

„Библиотеката - това е аптеката за душата“ - Фараон Рамзес Втори;

„Времето и търпението са най-силните войници“ - Лев Н. Толстой;

„Когато Китай се пробуди, светът ще затрепери...“ - Наполеон;

„Ще се биеме до смърт, но ще докажем, че СИЛАТА НА ПРАВОТО е по-голяма от ПРАВОТО НА СИЛАТА!“ - Аугусто Сесар Сандино - Никарагуа;

„По-добре ужасен край, отколкото ужас без край!“ - Дамян Груев;

„Няма по-глух от оня, дето не иска да те чуе и разбере“.

януари 1988 г. Признава се вече голямата беда за народа от липсата на конкуренция, както в производството и търговията, така и между различни лица из ръководствата, чрез конкурси. А колко ли време трябва, за да се разбере, че и на цялата ни обществена система е нужен КОНКУРЕНТ? „Перестройката“ е само някакъв зачатък, но Горбачов иска да бъде отглеждана в парника на партийните структури...

2 февруари 1988 г. Гледахме с моята Ягода филма „ПОКАЯНИЕ“ на Тенгиз Абдуладзе в кино „Македония“. Много се развълнувах. Точно в такива моменти от близката история вчерниха и моя живот. Периодът на „култа към личността“ на Сталин е кървавият празник на бесовските сили. Но - гледам младежите излизат от залата с недоумение. Не са много засегнати от този период и не ги вълнува. Турското и последвалите го наши робства са ни лишили от чувствителност към правдата и свободата.

10 февруари Гледам и проучвам, доколкото мога, кои все още идват 1988 г. в черква. Та това са преди всичко или ударените с нещо от съдбата или ненавиждащите властта. Тук те се сдобиват с чувството, че членуват в някаква друга общност, друга партия, вместо в омразната. И с тази „другост“ свършва всичко. Не виждам да са по-облагодородени чрез християнската етика...

17 февруари Посетих писателя Иван Богданов. Жена му ме спира 1988 г. на вратата и ме разпитва като някакво КПП. Пази му времето от разпиляване при посещения. Поканил ме е да дам данни за своите псевдоними, над каквата книга работи. Дадох ги и ме изпрати. А не толкова за тях бях дошъл. Искан да го запitam как той, почти низвергнат от властниците, все си издава книгите? Дори щях да му препоръчам той, Йордан Вълчев и Славе Македонски да издадат някакъв наръчник „КАК ДА УСПЕЕШ ДА ИЗДАДЕШ КНИГА“, при положение, че не си „свой“ на властниците. Защото и тримата са такава категория, а куп книги издадоха...

12 март „България търси своите деца“, така бих озаглавил тазвечерното ТВ-предаване „Светът е сън за нас“. Плач ме разтърси като го гледах. Беше на тема: съдбата на българи, които по разни причини живеят извън Отечеството. Братски и покровителствен зов към всяко чедо българско, залутано по широкия чужд свят. Поклон на авторите, подсказали, че България трябва да е майка, а не мащеха на децата си, както беше и все още е...

16 май 1988 г. В „Дом на хумора и сатирата“ - Габрово:

И тук си надделяла
стара наша нужда,
да се демонстрира
само... чуждо!

10 юни 1988 г. Чувствам, че доста от стиховете ми на патриотична тема са

твърде байрактарски, гръмотрясъчни. Па такива ще бъдат! Докато говориш на глухи, нали силно трябва да викаш? Защото българизирането на българите ни е основният проблем. Освен това, поетът не е влечуго, та при гняв да съска, а гърмобълвно дуло, берданова цев - будеща, стряскаща и дори поразяваща когото трябва!

14 септември 1988 г. Строежът на кулата в Чепинци по нимродовски изпълзя нагоре. И каква омайна щеше да бъде, ако имах пари! Ах, пари, пари, как се сбъркват с адресите! У глупаци се навирате, у мен не се спирате!

И досега и за напред, КУЛАТА ЩЕ РАСТЕ само чрез моята упоритост. Единственият материал, от който имам в изобилие!

31 декември 1988 г. Настъпва Новата 1989 година!

Скъсиха се всички разстояния,

сърца и устни са отворени

и добрите пожелания

за кой ли път са изговорени?

Честита! Радостно очаквана!

(Ах, простота! Свещената!)

А ние сме си за оплакване,

че приближава... НЕОТМЕННАТА!

19
януари
1989 г.

ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО НА ПЕТКО ОГОЙСКИ ЗА 1989 Г.

Мои мисли, изказани или написани в „предварително бъдеще време“ от мъдречи, които дори не са подозирали ДАЛИ, КОГА И КАТО КАКЪВ ЩЕ СЕ РОДЯ:

„Приятелството е като сянката. Появява се само при слънчеви дни.“ - турска мъдрост;
„Никой не бива да има толкова малко, че да се продава на другите, нито толкова много, че да ги купува!“ - Жан Жак Русо; „Кое е безкрайно, то няма цел!“ - Юнг;
„Безотрадната мъка или се отпива, или се отпива.“ - Н. Хайтов (за Петко войвода);
„По-добре да имаш врагове, отколкото да нямаш приятели. „Никога не можем да сме толкова зле, че да не можем да станем още по-зле.

„Беден е този, когото няма кой да обича!“ - Майка Тереза; „Който изпреварва своето време, не рядко го дочаква в твърде неподходящи места.“ - Станислав Ленц

„Кое съзвездие над теб гори,
страна далечна, град несъществуващ,
където всички хора са добри,
обичат се и се целуват?...“ (Стефан Цанев)

„Огънят, който изглежда угаснал често се оказва, че спи под пепелта!“ - Корней в „Сид“;

„Мастилото на мъдреча е не по-малко скъпо от кръвта на мъченика“ - арабска мъдрост;

„За да познаеш града на живите, премини през града на мъртвите!“ - френска мъдрост;

„Ако можеш, но не искаш, когато искаш няма да можеш.“ - Сюифт;

„Нашите желания са предчувствие за нашите способности“ - Гьоте;

„Никое добро дело не е останало ненаказано!“ - Талмуда;

„Правя каквото трябва, пък да става каквото ще.“ - Н. Хайтов;

„Човек, който е гений и не знае това, вероятно не е такъв. Ст. Ленц.

7 януари 1989 г. И странно и печално! Безброй войни в човешката история доказват, че войнствената агресивност винаги е превъзхождала човешката трудолюбивост. Вместо да впряга мускули за труд, племето се е впуснало в нападение и бой, за да се набави блага от другото племе. Риск за живота, вместо труд!

7 януари 1989 г. Събирам пари сред местни жители и вилджии в с. Огоя, за да ни поставят електрически трансформатор в местността „Войкин дол“, защото токът е слаб, слабо свети и електрожен не работи. Заявлението ни с подписите не важи. Нямамо откъде да докарат. Но пък ми казаха, ако дадем 700 лева на елтехниците в Своге, ще стане! Събрахме и наистина го поставиха. Това, обаче не ме разгневи, защото показва толкова безредие и корупция, предвещаваща залез и на омразния ни режим!

19 януари 1989 г. Пристигна у нас френският президент Франсоа Митеран. Приема на разговор отбрана група интелектуалци. На студентския въпрос какво мисли за демокрацията у нас, Митеран отговаря: „Тук съм от 2 дни и не ми е отредено аз да разбера и оценя това. Но в случая е по-важен въпросът ви, отколкото отговорът ми“. Непозната за нас деликатност. Наш политик би отговорил с цяла реч, доказвайки колко е всезнаещ...

20 януари 1989 г. Встъпи в длъжност 41-ят президент на САЩ Джордж Буш. Той приема стратегията: умерен скептицизъм към промените на М. Горбачов в СССР. Р. Рейгън се окачествява в САЩ сега като „епохален“ в дейността си за неговите 8 президентски години!

26 януари 1989 г. Дочаках неочаквано голяма огласеност на моята кула със зъбчати бойници. От 1985 г. до сега 8 вестника и списания поместиха снимки и текстове за нея. Включително „София нюз“ („Софийски новини“, излизащо на немски, руски, английски, френски и испански език). Непонятно, но... приятно!

30 януари 1989 г. Вече не само чрез радио „Свободна Европа“, но и според нашите червени вестници разни, наричани „неформални“ или „неправителствени“ организации се формират всеки ден в Чехословакия, Унгария (където вече легализираха народното въстание от 1956 г.), Полша (където „Солидарност“ е легализиран), в СССР - „Демократичен съюз“, „Памет“, „Мемориал“, в Литва, Латвия, Естония... Според радиото и у

нас е основано „Дружество за защита на правата на човека и гражданина“ в Септември, Михайловград, Крумовград. В София вече функционират „Дискусионен клуб за подкрепа на гласността“ и др.

31 януари 1989 г. Пиша книгата „Хора и багри“, публицистично-мемоарна хроника на строително-бояджийския занаят и неговите производствени организации в миналото. Вредих се в тези, с особен статут издания, които се договарят с настоящите предприятия-приемници. На бившите такива. Страшна заетост, пропускам срокове, но и обикалям да търся „неформали“. Разбирам, че „Дискусионния клуб“ в София не приема „бивши врагове на партията“!? В такъв случай този клуб „за“ или „против“ партията е?

1 февруари 1989 г. Според радиото поетът Петър Манолов от Пловдив вече 20 дни е в гладна стачка срещу изземването на архива му от милицията. Чудно нещо! Огласяват се протести в негова защита от цял свят. Включително и от Американския ПЕН-клуб.. Допускат се и наши, вътрешни протести. Поетесата Блага Димитрова чете по радиото протест от 25 души писатели. Учудващо и... окуражаващо!

3 февруари 1989 г. До когато основен проблем на хората е била храната, това е епоха на стомаха, на биологичните пружини, движители напредъка. Откакто храната вече не е проблем, поне за елита на обществото, идва смяна на жаждата на разума, амбициите на „Аз“-ът.

Невинният инстинкт да оцелее,
прераства в жаждата - да надделее!...

5 февруари 1989 г. Светът е в очакване и догадки: какво ще стане след оттеглянето на Съветските войски от Афганистан. Кабулските комунисти вероятно ще паднат от власт. Но факторите, принуждаващи СССР да се оттегли са вече непреодолими. Афганистан стана втори Виетнам, Дето пък другата от световните свръхсили срамно отстъпи. Когато отпорът стане всенародно дело и мощната държава излинява от кръвоизливи...

7 февруари 1989 г. **АФГАНИСТАНСКА МРАВКА**
(стихотворение от Евгений Евтушенко)

Руско момче лежи на афганистанска земя.
Мравка мюсюлманка по бузата му изпълзя.
Доста трудно пълзи... Мъртвият небръснат дълго,
а тихо мравката му шепне едно-друго:
„Ти не знаеш къде си загинал от раните!
Знаеш само, че е към иранската граница...
Защо дойде с оръжие ти насам,
дете за пръв път чу думата „ислям“...
Какво ще дадеш на страната ни сиромашка,
като и у вас колбасите са на опашка?
Малко ли убити имаше у вас,
та към двадесет милиона да прибавиш и нас-?...

11 февруари 1989 г. Малкият ПЕПЧО, моят мъжки внук е нещо болничък. Ужас ме обзема от страх за него. Но Бог е над нас!

Боря се със страха си без външна видимост...

21 февруари 1989 г. Отивам на общоселско събрание в с. Огоя с колата на бай Ангел Петков. В отчетния доклад на кмета Иван Минков се сочат като наличност 1090 овце, 50 кози, 25 крави... Редовни жители по преброяването през 1985 г. са 189 души. Едно дете има в училищна възраст и след закритите вече от години три Огойски училища, цял автобус кара това дете на училище в съседното село Ябланица. Там също от две училища някога работи само едно и то с около 20 деца, като едно дете докарвали и от съседното село Бакъво... Господи, да беше чума или порой, нямаше да загинат така безвестно тези цъфтящи някога планински села! Съгласно статистиките село Огоя през 1946 г. е имало 1256 жители с 16 хиляди овце, 2600 кози, 1200 говеда, 530 дребни товарни коне, произвеждали са тонове картофи, ръж, ечемик и овес, отивали са към пазара хиляди агнета, тонове сирене и масло... Кой червен дявол издаде наредба тук да става ТКЗС, чрез което тези места станаха вълкоразплодна пустош? Всичко живо, дете може да

върви избяга в София, Курило, Световрачане, Кремиковци, Чепинци, Локорско, а по-старите кълнат дните си в горка самота и ден по ден склапят изсъхналите си от плач очи...

Простете нам грешните, свидни наши мъченици!

7 март 1989 г НЕПОНОСИМО! След седмици неразположение и разстройство, моят малък Петко от 6 март е в Инфекционната болница в София. Ах, дядово пиле слабичко! Не ме убивай, Господи!

18 март 1989 г. Всеки ден пред ниския прозорец на седма стая на болницата, а всички останали часове мислено съм с моите Пепчо и Ани. Милото мъчениче на дядо! Разбито от инжекции и преливания, то е моята жива звезда, на чиято бледа светлинка грея сърцето си!

27 март 1989 г. Божичко, какво още ще се струпва на моята слаба искрица? Вчера вечер детето и Ани са откарани в „Пирогов“ с предположение за сплитане на червата. Имал и бронхопневмония. С колата на големия ми син Петко се струпваме и там. И - ужас над ужасите! С някаква сонда в нослето и иглата за системите вече във вратлето му. Няма да оцелея от това!...

Докарват ни дома и с жена ми рухваме на леглото. В пълен колапс. „Живи ли сте?“ - надвесват се над нас Десислава и Надежда, децата на Петко и Емилия, внучките ми... Заиграват се с нас в ролята на „лекарки“, като лепят ръцете ни с мокри вестници. И чудо! Щем не щем, свестяваме се. Чел съм някъде, че древния цар Соломон когато се разболявал, докарвали до леглото му десетина деца, събличал се до кръста и те също голи се боричкали с него известно време и така оздравявал... Предавали му от своята възхождаща жизненост.

25 април 1989 г. След цели 50 дни Пепчо вече е изписан от болницата дето беше на ръба на пропастта. Състарих се с повече от 5 години. Сега - борба за стабилизирането му. Бог отложи гибелта ми!

3 май 1989 г. Първомайските манифестации тази година се превърнаха в демонстрации в страните от т.н. „социалистически лагер“. Повечето се показаха без организационния контрол на властите. Дори в отделни случаи (Полша, Унгария, Армения) бяха като работнически протести срещу властите. Дали не прибързах и аз, като извадих изпод укрытията моите „Записки...“ за затворническите ни теглила? Аз не съм прясно пребойдисан бивш хвалител на властта, за да трогна някого от подобните си по морал, за да ме вземат като повод за самоогласяването си, както взеха Петър Манолов.

12 май 1989 г. Учудваща загадка! Наблюдавам, че като че ли целият ни народ има едно всеобщо физическо и най-вече душевно ОТМАЛЯВАНЕ, с отслабваща воля, притъпена чувствителност и човеколюбие... Никой нищо не върши както трябва, не зачита правилници, закони, дори уличното движение е във вид на люшкащи се насамнатам тълпи, гонени от незначителни светофарите коли. Сломен от преживяното заради внучето ми, кретам и аз, носен от тези пориви, олекнал, като шушулка на изваден плод... Имам усещането, че е така и в съседните ни страни, във всички страни от „социалистическия лагер“, включително Русия.

Гадая за неотгадаемите причини. Някакво космическо облъчване ли нацели нашето Полушарие, Чернобилската катастрофа ли ни съкруши? Преди няколко години забелязах това същото положение за Западното полушарие. Съвсем глупееха и там.

20 май 1989 г. Бесарабия и Молдова, две части от една „друга България“, към която изпитвам дълбоко умиление.

Кога ли държавата ни ще прояви такова умиление и да се загрижи за тези половин милион българи, съхранили се като наши братя с цената на много страдания

26 май 1989 г. Пепчо отново е болен на преглед в „Пирогов“. Снимка на коремчето му и съмнение за туморни образувания! Цялата фамилия вървим подир неясната му съдба. Този път и Светослав и Гургана, внучетата ми от дъщерята Мария и зетя Малин. От 25 май имаме нова надежда за спасението му. Преместват го в Гастроентерологичното отделение на болницата на ул. „Урвич“ в София.

И там най-сетне установяват „Цюлиакия“ - ензимна недостатъчност в стомашно-чревния тракт, поради което храната минава през него без да го храни. Нищо пшеничено и цял спектър от диети му предписват и детето почна да се възстановява. Спаси го, Боже,

ако не си решил да ме убиеш! А какви събития назряват у нас и това ме парализира!

30 май 1989 г. Отдавна установих, че лицето ми и по-точно около очите, веждите и дори ушните кухини са някакви информационни отражатели. Чрез сърбеж или трептения в лявата или дясната страна винаги следват важни събития за мен или семейството ми. Когато е отядно е на добро, вляво - на лошо. В много редки случаи са се разменяли местата. Месеци преди заболяването на детето ми трептеше лявото око, но и леко, едва забележимо - дясното. Тълкувах го: много ще е лошо, но все пак ще се оправи, което ме спаси от полудяване... (Така беше и когато ме вкараха в затвора.)

7 юни 1989 г. По радиото, вече от Париж, Петър Манолов заявява: „Действителността в Източна Европа е разорана и навлажнена, но още ги няма необходимите семена, за да израсне нещо ново!“ И наистина, сред източноевропейските „неформали“ има много констатации за това, какво е и какво е било, но почти нищо за това какво трябва да бъде. Има само намерения и те спират до възхвала на буржоазната демокрация. Но за тук, у нас, трябва нещо много по-сложно и особено. Реформиране, основно реформиране в полза на милионите, а не само сдобиване с богат управленски елит, както в буржоазните демокрации...

8 юни 1989 г.

„Полша - загадка и проблема,

явление от ново естество!

Каква посока ще приемат,

борбите в твойто общество?

Не знам! Не знам! Но кръв славянска

и в мен вълнува се за теб –

ще ражда ли земята Гданска,

не залпове, а мирен хляб?

Велика надежда! Невиждан пример! Громка мирна изборна победа на „Солидарност“ на 4 юни 1989 г. И най-важното - Полша не е сама. Унгария е след, ако не и пред нея в същия труден друм.

20 юни 1989 г. На 18 юни - погребение (всъщност препогребение) на Имре Наги и другарите му, убити заради въстанието през 1956 г. и посмъртно победили сега, 33 години след смъртта си!

4 юли 1989 г. Модата в облеклото сега така е изчерпала своите варианти за оригиналност и новост, че се е превърнала в своята противоположност. Какви карикатурни фигури населяват улиците сега! Насила разкъсани дрехи, нарочно грозно и грубо кърпи, протривани като с тухла, белезникави като брашняни... Не е ли достатъчно грозна една дреха, не се смята за модна. Такова нещо настава и в изкуството, при художниците, скулптурите, поетите... Що за посока?

17 юли 1989 г. И постоянната бедност и безпаричие, които ме преследват цял живот се оказват нещо много полезно за мен. В домът ми няма тапицирани мебели, няма килими, няма полюлеи, варосана проста мазилка по стени тавани, няма мраморни стълбища и римски мозайки, няма скъпа кола в несъществуващия ми гараж **НО ИМАМ ДВАМА СИНА И ДЪЩЕРЯ, ДВЕ СНАХИ И ЗЕТ, А ПЕТ* ВНУЧЕТА ОТПРАЩАТ ФАМИЛНИТЕ МИ РАЗКЛОНЕНИЯ КЪМ СЛЕДВАЩИЯ ВЕК!**

ГОТОВ СЪМ ДА МЕРЯ БОГАТСТВОТО СИ И С ДЪРЖАВНИЯ ГЛАВА!

23 юли 1989 г. Десетки хиляди български граждани от турски произход се юрнаха към Турция. Измъчени от насилствената смяна на имената, която вече премина, обхвана ги такава „бягствена“ психоза, че налитат на нова беда. В частнособственическа Турция няма кой да се погрижи за тях. Ще станат повод и обект за самоафиширане на богати бизнесмени, но това е показно, но малко полезно. Нашите емигранти там, в Гърция и на Запад, макар политически, са оставени на произвола на съдбата. Докато гръцки и други бежанци, пристигнали у нас или в СССР ги обгрижват държавните органи и институции.

11 септември 1989 г. Още Хипократ определи човешките характери като четири сорта: сангвинични - с кръвна основа, дейни, оптимистични; флегматични - с основа слюз, бездейни, мързеливи; холерични - на злъчна основа, зли и злобни; меланхолични - с

* А от 26 април 1997 г. и шесто внуче - Свилен Христов Огойски

основа меланини, песимисти, отчаяни, скръбни...

От кой ли сорт съм аз?

10 ноември 1989 г. Т. Живков падна! Но не от никакви вътрешни напрежения, а заради външни съображения. Падна под тропота на бягащите и демонстриращи германци в Берлин, Лайпциг, Дрезден, издухан от демократизационния вятър в Унгария, тържеството на „Солидарност“ в Полша, броженията в Балтийските държави, в Москва, Ленинград и ДРУГАДЕ. Ще видим ли още стъпки или само Ноемврийски вместо Априлски пленум ще се отчете и... отново същото? *

* Вместих съвсем малък процент от тези мои бележки, коментари, информации, впечатления и умозаклучения, съдържащи се само в 3 от 34-те мои „ТЕТРАДКА ПО ВСИЧКО“ с цел да се представя пред читателите, възможно най-открито в две насоки: ПЪРВО, КАТО ЛИЧНОСТ И ТВОРЕЦ, чиято душевна мембрана е трептяла по свой начин от всичко видно, чуто или прочетено за България и света; ВТОРО - КАТО ЧОВЕК, БАЩА И ДЯДО, който тръпне и от радост и от мъка над всичко в дома и семейството си, защото то е първата и най-свидна частица от голямото (родината, света) за всеки нормален човек. Сам Ботев казва: „Не вярвайте, че някой ще се бори за доброто на другите, на отечеството, ако не обича най-първо майка си!“

НЕОБХОДИМО ПОЯСНЕНИЕ

Дотук в настоящия раздел описахме положението на режима в България и отчасти в СССР, на чийто фон станаха възможни последвалите събития.

Натам следва описанието на тези събития (от първо лице), както са видяни и почувствани от автора.

Развитието на събитията е главно в рамките на ставащото в организациите (БЗНС и СДС) от името на които съм взел дейно участие в полагане на основите на демокрацията в България. И понеже БЗНС-Н. Петков тогава е основна сила, гръбнакът на СДС, с всеобщо очакване да доминира в управлението на страната, то и вътрешните му метаморфози и публична дейност не са вътрешнопартиен проблем, а основно русло на политическото ни развитие по това време.

Поради това и общонационалната обхватност на настоящия труд си остава в значителна степен спазена.

Така започнахме

Ние, репресираните, които и без това десетилетия поддържахме помежду си връзки за взаимопомощ при радост и скръб, главно по съидейническа линия, вече се търсим и събираме по повод на ставащото в страната. Но тихо и внимателно, защото знаем кои са подире ни. Затова пък масово се появяват други, зад които не само няма дебнещи копои на Държавна сигурност, но в повечето случаи има широкият гръб на баща, брат или сродник със солидно партийно положение. И тези герои на деня са много вече, смели са, защото са млади, за които противенето на една, вече ненаказваща власт, е твърде приятно спортно преживяване, пък и домогване за по-лично място в мътната обстановка.

Докато многогодишни затворници като Никодим Попов, д-р Сиво Чапаров, Железан Райков и Михаил Михайлов отправят искане за реабилитация на Никола Петков и БЗНС през януари, 1989 г. и 23-ма техни събрата през юни в Славовица отправят нов подобен призив, другите (наречани „дисиденти“) вече са формирали свои „неформални“ клубове и дружества за гласност и права и са отишли вече на международни срещи по тези въпроси.

Но Ваня Жекова, млада учителка от Ямбол, не пускат да отиде, макар поканена от френска страна на Международна младежка среща в Париж по случай 200 годишнината на Великата Френска революция, защото е дъщеря на осъдения на смърт Жеко Стоянов от Ямбол (в последствие оставен на доживот).

Отпуснало клапаните на много желаниа, правителството е запазило за себе си само едно право: да си избира кой да го критикува, кой да прави тук прогласяваната „гласност“. Нов призив от Тодор Кавалджиев, Желязко Турлаков, Йовчо Минчев, д-р Иван Колев, Желю Д. Желев и Димитър Михалев от Хасковско е отправен към правителството за възстановяване на БЗНС-Н. Петков, но заглъхва в малък радио-отзив на „Свободна Европа“ на фона на безкрайната възхвала за екопротеста пред сладкарница „Кристал“ (Нали там при „злостната разправа на МВР“ с дисидентите, на една дама се загубила обувка, а други са откарани и оставени в полето към Бухово и Желява...)

Разкрепостени, съгласно споразуменията в Хелзинки (1975 г.) предаванията на радио „Свободна Европа“, „Гласът на Америка“ и Дойче веле“ предаваха вече без бръмченето на габровските бичкиджийници и оттам Румяна Узунова, Владимир Костов, Константин Мишев, Петър Доков и други говореха, сякаш лично виждат какво става в България. МВР привикваше, предупреждаваше и заплашваше, но конкретни мерки не последваха.

Лично аз вървах вече като учудено замаян. За ставащото в другите страни - протести, стачки, митинги, вярвах че са истински и може да имат резултат. Но ставащото у нас ми се струваше някаква уловка. Да се излязат онези, които теглата още не са напълно смазали и да плъзнат някоя ранна утрин джиповете. При мен вече се изреждаха познаващите ме от затвора приятели и съидейници да ме канят за нечий имен ден, панихида или „приятелски разговор“ по положението. Жеко Стоянов, Тодор Кавалджиев и Тако Караиванов дойдоха да ме водят в Пловдив да подписваме Обръщение. Димитър Балчев и Серафим Атанасов ме поканиха да покажем воля и многолюдност на някаква панихида за Б. Бумбаров или Иван Костов.

Доста ме въздържаше страхът. Не за себе си, а за това, че въкъси бях извадил всички свои „Записки“ от укритията им, отнасящи се до затворническите ни теглила и при обиск щяха да бъдат безвъзвратно изгубени. Точно тогава протичаше гладната стачка на поета Петър Манолов в Пловдив за иззетия му архив. Бях много душевно уморен от боледуването на внук ми.

Истински се включих в руслото на събитията през октомври 1989 г., когато от спряла пред къщата ми „Волга“ излязоха двама-трима мои съзатворници с думите: „А бе, Огойски, като знаем какви ужаси издържа в затворите и в Белене, сега ли ще мълчиш, когато под краката на болшевиките гори такъв огън? Тръгвай с нас, без да питаш за къде!“

Вместо отговор се преоблякох и се качих в колата, та в Кумарица на сватба на дъщерята на Вергил Антоу, наш съзатворник. Като се притъмни се отправихме в дома на 83-годишния многоуважаван бай Йордан Пейчев в кв. „Гниляне“ и седнахме на масата с

наляти чаши ракия. Часове мъдрувахме върху положението, но никой не посегна към чашите. Там бяха Илко Кованджийски от Перник, Крум Хорозов от Русе, Спас Веселинов от Гниляне, Антон Спасов от с. Мрамор, Тодор Кавалджиев от Стара Загора Серафим Атанасов от с. Сеславци (София-град), Генко Йорданов и Тако Караиванов от с. Малево, Хасковско и не помня кои други, но около 15 души бяхме. Всичките - земеделци.

Какво да се прави? Къде ни е мястото и каква длъжността в тази разбунена обстановка? Това бяха проблемите. Мнения, предложения и предположения за последиците от това ни събиране валяха като дъжд.

- За последствията, ако се разбере за това ни съвещание, не мислете - намеси се бай Йордан. - Аз съм Ви поканил и това е! Сега с жена ми Люба ще измислим повод, рождени, именни дни, възпоменание за някой. Малко ли загинали имаме из историята? Вие другото мислете. Какво да се прави сега, тия дни и седмици...

- Да се излиза на улицата! - горещи се Илко, - да разберат властниците, че ни има, че не са ни смачкали напълно.

- На улицата, но как? И с кого? Ние десетината души ли? - прекъсва го Крум Хорозов.

- О-хо-о, колко още са готови! - продължава Илко. - Четвърт България вече съм обиколил, всички са готови.

- Вижте какво - прекъсна го Кавалджиев - снощи бяхме на такова съвещание у Мишо Пожаревица. И на още много места бяхме и трябва да се събираме и обмисляме това нещо. Улицата ще почака.

- Точно така! - вземам думата аз. - Но дайте да помислим още, защото ние сме си ние, сигурни и готови сме, но ето че има и много други. И добре, че ги има, но те едва ли само чист въздух за Русе ще искат! Протестният порой трябва да се оглави, да му се дадат сериозни политически цели...

- И протестите да бъдат от името на някакъв общ център, общонародни, а не само земеделски - допълва ме Крум Хорозов.

Хорозов и аз се впуснахме в назоваване на такъв център. „Общобългарски фронт“, „Общонационален комитет“, „Демократичен съюз“, „Комитет на демократичните партии“ и други такива, докато някой изрече „Съюз на демократичните сили“...

- Ей това е най-късо и най-обобщаващо! И лесно за писане, три букви! И може да се скандира, Се Де Се! - в надпревара допълваха мнозина.

- Момчета, не излиза ли това нещо като ново ОФ-е? - казва бай Йордан. - Ама съм съгласен, защото в такива решителни моменти борбата трябва да е общонародна.

-А с кого общонародна? - надвиква Генко Йорданов. - С кого ще правим коалиция? С фашисти и легионери, не! С червено-оранжевите ли? Кой други има в България, освен БЗНС-Н. Петков? Социалдемократи и анархисти, да! Ама колко са те?

- Разни вносни може да възникнат, но след време - казва Кавалджиев.

- Абе, криза за партии в България никога не е имало - заключава бай Йордан. Ако наистина се разслаби положението както е тръгнало, разни демократи, либерали, радикали, па и християндемократи като по Европа може да се навъдят...

Много още бяха разправиите и коментарите, но до някакво определено решение не се стигна, освен разбиращото се от разговорите, че всички тръгват да установяват връзки помежду всички от затвори и лагери с които се познават. Твърде късно излезнахме да се разотиваме. От колите, с които дойдохме отпред имаше само една, другите - на синове и зетьове на наши съидейници от нови Искър си бяха отишли. Стана някакво шушукане и в тази кола поканиха мен и попътно да откара Спас Веселинов, защото я караше синът му Иво. Вкъщи жена ми все още стоеше и ме чакаше с видимо напрежение, като разбра по каква работа ме повикаха.

- Всички с коли ли ви разкарват толкова късно? - попита тя.

- А-а, няма други коли. Другите са с градския транспорт - отговори вместо мен момчето.

- Е, тогава тебе най-много ще бият ако ви хванат, щом ти правят такова уважение - дискретно ми пошушна тя.

* * *

Заредиха се още такива полуприятелски сбирки, полуполитически събрания, а към дома поединично и на групи по двама-трима се промъкваха приятели съзатворници все по същото. Докато една вечер през ноември 1989 г. на ТВ-екрана, смръшен като будистко божество се показва Тодор Живков, комуто „изказваха благодарност за върнатата и беззаветна служба на партията и народа“, а ние разбрахме, че той е подал оставка и за генерален секретар на комунистическата партия е избран Петър Младенов.

Възрадвахме се и още по-усилено и открито се събирахме и съвещавахме. На 25 ноември в дома на Йосиф Петров на бул. „Христо Ботев“ 34 в София се състоя сбирка от повече от 30 души земеделци, за която късно ми казаха и не можах да отида. Там се учреди „Инициативен комитет за възстановяване на БЗНС-Н. Петков“, който да се бори за отмяна на забраната му и за реабилитиране посмъртно на самия Никола Петков. С протоколчик Крум Хорозов за целта се съставя и Протокол № 1, в който се посочва тази задача изреждат се имената на присъстващите, както и избраното по общо съгласие Управително тяло: Никодим Попов - юрист, Милан Дренчев - обществен деятел, Йосиф Петров - поет, д-р Сиво Чепаров - ветеринарен лекар и Иван Гинчев - учител. Стари съюзни дейци от към 1944-1947 г., всички над 70-годишни. Изборът им е условен, до някакъв по-разширен форум, като не се определя кой каква длъжност ще изпълнява, не се конституират.

На 9 декември 1989 г. в кино „Петър Берон“ в София в резултат от апостолството ни из страната се състоя Първата национална конференция за възстановяването на БЗНС-Н. Петков. В тесния салон на втория етаж около 200 души насядаха, 200 стояха прави и стотина бяха по балкона и из коридорите. Всички с бели коси, всички репресирани. Едвам можеха да се видят 30-40 души по-млади хора, вероятно синове или дъщери на репресирани. Крум Хорозов и Лазар Дългърски (от Пловдив) седнаха да пишат протокола, а Милан Дренчев изнесе нещо като доклад, а след него говори и Никодим Попов. Залата беше като някакъв събор. Шумно се разменяха поздравии, прегръдки и целувки на хора с години невидяли се, сълзи и заклинания се изричаха без много да се слуша това, за което се говори. Прочете се и дневен ред, за приемане на Програма, за разисквания, за приветствия. Почти на ръце бе внесен и качен на трибуната Стратия Скерлев от Хасковско, бивш народен представител в VI ВНС, 42 години изгнаник в Турция. Някои носеха и знамена. Отпред, на първия ред беше седнал д-р Йордан Козарев, който при внасяне на знаме или при по-силни думи от някого се вдигаше често и викаше: „Сега, марша, марша!“ и сам даваше тон: „Напред неотстъпно, другари!“

Трептах като лист и улавях като мембрана всичко, защото тук исках да разбера колко сме, кои сме и какви сме ние, от които ще зависи какво можем да направим като организация, която вероятно извикана от историята да управлява България.

Но, Господи, защо ме изправи пред това изпитание?

То не бяха речи и изказвания, а вопли и заклинания, без край и без разлика помежду им. Кой как го следили властниците, как го арестували, как го мъчили при следствието, как го съдили, и най-вече кой от групата се оказал доносник и предател... Че какви привилегии му давали за това властите... Па се сети в колко и кои затвори е бил, кой надзирател най-биел, колко глад и студ, каква жега и задух, цимент в килията, кал и тъмно в карцера... Позоваване на свидетели с вик: „Данчо, кажи не беше ли така?“, па дори като все пак слезне от трибуната, някой се върне да каже как е тормозено семейството му, или къде и колко години е било изселено... И няма край. На всеки му се налагаше да му викат от седалките: „Доста, бе! Стига, че и други да кажат!“...

Слушах просълзен всяка дума и гледах всеки жест. Плачех донякъде от умилението, че в края на краищата тези мъченици, с повечето от които заедно сме преживяли това, което казват, сега доживяхме ден да го разкажат тук, в отдаден ни салон в самата столица, откъдето идваха всички заповеди за нашите мъки и пропиляни години и здраве...

Но - отнякъде ми вкисна. Виждах как зад това самоожалване нескрито личи стремежът у всеки да го видят и по-добре запомнят, защото сигурно ще става избор на ръководство и трябва да бъде предложен и избран. Дори и други схванаха това и вече се чуваше реплики към новоизкачващия се към трибуната: „И теб ли мъчиха комунистите, бе? Брей, ние пък не знаехме за такова нещо.“ Изчервен като рак отидох и аз на

трибуната. Бях се подготвил само по точки за някакво слово, с което да искам и запиша имената на тези, които разбират от литература и журналистика, за да основем такъв отдел, защото личи, че писменото слово ще ни бъде главното оръжие в наставщата политическа борба. Не си извадих и листчето, а направо се скарах:

„Другари мои! Другари по идеи и колеги по съдба. Защо и докога ще се саможалваме тук? Докога и кому ще доказваме колко сме измъчени и прави? Кого убеждаваме тук в това, като по моя преценка 93 на сто сме преживяли същото, като това, което всеки отново и отново започва да разказва. И го разказва, струва ми се, стремеж да го забележим и изберем в ръководството.

Не трябва ли да помислим как, кога и с какви средства и начини да разкажем и докажем това на тия, дето са въвн от тази зала. Не само какво сме преживяли, но и главното, ЗАЩО СМЕ ГО ПРЕ ЖИВЯЛИ, В ИМЕТО НА КАКВИ ИДЕИ, ЧРЕЗ КОИТО ЩЕ УСТРОИМ ЖИВОТА ИМ ДА Е ПО-ДОБЪР ОТ ДОСЕГАШНИЯ. Защото ще искаме техния глас, за да решим съдбата на отечеството а те са около 8 милиона. Лесно беше на комунистите, защото генерал „СТРАХ“ им осигуряваше 99% в изборите, но ние носим народовластие и само с хленченето за мъките си няма да ни изберат за управници. Лесно е било, ще кажа и на Стамболийски някога, защото селяните са били 85% от населението. А сега те са малцинство. Кой ще са нашите привърженици и гласоподаватели? Земеделиският съюз вече ще звучи на някои архаично. Но ние сме Български земеделски НАРОДЕН съюз и от земеделието винаги ще зависи животът и на чистачката и на генерала, и на шофьора и на компютърния инженер. Ето, това трябва да имаме сила и разум да доказваме. А то се доказва с устно, но повече с писмено слово. Затова по-добре ми кажете кои от вас разбират от книги и списването на вестници. Аз и Жеко Стоянов, пък могат и други, ще ги запишем и ще съставим цяла секция към БЗНС по тия въпроси. С поздрав за всички, чакам ей там, към входа!“

Изръкопляскаха ми, но не много бурно. Мнозина дойдоха, та се записаха, но нищо не излезе от това, макар че списъка пазя и сега. Гласувана бе някаква Резолюция и събранието свърши.

От нея помня само, че приканвахме редовите членове от тъй наричаният тогава „Оранжев съюз“ да дойдат в БЗНС-Н. Петков, докато ръководствата им от община нагоре заклеимяха като „предатели на земеделските идеи“ и „слуги на комунистическата диктатура“. Повечето от хората отидоха на митинг, а аз седнах на една пейка и си записах казаното, защото това беше първата ми реч пред голямо множество хора, а във връзка с книгата с моите „Записки аз и по-късно правех това. (Та чак сега стана нужда да ги цитирам в книгата.)

При създалата се обстановка всички инстинктивно чувстваха, че изборът на ръководство ще бъде нещо непредвидимо. И така негласно, за такова останаха петимата старци. Преди да се разотидем Христо Костадинов от София, наш съзатворник, който малцина са забелязали, че присъства понеже не е известно да е бил от нашите среди, застана на трибуната и заяви: „Братя земеделци, аз като съидейник софиянец, от утре отдавам безплатно целия си до\ За седалище на БЗНС-Н. Петков!“ След бурните овации го разпитахме къде се намира и от другия ден на ул. „Емил Шекерджийски“ доколкото си спомням двукатната му къща стана наш щаб.

* * *

Като успяхме да не се изпокараме на първата си ВЪЗСТАНОВИТЕЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ, всичко живо от тези 500 души се пръсна из страната да възстановява почти половин век преследвания ни съюз.

Къщата на Христо Костадинов всеки ден и час по час се пълнеше със забързани групи от двама-трима съидейници от разни краища на страната, идващи за инструкции, за някакви печатни материали и да се запознаят с някой от ръководството. А от него, кажи речи само Милан Дренчев идваше всеки ден, както и ние, които сме от София или близо до София. Христо беше натикал семейството си в някаква стаичка и ние свободно разполагахме с останалото. Но и цялото му семейство беше се самоконституирило като участници в ръководството и заедно с нас „инструктираха“ идващите и отиващите си. Христо поднасяше на всеки от нас някакъв свитък от 20-30 листа с икономически теории,

вещаещи „спасението на България“, ако ги приемем за „Основна програма на Съюза“. За отбелязване е, че разбрали за съществуването на „някакъв опозиционен център“ тук идваха и социалдемократи, включително д-р Дертлиев, легионери, анархисти и други. Помня, че дойдоха един ден трима души, един от които твърде отривисто се запознаваше: „Любомир Собаджиев, председател на Движението Гражданска инициатива“. Посочиха мен да разговарям с него. Той поиска отделен кът или стая за свое седалище. Казах му, че къщата е отдадена на БЗНС-Н. Петков от наш съидейник, но винаги са добре дошли и други, та заедно да подготвяме борбата си срещу болшевишката власт.

„А не трябва ли да сме един разноцветен букет от различни партии, та кой каквато иска да си избере?“ - застъпи се той.

„Но това ще стане някога, когато се насрочат свободни избори, драги председателю на... каква беше инициатива. Сега тук е щабът на нашия Съюз и ние не сме фотографи, за да снимаме всеки в каквато поза иска! Той сърдито кимна към придружаващите го, (вероятно охранители) и си отидоха.

Следващото ни седалище беше на площад „Пенчо Славейков“ № 7, в безистен, в който имаше салон със стотина стола и две стаи Отстъпиха ни го от Общинското ръководство на община „Средец“ с председател Стефан Държански по нареждане на Светла Даскалова, сиреч, дават ни го от добра воля. Тук от години е клуб на казионния БЗНС, или както тогава го наричахме „оранжевите“, за разлика от нас, зелените земеделци, или БЗНС-Н. Петков.

Тук като че ли се тури основата на всичко, което можахме и което не можахме да направим като земеделци за България. Многогостна история бих могъл да напиша, ако възпроизведа какво ставаше тук.

Вече не група по група бяха идващите и отиващите си наши драговолни организатори по места, а нескончаема колона, чиято опашка стоеше часове в малкото дворче на безистена. Ние, един също драговолен (и почти произволен) екип съзатворници, живущи в София и от околните села, бяхме се самоназначили за инструктори на идващите. Аз идвах тук до обяд, а след обяд тръгвах също с апостолската мисия на организатор из моя район Община Нови Искър, отчасти Панчарево и Свогенско (като мой роден край), но при поискване и по разни краища на страната. Така правеха и Михаил А. Михайлов-Пожареваца, Александър Борисов (Сан- до Шопа от Банкя), Любомир Гошев от Подуяне, Георги Томов, Иван Неврокопски, архитект Васил Димитров от Княжево, Георги Мечев, Георги Алексиев (Малкото Геме), Иван Редански, Васил Гьорев от Петърч, Трифон и Цветан Куневи (братови синове на Трифон Кунев), Никола Милков (Кайчо), Асен Манов, Георги Декин, Илия Данов (живущ на гара Яна), Добри Добрев, д-р Йордан Козарев, проф. Константин Цанев, Първан Стефанов (адвокат), Велко Генчев, Асен Николов, Димитър Джеров, Георги Петров, Борис Разпопов, Петър Момчилов, Георги Ст. Божков от Горубляне, Мишо Петков Михайлов, Гено Г. Цоньовски и много други.

Както се вижда, дори изредените изпълваха салона, та като се съберяха повече хора от провинцията, ставаха прави или излизаха навън, за да седнат новодошлите. А да не говорим, че мнозина активисти, предимно от репресираните наши приятели, макар живущи в провинцията, бяха намерили начин да пребивават цели месеци тук. Крум Неврокопски, живущ в Благоевград си беше също постоянно тук, Иван Тончев от Добрич, Дончо Стоянов от Велико Търново, Петко Учкунув от Пловдив, Жеко Стоянов от Ямбол, Генко Йорданов, Георги Пинчев от Хасковско, Евлоги Заев от Видин, Трнфон Мирчев, адвокат от Пловдив, Иван Семков от Ловеч, Коста Събев от Чирпан...

За инструкции по организационната дейност вече ние от постоянния екип, негласно смятани и за най-подготвените идейно, се изправяхме час по час на бюрото и държахме цели речи. Но за идващите като представители от никнешите земеделски дружби в софийските квартали и селата около София, наставаше груба надпревара. Усещането, че ще трябва да се съставя градско ръководство караше някои да си „присвояват“ отделни общини. За община „Връбница“ мисля, че между Мишо Пожаревски и д-р Йордан Козарев често се водеше не съвсем съидейнически диалог:

„Кой си ти, че да ми вземаш и залъгваш хората? - гневеше се Козарев. Те мене си търсят, още от 1947 г. ме знаят като земеделски деятел.“

„Я го гледайте! Деятел бил, пък ние изгнихме по затворите, а той не е и помирил дори един лагер! - нападаше го Мишо.“

„Че в това е умението на истинския политик, да не го хванат в капана. Какъв герой е тоя, дето хлътва в затвора за две думи?“

„Ти да мълчиш, защото трябва да изхвъркнеш оттук, разбра ли? Нашите близки черно носеха за нас, а тоя си почуквал по гърба някого със слушалката, а после подслушвал нашите хора и ето, че знае как ги вкарвал в затвора за две думи“ - крещеше Мишо и след като околните настръхваха срещу Козарев удържаше битката.

След оживени дискусии на стената кацна списък на „Отговорници по общини“, в който аз бях посочен като отговорник за община „Нови Искър“.

Въпреки тези вътрешни негативности, вече стотици хора и от София се вглеждаха в поставената отпред над входа фирма „БЗНС - Никола Петков“ и влизаха, изказвайки желание да станат наши членове. Много от тях с научни титли, запасни и действащи офицери, дори един майор от милицията. Размножихме цял сноп заявления за членство и им давахме да ги попълват. Бай Милан, обаче ми казваше: „Петко, остави се с тия заявления! От такава стока не става земеделци. Тия всичките утре служби ще искат, да не мислиш, че ги е заболяло за селяните?“

Деликатно реагирах: „Дай да не ги връщаме, защото колкото те ще искат служби, повече ние ще трябва да търсим хора за разни служби. Я виж, че всичко се е юрнало към нас. Дори Лили Иванова Тодор Колев, Бисер Киров и кой ли не ни се усмихват от екрана и ефира, като утрешна доминираща сила. А с кого ще управляваме? Нашите хора, съзатворници и лагеристи освен по едно чисто чело и „Принципите на БЗНС“ научени наизуст в затвора, нищо не знаят от съвременния живот“.

В крайна сметка аз продължих да „приемам“ членове, особено когато бай Милан го нямаше. А там, на пл. „Славейков“ 7 вече по-често идваха и другите от РЪКОВОДНАТА НИ ПЕТОРКА и по този въпрос бай Йосиф Петров казваше: „Приемай, Петко, скоро деветмилионна държава вероятно ще ни е на глава, а чисто нашите са малко, дори като самотни гейши в някои села и градове. Приемай всичко, дори да е грозно и немито, туряй го в зеленото корито и... да му е честито. А пък после - от нас авторитета, а от тия пък мурафета...“

А в по-подробните ни разговори казваше: „Абе и тия, дето тук идват ни са нужни, но там, от казионния съюз просто в пакет ни предлагат 130 хиляди земеделци, ама ние, нали ни уважават сега като репресирани, се държим като някой син на селски чорбаджия, дето всички моми в селото биха се омъжили за него, а той се мръщи на тая-оная, докато си остане стар ерген. Да не стане и с нас така? Те, нали водим преговори сега и ония на всичко съгласни с нас, ама Милан и Никодим (Попов) не искат обединение. Предатели били, червени били, а ние сега като влезнахме в СДС, не седнахме ли със синовете и внуците на комунистите там?“

* * *

Успоредно с тези наши врения и кипения по възстановяване на БЗНС-Н. Петков течаха и други събития от важно значение за следващите ни стъпки като политическа опозиция на 45- годишния режим. На 2 ноември 1989 г. се състоя общо събрание на ДИСИДЕНТИТЕ, т.е. инакомислещите в кино „П. Берон“ в София с близо 500 делегати. Водещ е Стефан Продев, главен редактор на в-к „Работническо дело“. Доклади по положението в страната изнасят Иван Джаджев, Петко Симеонов и други, присъстват Анжел Вагенщайн, Чавдар Кюранов, все сетили се да мислят иначе“ за режима на своята партия след смяната на Тодор Живков. Всичко там се крепи на тезата: Всички, които до днес управляваха, извратиха идеята за социализъм, но ето, след ноемврийския пленум, настава ерата на истинските комунисти. Опит за пълно повторение на Априлския пленум през 1956 г., когато живковци пък хвърлиха вината на Вълко Червенков за всичко лошо и продължиха да управляват още 33 години. Само Петко Симеонов отиде по-далече, като поиска да се произведат свободни избори.

На 6 декември 1989 г. става съвещание на представители на различните нововъзникващи партии, клубове и движения, на което се учреди коалицията „Съюз на Демократичните сили“ с основна цел да се обединят и координират усилията на всички за

ускоряване и довеждане докрай на процесите на демократизацията в България.

Организации, учредители на Съюза са: Независимото дружество за защита на правата на човека и гражданина в България, Българската социалдемократическа партия (обединена), БЗНС-Н. Петков, Независимото сдружение „Екогласност“, Комитетът за защита на религиозните права, свободата на съвестта и духовните Ценности, Клубът на незаконно репресираните след 1945 г. български граждани, Независимото студентско дружество, Движението за гражданска инициатива...

Ръководен орган на СДС е Кординационния съвет, състоящ се от по трима представители на всяка от съставляващите организации. За председател на този съвет е избран доктор на философските науки Желю Митев Желев, за секретар старши научния сътрудник, кандидат на биологическите науки Петър Берон и говорители Георги Спасов, журналист и Румен Воденичаров, старши научен сътрудник.

Улисани в своята съюзна работа, повечето от нас отбягваха да посвещават сили и време на коалицията, като там отиде само Милан Дренчев и ако не ме лъже паметта инж. Йордан Хаджиенев и Велин Керимов, твърде възрастни и още по-твърде спокойни по нрав хора, наши деятели. Все пак като излъчиха на другия ден по радио „Свободна Европа“ това събитие и не чух земеделец да има в ръководството, запитах бай Йосиф Петров защо той не е отишъл там, пък и другите от РЪКОВОДНАТА НИ ПЕТОРКА, той каза: „Ама ние нещо слабо се сработваме. Като се насрочи някъде някакво събитие, Милан току каже: Хайде аз ще ида, че съм някак с ходенето по на крак. Вие останете тук, да посрещате хората от провинцията. Ако дойде някакъв документ, обръщение, декларация, все той я грабне и подпише, защото имало само едно място за подпис. А там обикновено пише: „Подпис на председателя на организацията (клуба, движението) И тия там „иначето“ (инакомислещите) сметнаха, че той е шеф при нас и вече поименно все него пишат за наш представител. Вие знаете, че между нас, петорката, никой не е над другите, равни сме, но ония там не знаят...“

Така и в първият, състоял се на 18 ноември 1989 г. (и в други, ставащи на площад „Александър Невски“) митинг след речите на Блага Димитрова, Радой Ралин, Георги Мишев, Румен Воденичаров, Любомир Собаджиев, Петър Берон, Емил Кошлуков, думата бе дадена и на „представителя“ на БЗНС-Н. Петков г-н Милан Дренчев. След първите му няколко думи, сред митинга стана някакъв припадък на човек, развикаха се „Лекар, лекар, има ли тук линейка...“ и опитът му да продължи след суматохата заглъхна съвсем безефектно...

А нашето, земеделско присъствие на този митинг беше съвсем вяло и малобройно. Сред десетките пищни плакати, над нашата група от стотина души се издигаше само един-единствен плакат с надпис: „БЗНС-НИКОЛА ПЕТКОВ Е ЖИВ И ЩЕ ЖИВЕЕ!“, носен, доколкото си спомням от Крум Хорозов и вероятно от него и написан.

В края на митинга сред нас навлезе група мъже от казионния БЗНС, млади и енергични, които ни заувещаваха да ги подкрепим в предприетата им акция за сваляне на Петър Танчев от главен секретар на прокомунистическия им съюз. Не бяхме мислили по това и им отговаряхме уклончиво, като специално се запознах с мен и ми дадоха адресите си Васко Жеков (писател), Николай Петрини, от стар жертвен земеделски дом, Валентин Янев, Янаки Зибилян, д-р Тотко Найденов, Виолета Радева, Илиян Василев.

Дълга да отбележа, че без да сме ги помръднали от власт, за което само се подготвихме, комунистите ставаха все по-отстъпчиви и любезни, особено с нас, земеделците. Всеки от тях намираше момент, епизод от живата си, когато бил подлаган на някаква репресия от властта, защото изразявал несъгласие с партийната линия.

* * *

Район и Община Нови Искър, в който живеех и на който бях определен за организатор, се състои от 17 села на северозапад от София, към Искърския пролом, три-четири от които съставляваха град Нови Искър (Курило, Гниляне, Кумарица и Славовци).

За да изпълня задачата си по възстановяването на БЗНС- Н. Петков тук се събрахме с приятелите, с които си бяхме в негласна организираност от години, защото се познавахме от затворите.

Първото ядро на Съюза тук бяха Вергнл Антоу от Гниляне, Спас Веселинов, братя

Никола и Георги Лозанови, също от Гниляне, Антони Спасов от с. Мрамор, Петър Пашов от Кумарица, Наташа Генинска, учителка, Костадин (Коце) Панчов от Курило, Петър С. Виденов и баща му Симеон от Славовци, Георги К. Гьорев, също оттам, Иван Илчев, Никола Боянов от Житен и др. Пръснахме се на групи по селата и просто за месец в списъците ни се насъбраха стотици кандидати за членове.

В моето село-квартал, квартал-село Чепинци имаше местна дружба на Казионния БЗНС от 36 души, с председател д-р Милчо Соколов, хрисим човек, живущ в София, но почти пребиваваше в родния си дом тук. Той ме покани на събрание на своята дружба на 22 януари 1990 г., защото такива били инструкциите от тяхното Постоянно присъствие, да канят навсякъде и БЗНС-Н. Петковците. Съгласих се и също поканих своите привърженици от квартала. В салона на читалището се оказахме 112 души. И техни, и мои, и десетки любопитни да видят като какво ще стане тук, като се разбрало, че това ще е опозиционно събрание.

Дори мойта Ягода (жена ми), никога не стъпвала на събрание, покани всички комшийки и групово дойдоха там, синът ми Петко, зет ми Малин и брат му Ангел, Недко Балийски, Васко Вагата и други, с жестове ми сочеха, че стават охрана и евентуално отбрана, ако местни или районни власти предприемат нещо против нас.

Забелязах, обаче че и местни партийци насядаха непоканени на събранието. А тук се оказаха и дойдоха да се запознаем и Светослав Сеизов - председател на Градското ръководство на Казионния БЗНС, и Христо Мирчев - председател на Районното настоятелство на БЗНС в Нови Искър.

Направо бях поканен на трибуната и след откриването д-р Соколов ми даде думата като „представител на земеделците-николапетковисти“. Като виждах, че сред хората витае някакво страхово чувство на очакване, започнах така:

„Драги братя и сестри, сдружени и несдружени земеделци, почитаеми гости-симпатизанти и гости-любопитни, първо ви призовавам: не поглеждайте към вратата! И да дойде нещо лошо и страшно, за мене ще дойде. На вас няма какво да направи, но и за мен не е страшно. Протритите черджета от последния затвор в който бях, Старозагорския, още днес съм ги приготвил дома... Но това, уверявам ви, няма да стане! На Север, откъм Балтийско море, та на юг до нашите Родопи, вятърът на правдата и свободата, благородният вихър на демокрацията разклаща из основи червената кула с кървавата петолъчка на болшевишката 45-годишна тирания. Режимът, който ви ограби, изживява последните си дни. Режимът, който ви отне земята, който направи да замлъкне звънът на белорунните стада, да пресекнат буйните хора и ръчениците по Божите празници, да не се чуе вече квиченето на прасета по Коледа, да пресекнат българските народни обичаи, разкошните сватби и кръщенки, да няма дори куче да залае и петел да запее из огражданените ви дворове, този режим и неговите крепители скоро ще бъдат изправени пред съда на народната воля.

Ние, земеделците, обединени с другите от Съюза на демократичните сили, и лично аз, като техен представител, нямаме предвид съд, който издава смъртни присъди. Ние сме силни, защото сме прави, а силният е и великодушен. Аз говоря за съда на народната воля, за народния, за вашия глас при свободните избори, които сигурно още през тази година ще се състоят. И те няма да бъдат с един-единствен кандидат, като надбягване с един кон, а с много кандидати, дори и комунисти, защото ние сме за свобода.

И там, в изборните урни, вие ще ги отречете и ще ги захвърлите като изцапан парцал на бунището на историята... И тогава, Съюзът на демократичните сили и преди всичко Българският земеделски народен съюз ще поведе и изведе България от всестранната катастрофа под великия девиз на Александър Стамболийски МИР, ХЛЯБ, СВОБОДА, НАРОДОВАЛАСТИЕ, АМИН!

След бурните ръкопляскания и изказванията на други все в същия дух, мен ме избраха за председател на местната, голяма вече от тази вечер, Земеделска дружба, а аз предложих досегашния председател на БЗНС (казионен) за подпредседател, инж. Ангел С. Манолов за секретар и заявих: „От днес тука, а така ще стане и в цяла България, ще има само един, единствен, мощен и всепобеждаващ Земеделски съюз!“

* * *

За организационна работа из моя район - Община Нови Искър, се оказаха много доброволци. Инженер Недко Й. Господинов от Чепинци и Иван Илчев направо зарязаха всякаква лична работа и с колите си ме обслужваха денонощно, като и лично вземаха участие в основаването на все нови и нови дружби на БЗНС-Н. Петков, често пъти и на основата на съществуващите казионни или пък присъединяващи се към нас. Аз държах да не ги губим като членове, често предлагам от тях и в ръководството. За месеци, до към март 1990 г. ние отчетохме по списък 1240 членове. Кметът на общината Дора Петкова, особено недостъпна преди, любезно уреди за наш клуб втория етаж на Битовия комбинат в Курило и там вече един път седмично се събирахме по повече от 100 души от нас и нововъзникналите други партии: социалдемократи, Екогласност, Зелена партия, демократи (само от Мирояне), КТ „Подкрепа“ и маса безпартийни, наричащи се само „седесари“.

Пълна подкрепа ни оказваха и от ръководството на казионния Съюз - Христо Мирчев, Николай Игнатов, Райко Бенев, Димитър Паунов-Митич, чиито членове бяха 570 души.

Събранията ни протичаха бурно и интересно. Поне по 20 души вземаха думата на вечер, с най-разни сведения за незаконни деяния на властниците, за лични злоупотреби, за което съчинявахме пролети. Предлагаха се разни други начини да ги атакуваме, включително с фалшиви донесения, всяване на семейни раздори в семейната на омразните управници. Най-малко по три пъти на вечер се изказвах и аз, като отхвърлях нечестните начини, сочех предимно общонационалните ни цели за демокрация, за предстоящата ни изборна борба, в която ще успеем, ако всички ние лично и като коалиция показваме навсякъде добро възпитание и чувство за гражданска отговорност. Особено революционно настроена беше Наташа Генинска.

От завист за преобладаващото ни число дали, от чувството за самосъхранение ли, но постепенно се наслояваше стремеж към разделение, разноезичие между земеделците и другите, взети заедно Другите уж от различни партии, говореха все от името на СДС, докато земеделците си говореха предимно за БЗНС и едвам тук-там споменават коалиционния ни етикет СДС.

Под статута на СДС

През април или през май 1990 г. започнаха събрания за издигане на кандидати за народни представители за предстоящите, но още не насрочени избори за Велико народно събрание. Повикаха ме от гр. Своге да присъствам на тяхно общо събрание на коалицията СДС, но поканата бе само от моите земеделци, и дори с упрека, че съм изоставил проблемите на своя роден край, тъй като родното ми село Огоя е Свогенска община.

Онова, което тук, в Нови Искър едвам се усещаше, там се оказа твърде напреднало. Шест-седем млади момчета, енергични и види се, образовани, се въртяха и почти не сядаха около бюрото за ръководене на събранието, а другите седящи на пейките в позата на слушатели. Като влязох изръкоплясках всички и тези побързаха да ме поканят сред тях само мен и започнаха:

„Вашите земеделци така и така, но ние, СеДеСе, сме за така и така. БЗНС-Н. Петков предлагали г-жа Милушева, учителка от Годеч за кандидат за народен представител, но СДС предлагали г-н Цветков, защото той е от „Подкрепа“... (А той стоеше настрана и само кимаше утвърдително.)

Мълчах и слушах, мълчах и слушах. Стане някой земеделец и не успява да се изкаже от техните реплики и наддумвания. Станах и извадих от джоба си в. „Демокрация“, в който имаше Статута на СДС и запитах: Колко земеделци има в Свогенската община? Отговориха ми: 500 души членове в 19 от над 30-те села в общината, а казионни има във всички села и са около 700 души, които клонят към нас.*

„А вие от кои партии сте, момчета? Всеки от тях назова някаква от членуващите в коалицията СДС. А Вие лично, дето чувам да ви наричат Конов, от коя партия сте и колко членове има тя?

Цели минути го усукваше това момче, че имало много привърженици, но те не могат да се преброят засега, докато седящите на пейката подвикнаха: „Кажки къде са, де! Защо лъжеш, бе?“ А защо си сам тука?“ и други подобни. Тогава, с доста висок глас казах: „Я кои са земеделци в салона да вдигнат ръка! Преброих 45 души. Почти всички, с изключение на тези няколко момчета, заели трибуната.

„Но колкото и да са, всяка партия има право на един глас!“ - в един глас заобясняваха неколцината. Към мен дойдоха двама от моите съидейници и пошушнаха: Бай Петко, позволи ни да ги изхвърлим тия мошеници. Ние сме 45, а те - 7 души!“ „Засега търпете и слушайте - им казах - и заявих, четейки: Момчета, вие сте в пълно нарушение на статута на СДС, защото той гласи: На всички нива, включително на общинско, всяка партия се представя от по двама души от нейното ръководство и всички заедно съставляват ОКС - Общински координационен съвет, който е ръководната структура на коалицията в съответното населеното място. А Вие, момчета, дори да имате зад себе си партии, трябваше да сте поне 14 души чук. А вие, седемте, изглежда сте си толкова заедно с несъществуващите Ви партии. Основната политическа сила на СДС е БЗНС- Н. Петков, тя е от основателите на коалицията, поради което тези 45 души, представляващи своите дружби са СДС, а Вие, седнете там, на пейките, като слушатели!

Тези нахалници се развикаха, всеки по нещо, моите земеделци взели кураж от казаното, се надигнаха и също се развикаха: „Вън! Вън от тука, нахалници такива! Болшевишки синчета! Червени копелета!“ и т.н. Като почнаха да ги сочат и особено този Конов, на който баща му бил виден болшевишки партиец в Своге, започнаха да казват за золумите и злоупотребите на бащите им и в настаналата неразбория някои наистина задърпаха да изхвърлят самопровъзгласилите се за седесари...

Техният кандидат Цветков, чието малко име се оказа Илич, се закани, че тук и да го отхвърлят, „от горе“ ще утвърдят именно него за кандидат, защото имал връзки, познавал се с К. Тренчев, с Ал. Каракачанов ли беше, с друг ли.

Към него, също доста гръмогласно се обърнах: Та това е довчерашият болшевишки начин да се издигат кандидатури!

„Ами и той и цялата му фамилия са комунисти, той си призна това“ - дотуриха

* При подобни случаи все се питах: Дали само численото ни превъзходство е достатъчно, за да оглавим това дръзко прагматично общество?

земеделците, защото преди да дойда, той си казвал биографията. „А не казах ли, че вече съм си хвърлил партийния билет, бе, дружбаши такива?!“ - озъби им се той и конференцията се разтури. Но излизайки из вратата, групата младежи допълваше: „Ще видим утре какво ще правите, когато тоя, устатия си отиде, простаци такива!“...

А Илич Цветков наистина стана депутат и то от този избирателен район...

Оттам прелюбезният Александър Матов, първият който организира в Своге ядро на БЗНС-Н. Петков, ме покани дома си, пък с нас дойдоха и други, та по земеделски обичай, седяхме часове на богата почерпка и гощавка. Учителката, която предлагаша за листите, но сега отсъстваше, беше дъщеря на свещеник Александър Милушев от Годеч, който пък при изборите през 1946 г. беше кандидатиран от БЗНС-Н. Петков и за малко не се избра. Но заедно с избраните, го разкарваха по всички лагери из страната. Не помня дали моят съзатворник Славчо Гуцев от Зимевица беше тогава на събранието, нито Кардашки и Павлина Кардашка от Бов, които са от семейството на Асен Кардашки, осъден на смърт и убит от болшевиките за земеделската си дейност.

* * *

Почти на другия ден след svoгенския случай, с колата на Иван Илчев от Кумарица (тогава Ал. Войков) долетяха дома Антоний Спасов от Мрамор, Георги Гьорев от Славовци, Вергил Антов, Петър Виденов и не знам кой още и ми заявиха: Знаеш ли, че нашите седесари сега в четвъртък като разбраха, че те няма, предложиха избор на ръководство, на Координационен съвет на СДС в община Нови Искър. Ние протестирахме, но тази Мария Бояджиева, дето е уж социалдемократка и често се изказва, изглежда предварително е подготвила работата, че представителите на всички партии си събраха гласовете и избраха такъв съвет, без нито един земеделец. Дори пращаха по някой да гледа на улицата, дали няма да дойдеш и да им развалиш работата. А тази, Бояджиева, голяма гяволица, не предложи себе си, а някой си Лъчезар Виденов от Гниляне, дето има партия само от двама члена - той и жена му. Той е някакъв чейнчаджия, с нечисти сделки, а самата Бояджиева е инженерка, ходила в чужбина на работа, мъжът ѝ член на БКП, а може и тя да е била.

Ах, каква ще да е тази коалиция СДС - казах аз - дето синовете и внуците на комунистите навсякъде вземат връх... И как бай Милан се е съгласил на такъв Статут, Устав на коалицията, дето всяка партия да има само по 1 глас, независимо колко голяма е! Казаха ми, че дори аптекарят Васил Василев, който си казваше, че е единствен член и представител на Радикалдемократическата партия (на Елка Константинова) в нашата община, имал право да гласува с другите... Обещах да направя каквото може, но те да проучат коя от другите партии колко членове има.

На другия ден у дома довтасаха самата М. Бояджиева и „избраният председател“ Лъчезар Виденов Благоев и ме заувещаваха, че към мен нямат никакви претенции, ще ме изберат за кандидат за изборите, но ръководството станало без земеделец, защото другите били „неподходящи“ за тази работа. Казах им, макар и учтиво, че ние имаме 1240 членове (извадих списъка с платен членски внос) и още 570 казионни ме поддържат, така че едва ли от тях зависи моята кандидатура. Те смениха малко тона и обещаха да се преизбира някой ден ръководството.

* * *

На 3 февруари 1990 г. в Народната опера се състоя Втората ни Национална конференция, на БЗНС-Н. Петков. Увлечението да се атакува преди всичко Казионния БЗНС (Бог знае защо наричан все „оранжев“), набираше все по-голяма скорост. Дошлият да се изкаже в полза на единението внук на Александър Стамболийски, Александър Асенов Стамболийски, член на УС на Казионния съюз, бе освиркан и свален от трибуната. С болка на сърце гледах как вървим в самоубийствена посока, а твърде малко съм в състояние да спра това.

Междувременно взехме и второ седалище, освен на пл. „Славейков“. По правителствено решение на СДС бе дадена сградата на ъгъла на бул. „Дондуков“ и „Бачо Киро“, с вход от към „Бачо Киро“ Там на втория етаж ни дадоха няколко стаи, в едната от които се настани нещо като Инициативен комитет за създаване на ЗМС - Земеделски младежки съюз. Балчо Д. Балчев (поет) и Радостин Жеков от Ямбол вече полагаха

първите му основи. Избрахме стая и за редакция на вестник „НАРОДНО ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ“ и подготвихме да го издаваме отново, тъй като бе забранен от 1947 г.

Три дни не бях ходил на пл. „Славейков“ и като отидох една сутрин, 3-4 души се развикаха: „Огойски, какво е това дете си извършил, бе? Това е живо предателство към БЗНС-Н. Петков!“. Самият Ангел Димитров (тогава главен секретар на Каззионния съюз) заявил пред конференция във Враца, че Петко Огойски е създал в Чепинци-София ЕДИННА ДРУЖБА С РАВНОСТОЙНО УЧАСТИЕ НА ОРАНЖЕВИ И ЗЕЛЕНИ И ТАКИВА ТРЯБВА ДА СЕ ОСНОВАВАТ В ЦЯЛА БЪЛГАРИЯ“.

Цели два часа се разправяхме по този въпрос, на моя страна застанаха някои и най-вече Мишо Пожаревски, докато от обвинителите ми най-яростно крещеше и предлагаше да бъде изключен някой си д-р Бешков (който после се оказа...). Но дойде бай Йосиф Петров и като разбра случая, отсече: „Голяма, общонародна сватба подготвяме, а вие гоните най-хубавия от младоженците! Какъв е тоя кръсък шумен, срещу тоя, дете е от вас по-умен? Такива дружби трябва да се правят, разбира се! Нито леви, нито десни! Няма наши, няма ваши, всички сме дружбаши!“. Всички се умълчаха и вече не повдигаха този въпрос.

* * *

Понеже всичко дотук, пък и натам, извеждам в своята „Тетрадка по всичко“, където не знам защо не съм спазвал хронологията, сега идва ред на друг, твърде показателен случай.

Проправителственият (Казionen) БЗНС насрочи тържествено честване на 90-годишнината от създаването на БЗНС (на 15 януари 1990 г. в Народната опера), а в същото време, на 14 януари от 18 часа е насрочен вторият, голям общонароден митинг пред „Св. Александър Невски“. Седмица преди това знаем и се готвим за тези събития. За митинга се подготвя отново Милан Дренчев, но пристига спешно съобщение от Сливен, че там е насрочено събрание за учредяване на Окръжна организация на БЗНС-Н. Петков и настойчиво искат от центъра да бъде изпратен аз. Вероятно защото с много от организаторите сме приятели от затвори, но и вероятно от впечатленията им на разните ни събрания и конференции. Купих си дори ж.п. билет, когато бай Никодим ме извика настрана и рече: „Петко, много те моля, дай билета на Милан. Цял час ни занимава вчера, защо теб викат от Сливен, а не някой от РЪКОВОДНАТА ПЕТОРКА. Намирал го за неудачно изместване на центъра и разни други. Той е съгласен ти да говориш на митинга“. Съгласих се веднага и седнах дома, та си щрихирах речта и доста си я упражнявах.

Митингът беше огромен, най-големият от всички досега, с не по-малко от 70-80 хиляди души, а всички ги преценявах и като над 100 хиляди. За пръв път в живота си се изправях пред почти двеста хиляди очи и толкова уши на хора, дошли с най-съкровени чувства и надежди. Говорителите бяха от самия връх на Координационния съвет на СДС и нещо трети или четвърти по ред ми беше дадена думата.

„УВАЖАЕМИ ГРАЖДАНИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И СТОЛИЦАТА СОФИЯ, БЪЛГАРИ И БЪЛГАРКИ, БРАТЯ И СЕСТРИ, слушате гласът на БЗНС-Н. Петков, гласът на Съюза на демократичните сили в България, гласът на деловия президиум на най-великото народно събрание, което свободно е избрано и събрано тук от народа български! Повечето от половината от 90 годишната история на Земеделския съюз е изписана върху влажните стени на затворите и студените бараки на безброй концлагери...

Скръбният и свиден наниз от незнайни и знайни гробове на орди мъченици е пътят по който дойдохме тук, пред самата Светла Светиня, пред образа на Отца Паисия и патриарха дядо Вазов.

Но нашият глас, въпреки това, не е глас на злоба и отмъщение, защото истински силният е и най-благородният. Но е бдително-тревожен, защото големият затвор, наричан „Народна република България“ е вече отворен и директорът - уволнен, но стените му не са разрушени и злите надзиратели са навсякъде около нас...

... и ще ви кажа в заключение: На зелено-пролетните и изгревнооранжевите ни знамена с четирилистната детелина на щастието, ние четиригласно зовем: МИР, ХЛЯБ, СВОБОДА, НАРОДОВЛАСТИЕ!

МИР - за любов и братство между всички нас, между нас и света;
ХЛЯБ - чрез свободен труд при частно трудова и кооперативна собственост и управление;

СВОБОДА - на мисълта, словото, печата, организиранията на вероизповеданията и етническото самосъзнание;

НАРОДОВЛАСТИЕ - чрез демократична конституция и върховенство на парламента над всички институции, избран при пълна свобода и многопартийност.

Нека стохилядната ни сила, събрана тук тази вечер, да стане, да прерасне утре в деветмилионна, общонародна, която да установи и утвърди една социално справедлива, национално независима, родна и свободна, вечна и безконечна Република България!

Оваците бяха като нестихващ вихър!...

На другия ден при нас беше дошъл за нещо Петър Берон, а в този момент бай Милан пристигна от Сливен. Берон му подаде ръка и рече: Поздравявам те за големия ви успех снощи, вие сте имали свестни хора. Защото към участниците ви в Координационния съвет съм доста резервиран. Никакво участие в работата, а потърсим ли ги за мнение, те често пъти са и позахъркали...

Бай Милан нищо не каза, само кимна някак неопределено. Това впечатли Берон и той го запита: „Нещо сърдиш ли се, какво ли?“. „Уморен съм“ - каза той и затърси нещо в чантата си.

* * *

Донесени бяха 5 покани за БЗНС-Н. Петков за тържеството в Операта, което бе за тази вечер. Дадох една и на мен и там отидохме с бай Милан, Никодим Попов, Иван Неврокопски и мисля бай Йосиф. „Нищо никой няма да взема участие - казваше ни по пътя бай Милан. Това си е на ония, да говорят каквото щат!“

Седнахме горе на балкона и надвесихме глави през парапета да гледаме. Салонът беше пълен до спукване, на трибуната Ангел Димитров, Светла Райкова Даскалова (все още министър на правосъдието) и ако помня, Сашо Стамболийски, а насреща в ложите президентът Петър Младенов (тогава председател), Станко Тодоров (председател на Народното събрание) и Георги Атанасов (министър-председател).

Тържествен доклад изнася Ангел Димитров, но при всяка пауза за ръкопляскания, публиката ръкопляскайки гледа само към нас, а в доклада си той държеше за единство, за единен и независим БЗНС. Като свърши, публиката стана на крака, гледа към нас и нескончаемо скандира „БЗНС-Н. Петков“, „Никола Петков“ и не спира. Ангел Димитров се провикна: Драги наши братя, има ли нещо да кажете? А публиката не спираше да вика...

Бай Никодим Попов каза: „Милане, мисли нещо, не може да се мълчи при това положение“. „Огойски, можеш ли?“ - кимна към мен бай Милан и аз слязах долу. Имах си, за всеки случай нещо проектирано на някакво листче, но почти без да го поглеждам започнах, защото самата обстановка ме беше наелектризираща.

„БРАТЯ И ДРУГАРИ, ДАМИ И ГОСПОДА,

Ние сме на върха на едно велико рождение преди 90 години и предусещането за едно ВТОРО пришествие на нашия свиден Български земеделски народен съюз. В такъв момент не мога да подчиня достатъчно нито разума си, нито логиката си. Затова пък ще дам воля на сърцето си...

А в сърцето ми сега отекват прощалните думи на Стамболийски пред въоръжените селяни в оня 11 юни 1923 г. край река Тополница преди поражението: Братя, (цитирам по памет) земеделската идея е сега като огъня на морни пътници сред разшумена гора. Каквито и бури да го връхлитат, накъдето и да разпиляват главните му, той още повече ще се разпилява, докато пламне цялата гора!“ Тези горди думи се родяват с казаното от Бенковски на същия Еледжик, близо до Янини грамади, след поражението на Априлското въстание: Гори, равна Тракийо, в сърцето на тиранина аз отворих такава рана, която никога няма да зарасне!“

Свещени молитви български, гордо възвисение на дух, чрез дела! И се зарежда свидният поменик на готовите за такава смърт, дивите земеделски торпили на свободата: Райко Даскалов, Цоно Аатов, Петко Д. Петков, Д. Грънчаров, Николай Петрини, Асен Агов, Родослав Нотев и безброй други, жертви на валпургиевите нощи на буржоазния

терор... Но настъпват нови времена.

Житейските бури наистина са разпалили огъня на земеделската идея и в гората, ведно с комунистите, са и земеделските партизани: Койчо Коев, Димитър Аргиров, Кънчо Славов, Гаврил Петков Станко Киприн и много други. Натам се запътват и многото земеделци-ятаци с корав залък в торбата. Доктор Г. М. Димитров е осъден, осъдени са и А. Държански, Б. Бумбаров, М. Дренчев, С Златанов и много други.

На 9 септември 1944 г. в едно с червените се веят волно и оранжеви знамена на БЗНС. Програмата на обединяващия ги ОФ е демократична, почти земеделска. Всички й вярват. Но - настава жесток кръстопът, време разделно за брата от брата...

Фаталната десница на Сталин и А. Я. Вишински идва и взема в ръцете си нашия списък. Разбрало се е, че никой не може да управлява България срещу единен и монолитен БЗНС. Някои още вярват в ОФ, други се съмняват, трети направо разбират, че каузата му е загубена. И преминават в опозиция. Съюзът е разединен. Защото убийствено страшно е да повярваш, че струнената торбица, в която си носил хляб на партизаните, ПОД ТЯХНА СТРАЖА ще я понесеш и към Белене... Настават страшни дни: бурята на събитията отново разнася горящите факли на земеделската идея за среща със Стамболийската жадувана смърт в борбата и отнася Никола Петков, Евтим Арсов, Асен Давидков, Иван Момиров, Рангел Даскалов и доктор Г. М. Димитров... Три години затвор за „Сей земеделецо“, пет - за земеделския марш, десет - за земеделска литература, двайсет или смърт - за земеделски групи, наричани „конспирации“.

Но ето ни и нас сега - две части от една и съща нива, през която лети и бушува бурната река на събитията. Половината от 90-те години на земеделската история (и всичките години на досегашният ми живот) тази река тече помежду ни. Между двата бряга - единият оранжевочервен, обгорен от слънцето на комунизма, другият - пролетнозелен и доста огазен от милиционерски ботуши.

Този ден, тази свидна вечер, дано е първият мост между двата бряга... Дано на предвидените свободни избори нашата ЗЕЛЕНООРАНЖЕВА СОЛИДАРНОСТ пожъне богати плодове, за да възвестим единогласно над земята българска: МИР, ХЛЯБ, СВОБОДА И НАРОДОВЛАСТИЕ!

Преписвам речта с две-три съкращения от в. „Земеделско знаме“ (бр. 11 /16 януари 1990 г.) където тя беше публикувана още н другия ден. БЗНС-Н. Петков тогава нямаше още вестник.

Още не бях се свързал от мъките по болното ми внуче и напрежението от двете поредни събития ме принуди да си остана у дома. Но по телефона на другия ден се обажда Иван Неврокопски и казва: „Знаеш ли, че бай Милан е бесен за твоето изказване?“ Отвърнах „Но нали той ме накара! И лошо ли говорих?“. „Тъкмо заради обратното, защото беше много хубаво!“ - допълни Иван.

* * *

Тези две реплики дотуриха предел към цяла поредица от случаи, при които бай Милан Дренчев не само никога не се зарадва на моите, а и на никой друг успешни прояви в съюзната работа. Припомних си един случай от преди въобще да се познаваме с него, а той беше, накъсо казано така: Пенка, съпругата на Марко Гергов от с. Галиче, наш съзатворник и съидейник, починал при нещастен случай, сколасала да отгледа двете си момчета Иво и Евгени и Иво вече си избрал булка. И както ни беше традицията вместо други роднини поканила Марковите другари. Сватбата беше някъде в ресторант към кв. „Лозенец“. Усетил се твърде вдъхновяващо сред колеги по съдба, по тяхно желание аз не само казах няколко стихотворения, но подпомогнат и от ракията дръпнах една проземеделска реч, пълна с уж деликатно, но почти открито отрицание на властта, пред целия салон сватбари. Посред бурните овации дотърча Пенка и рече: „Ей, внимавайте! Бащата на булката е полковник! Смълчахме се и почнахме да се изнизваме един по един и към главната улица отново се събрахме цяла група. Отивайки към града, някой предложи: Ей, тука насреща живее Милан Дренчев, дето е съден някога с Гемето, а и всички болшевишки затвори е обиколил, ха да го видим! Не бях се случил с него никъде, затова запитах що за човек е, тъй като и доста бях чувал името му. Тогава един, който на много места е бил с него каза: „Абе, честен човек, твърд земеделец, даже външно красив

по лице, но с една слабост, много пакостна. Но, нея всеки я има, ама не чак толкова“. Кажи я, кажи я! - развикаха се всички, но той не я казваше, че дори Христоско Малиганов, който беше с нас, го хвана и не го пусна, докато не рече: „Абе, такава е, ако падне гръм и избие цялото земно население, но остане някой жив из джунглите, бай Милан ще го търси да му стане нещо началство, председател или бригадир най-малко...“. Уж като щекотлива шега беше изказано това, но не отидохме да го посетим.

Кръглата маса

На 16 януари 1990 г. в зала „Запад“ на Народното събрание започна работа „Кръглата маса“ за уреждане на политическото устройство на вече произволно променящото се общество. Това бяха преговори между двете правителствени партии - БКП и БЗНС от една страна и представители на Съюза на демократичните сили. БЗНС-Н. Петков участваше чрез Милан Дренчев, Михаил Михайлов, Иван Неврокопски (мисля, че и Крум), Димитър Баталов и Васил Гьорев (те от Съюза на репресираните) и разбира се Желю Желев и други от СДС, Петър Берон, Елка Константинова, Георги Спасов, Христофор Събев, Константин Тренчев, Петко Симеонов...

Много от юридическите и дори законодателните условия за такива преговори и споразумения бяха вече осигурени. Наричаното „девето“ Народно събрание (по номерацията на БКП) още предния ден на 15 януари прие Декларация по националния въпрос, суспендира алинея 2 и 3 от член 1 на Конституцията, утвърди Закон за амнистия и отмени Закона за забраната на БЗНС-Н. Петков, като обяви осъждането на самия Никола Петков, Димитър Гичев, Кръстьо Пастухов и всички пострадали привърженици на БЗНС- Н. Петков и на БРСДП (обединена) за незаконно осъждани и репресирани.

На преговорите на „кръглата маса“ от страна на БКП участват Андрей Луканов, Георги Пирински, Александър Янков, Росен Карадимов, а от БЗНС - Светла Даскалова, Виктор Вълков, Коста Янчев...

Наблюдавах преговорите, които ставаха пред камерите на телевизията и отново с мъка установих кой как се държи там, а вследствие на това и какво може да направи понатам. БКП се държи сравнително, усукващо и тактически отстъпва, но сантиметър по сантиметър. Желю Желев и другите от СДС са настъпателни, с чувство на превъзхождащи в политическото поле сили. Нашите и двете земеделски крила заемат някакви междинни позиции. БЗНС опитва да се държи разграничително от БКП, показва някакво премервано съчувствие към опозицията и нейните позиции, особено към съидейниците си сред нея. Нашият БЗНС-Н. Петков държи не дори междинна, а спомагателна някак си позиция. Макар по статут да е неразделна част от СДС, няма нито юридическата, нито дори общоинтелектуалната ерудираност на партньорите си от коалицията. Заема се повече с това, да отблъсква опитите на БЗНС (казионен) да показва съчувствие към своите в СДС, докато на едно заседание Милан Дренчев най-грубо нахока Светла Даскалова и колегите ѝ като основни виновници за репресиите над нас. А тя и другите от БЗНС (казионен), ако правилно съм разбрал от екрана, правеше намеци, че двата Съюза би трябвало да бъдат конституирани като ЕДИН, И ТО ТРЕТИ ПОЛЮС В ПРЕГОВОРИТЕ.

Срещу БКП Дренчев никога не показва такава отрицателност.

Решающата Национална конференция

На 17 март 1990 г. сме на третата по ред Национална конференция на БЗНС-Н. Петков, отново в салона на кино „Д-р Петър Берон“ в София. Два дена преди това ме извикаха на заседанието на РЪКОВОДНАТА НИ ПЕТОРКА - Йосиф Петров, Милан Дренчев, Никодим Попов, Сиво Чапаров и Иван Гинчев. Възложиха ми да подготвя РЕЗОЛЮЦИЯ ЗА ЗЕМЯТА от името на Съюза, а понеже те са равни помежду си и трябва да ръководят Съюза на Ротационен принцип, сега се падало д-р Сиво Чапаров да ръководи конференцията. „Нещо не съм в добра форма“, заяви той - та нека Огойски да бъде водещ, а аз ще седя до него, за каквото трябва. А там ние вече трябваше да си изберем ръководни органи, защото се започнаха и разговори и преговори и трябва да се знае кой с какво е натоварен, но и от провинцията недоволстваха нашите привърженици, че нямаме легитимно ръководство.

Салонът пълен, балконът - също, последва откриване, доклади и при разискванията дадох думата и на себе си, като заявих: „Братя и дружина, (обичайно мое обръщение)

Радвам се, че сега доста по-добре се вираме и умуваме по вътрешното състояние на Съюза, но дайте да видим къде сме в политическото пространство на страната. Как сме в коалицията СДС Там ден из ден никнат нови и нови партии, клубове и движения влизат в СДС и веднага имат равен с нашия глас. Станахме вече пет-шестнадесет партии, повечето от тях са само от по 10 души ръководство, но единият ни глас не се чува там, удавя се сред тези групички, а тук се отчита, че сме вече многохиляден съюз, макар че точно не може да се определи. Но вижте какво прави приетият там, не знам точно кога и защо Статут, при който една партия има един глас, без оглед колко членове е партията. В моята община Нови Искър ги проучихме и се оказа, че има: Социалдемократическа партия от 19 души, Зелена партия - 7 души, Екогласност - 9 души, Демократическа партия - 8 души, Подкрепа - 6 души, или всички взети заедно, членски състав и ръководства - 49 души. Но тези 49 души са пет партии, поради което имат пет гласа. А БЗНС-Н. Петков в нашата община брой сега 1240 членове, нося списъка с отчетения членски внос, но тези 1240 души имат в коалицията 1 глас! Събраха си гласовете тези групички и избраха Координационен съвет, ръководния орган на СДС в общината без земеделец! (Последваха викове, освирквания, протести срещу това).

Милан Дренчев стана да обяснява нещо и цели минути не стихват дюдюканията и протестите с реплики, че навсякъде е така.

„Чакайте, чакайте - вдигаше ръка бай Милан - чакайте, не се подвеждайте така бързо. Той Огойски е малко майстор в тия съпоставки, но за случая там, може и прав да е. Ех, случило се е. (Надигат се отново протести и дюдюкания, че навсякъде е така.) Може, може, драги приятели, да се е случило и на други места. Но ние трябва да гледаме напред, в перспектива, не можем без коалицията, но ние сме гръбнакът в СДС и те признават това! Като влезна там, в Националния координационен съвет, те всички стават на крака и първите им думи са: „Кажи, бай Милане!“.

Нека да не раздухваме тези неща. Те са рушителни. Не само за СДС, но и за нашия съюз защото... защото сигурно за в бъдеше ще се оправят, вярвайте ми...“

Половин час траяха тези непредвидени дискусии, три пъти Милан става да обещава, че „ще се оправи работата“...

Георги Декин стана и прочете ксерокопие на Декларация за лоялност към властта, подписана от Крум Неврокопски. Залата разшумя, чуха се освирквания. Стана Крум и зачервен, но и перфектно точен, заяви: „Братя, другари, приятели, мои състрадалци, знам много са страданията на всички вас, но моите и на семейството ми, ги няма никъде по света! Ние сме трима братя, двамата - Иван и Борис, с многогодишни присъди, аз - в лагера на проклетия остров, родителите ми изселени в Павликенско, дома ни разбит и ограбен... Аз карам там с последни сили, храча кръв, имам открити каверни... И едно листче, нищо и никакво листче с някакъв текст, който и не съм прочел, се оказа, че е в състояние да ме извади жив оттам... И не само жив, но и да уча, да стана юрист, за да донеса и дам знанията си на нашия славен и непобедим никога Съюз. Мъртъв ли искаше да бъда, ти, приятелю Декин? Каква щеше да е ползата за теб, за вас, мили съидейници, за Съюза, за България, ако днес костите на Крум Неврокопски, оглозгани от свинете, гниеха

на остров Персин!

В залата избухнаха такива ръкопляскания, че и повечето от половината хора станаха прави. Мнозина бяха просълзени. Двама- трима се заизкачваха на трибуната без да искат думата и не помня кой точно, защото всичко това беше извън регламента, заяви:

- Колеги, този въпрос, за подписани при такъв ужас Декларации нека не се повдига никога вече. Съгласно всички правила в света, документ подписан под насилие няма никаква стойност. Важно е не дали е подписал, от чудо, за да остане жив някой, а какво е правил после. Дали е доносничел, дали е навредил с това някому! А ние, поне в този си състав се познаваме. Тук няма човек, когото поне 10 души от другите да не познават, затова предлагам: Да приемем РЕШЕНИЕ, ЧЕ И ДА Е ПОДПИСАЛ ДЕКЛАРАЦИЯ НЯКОЙ ОТ НАС, ЩОМ Е ОСТАНАЛ ЧИСТ, Е НАШ ДРУГАР И БРАТ, ИЗВИНЕН ЗАВИНАГИ!“

Залата отново изръкопляска и стана гора от ръце. Поогледахме се и ние на трибуната и също вдигнахме ръце...

Дойде време и за резолюцията и решенията. аз прочетох и подготвената от мен „РЕЗОЛЮЦИЯ ЗА ОТНОШЕНИЕТО НА БЗНС-Н. ПЕТКОВ КЪМ ВЪПРОСА ЗА ЗЕМЯТА И ЗЕМЕРАЗДЕЛЯНЕТО“. Досадно ще е да я цитирам, а само ще я сумирам на кратко:

„БЗНС-Н. Петков, като най-коренно народна организация, защитница на българското село и най-основно и пряко заинтересована от въпросите за земята и земеразделянето в България, ще се бори за:

1) Отменяне със закон на насилственото колективизиране на земеделието в страната, чрез разтуряне на ТКЗС-тата, АПК-тата или преобразуването им в истински кооперации на доброволен принцип;

2) На желаещите да обработват частно, да се раздадат пределно до 100 декара, при условие че наистина ще я обработва;

3) На собствениците, напуснали селата и устроили се другаде и с друга професия, да се раздадат парцели за лично ползване, собствени с наследяване, около населените места дето я имат, от 3 до 10 декара;

4) На малоимотните и безимотните, чието основно препитание е земеделието, да се раздаде земя от общинските фондове и от тази на изселилите се и устроили се с други професии граждани.

5) Машино-тракторните станции (МТС) да останат и по заявки да обработват и в бъдеще земята, като стопаните плащат само горивото и надниците на персонала, тъй като машините са общи, но са неделими.

6) БЗНС-Н. Петков препотвърждава принципа на Стамболийски „Земята на тези, които ще я обработват!“

Около 15-20 души се надигнаха да протестират, всички останали първо изръкопляскаха, а после се умълчаха, като чуха протестите.

Седящият до мен Дренчев тихо каза: „Точно така, това е земеделското гледище“. „Че е така, така е - наведе се към нас и Никодим Попов - но дали да го разгласяваме сега? Седесарите ще ни изкарат комунисти!“... Междувременно двама от протестиращите се качиха на трибуната и заявиха:

„Та това е комунизъм, чист комунизъм!“

„Вие какъв сте по професия и въобще земеделец ли сте по убеждения?“ - запитах единия. „Лекар съм, и земеделец съм, но това няма никакво значение“. Намеси се и другият: „Ами аз като съм електроинженер, кой друг има право над бащината ми земя?“ Залата мълчеше и следеше разговора ни. аз се ядосах и рекох а как и кога ще я обработвате, бе приятели? Вероятно живеете в градове, далеч от земята си?“

„Това си е моя земя и каквото искам ще я правя!“ - каза единият. „Наследство ми е земята и ако искам фазани или охлюви ще отглеждам на нея!“ - твърдеше другият.

„Но тя, земята, освен твоя нива, е и част от територията на общността, наречена България“ - натъртих аз. „Ако се раздаде на тия, дето няма как да я обработват, как ще оцелее тази България?“ Някои от залата изръкопляскаха, но при нас се качи и трети, „Частната собственост е свещена и неприкосновена!“ - заяви той.

„Нищо по-невярно от това!“ - опонирах аз и като излязох по към хората, казах: „Приятели, нека и вие чуете нещо за този толкова любим сега лозунг. Например: тялото на човека, в което се съдържа животът му, не е ли по-неприкосновено от нивата му? Питам всички!“

„Ами, разбира се, че е така!“ - отговориха някои.

„Добре, тялото ти, животът ти е най-неприкосновен, но стане война и съгласно конституциите на всички страни по света, теб те мобилизират и те изпращат на фронта пред дулата на противника. Загиваш като две и две, компенсират нещо близките ти и толкова.“ Всички се смълчаха, а бай Никодим Попов стана и заяви: Предлагам Резолюцията за земята да оставим. Тя е добра, но нека поотлежи докато утихнат страстите и докато някои прочетат по-внимателно „ПРИНЦИПИТЕ НА БЗНС“*

Прибрах в джоба си Резолюцията, а с протестиращите се уговорихме след заседанието да се срещнем навън и да си изясним позициите. На бай Никодим пошушнах, но слушаше и Дренчев: „Няма ли с такива позиции като на тия, да изгубим селата?“ И двамата кимнаха като знак на съгласие.

Започна избор, не, утвърждаване на ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА БЗНС-Н. ПЕТКОВ, защото нашият Устав е такъв: те се предлагат от Окръжните, а в някои случаи и от Общинските настоятелства, на 1000 членове един представител и на конгрес се само утвърждават. Избран съм и утвърден и аз.

На първото заседание на Управителния съвет избираме и Постоянно присъствие на БЗНС-Н. Петков в състав от 11 души всъщност отново петорката, плюс М. Михайлов, Т. Кавалджиев, Стоян Спасов, Крум Неврокопски, Йордан Кокуров и Крум Хорозов.

Оказват се, обаче още кандидати, важни за настоящата ни работа, които ще останат разочаровани, може би безактивни, щом не са избрани. И след като бай Йосиф изкрещява: „Ами дайте целият съюз да обявим за Постоянно присъствие, та да няма сърдити!“ се избират още няколко души: Велин Керимов, Иван Йотов, Петко Учкунев, Тодор Семков, та по този начин да има по един във всеки окръг. А между тях, най-последно Милан Дренчев е избран за главен секретар.

Още на заседанията на конференцията, както и после на Управителния съвет имаше две външни събития, които трябва да се отбележат: десетките приветствени телеграми от нашите изгнаници в чужбина Димитър Кръстев, Искър Шуманов, Йордан Пиналски, Здравко Първанов, д-р Митко Рангелов и други, дейтели на Извънграничния състав на Постоянното присъствие на БЗНС. Второто събитие беше приветствието на Любен Божилов, представител на Казийонния съюз в образуваната вече група за единението на двата Съюза. Но в отговор на това, Милан Дренчев заяви, че „обединение става между две самостоятелни организации, а другият съюз не е бил самостоятелен, а под диктовката на БКП, следователно оттам само частично могат да идват хора, но не и организация“.

Повечето от хората самонадеяно също отхвърляха организационното обединение. Отново изтъкнах, особено пред бай Никодим Попов, който стана оргсекретар на Съюза, втори по важност, че жестоко грешим. В казийонния има толкова агрономи, лекари, ветеринарни лекари, инженери, икономисти и то млади, не са от тези, които през 1946-1947 г. разцепиха Съюза, като отидоха с комунистите. Как ще управляваме страната без такива, като сред нас няма нищо в тази посока. И той изказа фаталното: „Абе, ние преговаряме с казийонните така, от тактичност, но не трябва да се обединяваме, защото те са по-учени и ще ни захлюпят, та няма да се виждаме вече...“ А Мишо Михайлов ме изпревари: „Не е ли по-добре те да ни захлюпят, че са поне земеделци и то потомствени повечето, защото в СДС ще ни захлюпят потомците на самите комунисти и остатъците от потомците на старата буржоазия. Нали СДС се състои от такива!“

* Сега хиляди декари пустеят, защото са върнати на собственици. които са родени в градовете, а хиляди селяни нямат нито педя земя. Това е най-фаталната грешка от 1989 г. до днес. Оправи ли се земеделието в България, тогава и държавата ще излезе от кризата

Опозиционен печат

Коалицията СДС и ние, земеделците, наричани и самонаричащи се неин „гръбнак“ увеличаваше с дейността си все повече и повече хора в отрицанието на болшевишката власт. Но всичко това беше все още един порив, една възбуда, която имаше само словесен израз. Центърът на властващите ден по ден омекваше и опитваше да доказва, че след 10 ноември 1989 г. е свалена диктатурата на Т. Живков и начело на партията са застанали „истинските, верните на народа комунисти“. Вестниците им - „Работническо дело“, „Отечествен фронт“, „Кооперативно село“ и „Вечерни новини“ сипеха похвали за генерал Добри Джурев, Петър Младенов, Андрей Луканов, като „героични спасители“ на народа и правата му, „рисуваха живота си“, „прощавали се“ с близките си, преди да отидат на пленума, на който Живков подал оставка. Анкети и социологически изследвания ги сочеха с най-висок процент одобрение, като точно тогава започнаха да се прокрадват грозните чуждици „рейтинг“ и „имидж“... Ние нямахме печатни трибуни, откъдето с трайните значи на печата словото ни да отива и там, където лично няма как да стигнем. Само на хуленият от нас „оранжев“, „казионен“ вестник „Земеделско знаме“ успявахме да се изкажем. Предоставяха ни го от задръжки. Моята статия „Какво става в БЗНС“ (бр. 2 от 4 януари 1990 г.) на „Земеделско знаме“ и предадена почти изцяло от радиото в утринния преглед на печата е пълна с отрицание на цялата Дейност на проправителствения Съюз. Дори и на възникващите сега в него „опозиционни“ групи като гичевистката „Врабча-1“ на Страхил Гичев и другата, „вътрешнодисидентска, от деятели, които като „свалили“ от поста главен секретар Петър Танчев, опитваха да са „страна“ при процесите по възстановяването на земеделското единство. Главният редактор, поетът Драгомир Шопов, зам. главните Борис Чакърров, Георги Хинчев и особено Тодор Минев бяха напълно подчинили вестника на нашите мнения, огласяваха нашите прояви из страната. Но колко души от нашите репресирани дейци можеха да пишат статии?

Тогава цели рояци от журналисти от безброй фалирали издания на периодиката търсеха своето препитание готови на всичко. С такива се появиха след нашия и вестниците „Екополитика“, на Зелената партия, „Подкрепа“ на д-р Константин Тренчев, „Свобода“ на СДС - Пловдив, „Век 21“ на Радикалдемократическата партия.

На 9 февруари 1990 г. се появи пробният, нулев номер на в. „Демокрация“ с главен редактор Йордан Василев, опитен публицист, който набързо събра около себе си също опитни сътрудници от синове на номенклатурата, също с опит в журналистиката по страниците на болшевишките издания. Нито един от нас не бе поканен в редакционния му колектив. Никакви наши прояви там не намираха място, макар по статут да беше и наш, като орган на коалицията СДС.

Затова вестник, собствен орган на БЗНС-Н. Петков стана неотложно нужен. Ние с бай Йосиф Петров подехме такава инициатива и скоро Добри Добрев (начеващ журналист), Илия Данов, с добри данни в тази насока и маса други желаещи, започнахме да умуваме за възстановяване на в. „НАРОДНО ЗЕМЕДЕЛСКО ЗНАМЕ“, излизал под редакторството на Никола Петков от 1945 до 1947 г. и спрял от властите, дори преди забраната на Съюза.

Съчувствие и съпричастност към нашето желание веднага показаха журналистите от казионния вестник Сърница Карамихова, Офелия Хаджиколева, Виолета Радева, Евгения Цветкова. Дръзко, без такт и умение се намеси и Първан Стефанов от Габрово, адвокат в София. Първият брой излезе на 27 февруари 1990 г. и аз бях определен да го разкарам по Южна България с колата на съюзния деятел Людмил Попов, горещо съпричастен и в описването. Негови приемници по окръзи бяха Стоян Сп. Дашето в Пазарджик, Петко Учкунув, Господин Монеv в Стара Загора, Антон Патамански в Бургас и Йордан Байчев в Сливен.

* * *

Моля за извинение читателите, че така подробно пиша за положението в БЗНС-Н. Петков, но нека отново напомня: **ТОВА Е ЧАСТ ОТ ОСНОВНОТО РУСЛО НА ПОЛИТИЧЕСКИТЕ СЪБИТИЯ В СТРАНАТА ПО ТОВА ВРЕМЕ. А ТЕ СЕ ХАРАКТЕРИЗИ РАХА ДО ГОЛЯМА СТЕПЕН ОТ ПРОЦЕСИТЕ В БЗНС-Н. ПЕТКОВ,**

ОЧАКВАН ДА Е ДОМИНИРАЩА СИЛА В СЪДБАТА НА РОДИНАТА. А ВСИЧКО
ТОВА СА ЕТАПИ, КОИТО ПРЕДОПРЕДЕЛИХА ОБРАЗА НА ТОВА, КОЕТО
„ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ“.

Проиграното единство

На 27 февруари 1990 г., когато аз отлигах на юг с първия брой на нашия вестник, се откри XXXVI Извънреден конгрес на БЗНС (казионен). Поканена, присъства и група от БЗНС-Н. Петков, начело с Милан Дренчев, Йосиф Петров, Жеко Стоянов и др. При появата им цялата зала се тресе от възгласи „Единство! Единство!“, т.е. „позеленява“. Понасят ги на ръце, подписва се споразумение. Като се връщам от Сливен и хлопнах външната врата, жена ми изскочи на стълбите плачешком.

„ОБЕДИНИХТЕ СЕ!“, след това „ОБЕДИНИХМЕ СЕ“, влизай да видиш. На екрана, вдигнал ръце като за молитва, бай Йосиф Петров прокламира: „ОТ ДНЕСКА НАТАТЪК БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЕДЕЛСКИ НАРОДЕН СЪЮЗ Е ЕДИНЕН, МОЩЕН И НЕСЪКРУШИМ!...“ Задавам се също в радостен плач и не мигнахме до размъзнало. Отидох в централата ни на пл. „Славейков“ 7 и що да видя. С треперещи пръсти Крум Неврокопски пише нещо, заобиколен от Дренчев, Т. Кавалджиев и други. „Сядай да пишеш, че Крум не може с тази машина!“ - ми казват. Сядам и... що да пиша? Декларация от наша страна, че вчера нищо не е станало. Хвърлях листата, крещях, почти в изстъпление, а те ме уверяваха, че Глушков казал, че трябва да излезем от СДС, та тогава да станело обединението. Ами Глушков по-важен ли е от цял конгрес, бе хора? Но в края на краищата, написах Декларацията и още вечерта почти със сълзи на очи я прочетох по телевизията, като Клара Маринова държеше под носа ми хронометър, за да се вмести в две минути време.

А другият съюз, вместо Постоянно присъствие, на конгреса избрали също само една ПЕТОРКА, която да ръководи работите до НАЦИОНАЛНАТА ОБЕДИНИТЕЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ, при която съгласно споразумението ще се избере единно ръководство. Това бяха Виктор Вълков, Коста Янчев, Елка Развигорова, Драгомир Шопов и Асен Христов.

Затворих се дома за цели два дена и се отдадох на размишления. Блъсках си главата над въпроса: какво кара нашите хора да не искат обединение? Па както ми е обичайно, реших да излея мъката си в едно „ЗАКРИТО ПИСМО“ до ръководната ни петорка.

Ще го обобщя, вместо да го цитирам, за да не отегчавам: „Кой дявол ни кара да се самозакриваме като организация, вместо да приемем навираният се сам в ръцете ни късмет? Летим апостолски да възстановяваме посещения ни преди четири десетилетия Съюз, а като ни се предлага готов, 130-140 хиляден, с вестник, издателство, цяла сграда за седалище, многобройни разнопрофилни кадри, ние най-глупашки ги отхвърляме. Че някой си казал, че трябва да излезем от СДС. Че ние сме там само юридически, а фактически те си вършат тяхната, ние - нашата работа. Много са партиите там, нямат корени, нямат борби, жертви и мъченици като нас, нямат идеология или каквито и да е възгледи за устройството на обществото, каквито имаме ние. Но са млади, енергични, образовани и в неукротимата си жажда за слава и власт компенсират липсите си с невъобразим крясък срещу комунизма. С пръст не пипнати, те ни надвикват в това направление поне тройно. И самите комунисти се почти радват на това, като да е програмирано. И негласно са обединени против нас. Защото виждат, че в страната няма друга реална политическа сила, която може да попълни структурите на властта след БКП, освен ЕДИНЕН БЗНС. Самата БКП ще им помага те да вземат властта. ПЪРВО - защото те са си техни потомци; ВТОРО - защото от тях не могат да чакат никакво възмездие, защото не са репресирани и ТРЕТО - защото знаят сега против какво са, но не знаят за какво са! И в такъв случай властта няма да пада, а ще ПРЕРАСТВА В НЕЩО КАТО КАПИТАЛИЗЪМ, който сега наричат „пазарна икономика“, какъвто курс БКП пое още при Живков, съгласно Указ 56. А нашите от казионния Съюз обявиха възвръщане към идеите ни и Принципите на БЗНС“, издават земеделски книги, дадоха ни клубове, където и да се яви наш човек, него избират за ръководство. Защо, защо си бягаме от късмета? Защо и България лишаваме от него? Помнете думата, че СДС ще преживее метаморфозите на ОФ. Рано или късно, те ще ни обвинят за ОФ, за Девети септември 1944 г., за Народния съд, защото те гравитират към капитализъм и монархизъм. Макар зад тях да няма червена армия, както някога зад комунистите, но имат освен предпочитаната ги БКП и цял Западен съюз, защото всичките им нововъзникнали партии и клубове, са копия

по западни образци. Не на нас, а на тях ще заложи Западът, защото ние не сме свързани с никоя чужда сила. Емигрантите ни 40 години бяха на Запад и си останаха, както виждаме и чуваме, чисто български земеделци. Направо ни се подчиняват 130 000 души, а ние сега не сме и наполовината на тях.“... (Предадох това „Закрито писмо“, но никой нищо не каза.)

* * *

А страната кипеше като разбунено море. СДС постепенно се окопитваше от еуфорията и прогласи „УЧРЕДИТЕЛНА ДЕКЛАРАЦИЯ“ в която по западни образци и постулати формулира и някои издържани искания: политически плурализъм, гражданско общество, правова държава, пазарна икономика, деполитизация на армията и милицията, европейско законодателство, нова конституция...

Не разбрах дали е присъствал някой наш представител там, а не ли да е взел участие в тези формулировки.

След двата етапа от заседанията на „Кръглата маса“ между Желю Желев и Александър Лилов се подписа споразумение, мисля към 12 март 1990 г., с което официално се признава у нас опозицията в лицето на СДС и се предвижда произвеждането на свободни избори. НАЧАЛНОТО, ОСНОВНОТО, КОЕТО ИЗВОЮВАХА народните страдания:

През април БКП се преименува на Българска социалистическа партия - БСП и нейните организации по месторабота бяха разтурени. А президентът Петър Младенов насрочи с Указ избори за велико Народно събрание на 10 юни 1990 г.

И обществото ни заживя със спазмите на най-еуфоричното и най-комичното, а често и най-трагичното състояние от разните периоди в живота си - предизборното...

* * *

Ние, БЗНС-Н. Петков ден по ден увеличавахме членския си състав, но много стихийно. На десетки места се изпокараха „кой да води бащина дружина“ и по две, а често и по три групи от едно и също населено място идват и твърдят, че те са „легитимно“ избраното ръководство на дружбата в селото или града им. Особено във Варна. През ден идваха ръководства с твърдение, че идвалите предния ден са „предатели“, никога не били земеделци, „бивши агенти на ДС“ и какви ли не. Където все пак членове на казионния БЗНС дошли в наши дружби, щом се обадят за нещо, следва упрекът: „Ти да не знаеш много! Щом не си бил на остров Персин, не си никакъв земеделец!“. И те често си се връщат назад, където никой не ги упреква.

Управителният съвет често заседаваше, той беше повече от сто души, много от които живееха в провинцията, но във връзка със заседанията, почти не си отиваха от София. У нас редовно отсядаха Христо Сталев от Айтос, Петко Илиев от гр. Раднево, Крум Хорозов от Русе, Никола Тодоров от Криводол...

Болен се връщах от тези заседания. Не стихваше истерията срещу другия Съюз. Колкото по ярко „разобличиш тези слуги на комунистите“, толкова по-добра индулгенция е това, да бъдеш посочен и избран за нещо. Трифон Мирчев, юрист от Пловдив заявяваше: „Жаден да умирам в Сахара, от оранжевата локва няма да пия!“ А излъчените контактни групи от двата съюза уж вършеха нещо, заседаваха и те.

Постоянната ми линия в защита на единението, но изразявана логично и балансирано, предизвикваше доста ръмжене, но повече признание и уважение. А на 6 март 1990 г. бях избран за организатор и говорител на БЗНС-Н. Петков с подписано УДОСТОВЕРЕНИЕ от Милан Дренчев и Йосиф Петров (виж факсимиле на същото), след което потънах в съюзни задължения. Интервюта по радиото, по вестници, пред телевизията и най-вече издирване и подреждане на списъците за нашите кандидати за народни представители.

А в село-квартал Чепинци, дето живея, Обединената дружба прерасна на 237 членове. Членуваше и жена ми, а синът ми Петко, заедно с Дойчин Денков Манолов, Георги Трифонов Стоянов, Малин Стоянов Иванов и много други, към 30 души образуваха Земеделски младежки съюз-ЗМС и станаха инициатори за основаването на земсови групи и в цялата община Нови Искър.

Ден през ден ме занимаваше с нещо и общинското ръководство на Съюза в община Нови Искър, както и Кординационния съвет на ДС, в който вече включиха и много

земеделци: Антоний Спасов, Вергил Антов, Петър Виденов, Георги Гьорев, Наташа Генинска (Екогласност), Мария Бояджиева и Спас Спасов (от БСДП).

На 30 март 1990 г., при вече настъпили предизборни приготовления, контактната група за единението на двата земеделски съюза ни кани на последен разговор в дома-паметник „Ал. Стамболийски“ на ул. „Янко Забунов“ № 1. От БЗНС-Н. Петков отиваме Милан Дренчев, Йосиф Петров, Никодим Попов, Петко Огойски, Крум Неврокопски, Дончо Генчев от Шумен, Петър Дичев и не помня кой друг. Срещу нас сядат Виктор Вълков, Драгомир Шопов, Евка Развигорова, Коста Янчев и Асен Христов - петорката, избрана на конгреса да доведе работата до обединение. Велко Вакрилов, Любен Божилов и другите от двете контактни групи сноват между нас и са изцяло на наша страна.

- Е, какво предлагате, драги братя, че ние трябва да направим, за да станем един Съюз?
- пита Вълков.

- Вие трябва да се откажете и да заклейте досегашния си курс на слугинство пред комунистите!

- Вече го направихме при всички свои публични изявления и на XXXVI Извънреден конгрес. Ако трябва, утре отново ще го заявим.

- Обединеният съюз трябва да се нарича „Никола Петков“.

- Мен, както знаете, Никола Петков ме е кръстил - казва Вълков - но уместно ли е такава демократична организация да се казва на един, колкото и велик да е наш водач?

- Поне на първо време, за да се разбере, че сме оня Съюз, дето достойно е пренесъл през страданията историческите идеи.

- И на това сме съгласни, щом като трябва!

- Вестникът, който ще е вече един, трябва да се казва „Народно земеделско знаме“ с главата на нашия, със зеленото заглавие.

- Не е много естествено, не е бил такъв при Стамболийски, но щом трябва и с това сме съгласни.

- Вашите номенклатурни кадри, служили при комунистите, трябва да не бъдат в ръководството. От община или окръг нагоре.

- Лично аз не съм служил в държавните органи, освен като електроинженер - казва Вълков. - Чак сега съм избран и на съюзна работа. Но ще раздам копия от мое заявление за оставка, когато пожелаете. Баща ми можа да загине за БЗНС, та аз от ръководството да не мога да се откажа, в името на този Съюз.

- Всички ваши сега имущества и сградата трябва да е на единния съюз и в нея да е седалището.

- Съгласни сме!

- Какво мислите за ръководството, кои да са начело?

- Йосиф Петров - почетен председател, Милан Дренчев - главен секретар, Виктор Вълков - негов заместник, докато вие кажете. Но, съюзът трябва да е самостоятелен. Извън ОФ и извън СДС.

- А-а, това няма да стане! Вие искате да разбияте опозицията, казва Дренчев.

- Но нали досега главната беда е, че ние сме били с комунистите? Ние не искаме да разбиваме опозицията, ще се прогласи, че сме „СЪС СДС“, но не „ВЪВ СДС“, защото там са пък синовете им.

- Абе, вие не разбирате ли, че в изборите няма и един процент да получите! - казва Крум Неврокопски.

- Че ние сме центъра, „гръбнака“ на СДС - казва Дренчев.

- Но, известно е, че те не ви зачитат за нищо - казва Велко Вакрилов от Контактните групи и ние с Дончо Генчев гласно потвърждаваме това, а Дренчев ни поглежда злостно и с жест да мълчим.

Аз тръпна, като че се намираме на някакъв ръб, зад който е дълбока пропаст, но е неудобно и неморално да оспорвам. Все едно нож в гърба на нашия главен секретар в момент на спор с противника, ако застана на тази „противна страна“... Сбутваме се с Дончо и с Дичев, дори на бай Йосиф правиме мимики да вземе страна.

- Вижте какво - обажда се най-после бай Йосиф - ако постигнем обединението, това

ще е един огромен аргумент, за да излезем от тая коалиция. Ако са добронамерени, ще ни разберат. Па ние и без това сме толкова там, колкото бяхме в ОФ през 1945 г., когато комунистите се разпореждаха с всичко там от името на ОФ. Двеста хиляден съюз ще станем - почти изкрещява бай Йосиф, та всички ще искат да са „СЪС“ нас, а не ние да сме с някого!¹³

- Тази работа дето гласим сега - обажда се и бай Никодим Попов - не маже да стане така просто. Ние трябва да събираме целия Управителен съвет, да се допитваме до окръжните настоятелства, дори с околийските... (Прави бързи крачки назад, почти със страх от очертаващото се споразумение.)

- Че и ние имаме Управителен съвет и то от 135 души. Но каквото изговорим тук, обещаваме да го прогласуваме там без усложнения. Цял конгрес ни е дал мандат за това.

И не постигнахме крайно съгласие, тези две срички „СЪС“ и „ВЪВ“ СДС се оказаха камъчето, което прекатури колата на БЗНС, която и сега стои прекатурена...

Тръгнах си отмалял от мъка. Излязох на улицата и чак след стотина крачки се сетих, че вървя в обратна посока...

Следващите дни в разговори със съидейници непрекъснато коментирахме, усещайки се като ограбени. Защо Дренчев не ще обединението? Та нали ония, другите, го предлагат да е председател на Обединения, големия съюз? Нали освен властувалата 45 г. БКП няма друга сила над нас? А БКП явно се разлага! Тръгват предположения: От лагера в Перник избягват трима души, двамата убити, Дренчев останал, дали там не е поел някакво задължение пред властите? Нали Асен Сърбински му го напомни на едно събрание и се скараха и сбиха? Не приемам това! Кошунствено е да дириш сметка на някого, че е останал жив. Идва Слави Кацаров от с. Дебър, Първомайско и казва, в Плевен и Милан подписа Декларация за лоялност пред властите, но те не казаха пред нас това. Дори описал това в статия и ми я донесе когато бях главен редактор на „Земеделско знаме“, но аз не я пуснах. Това са злепоставяния на всеки по-издигнат от нас, за да го смачкат политически. Кой в далечната 1961 г., когато беше жестокото насилие в Плевенския затвор от церберите на ДС е мислил, че ще дойде днешното състояние, та да пази Дренчев за някаква скрита мисия. Не е подписал! Издържал е!

И въпросът си оставаше необясним. Може би защото онези на В. Вълков предлагат Йосиф Петров да е почетен, което значи над Милан, допускаха някои. Но нали той ще е само почетен? Без особена изпълнителна роля?

Намирам, че тогава съм записал: „Може да води победоносна дейност само онази политическа идея или кауза, в която мнозина умни видят, освен полза за отечеството, но и надежден способ, начин, стълба и за своята личностна изява и обществена популярност“. Обяснението ни в случая с отказа от единението на дават съюза от М. Дренчев е с тезата на Никодим Попов, който също не беше съгласен. А както вече отбелязахме, това е страх от по-голяма образованост на другите, които ще надделеят над нас. Страхувах се от непредвидимите процеси на обединението, при което макар и главен, на първо време, не се знае какви сили има там и при разбъркването не се знае до кога ще оцелее. Най-сигурно си е това над което се е издигнал и където и без това живееше в постоянен страх да не се появи някой да го засенчи.

А в обединението наистина имаше неизвестни. Та при преговорите нашата група съвсем извън логиката наблягаше на това, че в резултат на обединението, самите преговарящи с нас, после не трябва да ги има!? Или както има един израз: „ЩЕ ТЕ УБИЯ ЗА ТВОЕ ДОБРО!“ Има ли живо същество, съгласно на това?

¹³ За незнаещите: Изначалният знаменен цвят на БЗНС е зеленият, отнет му от правителството на Радославов през 1906 г., когато е приет оранжевият. При разцеплението през 1945 г. чрез силата на властта останалите с ОФ обсебват оранжевия цвят, а излезлите в опозиция, начело с Никола Петков отново приемат зеления цвят. Но и открай време двата цвята са приемливи за земеделците.

Първите свободни избори

Още след прогласеното СПОРАЗУМЕНИЕ на „кръглата маса“ за насрочване и провеждане на парламентарни избори з; Велико народно събрание (Седмо по ред), във всички партии закипя и загърмя. А партиите и организациите, членуващи в коалицията СДС бяха вече 19 на брой. Българският демократичен форум и Републиканската партия са със статут на наблюдатели а Нова социалдемократическа партия от март 1991 г. е със за мразено членство. Статут на „наблюдател“ има и Конфедерацията на труда „Подкрепа“, въпреки да е член-учредител, защото е синдикална организация.

Възникнали преди месеци само от групички от по десетина човека, обявили се за ръководство, сега в тези партии нахлуваш! Живо и умряло с надеждата да бъдат кандидатириани за депутати София вече се пълнеше с хора, пристигнали от провинцията, „кандидати за славата“, яростно крещящи срещу „комунизма, най-голямото зло на планетата“, което именно те ще поставят на мястото ако бъдат кандидатириани, което те никак не свързваха с това, дал! Могат да бъдат избрани...

УЧРЕДИТЕЛИ НА СДС

1.	БЗНС-Н.Петков	гл. секретар Милан Дренчев
2.	БСДП	председател д-р Петър Дертлиев
3.	„Екогласност“	председател Петър Слабаков
4.	Федерация на клубовете за гласност	Петко Симеонов
5.	Комитет за защита на религиозните права	Христофор Събев
6.	Клуб на репресираните след 1945 г.	Димитър Баталов
7.	Движение „Гражданска инициатива“	Любомир Собаджиев
8.	Федерация Независими студенти	Стилиян Стойчев
9.	Независимо дружество за правата на човека	Васил Костов
10.	КТ „Подкрепа“	д-р Константин Тренчев

ОРГАНИЗАЦИИ, ЧЛЕНОВЕ НА СДС

11.	Зелена партия	Александър Каракачанов
12.	Демократическа партия	Стефан Савов
13.	Обединен демократичен център	д-р Любомир Павлов и Стоян Ганев
14.	Радикалдемократическа партия	проф. Елка Константинова
15.	Християндемократичен фронт	Николай Павлов
16.	Алтернативна социалистическа партия	проф. Николай Василев
17.	Български демократичен форум	Васил Златаров
18.	Републиканска партия	Ленко Русанов
19.	Нова партия	д-р Васил Михайлов

Седалището на СДС беше вече на ул. „Раковска“ 134 и макар много от партиите да имаха клубове тук и там, тук беше централата, която трябваше да утвърди кандидатурите, които се посочват от местните общински координационни съвети на СДС.

Забързан човешки мравуняк пълзеше нагоре и надолу из: стълбите от сутрин до вечер.

Но при нас, в БЗНС-Н. Петков всичко това като да беше десеторно повече. И в двете ни седалища - на пл. „Славейков“ 7 и на бул. „Дондуков“ и „Бачо Киро“ - ъгловата сграда. Целият ни актив от столицата беше непрекъснато тук, но и от провинцията, като бойни ядра пристигаха наши деятели, носещи списъци и протоколи с кандидати, по два или три от едно и също населено място (община), но най-много се оплакваха, че мнозинството в Координационните съвети, а то значи другите, нововъзникналите партии, се избират кандидати, без да питат нашите. А схващайки, че властта се рони, маса болшевишки величия по места бяха нахлули точно в тези партии. Помня, че в Михайловград (сега Монтана) избрали за кандидат тамошния дерибей-прокурор, съдил нашите хора на затвор, но сега председател на Зелената партия, което ние в последствие анулирахме. Като говорител на Съюза, член на Управителния съвет, организатор на община Нови Искър, член на редакцията (завеждащ поезията и белетристиката), председател на Местната земеделска дружба в Чепинци, аз се побърквах от заетост.

С Крум Неврокопски и Михаил Михайлов-Пожаревица сумирахме имената от протоколите с наши кандидати и предимно Крум, като юрист, ги отнасяше в централата на „Раковска“ 134. Там, мисля, шеф на Комисията по кандидатурите беше Петко Симеонов.

А изборите, съгласно споразумението на Кръглата маса, бяха смесени. Половината пропорционални, със списъчни листи, другата половина - 200 избирателни района МАЖОРИТАРНИ. Там един-единствен кандидат от СДС ще се бори срещу толкова други, колкото партии са успели да регистрират свои кандидати.

Координационният съвет на СДС в община Нови Искър единодушно ме избра за кандидат, като за резерва аз посочих Вергил Антов от Гниляне и Недко Господинов от Чепинци. Но в този, не знам как пресмятан като ИЗБИРАТЕЛЕН ЕДНОМАНДАТЕН РАЙОН 200 влизаха две общини - Нови Искър и Панчарево, отдалечени на 25 километра една от друга. От Самоковските планини (с. Плана, Пасарел) до Годечко и Драгоманско (с. Балша, Доброславци), или „ОТ ЦАРИГРАДА ДО СРЪБСКО И ПО СОФИЙСКИ ПОЛЕТА“, както префразирах Ботев, като се чудех как ще се оправям. Само че Панчарево никак не беше моя сфера на дейност и там трябваше да ми гласуват или не доверие за кандидат. Там на разузнаване отиде най-активната ми застъпница - учителката от Курило Наташа Генинска, родом от Ломско, но живуща в София. Тя донесе данни кога ще бъде събранието, но и сведение, че там са си подготвили писателя Георги Мишев, който живеел там във вилата си. Подкрепял го и Николай Иванов, местен младеж, председател на Координационния съвет на СДС и репортер в телевизията. Но - отидох с двама-трима от моите в Нови Искър и заварих хората събрани. Там някой си Александър Николов от София и друг, Васил Митрев от Герман, изпратени като щатни организатори на СДС опитаха да ми внушат, че аз съм доста предпочитан от Националния координационен съвет, като силен кандидат и е много вероятно да бъде определен за Велико Търново или Стара Загора, в зависимост къде ще се кандидатира Александър Лилев, за да му бъде опонент. Казах им: Вие искрено ли служите на СДС? Тук, дете ме познават хората, дори от читалищните състави като автор и рецитатор на шопски хумор, да дойде друг, та да загуби, а аз да отида дете не ме познават, та и там да загубим! Чрез вас и тези зад вас БСП с един куршум иска да убие два заека. През това време около Г. Мишев се шушука, дават се последни наставления, но видях и някои бистричани, мои съзатворници. Почна събранието, казват се встъпителни думи и на мен дадоха пръв думата, като кавалери пред гост. Пък и гласуването става след думите на последния и може би на това разчитаха. Но речта ми беше изпратена с толкова ръкопляскания, че едвам стихнали, стана един младеж и извика: „Какво ще се мотаеме, бе! Няма нужда от никакви наддумвания като в английския парламент! Всички сме за Огойски!“ и вдигна

ръка, а след него и повечето останали.¹⁴ Бавно и с оглеждане на множеството, вдигнаха ръце и тези около Г. Мишев и той и Николай Иванов първи ме поздравиха за победата. Оказа се, че Георги Мишев е кандидатиран и в своето Ловешко в пропорционалната листа, където после беше избран. (Той е от с. Йоглав.)

Мажоритарната кандидатура в едномандатен район се счита за много рискована. Там те избират не само защото си от тази или онази партия, но и като личност. Кой си, какво е семейното ти положение, как се представяш, какво казват за теб земляците, комшиите дете живееш и т.н. Докато в списъчните листи, в навалищата от имена я познават някой от тях, я не и гласуват за партията, която обичат - синьо, червено, зелено, без оглед на личностите, подредени там. И който е на най-предно място, сигурно се избира. Затова лидерите на повечето от партиите не посмяха да се кандидатира мажоритарно. Там, начело на списъците всички бяха избрани. И в това бай Милан сгреси. Той единствен от шефовете на партии се кандидатира и мажоритарно. И то в Елин Пелин, защото там един Пламен Грозданов, кандидат на Казионния БЗНС беше казал: „Ако тук се кандидатира Петко Огойски от БЗНС-Н. Петков аз ще призова моите да гласуват за него. Но бай Милан загуби. Влезе в парламента със списъчната листа на Софийски окръг, понеже всеки може да бъде кандидатиран и в двата вида избиране.

Сещахме се и за горещо уважаваните от нас изгнаници. Искър Шуманов е кандидатиран в Елховско-Боляровски район, а Димитър Пенчев в Ямболския, първият е още в САЩ, вторият - във Франция.

В процеса на оформяне на кандидатските списъци **ВЪЗНИКНА И ПЪРВИЯТ НИ ГОЛЯМ КОНФЛИКТ С ПАРТНЬОРИТЕ НИ ОТ СДС.**

Обажда ми се Милан Дренчев по телефона: „Идвай тук, защото става нещо много неприятно. Седесарите слагат нашите хора на неизбираеми места. Само теб и мен не са отrekli още.“ (той защото е шеф на партия, а мен, като писател, а не като земеделец). Три дни и две нощи нашият Управителен съвет заседава с горещи призиви „**ДА ИЗЛЕЗЕМ ОТ СДС!**“ А оставаха ден-два до срока за Регистрация.

Драматично питам: Как стана така, че там, някъде другаде да определят кой къде да бъде? Нали бяхме уж „гръбнака“ на СДС? Оказваме се опашката! Идват пратеници от другия Съюз и ни предлагат общи земеделски листи, дори две трети от нас да са в тях. А като чувствахме, че сме набрали вече близо 100 000 членове, ако станеше това и с техните 130 000 съвсем в друга посока щеше да се завърти колелото на събитията. Пристигат на заседанието ни д-р Петър Дертлиев, Петко Симеонов, дори издирили дядо Борис Кюркчиев, почетен председател на Демократическата партия голям приятел с много от нас.

Призовават, извиняват се, обещават, само и само да не се разваля коалицията в такъв момент, защото ще загуби цялата опозиция. А в безистена, в дворчето и чак на улицата, пълно с наши хора. Едни за така, други за иначе. Крум, Мишо и Милан отиват в СДС да оправят списъците, съгласно обещанията и от следващия ден всички се втурваме в предизборната битка...

* * *

Тръгнах и аз по своя, единствен така разделен, **ИЗБИРАТЕЛЕН ЕДНОМАНДАТЕН РАЙОН № 200** - Двадесет и седемте села от столичните общини Нови Искър и Панчарево. Чудех се как ще ги обходя, камо ли да вникна в проблемите им, да ги убедя в добрите си намерения и най-вече в личните си качества. Но зад мен са организациите, които са ме издигнали и на тях, предимно земеделските, възлагам надеждите си. Неочаквано бързо се решава основният проблем - превозът. От с. Плана, Самоковско, сега към София - Панчарево, до с. Балша, към Нови Искър, на другия край на Софийско поле са към 40 километра.

Но се явиха, както вече казах, предани доброволци с колите си: Иван Илчев от Кумарица и Недко Господинов от Чепинци и баща му Йордан, а по-късно и цяла

¹⁴ След събранието се запознах с този човек - Владо Карчин от Бистрица. Оказа се, че тук земеделците от своя страна се наговаряли в моя полза и дори се готвели чрез подписка да ме кандидатира като независим.

кавалкада от коли, дори камиони, особено от Казичане, откъдето над 20 леки коли с по 5 души си бяхме една „Автохвърковата чета“. С ревящи клаксони нахлувахме по селата и събуждахме и най-заспалите със собствения си летящ митинг.

Първото ми „бойно кръщение“ в предизборната кампания беше на районен митинг в Панчарево, пред читалището. В моя подкрепа, пък и нещо като негласен „контрол“, за оратори са изпратени от НКС на СДС Ивайло Трифонов, по-късно началник на канцеларията на президента, сега посланик в Югославия и ст.н.с. Румен Воденичаров. Те първи вземат думата. Говорят като пред научна конференция: „технологичната съоръженост на индустрията ни е далеч от квотите в западните демокрации...“, „индексът на живота е спаднал с 5 пункта за последните години в сравнение със Запада...“, „екзистенц-минимумът е тъй и тъй...“, „компютърната наситеност в администрацията на високо развитите страни е тъй и тъй...“, „електронната промишленост в т.н. социалистически страни произвежда шесто, а на запад - единадесето поколение консумативи...“

Ръкоплясканията са повече от малобройни и бързо заглъхващи. Няма да отегчавам читателите с цялата си реч, макар да я имам писмено. Не четях, нито гледах в листче. В общи линии тя гласеше: Драги братя и сестри, жители, живущи или гостуващи на община Панчарево, най-послед след 45 години принудително мълчание чуите словото на истината. Какъв пожар, каква чума е минала над китните 10 села на община Панчарево, както и над цялата земя българска, та чужди ръце заграбиха земята ви, червени джандари заключиха устата ви, страх от затвор и лагер свиваха сърцата ви... Пред вас надолу е полето ви, зад вас нагоре е гората ви, нито едното, нито другото са ваши, както и в турско не е било. Обявени сте за към София, а нямате право да живеете в нея, редите се на опашки за кофичка мляко, някога с тонове сте продавали... Ширни ниви и пасища, дето имахте, сега са с вили-дворци затиснати на чорбаджийските властници...

... Но сега вече имате право на най-силното и най-мирното оръжие, бюлетината, чрез която всичко това ще премахнете. ПЪРВОТО, НАЙ-ВАЖНОТО И ВЕЛИКО ПРАВО, ИЗВОЮВАНО ОТ 45-ГОДИШНИТЕ НАРОДНИ СТРАДАНИЯ! Дайте ми своето доверие, изпратете ме чрез своите гласове там, в Народното събрание, дето ще направя, заедно с всички като мен от Съюза на демократичните сили и преди всичко БЗНС, животът ви да се променя, повярвайте ми, защото аз съм един от вас. Живея в Чепинци, около- градско село-квартал, както сте и вие... Сега и мойта жена, двама сина и дъщеря, две снахи и зет, както и петте ми внучета, също като вас чакат нередовните автобуси, пият същата мътна вода, редят се гладни пред празните магазини... (няма да описвам резултатът в края на речта ми, но Ивайло Трифонов ми стисна ръка и изрече: „Тежко на опонентите ти!“)

Кандидати срещу мен се оказаха Деян Ризов - председател на КРК на БСП и в момента тогава кмет на община Панчарево, Пламен Радковски, от АСО - излезли от БСП комунисти, научен деятел и журналист, син на професор, Христо Мирчев от казионния БЗНС, Стилиян Донков от националндемократическата партия, заместник-директор на училище и Рени Д. Станимирова от Либералната партия - Перник.

С изключение на последната, която нито видях, нито чух някъде, останалите също обхождаха селата и агитираха. А моите екипи от сътрудници и застъпници активно ме придружаваха, но речи произнасяха само Антони Спасов, Вергил Антов и Наташа Генинска. Но в Панчарево, което ми беше така отдалечено, също сформирах група, като свои застъпници и избран шаб: инж. Славчо Григоров Янев от Бистрица, Николай В. Иванов от Панчарево, Илия Илиев от Казичане, Даниел Томов, Симеон Германски и Стоян Найденов от Лозен, Никола Златев Попов от Пасарел, д-р Даскалова, също оттам, Стоянка Величкова от Герман, Цветко Серафимов от Кривина, Милчо Старокин от Плана, Димитър Славов от Железница, Атанас П. Господинов от Панчарево и др.

Но при едно отиване в централата ни на пл. „Славейков“ на 23 май 1990 г. ме избраха за ръководител на Изборния шаб на БЗНС-Н. Петков и със специално писмо ме акредитираха при НКС на СДС (виж факсимилето) да координираме изявите по телевизията. Там една дейна Вера Николова, мълчаливият Иван Костов (безпартиен), Венцислав Димитров (ОДЦ) и Йордан Василев, гл. редактор на „Демокрация“ ми дадоха квота от

време за изявление по телевизията от наше, земеделско име.

Отидох на „Сан Стефано“ 29 и се свързах с допуснатата да работи там наша тричленка: Бойко Станкушев, Георги Данаилов и Димитър Езекиев. Тъкмо ми монтираха микрофоните и по говорещото зад тях радио съобщи, че Милан Дренчев някъде направил изявление, че „сред ръководителите на СДС няма годни за министри“...

„Извинявайте, г-н Огойски, но вашият шеф торпилира всичките ни действия и за сега не можем да пуснем негов представител на екрана...“ В последствие Дренчев заявяваше, че лошо са тълкували думите му, но от екрана трябваше да говорим само от името на СДС, без да споменаваме отделна партия.

Моята предизборна кампания вървеше трудно. Едвам намирахме подходящи хора за секционните избирателни комисии. Цялото чиновничество по села и общини си беше червено. На всяко място трябваше да отивам лично аз, защото те бяха готови и да се пригаждат, но само пред оня, който смятат, че е ключова фигура.

Първоначалният ми страх, че тези села, като са така облагодетелствани от болшевиките, близо до големия град, с правото и възможностите и на селяни и на граждани, както са и всички от т.н конюнктурни села около големите градове, се стопи неочаквано бързо. Защото им казвах: Като сме против социализма и комунизма, ние Земеделският съюз не ви носим и капитализъм. Това са две страни на един и същи медал, това са „двете диктатури“, както писа Никола Петков - едната политическа, другата икономическа. Ние сме за спасителния СРЕДЕН ПЪТ, трудова частна собственост и кооператизъм за големите поземлени площи и едрите стопански единици.

Аз не съм сляп отрицател на всичко. Много нещо се направи от тази власт, шосета, подлези и надлези, фабрики и заводи, но това си е естественият стремеж на обществото да строи и се развива и няма защо всяка плочка на тротоара да се сочи като дар от БКП-БСП. В Гърция също има, във Франция - тройно повече, без да е идвала тази партия на власт. Освен това тук е заплатено със страданията на хиляди убити, стотици хиляди затворени, уволнявани, изселвани, прогонвани в чужбина...

Но, като извод от тези думи, моята застъпница Стоянка Величкова (Таня от Герман) ми каза: „Не сте ли много мек, г-н Огойски към комунистите? Те ни разсипаха, бе Огойски, а вие казвате че били направили това-онова...“ Аз само демонстративно изгледах четириетажната къща с римските мозайки и мебели вътре, а тя наведе очи и вече не повтори въпроса си. Та с тези си думи исках да докажа, че се различавам от крещящите по улиците, че всички комунисти са „идиоти“, „олигофрени“, „за да има мир - БСП в Сибир“ и други. Че имам чувство за отговорност и реализъм пред очевидните факти. Нали искам доверието на хората да ме изпратят с гласовете си във висшето законодателно тяло на държавата, Народното събрание. Крещящите са нужни в такива моменти, но кой би им доверил законодателната власт?

На първия тур на изборите на 10 юни 1990 г. аз решително победих! Но за 240 гласа не стигаше, за да няма втори тур. Точно толкова ми бяха отбили като „недействителни“ за от никого неустановени повреди на бюлетините. Аз получих 20 083 гласа, кандидата на БСП - 15 273, на Казионния БЗНС - 5 014, АСО -210, Националдемократическа партия - 164, Либерална - 129.

Останахме за втория тур с Деян Ризов от БСП, който си кметуваше още, а аз търчешком живеех с по два сухи сандвича на ден. Станал бях „20 кила с мокри дрехи“, както ми казваха внучките.

Змийски ухапвания

Тези резултати бяха сякаш като хвърлен камък сред змийско котило. И в седмицата до втория тур започнаха най-жестоките им УХАПВАНИЯ. Обсипаха района с листовки със снимка на моята кула и на мен лично с надпис: „Ето какво има „репресираният“ кандидат на СДС!“, друга, че съм имал незаконно дете от жена сирийка, плащал съм детски, без да знае жена ми. Съден съм за изнасилване, а не политически... Устройваха спешно събрания. В Бистрица Ризов казал, че в моето село Чепинци не съм получил нито един глас. Някой запитал, поне жена му не е ли гласувала за него? „О, каква жена, той няма жена и деца, пълен хулиган е!“ В тръгващите от София за към Нови Искър автобуси се качват жени в приблизително селски дрехи и викат: „Ей, верно ли наш Петко Огойски ви е кандидат? Брей, та он е жив айдук бре! Та язе съм от селото му, даже нещо роднини сме. А он работа не е пипнал у живота си! Украдне нещо у Балкана, продаде го в полето, украдне нещо у полето, продаде го горе у Балкано! Немойте гласува за тоя разбойник!“ Пътуват такива жени до към Курило, Кътина, Мирояне, Доброславци и мои привърженици хванаха една на площада в Курило и поискали да се легитимира. Тя отказва, но повикали милиционер и тя се оказала от с. Калкас, Пернишко, учителка, с членска книжка на БКП.

Срещнахме се с Ризов пред казармите на „Отрядите за бързо реагиране“ към с. Герман, които бяха в нашия избирателен район. Тъкмо офицерите Котирев, Букович, подполковник Петров, полковник Стефанов, майор Самоходов ми казваха: „Другарю кандидат, хвърли от ревера си значката на СДС, остави само детелината, обединете се, вие, земеделците и ние публично ще си хвърлим партийните книжки и ще сме с вас!“ Ризов като чу това им казва: „Много лесно се предавате, другари! Забравяте, че партията е на власт.“

Отделяме се настрана и му казвам: „Колега, аз никъде не съм употребил лични нападки срещу теб. Какви са тия ужасни неща, Дето разпространявате за мен още от понеделник, като знаеш, че не са верни?“

„Ами, извинявай, знам те, честен човек си, но твоят СДС съвсем пък нечестно я кара и нашите са организирали някакъв

Център за подкрепа на кандидатите и за теб това са измислили Това са повечето уволнени от АОНСУ другари и са в наша психологическа помощ. Мен, обаче ме провалиха кметовете по селата. Издействах в Негован да асфалтират улиците, кметицата си асфалтира, но никъде не казва, че това е било чрез моя грижа. Те, офицерите, както виждаш са готови да се предадат, та нема кметовете.“

Моите екипи размножиха в стотици екземпляри моя „Обвинителен акт“, дето се цитират „вражеските ми стихове“ за които съм съден и личи печатът на Главна прокуратура. Но до колко хора можа да стигне, не знам. Факт е, че и змийските целувки на ризовци не ме умъртвиха и аз спечелих още 2 800 гласа повече от първия тур.

Общият брой на гласовете за мен беше 22 870, а за Деян Ризов от БСП - 15 588. На последния митинг в самото мое Чепинци, когато множеството така го хокаше, че не можа да говори, Ризов заяви, че ако Огойски спечели, той пръв ще го поздрави, но по този начин сигурно ще загуби. И той наистина пръв ми изпрати поздравителна телеграма. Отпразнувахме победата със застъпниците и агитаторите ми от община Нови Искър в ресторанта в Чепинци, а със тези от Панчарево - в ресторант „Лебед“, чийто съдържател Калин Симеонов и без това непрекъснато ми помагаше.

За този втори тур на изборите казионният БЗНС призова своите гласоподаватели да гласуват в синьо, т.е. за СДС, особено там, където „мажоритарният кандидат е земеделец“. Христо Мирчев от този Съюз, който в първия тур ми беше опонент, тръгна с мен да агитира за мен, а дадените за него 5 000 гласа се разделиха на три: едните гласуваха за мен, друга част не гласуваха, а третата част изглежда гласуваха за БСП...

Дълбоко обидно ми беше, че в моя, така разделен и труден избирателен район, в борбата за гласовете на хората не се появи и не участва нито един от пропорционалната листа. А в нея СДС бе регистрирал 29 кандидати за гласовете на цяла София и в първия тур заедно с моята бюлетина, пускаха и общата, като се набраха гласове до 21-я кандидат (Лиана Панталеева Панделиева - такава хубавица и умница, че като емблема на СДС

бяхме разлепили образът ѝ по цяла България, беше на 23-то място и не влезе в парламента).

Крайната картина на резултатите беше: СДС - 144 депутати, БСП -211, БЗНС - 16, ДПС - 23, ОС (Отечествен съюз) - 2, СДП (Социалдемократическа партия немарксистки, на Янко Янков) - 1 ОПТ (Отечествена партия на труда) - 1 и независими - 2, или ВСИЧКО 400 ДЕПУТАТИ, колкото беше VII ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ. По броя на гласовете: БСП - 2 887 766, СДС - 2 317 798 БЗНС - 491 597, ДПС - 368 929. Резултатите бяха обявени от проф. Живко Сталев, председател на Централната изборителна комисия. В изборите са участвали 90,60% от общия брой на изборителите като в тях са били регистрирани за участие 40 партии, съюзи, движения и клубове. Това беше първият опит, реален опит за свободни многопартийни избори от 44 години насам. На много места, след такъв мъртъв период гласуваше не волята, а страхът. Той не можеше да изтлее за няколко месеца, като е растял 45 години сред всичките тези 6 333 000 изборители, тези 90% които по различни мотиви се явиха пред урните. (За учудване е, че и общият брой на изборителите не се установи точно. С по 300 до 500 хиляди бе разликата при следващите избори?!). В предизборен период, както и през всичките месеци от ноември 1989 г. ние разгласявахме по всички възможни начини престъпленията на комунистическия режим в 84-те концентрационни лагери и 26-те затвора през които са преминали, по най-груби пресмятания към 160 000 български граждани, което заедно със семействата им прави милион пряко засегнати, да не говорим (а ние говорехме!) за стотиците други арестувани, бити, уволнявани, изселвани и изключвани, при разните „мероприятия на народната власт“. Особено след февруари 1990 г., когато вече имахме и 4-5 опозиционни вестника. Ужасите в лагера с издевателското име „Слънчев бряг“ край Ловеч накараха да настръхнат косите и на най-коравосърдечния. Но те будеха не само отвращение, но и страх от извършилата ги власт при гласуването на първия тур на 10 юни и на втория на 17 юни 1990 г.

* * *

Като вече избран депутат от СДС често се налагаше да заседаваме по разни въпроси на ул. „Раковски“ 134, за да се запознаем с Колегите, защото България е все пак над 8 милиона и всеки от нас е водил борбата в своя си район и с мнозина не се познава. Натрупаните у мен и съидейниците ми негативи към другите от СДС често се стопяваха напълно. Там видях десетки души от разни партии, макар малки и нововъзникнали, колко вдъхновено жадуваха час по-скоро да сътворим една правова държава чрез конституцията, която сме призвани да изработим. На следващите избори ще се поздравим с пълното отпадане от политическия хоризонт на тираничната червена партия. Всички, обаче се събираха и отделно по партиен признак.

Ние, БЗНС-Н. Петков имахме избрани 35-тима народни представители, наши членове с листата на СДС. Чувството, че след тези избори е настъпило едно толкова скъпо заплатено ОСВОБОЖДЕНИЕ ОТ ОКОВИТЕ НА ТИРАНИЯТА, предизвика предположението ПЪРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА СЕДМОТО ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ ДА БЪДЕ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО, В СГРАДАТА НА УЧРЕДИТЕЛНОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ, ЗАСЕДАВАЛО ПРЕЗ 1879 г. И ИЗРАБОТИЛО ИЗВЕСТНАТА ТЪРНОВСКА КОНСТИТУЦИЯ, ОСНОВНИЯТ ЗАКОН НА СЛЕДОСВОБОЖДЕНСКА БЪЛГАРИЯ.

ДЕПУТАТИТЕ ОТ БЗНС – Н. ПЕТКОВ

- Александър Величков
- Атанас Михайлов
- Александър Янчулев
- Асен Райнов
- Атанас Мочуров
- Виктория Димова
- Венцислав Медарски
- Владимир Манолов
- Васил Гьорев

- Георги Бунов
- Георги Петров
- Ганчо Ганчев
- Димитър Баталов
- Димитър Пенчев
- Дончо Ст. Дончев
- Иван Гинчев
- Иван Неврокопски
- Иван Семков
- Иван Драшков
- Йосиф Петров
- Йордан Кукуров
- Крум Неврокопски
- Крум Хорозов
- Константин Цанев
- Лазар Дългърски
- Методи Недялков
- Милан Дренчев
- Михаил Михайлов
- Никодим Попов
- Петко Огойски
- Стоян Спасов
- Сиво Чапаров
- Тодор Кавалджиев
- Христо Марков
- Ценко Цветков

ДЕПУТАТИТЕ ОТ БЗНС – КАЗИОНЕН

- Александър Стамболийски
- Александър Димитров
- Андрей Андреев
- Атанас Узунов
- Борис Спиров
- Виктор Вълков
- Велико Великов
- Георги Хинчев
- Дончо Каракачанов
- Елена Кирчева
- Иван Богданов
- Иван Глушков
- Иван Богданов
- Росен Михайлов
- Светослав Шиваров
- Христо Христов

За наша чест, на 17 юли 1990 г. първото ни заседание беше именно там и беше открито от своя доайен, поетът и земеделецът ЙОСИФ ПЕТРОВ ЛАЛОВ.

Този момент, както и следващите ни заседания вече в Пленарната зала на Народното събрание в София се следеше и е описано от всички медии и подробното им описание НЕ Е ОБЕКТ НА ТАЗИ КНИГА, поради което ще се спрем само на най-фрапиращите случаи.

НО СЕДМОТО ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ Е ВЕЧЕ ПРАКТИЧЕСКИ ИЗРАЗ И ВИДИМ ОБЕКТ НА ТОВА: КАКВО ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ.

В месеца от избирането ни (17 юни 1990 г.) до започването на редовните заседания на Великото народно събрание, както всяка от партиите, така и ние - от БЗНС-Н. Петков, направихме едно тържествено, но и делово заседание на Управителния съвет.

Въпреки да не сме победили в национален мащаб, сред коалицията СДС ние имаме най-много народни представители. Имената им се прочитат от трибуната.

Двадесет от тях са избрани с пропорционалната (списъчната) листа, а 15 души са избрани в едномандатни райони („мъжоритарни“, както горделиво се наричахме).

За сравнение се прочете и списъкът на избраните от другия съюз, всичките пропорционални, те 16, ние 35 души.

Избира се комисия по решенията: аз - председател, Трифон Мирчев и Георги Пинчев - членове. Отделяме се да работим в една самотна стая и аз предлагам: почти всички, избрани за депутати са и членове на Управителния съвет, включително главния секретар, дайте да предложим всички да бъдат сменени, защото няма да имат време за съюзна работа, а съгласно Устава, те и по право имат участие във всички начинания на Съюза. С това негласно искахме да се отървем от Дренчев, който вече за всички беше ясно че не може да ръководи Съюза. Съчинихме резолюцията като решение и натоварихме да го прочете за прогласуване Георги Пинчев, защото има добра дикция. Започна той, а залата зашумя и загърмя. Пинчев се смути и заяви: „Колеги, аз съм само изпълнител, комисията реши така!“ и слезе от трибуната. Качихме се ние с Мирчев и той чете предложението. Гледам реакциите. От стоте членове на Управителния съвет 50 протестират, викат и ни освиркват, 40 радостно ръкопляскаат и викат „Браво!“, а 10 се колебаят.

Крум Неврокопски, излязъл точно пред мен крещи: „Огойски, Мирчев, какви хора сте, бе? Вие разгромявате съюза!“ Надигат се и одобряващите: „Само така! Само така! Да се очисти съюза от негодници!“... Дренчев се качва при нас и зове: „Дайте ми лист, дайте ми лист да се откажа от депутатството!“ Крум Хорозов за своя висока чест казва: „Ти отдавна трябваше да се откажеш и от двете длъжности, защото видиш ли какво си подписал?“ И вади някакво споразумение, което Дренчев подписал със СДС, съгласявайки се на всичко, каквото там уредят с кандидатурите. Той се оправда, че недовижда...

В края на краищата някой твърди, че заседанията ще бъдат само сряда, четвъртък и петък и ние оттегляме предложението...

* * *

На 19 юли 1990 г. в зала „Запад“ на народното събрание сме на обща земеделска сбирка депутатите от двата Съюза. Виктор Вълков, шеф на другата група казва:

„Драги съидейници, сега, общият ни сбор е над 50 земеделски депутати, предлагам всеки да си каже думата, ето пред магнетофона, какво мисли по образуването на една обща земеделска парламентарна група, която да води политика и дейност по нашите си принципи и убеждения.“

Изказваме се по реда на сядането - отляво надясно. Имам ксерокопие от целия разговор, преписан, ксерографиран и раздаден на всички. Аз съм казал: „Нито минута не съм членувал в казионния Съюз, ядосвах се, когато от килията си слушах радиото да гърми, че „сдружените земеделци в народни носии дефилират с радост през площад „9 септември“ на болшевишките празници. Но и отдавна съм осъзнал, че и да нямаше нито един земеделец там, властта на комунистите нямаше да падне. Никъде при следствието не ме тормозил оранжево-червен земеделец, никъде пред килията ми не е стоял надзирател такъв, нямало е такива в МВР, нито в ДС, нито дори във войската. Репресиите стихнаха към 1964 г., а вие сте по-млади от нас, затова не ви е засегнало. Нека направим такава **ЗЕМЕДЕЛСКА ПАРЛАМЕНТАРНА ГРУПА**, която може да бъде балансър и дори център, с който ще се съобразяват и отляво и отдясно...“ Всички изразяват подобно становище, в записва намирам, че резерви са изказали само Тодор Кавалджиев, Сиво Чапаров и Иван Неврокопски. Подписано бе споразумение за единодействие, което се публикува и в двата вестника на двата Съюза. Но и устно, другата група ни казваха: „Абсолютно сме с вас. Каквото и да предприемете, разчитайте на нас!“ И макар че само след дни Дренчев заяви пред някакъв вестник, че „БСП се поправи, стана модерна лява партия, докато оранжевите са непоправими“, те не измениха на обещанието си, въпреки че не съставихме единна група.

* * *

Чрез вътрешно договаряне, БСП-мнозинството прие председател на Министерския съвет и председател на Великото народно събрание да са от тях, а президентът да е от опозицията, а вицепрезидентът-отново от тях, защото са спечелили изборите. Всичките 144 депутати от СДС представляваха „Парламентарен съюз“, а отделните партии в него си съставляват „Парламентарна група“, ако имат 10 и повече депутати. В знак на добра воля, двама от нас, Христо Марков и Георги Бунов от Пловдив дадохме на Стефан Савов, за да има и той парламентарна група на Демократическата партия (като Христо Марков под влияние на Златка Русева там си и остана). На общо заседание на СДС-депутатите в залата на ОФ на ул. „Гочо Гопин“ предложенията за президент са две: д-р Петър Дертлиев и Желю Желев. Първият получава 58 гласа, а Желю - 48.

Няма да казвам как се държа бай Милан тогава, как нахока Дертлиев, какъв го изкара, от яд, че не него, от най-голямата парламентарна партия, а друг предлагат. Още повече, че и на наше си заседание, не него, а проф. Янчулев визирахме за наше предложение. Но на общото събрание бай Милан настоя да не казваме за наше предложение.

Започнаха гласуванията в пленарната зала. Александър Лилов предложи от тях Чавдар Кюранов за президент, Велко Вълканов за вицепрезидент. В такъв случай и БЗНС предложи Виктор Вълков за президент, защото Петър Младенов подаде оставка по повод известната касета с негов израз: „По-добре танковете да дойдат“...

На 24 юли гласуваме: Кюранов - 217, Дертлиев -131, Вълков -36 гласа. Реплики и наддумвания, хвалби и охулвания на кандидатите. Гласува се и на 26 юли: Кюранов - 190, Дертлиев - 146, Вълков - 41 гласа. Навън се чуват викове против БСП.

Настава 30 юли, в който внезапно Виктор Вълков получава 257 гласа, като трябва само още 3 гласа за две трети гласове от присъстващите, за да стане президент. В общите разисквания министърът на финансите Белчо Белчев съобщава, че България дължи 10 милиарда и 384 хиляди долара на западни банки... Избират ме в комисията по Правата на гражданите и националния въпрос.

На 31 юли става нещо непонятно - Виктор Вълков си прави отвод?! Съставяме група за разговори с БСП, защо не иска Дертлиев и кой ли биха предпочели. Страх ги от Дертлиев, защото 7 години е бил в затвори и лагери и може да търси отмъщение. Внушават ни, че биха предпочели друг, който да не е бил в затвор или лагер. В зала „Изток“ умваме часове, като прекъснахме дори кабелите и телефоните за секретност. Издигаме Ж. Желев и тайно от БСП, след избора Желю да посочи Ат. Семерджиев за вицепрезидент, тъй като БСП го елиминира, а той се държи с нас повече от любезно и виновно за репресиите.

Елена Кирчева и самият Вълков обясняват отвода му с това, че не иска да е президент с комунистически гласове!...

На 1 август 1990 г. с 384 гласа, включително моя, **ЖЕЛЮ МИТЕВ ЖЕЛЕВ СТАНА ПРЕЗИДЕНТ НА БЪЛГАРИЯ!**

* * *

В моя избирателен район настава все по-голям стопански хаос. Пристигат всеки ден вкъщи коли с почти бойни групи от хора, пострадали от заграбени имоти. В село Лозен, местността „Сукарица“ щял да я вземе някой си арабин, заслужил нещо пред някой болшевишки големец. В Нови Искър, в с. Войняговци местността „Русията“, частно ползвана от собствениците, сега се раздава за вилни места. Идват и размерват. Групите недоволни идват и със списъци за протести, но и със секири и искат да ги предвождам за физическа разправа с натрапниците.

Внасям пръв, а после и други, Проектозакон за неразпореждането с обществено имущество от който и да е, до ново нареждане. На местните управници остават от мандата до 28 август и те бързат да обогатят близки и себе си. Но вече никой не изпълнява нито закони и правилници, нито най-елементарните начини за междучовешки отношения. **НАСТАВА ПИЯНСТВОТО НА ЕДИН НАРОД** - както някога е писал Вазов. Ние се борихме за СВОБОДА, а то настана СВОБОДИЯ!

* * *

Няколко пъти повдигам въпроса за убийството на Найден Венков Атанасов от с.

Негован в лагера Ловеч. През ден идват жена му Цветана и дъщерите му Камелия и Татяна да питат какво съм сторил. Министърът на правосъдието Пенчо Пенев ме ухахва да почакам. Внасям писмено въпроса и по правилник вече трябва да се отговори. Пиша и данните, проучени от други лица, че той е убит с набучено в устата му дърво от зверовете Газдов, Горанов и Гогов. А в смъртния акт пише „починал от слънчев удар“... Ужасно!

След два-три дни идват две особени лица и ме търсят. Настояват да се откажа от публично отговаряне на министъра, а да ми се отговори писмено. Не се съгласявам, а те ми казват:

„ТОГАВА ЩЕ СЕ ВИДИШ ТАКЪВ, КАКЪВТО НЕ СИ И СЪНУВАЛ!“ и си отиват. (Най-много с окървавена глава да се видя, помислих си.) И вече вървах доста внимателно от дома и за дома.

* * *

На 26 август 1990 г. вечерта пред няколкохиляден митинг от искащи свалянето на червената петолъчка над партийния дом, тази сграда пламва отвътре. Не бях там, но така твърдят очевидци. Имало и милиционери и пожарникари, които останали пасивни. Учудващо! Цяла седмица дебатираме по този въпрос. Всички осъждат факта, но никой не знае как, защо и от кога е подпалването. Пламвала за малко и се разграбвала и сградата на Столичното комендантство на ул. „Московска“ 5. Между нас, опозицията, се носи версията, че са си го подпалили комунистите, като някои затърчали при генерал Добри Джуров, който си беше още министър на отбраната и му се скарали: „Докога ще мълчим и търпим? Това не е опозиция, а престъпни шайки, които почват да палят и рушат. Обявявайте „военно положение“, разтуряне на политическите партии, за да се спре стихията на разрушението!“

„Късно е, другари, за такова нещо!“ - бил отговорът на Добри Джуров. „Нали за да върнем по домовете всичките тези хиляди на улиците, трябва да има могили от трупове! А отговорността трябва да бъде върху мен и никой друг. Не поемам такава отговорност!“

В това има правдоподобност, но едвам ли е съвсем автентично. Друга беше версията на властващите тогава комунисти. И тя в общи линии е изразена в книгата на Атанас Семерджиев „Пожарът - лято 90“, който тогава беше вицепрезидент и присъства в най-драматичните етапи на това събитие. Той отдава това на екзалтираната тълпа, подстрекавана от пияни екстремисти. Цял списък от следствени лица имаше по въпроса, но после всичко заглъхна. Случаят според мен си остана неизяснен, както и много други неща от този период на разюзданото ни общество.

* * *

В канцеларията на парламента съм, за да си взема препис от стенографските протоколи, дето има мое изказване и една от чиновничките ми казва шепнешком: „Г-н Огойски, да знаете, че с вас, депутатите от БЗНС „Н. Петков“ ще става нещо. Мен целият ми род е земеделски, както и баща ми, но за да влезна тук се принудих да стана партийка. Затова ви казвам. Пазете се, защото идваха някакви тук и им показахме на компютъра кой от вас има най-злостни изказвания против партията...“

Припомних си за заканата на двете лица по повод моето искане за обяснение за убития човек от с. Негован, но не се уплаших. Подказах на този-онзи за заплахата към нас като „чуто в трамвая“, но никой не обърна внимание. Само след седмица във вестник „Факс“, приемник на в. „Пулс“ с главен редактор Димитър Шумналиев се появи списък на „сътрудниците на Държавна сигурност от Депутатите във Великото народно събрание“. Списъкът им бил предаден от Георги Тамбуев, бивш журналист който беше и депутат и председател на комисията по досиетата, каквато бе избрана в началото на заседанията ни, наред с другите комисии.

На другия ден, 22 април 1991 г. започна най-бурното заседание на ВНС. Списъкът съвсем византийски подреден, като 9 души от нашия Съюз, включително аз, сме в него, един от социалдемократите, вместени наред с някои от ДПС, между имената на открити и платени служители на ДС, като един помня - Благой Дечев от БКП, полковник, и други подобни, сложени за убедителност.

Но в списъка имаше и някои, дето не са били в затвора, за разлика, че всички от нашите бяха затворници и лагеристи. Залата бръмчеше като разбунен кошер. Гневни викове и пререкания, главно с депутати от БСП, като виновници в опита да бъдем дискредитирани и елиминирани от политическия живот, понеже като тежко пострадали от тяхната партия, може да решим да си отмъщаваме. Това ни беше гледището, още повече, че това кошунство с мъките ни е направил техният Тамбуев, известен като резидент на болшевишките тайни служби и редактор в „Работническо дело“ и след това във в. „Дума“. Депутатите от БСП се държат отбранително и с извинително поведение. Не било тяхно дело, много съжаляват, знаят, че това е инсинуация, недостойна постъпка и т.н.

- Колеги, все пак да започнем разглеждането на този въпрос - опита да внесе ред акад. Николай Тодоров, председателя на ВНС. Нека да разгледаме това грубо нарушение на правилника. Никой няма право да изнася такава информация, да публикува такива неща без наше разрешение и без мой подпис.

Пръв се качва на трибуната, мисля Георги Евдокиев Марков, млад човек, депутат от СДС, подпредседател на Демократическата партия на Стефан Савов, който също бил в списъка.

„Това е последният и най-подъл удар срещу демокрацията - крещи Марков, - нищо върно няма за никого, вие целите да извадите от редиците на антикомунистическите сили най-добрите, най-честните за да не ви свалим от власт! Няма да ви се отдаде, след година вас няма да ви има тук“ - и т.н., крещи той обърнат към БСП. Все в този дух се изреждат и други. Взех думата на другия ден, на 23 април 1991 г. като също гневно заявих: „Аз нямам от какво и за какво да се оправдавам, нямам какво да опровергавам, тъй като комисията заяви, че е прегледано моето досие и че нямам никаква вина. Увери ме господин Тамбуев и Румен Данов. Но въпреки това питам: Защо името ми остава в този списък, който нечия ръчица отнесе на страниците на „Факс“ и изстиска там гнойния му търбух? За какво се върши всичко това?... Кой посегна на бай Йосиф, на Бойко Костов? Това е гнездото на убийците и престъпниците, които убиха баща му, които опозориха българския народ и които донесоха зверството на архизлодея на човечеството Сталин на българска земя, където турски ятаган не се е дори така размахвал! Това е ужасното гнездо, където демократично око не е погледнало никак досега и където се оглавява от един министър-кукла, моля ви, защото там нищо досега не е посегнато... Сега на мен ми е ясно, че тук, на тази трибуна е съдено БЗНС в лицето на неговите ръководители и деятели да бъде обвиняван в предателство. Тук, на тази трибуна Никола Петков също заяви: „Обвинявате ме в предателство. Аз няма за какво да се оправдавам, защото и онези, които ме обвиняват, знаят, че не съм виновен!...“ Съобщавам ви едно съвпадение: аз съм избраник на Софийска селска околия (селата около София), където Петко Д. Петков и Никола Петков бяха избрани някога. Аз не се считам равнодостоен с тях, но се считам горделив с това и готов да поема тяхната участ, тяхната съдба. И съм я поел още от 1950 г. Понтонът на ужасите в Белене, 14 денонощия през януари в Дунава, ужасите на Шуменския, Плевенския, Ломския и Видинския затвори, Белене-1, Белене-2, второто ми осъждане в Софийския и Старозагорския затвори... Но там, в Държавна сигурност, живеят онези, които като не ни избиха физически искат да ни ликвидират политически. Няма да успеят! Зад нас е целият БЗНС, БСДП и надявам се, СДС, зад нас надявам се е и честната част от БСП, защото признавам, че там има и такива. Никога не съм атакувал партията като партия, идеологията като идеология, носена от векове, а начинът на приложението ѝ, а престъпниците и кръвожадният кръвопийци, които се скриха зад тези идеи, за да извършат онова което не е извършвано никога над българския народ (ръкопляскания в залата).

... Но днес, когато Газдов, Мирчо Спасов и Горанов - архизверовете от Белене и Ловеч са напълно свободни и им е призната давност, какъв е в сравнение с тях страдалецът Бойко Костов и другите имена... Аз питах за убития със забучено дърво в устата от село Негован, аз воювах за земята на Герман, Лозен, Войняговци и другаде, воювах за амнистиране на бегълците от терора, нашите изстрадали емигранти. Всичко това ме направи трън в очите на тези които слушат, записват на своите ленти и компютри, за да

ни нанесат злобния удар. Не могат и няма да успеят! Тринадесетчленната ми фамилия, трите ми деца и пет внучета, моята жена мъченица знаят, че техният баща и дядо винаги е бил нашрек, че под прозореца, че на вратата, че на всеки ъгъл го чака куршумът на тиранията И когато доживях да бъда пратеник на хиляди мои избиратели тук ви заявявам: гордея се че тиранията ме е уважила, че ме оценил; като страшен свой противник и ме е турила в списъка, който не е позорящ, а е списък на честта, както християните взеха позорящият Христов кръст за свой знак...

Не разбирате ли, че от нас всеопростителните, помирителни и изстрадали герои на свободата сега изграждате отмъстителни, на чиито постъпки може би тепърва ще бъдете свидетели!...(Цитат от стенографния запис 545-2, 545-3, 545-4 от 23.IV.1991 г.)

Цели два или три дена течаха подобни гневни речи, все насочени към лявата страна на залата - БСП. Натам крещеше и Иван Глушков, който в момента беше зам. председател на ВНС, а беше списъка. Но най ме мъчеше едно съмнение: дали наистина БСП организира този удар срещу нас, репресираните? Та тук имаш съвсем безочливи несъобразности. С Лазар Дългърски например, арестуван и чрез инквизиции го принудили да подпише декларация за лоялност към властта. След седмица чука и крещи от ареста, че си оттегля подписа. През това време никого не е виждал и срещал за да е подслушал или предал някого. Самите обстоятелства доказват това. Но беше активен на трибуната и ето го в списъка. На Бойко Костов в ученическата тетрадка имало нещо писано за негов съученик от преди 40 години, когато съдели и убиха баща му Трайчо Костов. И сега тази тетрадка го прави нечий „сътрудник“. А за Газдовци и Горановци, убийците на стотици са свободни и необезпокоявани и стотиците депутати не предприемат нищо?!

Нещо насочващо беше също, че докато ние реагирахме с гняв и омерзение, нашите коалиционни партньори се виждаше да ликуват. Да потриват ръце в очакване, че като бъдем елиминирани като борци-мъченици срещу тиранията, да се очертаят те като такива. Дори М. Христова от БСП ми подшушна: „Не ви ли хрумва, че не БСП устройва този тъжен спектакъл, а вашите колеги по коалиция?“ Дори ми визира две имена, взели от Тамбуев и отнесли списъка във в. „Факс“, но нека не цитирам трудно доказуемото, макар и твърде вероятно. Знаехме кому бяхме пречка ние, с побелелите в черно Белене коси за към властта и по-късно то открито беше демонстрирано. Факт е обаче че не стана така, както през 1947 г., когато лъжеобвиненията срещу Никола Петков и другарите му се подемаха и от земеделци, като почервенялите Георги Трайков, Стефан Тончев, Ради Найденов. На заседание по тези клевети срещу нас от Управителния съвет на БЗНС-Н. Петков, аз запитах от трибуната: „Братя по идеи и съдба, с които сме делили теглото в килии и карцери и знаете кой от нас, оклеветените как се е държал, ще се явят ли сега между вас радинайденовци и георгитрайковци да пригласят на лъжите?“ Отговорът беше едно гръмогласно „НЕ!“ Нещо повече. Тодор Кавалджиев, от трибуната на ВНС ни защити като брат за братята, както и някои други, защити ни и нашият вестник като Искър Шуманов публикува речите ни. Милан Дренчев и особено Никодим Попов, тогава подпредседател на ВНС, също ни защитиха. И клеветниците не постигнаха очакваното разединение и разноезичие между нас. Недостойното дойде после. Когато при нашите вътрешни борби Дренчев тогава пък и до днес, когато обществото ни е отминало този въпрос, често го използва срещу критикуващите го. Въпреки „Списъкът на клеветата“ почти всички в следващите избори бяхме издигнати за кандидати за депутати. Георги Марков, освен депутат стана и конституционен съдия. Глушков отиде депутат от СДС, бай Йосиф беше награден от президента, не влезнахме втори път в парламента поради разцепленията ни, с което не преминахме 4%-ната бариера, макар аз лично да имам гласове за влизане в парламента.

* * *

А сега в 2000 г. съм в състояние да допълня: През май т.г. успях да прочета досието си, 4 папки с агентурни донесения от „Цанов“, „Чернев“, „Илиев“, „Цветков“, „Стоянов“, „Бай Ганьо“ и какви ли не субекти, които са били по петите ми. Заведено ми е било ОНД (отчетно наблюдателно дело), като обект „Кирил“, който се занимавал със „заговорническа дейност и вражеска пропаганда“ и изхожда от „николапетковистките

среди“. Питам и дори протестирах, че крият нещо от мен, че не ми дават пълните данни и не е ли поне монтирано нещо компрометиращо за мен, щом през 1991 г. бях вписан в „Списъкът на клеветата“, но ми казаха, че това е всичко, което имат за мен. В целите 4 папки намерих само едно изречение: „През 1958 г. от опитът да бъде вербуван като наш сътрудник не излезло нищо...“ Аз съм описал това в Книга първа. Можеш, казват, да осъдиш който те е клеветил тогава. Но не се наемам с това, защото след нашата история през 1991 г. обвиненията за сътрудничество на ДС станаха за някои професия, появи се някакъв вестник „Ранно утро“ в който повече от 150 имена бяха описани като доносници. В тях влизаха и Филип Димитров и Константин Тренчев, и Йордан Соколов, и Димитър Луджев и кой ли не. После този вестник изчезна и Васил Златаров, депутат от СДС, легионер, две години търси кого да съди, че го е оклеветил и нищо не може да стори. Затова реших, нека Бог съди и Тамбуевци и Румен Дановци, и двамата от СДС, отнесли списъка във в. „Факс“, аз не ща да очерням повече дните си с една фалирала клевета. Декларирам черно на бяло, че всеки който иска, ще му дам пълномощно да разгледа досието ми.

* * *

През целите 3-4 години от 1989 г. насам хората посрещаха и изпращаха всеки земеделец с думите: „Обединете се вие, земеделците, и всички сме с вас!“. Но двата съюза си действаха отделно и Дори единичните преминавания от казионния Съюз към нас престанаха, защото той не беше вече казионен, а опозиционен на властта на БСП. А пък и тази власт се разми с оставката на Андрей Луканов и през декември 1990 г. беше съставено правителството на Димитър Попов, което по същество беше коалиционно, защото в него участваха и трима министри от СДС - Иван Костов - на финансите, Димитър Луджев и Иван Пушкарков, заемащи целия икономически сектор на правителствените ресори. От БЗНС в правителството на Димитър Попов влезнаха Виктор Вълков, като министър на външните работи и Борис Спириков - на земеделието. От нас бай Йосиф бил поканен за министър на културата. Отказал поради възраст. Набързо беше събран Управителният съвет и се реши, че и това правителство си е чисто комунистическо и ние не трябва да вземаме участие. (В него имаше 7 бивши комунисти, ако въобще има „бивш“ негър или „бивш“ циганин).

Правителството на Димитър Попов (бивш председател на Градския съд в София) беше наричано „временно“, „преходно“, „служебно“, но то по същество си беше коалиционно, като един от етапите за деликатно и безболезнено напускане на властта от БСП и осигуряване на безнаказаност за катастрофалното положение, в което бяхме. Храните от магазините изчезнаха, извиха се опашки от чакащи за кофичка мляко, стотици спекулантчета, дори циганчета продаваха из кашони на всеки ъгъл стоките, получавани в магазините. Младите от СДС се впуснаха да възславят монархията, организира се „Град на истината“, ден по ден ставаха митинги пред „Св. Александър Невски“, на много от тях, за „тираж“, за свалянето на А. Луканов говорих аз, излъчван от Съюза. Но овациите се смесваха с възгласи: „За да има мир - БСП в Сибир“, „Върнете едрата градска собственост“ и вече и „Искаме си царя!“...

В нашата парламентарна група часове умувахме защо естеството на исканията отива в нежелана от нас посока. Къде е нашето заклето републиканство, принципите ни за защита на бедните, гладните, жадните, безимотните? На какви сили служим за „гръбнак“, превърнал се в опашка?

ТОВА ЛИ, КОЕТО НАБИРА СИЛИ ПРЕД ОЧИТЕ НИ, ЩЕ ИЗВОЮВАТ НАШИТЕ ДЕСЕТИЛЕТНИ СТРАДАНИЯ?

Вълната от тези гневни констатации постепенно ни убеждаваше, че за да ни зачитат, трябва да сме силни, а за да сме силни, ТРЯБВА ДА БЪДЕМ ЕДИННИ!

Дойде и подходящ повод: насрочи се връщането от чужбина на голяма група наши емигрирали съидейници, начело с Ценко Барев, известен земеделски деятел, избягал още през 1945 г. и действал във Франция като един от най-изтъкнатите водачи на нашите политемигранти. Разшумя се в пресата за това и журналистите обградиха бай Милан за информация. „Не знам го, не познавам такъв!“ - гневно ги отблъскваше той, въпреки че през 1941 г. са съдени с Барев в един процес и вероятно лежали в една килия. Предлагаме

да се посрещне тържествено идващата група, същото ни предлагат и депутатите от другия Съюз.

Опитваме да убедим цялата парламентарна група, че това ще е ново попълнение на редиците ни, че Барев е бил пръв помощник на д-р Г. М. Димитров, че самият Тодор Живков преди години като се скарал на някакви си изоставащи допуснал изрече: „Или искате да дойде Ценко Барев и да ви оправи?“ Дренчев гневно отхвърляше идеята за посрещането и по този повод мненията се разделиха на две. Настроенията за единство кипяха и в София и в провинцията. И сред безпартийните, но и сред обикновените членове на БСП се чуваше все по-настойчиво: „ОБЕДИНЕТЕ СЕ, ВИЕ, ЗЕМЕДЕЛЦИТЕ И ВСИЧКИ ЩЕ БЪДЕМ С ВАС!“.

Повидимому всички бяха съгласни с обединението, но не предприемаха нищо за осъществяването му. Хулитe срещу другия Съюз бяха с постоянен репертоар, а той, както и по начало, беше единодушно за единство без отлагане.

И за да видим кой за какво е, ние, една група народни представители и от двете парламентарни групи подготвихме едно „ОБЪЩЕНИЕ ДО ВСИЧКИ СДРУЖЕНИ ЗЕМЕДЕЛЦИ“ и го предложихме за подписка. Публикувано беше във вестника на БЗНС, в „Демокрация“ и други, но не и във вестника на БЗНС-Н.Петков „Народно земеделско знаме“. Ще го цитирам в съкратен вид от в. „Демокрация“ от 8 март 1991 г. бр. 57 (323): „Братя! Живеем в съдбоносно време! Пред нас реално се очертава алтернативата: или да разсеем тъмнината на социалния мрак и да навлезем в деня на творческото съзидание, или да сгъстим още повече черните краски на разединението и да се подложим на самозаличаване като политическа сила...“

Изходът от това тежко състояние е един: ОБЕДИНЯВАНЕ НА ВСИЧКИ ЗЕМЕДЕЛСКИ СИЛИ! Единство - ето истинският и честен земеделски зов! Процесът на единението по места ускорено тече... А от кого трябва да се осъществи? От ръководствата на двата Съюза! Кога трябва да се направи? Всеки Божи ден... Съвместните заседания на двете ръководства и контактните групи досега се оказваха безплодни... Ето защо ние, парламентаристите от двата съюза, съзнавайки високата си отговорност пред БЗНС и България обявяваме, че заставаме ЕДИННИ под свящото знаме на Ал. Стамболийски, Н. Петков и д-р Г. М. Димитров... Братя! Времето е наше -да, но нека и ние принадлежим на времето! Да си подадем ръце в името на единния БЗНС, в името на България!“ (прочетено от мен по телевизията).

Подписали народни представители във Великото народно събрание от БЗНС-Н. Петков: Александър Величков, проф. Александър Янчулев, Асен Райнов, Атанас Михайлов, Атанас Мочуров, Васил Гьорев, Венцислав Медарски, Владимир Манолов, Ганчо Ганчев, Георги Бунов, Димитър Баталов, Дончо Дончев, Йосиф Петров, Иван Драшков, Иван Семков, Лазар Стойчев, проф. Константин Цанев, Методи Недялков, Михаил Михайлов, Петко Огойски, Христо Марков, Ценко Цветков.

Подписали от БЗНС: Александър Стамболийски, Александър Димитров, Андрей Андреев, Атанас Узунов, Борис Спиоров, Виктор Вълков, Георги Хинчев, Дончо Кракачанов, Елена Кирчева, Иван Богданов, Иван Глушков, Иван Величков, Росен Михайлов, Светослав Шиваров, Христо Христов.

С други думи, ние за единството бяхме 22 души, против това да стане тогава бяха 10 души: Иван Гинчев, Иван Неврокопски, Йордан Кукуров, Крум Неврокопски, Крум Хорозов, Милан Дренчев, Никодим Попов, Стоян Спасов, Сиво Чапаров, Тодор Кавалджиев.

Георги Петров беше се седесаризирал тогава, Димитър Пенчев не искаше участие, а Виктория Димова беше също с нас, но някъде отсъстваше.

Говорехме им, сочехме положението, че ни турят под камък и от телевизията и от радиото, че идващите с камери търсеха Луджев и Стоян Ганев като свои състуденти, като колеги от Комсомола, че от трибуната на Народното събрание някой от тях дръпне заклеимителна реч срещу комунизма, а в коридорите си се прегръщат със Соня Младенова от БСП и други и казват: „Ама добре ли ви насолихме?“ „Е-е, прекали малко, но аз не ти се сърдя!“.

Всички от БСП любезни и гузни пред нас, но се и страхуват от търсене на

отговорност за нанесените ни страдания от тяхната власт а другите нямат такива мотиви. Те бяха станали от своите метър на метър бюра и се бореха за по-големи...

- Не разбирате ли, казвах на нашите несъгласни - че СДС е дясно, че тяхната „пазарна икономика“ означава капитализъм, а пък БСП-БКП превърна своята политическа власт в икономическа, обогатиха се и сега наричащи се леви, напълно съвпадат по интерес със СДС. Между тях няма незнани гробове и хиляди репресирани че те театрално водят борба, за да има два полюса, като в Америка и Англия. А ние сме най-народния, СРЕДНИЯ ПЪТ, нито казармения социализъм, нито хищния капитализъм, а кооператизъм. Но и за двата полюса ние сме страшилището, което искат да бъде обезвредено. Едните ги е страх от нас заради репресиите, които ни нанесохме, другите ги е страх за награваните имуществата, които по нашите идейни принципи трябва да бъдат върнати на народа, затова през час са готови да ни нарекат „комунисти“. А и двата полюса се страхуват от числото ни. Казионни преди, или наши сега, ние имаме свои дружби от последната тетевенска махала до центровете на всички градове. Ако сме единни, няма друга сила, която след БКП-БСП може да попълни структурите на властта, освен БЗНС. На думи всички признавах тези истини, но веднага се спускаха в заученото: „Докато ние бяхме в лагери и затвори, те се ширеха не меките кресла, а вие сега отивате да им измиете позорните деяния!“. Започнаха да ни наричат „предатели“, да ни заклеймяват съвсем по болшевишки. И това е естествено. Както казва Юнг „дълго потисканият от една тирания, непременно приема нейните похвати, става нейно шамповано копие!“...

И така по цялата страна плъзна заразата да се хули и отрича всякакво взаимодействие с другия Съюз, главно от избраните в ръководство. Това си беше страх, че ако стане обединение, от двете ръководства трябва да стане едно. Значи някои трябва да отпаднат. Всеки се страхуваше дали няма да е той. Стигна се до смешни и тъжни парадокси: в с. Драговница след 1989 г. се образувала дружба на ВЗНС-Н. Петков и избрали Лиляна Петрова за председател.

Сестра й Тодорка (Тошка) била фуражистка в ТКЗС и член на казионната дружба в селото. „Море не искам да я срещна и в път, тая предателка - казвала Лиляна. - Ние по затвори и лагери, а тя на власт и земеделка ще ми се пише!“. А и двете приемали без задръжки брат си, милиционер, живущ в София и член на БКП!?!?... (Писах това и във в. „Земеделско знаме“).

Глупостта е Божи дар - казвал Бисмарк - но и с нея не трябва да се злоупотребява. НЕКА СЕ ОГЛЕДАМЕ СЕГА, СЛЕД ТАЗИ ПСИХОИСТЕРИЯ, КЪДЕ Е И КАКЪВ Е НАШИЯТ СЪЮЗ? Вярвам мнозина помнят, че стана една проверка в групата на СДС в Народното събрание, колко бивши членове на БКП има сред депутатите. Стефан Гайтанджиев докладва, че 16 души са били ръководни дейци на БКП от групата.

Да се помни някой от нашите, наричащи ни предатели съидейници, да е казал или написал нещо срещу това положение? А тяхната партия ни докара до тези психоконплекси, да крещим срещу своите.

ЕТО ЧАСТ ОТ ТОВА, КОЕТО ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ!

* * *

За борба срещу това пагубно положение ние образувахме с депутатите от другия Съюз „НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА ЗЕМЕДЕЛСКО ЕДИНСТВО“, който на 19 май 1991 г. посрещна идващите през Гърция наши изгнаници. Аз бях излъчен да водя 5-хилядния митинг на Кулата, 15-хилядния в Благоевград и над 100-хилядния пред „Св. Ал. Невски“ в София. На този дойдоха и Петър Берон, и Александър Йорданов и всички от най-ръководния екип на СДС, но нашите се криха и не дойдоха.

Ценко Барев, сред гора от знамена, произнесе небивала по съдържание реч, говориха и Тончо Карабулков и всички ръководни лица от Националния комитет за земеделско единство.

Казахме на Барев положението и го посъветвахме да не отива нито при зелени, нито при оранжеви, а да отседне на трето, неутрално място и то да стане благородния подтик към единение!

Това място беше бул. „Бирюзов“ № 10 в един изоставен клуб на БЗНС, където

установихме своя шаб. Тук избрахме и ръководство, като бай Йосиф Петров стана почетен председател и Делови изпълнителен съвет: Петко Огойски от БЗНС-Н. Петков, Димитър Баталов от Съюза на репресираните, Христо Христов от БЗНС и Тончо Карабулков от изгнаниците!

Започнахме отново апостолска дейност, като изпращахме на всички посоки своите „Апостоли на единството“, снабдени с пълно мощно, подпечатано с печата на НАЦИОНАЛНИЯ КОМИТЕТ ЗА ЗЕМЕДЕЛСКО ЕДИНСТВО и подписвани от мен. А доброволци за работа се явиха безброй. Но и безброй наши деятели от провинцията пристигаха и си отиваха почти денонощно. Ценко Барев отседна в отделна стая и само при по-особени случаи го канехме да вземе отношение. Иначе, като че ли той искаше да стои също като почетен, да приема само лично познати, с които просълзено се прегръщаха и часове си разказваха сложностите на живота пред дългата раздяла.

Но дошлите с него наши съидейници също се впуснаха в работа по обединението из страната: Иван Ангелов, Иван Мелин, Благо Славенов, Тончо Карабулков, Димитър Терзиев, Георги Ройдов и Фоти Фотев и други.

* * *

Лично аз ден по ден живеех във все по-голяма нервна напрегнатост. Действах припряно да стане час по-скоро обединението, за да мога да се оттегля по политическа дейност и да седна над книгите си за народните страдания. И дейността си за единението и работата във великото народно събрание (която тогава доста занемарихме) за мен бяха все нещо като предговор към основното - книгите. Тук обединението, а там конституцията бяха задачите, които трябваше да се свършат. Започнахме да издаваме и нов, ОБЕДИТЕЛЕН ЗЕМЕДЕЛСКИ ВЕСТНИК „ЗЕМЕДЕЛСКА БОРБА“, по името на първия такъв, издаван още от основателя Йордан Пекарев. За главен редактор избрахме писателят Атанас Мочуров, а за заместник - Добри Добрев.

На издаденото от нас ВЪЗВАНИЕ ЗА ЕДИНСТВО се отзоваваха ден по ден с протоколи за своето обединение вече десетки дружби по места. Гледайки всичко това, нашите братя от БЗНС-Н. Петков не се зарадваха, а озлобиха още повече. Този път с явни признаци, че са изпреварени от нас, те усилваха хулите, особено срещу Барев, като го изкарваха рафиниран предател и сътрудник на всички възможни болшевишки тайни служби. Той ни забраняваше да им отговаряме, защото според него „който се оправдава, значи се самообвинява!“. Но тази западна мярка тук не важеше. Тук ако те обвиняват в нещо и не се оправдаваш, значи се признаваш за виновен. Нещо повече, някои от казионния Съюз, неизбрани тук в ръководството, отиваха и бяха приемани радушно в редакцията на „Народно земеделско знаме“ и пишеха пък вече против нас, отишлите да работят за обединението. Главният редактор тогава на този вестник Илия Данов, един годин журналист, беше пък твърде негативен като личност. Никой в света не му харесваше. Искър Шуманов го издигна за главен редактор, а той не пускаше от него цели години нито ред!?!... И тези, които преди това наричаше „оранжеви предатели“ сега имаха терен да ни хулят нас, неговите съзатворници от страниците на вестника.

Но при всичко това стигнахме и до Национална обединителна конференция, по-голяма от конгрес, която се състоя на 27 юли 1991 г. в зала „България“. Този форум беше нещо невиждано: 1256 делегати, 651 от БЗНС, 564 от БЗНС-Н. Петков и 41 от т.н. „Врабча-1“ (гичевисти) се събраха със строгата решимост да основат БЗНС- ЕДИНЕН, ПО ЧИЙТО БЛАГОРОДНИ ПРИНЦИПИ ДА СЕ РАБОТИ ЗА СПАСЕНИЕТО НА ОТЕЧЕСТВОТО ОТ ВСЕСТРАННАТА КРИЗА, ПРИБЛИЖАВАЩА КЪМ КАТАСТРОФА. Ръководното бюро на конференцията бяха: първи водещ Петко Огойски, втори водещ Светослав Шиваров, секретар Цанко Георгиев Станоев (от „Врабча-1“) и почетен - Йосиф Петров.

Въпреки мнозинството да беше; от БЗНС, делегатите изцяло симпатизираха на нас, от БЗНС-Н. Петков. Там бе избран общ Управителен съвет, който избра и постоянно присъствие с по равен брой членове от БЗНС-Н. Петков и от БЗНС и един от „Врабча-1“, в състав:

От БЗНС-Н. Петков: Ценко В. Барев, Йосиф Петров, Петко Огойски, Михаил Михайлов, Тончо Карабулков, Иван Семков, Димитър Баталов, Росен Лицов, Евгени

Карадалиев (Йосиф Петров - почетен);

От БЗНС: Виктор Вълков, Александър Димитров, Асен Христов, Димитър Боев, Димитър Калинов, Иван Величков, Иван Глушков, Александър Стамболийски;

От БЗНС-Врабча 1: Харалампи Хаджипопов.

Цяла България беше обнадеедена, че най-после на политическия хоризонт се появява сила, каквато отдавна се очаква. Ценко Барев единодушно беше избран за СЪЮЗЕН СЕКРЕТАР, за секретар - Виктор Вълков и за организационен секретар - Димитър Боев. Лично на мен се падна да оглавявам идеологическия сектор от работата ни в ПП и ресорен за Михайловградска област (сега Видинска, Монтанска и Врачанска области). Директор на „Земеделско знаме“ Йосиф Петров (пак почетен), а главен редактор не се посочи и в момента си беше Драгомир Шопов. (В последствие директор беше Тончо Карабулков).

* * *

Това благородно начало, обаче беше като камък, хвърлен в змийско гнездо. Неудобно ми е да описвам как го посрещнаха нашите съидейници от БЗНС-Н. Петков, а коалиционните партньори от СДС взеха и конкретни мерки пред задаващата се „опасност“ от силен и единен Земеделски съюз.

Нали във Великото народно събрание си бяхме партньори и в Парламентарния съюз СДС, ще има двойно по-многолюдна група на БЗНС. Още преди това да е станало, но очаквано, по средата на месец май 1991 г. 39 народни представители от СДС бойкотираха заседанията на парламента, а по-късно обявиха „гладна стачка“ и легнаха под дърветата срещу „Св. Ал. Невски“ в палатки. Властите докараха там на денонощно дежурство и кола от телевизията и кола от радиото. При излизането си от ВНС (14 май 1991 г.) чрез своя говорител П. Търпанов те заявиха, че не може да се прави конституция с комунистите. С остри, но умни думи ги разобличи Петър Стайков, слепият, но много ерудиран депутат от „Екогласност“, Милан Дренчев ги нападна, че дезертират от поста си, Петър Дертлиев също ги разобличи като хора с непонятни задни цели. В кулоарите Йордан Василев ми казва: „Бай Петко, идвай с нас, при тия дето остават няма перспектива! Казах му: „Но каква ще е тази ваша работа, като имаме трима министри в правителство със седем комунисти? И те в икономическия сектор, заради тях хората ме хокат, че ние, СДС правим високите цени, заради нас са вече опашките за храни... Нека и те да напуснат правителството. Ако ще сме опозиция, да сме опозиция!“

„Не, Костов ще ни отпусне за изборите средства да победим“ - казва Василев, като че ли говори с първолаче. Нали средствата ще са по регламент, а не по предпочитание.

Продължихме да работим върху конституцията. Застъпих се за: „Шуми Марица“ да бъде химна на България, за мажоритарна (личностна) система на изборите, за вписване в Конституцията успоредно със задълженията на родителите към децата, така и на пълнолетните вече деца към остаряващите и нуждаещи се от помощ родители. (Точно върху това мое предложение се умува часове, но не се прие. Имало било закон за това...) На 30 май 1991 г., ние, 22-ма от БЗНС-Н. Петков и 16-те депутати от БЗНС обявихме създаването на „ПАРЛАМЕНТАРНА ГРУПА НА БЗНС-ЕДИНЕН“.

Десетте души, оставащи с Дренчев, след като на първо четене гласуваха за конституцията, след това заклеяваха стачкуващите обявиха, че също излизат от ВНС!?!... Останаха в никакво състояние. А работата по конституцията вървеше. БСП бяха взели на ръка брошури с американската, белгийската, френската конституции и предлагаха от демократични, по-демократични постановки, защо то очакваха след месеци да бъдат опозиция и следователно основния закон ще е гаранция срещу хаоса и безредието, които бяха на станали.

А 39-те с монтирани там високоговорители ревяха срещу нас, че приемаме червена конституция, че сме „червени боклуци“, „ОФ-таджии“ и свикваха митинги около парламента. Като излизахме оттам една жена гневно-разчорлена ми вика: „Огойски, поне теб смятахме за честен! Излижай от това червено гнездо!“ Отговорих й: 23 хиляди гласове на българи са ме пратили тук да създам нова конституция, за да отпадне живковистката. А ти самата искаш тя да остане? Кой е по-червен от нас с тебе?

Тя замълча и се мушна в навалицата от викащи. А всички ние останалите там

издържахме на хулите, дори на налитанията ни гълпата за физическа разправа с нас и на 12 ЮЛИ 1991 Г. ПОДПИСАХМЕ НАЙ-ДЕМОКРАТИЧНАТА КОНСТИТУЦИЯ, КОЯТО БЪЛГАРИЯ Е ИМАЛА ДОСЕГА. НА НЕЯ ВЕЧЕ 10 ГОДИНИ СЕ КРЕПИ ОБЩЕСТВОТО НИ!

* * *

Намеренията ми за широко отразяване на този много ключов период от най-новата ни история се осуетяват по две причини:

ПЪРВО - КНИГА ТРЕТА ИЗЛИЗА ВЕЧЕ ИЗВЪН ЛИМИТА ОТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ДА БЪДЕ ИЗДАДЕНА.

ВТОРО - СЕДМИЦА ПИША ВЕЧЕ ПОД НАПОРА НА ЗАБОЛЯВАНЕ, КОЕТО ВЕРОЯТНО ЩЕ МЕ ВКАРА В БОЛНИЦА И ИЗДАВАНЕТО МОЖЕ И СЪВСЕМ ДА НЕ СЕ ОСЪЩЕСТВИ ЗАТОВА ЩЕ ПРИБАВЯ СЪВСЕМ ФРАГМЕНТАРНО ОЩЕ НЯКОИ ВАЖНИ НЕЩА И ПРИВЪРШВАМ С НАДЕЖДА, ЧЕ ПОНЕ ТОВА ДОТУК ЩЕ ОТИДЕ ДО ЧИТАТЕЛИТЕ.

* * *

Още в началото на свободната ни политическа дейност чувствах, че народът ни е като опиянен от невиданата свобода и е политнал нанякъде, без да знае накъде. Отвсякъде изпълзяха службогонци, които вземаха връх над разумно мислещите, защото си служеха с всички хрумващи им средства. Такива бяха и стъпките още поначало и на ВНС. Предложи се премахване на смъртното наказание в съдебната практика. Пръв и единствен реагирах: Колеги, сега никой не съди по политически причини, а само по криминални. На фона на вихрещата се престъпност, защо да гарантираме, че оня, който е отнел един или няколко човешки живота, неговият е гарантиран от цяло Велико народно събрание? Може ли сега да се мисли само за живота на убийците, а не за убитите? Вие кокетирате с убийците! Само една д-р В. Орбецова ме подкрепи, а цялото ВНС се умълча и се прие само мораториум върху изпълнението на издадените до момента присъди!¹⁵

Разглеждаше се въпросът за имената на българските турци. Станах и заявих: Нека носят традиционните си имена, но с окончанията „ов“, „ова“, „ева“, за да се знае че това са български граждани. Какво тежко има в това: Осман Хасанов Халилов, за да се знае, че той е от нашия народ? ДПС ме обвини в живковизъм и аз се принудих да стана втори път и да заявя, че „българските турци трябва да бъдат мост между България и Турция, а не предимство за чужди интереси. Коя страна може да търпи такъв тумор в себе си, милион свои граждани да смятат чужда държава за своя родина? Доган призова своите да напуснат залата в знак на протест, а колегите от СДС ме нахокаха, че „развалям отношенията ни с ДПС“...

Един-два месеца след започване на работата на ВНС и възбуденият народ започна обвиненията си срещу нас, че сме превърнали парламента в говорилня, в „махленска кръчма“, че „си вземаме огромните заплати и не вършим никаква работа“. Това стана защото ние заседавахме пред камерите на телевизията, за пръв път хората виждаха своите избраници, кой се почесал, кой се прозява, кой чете вестник. А законите се приемаха както във всеки демократичен парламент: разглеждат се във всички комисии, които имат отношение към съответния законопроект и след оформянето на техните становища се внасят за разглеждане в пленарната зала. Хората, уж искаха демокрация, пък жадуваха тоталитарната процедура, дето всеки предложен закон, декларация или ратификация се приемани автоматично. Една справка показваше, че станкотодоровото Народно събрание за 23 часа заседания е приело към 41 законодателни, ратификационни и декларационни акта, които само след месеци се оказват извън реалностите.

Заплатите ни, съгласно правилника са: трикратна средна работна заплата за страната. Според данните на Статистическия институт тогава тя беше 284 лева, вследствие на което нашите заплати бяха 852 лева. По повод стачките в Градския транспорт

¹⁵ Не знам по чий сигнал, но след седмица получих 14 почти еднообразни писма от 14 различни страни с безкрайни поучения какъв „дар Божи“ е животът, и че не може да бъде отнеман от държавата – и нито дума за жертвите на тези осъждани садистични типове. Всичките тези писма бяха от „Амнести интернешънъл“.

разглеждахме ведомостите им и се оказа, че автобусните шофьори вземат от 860 до 1230 лева, а и най-неквалифицираните кравегледачки в Локорско вземат средно по 760 лева месечно. Да не говорим, че разни бизнесмени тогава имаха и по 3000 лева месечно и никой не ги сочеше.

Всеки понеделник имах приемно време за срещи с избирателите. До обед в Общинското управление на Нови Искър и след обяд в Панчарево. Най-малко по 20 въпроса от едното и 20 от другото място си записвах за решаване: за квартири, за работа на безработни, за неправилни селищни регулации, за отнети имоти, за доплащания с долари на внесено мляко, съгласно някакво ПМС, за недобори и липса на парични средства за училища, детски домове, за незаконно строена бензиностанция, за грабежи от държавна и кооперативна собственост и какво ли не. Дори за това, че на някой комшията си построил клозета на 2 вместо на 3 метра от мястото му. Обидно ми стана и му казвам: преди две години вие не сте знаел дори кой ви е народен представител, камо ли да го занимавате с клозета си. Има технически служби, имате кмет, обърнете се към тях, това не е моя работа.

- А-а, кметове, техници, всичко е мошеници, рушветчии - изкрещя той, па преди да затвори вратата допълни - и ти си такъв!

Събрал всеки понеделник по 40 задължения, оставаше вторника да ходя по оправянето им, защото в сряда вече съм в парламента. Там съм и в четвъртък и петък, събота и неделя не работят служби и ведомства, а в понеделник десетки души идват за резултат от своите въпроси, зададени предишния понеделник... Иди, че се оправяй с това и при най-добро желание. Цели месеци летях като бесен в служба на хората, на десетки помогнах, но на стотици не можах, при това много от тях бяха издигнали несправедливи искания. В такъв сокак бяха потънали и всички доброжелателни колеги от мажоритарно избраните, докато тези от списъците, от пропорционалните листи никой почти и не търсеше.

- Какво ни дадохте, като ви избрахме? - беше вече дежурния въпрос, с който ни посрещаха още на втория месец след изборите. На който имам време обяснявам, че от Самоковските планини до към Сръбската граница на моя район проблемите са хиляди и няма магьосник, който би ги решил за два месеца и той се съгласява. Но как да се срещнеш с хилядите? Молах нашите земеделци по места да разясняват това и пред мнозинството от хората бях разбран и уважаван.

Но пък самият наш Съюз затъваше в своите вътрешни проблеми.

* * *

Поривът към единния БЗНС беше подчертано силен. Но приближаваха вторите свободни избори през октомври 1991 г. и ние направихме предложение пред Дренчев да излезем с обща листа, защото иначе ще изгубим. Той отговаря „Не му е времето сега, не сме готови за токова взаимодействие!“. Изпратихме го писмено до самия Управителен съвет и там едва не набили нашите пратеници, защото сме искали да ги отклоним от СДС, в който те продължаваха да са „гръбнака“... Но не след дълго, при подреждането на листите, тях отново ги слагали на 15-16 място, а тогава нямаше мажоритарни (едномандатни) райони. И 40 дни преди изборите, те напуснаха коалицията СДС, регистрираха си кандидати и те в агитацията си продължиха да говорят само срещу БЗНС-единен.

В резултат на това братско противоборство БЗНС-единен получи 214 000 гласа, БЗНС-Н. Петков 190 000, а СДС спечели изборите с 1,2% в повече от БСП и състави правителство, начело с

Филип Димитров. След месеци и там започнаха „отлюспвания“, мнозинството им се разпадна и правителството беше бламирано.

В СДС-партиите настъпи нашата болест. Демократическата партия на Ст. Савов напусна СДС, но там си създадоха „своя“, начело със Стоян Райчевски, вместо БСП на д-р П. Дертлиев там се пръкна тази на Иван Куртев, вместо Дренчев там възникна БЗНС на Георги Петров (Гошо Умното), превзет после от Вл. Костов и Е. Бакърджиев и през професор Беровото правителство се стигна до изборна победа на БСП през 1994 г.

Усетил, че при идващия конгрес ще бъде свален, Дренчев внезапно се озова при нас, в

БЗНС-единен и седна там, където толкова е плюл и „разобличавал“. Дадохме му кабинет в съюзния дом, заедно с помощника му Любен Божилов, неговата интелектуална опора.

На конгреса на БЗНС-Н. Петков си избраха за главен секретар Анастасия Димитрова-Мозер. Седя бай Милан на нашите заседания, но нещо го гложди. Не е вече първа цигулка. И не шеш ли устрои пресконференция в Пресцентъра на ул. „Славянска“ и обяви, че е шеф на някакъв ЦОСЗ - Център за обединението на земеделските сили и започна разпространението на листовки със сърцераздирателни призиви. Сменихме ключалката на кабинета му и той сърдито ни напусна, като се закани да ни „изключи“. И за да привършим с този образец на вдетинено славолубие и непостоянство, видяхме го в следващите избори кандидат от монархическия Съюз за търновска конституция, с пълна липса на гласове, в още по-следващите избори - с турското ДПС, също без гласове, защото го кандидатирали в район дето няма турци. Сега самотува в някаква стаичка под началната фирма „БЗНС-Н. Петков“ и неуморно сочи всички нас, които искрено изкажем мнението си за него като „агенти и платени доносници на ДС“ с което напомня тактиката на крадеца, който вика „дръжте крадеца“! Не очаквам по-добра квалификация и за себе си по повод на настоящите бележки. Но всичко което изредих ставаше публично, има го във вестниците от съответните периоди и не от някаква амбиция срещу М. Дренчев го пиша, а от мъка по погубената съдба на БЗНС. Той си е бил такъв, какъвто е можал да бъде. Но питам себе си и всички нас, около него, когато се заемаше политическото пространство и само след месеци разбрахме, че по непонятни и до днес причини той не искаше обединение, защо не го сменихме? Колко души от нас разбираха, че страданията, дали ни ореола на мъченици не са ни направили политици и без интелектуалния потенциал на другия, макар и казионен Съюз, наше управление е немислимо. В този Съюз бяха намерили място всички святи за БЗНС фамилии: Забунови, Пекареви, Церковски, Стамболийски, Агови, Даскалови, Петрини, Рая Гичева, дори П. Сърбински, Ж. Райков, В. Вакрилов, Асен Павлов, В. Вълков, Държански, редовите членове навсякъде избираха нас, вместо предишните си ръководства, но ние седяхме с тия, дето и тогава и днес ни презират и подценяват.

* * *

Но какво стана с БЗНС-единен? Ценко Барев, несравним по ерудираност с Дренчев, беше вече подвластен на възрастта си, макар и с 2 г. по-млад от Дренчев (той е роден 1919 г., а Дренчев - 1917 г.). Предпочиташе дълги умилителни разговори за борба и теглила, изгубил беше мярка за време при речи и изказвания. Със Сашо Стамболийски и една Маргарита Пенкова (по мъж Хофер) бяха грабнали еднокдневки и само по панихиди и чествания ходеха (а панихиди у нас колкото щеш), а всичката работа вършеше организационният секретар Димитър Боев. А Боев също като мен имаше за цел да се постигне веднъж единството, па да отива на работа по специалността си, той е професионален икономист. След конгреса на БЗНС-единен на 22 март 1992 г. аз бях избран за главен редактор на „Земеделско знаме“, а Д. Боев, след като беше насочил всичко към Обединителен (Възстановителен) конгрес, се оттегли от ръководството. След месеци, смятайки също, че „ПРИИЖДА ДЕН ВЕЛИКДЕН“ (каквата статия публикувах), пуснах и статията „На своето поприще“, подадох оставка и седнах над книгите.

На 7 и 8 ноември 1992 г. този Възстановително-обединителен конгрес се състоя, за главен секретар беше избрана Анастасия Д. Мозер и всички си отдъгнахме доволни от свършената работа.

За зла участ, не само различното минало, но и натрупаните в последните 3 години неприязнености продължиха да раздират снагата на съюза, приел вече само автентичното название БЗНС.

При повсеместното сливане на дружбите и вместо две, ставаше едно ръководство, много вождомани останаха като риба на сухо и въпреки успеха в следващите избори с 13 депутати-земеделци рояванията тепърва избухнаха, за да достигнат в днешни дни до 17 регистрирани „БеЗеНеСета“. От значение, обаче са само два Съюз; - БЗНС-НС, начело с Анастасия Мозер и БЗНС, начело с Георги Пинчев. На 25 и 26 ноември 2000 г. имах нещастieto да обходя три земеделски конгреса в един ден - в зала „Универсиада“ с Г. Пинчев, в УАСГ (ВИАС) - на току-що отцепилият се Петко Илиев и Д. Божанов и за

учудване, многолюден и предимно от млади хора, и в Операта - начело с Яни Янев, заедно с Атанас Железчев, Александър Димитров, Пелин Пелинов и др. На 4-5 ноември присъствах и на конгреса на БЗНС-НС, начело с А. Мозер, най-многолюден и като че ли най-живен. Там се заформя един по-надежден ръководен екип сред който е твърде дипломатичният Стефан Личев.

БЕЗБРОЙНАТА, НАЙ-КОРЕННО НАРОДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ ВСЕ ОЩЕ СЕ ГЪНЕ, САМОУНИЖАВА И ОМАЛОМОЩАВА ПОД НАПОРА НА ВЗАИМООХУЛВАНИЯТА, РЕЗУЛТАТ НА ВОЖДИСТКИ СТРЕМЕЖИ, ДОМОГВАНИЯ И НАДМОГВАНИЯ.

* * *

Достопочтени читателю, разказах по-подробно, заедно с общата картина на политическите събития след разпадането на тоталитарната власт за Земеделския съюз по две причини:

ПЪРВО - защото това е организацията, ЗАРАДИ ЧИЯТО ИДЕОЛОГИЯ ПРЕМИНАХ ПРЕЗ УЖАСИТЕ НА ЗАТВОРИ И ЛАГЕРИ, НО И ЧРЕЗ КОЯТО ДОСТИГНАХ ДО УЧАСТИЕ ВЪВ ВЪРХОВНАТА ЗАКОНОДАТЕЛНА ВЛАСТ НА МОЯТА ДЪРЖАВА.

ВТОРО - защото състоянието на БЗНС е показателно за състоянието на България. Целият двадесети век потвърждава тази взаимозависимост. Духът на взаимоотричане, на разкол, който посочих за БЗНС в последните 10 години е не по-малко характерен и за всички други. Почти милионната БКП, представлявана сега от 250 хилядната БСП има още 19 свои креации, включително 4 комунистически партии и три пъти по толкова смятащи се за социалдемократически.

За да се тушира разколът в СДС го учредиха като една партия, а на несъгласните измислиха статута на „присъдружни партии“, които на свой ред се разцепваха или негласно гравитираха към двама или трима отделни водачи (братя Дянко и Георги Маркови от легионерския БДФ или Муравей Радев например). Дори църквата пострада от „произведението“ на Ф. Димитров и Й. Василев „патриарх Пимен“, разцепи се и фондацията „Бъдеще за България“ на премиершата и президентшата, като последната нарече своята част „Ценности“ и тъй и тъй нататък... И ако за разцепленията си са най-усмивани земеделците, то е заради най-големите надежди, възлагани от народа на тях.

* * *

За учудване, но не и за зловиждане, в последните две-три години конгломератният СДС стана единствената политическа сила, вдъхваща някакво доверие.

След конституирането си като единна политическа партия, там се оформи един екип за ръководство, който показва неочаквана активност, единство и повратливост. Смятан и смятащ се за дясна партия, СДС не се поколеба да атакува провалящото се правителство на Жан Виденов съвсем отляво. Въпреки усещаната се междуличността състезателност, Иван Костов и Петър Стоянов правят добра координация между институцията Президентство и органа на изпълнителната власт - Министерския съвет. Те израснаха и като личности, чиито качества на политици са вече забележими и в чужбина. Надежда Михайлова, Димитър Абаджиев, Екатерина Михайлова, столичният кмет Стефан Софийски и други ни карат да вярваме, че ако не с едри крачки, то макар с пълзене, България ще излезе от пропастта. Но така ли е в другите нива и звена на СДС?

Най-насъщно традиционните демократични организации - БЗНС и БСДП има още да вегетират от своята обезглавеност при репресиите, докато заемат полагащото им се място на политико- обществената сцена.

НО КАКВО ИЗВОЮВАХА НАРОДНИТЕ СТРАДАНИЯ ОТ 1944 ДО 1989 г.? Най-пряко казано: ИЗВОЮВАХА СВОЕТО ПРАВО НА СВОБОДА, КОЕТО СЕДМОТО ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ ВПИСА В КОНСТИТУЦИЯТА, ГЛАСУВАНА ОТ НЕГО НА 12 ЮЛИ 1991 Г.

ВЕЛИКО ДОСТИЖЕНИЕ Е ВПИСВАНЕТО, ТРУДНО ДЕЛО Е ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО. Оттук нататък **ВЪЗНИКВАТ ПОВЕЧЕ ПРОБЛЕМИ**, отколкото предизвиква **ОТНЕМАНОТО ПРАВО НА СВОБОДА!** При отнета свобода народът има една ясна цел - борба срещу отнеманият. И в такова битие сме били векове.

При извоювана свобода трябва да се борим срещу себе си. „Вчера бях УМЕН и тръгнах да поправам света, сега съм МЪДЪР и реших да поправам себе си!“

Съвсем различно се оказва ЮРИДИЧЕСКИ УТВЪРДЕНОТО ТИ ПРАВО НА СВОБОДА, от практическата ВЪЗМОЖНОСТ ДА ГО ИЗПОЛЗВАШ. „Невежеството е сила сама за себе си, свободата с робство на условностите!“ Защото свободата е морална категория духовно право, което за да се осъществи са необходими материала средства. Това са условностите. А никой от воювалите за свобода сред еуфорията при нейното НАСТАНАЛО ТЪРЖЕСТВО не помисли за тези условности. Дори за това, че държаният половин век не тъмно може да ослепее под СЛЪНЦЕТО НА БЛЕСНАЛАТА СВОБОДА. И ние, държаните на тъмно ослепяхме. С всевиждащи и всеопипващи очи останаха ония, дето не бяха на тъмно, а по върховете високи и по-малки на разпадналата се червена власт. Така НЕРАВНИ ПО ВЪЗМОЖНОСТИ, се впуснахме да установяваме ДЕМОКРАЦИЯТА. Свободата НАСТАВА ВЕДНАГА, щом изчезне диктатурата, но ДЕМОКРАЦИЯТА НЕ НАСТАВА ВЕДНАГА, а трябва да се устрои. Но колко сме годни за това? Хората изскочиха от железните клетки на тиранията и се впуснаха свободни накъдето си поискат. Но - само толкова! Потискалата политическите ни възгледи тирания е потискала донякъде и криминалните склонности на хората. Освобождението показва смазващия превес на вторите. И излезлите от клетките се оказаха в джунглата от тези склонности. Там ги връхлетяха нейните обитатели: тигри, лъвове, змии, лисици, хиени, чакали... Те се изплашиха и понечиха да се върнат в клетките. Там, впрягани, доени и стригани, но и пазени като работен добитък от всевластния стопанин.

През 1994 г. с мнозинство гласове потърсиха този стопанин, но него го нямаше такъв, какъвто го знаят. Той беше зарязал кумирите от идеите и беше прегърнал ИНТЕРЕСИТЕ. Своята бивша, политическа власт над стадото, беше превърнал в икономическа и започна отново да впряга, дои и стриже стадото, без да го пази. При това, този стопанин имаше вече и другоцветни двойници. За когото и да дадеш гласа си, все същия... Защото ИНТЕРЕСИТЕ РАЖДАТ ХИТРЕЦИ, А САМО ИДЕИТЕ РАЖДАТ ГЕРОИ И СЕБЕОТРЕЧЕНЦИ. Проповядващите ДЕИДЕОЛОГИЗАЦИЯ ни зоват към морална КАПИТУЛАЦИЯ.

Затова, не захвърляй идеите си, българино, колкото и омърсявани да са сега. Омърсяват се само чистите, мръсниците никой не може да омърси! Не се залъгвай от повикът „Към Европа!“. Той е отглас на геополитическите надмогвания за световно господство на определени Велики сили, а не идея за спасение от бедността, за каквато я представят домораслите ни космополити.

Общество, в което някои публично се оригват от охолство, а милиони копнеят за залък хляб и да е „европейско“ не е човешко!

Разминаването между ИЗВОЮВАНИТЕ ПРАВА И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ДА ГИ ИЗПОЛЗВАШ, вещаят нова, при още по-сложни условия, БОРБА ЗА ИЗВОЮВАНЕТО НА ТЕЗИ ВЪЗМОЖНОСТИ.

И ЩЕ Я ВОДИШ, НАРОДЕ МОЙ, защото „ЖИВОТЪТ Е БОРБА И В БОРБАТА Е ТОВА, КОЕТО СЕ НАРИЧА ЖИВОТ!“...

10 декември 2000 г.

Забелязани неточности, грешки и пропуски

В Книга първа:

- На стр. 270 името на младежа-анархист и поет е Николай Бакоев, вместо написаното Цанко Бакоев.

- На стр. 367 романът „Клетниците“ от Виктор Юго е преписан като произведение на Емил Зола, по грешка на коректорката;

В Книга втора:

- Иван Динев Стоянов от с. Межда, Ямболско е описан като убит, но е жив и здрав. Грешката е на Съюза на репресираните в Бургас, откъдето авторът взема списъка на убитите в Бургаско (227 стр.).

- Живко Иванов от с. Подем, Плевенско също е описан като убит (стр. 225), но е останал жив, въпреки че е бил осъден на смърт. Колегите му не са разбрали, че присъдата му е заменена с доживот и така са подвели и автора.

- Янко Борисов Граховски (стр. 326) е посочен като внедрен провокатор в земеделската конспирация в с. Бураново, Дупнишко, но това е грешка на автора, поради сходство с името на истинския провокатор, който е Янко Димитров Граховски. Авторът официално и писмено се е извинил на невинния Янко Б. Граховски.

- Стефан Никифоров е името на свещеника, свързан с осъдените от с. Гниляне (София) през 1952 г. по т.н. конспирация, а не Стоян Младенов, както е писано на стр. 394.

- Ангел Шопов, репресиран земеделски деятел от Плевен е писан като Павел Шопов (стр. 247), по асоциация с името на друг подобен деец от Добруджа. Авторът се извинява на близките на Ангел Шопов, като всичко писано за Павел Шопов се отнася за Ангел Панчев Шопов (от стр. 249 до стр. 250).

- В списъка на народните представители в VI ВНС на стр. 96 на мястото на Христо Лицов, № 98 в списъка да се чете Никола Ив. Халачев.

- На стр. 409 името на съпругата на Трайчо Костов Люба (майка на Бойко Тр. Костов) е подменено с името на сестра ѝ Елена Топенчарова.

- На стр. 335 се съобщава за убийството на Георги Милачков от с. Трекляно, Кюстендилско. Не е записано, че с него е убит и един войник, негов поддръжник, Борис Иванов Найденов от с. Войници, Ломско, син на Иван Тромия.

- Записаните на стр. 280 Михаил Борисов и Кирил Борисов Димитров като репресирани жители на с. Войници (сега Якимово), Михайловградско са всъщност от с. Войници, сега Монтанско, а не ломското Войници.

- Цвети Маринов, съюзен деятел в Шумен по погрешка попада в описаните страдания на фамилия Маринови-Бърневи От с. Риш, Преславско община. Той е от с. Бранковци, Видинско и е преселен в Шумен (стр. 232).

- Илия Благинев, съюзен деятел от Добрич, е многократно арестуван и бит от болшевишката власт, но не е бил в лагер. Поправката е по негова молба (стр. 244).

- Неточностите в имената на репресираните от с. Черна гора, Чирпанско (стр. 370) са поправени в настоящата Книга трета, като текстът е повторен с истинските имена.

БЛАГОДАРЯ

НА ДАРИТЕЛИТЕ НА СРЕДСТВА ЗА ХАРТИЯ И ПЕЧАТ, ЧРЕЗ ЧИЕТО СПОМОЩЕСТВОВАНИЕ КНИГА ТРЕТА ОТ „ЗАПИСКИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ СТРАДАНИЯ 1944-1989 г.“ МОЖА ДА СТИГНЕ ДО ЧИТАТЕЛИТЕ ЕТО ПОЧЕТНИЯ СПИСЪК С ИМЕНАТА ИМ:

Неофит Ангелов Оприков от гр. Брегово, сега в щат Флорида САЩ;
Димитър Цеков Боев от гр. Долни Дъбник, сега в София;
Тодор Стоянов Лазаров от Варна;
Даниела Ц. Жеркова-Ризова от София;
Васил Иванов Шаламанов от с. Каравелово, сега в щат Ню Йорк, САЩ;
Димитър Тончев Терзиев от с. Иглика, Елховско, сега в САЩ;
Маноела Йорданова Георгиева, кв. „Връбница“ София;
Евгени Марков Гергов, с. Владо Тричков, сп. „Ромча“, Софийско;
Георги Божилов Недялков, с. Росоман, Софийско;
Илия Василев Кабаджов от Варна;
Даниела Александрова Начева, кв. „Въбел“, Търговище, сега в САЩ;
Пастор Тодор Енчев Тодоров от София;
Снежана Йорданова Мирова, кв. „Владиславово, Варна;
Сестри Румяна, Боряна и Рая Цанкови Станоеви от София;
Димитър А. Тикатов от гр. Брегово, сега в щат Флорида, САЩ;
Желязко Тюфекчиев от с. Горска поляна, Ямболско, сега в САЩ;
Иван Виденов Захариев, с. Лешниковци, Трънско, сега в САЩ;
Цветан Иванов Карабойчев от Пазарджик;
Георги Александров Козарев, с. Карабунар, сега в Пазарджик;
Митко Петров Цветков от с. Макреш, сега в гр. Сент Оуен, Франция;
Доктор Александър Димитров от с. Младиново, сега в гр. Висбаден, Германия;
Цветко Захариев Георгиев от гр. Елин Пелин;
ЕООД „Персина“ Стара Загора;
ЕТ „Свежест“, гара Дъбово, община Мъглиж, Хасковско;
Вълчо Русев Ковачев от Стара Загора;
Михаил Димитров Михалев от с. Генерал Тошево, сега в Бургас;
Георги Тодоров Йоргов от София;
Весо Доков от с. Брегово, Плевенско, сега в Плевен;
Димитър Никифоров Ташков, с. Опицвет, сега в София;
Димитър Георгиев Иванов, ЖК „Люлин“ София;
Димитър Тодоров Иков от гр. Костинброд;
Бойко Иванов Астатков от Перник;
Ангел Иванов Пандев, с. Дорково, сега в Монреал, Канада;
Димитър Петров Тафров от София;
Георги Димитров Андонов, гр. Ракитово, Пловдивско;
Тодор Борисов Канов от София, сега в САЩ;
Георги Стоянов Божков, кв. „Горубляне“ София;
Иван Георгиев Йорданов от Шумен, сега във Варна;
Дяна Димитрова Нишанджиева от Пазарджик;
Николай Василев Добчев от София;
Недко Желязков Русев от Ямболско, сега гр. Бауцен, Германия;
Димитър Младенов от Благоевградско, сега в щат Калифорния, САЩ;
Елена и Мария Червеноводски от София;
Иван Любенов Кузев от с. Влечково, Пазарджишко;
Костадин Иванов Събев от Чирпан;
Нонка Георгиева Къосева от с. Величково, Пазарджишко;

Михо Христов Михов от с. Изгрев, Елховско, сега гр. Гермерсхайм, Германия;
Колка Димитрова Кабаджова от Варна;
Лидия Даниелова Златева от Варна;
Йорданка Илиева Кръстева от Варна;
Румен Георгиев Стоев от с. Езерово, община Белослав Варненско;
Господин Георгиев Балчев от Варна;
Доктор Яко Кузманов от Варна;
Иван Спасов Неврокопски от София;
Свещеник Георги Николов Ников от гр. Нови Искър, София;
Стойчо Панев Войков от с. Драгичево, Пернишко;
Иван Найденов-Байко от с. Кемано поле, сега в София;
Свещеник Тотю Ив. Петров от София;
Костадин Кръстанов Георгиев от с. Негован, София;
Доктор Сиво Иванов Чапаров от София;
Жеко Соянов Иванов от Ямбол (депутат от XXXVIII Народно събрание);
Йордан Байчев Стойчев, с. Тополчане, Сливенско;
БЗНС с. Узунджово, Хасковско;
Тодор Динев Т. Василев от с. Тополчане, Сливенско;
Съби Ив. Събев от Чирпан;
Йовчо Николов Костадинов от Чирпан;
Веселин Джанкардашлийски от Чирпан;
Христо Тодоров Сталев от Айтос;
Николай Даков от Чирпан;
Георги Георгиев от Чирпан;
Васил Тодоров Балабанов от Варна;
Виктор Николаев Нейков от Варна;
Нино Петров Тодоров от Варна;
Слави Точев от Чирпан;
Димитър Николов Панов от с. Чеканчево, Софийско ;
Христо Атанасов Шмилев от Чирпан;
Видко Добрев Минков от Чирпан;
Владимир Цветанов Разсолков от Варна;
Димитър Димов Стоянов от Варна;
Свещеник Иван Атанасов, кв. Каргона, Ямбол;
Георги Божидаров Балтаджиев, с. Климентово, Варненско;
БЗНС с. Огоя, Софийско;
Стоян Христов Андреев от Сливен;
Съюз на репресираните в гр. Сливен;
Димитър Иванов Баталов, с. Каравелово, Пловдивско;
Борислав Иванов Джолев, гр. Сандански (депутат от XXXVIII Народно събрание);
Любен Божилов от София;
Петър Ангелов Петров-Лондон от София;
БЗНС кв. Чепинци, София